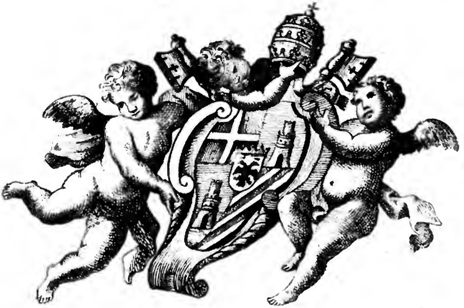
CONSTITUTIONES
SYNODALES

CONSTITUTIONES
EDITÆ
AB EMINENTISSIMO, ET REVERENDISSIMO D. D.
JACOBO
Tum Tit. S. Praxedis, nunc Tit. S. Laurentii in Lucina S. R. E.
Primo Presbytero CARDINALI ODDI
EPISCOPO VITERBIEN., AC TUSCANEN.
IN
DIOECESANA SYNODO
Habita in Cathedrali Ecclesia S. Laurentii Viterbii
Diebus VII. VIII., & IX. Novembris
A. D. MDCCLXII.

VITERBII MDCCLXIII.

EX TYPOGRAPHIA EPISCOPALI DOMINICI ANTONII ZENTI.

SANCTISSIMO D. N.

CLEMENTI XIII.

PONT. OPT. MAX.

JACOBUS CARD. ODDI EPISCOPUS VITERBIEN., ET TUSCANEN.

Quod mihi animo insederat ex eo primum tempore, quo utramque hanc Sanctam Ecclesiam Viterbiensem, & Tu-

& Tuscanensem, Dei nutu, regendam suscepi, ut siquid in universa Diœcesi vel corrigendum in moribus, vel in disciplina Ecclesiastica sarciendum comperissem, non extemporaneis, ut ita dicam, & fugacibus tantummodo edictis remedium in re præsenti pararem, sed perpetuis etiam legibus, ac statutis, ex veteri more, institutoque majorum, in Synodo Diœcesana promulgatis providerem; id tandem, PATER BEATISSIME, Deo favente, perfeci: sollemnem utriusque Cleri Viterbiensis, & Tuscanensis conventum habui: & collatis in commune consiliis, post longam, maturamque deliberationem, Constitutiones edidi, quas, vel ad corruptelas exstirpandas, quas pro humana fragilitate, & conditione temporum subortas esse videbam, vel ad eas præfocandas, quæ in posterum suboriri poterant, opportunas esse judicaveram. Et quoniam ad Ecclesiam Romanam, cui magno Dei munere præsides, necesse est omnem Ecclesiam convenire, ut præclare dictum est (a) *a S. Irenæo, has ego Constitutiones Synodales ad Tuos beatissimos Pedes defero, non tam ut meas hasce qualescunque curas pro commissi mibi gregis custo-*

dia

(a) S. Iren. Lib. III. adverf. hæref.

dia susceptas ego Pastorum minimus cum Summo Ecclesiæ Hierarcha, & Pastorum Principe, cui omnium Ecclesiarum sollicitudo incumbit, fidenter communicem; sed ut judicium etiam, ac patrocinium Tuæ Sanctitatis implorem. Tanto autem securius ad Te confugiunt hujus meæ Synodi Constitutiones, quod ad illas edendas non me novitatis amor, aut odiosæ reformationis studium impulit; sed id unum mihi propositum fuit, ut, cum hanc mei officii partem explere quam diligentissime satagerem, Dei gloriam, animarumque salutem unice procurarem. Itaque in hisce meis Constitutionibus edendis, notissimis Prædecessorum meorum vestigiis insistens, ne latum quidem unguem a præclaris eorum institutis discessi; quæ ab ipsis provide, sapienterque decreta fuerant, studiose confirmavi; & siquid novi (ita præsentium temporum conditione exigente) adjectum est, id totum ex purissimis fontibus petitum, ex Tuorum scilicet Prædecessorum Romanorum Pontificum, Tuique in primis, PATER BEATISSIME, Sanctissimis Constitutionibus, atque ex Decretis Sacrarum Congregationum, quæ ad tollendos abusus, recteque constituendam Ecclesiasticam disciplinam variis temporibus pro-

dierunt

dierunt. Quapropter non satis intelligere me fateor, quo spiritu commoti aliqui ex meo Viterbiensi Clero Constitutiones istas non solum, ut ab amantissimi Pastoris sollicitudine profectas, grato animi sensu non exceperint, sed etiam, quantum in ipsis erat, detrectare conati sint; qui cum non unum, aut alterum caput, sed universum opus obliterari percuperent, nec tamen, quid in singulis reprehenderent, dicere scirent, verendum erat, nequis eos existimaret, non tam hoc, quidquid erat, Synodalium Sanctionum velle irritari, quam enervari vim omnem Ecclesiasticæ potestatis, & glifcentibus ubique morum corruptelis repagula tolli: similes ægrotis illis, qui adeo suis malis opportuna adhiberi remedia indignantur, ut etiam Medicum, a quo sanantur, abhorreant. Sed neque illos tantum facinus cogitasse censeo, neque Sanctitas Tua, datis æquissimis judicibus EE. PP., qui totum hoc negotium cognoscerent, eorum querelas, & incauta consilia diu passa est obsistere huic Constitutionum mearum promulgationi, extremis nimirum curis ad instituendum, & pascendum gregem mihi commissum in hac mea senectute susceptis. Quo quidem, non me unum modo, sed Viter-

bien-

bienſem, & Tuſcanenſem Eccleſiam novo, ac ſingulari beneficio Tibi, PATER BEATISSIME, habes obſtrictam. Ita enim probi quique, ac prudentes interpretantur, ſiquos unquam fructus hujus S. Synodi ſanctiones in Eccleſiam, & populum Viterbienſem, & Tuſcanenſem afferre contigerit (ſpero autem, Deo votis meis favente, allaturas eſse uberrimos) eos in primis Sanctitati Tuæ eſſe tribuendos, cujus providentia effectum eſt, ut prodeſse poſsent quamplurimis. Patere igitur, PATER BEATISSIME, ut has ipſas Synodales ſanctiones editurus, non aliter, quam Tibi conſecratas, dicataſque emittam; & dum ego ad Beatiſſimos Pedes Tuos illas defero, ſic cogita, non id me ſolum agere, ut Sanctitati Tuæ munuſculum aliquod pro tot, tantiſque mihi collatis beneficiis offeram; ſed Sanctam Viterbienſem, & Tuſcanenſem Eccleſiam, cujus ſpiritum, animamque, ut ita dicam, in ſuis hiſce legibus, & inſtitutis expreſſam habemus, per me Sanctitati Tuæ ſiſti, & commendari. Sperat illa ſiquidem Tua gratia, & patrocinio adjuta, atque his ipſis legibus auguſtiſſimo nomine Tuo nobilitatis, Tuaque auctoritate ſuffultis, priſtinam, ac nativam Sanctitatem ſuam, ſi-

qua in parte læsa est, reparari, & restitui; qua integra est, in posterum omne tempus conservari poße, & augeri. Non erit hoc primum beneficentiæ Tuæ erga illam monumentum; experta est enim, quam plena sint pietatis, & charitatis paterni Tui cordis viscera, sive cum ægrotantibus fœminis, quæ ex navibus ad Centumcellarum portum depositæ, & quasi projectæ neque hospitium, neque tectum habebant, commodum opportuno loco Nosocomium extruendum curasti; sive cum in civitate hac ipsa Viterbii nobilissimum pudicitiæ domicilium aperuisti, amplioribus attributis ædibus, auctoque censu ad puellas orphanas excipiendas. Reliquum est igitur, ut novo hoc, quod supplex peto, beneficio cumulatus; quoniam pro Tua spectatissima, singularique in me, gregemque meum beneficentia, pares Beatitudini Tuæ gratias referre non possum, Deum Optimum Maximum obtester, enixeque obsecrem, ut diu Te incolumem Ecclesiæ universæ, sospitemque conservet; atque interim ad Sanctissimos Tuos provolutus Pedes, eos humillime deosculer.

INDICTIO
SYNODI DIOECESANÆ

JACOBUS

Tituli S. Praxedis S. R. E. Presbyter Cardinalis ODDI Miſeratione Divina Epiſcopus Viterbienſis, & Tuſcanenſis

Univerſis, & ſingulis Chriſtifidelibus Civitatum, & Diœceſis noſtræ gratiam, & ſalutem in Domino ſempiternam.

JAndiu optabamus Sanctorum Patrum inſtitutis obſequentes, & Tridentini Concilii monitis obtemperantes, Diœceſanam Synodum cogere, per quam una Nobiſcum univerſus Clerus in vinculo pacis concurrens, effectique unum corpus, & unus ſpiritus, velut agmine facto, vitiis, ac depravatis moribus Sacrum bellum indiceremus. Et quamquam per Sacras Viſitationes ſæpius habitas vultum pecoris noſtri diligenter agnoſcentes, noſtroſque greges conſiderantes, ſi quæ in populum reprehendenda irrepſerant, corrigere, & paſtorali ſollicitudine per plura Edicta coercere non deſtiterimus; attamen adhuc magnam Epiſcopalis muneris partem in Nobis deſiderari arbitrabamur, niſi ea, quæ ſparſim, ac ſeorſim ſuccreſcentibus in dies abuſibus, & corruptelis remedia adhibuimus, advocatis in adjutorium vigilantiæ noſtræ Venerabilibus Fratribus, aliiſque in hæreditatem, ſortemque Domini adlectis, in unum quaſi acervum colligeremus, quo firmius, perpetuumque robur temporariis proviſionibus per Legis promulgationem accederet. Id animo perpendentes, & attenta mentis conſideratione verſantes, licet pluribus diſtenti graviſſimis curis tam grande negotium huc uſque perficere omiſerimus, dato nunc aliquo modicæ quietis otio, non diutius differre judicavimus.

Diœceſanam igitur noſtram Synodum ad diem VII. Novembris, primam ejuſdem menſis Dominicam, duoſque alios inſequentes dies anni labentis indicimus, Deo adjuvante, celebrandam. Monemus proinde, atque in virtute Sanctæ Obedientiæ, & ſub pœnis per Sacros Canones ſancitis, aliiſque arbitrio noſtro infligendis præcipimus, ut omnes, & ſinguli Dignitates, & Canonici utriuſque Cathedralis, & Collegiatarum quarum-

rumcumque universæ nostræ Dioeceseos, item Parochi omnes, & Presbyteri, Clericique etiam in minoribus Ordinibus constituti, tam Seculares, quam Regulares quomodolibet exempti, qui jurisdictioni nostræ etiam delegatæ subsunt, quique de jure, vel consuetudine interesse solent, ac debent, præfata Dominica die per se ipsos, vel (si justo fuerint impedimento a Nobis probando detenti) per legitimos Procuratores, mane post Divina officia, in Ecclesiam nostram Cathedralem S. Laurentii Viterbii conveniant, nec a Civitate discedere audeant, nisi absoluta Synodo, & Benedictione a Nobis impertita.

Accedant autem omnes mundis superpelliceis, vel Sacris Vestibus, vel Choralibus insignibus respective, ut moris est, induti. Rectores autem Parochialium superpelliceo imponant ampliorem Stolam, quam ex aurea lamina efformatam in omnibus Sacris functionibus, & supplicationibus ab iis in posterum semper deferri mandamus in signum, quo dignoscantur ab aliis. Ipsi autem Parochi, & quibus animarum cura commissa est, proprias interim oves, tempore absentiæ durante, alicui probo, & idoneo Sacerdoti per Nos tamen approbando commendent.

Quia vero omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum, qui iis, qui postulant sapientiam, dat affluenter, omnes Christifideles Nobis subjectos hortamur, ut piis obsecrationibus Divinam in re tanti momenti Nobis opem impetrare satagant. Populo præeant Ecclesiastici, præsertim Sacerdotes, quibus mandamus quotidie in Missa (nisi duplex primæ, vel secundæ classis occurrerit) recitandam Collectam de Spiritu Sancto; & qualibet Feria V. juxta Missalis Rubricas non impedita, Missam pariter de Spiritu Sancto votivam esse celebrandam.

Utque opus tam pium majore cum fructu peragatur, Nos a SS. D. N. CLEMENTE XIII. feliciter Regnante Plenariam omnium peccatorum Indulgentiam, & remissionem impetravimus ab iis semel tantum assequendam, qui vere Poenitentes, & confessi, ac Sacra Communione refecti præfatam Ecclesiam S. Laurentii die, qua Synodus inchoabitur, atque in omnibus, & singulis actualis illius celebrationis diebus devote visitaverint, ibique pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac S. Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint; ad cujus Indulgentiæ consecutionem a singulis Parochis nostræ Dioecesis hortandos esse enixe omnes Christifideles mandamus, per denunciationem tribus festis diebus ante Synodi initium inter Missarum solemnia faciendam.

Volumus autem, ut hæc Synodi indictio valvis Cathedralium, Collegiatarum, & Parochialium affixa omnes arctet, & afficiat, ac si cuivis sigillatim exhibita, atque significata fuisset. Datum Viterbii ex nostro Episcopali Palatio apud S. Laurentium Kalendis Septembris MDCCLXII.

J. Card. ODDI Episc. Viterb., & Tusc.

Vincentius Morgna Cancell. Episc.

ALLO-

ALLOCUTIO

EMINENTISSIMI, ET REVERENDISSIMI DOMINI

CARDINALIS EPISCOPI

AD CLERUM IN DIOECESANA SYNODO CONGREGATUM.

QUod est in more positum, institutoque patrumfamilias, ut cum sibi ex hac fragili, caducaque vita brevi migrandum esse intellexerint, familiam universam arcessant, eique gravissimis verbis monitorum seriem, quæ ad vitam recte instituendam sæpe ejus auribus instillarunt, in memoriam reducant, quo altius ejus animis defigantur; idem propemodum, Venerabiles Fratres, Filiique in Christo dilectissimi, Nobis ad hunc spectabilem, frequentissimumque cœtum Clerum nostrum convocantibus, usuvenire animadvertimus. Nam cum eo Nos ætatis Clementissimus Deus perduxerit, quo Nos perventuros non putabamus; muneri nostro Nos defuturos arbitraremur, nisi priusquam ex fluxæ hujus vitæ statione decedentes, universæ terræ viam (*a*) ingrediamur, universis, quos nostra Pastoralis cura complectitur, Constitutiones Synodales proponeremus. Scimus sane, ad reformandos mores, & ad ecclesiasticam disciplinam instaurandam, atque ad divinum cultum reparandum, multa sapienter a Prædecessoribus nostris edita esse, & constituta salubriter. Quare non deerunt fortasse, qui hæc indicta comitia, si minus inutilia, at non necessaria fuisse, dicant. Sed quoniam experientia compertum satis est, quantumvis electa semina spargeris, agrum tamen subinde repur-

(*a*) Josue. 23. 14., 3. Reg. 2. 2.

repurgari, atque ſuccreſcentes noxias herbas evelli oportere; ſic quamvis optimas leges indefeſſa condiderit, ſolerſque vigilantia Paſtorum, nihilominus, cum humana natura prona ſit ad malum (*a*) ab adoleſcentia ſua, abuſus paulatim irrepunt, & niſi iterata Synodorum celebratione editis olim conſtitutionibus novus addatur vigor, ſenſim neglectæ pene obſoleſcunt, & in deſuetudinem abeunt. Faciemus itaque, quod periti rerum ruſticarum agricolæ ſolent, qui vetuſtate effœtas, & dilabentes vites, ut feraciores reſurgant, atque uberiores fructus ferant, curvant propagine, iterumque depangunt: ad coercendam ſiquidem improborum licentiam, ad reſtituendum moribus candorem, & ad excitandum in omnibus religionis ſtudium, Prædeceſſorum noſtrorum decreta, præſentibus accomodata temporibus, recudimus, iterumque ſancimus: & nonnulla etiam ex nuperrimis Summorum Pontificum Conſtitutionibus deprompta, ut par eſt, addenda eſſe judicavimus. Atque utinam omnes noſtræ curæ commiſſos eo ſtudio incenſos videremus: jure Nobis gratulari poſſemus: facile enim Nobis perſuaſum haberemus, Nos brevi æquiſſimi deſiderii noſtri compotes fore. Sed quoniam tam grave negotium perfici, & ad optatum finem ſine adjutrice opera veſtra perduci non poteſt, Venerabiles Sacerdotes, ad vos potiſſimum allocutione noſtra convertimur. In vobis præſertim hæc ſita res eſt: Nos enim Apoſtolicum (*b*) ſalem Dominus miſit: condire ergo mentes Fidelium debemus; & tunc vere aliis recta prædicamus, ſi dicta rebus, & operibus oſtendimus. Meminerimus, nos eſſe Miniſtros Chriſti, & diſpenſatores (*c*) myſteriorum Dei: demus igitur operam, & caveamus, nequid in Nobis appareat, quamobrem vituperetur (*d*) miniſterium noſtrum, neve ſimus ſæcularibus (quod omen avertat Deus) lapis (*e*) offenſionis, & petra ſcandali. Caveamus, nequis noſtrum eximio Eccleſiæ Doctori, & Pontifici Sancto Gregorio cauſam præbuiſſe videatur, quare dolenter mœrorem animi ſui hiſce verbis expreſſerit. Nullum (*f*) puto, inquit, ab aliis majus præjudicium, quam a Sacerdotibus tolerat Deus: quando eos, quos ad aliorum correctionem poſuit, dare de ſe exempla pravitatis cernit: quando ipſi peccamus, qui compeſcere peccata debuimus: nulla animarum lucra quærimus, ad noſtra quotidie ſtudia vacamus, terrena concupiſcimus, humanam gloriam intenta mente captamus. Meminerimus (*g*) nos lucem mundi, & Dei adjutores in ſacris paginis eſſe appellatos: ſic igitur luceat

(*a*) Geneſ. 8. 21.
(*b*) Matth. 5. 13.
(*c*) 1. Corinth. 4. 1.
(*d*) 2. Corinth. 6. 3.
(*e*) 1. Petr. 2. 8.
(*f*) Gregor. homil. 17. in Lucæ 10.
(*g*) Matth. 5. 14., 1. Corinth. 3. 9.

ceat (*a*) lux noſtra coram hominibus, ut videant opera noſtra bona, & glorificent Patrem noſtrum, qui in cœlis eſt: neve jaceant diſperſi (*b*) lapides Sanctuarii in capite omnium platearum, ſed ad animarum ſalutem, quas pretio ſanguinis ſui redemit amantiſſimus Reparator noſter, unuſquiſque pro ſuis viribus operam ſtudioſiſſime impendat; ut (*c*) cum apparuerit Princeps paſtorum, & Epiſcopus animarum noſtrarum, bonis operibus nos intentos reperiat, & in ſocietatem adſciſcat electorum ſuorum: ubi immarceſcibili donati corona, fructum obſequentis, gratique animi percipiamus ſempiternum.

OFFI-

(*a*) Matth. 5. 16. (*b*) Thren. 4. 1. (*c*) 1. Petr. 2. 25.

OFFICIALES SYNODI

JUDICES QUERELARUM

Pro Civitate Viterbii, & Diœcesi.

Cynthius Ferdinandus Paitelli J. U. D. Vicarius Generalis.
Ferdinandus Scaglioni Archipr. Cathedralis S. Th. P.
Nicolaus Parrochetti Canonicus ejusd. Cathedralis J. U. D.
Cyrus Cherosini Canonicus dictæ Cathedralis S. Th. P.

In Civitate Tuscanellæ.

Jacobus Fœlix Sarnani J. U. D. Prior Colleg. S. Mariæ Majoris, Vicarius Generalis.
Joseph Dottarelli Primicerius Cathedralis J. U. D.

PROMOTOR SYNODI.

Antonius Cinquini Canonicus Cathedralis Viterbii J. U. D.

SECRETARIUS.

Petrus Pius Mariani Canon. dictæ Cathedralis S. Th. P.

COADJUTOR SECRETARII.

Petrus Morgna Beneficiatus ejusdem Cathedralis.

PROCURATOR CLERI.

Nicolaus Parrochetti Canonicus dictæ Cathedralis J. U. D.

PRÆFECTI HOSPITIORUM.

Pompejus Primomi dict. Cathedr. Canon. Curatus.
Petrus Veltri dict. Cathedr. Canonicus.
Antonius Petrucci dict. Cathedr. Canonicus.
Philippus Pettirossi Canonicus Colleg. S. Xysti Viterbii,
Blasius Frosini Canonicus Colleg. S. Angeli de Spata.

CONFESSARII CLERI.

Joannes Franciscus Palmerini Canonicus Pœnitentiarius antedictæ Cathedr. Viterbii, Doctor Theologus.
Aloysius Tabaneli Canon. Theologus ejusd. Cathedr. S. Th. D.
Sebastianus Zazzara Archipresb. Colleg. S. Xysti.
Benedictus Bisciari Canon. Colleg. S. Angeli de Spata.
Valentinus Giusti Canon. Curatus Colleg. Ss. Faustini, & Jovitæ.
Petrus Paulus Vittorj Prior Ecclesiæ Parochialis S. Mariæ Novæ.
Paschal Giannotti Rector Parochialis Ss. Marci, & Silvestri Tuscanellæ.

LECTO-

LECTORES SYNODI.

Petrus Morgna Beneficiatus Cathedr. Viterbii.
Julius Fanelli Beneficiatus ejusd. Cathedralis.
Marianus Titioni Beneficiatus Ecclesiæ Colleg. S. Xysti.
Jo. Petrus Santori Beneficiatus Colleg. S. Angeli.

NOTARII SYNODI.

Vincentius Morgna Cancellarius Episcopalis Curiæ.
Philippus Tardi Substitutus.

SUPERINTENDENS CÆREMONIIS,

Aliisque præparandis pro Synodo.

Jo. Franciscus Palmerini Canon. Pœnitentiarius Cathedr.

CÆREMONIARII SYNODI.

Carolus Romagnoli Cæremoniarius Eminentissimi Card. Episcopi.
Carolus Denzi Cæremoniarius Cathedral. Viterbii.

COADJUTORES CÆREMONIARIORUM.

Valentinus Siracusi Beneficiatus Colleg. S. Xysti.
Vincentius Bordoni Sacerdos Viterbien.
Aloysius Carletti Clericus.

OSTIARII.

Franciscus Antonius Morgna.
Augustinus Gnazza.
Jo. Baptista Constantini.
Thomas Marti.

CENSORES LIBRORUM

Tam imprimendorum, quam evulgandorum.

Cyrus Cherosini S. Th. P.
Antonius Cinquini J. U. D.
Jo. Franciscus Palmerini S. Th. D.
Aloysius Tabanelli S. Th. D.
} Canonici Ecclesiæ Cathedralis Viterbii.

INDEX

INDEX
TITULORUM, ET CAPITUM.

TITULUS PRIMUS.

De Catholica Fide, & Christianis moribus.

TITULUS SECUNDUS.

De Sacramentis, Sacramentalibus, & Sacris.

TITULUS TERTIUS.

De Cultu Dei, & Sacrorum disciplina.

CAP. IV.

TITULUS QUARTUS.

De Ecclesiasticis, Deoque dicatis personis, ac locis piis.

INDEX

INDEX APPENDICIS.

IN

IN NOMINE
SANCTISSIMÆ, ET INDIVIDUÆ TRINITATIS.

TITULUS PRIMUS
De Catholica Fide, & Christianis moribus.

CAPUT PRIMUM
De Fide, ejusque professione, & Jurejurando.

Q*UI ex Fide sunt, benedicentur cum fideli* (1) *Abraham.* Dulcisona hæc Pauli verba Nobis argumentum suppeditant, quo oves nostras primum allocuturi, ipsis æternam cum fideli Abraham benedictionem, atque hæreditatem adprecemur, si in ea, per quam genitæ sunt, Fide vigilantes stabunt.

I. Hanc autem Fidem, sine qua impossibile (2) est placere Deo, Parochi præ cæteris, & Confessarii omnes etiam Regulares exquirere tenentur ab iis, qui Absolutionis beneficium in Sacramentali Confessione postulant; memores, capaces non esse (3) Sacramenti Pœnitentiæ eos, qui Mysterium SS. Trinitatis, Dei remuneratoris, atque Incarnationis nesciunt, neque satis esse, si illa mysteria semel credita sint. Eos proinde, qui hac ignorantia laborare compererint, absolutione Sacramentali vacuos dimittent, quia invalida foret prorsus, si ignorantibus articulos Fidei necessarios necessitate *medii* impartiretur.

(1) *Galat.* 3. 9.
(2) *Hebr.* 11. 6.
(3) *Prop.* 64. & 65. *damn. a Ven. Innocent. XI.*

II. Sin autem ignorantia hæc versaretur circa ea, quæ necessitate *præcepti* necessaria sunt, videlicet circa Symbolum Fidei, saltem pro rudioribus in substantia, signum sanctæ Crucis, Orationem Dominicam, salutationem Angelicam, Sacramenta præcipue omnibus adultis necessaria, ac Decalogi, Ecclesiæque præcepta, tunc in aliud tempus rejicienda erit (1) absolutio, donec didicerint hæc omnia, quæ vitio suo nesciunt; & si quandoque, raro admodum casu, ipsos absolvere necesse foret, nullatenus id præstetur, nisi iidem se vincibilis hujus ignorantiæ reos agnoscentes (2), & intime dolentes, tum a Deo veniam precentur, tum Confessario serio promittant, operam se impense daturos, qua divinæ gratiæ præsidio discant etiam hæc, quæ necessitate *præcepti* sunt necessaria. Quocirca Parochos omnes, & Confessarios serio monemus, & enixe in Domino hortamur, ut quoties aliquem Pœnitentem ad Sedem Confessionalem accedere conspexerint, qui hujusmodi ignorantiæ suspicionem ingerat, (iique ut plurimum sunt rustici, villici, popularesque homines) toties opportuna interrogatione, vel instructione securi fiant; alias Divinum eis judicium interminamus, tanquam in perpetratione sacrilegii complicibus.

III. Præcipue vero animarum pastores admonemus, ne Matrimonio (3) jungant eos, qui, quæ ad salutem necessaria sunt, ignorant. Qua super re, quum hactenus servatum sit, ut post inceptas Matrimonii publicationes Parochi ad examen contrahentium processerint, hincque tumultus, & querelæ emerserint, si quando minus capaces a sacro conjugio ineundo retardaverint, cum jam omnia erant parata; Nos ad præcludendum quibuscumque expostulationibus aditum, districte præcipimus (4), ne ullus Parochorum ad proclamationem aliquam deveniat, nisi prius uterque e sponsis examen subierit, & scriptum proprii Parochi testimonium attulerit circa sufficientem rerum Fidei scitu necessariarum peritiam. Eadem lex in Curiis nostris servetur; ne videlicet in posterum matrimonii ineundi decretum expediatur, aut denunciationum faciendarum præceptum emanetur sine prævio respectivi amborum contrahentium Parochi testimonio. Qui secus fecerint, tam Cancellarii nostri, quam Parochi, Vicariique nedum Nos, sed & Deum habebunt ultorem exitialis hujus incuriæ, per quam de parentibus in filios damnabilis hæc Fidei ignorantia traducitur.

IV. „ Unum tamen hic opportune advertendum, ne videlicet Paro-
„ chi

---

(1) *Bened. XIV. Const.* Etsi minime *ann.* 1742. §. Omnes denique.
(2) *Const. cit. l. c.*
(3) *Ead. Const.* §. Si autem.
(4) *Bened. XIV. de Syn. lib.* 7. *cap.* 29. *n.* 3. *ibique decret. Innoc. XII. anno* 1697. *confirmat. a Clem. XI.*

„ chi nimis in aſperitatem deflectant erga eos (1), qui hebetis ſunt ingenii, exiliſque memoriæ. Hi enim non debent perpetuo arceri a Matrimonio, quod eſt inſtitutum in officium naturæ, & propterea nemini ſine propria culpa eſt denegandum; curandumque eo caſu, ut qui eo ingenii, memoriæque defectu laborat, aliquo ſaltem rudi modo percipiat, quæ neceſſitate præcepti ſunt addiſcenda, frequenterque audiat, quæ ſemel craſſe didicit, ne ab ejus mente penitus elabantur.

V. Eadem ſollicitudine Parochi invigilent pueris, adoleſcentibuſque, qui ad Sacram Euchariſtiam, & Confirmationem admitti (2) poſtulant. Proinde iiſdem Parochis pari diſtrictione mandamus, ne quis eorum Sacrum Euchariſtiæ Sacramentum primo adminiſtret, & *Schedulam*, ut ajunt, pro Confirmatione ſuſcipienda iis tradat, qui graviora Fidei, & doctrinæ capita, & Sacramenti virtutem, & vim ignorant.

VI. Non ſolum autem corde credendum, ſed & ore confeſſionem Fidei faciendam ad ſalutem, monet (3) Apoſtolus. Orthodoxæ proinde Fidei profeſſionem, quam Nos ipſi non ſemel jurati exhibuimus, omnes, & ſinguli de Clero, qui recens Sacris Ordinibus initiati, aut de Beneficiis Eccleſiaſticis proviſi in ſuperiore Synodo eam non emiſerunt, ſub forma Conſtitutionis Pii IV. (4) per Secretarium Synodalem prælegenda, in manibus noſtris emittant. Præterea ii omnes, qui tum (5) ex Tridentino, tum ex Romano (6) ſub Bened. XIII. Conciliis adiguntur, quique in poſtrema Diœceſana Synodo (7) numerantur, omnino ad ejuſdem profeſſionis actum publicum faciendum coram Nobis, vel Vicario noſtro Generali accedant infra bimeſtre ſub infraſcriptis pœnis, quæ quia hactenus non expreſſe ſtatutæ, ſed Epiſcoporum arbitrio relictæ ſunt, in cauſa fuerunt, cur Apoſtolicæ Sedis præcepta integram hac in parte obedientiam non obtinuerint.

1. Dignitates, ac Canonicatus obtinentes in Cathedralibus infra bimeſtre poſt adeptam poſſeſſionem tum in manibus noſtris, vel Vicarii noſtri Generalis, tum in Capitulo; alias fructus non faciant ſuos, nec illis poſſeſſio ſuffragetur, quam pœnam etiam ſine hominis declaratione incurri jam ſancivit Sac. Conc. Congr. (8); ac proinde quoslibet eorum, qui infra præfatum tempus profeſſionem Fidei non emiſerunt, ad reſtitutio-

(1) *Bened. XIV. de Syn. loc. cit. n. 6.*
(2) *Conſt. cit.* Et ſi §. Ut autem.
(3) *Rom.* 10. 10.
(4) *Conſt. Pii IV.* Injunctum *an.* 1564.
(5) *Trident. cap. 2. ſeſſ.* 3., & 25. *de Ref.*
(6) *Conc. Rom. tit.* 1. *cap.* 1.
(7) *Syn. Abbati pag.* 3.
(8) *S. C. C. in Saguntin.* 18. *Apr.* 1590. *ap. Barboſ. in Sum. Apoſt. V.* Profeſſio Fidei *num.* 7. & *Lambertin. Inſt.* 60. *num.* 15.

nem omnium fructuum perceptorum illico in conſcientia obligatos eſſe decernimus; eoſque fructus, ſi Dignitatum, Canonicatuumque extra maſſam extiterint (1), Fabricæ Eccleſiæ Cathedralis; ſin autem de maſſa fuerint, beneficio ejuſdem maſſæ *a die captæ poſſeſſionis* abſque alia ſententia ex nunc applicamus.

2. Beneficia cum animarum cura habentes, poſt ipſorum poſſeſſionem, infra idem tempus in manibus tantummodo noſtris, vel Vicarii Generalis ſub eadem pœna abſque alia ſententia incurrenda, & Parochialis ejuſdem Fabricæ (2) ut ſupra, tenore præſentis Conſtitutionis per Nos nunc applicata.

3. Coram Nobis, vel Vicario eodem tantum ad eumdem actum obligantur ex præfato Romano Concilio proviſi omnes de Beneficiis quibuſcumque tam ſimplicibus, quam perſonalem reſidentiam requirentibus infra idem temporis ſpatium. Pœnam autem, ex eodem Concilio arbitrio noſtro ſtatuendam, decernimus parem eſſe illi, quam ex Tridentino pro Canonicis Cathedralis enunciavimus; videlicet, ut elapſo bimeſtri fructus omnes perceptos ſine alia declaratione reſtituere teneantur reſpectivis Eccleſiarum, quibus ea Beneficia adſcripta ſunt, Fabricis applicandos.

4. Tandem novi Vicarii tam Generales, quam Foranei; Procuratores, & Promotores Fiſcales Curiæ noſtræ, ejuſdemque Cancellarii, ceterique miniſtri; novi concionatores, etiam Regulares, cum prima vice in noſtra Diœceſi prædicare incipiunt, novique Confeſſarii etiam Monialium. Item publice, vel privatim docentes Theologiam, Philoſophiam, Canonicum, aut Civile jus, vel inferiores quaslibet diſciplinas, etiam Grammaticam; ac Medici, & Chirurgi cum primum in noſtra eadem Diœceſi ſuum munus exercent; ſub pœna, quoad Regulares, ſuſpenſionis ab officio, & quoad alios omnes, & ſingulos, aureorum trium, quos noſtræ hujus Cathedralis Fabricæ aſſignamus.

VII. Declarantes, profeſſionem Fidei (3) emiſſam pro una ex his cauſis, aut pro uno Beneficio ad præſens poſſeſſo repetendam eſſe ſuperveniente alia diverſa cauſa, aut alio quocumque Beneficio de novo poſſidendo; etiamſi novum hoc ejuſdem generis fuerit cum primo, atque in eadem Eccleſia; eamque ſemper per ſe, non per procuratorem (4) emittendam: ad quam tamen non teneri (5) Coadjutorem niſi poſt novam coad-

(1) *Lambert. loc. c. n.* 14.
(2) *cit. Inſt. num.* 12. 13., *&* 14.
(3) *S. C. C. ap. Garziam de Benef. par.* 3. *cap.* 3. *num.* 17.
(4) *S. C. C. in Cathacen.* 6. *Febr.* 1726.
(5) *Garzias l. c. n.* 16., *Barboſa &c.*

coadjuto defuncto possessionem decernimus ; sicuti etiam ad eam repetendam pro Beneficiis actu possessis non arctamus eos omnes, qui in hac Synodo eam emiserunt.

VIII. Ut contra inobedientes procedi possit ad statutæ pœnæ exactionem præcipimus, ut novus conficiatur Codex in Cancellaria nostra asservandus, ad hunc tantum effectum comparatus, in quo describantur nomina, & causa eorum, qui coram Nobis, aut Vicario nostro Fidei professionem emiserunt, adhibitis semper duobus testibus cum indicatione diei, & anni. Similis Codex in nostris Cathedralibus conficiatur pro iis, qui etiam in Capitulo eamdem Professionem emittere tenentur, statuta contra Camerarios, qui in eo libro statim comparando, aut describendo negligentes fuerint, aureorum trium pœna pro qualibet vice, earumdem Cathedralium Fabricæ applicanda.

IX. Ad hujus Fidei puritatem servandam, meminerint cuncti Christifideles, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ Sacro Inquisitionis Tribunali reservatæ denunciandos esse omnes hæreticos, aut quovis modo de Hæresi suspectos juxta Edictum S. Officii, quod qualibet prima Adventus, primaque Quadragesimæ Dominica die Parochi omnes populo perlegant, explicentque, Deo, & Nobis rationem reddituri, si etiam unica vice id facere neglexerint, quod Edictum idcirco damus in Appendice Num. 1.

X. Quinam vero potissimum suspecti de hæresi habeantur ex illius Sacri Tribunalis praxi, necessarium hic duximus enumerare pro Parochorum, Confessariorumque instructione, ut utrique tam in explicando, quam in jubendo denunciationis onere non aberrent. Præter eos, qui in supra relato Edicto nominantur, suspectorum hujusmodi sequentia sunt potiora indicia. I. Si quis saltem semel in anno peccata sua confiteri, & Paschalem (1) Communionem suscipere neglexerit; Dominicis, aliisque festis diebus de præcepto Missam non audire consueverit; vel temporibus vetitis carnes comederit publice, vel privatim bene valens. II. Si quis Sacramenta, Sacramentalia, Indulgentias, suffragia mortuorum, Campanas, ritusve Ecclesiasticos spernat, vel irrideat. III. Infringentes cedulones, in quibus aliqui declarantur excommunicati; & ii, qui per annum (2) in excommunicatione, censurisque insordescunt. IV. Si quis asserere non dubitaverit (3), usuram non esse peccatum. V. Si quis falsum testimonium ferat (4) in causis Fidei. VI. Si quis testes in causis Fidei, aut denunciantes

---

(1) *Fagn. in V. Decret. c.* Omnis utriusque *de Pœnitent.*, *& Remiss. n.* 44.

(2) *Trident. sess.* 25. *de ref. c.* 3.

(3) *Clem. de Usuris c. un. §.* fane.

(4) *Leo X. Const.* 29. Intelleximus.

tes (1) offendit; ſeu eoſdem teſtes, aut inquiſitos in cauſis Fidei auſus fuerit inſtruere de veritate neganda, aut falſitate dicenda; ſeu reos, aut ſuſpectos Fidei occultet, adjuvet, recipiat, protegat, vel capi prohibeat, vel juriſdictionem Eccleſiaſticam impediat. Poſtremo ad ſortilegorum, & incantatorum genus rediguntur ii, qui Diaboli ope ſponſos a conſummatione Matrimonii per maleficium impedirent, ſeu impediendi artem callerent; qui maleficiatos ſuperſtitioſa arte diſſolverent, aut diſſolvere ſcirent, iiſque conſilium, auxilium, aut favorem præberent; item qui ſuperſtitioſe tam hominum, quam jumentorum morbis mederentur, aut jumenta ipſa, aliaſque res deperditas, aut furto ſublatas invenire eadem arte ſcirent; prætereaque ii, qui in pervigilio, aut Feſto S. Joannis Baptiſtæ, aliiſque Solemnitatibus futura prænoſcere contenderent.

Hos omnes denunciandos monebunt Parochi in explanatione præfati edicti, etiamſi denunciator (2) probare non poſſit; & nulla præmiſſa correctione (3) fraterna, licet firma foret ſpes emendationis.

XI. Quoad Turcas captivos in Civitate Vetula commorantes, volumus, & ſtricte mandamus, ad amuſſim obſervanda ea, quæ a prædeceſſoribus noſtris (4) ſalubriter ſancita ſunt; eademque vi præcipimus, per Vicarios noſtros exacte curandam obſervantiam Apoſtolicarum (5) Conſtitutionum circa Judæos, cum per loca noſtræ Diœceſeos pertranſeunt. Nonnulla hic addimus pro diligentiore ejuſdem Fidei cuſtodia. I. Sub pœna exilii a Civitate, & Diœceſi inhibemus Judæis, ne ad Collocutoria Monialium, vel puellarum Conſervatoria accedant ſine noſtra in ſcriptis licentia, quam juxta Sac. Congr. (6) decreta raro admodum concedemus. II. Sub pœna pecuniaria quinquaginta aureorum cum a Judæis (7), tum a Fidelibus perſolvenda vetamus Fidelibus cum Judæis converſari, cibum ſumere, eos hoſpitio recipere, vel illis famulatum præbere. III. Sub pœna biſcentum aureorum (8) prohibemus, ne quis eiſdem Judæis vendat, aut oppignoret Ceras benedictas, vulgo *Agnus Dei*, Sanctorum Reliquias, Cruces, Imagines SS., Officia, Miſſalia, Sacra Biblia, vaſa ad Dei cultum dicata, & quamcumque ſacram ſupellectilem, etiam Altarium mappas, ſeu linteamina, & ſacra indumenta licet diſrupta, etiamſi ad eum finem vendantur,

(1) *S. Pius V. Conſt.* 82. Si de protegen.

(2) *Prop.* 5. *damn. ab. Alex. VII.*

(3) *Ex decr. Alex. VII.* 8. *Jul.* 1660.

(4) *Syn. Abbati pag.* 5.

(5) *Jul. III., Paul. IV., Pii IV., S. Pii V. Clement. VIII.*

(6) *S. C. Ep. in Raven.* 1594., *& in Florent.* 1655. *ap. Nicol. in Floſc. V.* Hebræus *n.* 2.

(7) C. Nullus *c.* Judæi 2. *de Judæis, & ex Edict. Card. Vicar. ap. Pignatelli tom.* 5. *conſ.* 14. *num.* 234.

(8) *Conſt. Jul. III., Paul. IV. &c. & ex decr. S. Offic.* 28. *Maii* 1614., *&* 1634., *& ex Edict. citat.*

dantur, ut comburi debeant, & ex iis aurum, argentumve extrahi; quam pecuniariam multam ultra triremium pœnam subibit etiam Judæus emptor. Eamdemque venditionem, seu oppignorationem sub eadem multa faciendam vetamus Turcis, aliisque infidelibus Christiani nominis infensissimis hostibus captivis in Civitate Centumcellarum, ne sancta pedibus inimicorum proterantur. IV. Sub excommunicationis pœna vetamus, ne quisquam audeat hospitio recipere, aut semel receptos retinere Hæreticos licet toleratos, si superstitiosas artes disseminent apud Fideles, aut perniciosa dogmata effutiant, seu quidvis faciant, aut obloquantur in dedecus Catholicæ Religionis; quam censuram extendimus in eos, qui hujusmodi Hæreticos, Judæos, aut alios quoscumque infideles (1) talia in contemptum Catholicæ Fidei perpetrantes Nobis illico non denunciaverint. V. Sub excommunicatione ipso facto (2) incurrenda, Nobisque reservata prohibemus copulam carnalem cum Judæo, Turca, alioque infideli, & cum Hæreticæ nationis alumno, licet tolerato; dummodo complici constet, eum hæreticum esse; quam reservationem sancimus tam quoad fœminas, quam quoad mares hujuscemodi damnatum coitum habentes.

XII. Vicariorum nostrorum conscientiam oneramus circa inviolabilem harum sanctionum observantiam; super quibus si quid gravius, aut neglectum conspexerint, illico Nos certiores reddere teneantur. Si secus fecerint, rationem Deo pro animabus in Fide collabentibus, aut periclitantibus sciant se esse reddituros.

De Jurejurando.

XIII. Quum tribus conditionibus præditum debeat esse Jusjurandum, ut licitum sit, videlicet veritate, justitia, & judicio, si alterutra ex his conditionibus destituatur, præter peccatum a Deo severe vindicandum, etiam in foro externo punibiles arbitrio nostro decernimus, nedum eos, qui falsum jurant, vel de re mala; sed etiam temere, passim, vel jocose, vel ex ira jurantes absque necessitate, contra quos summarie etiam, & non servata judicii forma procedendum sancimus; modo per duos testes, (3) eo prorsus modo, quo in blasphemos cautum est, hæc temere jurandi proclivitas Nobis innotuerit; ut tandem aliquando e finibus nostris exterminetur horribile, ac Diabolicum hoc vitium, per quod summa afficitur contumelia Sanctum, & terribile Domini Nomen.

XIV. Dam-

(1) *Greg. XIII. Const.* 70. Antiqua.
(2) *Conc. Illiberit. cap.* 78.
(3) *Infr. hoc tit. cap.* 4. *n.* 9.

XIV. Damnamus æquivocationes, & amphibologias Christianæ sinceritati, & humano Reipublicæ commercio adversas, & perniciosas (1) in Juramentis.

XV. In judiciali juramento ad prodendam veritatem interrogatus, quilibet reus est perinde, si veritatem occultat (2), ac si mendacium deponit. Ea propter Parochi in Catechesibus sæpius declarent, illicitum esse mentiri, & multo magis pejerare ad opitulandum proximo, ut pœnam etiam capitis effugiat; curantes, ut vulgaris error hac super re gravissima e mentibus fidelium abradatur.

XVI. Quum non raro occurrat, ut ad actionem judicialem instituendam petatur, per judices a Nobis deputatos relaxari juramenti nexum per absolutionem in contractibus initis, ne hac super re quicquam temere peccetur, regulas sequentes statuimus (3) ab Ecclesiasticis iisdem Judicibus religiose observandas; 1. ut innotescat injustitia, vel nullitas contractus; 2. ut ex indiciis, & conjecturis appareat, suspicionem calumniandi abesse; 3. audita prius parte, contra quam agendum est; eaque ultima conditione deficiente, nullam declaramus absolutionem per eosdem judices impertitam.

XVII. Juramentum autem suppletorium neutiquam in Curiis nostris admittatur, nisi 1, quando aliæ legitimæ probationes (4) deesse noscuntur; 2. quando saltem semiplene (5) probatum sit, aut actori (6) bona præsumptio assistat; 3. quando non agitur de magno damno vitando, vel de notabili lucro captando juxta litigantium conditionem; eoque minus in causis criminalibus, vel civilibus ex actione famosa, qua reus damnatus (7) evaderet infamis. Item neque locum habeat in causis mediocribus, quando litigantes sint [8] valde pauperes, vilis conditionis, vel de perjurio [9] suspecti, vel non bene instructi de re, quæ agitur. Hæc omnia simul necessario habenda decernimus in suppletorio juramento.

XVIII. Æquissimam Concilii Romani constitutionem [10] de non deferendo veritatis dicendæ juramento reis criminaliter inquisitis, dum uti principales constituuntur, iterum denunciamus, atque omnino observandam mandamus sub pœna nullitatis Actorum.

CA-

(1) *Prop.* 26. 27. *damn. a Ven. Innoc. XI.*
(2) C. Falsidicus *de crim. falsi*.
(3) C. Verum *de jurejur. can.* auctoritatem *caus.* 15. *qu.* 6.
(4) C. Sicut *de probat. & Fagnan. ibi.*
(5) C. Ex insinuatione, *& ibi Gl. V.* Clerici *de Procurator.*
(6) C. *fin. de Jurejur.*, *& c. fin. de his, quæ vi &c.*
(7) C. Juramentum *de jurejuran.*
(8) C. *fin. Gl. V.* pro personarum *de his, quæ vi &c.*
(9) C. Clericos *Gl. V.* redeuntes *de cohab. Cleric.*
(10) *Concil. Rom. tit.* 13. *cap.* 2,

CAPUT SECUNDUM

De Verbi Dei prædicatione, ac Doctrina Christiana.

I. F*Ides ex auditu .... quomodo autem audient sine prædicante?* [1] Divini hujus Verbi, cujus prædicatione Fides gignitur, roboratur, perficitur, administratio, ex officii arctissima obligatione, spectat ad quoscumque animarum Curatores, nempe Episcopos, & Parochos. Hinc fit, ut liberum Episcopo sit in quacumque Ecclesia etiam [2] Regulari suæ Dioeceseos verba facere, quum id sit præcipuum ipsius munus, qui primus est omnium in sua Dioecesi Magister, & Doctor; eoque prædicante [3] quilibet inferior, tametsi Regularis silere debet etiam in sua Regulari Ecclesia.

II. Excipiuntur Parochi, qui, etiam Episcopo sermonem habente, prædicare possunt [4] in propria Ecclesia, imo debent. Siquidem ex Sacrosan. Conc. Tridentini præcepto [5] quicumque animarum curæ præpositi per se, vel per alios idoneos a Nobis approbandos [modo legitime impediti fuerint] diebus saltem Dominicis, & Festis solemnibus, plebes sibi commissas pascere tenentur ita, ut si trium mensium spatio a Nobis moniti muneri suo defuerint, per censuras Ecclesiasticas, seu alias arbitrio nostro cogendi sint.

III. Quapropter ejusdem Tridentini, & novissimi Romani [6] Concilii decretis inhærentes, non obstante prætextu [7] immemorabilis, sed pravæ consuetudinis, districte præcipimus, ut etiam in iis Ecclesiis, ubi Sacra Officia cum cantu celebrantur, omnes, & singuli animarum Rectores de mane, hora competenti, ne tempus Psalmodiæ assignatum impediatur, singulis saltem Dominicis, festisque diebus, qui de præcepto observari solent, post lectum in Parochiali Missa Euangelium [8], sermonem brevem ad populum habeant, non (9) persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis obstrepentem auribus, sed captui Auditorum accomodatum, in eorum animos ostensione spiritus illabentem, ea differentes, quæ ad virtutem incitamento sint, & ad vitia fugienda.

IV. Ceteri vero, quibus animarum cura non inest, publicas ad popu-

 lum

(1) *Rom.* 10. v. 14. & 17.

(2) *S. C. Ep.* 17. *Jan.* 1584. & *Bened. XIV. de Syn. lib.* 7. *cap.* 43. *num.* 7.

(3) *Clement.* Dudum *de Sepult. S. C. C.* 2. *Maii* 1629. *ap. cit. Bened. XIV. loc. cit.*

(4) *S. C. C. in Verulen.* 11. *Jun.* 1631. *ap. Barbos. de Off. Par. par.* 1. *cap.* 14. *num.* 3.

(5) *Conc. Trident. sess.* 5. *de Ref. c.* 2.

(6) *Conc. Rom. sub Bened. XIII, tit.* 1. *c.* 4.

(7) *Const. Innoc. XIII. confirm. in Conc. Rom. in Append. n.* XVI. *ap. Lambertini Inst.* 10. *n.* 2.

(8) *S. C. C. in Novarien.* 8. *Jul.* 1724.

(9) *Bened. XIV. Const.* Etsi minime §. Duo potissimum.

lum conciones habere ne præſumant Nobis inconſultis. Si Regulares fuerint, & in Eccleſiis ſuorum Ordinum concio facienda ſit, id ne audeant niſi prius petita a Nobis, vel Vicario noſtro Generali Benedictione. Sin autem in Eccleſiis non ſuorum Ordinum prædicare voluerint, præter ſuorum ſuperiorum licentiam, benedictionemque noſtram, licentiam quoque a Nobis expreſſam, gratis exhibendam in ſcriptis obtinere [1] debeant; quam licentiam, antequam prædicationis munus aggrediantur, Vicariis noſtris Foraneis, Rectoribuſque Eccleſiarum oſtendere teneantur; alias noverint cenſuris, aliiſque pœnis Eccleſiaſticis fore a Nobis tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis coercendos.

V. Quorumcumque concionatorum, etiam Regularium [ſi in Eccleſiis non ſuorum Ordinum prædicare volent] examen coram Nobis faciendum arbitrio noſtro reſervamus [2], etiamſi forte examen hoc per tempus immemorabile a noſtris anteceſſoribus minime fuerit requiſitum. Licentiam item ſemel conceſſam Regularibus, ob rationabiles cauſſas licet occultas, prædicationem tamen concernentes ſuſpendere Nos poſſe declaramus.

VI. Memores ſint Concionatores omnes Gregoriani [3] moniti, ne quod per linguam prædicant, deſtruant per exempla. Idcirco eo vel maxime tempore a tabernis (præter quam in itinere), aleis, taxillis, ludis, venationibus, epulis, conviviis, laicorum familiaritate, ac fœminarum ſecreto colloquio prorſus [4] abhorreant. Unica excepta Cruce, & Crucifixi Icone, alias omnes [5] exteriores formas, ludicra terriculamenta, fictas perſonas, pictas damnatorum tabulas, ſuppliciorum inſtrumenta, malleorum ictus, aliaque id genus, riſum potius, quam veram contritionem excitantia omnino prohibemus, propoſita in ſingulas transgreſſiones pœna ſuſpenſionis ab officio concionandi in noſtra Diœceſi, aliaque graviore arbitrio noſtro juxta culpæ gravitatem. [6] Vetamus item, ne abſque Vicariorum noſtrorum licentia privatas eleemoſynas e ſuggeſtu commendent [7] pro pauperibus perſonis, vel piis locis, ne in Eccleſiis quidem Regularium.

VIII. Quoad Monialium conciones præcipimus, ut ſemper januis [8] clauſis, ne ſæculares admittantur, ſermo habeatur. Confeſſariis vero ipſarum

(1) *Trident. ſeſſ. 5. de ref. cap. 2. Greg. XV. Conſt.* Inſcrutabili *Clem. X.* Superna.

(2) *S. C. Ep. in Cajetan. 15. Dec.* 1607. *S. C. C. in Ugentin. 22. Jan.* 1628. *Clem. X.* Superna.

(3) *Ap. Lambertini Inſt. 27. num.* 10.

(4) *Lambert. Inſt. cit. num.* 12.

(5) *Synod. Montisfal.* 1710. *par.* 1. *c.* 5. §. 11.

(6) *Act. Mediolan. par.* 5. §. Quoniam.

(7) *S. C. Ep. in Placentina 20. Jul.* 1619.

(8) *S. C. C. in Bergomen. 21. Maii* 1678. *& ex Syn. 1. Braneat. pag.* 34. *ex Syn. Sermatthæi pag.* 26.

rum imponimus curam denunciandi Nobis hujus præcepti transgressores. Advertant autem Regulares, si quando munus hoc Concionatorum apud Moniales exerceant, sibi prohibitum [1] esse sub peccato mortali, censuris, & pœnis &c. ullos miscere sermones cum ipsis Monialibus, tam cum aliquibus, quam cum una tantum post peractam concionem, etiamsi colloquia essent de quæstionibus, dubiisve spiritualibus, aut materiis ipsius concionis; eaque etiam super re provinciam denunciandi Nobis inobedientes Confessariis demandamus.

VIII. In Ecclesiis, ubi conciones habentur tempore Adventus, & Quadragesimæ, omnino servetur laudabilis usus a veteri consuetudine profectus, ut mares [2] a fœminis secernantur; idcirco sub pœnis arbitrio nostro irrogandis mandamus, ut septis ligneis, vel linteis extensis saltem inter Divini verbi prædicationem hæc separatio fiat [3]; nullique virorum permittant Ecclesiarum Rectores, Sacristæ, aliique Sacerdotes iis Ecclesiis mancipati, intra ea septa mulieribus assignata sedere ad conciones audiendas. Si alicubi forte hæc tam salubris secretio hactenus facta non sit, volumus, ut omnino fiat; & si alia pecunia non suppetat ad comparandas telas, vel asseres, onus sit Præfecti cujusque Ecclesiæ eleemosynas ipsas in Prædicationibus collectas in eum usum impendere.

IX. Ne Communitates, ad quas ex asserto Privilegio, vel consuetudine jus nominandi Concionatorem spectat, ulterius decretorum ignorantiam obtrudant in sui excusationem, monemus, atque jam sæpe a Prædecessoribus nostris sancita [4] repetimus, ut caveant, ne ultra præfinitum tempus differant exhibitionem nominationis Nobis faciendam, neve in litteris patentalibus ullam vocem usurpent, quæ electionem, deputationem, declarationem, vel constitutionem sonet; sed tantum his verbis utantur *nominamus*, *& præsentamus*; alias sciant, utroque casu apud Nos nullius fore ponderis [5] eas nominationes, Nosque absque ulla cunctatione illico ad electionem alterius deventuros pro illa vice cum solita [6] pensione eleemosynæ, quam ipsæ Communitates neque negare, neque imminuere possunt absque licentia Sac. Congr. Conc., vel Boni Regiminis sub censurarum pœna [7] per Nos infligenda.

 X. Hor-

(1) *Ead. S.C.C. in Bergomen. 21. Maii* 1678.

(2) *Amalar, lib. 3. de Eccl. Off. cap, 2. Bened. XIV. de Syn, lib. 7. cap. 54. num. 8.*

(3) *S. C. Ep. in Fanen. 22. Maii* 1609., *in Ariminen. 6. Mar. 1659. ap. Nicol. V.* Prædicator *num. 20., ex Syn. Montilj pag. 17., ex 1, Muti pag. 9., ex Syn. Sermatth. pag. 27.*

(4) *Ex decr. rel. in Syn. Sermatth. pag. 25.*

(5) *Ex ead. Syn.*

(6) *Sac. C. Bon. Reg. in Ripan. 24. Novem.* 1611., *Sac. C. C. in Viterbien. Civitat. Vet. de mense Sept. 1620, ap. Barbos., & in Tyburtin, 3. Jun. 1693. ap. Nicol. V.* Prædicator *num. 21.*

(7) C. Ad Apostolicam *de Simonia*.

X. Hortamur Fideles omnes, ut ad audiendum Dei Verbum frequentes conveniant; & ne diverticulis abstrahantur, mandamus, eo tempore occludi, juxta antiquam consuetudinem, officinas omnes, & tabernas, exceptis dumtaxat Pharmacorum, ac comestibilium Apothecis sub pœna, quam licet Prædecessores nostri (1) arbitrariam decreverint, Nos ad unum aureum singulis vicibus taxamus; eamque pœnam fabricæ matricis Ecclesiæ, ubi concio habetur, assignamus absque ulla imminutione, vel remissione ab inobedientibus exsolvendam. Officinas autem occludi volumus, non ut eo tempore Artifices per anticipatam comestionem consulant ventri, sed ut sacro eloquio nutriant spiritum; qua super re conscientiam Dominorum gravamus; & si quem ex ipsis Nobis constiterit præcepisse famulis, ut concionis tempore cibum capiant illico post concionem ad officinam reversuri, eisdem subdemus pœnis, ac si patentem Apothecam tenuissent. Judices etiam (2) monemus, ne eo tempore jus dicant.

XI. Clericos insuper omnes, ac Sacerdotes, cujuscumque sint dignitatis, aut gradus, jubemus concionibus interesse, ut suo exemplo laicos provocent. At præcipue in propria Ecclesia in loco assignato, & Chorali habitu induti adesse concioni omnino teneantur Quadragesimali tempore Canonici, aliique ejusdem Ecclesiæ servitio adscripti, (3) sub pœna mediæ punctaturæ unius diei Sacristiæ applicanda, & ad punctandos absentes volumus teneri illum ipsum, cui onus punctandi absentes ab Horis Canonicis præstito juramento incumbit.

De Doctrina Christiana.

XII. *Qui ad justitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas* (4) *æternitates*. Alteram hanc in administratione Verbi divini provinciam Parochis, aliisque animarum rectoribus, ac puerorum educatoribus commendantes, ac præcipientes, ob oculos ponimus uberem in æternitate mercedem, & gloriam ab ipsis consequendam, juxta Danielis Prophetæ monitum.

XIII. Primum igitur Parochi, aliique, quibus animarum inest cura, quolibet die Dominico, aliisque diebus festis (5) hora pomeridiana, & competenti, dato campanæ signo, missisque cum campanula convocatoribus

(1) *Ex Syn. 1.Branc. cap.3., Sacchetti c.5., Sermatth. pag. 27., Abbati pag. 11.*

(2) *Act. Mediolan. p.474.* §. Quamobrem.

(3) *S. C. Ep. 10. Maii 1580., & 20. Aug. 1602. ap. Nicol. in Flosc. V.* Canonicus *n.32., S. C. C. in Nicien.1628. lib.13. Decret., in Melevitan.9.Apr.1707. in Casalen.11.Mar.1708. ad 19. ap.Card. Petr. tom.3. Comment. in Const. 2. Nicolai III. num.18., & in Verulan. Visitat. SS. Limin. 21. Jan. 1719. ad 3.*

(4) *Daniel 12. 3.*

(5) *Conc. Rom. Ben. XIII. tit. 1. cap. 4.*

bus per vias, pueros, & puellas (maribus ſemper a feminis ſeparatis) a ſeptennio, & ſupra uſque ad annum decimum quartum plano ſtylo, & familiari ſermone doceant per horæ dimidium Chriſtianæ Fidei rudimenta, juxta methodum a Ven. Card. Bellarmino juſſu Clem. VIII. conſcriptam, a qua ne latum quidem unguem diſcedant ob novitatis, aut ſingularitatis amorem; itidemque per aliam dimidiam horam curabunt, ut iidem pueri inter ſe interrogando, ac viciſſim reſpondendo repetant ea, quæ docti fuerint, eo prorſus modo, qui in Inſtructione a S. M. Benedicto XIII. in Appendice Concilii Romani præſcribitur; quam inſtructionem, ut ad amuſſim ſervetur, in calce damus in Appendice hujus Synodi Num. II. §. I.

XIV. Parochis manum adjutricem porrigent Sacerdotes omnes, quos vi Tridentinæ legis (1) idoneos ad populum docendum ea, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, hortamur in Domino, ut in re tam ſalubri ſubſidiariam operam præſtent in Eccleſia Parochiali, intra cujus limites degent; Nos vero eorum dumtaxat, qui in hoc opere aſſidui fuerint, præcipuam habituros rationem pollicemur in collatione (2) Beneficiorum, litteriſque commendatitiis; clericoſque in minoribus, & in Sacris Ordinibus conſtitutos nunquam ad ulteriores ordines provehemus, niſi juratum a proprio Parocho teſtimonium ferant de adjumento præſtito in erudiendis pueris.

XV. Expreſſe confirmamus, additiſque gravioribus pœnis mandamus, omnino ſervandam legem circa Ludimagiſtros jam a Leone X. in Lateranenſi Concil. promulgatam (3), & a Prædeceſſoribus noſtris ſæpius commendatam, quam ad perpetuam firmitatem duximus hic repetendam. Sive gratis, ſive mercede conducti ſint Grammaticæ profeſſores, & Magiſtri, nec non Magiſtræ puellarum, antequam docendi munus aſſumant, examen coram Nobis, vel a Nobis electis Sacerdotibus ſubeant de eorum peritia in noſtræ Religionis myſteriis; tum poſt factam, ut in ſuperiori capite præmonuimus, Fidei profeſſionem, juramentum exhibeant in manibus Vicariorum noſtrorum de ſervanda prænunciata Leonis X. Conſtitutione, quam una cum juramenti formula dabimus Num. II. Appendicis noſtræ §. II. Cujus vigore juramenti teneantur ſemel ſaltem in hebdomada Doctrinam Chriſtianam ſuos diſcipulos docere; eique inſtructioni aſſignamus diem Sabbati, aut ſi feſtus ille fuerit, diem ferialem proxime præcedentem per totum ſcholæ tempus poſt meridiem. Iidem, ſi a Parochis requirantur, ad

(1) *Trident. ſeſſ. 23. de Ref. cap. 14.*

(2) *Syn. Abbati pag. 13.*

(3) *Conc. Later. V. can. 7., Bened. XIV. Conſt.* Etſi minime §. His accedit, *Syn. Sermatth. pag. 159., Syn. Abbati pag. 13.*

ad Parochialem Ecclesiam accedere teneantur, ut adjumento iis sint in Doctrina eadem tradenda. Postremo Parochi quicumque persæpe eorum scholas invisent, explorabuntque, an saluberrimum hoc decretum observetur, Nosque subinde certiores faciant, Parere recusantes (1) illico pro qualibet transgressione multentur per Vicarios nostros in aureo uno ejusdem Parochialis Fabricæ applicando. Gliscente vero contumacia, etiam docendi munere interdicentur.

XVI. Provide consultum fuit pudori adultioris ætatis per Encyclicam fel. rec. Clementis XII. (2) jubentis, haberi per Parochos Catechismum, per quem clara, distincta, ac facili methodo explicentur, nedum arcana Fidei nostræ mysteria, sed & singula tum Divinæ, tum Ecclesiasticæ legis præcepta, novi fœderis Sacramenta, cæteræque Christiani populi obligationes, non declamatorie, ac parenetice, ut fieri solet in concionibus, sed plano, atque instructivo stylo, capacitatique omnium accomodato, ut in agendo calleant etiam rudiores, quid licitum sibi sit, quidve fugiendum. Optaremus sane, ut pietas Christianorum responderet vigilantiæ, ac zelo Parochorum nostrorum, qui per totam diem cuperent sanctum hoc prædicationis ministerium exercere. At quoniam humana imbecillitas eo devenit, ut temperandum sit zelo, ne tepescentium animæ fatigentur, ac tædio affectæ prorsus retrahantur, ob eam rem sancimus, omnino servandam superioris Synodi sanctionem, ut nempe bis in mense habeatur hic Catechismus diebus Festis in Ordine Divini Officii quotannis indicatis, quos, quoad ejus fieri potest, jubemus eligi extra Dominicam diem; iisque diebus omittent Parochi puerorum instructionem, ne populus diuturnitate moræ in fastidium, oscitantiam, aut somnum prolabatur; & per dimidiam circiter horam, vel ad summum per tres quadrantes modo supra exposito adultiores instruant.

XVII. Utque hæc instructio ordinatim habita uberiorem gignat fructum, præcipimus, ut ea juxta ordinem in Catechismo Romano exaratum fiat gradatim, & non per saltum; incipiendo videlicet a primo symboli articulo, & deinde singulis eo, quo jacent, ordine percursis, progrediendo ad Sacramenta, ad præcepta Decalogi, atque Orationis Dominicæ petitiones ita, ut quantum fieri poterit, singula Catechismi Romani capita singulis instructionibus respondeant; adlaborantibus Parochis, ut quæcumque salubris illius, Catholicæque Doctrinæ fundamenta minutim enucleentur,

---

(1) *Ex edict. Innoc. XII. 1699., & Bened. XIV. 1742. ap. Syn. Lanucci pag. 11., & ex edict. Ven. Innoc. XI. ap. eumd. pag. 309.*

(2) *Encycl. Clem. XII. 27. Jun. 1735. in Syn. Abbati pag. 13.*

tur, & rudiorum animis clare, & cum facilitate sermonis tractata insigantur.

XVIII. Ideo autem Catechismi Romani ordinem, explanationemque mandavimus, ut morem geramus SS. D. N. Clementi XIII., qui in Encyclicis datis 14. Jun. 1761. „ Ad avertendum a Pastorum animis novitatis „ amorem, per quem ex eorum manibus propemodum excusso hoc libro, „ omnium consensione probato, & summis laudibus excepto, alii, atque „ alii adlecti sunt Catechismi nullo modo cum Romano comparandi, co„ hortatus est Nos enixe in Domino, ut juberemus, ab omnibus, qui ani„ marum curam gerunt, in informandis Catholica veritate populis adhi„ beri prælaudatum Catechismi Codicem, quo tum eruditionis unitas, tum „ caritas, animorumque servetur concordia „. Quocirca mandamus, & districte præcipimus, sub pœna pecuniaria arbitrio nostro absque indulgentiæ spe imponenda, ut quilibet e Parochis infra labentem annum aureum hunc librum sibi comparet, illumque diurna, nocturnaque verset manu, & eo, quem præmonuimus, modo ad instruendas suas oves adhibeat, exordiendo in proximo Epiphaniæ Festo a primo Symboli articulo.

XIX. Non vetamus tamen ad uberiorem dicendi copiam, ac locupletiorem eruditionem addi posse doctrinam aliorum probatissimorum auctorum, inter quos præcipuum indubitanter sortitur locum peregregius Divi Augustini Liber *De catechizandis rudibus*; verum eam semper teneat Fidei doctrinam Parochus, quæ Romano Catechismo conformis sit; ne novas, „ aut ultra auditorum captum subtiliores discutiat opiniones, quibus nec „ consensio, aut antiquitas suffragatur; neve tandem zelum amarum ha„ beat; (verba hæc sunt, quibus idem Sanctissimus D. N. suam explet hortatoriam Epistolam) „ quum quæ desursum est sapientia, primum qui„ dem pudica sit, deinde pacifica, modesta, suadibilis, bonis consentiens, „ plena misericordia, & fructibus bonis, non judicans, sine æmulatione.

XX. Ab hac, quam præscripsimus, ratione circa Doctrinæ Christianæ, & Catechismi munus obeundum nequeant Parochi pro suo libito deflectere. Utrumque seorsim diebus supra indicatis præstabunt ante horam vigesimam, tum ut populus possit postea & Vesperis interesse, & piis aliis vacare exercitiis, quæ etiam alibi peraguntur; tum ut, maxime in Collegiatis Ecclesiis, hora Divinæ Psalmodiæ assignata non protrahatur; cum liberum sit Canonicis, aliisque Choro addictis Presbyteris, dato signo, & elapsa, juxta hujus Diœcesis morem, horæ parte dimidia, nemine (1) expectato, etiamsi dignior fuerit, Officium inchoare.

XXI. Uti-

(1) *S.R.Congr. in Neritonen.* 25.*Febr.*1606. *Rot. in Alexanen.* 28.*Apr.*1747. §.11. *cor. Cortada ap.Ferrar. Bibliot. V.* Parochus *addit. post art.* 2. *num.* 8.

XXI. Utinam tamen docentium sollicitudini, ac vigilantiæ responderet erudiendorum frequentia, & docilitas. Idcirco quæ sæpius per plura hac super re Edicta promulgavimus confirmantes, ac nova legis firmitate roborantes volumus, ac præcipimus, ut omnes ex adultis, tam mares, quam fœminæ ad binas has singulis mensibus instructiones accedant, præcipue vero ii, qui ex rudiore sunt vulgi cœtu. Ultra pœnas in alia (1) Synodo comminatas, quas hac nostra Constitutione confirmamus, adversus contumaces Patres familias, qui suos pueros, ac puellas rudes non mittunt ad Catechesim, expresse mandamus, ne quisquam ad munus Patrini in Sacramentis Baptismatis, & Confirmationis admittatur, aut piis Confratrum sodalitiis adscribatur, aut puellæ in Monasteriis, & Conservatoriis recipiantur, aut ad ullam eleemosynam, sive subsidium dotale consequendum adlegentur, aut paupertatis testimonium a Parocho expediatur, nisi constiterit per proprii Parochi attestationem, eos, vel eas Christianam doctrinam, & Catechismum frequentasse, aut saltem (si non frequentarint) sufficienter esse instructos principalibus sanctæ Fidei rudimentis. Si secus fiat, Summorum (2) Pontificum edictis inhærendo edicimus, Rectores, & Officiales Confraternitatum, locorumve piorum, aut Capita familiarum etiam sæcularium, qui sine hujusmodi attestatione eleemosynam ullam, vel subsidium dotale distribuerint, teneri ad iteratam solutionem de proprio; perinde ac si contra Testatoris, aut Fundatoris voluntatem neglexissent aliquod requisitum in statutis, constitutionibus, aut Testamentariis dispositionibus impositum.

XXII. Quantum autem esse cordi omnibus debeat salubre hoc, ac præ ceteris pietatis officiis necessarium Catecheseos exercitium, vel ex eo intelligi potest, quod Apostolicæ Constitutiones (3) vigili Antistitum prudentiæ relictum volunt, ita dies festos sollemni ritu, magnaque populi frequentia celebrari consuetos, in Ecclesiis præsertim Regularium, componere cum hac Doctrinæ Christianæ, & Catechismi explanatione, ut diei celebritas alteri impedimento non sit. Quocirca sicuti congruam Parochis horam ad hoc munus præstandum præscripsimus, ita quoque monemus, eadem hora nullas celebrari sollemnitates, quæ populum a Parochiali instructione abducant. Si secus fiat, nostrum erit pro loci, temporis, aliarumque circumstantiarum qualitate, additis etiam pœnis arbitrariis, providere; sique Regulares monitis, jussisque nostris contradixerint, & sanctum hoc Doctrinæ

(1) *Syn. Abbati pag.* 14.

(2) *Clem. XI.* 1701., *Clem. XII.* 1730., *Bened. XIV.* 1742.

(3) *Constit. citat.* Etsi minime §. Præterea.

ctrinæ opus ſuis functionibus perturbare præſumpſerint, ſciant Nobis per Apoſtolicas eaſdem Sanctiones regulas fuiſſe præſcriptas ad perquirenda validiora, & etiam in exemptos efficacia remedia.

XXIII. Poſtremo ruricolarum, & maxime eorum, qui animalium cuſtodiæ addicti raro admodum ad Eccleſias Parochiales conveniunt, ſaluti proſpicere cupientes, ad tramites Concilii (1) Romani, & Conſtitutionis, atque Epiſtolæ S. M. Benedicti XIV. (2) diſtricte præcipimus, & mandamus, ut ſingulis diebus feſtis de præcepto „ Rectores animarum qui„ cumque inter Miſſam Parochialem, poſt habitam S. Euangelii explicatio„ nem, in genua provoluti, clara, & intelligibili voce, vel cum cantu „ actus Fidei, Spei, Caritatis, & Contritionis eliciant, & præire ſata„ gant pôpulo verba ab ipſis prolata devote reddituro „. In Collegiatis Eccleſiis cum in Miſſa Conventuali hæc fieri non conveniat, ne Horæ Canonicæ interrumpantur; curabunt iidem Rectores, ut in prima, & ultima Miſſis vel ipſimet, vel alius Sacerdos hoc pietatis officium expleat. In Eccleſiis Confraternitatum, aliiſque Oratoriis publicis ipſemet Cappellanus poſt lectum Euangelium id præſtet una cum Confratribus, ceteriſque adſtantibus. Maxime vero ubi vel ex legato, vel ex inſtituto, aut conſuetudine ſolet Miſſa in Aurora celebrari; itidemque in omnibus ruralibus Eccleſiis a quibuſcumque Sacerdotibus celebrantibus ſaltem ſequentia paulatim alta voce, vel cum cantu poſt Euangelium populus edoceatur; nempe Signum S. Crucis, Myſteria SS. Trinitatis, & Incarnationis, Symbolum Apoſtolorum, Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, Præcepta Decalogi, & Eccleſiæ, ſeptem Sacramenta, & actus ſupradictarum Theologalium virtutum, ac Contritionis. Si ſecus fiat, Cappellanus celebrans hæc præſtare omittens, ipſo facto pœnam incurrat ſuſpenſionis a Divinis (3) per tres dies tantum. Officiales verò Confraternitatum, qui Cappellanos earum ad id præſtandum non adſtrinxerint multam ſubeant aurei unius pro qualibet omiſſione hujus ſaluberrimi mandati. Idem præſtari volumus per Rectores, ſeu Priores, alioſque, qui præſunt Hoſpitalibus infirmorum, ſeu peregrinorum quocumque die de ſero, ante dormitionis tempus.

XXIV. Ad eam rem opportunum duximus, imo & neceſſarium tradere in Appendice Num. II. §. 3. horum actuum formulam; eamdemque in volantibus pagellis imprimi curabimus, ne videlicet rudiores, ſi aliis, atque aliis diverſis verbis expreſſos eos virtutum actus audierint, difficilius eos

 memo-

(1) *Conc. Rom. Bened. XIII. tit.* 1. *cap.* 5.
(2) *Conſt. cit.* Etſi minime *§. ult.*, *& Encycl.* 26. *Jun.* 1754. Cum Religioſi.
(3) *Conc. Rom. loc. cit.*

memoriæ tradere poſſint; quin etiam fortaſſe propter formularum varietatem confunderentur. Proinde omnino mandamus ſub præfatis pœnis, formulam a Nobis editam omnino adhibendam in omnibus Eccleſiis.

XXV. Præter has tamen diligentias, non gravabuntur Parochi etiam in proprias oves in campeſtribus diſperſas curam ſuam dirigere, illas identidem viſitando, & inſtruendo. Inſuper Urbani Parochi eos, qui per totam diem ab urbe, vel oppidis coguntur abeſſe, ut manuum labore victum comparent ſibi, advocent de ſero ad proprias domos (feminis excluſis); ibique eis doctrinæ pabulum præſtent; quum & id inter cetera Paſtoris munera Chriſtus Dominus factitandum & exemplo docuerit, & voce, cum ait *Matth.* 18. 12. *Vadit quærere eam, quæ erravit*.

CAPUT TERTIUM

De Collatione Caſuum conſcientiæ, ac Sacrorum Rituum.

I. Monet Dominus *labia Sacerdotis cuſtodire ſcientiam, & legem requirendam ex ore ejus, quia Angelus Domini exercituum eſt* (1). Neceſſarium hoc ſtudium legis, ac diſciplinæ Sacerdotibus omnibus, ac præcipue Confeſſariis, nedum privata lectione, ſed & collatis inter ſe conſiliis, exercendum docet utilitas harum Collationum, quas paſſim etiam prioribus ſæculis, licet ſub alio nomine, in frequenti uſu habitas eſſe (2) nemo ignorat.

II. At enim dolemus, ſacra hæc comitia tantopere a Conc. Romano (3) commendata, & in hac noſtra Diœceſi ad exiguum numerum per ſummam moderationem redacta adeo a multis negligi, ut infrequens ſit, ac perpaucorum ad ea conventus. Cui quidem malo occurrere volentes, has, quæ ſequuntur, Conſtitutiones edicimus.

III. Primo quidem, quoniam ex relato Conc. Rom. præſcriptam in ſingulas hebdomadas harum Collationum frequentiam Prædeceſſores noſtri (4) ad unam in ſingulos menſes reduxerunt, Nos nihil ulterius addimus oneris; immo & vacationem a Feſto S. Joannis Baptiſtæ uſque ad diem quintam Novembris, antiquo S. C. C. decreto (5) inhærentes, facile indulgemus.

IV. Deinde ordo hactenus ſervatus retineatur; ut nempe duo caſus mora-

(1) *Malach.* 2. 7.
(2) *Hincmar. Rhemen. tom.* 1. *pag.* 714.
(3) *Conc. Rom. tit.* 15. *cap.* 9.
(4) *Synod. Albati pag.* 22. §. Semel.
(5) *S. C. C. in Aſſiſien.* 24. *Jan.* 1626.

morales, & unus ritualis ſingulis vicibus proponantur, & reſolvantur. In ordine Divini Officii quolibet anno juſſu noſtro typis edi conſueto ii deſcribentur, una cum fixa die menſis ad has conferentias deſtinata, quam, abſque juſta cauſa a Vicariis noſtris approbanda, prævertere, aut poſtponere Prælectoribus Theologis liberum non ſit. Et quoniam relictum Nobis eſt pro Theologorum Canonicorum lectionibus decernere, & deſignare (1) quod maluerimus ex Scriptura, vel Morali argumentum, eorumdem Theologorum officium ad has collationes habendas arctamus in utraque noſtra Cathedrali; in aliis vero Diœceſeos locis eam curam Archipresbyteris demandamus, niſi alios arbitrio noſtro ad Prælectoris munus deſignaverimus. Certo ſcimus Canonicum Theologum noſtrum Viterbienſem muneri ſuo non deeſſe; at ſi forte quis eorum diem fixam harum collationum, ſine præfata juſta cauſa, prævertere, aut poſtponere auſus fuerit, pœnam illico, abſque alia declaratione, ſubeat ſubtractionis fructuum præbendæ in ſumma juliorum quinque, quam earumdem Cathedralium Fabricæ applicamus. Sin autem & omittere hanc prælectionem pro ſuo libito ſine cauſa per Vicarios noſtros probanda non dubitaverit, eum ad multam juliorum quindecim pro qualibet omiſſione ſupradicto modo applicandam condemnamus. Deſignati vero per Diœceſim Prælectores, ſi pari modo huic noſtræ ſanctioni parere neglexerint, pœnam ſubibunt arbitrio noſtro pro modo defectionis imponendam.

V. Hiſce Congregationibus interſint Parochi omnes tam ſæculares, quam Regulares, cæterique, qui tum ordinaria, tum delegata facultate Confeſſiones excipiunt, ne Canonicis quidem (2) Pœnitentiariis exemptis, alias ultra pœnam pecuniariam in proxima (3) Synodo taxatam, ei, quam infra declaramus, legi ſubdentur. Quum enim Nobis liberum ſit Parochos omnes a Prædeceſſoribus noſtris probatos, ex officio, & etiam extra Viſitationem iterum examinare (4) pro libito, & pro ſola quiete conſcientiæ noſtræ; licet quoad eos Parochos, qui ſemel a Nobis probati ſunt, vehemens requiratur ſuſpicio de illorum imperitia; cumque eadem examinandi libertas Nobis competat tam in prima conceſſione delegatæ facultatis, quam in quacumque facultatis ejuſdem prorogatione in ſingulos annos a Confeſſariis non Parochis obtinenda, etiamſi (5) Regulares ſint; idcirco Nos omnibus, quos hactenus nominavimus, palam facimus, neminem amplius

(1) *S. C. C. in Urbinat. 10. Mar. 1663., in Ripan. 12. Jan. 1692.*

(2) *Card. Petra ap. Lambertin. Inſt. 103. n. 12.*

(3) *Syn. Abbati pag. 23.*

(4) *Ex S. C. C. decretis relat. a Lambertin. Inſt. 9. num. 16.*

(5) *Lambertini Inſt. 86. per totam.*

plius ad eamdem prorogationem obtinendam a Nobis admiſſum iri ſine novo examine, niſi juratum Canonici Theologi, ac reſpectivorum in Diœceſi Prælectorum teſtimonium attulerit in ſcriptis ſuper frequenti ad has collationes acceſſu; quod teſtimonium iis negandum decernimus, qui tribus vicibus in anno ſine legitima cauſa a Nobis, Vicariiſque noſtris probanda abfuerint; gravantes quoad hoc eorumdem Theologorum, Prælectorumve conſcientiam; ac ſtatuentes, vetitum eſſe Vicariis noſtris Generalibus quicquam poſſe hac in parte indulgere ſub pœna invaliditatis prorogationum; etiamſi ii Confeſſarii in Theologica facultate, aut in jure Canonico Doctores a quacumque Univerſitate renunciati exiſterent. Eos dumtaxat Regulares ab hac lege (1) eximimus, in quorum Conventibus Morales lectiones haberi ex jurato Superioris teſtimonio conſtiterit; circa quos tamen ſarta tecta perpetuo eſſe volumus jura noſtra pro libertate novi examinis (2) tam in prima facultatis conceſſione, quam in annualibus prorogationibus.

VI. Parochorum quidem noſtræ Diœceſeos, & maxime Civitatum noſtrarum perſpectum habemus zelum, doctrinam, prudentiam, ceteraſque virtutes animarum Paſtoribus apprime neceſſarias; attamen ne temporis injuria, aut animi ſocordia hæc decidant, eorumdem Theologorum, ac Prælectorum onus ſit circa Feſtum Nativitatis D. N. J. C. fidelem, & jurejurando firmatam pagellam ad Nos tranſmittere, in qua ſingulorum Parochorum abſentiæ a collationibus caſuum ſint exacte adnotatæ; quæ ſi ſupra tres ſingulis annis, abſque legitima cauſa per Nos, Vicarioſve noſtros probata, numerabuntur, illico ipſi abſentes novo coram Nobis examini ſubjicientur; cum hæc abſentia vehementem nobis tribuat occaſionem ſuſpicandi, detrectari ab iiſdem onus ſtudii, cujus defectum imperitia ut plurimum comitatur; experientia enim paſſim docet, eum, qui hodie idoneus eſt, fieri (3) poſtea ob defectum ſtudii ex oblivione doctrinæ ineptum.

VII. Reliquos autem Eccleſiaſticæ militiæ adſcriptos, Dignitates, Canonicos, Sacerdotes omnes, Clericoſque, qui ad Sacros Ordines aſcendere exoptant, quantum poſſumus, hortamur, ut interſint (4) quam frequentiſſime. Nullius rationem habebimus in collatione beneficiorum, ſeu in commendatitiis, teſtimonialibuſque litteris ad Datariam expediendis, niſi ejus comperta Nobis fuerit ad has collationes frequentia. Clerici vero ad Sacros Ordines non admittentur ſine teſtimoniali documento per Theologi, Præle-

(1) *Concil. Rom. tit.* 15. *cap.* 9.
(2) *Lambertin. cit. Inſt.* 86. *num.* 10.
(3) *Cit. Inſt.* 86. *num.* 1.
(4) *S. C. C. in Civit. Plebis* 15. *Mar.* 1692. *&* 18. *Jul.* 1696.

Prælectorisve manus exarato. Porro ut oculis nostris Cleri hujus frequentiam observemus, & scientiam dignoscamus, non raro, monitis Sac. Conc. Congr. obsequentes (1), easdem collationes in Palatio nostro habendas decernemus, ut ex nostra saltem præsentia stimulus reluctantibus addatur.

VIII. Ad habendam autem frequentiæ, vel absentiæ notitiam certam, inhærentes Instructioni per S. M. Benedictum XIII. emanatæ (2) jubemus, per Conferentiarum Secretarium (ad quod officium obeundum deputamus ultimum pro tempore inter Parochos adlectum, eoque impedito proximiorem in ordine) retineri super Abaco, cui Theologus, prælectorve assidet, librum, in quo descripta sint nomina singulorum Confessariorum, primum Ordinaria, deinde delegata facultate fruentium, & singulis collationum diebus compendiariis notis indicari, quinam ex iis interfuerint, abfuerintve.

IX. Quod attinet ad methodum in his comitiis servandam, aptiorem judicavimus eam, quam in sua Archiepiscopali Ecclesia stabilivit Card. Lambertini, tum S. M. Benedict. XIV., illamque ad amussim etiam in Diœcesi nostra custodiendam decernimus. Præsto sit urna, in qua contineantur Parochorum, Confessariorumque omnium nomina. Post invocatum a Prælectore Divinum auxilium, primoque casu proposito, extrahatur unius nomen ad ejusdem casus decisionem; tum proposito secundo, extrahatur nomen alterius ad illius decisionem; postremo tertium ad explanationem Ritualem. Ii autem, qui semel extracti sunt, non ab urna (3) expungantur, sed iterum in eam immittantur, quo scilicet ad singulas conferentias singuli præparati accedant. Ne autem nimis grave onus hoc videatur, volumus, & jubemus ad laborem minuendum, ut nemo ex memoria dicat, sed resolutiones suas scripto exaret legendas, ubi sors tulerit. Hinc fiet, ut singuli ad diligens coacti studium rerum, quæ tractabuntur, tenui admodum labore periti evadent quotannis in pluribus moralis Theologiæ tractatibus.

X. Postremum harum collationum locum (ut præmissum est) obtinebit discussio Ritualis, in qua ordinem hunc haberi volumus, ut nempe sumpto initio a Ritibus in privata Missa servandis (4), progressus fiat ad Missam solemnem, ad Parochiales functiones, & ad Sacramentorum administrationem, atque omnia gradatim, & non per saltum; mature, diligenterque, & non cursim examinentur, servato (quantum fieri potest) ordine capitum, in quæ Rubricæ Generales Missalis, ac Ritualis Romani sectæ sunt.

CA-

(1) *Sac. Conc. Congr. in Fossanen. Lectionis* 11. *Mart.* 1662. *ad* 1.

(2) *Append. Num. XVII. ad Conc. Rom. num.* 5. 13.

(3) *Citat. Appendic.*, *Lambertin. Inst.* 32. *num.* 11., *Syn. Abbati pag.* 23.

(4) *Citat. Append. num.* 9.

CAPUT QUARTUM

De Blasphemis, & Ebriosis.

I. E*Xtenderunt* [1] *linguam suam, quasi arcum*. Verba hæc Jeremiæ apposite in blasphemos intorquet S. Hieronymus, cum ait [2]: *Horribile scelus Blasphemia; quasi arcus in Deum intenditur lingua*. Idcirco operæ pretium duximus ad ostendendam sceleris hujus atrocitatem, peculiariter illud detestari, omnes Christifideles hortando ad has procaces, Diabolicasque linguas extirpandas.

II. Meminerint proinde omnes Christiani, agi hic communem caussam, cum de tam impiis Dei contemptoribus exstirpandis agitur. Præcipua flagellorum a Deo inflictorum radix est [3] blasphemiæ culpa, & quandoque Divina manus [4] in vindictam extenditur ob unius blasphemam vocem. Id Parochi sæpissime prædicabunt, Sanctorumque Doctorum testimonia etiam Scripturæ exemplis confirmabunt; cum instructissimus Sennacherib exercitus ad centum octogintaquinque millia virorum una nocte percussus legatur, & cæsus, propter solius [5] Ducis blasphemiam.

III. Multa quidem Nobis est caussa lætandi, unaque Deo gratias agendi, qui religiosum priscorum seculorum zelum nostra hac tempestate excitavit in S. M. Benedicto XIV. Hic enim ea, qua pollebat, Religionis instaurandæ cupiditate flagrans, Sacrorum Canonum, ac Pii PP. IV., & Pii V. vestigiis inhærens [6] decrevit, ut in quacumque Civitate, ac Diœcesi alicui Confraternitati jam erectæ, quæ Confratribus genere, pietate, ac doctrina præstantibus constet, munus demandetur corrigendi detestabiles hujusmodi blasphemos; multas hisce sodalibus Indulgentias impertiendo, ac regulas ad tale munus peragendum accomodatas præscribendo, quas regulas una cum Encyclica videre est in Appendice Num. III.

IV. Quantum utilitatis, ac emendationis ex hac correctionis sodalitate manaverit in hac nostra urbe, postquam Prædecessor noster Pontificia hæc monita exsequutus est, nemo est, qui ignoret. Vix jam nefariæ blasphemorum voces audiuntur; & si quis fortasse in tam execrabile scelus labatur, non diu redargutionis, aut punitionis pœnam evadit.

V. Ut autem hoc tam pium, Religiosumque munus alacrius servetur, & si-

(1) *Jerem.* 9. 3.
(2) *Hieron. in eum loc.*
(3) *Catech. Rom. par.* 3. *cap.* 3. *num.* 30
(4) *Ambros. in Ps.* 118.
(5) *Tobiæ* 1. 21.
(6) *Bened. XIV. Encycl.* Ad execrabile 6. *Sept.* 1746.

& ſicubi forte inſtitutum non ſit, illico inſtituatur, mandamus Vicariis noſtris, Archipresbyteris, & Parochis, ut ſancto zelo ſuccenſi, intra terminum trium menſium, in omnibus Diœceſeos locis, ubi deficit hoc inſtitutum, Confraternitati alicui jam erectæ, & piis, doctiſque hominibus conflatæ munus hoc correctorum demandent ad formam in dicta Encyclica præſcriptam, Nobiſque in Sacra Viſitatione hujuſce mandati exſecutionis per ſingulas vices rationem exhibeant.

VI. Porro, quo certa dies pro concionibus habendis, ac pro Communione generali peragenda ſtatuatur, volumus, & mandamus, ut concionatoribus tempore Adventus, & Quadrageſimæ tam in noſtris Civitatibus, quam in quocumque Diœceſis loco deſignatis, feſto S. Thomæ Apoſtoli die, & Dominica Paſſionis, onus incumbat verba faciendi contra exſecrabile ſcelus, ac vitium hujuſmodi; ideoque tam in litteris Communitatum, quæ præſentandi jure gaudent, quam in noſtris patentalibus litteris, quibus Concionatores ad quæcumque noſtræ juriſdictionis loca deputantur, expreſſa fiat mentio hujuſce oneris, quod detrectare nemini Concionatori fas ſit ſub pœna ſuſpenſionis perpetuæ ab officio prædicandi in tota noſtra Diœceſi. Tertia vero dies ad hujuſmodi concionem in Cathedralibus, ſeu matricibus locorum Eccleſiis ſemper habendam deſtinata quotannis ſit dies Octava Septembris Nativitati B. M. Virginis ſacra, & prædictorum Confratrum munus ſit aliquem pium, & doctum Sacerdotem ſæcularem, ſive Regularem, de noſtrorum Vicariorum licentia, ac Benedictione nomine noſtro impartienda, ad hanc prædicationem obeundam ea die adſciſcere.

VII. Iiſdem etiam diebus peragatur Communio generalis in omnibus Eccleſiis Parochialibus, quas expreſſe pro perpetuis futuris temporibus deſignamus tam ad ſuſceptionem SS. Euchariſtiæ, quam ad devotam viſitationem, ac pias preces ad Deum effundendas pro Chriſtianorum Principum concordia, blaſphemiæ, & hæreſum extirpatione, ac S. Matris Eccleſiæ exaltatione; ita tamen, ut unuſquiſque ad propriam Parochialem accedat, tanquam ad Eccleſiam ſibi ſpecialiter deſignatam pro Indulgentiæ plenariæ conſecutione. Quarta vero generalis Communio fiat ſemper in Octava Pentecoſtes die SS. Trinitati ſacra, in Eccleſiis dumtaxat Cathedralibus, & Collegiatis Civitatum, & in Matricibus aliorum locorum, quas Eccleſias pro deſignatis ad lucrandam Indulgentiam ea die haberi perpetuo volumus.

VIII. Quindecim diebus ante horum Feſtorum adventum, tum Parochi inter Miſſarum ſolemnia, tum Confratres per ſchedulas publicis in locis affixas monebunt populum tam de concione habenda, quam de Sacra Communione cum Plenariæ Indulgentiæ beneficio.

IX. At

IX. At quoniam necesse est etiam adhibere punitionis zelum in eos, qui negligunt corrigentis charitatem, ob eam rem Nos obsequentes Leonis X., & S. Pii V. (1) Constitutionibus, pœnas contra blasphemos fulminatas innovamus, & usu recipi mandamus ad tramites Superioris (2) Diœcesanæ Synodi absque ulla veniæ spe. Statuimus insuper, in hujusmodi crimine non solum per accusationem, & inquisitionem, sed etiam ad simplicem, & secretam denunciationem posse procedi, etiam summarie, & judicii forma non servata. Quinimmo declaramus juxta easdem Pontificias Sanctiones, denunciatorem ipsum habendum esse loco unius testis, si medio juramento denunciationem faciat; reservata tamen Nobis inspectione qualitatis, integritatis, & fidei tam ipsius denunciantis, quam alterius testis. Quæ hactenus diximus in blasphemos, ea etiam dicta intelligantur contra perjuros, & contra eos, qui temere, passim, vel jocose, vel ex ira, Dei, Sanctorumque nomine abutuntur; decernimusque, neminem ebrietatis, iræ, vel joci excusatione in foro externo eximendum (3) a tota pœna suo crimini debita.

X. Ad amputandam vero sceleris hujus pestiferam radicem, ebrietates, ac ludos in tabernis vinariis maximo cum scandalo exerceri consuetos omnino prohibemus. Idcirco renovantes decreta superioris (4) Synodi, eaque ad praxim deduci jubentes iterum denunciamus, excipiendas esse querelas contra hisce vitiis deservientes, & pœnas subinde infligendas pro qualitate personarum, aliarumque circumstantiarum; præsertim si delinquentes fuerint capita familiarum, & pauperes; unde præter blasphemiæ reatum non levia ex ebrietate damna imminent domesticis. Parochi vero, & superius memorati Confratres investigent, an maxime diebus Festis contra ea, quæ infra (5) statuemus circa Festorum observationem, habeantur ludi immodici, & horis indebitis, an (6) cauponæ pateant, & in eis lusibus, & compotationibus indulgeatur; Nobisque statim indicent, ut eo, quod opportunius judicabimus, remedio præcidamus duo hæc blasphemarum execrabilia fomenta.

CA-

(1) *Leo X. Const.* Supernæ, *S. Pius V. Const.* Cumprimum.
(2) *Syn. Abbati pag.* 6.
(3) *Can.* inebriaverunt 15. *qu.* 1.
(4) *Syn. Abbati pag.* 21.
(5) *Infra tit.* 3. *cap.* 1.
(6) *Syn. Ravennat.* 1749. *par.* 1. *cap.* 3. §. Volentes.

CAPUT QUINTUM

De Concubinariis, Meretricibus, aliisque id genus vitiosis.

I. N*Olite errare. Neque fornicarii..., neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores.... Regnum* (1) *Dei possidebunt*. Quum fœtidissimum luxuriæ vitium præ ceteris sequatur semper cœcitas intellectus, amor sui, odium Dei, affectus præsentis sæculi, desperatio futuri (2), hinc adeo difficilis sperari potest emendatio in hominibus hac peste infectis, ut merito a Divinis litteris adnumerentur iis, quorum (3) *pars erit in stagno ardenti igne, & sulphure, quod est mors secunda*.

II. Quantum proinde in Nobis est Pastoralis curæ in id conferemus, ut omnia tam a Sacris Conciliis, quam ab Apostolicis Constitutionibus tradita remedia adhibeamus, ne animæ Nobis creditæ exitiali hoc morbo corripiantur. Quamobrem pœnas omnes a Jure, a Summis Pontificibus, & ab aliis Diœcesanis Synodis indictas hic innovamus; ac præcipue eas, quæ a Sacr. Tridentina (4) Synodo fulminatæ sunt, etiam per excommunicationis telum tradentes *hujusmodi* (5) *Satanæ in interitum carnis, ut Spiritus salvus sit in die Domini nostri Jesu Christi*.

III. Antequam vero ad excommunicationem deveniamus, quam nonnisi in præfractos, & contumaces concubinarios, & prævia (6) trina monitione intorquebimus, aliis pœnis nedum pecuniariis, sed etiam corporalibus, nempe carceris, fustigationis, & hujusmodi, etiam pro prima vice in fornicarios quoscumque animadvertemus, etiam nulla monitione præmissa. Quod si alteruter ex complicibus conjugio adstrictus fuerit, graviore adulterii pœna tenebitur, quam non a feminis tantum conjugatis, sed & a viris uxoratis, quamquam cum soluta muliere rem habuerint, repetemus; quum leges Civiles (7) quoad hoc jure merito a Canonicis (8) legibus correctæ fuerint, statuentibus eadem lege teneri tam virum, quam uxorem, quia utrobique idem ligat fidei conjugalis vinculum.

IV. Graviores dabunt pœnas incestuosi (9), defloratores (10), raptores

(1) 1. *Cor.* 6. 9.
(2) *D. Th.* 2. 2. *qu.* 153. *art.* 5.
(3) *Apoc.* 21. 8.
(4) *Trident. sess.* 24. *de ref. Matr. cap.* 8. *Syn. Sermatthæi pag.* 117.
(5) 1. *Cor.* 5. 5.
(6) *S. C. C. ap. Barbos. in cit. cap. Tridentin. num.* 4.
(7) *Leg.* 6. §. 1. *ff. de adulter.*, & *l.* 2. *Cod. eod. tit.*
(8) *Can.* Nemo 32. *qu.* 4. *Bened. XIV. de Syn. lib.* 7. *cap.* 38. *num.* 1.
(9) *Can.* de his, qui incest. 35. *qu.* 2. *Clement. unic. de consanguin.*, & *affinit.*
(10) *C.* si seduxerit *de adulter.*

res (1), & nefandi criminis (2) rei jandiu a Sacris Canonibus inflictas, quas hic pro expressis haberi volumus, eorumque criminum, utpote quæ graviora sunt, absolutionem Nobis reservamus.

V. Quoniam vero frequentius est in nostro foro deflorationis, seu stupri judicium, maxime cum promissione Matrimonii; cumque vehemens Nobis suspicio sit, puellas facile pati se decipi, quod nullas ipsæ pœnas dent, immo juxta Sacros Canones aut dotem, aut conjugium consequantur; atque in eam rem manus adjutrices porrigere puellarum patres, matres, fratres, aliosque familiares, aut saltem per conniventiam cooperatores exsistere; idcirco, ut nedum deflorator, sed etiam seductæ virgines, earumque parentes, & familiares, si aliquo modo vel lenocinii, vel conniventiæ rei fuerint, debitis afficiantur pœnis, hac nostra Constitutione decernimus, in tota Diœcesi nostra ad unguem servandum esse edictum, jandudum in Alma Urbe jussu fel. rec. Clementis XII. per Cardinalem Vicarium die 13. Septembris 1736. editum; cujus proinde Synopsim damus in Appendice Num. IV.

VI. In mediatores autem, & mediatrices quascumque alienæ libidinis, quos vulgo lenones appellamus, rigorose procedat Vicarius noster Generalis, servatis juris regulis, juxta Bullam Pauli IV., quæ incipit *Sanctissimus*; Parochorumque conscientiam oneramus, ut si quos compererint nefariæ hujus artis Professores, eos ad ejusdem Vicarii notitiam deferant; quo prorsus e medio tollantur vel exilio, vel alio juris remedio infamia hæc Diaboli instrumenta.

VII. Iidem Parochi ex officio vigiles sint, Nobisque denuncient, si quæ publica scandala in Parochiis impudenter versentur. Quoad occultos vero impudicitiæ reos, præsertim si cum bonæ famæ mulieribus res agatur, cautiores sint in sæpius præmittenda secretissima correctione fraterna, juxta Euangelii leges; ne videlicet imprudenti zelo honestarum familiarum famam pessundent, unde plurima damna, & scandala facile proficiscuntur.

VIII. Confessarios quoscumque jubemus, maximeque Parochos curare, ne per genitores simul in eodem strato dormire sinantur filii diversi sexus supra quinque annorum ætatem; & multo magis ne ipsi conjuges simul cum his pueris decumbant. Si parentes, quive puerorum curam gerunt semel moniti obtemperare recusaverint, aut neglexerint, Confessarii eos inabsolutos dimittant; Parochi vero rem ad Nos deferant, ut pœnis arbitra-

(1) *Can.* Raptor *c.* statutum 27. *qu.*2. *c.* eos, *c.* Raptores, *c.* de puellis, *c.* Nullus 36. *q.* 2. *Trident. sess.* 24. *de ref. cap.* 6.

(2) *C.* Clerici *de excessib. Præl.*, *cap.* Infames 3. *qu.* 7.

bitrariis a Nobis compellantur. Nullam autem paupertatis, anguſtiæ domus, aut deficientiæ alterius ſtrati admittemus excuſationem; ſatius enim foret humi cubare vel genitores, vel filios, quam in culcitris, cum evidenti periculo diſcendæ iniquitatis, antequam peccati malitiam advertant tenella hæc Chriſtianæ Reip. germina.

IX. Meretrices publicæ nullatenus fixam apud Nos habeant [1] ſedem, niſi per unam noctem in Cauponis, hoſpitiis, aliiſve diverſoriis ſub pœna pecuniaria jam in aliis Synodis taxata contra exceptores, & ſub alia afflictiva fuſtigationis, & exilii contra eaſdem procaces feminas. Qui ædes locaverint mulieribus turpem ſui corporis quæſtum exercentibus, decem aureis multabuntur; quam pœnam duplicatam exigemus, ſi a Parochis moniti eaſdem e domibus locatis non expellant; & hujuſmodi locationum contractus initi [2] etiam anticipata ſolutione irriti ſint, & nulli. Caupones autem, & hoſpites eamdem multam ſubibunt, ſi permittant ad eas feminas viros ingredi, quum una nocte [ut ſupra præmiſſum eſt] eas hoſpitio receperint. Si vero in Cryptis prope urbem, aut in locorum ſuburbiis hæ diobolares & vagæ feminæ moram trahant ad nefandum de corpore quæſtum faciendum, illico a Satellitibus, etiam ſine mandato, rapiantur in carceres; implorato etiam ad hoc, quatenus opus ſit, Curiæ ſæcularis auxilio.

X. Pro exteris, qui ſedem figere volent in aliqua Parochia cum mulieribus, quas ſecum duxerunt, advertant Parochi, ne excipiantur, niſi eis [3] per teſtimoniales Ordinariorum, ſeu Parochorum litteras conſtiterit, connubii fœdere eſſe conjunctos. Iidem Parochi advertant, ne adoleſcentes, qui ſtudiorum cauſa in hac Civitate moram trahunt, excipiantur in domibus, ubi adoleſcentulæ virgines adſunt; præſertim ſi eæ ſint, quæ [4] non omnem fugiant ſuſpicionem.

XI. In Clericos autem, ſi [quod abſit] in impudicitiæ ſordibus, immundoque concubinatu verſentur, ad tramites Sacrorum Canonum, & præſertim Concilii [5] Tridentini, abſque ulla pœnarum imminutione, procedemus. Interim fideles monemus, ne interſint Sacrificiis [6], neu Sacramenta recipiant ab iſtiuſmodi ſpurciſſimis, ac nefariis Clericis; ut hinc ſaltem corrigendæ vitæ oriatur occaſio, cum perſpexerint ſe a fidelium grege haberi contemptui.

XII. Huc revocamus quæ alias a Prædeceſſoribus noſtris ſalubriter [7] ſanci-

(1) *Ex Syn. Montilj, Muti, Brancatii, & Sermatthæi pag.* 117.
(2) *Ex ead. Syn. Sermatth.*
(3) *Ex Syn.* 1.*Brancatii pag.*18., *& Sermatth. pag.* 118.
(4) *Can.* Interdixit *diſt.* 33.
(5) *Trident. ſeſſ.* 25. *cap.* 14. *de Ref.*
(6) *Can.* nullus, *& c.* præter *diſt.* 32.
(7) *Syn. Sermatth. pag.* 119.

ſancita ſunt circa comœdias. Earum repræſentationes omnino vetamus tam publicas, quam privatas, niſi prius obtenta ab iis, quos imprimendorum, librorumque cenſores in hac noſtra Synodo deputabimus, licentia, & approbatione, quæ in ſcriptis detur, nihil prorſus in iis adeſſe, quod caſtas audientium aures, ſpectatorumque oculos offendat; ſuper quo eorumdem cenſorum conſcientiam oneramus, ut nonniſi licitas, caſtigataſque approbent; approbationemque eorum manu ſubſcriptam ad Vicarium noſtrum Generalem tranſmittant, ut & ipſe ſubſcribat. Si abſque ea approbatione exhibebuntur comœdiæ, aut ſi quid addatur, quod probatum non ſit, tam Actores, quam Curatores, vulgo *Impreſarj* quinquaginta aureorum multam ſubibunt. Eamdem multam repetemus ab iis actoribus, qui nutu, geſtu, aut mimica arte aliquid inhoneſtum præſeferent.

XIII. Severe etiam, ac rigoroſiſſime Nos proceſſuros pollicemur contra effrœnatam obſcœnorum verborum, ac cantionum licentiam. Proh ſcelus! Nihil jam propemodum pudoris, nihil modeſtiæ in officinis, & compitis. Adſint pueri, adſint honeſtæ Matronæ, innuptæve puellæ, adſint ipſi etiam Altaris miniſtri, neſciunt hæc fæculenta ora, quæ ſepulchrum patens (1) vocavit Scriptura, ſibi temperare. Contra has putentes linguas zelum armabunt Parochi, cum publicis hortationibus, tum privatis correctionibus; & ſi quos publice nefariis, laſciviſque cantionibus, aut verbis debacchantes compererint, eos ad Nos deferant, ut pro qualitate perſonarum, pecuniariam, vel afflictivam pœnam imponamus, quæ gravior erit in Patres-familias, qui natos ſuos eam impure loquendi formam exemplo docent.

CAPUT SEXTUM

De uſuris, & illicitis contractibus.

I. D*Omine, quis habitabit in tabernaculo tuo?... qui pecuniam ſuam non dedit* (2) *ad uſuram*. Deteſtabile uſuræ vitium, quod noſtra tempeſtate nonnulli (ut monuit S. M. Benedict. (3) XIV.) ſub diverſis fucatis rationibus cohoneſtare aggreſſi ſunt, quodque in dies ſerpere ſub velato aliorum contractuum nomine paſſim videtur, adigit Nos, ut hic pœnas a jure Canonico contra uſurarios ſancitas enumeremus; tum vero, ut poſita ſana uſuræ explicatione varios ex innumerabilibus contractus recenſeamus,

(1) *Pſ.* 5. 11.
(2) *Pſ.* 14. 1., & 5.
(3) *Bened. XIV. Conſt.* Vix pervenit 1. *Novembr.* 1745.

ſcamus, qui uſuræ labe immunes vix, ac ne vix quidem cenſeri poſſunt.

II. Has primum indicimus pœnas contra uſurarios. I. Infamiam (1), quæ tamen ex uſu, & æquitate canonica ceſſat, ſi uſurarius reſipiſcat. II. Satisfacere nolentibus neganda eſt abſolutio Sacramentalis, & Eccleſiaſtica (2) ſepultura; clericuſque eos ſepeliens (3) ipſo facto excommunicatur. III. propter infamiam fiunt (4) irregulares. IV. fiunt (5) active inteſtabiles. V. ſi clerici ſint, & moniti non deſiſtant, ſuſpendi debent; ſi vero laici, excommunicari (6), uſque ad dignam ſatisfactionem. His pœnis ſubjacent uſurarii manifeſti poſt declaratoriam criminis (7) ſententiam.

III. Ut autem, quod ſecundo loco propoſuimus, certa habeatur doctrina, per quam dignoſci poſſit, in quo ſita ſit hæc labes, aptiſſimum judicavimus exſcribere ipſamet verba S. M. Benedicti XIV., qui hæc, quæ ſequuntur, tamquam omnium plane Scriptorum tum Theologiæ, tum Canonum peritorum ſententiæ, & pluribus ſacrarum literarum teſtimoniis, Pontificumque Decretis, & Conciliorum, Patrumque auctoritati conſentanea, Apoſtolica (8) Conſtitutione comprobavit, & confirmavit.

IV. „ Peccati genus illud, quod uſura vocatur, quodque in contractu „ mutui propriam ſuam ſedem, & locum habet, in eo eſt repoſitum, quod „ quis ex ipſomet mutuo, quod ſuapte natura tantumdem dumtaxat reddi „ poſtulat, quantum receptum eſt, plus ſibi reddi velit, quam eſt rece„ ptum; ideoque ultra ſortem lucrum aliquod, ipſius ratione mutui, ſibi „ deberi contendat. Omne propterea hujuſmodi lucrum, quod ſortem „ ſuperet, illicitum, & uſurarium eſt.

V. „ Neque vero ad iſtam labem purgandam, ullum accerſiri ſubſidium „ poterit, vel ex eo quod id lucrum non excedens, & nimium, ſed mo„ deratum; non magnum, ſed exiguum ſit; vel ex eo quod is, a quo „ id lucrum ſolius cauſſa mutui depoſcitur, non pauper, ſed dives exiſtat, „ nec datam ſibi mutuo ſummam relicturus otioſam, ſed ad ſortes ſuas „ amplificandas, vel novis coemendis prædiis, vel quæſtuoſis agitandis ne„ gotiis, utiliſſime ſit impenſurus. Contra mutui ſiquidem legem, quæ „ neceſſario in dati, atque redditi æqualitate verſatur, agere ille convin„ citur, quiſquis, eadem qualitate ſemel poſita, plus aliquid a quolibet, „ vi mutui ipſius, cui per æquale jam ſatis eſt factum, exigere adhuc non

„ vere-

(1) *L. 20. Cod. ex quib. cauſ. infam. irrog.*, *& can.* infames §. porro 3. *qu.* 7.

(2) C. quia in omnibus *hoc tit.*, *& c.* quamquam *eod. tit.*

(3) *Clement. 1. de ſepult.*

(4) *Can.* maritum *diſt.* 33.

(5) *Eod. c.* quamquam.

(6) C. præterea *h. tit.*

(7) C. cum in diœceſ. *h. tit. L. 5. C. de probat. Clem. un.* §. ceterum *h. tit.*

(8) *Cit. Conſt.* Vix pervenit.

„ veretur; proindeque si acceperit, restituendo erit obnoxius ex ejus obli-
„ gatione justitiæ, quam commutativam appellant, & cujus est in huma-
„ nis contractibus æqualitatem cujusque propriam & sancte servare, & non
„ servatam exacte reparare.

VI. „ Per hæc autem nequaquam negatur, posse quandoque una cum
„ mutui contractu quosdam alios (ut ajunt) titulos, eosdemque ipsimet
„ universim naturæ mutui minime innatos, & intrinsecos forte concurre-
„ re, ex quibus justa omnino, legitimaque caussa consurgat quiddam am-
„ plius supra sortem ex mutuo debitam rite exigendi. Neque item nega-
„ tur, posse multoties pecuniam ab unoquoque suam, per alios diversæ
„ prorsus naturæ a mutui natura contractus, recte collocari, & impendi,
„ sive ad proventus sibi annuos conquirendos, sive etiam ad licitam mer-
„ caturam, & negociationem exercendam, honestaque indidem lucra
„ percipienda.

VII. „ Sed illud diligenter animadvertendum est, falso sibi quemquam,
„ & non nisi temere persuasurum, reperiri semper, ac præsto ubique esse,
„ vel una cum mutuo titulos alienos legitimos, vel secluso etiam mutuo
„ contractus alios justos, quorum vel titulorum, vel contractuum præsi-
„ dio, quotiescumque pecunia, frumentum, aliudve id generis alteri cui-
„ cumque creditur, toties semper liceat auctarium moderatum ultra sor-
„ tem integram, salvamque recipere. Ita si quis senserit, non modo Di-
„ vinis documentis, & Catholicæ Ecclesiæ de usura judicio, sed ipsi etiam
„ humano communi sensui, ac naturali rationi procul dubio adversabitur.
„ Neminem enim id saltem latere potest, quod multis in casibus tenetur
„ homo, simplici, ac nudo mutuo alteri succurrere, ipso præsertim Christo
„ Domino edocente: *Volenti mutuari a te, ne avertaris:* & quod simili-
„ ter multis in circumstantiis, præter unum mutuum, alteri nulli vero ju-
„ stoque contractui locus esse possit. Quisquis igitur suæ conscientiæ con-
„ sultum velit, inquirat prius diligenter oportet, verene cum mutuo justus
„ alius titulus, verene justus alter a mutuo contractus occurrat, quorum be-
„ neficio, quod quærit lucrum, omnis labis expers, & immune reddatur.

VIII. Hæc ad literam referre placuit, tum ut Apostolica, eaque vera, & inconcussa doctrina super hac materia a Confessariis habeatur ad licitos, vel illicitos pronunciandos contractus; in quo tamen judicio ferendo, (si ii admodum dubii, & implicati sint) non solum proprium sensum multo impenso labore, sed & peritiorum consilium exquirere semper debeant; tum etiam ut (juxta ejusdem Pontificis (1) monitum) possint Parochi po-
pulis

(1) *Ead. Const.* Vix pervenit *§.6.*

pulis ostendere, usuræ labem a Divinis literis improbari, eamque varias formas, atque species induere ad illaqueandas animas; ideoque ab unoquoque diligenter cavendum, ne cupiditate omnium malorum fonte rapiatur; sed potius eorum, qui doctrina, ac virtute præstant, consilium exposcendum, declaratis, & expositis contractuum instituendorum conditionibus, ut percipi possit, an pecunia, quæ rite data alteri esse videtur, revera tamen palliatam usuram contineat.

IX. Quoad peculiares contractus, qui vel palliatam usuram continent, vel saltem injusti, suspectique sunt, hæc statuimus. Usura infectas declaramus eas pactiones, quibus mutuum datur frumentum ea lege, ut in messe (1) cum quodam auctario recipiatur; vel si dentur mensuræ abrasæ, ut exigantur cumulatiores; vel si frumentum mutuo datum, sit conditionis deterioris propter pravorum seminum admixtionem, ut deinde reddatur optimæ, & melioris qualitatis; vel si postremo pecunia inferioris ponderis mutua tradatur, ut justi ponderis restituatur in eadem quantitate. Hæ omnes, similesque pactiones, per quas lucrum ex mutuo percipitur, prorsus usurariæ sunt, ac nefariæ.

X. Frequentiores autem sunt usuræ aliæ, nomine diversorum contractuum, iniri solitæ. Ac primo prohibemus contractum illum, quem dicunt *a godere*, in quo quis mutuam dat certam pecuniæ summam, & pignus (2) accipit frugiferum, quo uti possit citra sortis diminutionem, donec eadem pecunia sibi reddatur; quum enim in hoc contractu sit mera fundi fructiferi oppignoratio, fructus, qui inde percipiuntur, detractis expensis, in diminutionem sortis computandi sunt, & subducendi summæ pecuniæ mutuo traditæ, ubi fiet restitutio. Vetamus item, & injustum declaramus (3) pactum legis commissoriæ in pignoribus, quandoque apponi consuetum, quo fit, ut quamvis pignoris pretium excedat mutuum, vel creditum, emptum maneat mutuanti, vel creditori, si destinato tempore non fiat solutio.

XI. In contractu venditionis cum pacto redimendi hæc monet advertenda præfatus (4) sapientissimus Pontifex. „ I. Si in illius stipulatione fa-
„ cultas, quæ datur venditori rem venditam, quandocumque voluerit,
„ redimendi, gravetur onere eam redimendi majori pretio, quam ipse
„ vendidit, contractus erit injustus, & usurarius præsumendus. II. Si ven-
„ ditio fiat cum pacto redimendi intra certum tempus, quo elapso non sit
„ am-

(1) *Can.* Usura 14. *qu.* 3.

(2) C. Plures *c.* Conquestus *de usuris c.* cum contra *de Pignorib.*

(3) C. Significante *de Pignorib.*

(4) *Bened. XIV. de Synod. Diœc. lib. 7. cap.* 51. *num.* 4. *edit. Rom.* 1748.

„ amplius locus retrovenditioni, manifestam redolet usuram, & a justitia
„ deficit, si obtentu pacti redimendi venditio fieret infra limites justi
„ pretii, neque haberetur ratio oneris impositi venditori fundum redi-
„ mendi intra certum tempus, quo elapso nequeat illum pro suo libito,
„ eodemque pretio recuperare. III. Si pactum redimendi hac lege ineatur,
„ ut non liceat venditori fundum redimere, nisi post præfiniti temporis,
„ puta duorum, aut decem annorum intervallum, non carebit suspicione
„ usuræ; quoniam ex ea temporis præfinitione fas est conjicere, interim vo-
„ luisse emptorem lucrari ex mutuo, & usuram ficta fundi emptione palliare.

XII. Ex his, similibusque conditionibus, quæ præfatum venditionis contractum cum pacto redimendi contaminant, jure merito reprobatus fuit Bononiæ usque ab anno 1587. frequentissimus inibi contractus, qui (1) dicitur *Pactum francandi*, quem nos haud ita pridem sensimus etiam in nostram Diœcesim irrepsisse hoc pacto; ut quis vendat domum, seu prædium emptori cum pacto redimendi rem venditam, quam tamen emptori non tradit, sed sibi retinet tamquam ejusdem conductor, solvitque propterea emptori mercedem conventam, donec illam redimat. Contractum hunc tamquam usuræ suspectum Nos quoque reprobamus; & si in sacramentali Confessione Confessario constiterit, emptorem revera serium animum non habuisse fundum emendi, ejusque dominium acquirendi, sed potius voluisse mutuam dare pecuniam, & usque ad ejus restitutionem consequi fructus ex prædio, quod cum *Pacto francandi* emere simulavit, tunc indubitanter usurarius pronunciandus est contractus, simulata specie venditionis, & locationis obtectus.

XIII. Ne in censuum impositione aliqua usuræ labes subrepat, serventur quæ a S. Pio V. (2) præscripta sunt; nempe ut super re immobili, ac de natura sua frugifera imponantur; ut vere in pecunia numerata, præsentibus testibus, & Notario, in actu celebrationis Instrumenti, dotium assignationibus dumtaxat exceptis, schedulisque (3) bancariis; ut anticipatæ solutiones, pacta obligantia ad casus fortuitos, conventiones aliquid in pœnam moræ solvendi, rem censui obnoxiam non alienandi, aut alia onera subeundi ad contractus naturam non pertinentia minime apponantur; utque venditori asseratur jus reddendi pecuniam, repetendi autem emptori interdicatur; ac præ ceteris cavendum, ne novus census creetur, aut antiquus augeatur ex fructibus præteritis, aut futuris in favorem ejusdem emptoris, vel personæ per eum suppositæ; hac etiam adjecta lege, ut pereunte re, cui

(1) *Bened. XIV. de Syn. Diœc. l. cit. n. 3., & 5.*
(2) *S. Pius V. Const.* Cum onus *19. Jan. 1569.*
(3) *S. Pius V. Constit. declaratoria* Etsi *10. Jun. 1570.*

cui census est impositus, aut in totum, vel ex parte reddita perpetuo infructuosa, ad ratam etiam census pereat. Si sub alia forma census celebrentur, fœneratitii sunt.

XIV. Contractum quoque Societatis ineundum mandamus ad formam Xystinæ (1) Constitutionis, ut scilicet pure, sincere, absque ulla prorsus fraudis, usuræve labe, vel suspicione alter operam, seu industriam conferat, alter pecuniam, animalia, aliave bona; neque alter e sociis ad certam summam ab omni periculo immunem lucri nomine pendendam, aut ad capitale, si fortuito perit, restituendum teneatur; sed finita societate, capitale, si extet, ei restituatur, qui contulit; fructus vero, & expensæ æqualiter dividantur. Societates secus, ac præscriptum est, celebratæ, & in quibus vel de integro capitali reddendo, vel de certo lucro in annos, seu menses singulos solvendo pactio intercesserit, pœnis in fœneratores editis subjiciuntur. Has regulas respiciant, oportet, ii, qui societatem animalium, ut vocant *a Collatica*, ineunt hac lege, quæ in Diœcesi nostra multum invaluit, ut nempe quis Boves e. gr. justo pretio æstimatos conferat cum pacto, ut societate finita Boves in eodemmet pretio, seu æstimatione reddantur, & insuper certa annua summa octo, aut decem aureorum in singulos centenos capitalis persolvatur. Satis veremur, ne in hac societate, ubi salvum est capitale, expensæ nullæ, fructusque immodici, non servetur æqualitas. A trino contractu, quem vocant, auctore eodem Sapientissimo Bened. XIV. (2) omnes dehortamur, quum etiam ejusdem contractus patroni periculosum eum fateantur, & minus congruere videatur Xystinæ Constitutioni.

XV. Cambiis denique nulla subsit usura; licet enim vera cambia lucrum licitum germinent; attamen cambia sicca, & quæ vocant *obliqua*, quamvis verborum ambagibus involuta, veram sapiunt usuram. Dolentes scimus, hos quoque contractus in hac Civitate, & Diœcesi crebro fieri; quamquam veræ usuræ tegumenta esse dignoscantur, & perjuriis, quibus vestiuntur, undequaque redundent. Ab his etiam ut omnes omnino abstineant, hortamur, freti auctoritate, & jussu ejusdem (3) Sapientissimi Pontificis, qui afferens exemplum cl. mem. Marcelli Card. de Aste olim Anconitani Episcopi, persuasum voluit cunctis Episcopis aliis, ut eradicarent in Synodalibus Constitutionibus e quacumque Diœcesi talium cambiorum abusum, in hæc verba scribens: „ Quidquid sit de foro externo, in quo fortasse ita res gesta præ„ sumitur, sicuti in contractus stipulatione describitur, in foro tamen inter„ no, ubi sola spectatur veritas, si pecunia accepto mutuo respondens neque

(1) *Xyst. V. Const.* Detestabilis 21. *Oct.* 1586.
(2) *Bened. XIV. de Synod. Diœc. l.* 7. *c.* 50. *n.* 6.
(3) *Bened. XIV. de Synod. lib. cit. cap.* 48. *n.* 16.

„ a mutuante, neque a mutuatario, juxta pactiones, fuerit ad nundinas „ tranſmiſſa, ſeu in cambia activa erogata, nec umquam in alterutrius animo fuit, eam ad nundinas tranſmittere, ſeu in cambia erogare, *minime* „ *dubitandum eſt*, *cambium eſſe illicitum*, *turpe*, *&* *uſurarium*, ac propterea e Chriſtiana Republica prorſus eliminandum. Non enimvero negamus, poſſe mutuantem, qui ſolet pecuniam ſuam negociatione augere, „ aliquid percipere a mutuatario titulo *ejus*, *quod intereſt*, hoc eſt lucri ceſſantis, aut damni emergentis; ſed cum hic legitimus adeſt titulus aliquid „ ultra mutuatam ſortem augendi, is erit ingenue adducendus, neque recurrendum ad prædictos cambii obliqui anfractus.... Quamobrem non „ inopportunum exiſtimamus, ut quilibet Epiſcopus ad eradicandum e ſua „ Diœceſi eorumdem cambiorum abuſum, ſimile monitum formet, ſuiſque inſerat Synodalibus Conſtitutionibus.

XVI. Innumera propemodum ſunt uſuræ involucra, quæ recenſere immodici eſſet laboris. Hæc autem ideo ſelegimus, ut morem gereremus monitis ejuſdem S. M. Bened. XIV., qui Epiſcopis ſuaſit, ut cum *peculiarem quemdam contractum nova*, *atque inſueta veſte circumveſtitum in Diœceſim irrepere adverterent*, *hunc illico*, *aut ſaltem in Synodo ſolerter expenderent*, *nec ſinerent*, *ut communi uſu recipiatur*, *niſi ab omni uſuræ periculo quam longe abeſſe compererint* (1). Parochis noſtris interim ob oculos verſentur præfatæ Conſtitutiones, cum de uſuris verba faciunt; Confeſſariis itidem eæ ſint præ manibus, ut Pœnitentes abſtrahant ab illicitis negotiis; nefarios contractus reſcindi, & male parta reſtitui procurent; nec illos abſolvant, qui in ſimilitudinem aſpidis ſurdæ (2), & obturantis aures ſuas vocem non exaudiunt incantantis ſapienter. Præcipimus demum Notariis quibuſcumque ſub pœnis per Sacros (3) Canones latis, aliiſque arbitrio noſtro infligendis, ne fœneratitios contractus, ſive manifeſti ſint, ſive palliati, ſtipulari præſumant; nec ullus Teſtis audeat accedere, ubi de eorum (4) pravitate legitimam concipiet ſuſpicionem.

TITU-

(1) *Bened. XIV. de Synod. lib. cit. cap.* 51. *num.* 6.

(2) *Ps.* 57. *v.* 5.

(3) *Conc. Ravennat. IV. ſub Joan. XXII. c.* 15. *& L. Jubemus* 14. §. 3. *de Sacroſan. Eccleſ.*

(4) *Ex Syn. Montisfaliſc. an.* 1710. *hoc tit. n.* 5.

TITULUS SECUNDUS

De Sacramentis, Sacramentalibus, & Sacris.

CAPUT PRIMUM

De Sacramentis; tum de Baptiſmo, & Confirmatione.

H*Aurietis aquas in gaudio* (1) *de fontibus Salvatoris*. Per Sacramenta novæ legis, per quæ Divinarum gratiarum fluenta ex vulneribus Chriſti Domini ſugimus, vere aquam ſalutis de fontibus Salvatoris haurimus. Ex hoc facile liquet, quanta in Miniſtro vitæ integritas, & Sanctitas, quanta in ſuſcipiente diſpoſitio, ac devotio ſint neceſſariæ.

I. Commendamus proinde quantum poſſumus, & memoriæ Sacerdotum inſculptum volumus Apoſtoli monitum, oportere eos (2) ſemper ſine crimine eſſe, ſicut Dei diſpenſatores, ut omni temporis momento caſte, & religioſe Sancta miniſteria poſſint obire. Sed & eos habere volumus neceſſariam ſcientiam nedum eorum, quæ ad Sacramenti ſubſtantiam pertinent, ita ut nemini liceat in iis, quæ ad valorem Sacramenti ſpectant, ſequi opinionem probabilem relicta tutiore (3); verum etiam rituum, & cæremoniarum, quarum uſum Apoſtolica diſciplina, & traditione inductum religioſiſſime ſervandum mandamus juxta Rituale Romanum, quod præ oculis, & præ manibus habeant ſemper.

II. Volumus idcirco, & diſtricte jubemus, nemini fas eſſe abſque præſcriptis ab Eccleſia Sacris veſtibus Sacramenta miniſtrare; cumque Sac. Rit. Congr. (4) interdixerit habentibus uſum Cappæ adminiſtrare cum ea Sacramenta, ſed induere debere ſuperpelliceum cum Stola, Nos hanc ſanctio-

(1) *Iſa.* 11. 3.
(2) *Tit.* 17.
(3) *Propoſ.* 1. *damn. a Ven. Innoc. XI.*
(4) *S. R. C.* 12. *Jul.* 1628. *in una Urbis.*

ctionem in Ecclesiis omnibus etiam Cathedralibus exacte observari præcipimus. Multo magis tamquam religionis legibus absonum vetamus morem alicubi receptum audiendi confessiones sæcularium in Sacrariis, & quandoque in Ecclesia cum pallio, & pileo, ac si non sacra, sed profana res ageretur. Proinde memores præcepti a Deo indicti Aaroni, & filiis ejus semper accedendi ad sacra ministeria (1) cum sacris vestibus, ne iniquitatis rei morerentur, in hos parum devotos Sacerdotes etiam pœna suspensionis animadvertemus; cum sacra supellex etiam ad eum finem ab Ecclesia præscripta sit, quod plurimum conferat ad excitandam, & promovendam populorum pietatem, & venerationem. Casum necessitatis excipimus in Sacramentis Baptismi, ac Pœnitentiæ; & si quando domi Confessiones infirmorum, aut in Sacrario Sacerdotum mox celebraturorum confessiones excipere Confessarius deberet.

III. Extra eosdem exceptos casus, renovamus Canonum (2) decreta, summorumque Pontificum Sanctiones de non administrandis Sacramentis quibuscumque in viis, aut in officinis, aut in domibus, domorumve Oratoriis sine nostra, vel Apostolicæ Sedis licentia, sub pœnis ibidem expressis.

IV. Ab hac norma non deflectant Regulares, ad quos etiam leges de Sacramentorum administratione ab Episcopis editæ (3) protenduntur; ac propterea nedum circa locum, sed & circa stolæ delationem supra Religiosum habitum, cum confessiones in Ecclesia excipiunt, provisum esse meminerint etiam pro ipsismet Regularibus (4) a Sac. Rit. Congr.; quod decretum in alma urbe viridem adhuc obtinet observantiam.

V. Tempus etiam nocturnum (necessitate semper excepta) minus aptum denunciamus ad Sacramenta ministranda; quippe eadem Sac. Rit. Congr. tam sæculares, quam Regulares Sacerdotes (5) jussit abstinere ab administratione Communionis etiam in nocte Nativitatis Domini, & ab excipiendis confessionibus, maxime mulierum, in Ecclesia, durante tempore nocturno, sed expectandum esse, donec illucescat. Hinc Nos tum hæc supra recensita Sacramenta, tum Baptismum, & Matrimonia diu, non de nocte sine expressa nostra licentia, quam haud facile indulgebimus, administrari, celebrarive mandamus, sub pœna in contravenientes arbitrio nostro infligenda.

VI. Ad

(1) *Exod.* 28. 43.

(2) *Can.* non oportet, *can.* unicuique, *can.* Clericos *de consecr. dist.* 1. *Lambertini Inst.* 34. *num.* 11., & 12. *Bened. XIV. Epist. ad Primat. Polon.* 2. *Jun.* 1751. *a* §. 20. *ad* 26.

(3) *Trident. sess.* 25. *cap.* 11. *de Regul.*, & *Bened. XIV. de Syn. lib.* 8. *cap.* 4. *num.* 5.

(4) *S. R. C.* 28. *Aug. in Casertan.* 1628., & *ap. Pignatelli tom.* 10. *consult.* 71.

(5) *S. R. C.* 20. *Apr.* 1641. *in Pisauren.*, 7. *Dec.* 1641. & 15. *Sept.* 1668. *in Januen.*, 23. *Mar.* 1685. *in Senen.*, 15. *Sept.* 1686. *in Calaguritan.*, & *Edict. Clem. XI.* 18. *Dec.* 1702.

VI. Ad accipienda Sacra Olea recens consecrata omnino Parochi, aliique Ecclesiarum etiam Regularium Superiores, vel ipsimet accedant, vel mittant aliquem, qui saltem in Sacro Subdiaconatus ordine sit constitutus; quum, quoad hoc, nihil prorsus imminuere Nobis integrum sit de sacrorum Canonum (1) disciplina, aliarumque (2) Synodorum sanctionibus. Quocirca cum hac super re sæpius peccetur, præcipimus ei Sacerdoti, qui Sacris Oleis in Cathedrali nostra distribuendis præficitur, ne urbanis ea tradat tam sæcularibus, quam Regularibus, si præfato saltem ordine non sint initiati. Quoad exteros vero, rem illico deferat ad Nos, qui utique temporis angustia coacti tradi permittemus sacra nova Olea, ut fontium Baptismalium benedictio perfici possit in Sabbato Sancto, conscripta, ut moris est, per accipientem, traditionis Syngrapha in libro ad hoc quotannis compacto; at pecuniariam, eamque gravem arbitrio nostro pœnam repetemus a mittente. Si secus fiat a distributore, ille hanc pœnam subibit.

VII. Monitos volumus Sacerdotes omnes, Parochos præsertim, qui ex justitia tenentur, ut piis fidelibus Sacramenta petentibus semper se exhibeant paratos ad ea administranda; neque intempestive vocati aut mœreant, aut querantur; multo minus cunctentur, aut moras ducant, aut ad alios Sacerdotes dirigant (3); indecorum est enim, & ab instituto Sacerdotalis vocationis abhorrens, ut quis appetat dignitatem, & profectum (4), dein vitet laborem; ac maxime est verendum, ne, si Sacerdotes, aut Parochi se difficiles ostendant, rationem Deo sint reddituri earum animarum, quæ ob eam rem a pietate exercenda retardarentur.

VIII. Ne tamen iidem Sacerdotes Sancta canibus præbeant, decretum Tridentini (5) Concilii innovamus, præcipientes, ut ante Sacramentorum administrationem, si opus sit, & commode fieri possit, prius illorum dignitatem, vim, institutionem, usum, ac præcipuas rituum significationes pro suscipientium captu explicent. Id potissimum a Parochis præstetur, ut fidelium mentibus alte infigatur Sacramentorum veneratio, & in cordibus ardens excitetur desiderium. Internæ suscipientium dispositioni etiam externus modestiæ, atque humilitatis decor est addendus. Proinde procul arceantur viri, nisi inermes accedant, etiam ense deposito; procul feminæ, nisi seposita omni vanitate, ac fuco; & velato (6) capite, ac modestia compositæ.

De

(1) *Concil. Carthagin. IV. can.* 36. *Toletan. I. can.* 20. *can.* omni tempore *de consecr. dist.* 4. *Lambertin. Instit.* 81. *num.* 8.

(2) *Syn. Montilj pag.* 171. *Syn.* 1. *Muti p.* 28. *Syn. Sermatth. pag.* 51.

(3) *Can.* quicumque *de consecr. dist.* 4, *Tridentin. sess.* 23. *de ref. cap.* 1.

(4) *S. Prosper de Vit. Contempl. cap.* 21.

(5) *Tridentin. sess.* 24. *de ref. cap.* 7.

(6) 1. *Cor.* 11. 5., *&* *ex Edict. Urbis jussu Ven. Innoc. XI.* 30. *Nov.* 1683.

IX. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in Regnum* (1) *Dei*. Ex hac Christi sententia necessitatem Baptismi semper agnovit Ecclesia Catholica, & quamquam priscis sæculis, solis dumtaxat Paschatis, & Pentecostes pervigiliis (extra necessitatis casum) publice (2) ministraretur; attamen posteriore ætate, ut infantium saluti æternæ consultum esset, *quamprimum commode* (3) *fieri posset*, jussum est, pueros sacro fonte abluendos. Quocirca (4) terminum jam in aliis Synodis præfinitum omnino indicta excommunicationis poena servari mandamus; ut nempe infra octo dies a nativitate numerandos, curent (5) Parentes, ut baptizentur infantes. Infra idem tempus ad supplendos Sacros ritus devehantur in Ecclesiam, qui post receptum domi, instante necessitate, Baptismum superstites vixerint.

X. Secluso dicto veræ, non fictæ necessitatis periculo, a legibus Ecclesiasticis prorsus alienum est, salutares undas domi (6) cuiquam conferre. Si quis vero Sacerdos parentum nobilitate, aut alia quacumque caussa permotus puerum quempiam, extra necessitatis casum, domi, aut in privato Oratorio baptizaverit, tamdiu suspensus maneat, quamdiu Nobis videbitur.

XI. Necessitate autem instante quilibet potest (7) Baptismum conferre, modo ad id muneris Sacerdos Clerico, Clericus laico, vir feminis præferantur; nisi forte persona minus digna promptior esset in periculo, aut melius calleret formam Baptismi, aut potius modestiæ caussa ad servandum matris pudorem necesse esset, ut femina baptizaret. Quo etiam casu, si parentes ipsi morituri infantis, deficientibus extraneis, baptizarent, (quod sine mora facere debent) sciant se nullam contrahere spiritualem (8) cognationem, quæ Matrimonii usum impediat. Hinc fit, ut cum crebrius obstetrices, mortis instante periculo, Baptismum conferant, velimus eas ad id officium non assumi, nisi de licentia Vicariorum nostrorum in scriptis, & gratis habita. Ea autem licentia non concedatur, nisi prævio Medici testimonio super idoneitate obstetricandi, & prævio Parochi examine, ac probatione super sufficienti scientia eorum, quæ ad Baptismi valorem pertinent;

---

(1) *Jo.* 3. 5.

(2) *Siric. Pp. Epist. ad Hincmar. Ep., Leo Magn. Epist.* 4. & 80. *can.* duo tempora, & *can.* Venerabilis *de consecr. dist.* 4.

(3) *Eugen. IV. cost.* 23. §. 13.

(4) *Syn. Montilj pag.*61. *Syn.* 1. *Muti pag.*37. *Syn. Sermatth. pag.* 55.

(5) *Lambertin. Inst.* 88.

(6) *Clement. un. de Baptis.*, & *Conc. Rom. Bened. XIII. tit.* 26. *cap.*3.

(7) *Can.* in necessitate *cum seqq. de consecrat. dist.* 4.

(8) *Can.* ad limina 30. *qu.* 1.

tinent; quod Parochi examen, ac testimonium renovetur quotannis, sub pœna inhabilitationis ab obstetricandi munere exercendo.

XII. Quum domi ablutus est infans, advertat Sacerdos Baptismi Minister, ne iterum infantem baptizet etiam sub conditione, nisi probabile habeatur dubium de prioris Baptismi validitate. Hoc autem probabile dubium tunc emergit, cum certo constat collatum fuisse cum materia dubia, vel cum dubia forma, vel si, non in capite, sed in alio membro infantis nondum integre ab utero egressi, fusa sit aqua. Proinde idem Minister sedulo examinet eum, eamve, qui puerum domi baptizavit; & si deprehenderit adhibitam fuisse debitam materiam, & formam cum intentione debita, abstineat ab iterum baptizando etiam sub conditione; alias sciat se irregularitatis (1) vinculo innodari, præter sacrilegam Sacramenti reiterationem.

XIII. Excipimus expositos, quibus saltem sub conditione (2) conferendum Baptisma decernimus, etiamsi collo appensam gestent schedulam collati Baprismatis, dummodo per ipsius baptizantis attestationem non constet de Sacramento rite collato.

XIV. In iis Ecclesiis, ubi plures Parochi jure baptizandi potiuntur, omnes (3) ad Benedictionem Fontis in eam Ecclesiam conveniant; iisque nefas esse denunciamus, alienum subditum, aqua salutis, seclusa impendentis periculi necessitate, conspergere; sed quilibet infans a Parocho proprio baptizetur; Ideoque Baptisterii, ac Sacrorum Oleorum clavem habeat apud se quilibet jure baptizandi gaudens, in loco abdito caute custodiendam. Qui secus, ac sancitum est, fecerit, & vel alienum subditum baptizaverit invito Parocho proprio, vel prohibeat, aliam clavem haberi a ceteris singulis jus baptizandi habentibus, præter culpæ reatum ob gravem alienæ jurisdictionis usurpationem, multam pecuniariam non levem arbitrio nostro subibit.

XV. Ad Patrinorum officium assumi non possint minores annis quatuordecim, notorie criminosi, excommunicati, non Confirmati, rudimentorum Fidei ignari, infideles, hæretici, interdicti, infames, quique in Paschate Sacramentum Eucharistiæ non susceperunt; insuper (4) Regulares, Moniales, & Clerici in Sacris constituti. Hos omnes etiam per suffectas personas ab hoc munere excludant Parochi, aliive Baptizantes; quos

(1) *Catech. Roman. par. 2. de Bapt. num. 57. & Bened. XIV. de Syn. lib. 7. cap. 6.*, *& Lambertin. Inst.* 88.

(2) *S. C. C. 15. Jan. 1724 ap. Bened. XIV. de Syn. loc. cit.*

(3) 1. *Syn. Muti pag.* 36. §. *Sabbato*.

(4) *Can.* non licet *can.* Monachi *can.* in Baptismate, *& seqq. de consecr. dist.* 4., *Ritual. Rom. tit. de Patrinis*, *can.* Placuit 16. *qu.* 2., *can.* pervenit 18. *qu.* 2., *& S. C. C. in Mediolanen.* 3. *Oct.* 1671. *ad* 3. *dub.*

quos prӕterea obligatos volumus ad monendos patrinos de Spirituali cognatione contracta, & de officio iisdem Patrinis injuncto per Sacros Canones, dirigendi suos spirituales filios in viam ӕternӕ salutis, saltem in carnalium parentum subsidium.

XVI. Statim a collato Baptismo, antequam baptizati ab Ecclesia abducantur, describat Parochus in proprio Codice, juxta formam in Rituali prӕscriptam, nomina, & cognomina baptizatorum, Patris, Matris, ac Patrinorum una cum anni, diei, mensisque adnotatione, non compendiariis, aut arithmeticis notis, sed per extensum signata. Hujus codicis, quem diligentissime sub clavi servandum mandamus, quinto quoque anno (1) fiat alterum exemplar ab eodem Parocho, & ad publicum Cleri Archivum, de quo infra, in utraque Cathedrali deferatur, ut Parochiali libro, si forte periret, (sicut dolentes aliquando usuvenisse accepimus) subrogari possit. At Baptismi testimonia non nisi e Parochialibus libris extrahantur, & Parochiӕ sigillo munita indubiam fidei obtineant firmitatem. In reliquis vero Diœceseos locis hujus Codicis exemplar ad Cancellarias Foraneas sub Clavi custodiendum deferatur. Vetamus tamen testimonium ullum desumi a Codicis exemplari supradicto, indicta in transgressores aureorum trium pœna, prӕterquam in casu deperditionis Parochialium librorum (2); omnino hac in parte nostratium etiam Synodorum decreta renovantes, & exsecutionem plenissimam imperantes sub pœna in singulos Parochos, qui illud baptizatorum exemplar non detulerint, decem aureorum singulis quinquenniis, quos Bibliothecӕ Cathedralis nostrӕ applicamus. Volumus etiam sub prӕfatis pœnis, ut tam exemplum hoc, quam quicumque Parochiales libri Indiculum Alphabetico ordine dispositum habeant in calce, in quo singula nomina sub propria initiali littera describantur una cum paginӕ, seu chartӕ numero, singulis nominum in libro exaratorum partitionibus respondente.

XVII. Ad hӕc Parochi omnes meminerint sӕpe plebem suam commonere, quam grave (3) piaculum sit infantem in lecto detinere absque repagulo, cum probabili periculo, immo cum frequenti eventu suffocationis. Si qua vero mater, vel nutrix ultra dimidiam horam secum in lecto infantem ante decimum mensem expletum detinuerit inter dormiendum, Nos peccati hujus absolutionem (4) Nobis servamus; & si suffocatio sequatur, illico incurrat etiam excommunicationem Nobis pariter reservatam, a qua absol-

(1) *Ex Syn. Ravennat. an.* 1749. *hoc tit.* §. *Denique.*

(2) *Ex Syn. Saccbetti pag.* 30. §. *Et quia.*

(3) C. de infantibus *de iis, qui filios occid.*

(4) *Syn. Montilj pag.*69. *Syn.* 1. *Muti pag.*38.

absolvi nequeat nisi post salutarem quidem, sed insignem, & publicam aliquam pœnitentiam, ut ceteris sit exemplo. Idem sancimus de marito, si cum uxore dormiens hujusce vetitæ detentioni consentiat. Et ut impiæ huic neci etiam (1) per temporales pœnas occurratur, interdicimus Parochis, ut si quem suffocatum, vel eo nomine suspectum obiisse infantem repererint, aut noverint, ne ante sepeliant, quam ad Nos, vel Vicarios nostros infantis, parentumque nomina detulerint, sepeliendique facultatem impetrarint.

XVIII. Quæ hactenus de Baptismo dicta sunt, quæque in Superioribus Synodis sancita, ea extendi volumus etiam (2) ad Patres Carmelitas Congregationis Mantuanæ, qui ex asserto privilegio fontem Baptismatis asservant in propria Ecclesia. Qui autem pro ejus administratione a Priore deputabitur, is prævio, si videbitur, examine, approbationem nostram habeat.

XIX. Opportunum judicamus hic monere Regulares omnes, ut abstineant a benedictione puerperarum, quam ad solos Parochos privative spectare non semel censuere Sacræ Urbis Congregationes (3).

De Confirmatione.

XX. His, quæ sapienter a Prædecessoribus nostris in Synodalibus Constitutionibus sancita sunt super hoc Confirmationis Sacramento, pauca sunt, quæ addamus. Volumus tamen Parochos sæpe docere, gravi crimine se inquinare eos, qui (4) ob contemptum, vel oscitantem socordiam illud omittunt suscipere, vel per notabile tempus differunt. Ejusdem criminis rei sunt Parentes, Tutores, Domini, & Parochi ipsi, si data occasione non urgent pueros sibi subjectos, ut hoc Sacramento initientur. Porro minores (5) septennio Nobis non offerantur Sacro Chrismate liniendi. Si qui vero post duodecimum ætatis annum nondum susceperint, eorum nomina ad Nos deferant Parochi, ut officio nostro fungamur.

XXI. Ab hac regula, auctore Sapientissimo Pontifice (6) S. M. Bened. XIV. excipimus pueros baptizatos, & in periculo mortis constitutos.

(1) *Ex iisd. Syn.*

(2) *Syn. Montilj p.69., Syn. 1. Brancat. p.11., Syn. Sermatth., & Abbati h. tit.*

(3) *S. C. C. ap. Pignatelli tom. 5. cons. 76. in Antuerpien. 19. Nov. 1662., & Sac. Congr. Visit. in Roman. Jur. Parochial. 15. Sept. 1695., & 23. Jan. 1698. ap. Monacell. tom. 1. tit. 10. form. 18., Sac. Cong. Rit. 10. Dec. 1703. ad 6. approban. Clem. XI. 12. Jan. 1704., & Lambertin. Inst. 105. sparsim.*

(4) *Lambertin. Inst. 6. num. 10.*

(5) *Bened. XIV. de Syn. lib. 7. cap. 10.*

(6) *Id. de Syn. l. cit. num. 6.*

His etiam ante usum rationis, ut majore gratia ditati majorem consequantur & gloriam, paratos Nos semper exhibemus ad tantum Sacramentum ministrandum, modo a parentibus requisiti fuerimus, & ea dignitate, quæ congrua est, juxta nostrum arbitrium, possit sacra unctio perfici.

XXII. De patrinis eadem repetimus, quæ de Baptismi patrinis diximus. Morem reprobamus in nostra Diœcesi vigentem, nempe pluribus confirmandis adesse Patrinum eumdem. Quocirca juxta (1) sacros Canones præcipimus, ne unus plusquam pro duobus officio Patrini fungatur, nisi ex nostra expressa facultate; qua super re etiam Parochi advigilabunt. Hanc Canonum legem a Synodis prioribus editam renovamus, & ad praxim deduci mandamus. Moneantur iidem patrini a Parochis de cognatione contracta, & de obligatione erudiendi in Fide, bonisque moribus pueros a se susceptos.

CAPUT SECUNDUM

De SS. Eucharistiæ Sacramento, ac Missæ Sacrificio.

I. P*Anis, quem ego dabo, caro* (2) *mea est*. Quum Catholica Ecclesia semper docuerit, in almo Sanctæ Eucharistiæ Sacramento sub panis, & vini specie Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum, atque hominem (3) vere, realiter, ac substantialiter contineri, profecto hinc solum satis dignoscitur, quantum reverentiæ, cultus, dispositionis, & sanctitatis tam in eo adorando, quam in manducando sit afferendum. Eum ad finem, quæ sequuntur, servanda præcipimus.

II. Antiquam Eucharistiæ asservandæ consuetudinem in Tabernaculo mandamus in omnibus Parochialibus Ecclesiis custodiendam, a qua sub cujusvis (4) paupertatis excusatione se eximere non valeat quilibet Parochus, Rectorve, etiam ruralis. Eadem custodia Regularibus, ac Monialibus in clausura viventibus demandatur. Conservatoriis (5) vero, ac quibusque aliis Ecclesiis etiam Confraternitatum asservatio SS. Sacramenti interdicitur, non secus ac Oratoriis privatis, nisi accedente speciali Sedis Apostolicæ privilegio. Quocirca districte præcipimus, ut si quo die in Ecclesiis non Parochialibus, etiamsi Collegiatæ forent, ratione solemnitatis, seu Festi

---

(1) *Can.* in Catechismo *de consecr. dist.* 4. *Pontific. Roman., Syn.* 1 *Muti p.*40. §. Compater, *Syn. Sacchetti pag.*33., *Syn. Sermatth. pag.* 62., *Syn. Abbati pag.* 30.

(2) *Jo.* 6. 52.

(3) *Trident. sess.* 13. *cap.* 1.

(4) *S. C. C. in Urbinat.* 22. *Mar.* 1594., & *S. C. Ep. in Assisien.* 14. *Mar.* 1614.

(5) *S. C. Ep.* 20. *Dec.* 1626., & *S. R. C. in Insulan.* 10. *Jun.* 1604., *in Asculan.* 3. *Apr.* 1632., *in Cortonen.* 9. *Maii* 1699., & *in decret. gen.* 10. *Dec.* 1703. *ad dub.* 26.

Festi ad sacram Eucharistiam populo ministrandam asservaretur Sacramentum in Pyxide, omnino ab ultimo Sacerdote ea die celebrante formulæ minores, seu particulæ sumantur, sub pœna arbitriaria in Officiales, seu Ecclesiarum administratores. Indulgemus tantum, ut, quoties, juxta turnum quotannis typis edi consuetum, facienda est etiam in his minoribus Ecclesiis expositio SS. Sacramenti, tunc per eos dies conservetur major Hostia consecrata in Ostensorio, donec peracta præscriptis diebus expositione, die proxima sequente, a Sacerdote ibi celebrante eadem consumatur.

III. Clavis Sacri Tabernaculi sub alia clavi caute custodiatur a Parochis, aliisve Sacerdotibus, sub gravibus pœnis etiam suspensionis ab officio (1) arbitrio nostro infligendis, nedum si absque ostioli violenta fractura sacrilegum furtum sequatur, sed etiam si vel semel incuria, seu negligentia eorum, quibus sacri Tabernaculi custodia incumbit, aut incaute illud relinquatur apertum, aut cum clavi in ostiolo, vel alibi, ubi facile subripi possit a temeraria, & impia manu. Qua in re si delinquens fuerit Regularis, noverit Nos tamquam Sedis Apostolicæ delegatos (2) ad pœnas a Summis Pontificibus indictas progressuros.

IV. Duas Pyxides habeant Parochi, majorem unam pro conservatione SS. Sacramenti, minorem (3) alteram in Sacrario, adhibendam pro delatione Sanctissimi Viatici ad ægrotos. Attamen advertant (4), ut quum Viaticum deferunt, relinquant semper in Repositorio, seu Tabernaculo consecratas formulas in majore Pyxide inclusas, ne videlicet ii, qui tunc Ecclesiam ingredientur adoraturi, decipiantur. Hæ autem particulæ octavo (5) quoque die, aut ad summum, hyemis tempore, quintodecimo die integre renoventur, veteribus per aliquem Sacerdotem absumptis, sub gravibus pœnis contra inobedientes, aut negligentes Parochos, qui in prædictis deliquerint.

V. Ante Altare majus, in quo (Cathedralibus (6) dumtaxat exceptis) asservanda est Sanctissima Eucharistia, diu, noctuque colluceat lampas ardens saltem una, etiam in Regularium Ecclesiis. Ea lampas non supra valvas (7) templi, non in choro, non a latere, sed coram, e regione

 reti-

(1) *C.* Statuimus *de custod. Euchar.*, *Innoc. XIII. Encycl.* 8. *Jan.* 1724.

(2) *Bened. XIV. in Encycl.* 9. *Febr.* 1751.

(3) *Syn. Montilj, Muti, Brancacci &c. hoc tit.*

(4) *Syn.* 1. *Muti pag.* 44.

(5) *Const. Innoc. IV.* Sub Catholicæ 6. *Mar.* 1254. *Clem. VIII. Const.* Sanctissimus 31. *Aug.* 1595. *Bened. XIV. Const.* Et si Pastoralis 6. *Maii* 1742., *c.* permittimus *de sent. excom.*

(6) *S. C. Ep. in Lucen.* 10. *Febr.* 1579. *& in Carsertan.* 29. *Novemb.* 1594. *ap. Nicol. in Flos. V.* Encharist. *num.*20.

(7) *S. R. C.* 22. *Aug.* 1699. *in una Ord. Capuc. & Syn. Montilj pag.* 80.

retinenda eſt. Si extincta ſæpe inveniatur, unius aurei pœna multabitur, qui hujus lampadis cuſtodiæ eſt addictus; & ſi ſemel monitus, aut multatus iterum in eo negligens fuerit, graviorem arbitrio noſtro multam ſubibit.

VI. Opportunum cenſemus hic monere omnes, qui aſſervandæ Euchariſtiæ jure gaudent, ne quovis prætextu omittant Feria V. in Cœna Domini Myſterium reponendi in ſepulcrali capſa ſtatutis precibus benedicta Sacroſanctam Hoſtiam abſumendam ſequenti Paraſceves die. Si copia Miniſtrorum, & cantorum ad eas functiones non ſuppetat, remedium attulit S. M. Bened. XIII. in parvo Cæremoniali in lucem edito pro minoribus Eccleſiis, cujus ſynopſim damus in Appendice Num. V., ut Parochis omnibus præſto ſit. Eos omnes ritus, Clericoſque inibi præſcriptos in defectum Miniſtrorum omnino adhibendos Parochis ſub præcepto formali injungimus, obedientiam gravibus pœnis, & etiam cenſuris exacturi, ſi ſecus fiat. Interim eoſdem monemus, licitum nemini eſſe in quacumque Eccleſia (1) privatam Miſſam in Sabbato Sancto loco ſollemnis celebrare, etiam ob benedictionem luminis, cerei, aut aquæ Baptiſmalis, quum per Sac. Rit. Congr. fuerit id non ſemel vetitum; tantumque nunc permiſſum eſſe, loco ſolemnis, Miſſam celebrare, juxta præfati parvi Cæremonialis ritum ad amuſſim ſervandum. Clavis autem Tabernaculi, aut Sancti ſepulchri non apud moniales (2), aut laicas (3) perſonas, ſed ſolum a Sacerdote, ad quem pertinet Euchariſtiæ miniſtrandæ, aut abſumendæ cura, omnino detineatur, conſuetudine in contrarium non obſtante.

VII. Optaret quidem (4) ſancta mater Eccleſia, ut in ſingulis Miſſis fideles adſtantes non ſolum ſpirituali affectu, ſed Sacramentali etiam Euchariſtiæ perceptione communicarent; ideoque acriter increpamus eos (5) Sacerdotes, qui vel tædio, vel ignavia, vel celeritatis amore affecti renuunt ſatisfacere pietati, & juſtæ eorum petitioni, qui Miſſæ adſtantes ad conſortium admitti poſtulant ejuſdem Sacrificii, quod & ipſi pariter offerunt ea ratione, quæ ipſos decere poteſt. Verum hi fideles caveant, ne ſibi injuriam factam (6) querantur, ſi quandoque pro tempore, loco, & perſonis minime opportunum cenſeatur, a Sacerdote celebrante Euchariſtiam diſtribui iis, qui adſtant; quandoquidem, cum ex Eccleſiæ diſciplina modo vigente pateat pluribus in locis cuilibet facile parabilis, & inſtructa ſacra menſa, & ad ſacrum convivium admiſſio, facilis etiam, & obvius eſt

(1) *S. R. C.* 11. *Febr.*, & 11. *Mar.* 1690., & 13. *Jun.* 1697. *in Januen.*

(2) *S. C. Ep.* 12. *Jan.* 1604. *in Valliſoletan. ap. Nicol. in Floſc.* v. Clavis *num.*2.

(3) *S. R. C. pluries ap. Ferraris in Biblioth.* v. Euchariſtia *num.* 49.

(4) *Tridentin. ſeſſ.* 22. *cap.* 6. *de Sacrif. Miſſæ*

(5) *Benedict. XIV. Conſt.* Certiores 1742. §. Utinam.

(6) *Ibid.* §. At quoniam.

eſt cuilibet ad eamdem menſam acceſſus. Interim tamen monemus etiam in paramentis nigris (1) adminiſtrari poſſe Euchariſtiam per modum Sacrificii, hoc eſt cum particulis intra Miſſam conſecratis; licet vetitum ſit per modum Sacramenti, ſcilicet cum præconſecratis particulis. Feria ſexta Paraſceves (2) nefas eſt alicui ſacram Synaxim præbere, præterquam ægrotis (3) Viaticum, cum Stola, ac Pluviali albo privatim, ſubmiſſiſſima voce recitatis Pſalmis conſuetis.

VIII. Hortamur in Domino fideles noſtros, ut ad tam ſalubre convivium frequenter accedant de ſuorum conſilio Confeſſariorum, quibus præſcribimus exactam obſervantiam decreti circa quotidianam Communionem (4) juſſu Ven. Servi Dei Innoc. XI. editi, quod damus in Appendice Num. V. Ad tramites ejuſdem decreti advertant Confeſſarii, quid agendum ſit circa conjugatos, qui continentiæ vacare monentur ob Sacratiſſimæ Euchariſtiæ reverentiam. Advertant inſuper, vetitum eſſe eamdem adminiſtrare vel in Oratoriis privatis ſine noſtra ſaltem (5) licentia, vel ſub pluribus formis, ſeu particulis, vel ſub grandioribus; cujus decreti vis etiam Regulares comprehendit, tributa Nobis, ſi ſecus egerint, facultate ſpeciali per Sedem Apoſtolicam juſte, & rigoroſe animadvertendi in contrafacientes quomodolibet exemptos. Advertant poſtremo, ne frequentem (6) ad Euchariſtiam acceſſum iis aut ſuadeant, aut permittant, qui in gravia peccata ſæpe labuntur, nec de pœnitentia peragenda, ſuaque vita emendanda ſunt ſolliciti; itidem nec illis, qui etſi gravia evitent crimina, voluntatem tamen habent venialibus inhærentem.

IX. Non niſi a Parocho pueri, puellæve ad primam Communionem admittantur, adhibita præcedenter (7) ſedula cura in iis inſtruendis, juxta normam in calce Conc. Romani a S. M. Benedicto XIII. traditam. Hinc ineunte Quadrageſima Parochus mares, & feminas, qui ad annos (8) diſcretionis pervenerint, convocatos diligentiſſime inſtruat, ac præparet ad Sacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ ſuſcipienda. Non tamen omnes ad ſacram menſam admittet; ſed eos tantum, quos (9) ſufficiente judicii maturitate ad divini Sacramenti excellentiam ſatis agnoſcendam, ut debita religione, ac reverentia illud percipiant, inſtructos noverit. Qui enim ita ſunt comparati, & diſpoſiti, abſque ulla dubitatione Eccleſiaſtico præcepto communicandi ſemel in anno ſubjiciuntur. Ætas quidem, qua hæc maturitas

(1) *Sac. Rit. Cong. 2. Sept. 1741. in Aquen.*
(2) *Ex ſequ. decr. Ven. Innoc. XI.*
(3) *Ead. S. R. C. 15. Maii 1745. in Lucana.*
(4) *Decr. Ven. Innoc. XI. 12. Febr. 1679.*
(5) *Bened. XIV. Encycl.* Magno 1751. §. 23.
(6) *Bened. XIV. de Syn. lib. 7. cap. 12. num. 9.*
(7) *Conc. Rom. Bened. XIII. tit. 32. cap. 3.*
(8) C. Omnis utriuſque *de pœnit., & remiſſ.*
(9) *Bened. XIV. de Syn. lib. 7. cap. 12. num. 2.*

ritas præsumatur, non potest (1) certa regula præfiniri; quum alii citius, alii tardius rerum spiritualium intelligentiam assequantur. Regulariter tamen volumus non præveniendum decimum ætatis annum, nec decimum quartum excedendum. Si genitores, aliique puerorum curam gerentes ab aliis, quam a proprio Parocho permittent pueros ad primam Communionem admitti, multam subibunt pecuniariam arbitrio nostro, ipsimet Parochiali Ecclesiæ, cui injuriam fecerunt, applicandam.

X. Communionem Paschalem de manu (2) proprii dumtaxat Parochi sumendam jam definivit Conc. Lateranense IV., assignatis postmodum ad eam rem peragendam quindecim diebus, nempe a Dominica Palmarum inclusive (3), usque ad totam Dominicam in Albis. Qui hoc tempore in alia quacumque Ecclesia communicaret, præcepto (4) non satisfaceret, etiamsi ad Cathedralem (5) communicaturus accederet, quacumque consuetudine etiam immemorabili non obstante. Firmam tamen volumus, & inconcussam nostri Episcopatus consuetudinem (6) pluribus in Synodis stabilitam, ut peregrini, advenæ, certumque domicilium non habentes in matrice Ecclesia communicent, quam expresse designatam volumus pro hujusmodi hominibus ad implendum Paschale præceptum. Sancto autem Paschatis die nequeunt Regulares Eucharistiam sæcularibus (7) administrare, etiamsi hi sæculares alia die satisfecissent (8) præcepto in propria Parochia.

XI. Ad proprium etiam Parochum Paschali esca reficiendi (9) semper accedant Fratres, & Sorores tertii Ordinis, tum Mantellati, tum Corrigiati, Pinzocheræ, Cordellati, aliique omnes quocumque nomine vocentur, in propriis domibus habitantes. Item sæculares famuli, qui alicui (10) Monasterio inserviunt, si in eo non sint continui commensales, atque adeo etiam advenæ, qui (11) in Monasteriis Regularium infirmantur. Quod multo magis sancimus circa inservientes Hospitali magno hujus nostræ Viterbiensis civitatis, quibus nefas esse declaramus, Paschalem Communionem percipere a Vicario Curato ejusdem Hospitalis ad nutum amovibili; quum

(1) *Id. ibid.*
(2) *Cit. c.* Omnis utriusque.
(3) *Const. Eugen. IV.* Fide digna.
(4) *S. C. C.* 23. *Jan.* 1588.
(5) *S. C. C. in Limana, in Sutrin., in Perusin. mens. Sept.* 1649., *& Ven. Innoc. XI.* 5. *Febr.* 1682. *ap. Pignatelli tom.* 7. *consf.* 89., *Lambertin. Inst.* 18. *num.* 11.
(6) *Syn. Montilij pag.* 87., *Syn.* 1. *Muti pag.* 48., *Syn. Sermatth. pag.* 65. *Syn. Abbati pag.* 31.
(7) *S. C. C.* 2. *Mar.* 1699. *& in Suessan. jur. Paroch.* 14. *Jan.* 1730. *ad* 1.
(8) *S. C. C. in Burdigalen.* 9. *Jun.* 1644., *in Senonen.* 11. *Jun.* 1650., *& in Mechlinen.* 31. *Jan.* 1582.
(9) *Leo X. Const.* Dum intra §. 19. *S. C. Ep.* 11. *Sept.* 1574., *&* 20. *Dec.* 1616., *& Clem. XII. Const.* Romanus Pontifex.
(10) *Loc. mox citat.*
(11) *S. C. C. in Monopolit.* 27. *Sept.* 1670. *lib.* 26. *Decret. pag.* 444.

quum hic revera Parochus proprie non ſit, ſed tantum Vicarius nudum habens exercitium adminiſtrationis Sacramentorum reſpectu infirmorum; unde nec (1) gaudet facultate benedicendi mulieres poſt partum, aut ova tempore Paſchali, aut aſſociandi cadavera alibi tumulanda cum Cruce, impediendique Parochos, ne accedant ad ipſum Hoſpitale pro iis cadaveribus ad ſepulturam deducendis.

XII. Qui poſt quindenam Paſchalem aliunde huc rediret, afferat proprio Parocho certum documentum de præcepti ſatisfactione; alias intra octo dies in Parochiali communicet: quod ni fecerit, contra ipſum, tamquam contra inobedientem præcepto, decernimus procedendum.

XIII. A Paſchali Communione (2) arcendi ſunt excommunicati, interdicti, meretrices, concubinarii, fœneratores, magi, ſortilegi, blaſphemi, aliique id generis peccatores publici, & notorii, niſi de eorum pœnitentia, & emendatione certo conſtet, & publico prius ſcandalo ſatisfecerint. Eadem etiam priventur conjuges, ſine legitima, & a Nobis probata cauſſa a toro, & domeſtica conſuetudine divertentes. Si tamen non publici, ſed occulti forent hi peccatores, & publice ſacram Euchariſtiam petant, caveat Parochus (3) a repellendo, memor documenti a Chriſto traditi, qui „ ſicut ſe permiſit manibus malignorum ſemel crucifigi, ita ſe „ permittit ſceleratorum manibus tractari, & inimicorum dentibus in Sa„ cramento lacerari. Hinc hoſti, & traditori ſuo Judæ in Cœna cum aliis „ dicitur corpus ſuum dediſſe; ut daret Eccleſiæ documentum, ut dum „ eſſet occultus peccator non prohiberetur a receptione hujus Sacramenti; „ homines enim non habent judicare de occultis „ Verba hæc ſunt D. Thomæ Angelici Doctoris.

XIV. Quos autem cenſere debeat Parochus publicis peccatis irretitos, ideoque a ſacra menſa arcendos, conjicere facile poterit ex ea, quam in Appendice Num. VI. ſtrictim tradimus, regula a S. M. Bened. XIV. præſcipta (4) Clero Gallicano, qua definitur, an, & quando denegari debeat SS. Corporis Chriſti Viaticum refractariis Conſtitutioni *Unigenitus*. Ex ea dignoſcet, quinam dicantur publici, & notorii peccatores; quidve agendum, ſi crimen innitatur conjecturis, præſumptionibus, incertiſque vocibus, quæ originem ſuam plerumque debent hominibus aut malo animo affectis, aut qui præjudicatis opinionibus, vel partium ſtudiis ducuntur.

Ad

(1) *S. Con. Viſit. Apoſt. 15. Sept. 1695. ad inſtant. Parochi S. Nicolai in Carc. contr. Archiboſp. Conſolat. de Urbe, confirm. ab A. C. 23. Dec. 1695.*

(2) *Ritual. Rom. hoc tit.* §. Fideles omnes.

(3) *Q. Q. vet. Teſt. q. 102., & S. Th. op. 58. cap. 5. poſt. med., & cap. 18., & 3. par. qu. 80. ar. 6., & 81. art. 2.*

(4) *Bened. XIV. Conſt.* Ex omnibus 16. Oct. 1756.

Ad hanc normam, quam Sapientissimus Pontifex Ecclesiasticis regulis, Conciliorum decretis, graviumque Theologorum sententiis fulcitam pronunciavit, aptare, & conformare teneantur Parochi zelum suum in negando Viatici, & Paschalis Communionis Sacramento, ut æmulationem Dei habeant (1) secundum scientiam.

XV. Curet Parochus diligentissime investigare, an ab omnibus, & singulis suæ curæ subjectis præceptum hoc Paschale impleatur. Monemus, & mandamus, ne quis pro suo libito immutet consuetudinem in hac Dioecesi per omnes prope (2) Synodos firmatam, tradendi singulis sacra jam esca refectis schedulam typis impressam, quam post quindenam Paschalem ab omnibus repetet, singulas domos circumeundo, facto calculo ex chartularum numero, & statu animarum, quem ante Pascha descriptum habebit, ad Curiam nostram (ut moris est) sub gravibus poenis allaturus.

XVI. Si quem autem (3) deprehenderit Parochus, qui a Paschali mensa se subtraxerit, nil intentatum relinquet ad eam animam lucrandam. Caveat, ne statim objurgationibus, minis, asperisque verbis deterreat, unde ut plurimum profluit, contumaces exasperatos, aut in deterius abire, aut minarum metu adactos sine ulla prorsus dispositione ad sacrilegam Dominici Corporis manducationem accedere. Si unquam alias, hic profecto viscera caritatis dilatet Parochus. Refractarium quæritet, humanissime alloquatur, caussas exquirat, prætextus dissolvat, alliciat, deprecetur terque, quaterque, paratumque se exhibeat ad animæ vulnera curanda, amantissima cordis expansione ovem errantem in sinum recipiens, & ad vitæ pascua paterno, quantum fieri potest, amore perducens.

XVII. Paternam hanc dulcedinem in caritate Dei, & patientia (4) Christi adhibebit Parochus usque ad Dominicæ Ascensionis Festum, quo die inter Missarum sollemnia refractariorum nomina publice denuncians, nostro nomine edicat, decem proximos dies iisdem assignari pro primo termino, antequam ad canonicas poenas contra ipsos procedatur. Feria secunda Pentecostes, iterum eorum nomina recitando, alios decem dies denunciabit pro secundo termino. Dominica infra Octavam Ss. Corporis Christi tertium, & ultimum decem aliorum dierum terminum proclamabit ad Ss. Eucharistiam suscipiendam; quo elapso ad poenam canonicam declarandam nomine nostro se descensurum spondebit, per quam, publice ad valvas Ecclesiæ eorum nominibus affixis, viventes ab ingressu Ecclesiæ erunt arcendi, & mortui Ecclesiastica sepultura privandi.

XVIII. In-

(1) *Rom.* 10. 2.
(2) *Syn. Montilj pag.* 87., *Syn.* 1. *Muti p.* 48., *Syn.* 5. *Brancacc. p.* 11.. *Syn. Sermattb. p.* 63., *Syn. Abbati pag.* 32.
(3) *Ex Syn. Ravennat. an.* 1749. *h. tit.*
(4) 2. *Thessalon.* 3. 5.

XVIII. Inter hæc tamen haud relinquet Parochus paternæ caritatis dulcedinem, ſed illam augebit, qua privatis, qua publicis hortationibus, deprecationibus, monitis. Si quis interim ex his refractariis ad Communionem ſuſcipiendam paratum ſe offerat, ne illum ſtatim admittat; ſed ſi præter inobedientiam Eccleſiæ factam norit, eum eſſe depravatis moribus ita conſtitutum, ut prudenter dubitari poſſit, ficto animo, ſine prævia peccatorum expiatione accedere, exigat ab eo ſcriptum manu probati Confeſſarii teſtimonium (1) Confeſſionis exceptæ, abſolutioniſque impertitæ. Extra hos raros caſus, in quibus duo hæc concurrant, videlicet (2) contumax inobedientia præcepto Eccleſiæ, & ex depravatis moribus prudens ſuſpicio, jubemus tale teſtimonium non exigendum ab aliis, qui ſanctæ Matris Eccleſiæ præcepto ſollicite obtemperant; ſuadente (3) D. Thoma, credendum eſſe aſſerenti, ſe per Pœnitentiæ Sacramentum peccata expiaſſe.

XIX. Trina tandem hac monitione præmiſſa, trinoque elapſo termino, ut præſcriptum eſt, præcipimus, ut Parochus Dominica quarta poſt Pentecoſten, publice iterum recitatis inter Miſſarum ſolemnia refractariorum nominibus, noſtro nomine declaret, eos incidiſſe in pœnam a canone indictam; ideoque vivos deinceps ab Eccleſia arcendos, mortuoſque Eccleſiaſtica ſepultura privandos denunciabit; ſtatimque eorum nomina, & cognomina litteris perſpicuis deſcripta affigat valvis Eccleſiæ Cathedralis ſimul, & Parochialis; aliudve exemplar ad Curiam noſtram tranſmittat, ut & Nos hortationibus, monitis, & pœnis, vel pecuniariis (4) pio loco applicandis, vel excommunicationis majoris, juris ordine ſervato, vel tandem carceris formalis tamquam (5) de hæreſi ſuſpectos eos habendo, pervicaciam eorum confringere poſſimus.

XX. Si hac cenſura conterriti, & peccata ſua ipſimet Parocho confeſſi, ab eoque abſoluti (facta ſemper cuilibet Parocho cenſuram hanc abſolvendi poteſtate) de manu ejuſdem Parochi ſacram Communionem ſumpſerint, ac mandatis Eccleſiæ vere obtemperaverint, quamprimum ipſe Parochus populo intra Miſſarum ſolemnia (6), quos jam interdictos denunciarat, eo vinculo abſolutos, & in ſanctæ Matris Eccleſiæ gremium reſtitutos eſſe ſignificet. Idem quoque præſtabit, ſi poſt primam, alteramve publicam monitionem, eos pœnitentes noverit Communionem poſtulare; ut nempe eorum pœnitentia omnibus patefacta partum ſcandalum reparet,

G bonam-

(1) *Ex Syn. Montilj pag.* 87.
(2) *Lambertin. Inſtit.* 45. *num.* 15.
(3) *D. Th. quodl.* 1. *art.* 12.
(4) *S. C. C.* 28. *Jan.* 1587. *ad* 1., *&* 2. *dub.*
(5) *Fagnan. in c.* omnis utriuſque *de pœnit.*, *& remiſ. num.* 44.
(6) *Syn. Montilj pag.* 109.

bonamque eorum famam resarciat. Quicumque Parochus hanc a Nobis præscriptam methodum non servabit, vel contumacium denunciationem omiserit, multam luet quinque aureorum, aliasque pro qualitate transgressionis pœnas arbitrio nostro infligendas.

XXI. Nonnulla circa delationem Viatici ad ægrotos hic duximus advertenda. Ac primo quidem improbamus morem in hac Civitate, ac Diœcesi inductum, quo Parochi sacram Eucharistiam passim deferunt induti tantum superpelliceo, & stola; quum eo, quo fieri posset, majore splendore, frequentia, devotione, & illustriore apparatu deducendus esset Rex Regum, & Dominus dominantium. Exceptis igitur minoribus oppidulis, Ecclesiisque ruralibus, vel cum ad ægrotos ruri degentes deferenda est sacra Communio, volumus, & expresse mandamus, omnes Parochos tam Civitatum, quam Oppidorum non nisi Pluviali albo indutos super stolam, ac superpelliceum in veste talari procedere in posterum posse ad delationem viatici sub pecuniaria pœna in singulas transgressiones gradatim augenda, donec tædio affecti hanc minus congruentem apparatus inopiam dediscant. Quocirca Ritualis Romani præscriptum, ac superiorum (1) Synodorum decreta renovantes jubemus, Parochum quemlibet infra sex mensium spatium Pluviale sericum albi prorsus coloris comparare, quo semper utatur, excepto nocturnæ necessitatis casu, in delatione Ss. Viatici, sub pœna aureorum viginti illico exsolvenda, quam Nos ipsi in emptionem hujus sacri indumenti statim insumendam curabimus, beneficio Parochialis ejusdem.

XXII. Excipimus tantum, ut diximus, minora Oppidula, Parochosque rurales, qui tamen semper talari veste induti superpelliceum, & stolam induant sub præfatis pœnis. Meminerint tamen hi, semper vetitum esse usum parvi pileoli (2) in delatione Ss. Sacramenti tam de die, quam de nocte, etiamsi prætextus adesset alicujus infirmitatis, absque speciali Sedis Apostolicæ licentia intra Civitatem, vel oppidum; extra civitatem vero, si Parochus infirmitate aliqua laborat, nostro arbitrio indulgeri posse decrevit S. Rit. Congr. (3); quo arbitrio raro admodum, & non nisi caussa diligenter perspecta, utemur.

XXIII. Ad amputandam autem litium radicem, quæ persæpe non sine magno populi Christiani scandalo inter ipsas Ecclesiasticas personas suboriuntur, statuimus tamquam rationi, ac juri congruum, ut in comparatione, & manutentione hujus Pluvialis in Collegiatis Ecclesiis, in quibus

---

(1) *Syn. Montilj pag.81. Syn. 1. Muti pag.51. Syn. 1. Brancacc. pag. 14.*

(2) *S. R. Congr. 13. Aug. 1695. in Jannen.*

(3) *Ead. S. R. C. 10. Jan. 1693. in Treviren.*

bus Capitulum, vel Sacristia de obventionibus funeralibus, & de quarta Parochiali participant, dimidium pretii solvat Parochus, dimidium autem ipsum Capitulum, vel Sacristia, sub pœna supra indicata respective luenda. Ubi vero Parochus solus est, hortamur fideles omnes, ut Ecclesiam, Rectoremve proprium, maxime si pauper sit, liberalibus oblationibus adjuvent, sancta æmulatione invicem certantes pro sua quisque conditione, ut insignior, quantum fieri potest, splendidiorque apparatus exornetur Jesu Domino, qui cruore suo nos redemit, ac suis nutrit carnibus.

XXIV. Eadem prorsus pretii contributione, & infra idem temporis spatium sub pœna pecuniaria arbitrio nostro, mandamus confici in quacumque Parochiali Ecclesia quatuor saltem laternas leviores cum suis hastis haud multum oblongis, quo & ab adolescentulis in defectum virorum commode gestari possint, quæ hinc, & inde (1) circa umbellam, vel Baldachinum deferentur cum clausis luminibus, ut hæc saltem luceant, si forte pluvia, vel vento alia lumina extinguantur. Et quoniam ad eum splendorem, decusque mirifice confert eorum pietas, qui Ss. Sacramenti Societati nomen dederunt; proinde si qua in Parochia hæc Confraternitas erecta non fuisset unquam, vel aliquo Parochum inter, & Confratres dissidio dissoluta, quantocyus instauretur, aut erigatur; reservata Nobis facultate præscribendi, probandique statuta, per quæ tum Parochorum juri, tum Sodalium justæ administrationis libertati consulatur. Ubi vero Sodalitium hoc erectum reperitur, omnino conservetur; omnique studio conentur Confratres laudabile, piumque hoc servitium certatim exhibere Augustissimo Sacramento, cujus splendidus cultus tessera est Catholici nominis, & illustriorum urbium illustrius decus; quod sodalitium apprime, meritoque gloriabatur alter (2) e Prædecessoribus nostris, in unaquaque Parochia jam erectum fuisse, & amplissimis Indulgentiarum thesauris pro nostra specifice Diœcesi ditatum fuisse a fel. recor. Gregorio XIII.

XXV. Non nisi urgente necessitate (3) deferatur noctu, aut inclarescente aurora; unde maxime reprobamus morem haud ita pridem inductum, ut ad ministrandum ægrotis Viaticum, data opera, expectetur hora vespertina, aut primum mane, ut asportari possit, ut ajunt, privato modo; quum contra, tam Rituale Romanum, quam Ven. Innocentii XI. Decretum (4) mandet, *publice*, *& cum pompa*, secluso vero nocturno periculo, deferendum. Ut huic malo occurratur, jubemus (5) Parochos

G 2 omnes,

---

(1) *Syn. Sermatth. pag.* 70., *Syn. Abbati p.*32.
(2) *Syn. Montilj pag.* 82.
(3) *Syn. Montilj p.* 84., *& Syn.* 1. *Mati p.*52.
(4) *Decret. V. Innoc.XI. in Append. Num.VII.*
(5) *Ex Syn. Montisfalisci* 1710. *pag.* 139.

omnes, ubi primum senserint aliquem e sua Parochia graviter decumbere, etiam non accersitos, & vocatos accedere debere domum ægroti, eumque crebro invisere, & efficaciter monere, ut expiata tempestive per Sacramentalem Confessionem conscientia, sacram Communionem percipiat. Hac Parochorum vigilanti diligentia, nedum privata illa, ac minus congrua Sacramenti delatio eliminabitur; sed etiam fiet, ut opportune ministretur ægrotis, dum sibi constant, & pleno, quantum per morbum licet, sensuum, & rationis usu pollentibus, non destitutis jam mente, ac prope animam exhalantibus. Si culpa Parochi, seu negligentia, aliquis non communicatus decesserit, Rector idem absque ulla indulgentia multam illico subibit viginti aureorum.

XXVI. Sacramentum præcedant intorticia saltem quatuor, præter supradictas laternas circumcirca gestandas; ex quibus intorticiis duo tantum intra cubiculum ægroti introducantur, reliquis luminibus ante fores domus consistentibus. Si forte ante aliquam Ecclesiam processio transeat, jubemus sub arbitrariis pœnis campanarum omnium festivum sonitum edi ad tanti Sacramenti reverentiam. Artifices ad Sacramenti conspectum, illico ab opere, ac labore manus abstrahant, & in limine officinæ in genua provoluti detecto capite adorent; tum surgentes, in ejus comitatu esse ne negligant (1). Idem præstetur ab omnibus occurrentibus, qui si equo insideant, aut curru vehantur, monendi sunt, ut statim equo, curruve descendant, caput aperiant, genuflectant, & ipsi quoque reverenter adorent (2). Si quis equo insiliens, aut currum ducens non substiterit, & Processionem, aut comitatum intersecuerit, secretiore carcere in eum animadvertemus per octo dies.

XXVII. Ubi domum ægroti Processio pervenit, non decet domesticos domi (3) Ss. Sacramentum expectare; at ad ædis ostium saltem, accensis cereis, ei per quam religiosissime obviam ire, & tota antea purgata domo, & ornata, ac mensa ad pixidem collocandam decenter parata, excipere debent. Qua super re invigilabunt Parochi, hæc frequenter populum monentes; & antequam Sacramentum ad ægrotum deferant, ejus adeant domum, ut omnia diligenter, & religiose parentur.

XXVIII. Frequenter etiam Parochi verba facient ad perducendum populum, ut candelis accensis, aut saltem frequenti agmine Augustissimo Sacramento cultum debitum exhibeant comitantes; utque alacrius hoc Religionis officium exhibeatur, in solemnioribus anni Festivitatibus annun-
cient

(1) *Syn. Montilj pag.* 83.
(2) *Lambertini Inst.* 5. *a num.* 11.
(3) *Syn. Montilj pag.* 83.

cient Indulgentias a Summis Pontificibus elargitas, quarum Summarium damus in Appendice Num. VIII.

XXIX. Si quando Parochus, vel aliis curis diſtentus, vel infirma valetudine, aut alias, juſtis de cauſſis impeditus foret, quo minus ipſemet ad ægrotum ſacram Communionem deferre queat, poterit alium Sacerdotem ad id muneris eligere, attamen non niſi ad audiendas Confeſſiones (1) approbatum; ut ſi quando (quod haud raro accidit) ægrotus aliquid oblitum meminerit Confeſſione expiandum, poſſit Sacerdos ante Communionem ei abſolutionem impendere. Monendos cenſemus (2) Parochos omnes, ipſos poſſe, & debere Ss. Viaticum adminiſtrare pueris mox deceſſuris, ſi eos compererint tantam aſſecutos judicii maturitatem, ut cibum illum cœleſtem, & ſupernum a communi, & materiali cibo diſcernant. Illa enim ætas, quæ ut plurimum expectari conſuevit ad præbendam primam ſanis pueris Communionem, neutiquam requiritur ad muniendos ſacro Viatico eoſdem ad mortem properantes; neque leviter deliquiſſe credendi ſunt ii, qui pueros etiam duodennes, & perſpicacis ingenii ſinunt ex hac vita migrare ſine tanti Sacramenti perceptione. Idem Viaticum jubemus iterum, & tertio (3) in eadem infirmitate adminiſtrandum, ſi ipſimet ægrotantes cœleſtem illum panem eſuriant, & devote efflagitent. Si quis autem ex Parochis, falſis quibuſdam, & emendicatis ratiunculis in alterutro ex his monitis deerit, pœnas arbitrio noſtro ferendas ſubibit.

XXX. De alia Religioſi cultus ratione, quem tanto Sacramento publice in Eccleſia expoſito exhibere debemus, hæc duximus ſtatuenda (4). Æris campani feſtivus pulſus præcedat: Templi parietes aulæis ornentur: feneſtræ Altari propiores linteis obſcurentur; & altaris Icon velo omnino obtegatur. Ab altari abſint ſtatuæ quælibet, (exceptis Angelorum ſimulacris, quæ vices candelabrorum ſuppleant) aut Oſtenſoria cum Sanctorum Reliquiis, & multo magis purgantium animarum ſigna ex quacumque materie conflata. Viginti quatuor ſaltem lumina ſemper in altari colluceant; quorum quatuor prope Sacramentum, aliaque duo cum facibus ſaltem trium librarum in majoribus ceroferariis hinc, & inde. Latum velamen oſtio Eccleſiæ apponatur, ne Divina majeſtas pateat irreverentiæ tranſeuntium. Nullus laicus, etſi Confraternitatis ſacco indutus, audeat propius accedere ad Altare, cum Sacramentum eſt expoſitum, ad lumina aptanda, ſeu aliud faciendum; verum omnino in qualibet Eccleſia præſto ſit unus ſaltem Clericus

---

(1) *Ead. Syn. pag.* 84., *& Syn.* 3. *Brancatii pag.* 6.

(2) *Bened. XIV. de Syn. Diœc. lib.* 7. *cap.* 12. *num.* 1., *Syn.* 1. *Brancat. pag.* 15.

(3) *Bened. XIV. loc. cit. a num.* 4.

(4) *Inſtruct. juſſu Clem. XII.* 1. *Sept.* 1730.

ricus ſuperpelliceo indutus, qui hæc peragat, quique Sacerdoti Thuribulum, & Naviculam porrigat. Duo, aut unus (1) ſaltem e Sacerdotibus cum cotta, & ſtola genibus flexis orent ante Sacramentum; & in Collegiatis Eccleſiis æque, ac in noſtris Cathedralibus fiat per Chori Præfectum horarum diſtributio per vices ab omnibus Choro addictis ſucceſſive adimplenda, quam nemini immutare, aut negligere pro libito fas ſit ſub pœna librarum trium ceræ albæ ipſius Eccleſiæ Sacriſtiæ illico perſolvenda. In Eccleſiis autem Confraternitatum duo ſaltem ex Confratribus per vices ab Officialibus deputandi, remotius ab Altari prope ſcamnum tapete coopertum genuflexi orabunt ſub pœna abraſionis ab albo Confratrum. Interim (2) nemini permittatur ex Laicis, & præſertim mulieribus intra Presbyterium, ſeu Altaris ambitum (qui idcirco, ſi opus ſit, ſcamnis circumcirca ſepiatur) ingredi; neque ſedes poſſit ulla in Eccleſiam inferri pro uſu cujuſcumque perſonæ, cujuſvis ſexus, gradus, aut conditionis, ſed omnia prorſus ſedilia procul abſint.

XXXI. Quotidianæ expoſitiones in Civitate Viterbii juxta ordinem deſcriptum in Tabella juſſu noſtro quotannis imprimi ſolita omnino habeantur in omnibus Eccleſiis ſine ulla omiſſione, aut immutatione; & ab hora vigeſima ſecunda circiter inchoetur expoſitio uſque ad ſolis occaſum, quem ſequetur, cantatis de more Litaniis B.M.V., Benedictio ſuper populum cum Sacramento (adhibito ſemper pluviali) a Sacerdote impertienda. Ultra eas, nullæ aliæ fiant novæ expoſitiones, ſine noſtra, aut Vicarii Generalis licentia in ſcriptis tradenda, etiam in Regularium Eccleſiis; quam licentiam non niſi ob publicam cauſſam (3) impertiemur. Monitos hic volumus quoſcumque, haud decere, Sacramentum (4) exponi iis diebus, quibus in eadem Eccleſia feſtivitates Sanctorum ſolemniter celebrantur; *quum præſente Domino omnium ſummo, ceſſare debeat cultus Sanctorum*.

XXXII. Si matutinis horis ſit Sacramentum expoſitum, omnino prohibentur (5) Miſſæ nigri coloris in ea Eccleſia, etiam cantatæ pro adimplenda mente Teſtatoris, ſive anniverſario faciendo; eaque expoſitione durante in quibuſcumque Miſſis etiam ad alia Altaria celebrandis fiat commemoratio de Ss. Sacramento, quæ omittatur in Feſtis primæ, & ſecundæ claſſis in Miſſis (6) privatis, & ſolum iis feſtis addenda eſt orationi principali

(1) *Syn. 2. Brancat. pag. 5., & ex ejus Edict. in calc. ejus Syn. 2. pag. 35.*
(2) *Syn. 5. Brancat. pag. 5.*
(3) *Lambert. Inſt. 30. num. 9., & Bened. XIV. Conſt.* Accepimus 1746. §. Illud.
(4) *Lambert. l. c. num. 15.*
(5) *S. R. C. in una Can. Reg. 2. Dec. 1684., & 7. Maii 1746. in Varſavien.*
(6) *Ead. 2. Sept. 1741. in Aquen.*

cipali Missæ solemnis sub unica conclusione; ad elevationem autem (1) Sacramenti in privatis Missis ne pulsetur campanula. Quæ omnia sub infrascriptis pœnis servanda mandamus præcipue in Ecclesiis Confraternitatum, quæ per octo dies post commemorationem omnium Fidelium defunctorum assolent expositionem hanc habere matutinis horis.

XXXIII. Pro privata (2) caussa, exempli gr., pro infirmi sanitate petenda, non vetamus fieri privatas Sacramenti expositiones; at alterutrò ex his modis dumtaxat; videlicet: aut aperto Tabernaculo, accensisque saltem sex candelis, apponendo in ostiolo sacram Pyxidem clausam, solitoque conopeo ornatam, ut adoretur, quin tamen (3) illa vel extrahatur, vel sub Baldachino collocetur: aut Sacram Hostiam in solito Ostensorio clausam sub Baldachino cum viginti quatuor luminibus, ut supra, collocando; dummodo tamen ipsum Ostensorium aliquo albo, pretiosoque velò obducatur, ut sacra Hostia non appareat intuentibus. Utrovis tamen modo exponatur, semper adsit saltem unus Sacerdos, qui cotta, & stola indutus ante Sacramentum assidue oret; alias omnino has expositiones prohibemus.

XXXIV. Majus his constitutionibus robur accedit ex Constitutione (4) S. Mem. Benedicti XIV., in qua improbatur mos extrahendi sacram Pyxidem, Sanctissimum Sacramentum intercludentem, eaque super populum, & ad nimbos, procellasque arcendas, aut ad incendium compescendum benedicendi; quum Ecclesiæ ritibus, & praxi illud solum conveniat, ut etiam in hisce gravissimis caussis, modo tantum supra exposito, Tabernaculum oranti populo aperiatur, Pyxide non extracta.

XXXV. Laudabile foret, ut dum Ss. Sacramentum est venerationi expositum, aliquis Sacerdos, prævia nostra licentia, fervidum ad populum sermonem haberet. At certe ferendum non est, prominere suggestum ab aliquo Ecclesiæ latere, quod in caussa est, ut nonnulli ex auditoribus terga vertant Sacramento, dum Oratorem audiunt. Proinde mandamus, ut vel sermo habeatur a Sacerdote cotta, stolaque induto, ad Altare in cornu Euangelii stante; aut suggestus aptetur prope ipsum Euangelii cornu, oblique tamen, ut ipse Orator faciem semper ad Altare vertat. Interim Concionatoribus hisce præcipimus, ut omnino non nisi (5) capite detecto sermonem habeant, non obstante quacumque contraria consuetudine, quam

Sac.

(1) *Ex cit. Instruct.* §. x., & *S. R. C.* 23. *Jun.* 1736. *in Burgen.*

(2) *Lambert. Inst.* 30. *num.* 16.

(3) *S.C. Ep.* 9. *Dec.* 1602. *ap. Nicol. in Fioscul.* v. Eucharistia *num.* 23.

(4) *Bened. XIV. Const.* Cum, ut recte 1756.

(5) *S. R. C.* 16. *Febr.* 1630. *in Belgica.*

Sac. Congregatio abusum esse declaravit. Qui, secus ac præscriptum est, capite cooperto verba faciet, is illico prædicandi munere in tota Diœcesi nostra interdicetur.

XXXVI. Postremo Rectores, Officiales, custodesque Ecclesiarum, in quibus habebitur hæc expositio, sedulo caveant, & toto conatu curent, ne prope Ecclesiam eo tempore ullus (1) strepitus fiat, per quem mentes fidelium ab Oratione abstrahantur. Si quis autem a supradictis custodibus monitus non desistet, ad eorumdem delationem carceri mancipabitur. Neque hic omittendum, vetitam esse a Sac. Tridentina Synodo conservationem Eucharistiæ intra chorum, vel septa Monialium, non obstante quocumque indulto, aut privilegio (2). Proinde non reprobare non possumus, & non prohibere usum, nescimus quo jure, introductum in nonnullis Monasteriis nostris asservandi Sanctissimum Sepulchrum Fer. V. in Cœna Domini, & etiam Ss. Sacramentum exponendi intra clausuram; innovantes quoad hoc pœnas a sacris Canonibus statutas.

XXXVII. Quæ hactenus duximus decernenda circa harum expositionum numerum, ordinem, ritum, ac cæremonias, omnino observentur sub pœna scuti unius auri in singulas transgressiones persolvenda a Rectoribus, Officialibus, Sacristis, aliisque, quocumque nomine vocentur, quibus Ecclesiæ cura demandata est. Eam autem pœnam pro duabus partibus Monasterio Convertitarum applicamus; tertia vero pars reservetur Magistro Cæremoniarum Cathedralis nostræ S. Laurentii, cui impositum volumus onus vigilandi super horum decretorum observantia, deferendi ad Curiam nostram transgressorum nomina, & exactionem pœnæ, ut supra, taxatæ procurandi. In Regulares autem tamquam Sedis Apostolicæ Delegati animadvertemus aliis pœnis respective, prout Sacrarum Congregationum decretis statutum est.

XXXVIII. Quum jam a centum, & octoginta annis laudabilis mos inoleverit, ut ad expositionem in nostra Cathedrali S. Laurentii triduo Paschatis haberi consuetam Confraternitates (3) omnes per vices ad orandum accedant, Nos omnino mandamus sub infrascriptis pœnis, consuetudinem hanc retinendam; præcipientes, ut per Magistrum Cæremoniarum affigatur valvis Sacristiæ ejusdem Ecclesiæ distributio duarum horarum in singulas Confraternitates, quæ in numero saltem octo Confratrum accedent hora assignata; genibusque flexis orabunt quatuor in horas singulas ad scamnum a tergo orantium Sacerdotum paratum, Quia vero Feria secunda Pascha-

(1) *Syn. 1. Muti p. 47.*, *Syn. Sermatth. p.68.* (3) *Syn. Montilj pag.* 41. §. & quia,
(2) *Trident. sess.* 25. *de Reg. cap.* 10.

Paſchatis Confraternitates omnes ſolemni ad B. Virginem ſupra Quercum ſupplicatione impediuntur, mandamus, ea die pomeridianis horis, ab hora viceſima uſque ad vigeſimam quartam, adorationis hujuſce munus obeundum ab Oratorio, ſeu Sodalitio S.Mariæ de Roſis, quod ſicut perinde ac cæteræ Confraternitates privilegiis, & mortuariorum obventionibus fruitur, ita æquum eſt, ut & æqualia onera ſupportet. Hoc autem Sodalitium ſexdecim ſaltem Confratres deſtinabit, ut nempe quatuor iis horis quaterni orantes reſpondeant. Si qua Confraternitas ſuo muneri deerit, aut tempeſtive non aderit, illico pœna librarum ſex ceræ albæ Officiales multabuntur; aſſignamuſque tertiam hujus multæ partem ſupradicto Cæremoniarum Magiſtro, cui onus vigilandi, exigendique imponimus; reliquas vero partes ejuſdem Cathedralis Sacriſtiæ.

XXXIX. Sub pœna itidem (1) trium ceræ librarum per Officiales exſolvenda, & pari modo applicanda, jubemus ſervari antiquam, laudabilemque, at nonnihil neglectam conſuetudinem adveniendi ad Cathedralem eamdem ſingulis tertiis Dominicis uniuſcujuſque menſis, quum de more habetur Ss. Sacramenti Proceſſio. Ad eam proinde ſub præfata pœna accedant ex qualibet ſocietate ſaltem quatuor Confratres cum ſaccis ſui ſodalitii, ut dignoſci poſſint, ſecum geſtantes intorticia, vel cereos ad aſſociandum Sacramentum. Prædicta vero Proceſſio omnino fiat circa plateam ante Eccleſiam, exceptis tantum diebus pluviis, aut ſi vehemens ventus extingueret lumina, qua ſuper re Magiſter Cæremoniarum, cui quoad hoc omnes debent obtemperare, provide invigilabit.

§. Alter

De Sacrificio Miſſæ.

XL. Sacroſanctum, tremendumque Miſſæ Sacrificium, quo idem ille (2) Chriſtus continetur, & immolatur, qui in Ara Crucis ſemel ſeipſum cruente obtulit, quanto Religionis cultu, ac veneratione celebrandum ſit, quivis facile æſtimare poterit, qui fidem, ac ſpiritum Dei habeat. Non niſi igitur in Eccleſiis, vel Oratoriis publicis tantum per Nos deſignatis, & viſitatis, tamquam in locis Deo dicatis, Sanctum hoc ſacrificium peragi mandamus a Sacerdotibus (3) tam ſæcularibus, quam Regularibus; qui

 vero

(1) *S. C. Ep. in Viterbien. 9. Dec. 1586., in Turritan. 16. Oct. 1600., in Nolan. 2. Maii* 1601. *In Florentin. 2. Febr. 1692., & S.C.C. in Nucerin. Paganor. 15. Apr. 1690., & in Novarien. Proceſſion. 16. Apr. 1692.*

(2) *Trident. ſeſſ. 22. cap. 2.*

(3) *Ibid. decret. de obſerv., & evitan. in Sacrif. Miſſ.*

vero extra Ecclesiam, aut in privatis domibus, aut in templis pollutis, interdictis, vel saltem non benedictis sacrum egerint, pœnam suspensionis a Divinis illico incurrant.

XLI. In Oratoriis autem privatis omnino serventur conditiones in Indulto appositæ; videlicet, ut una tantum Missa, non in solemnioribus diebus, qui Indulto excipiuntur, & non nisi (1) præsente eo, cujus favore privilegium est concessum, celebretur. Quocirca qui in privatis hisce Oratoriis sacrum facturus est, sive sæcularis sit, sive Regularis, tenorem indulti exquirat, & calleat; alias sciat, se eadem suspensionis pœna ipso facto innodatum, si facultatis Pontificiæ limites prætergrediatur. Usum aræ gestatoriæ, seu altaris viatici ab Honorio III. (2) jamdudum concessum, atque a (3) Tridentino sublatum, tamquam Sedis Apostolicæ Delegati omnino vetamus, sub pœnis etiam censurarum in inobedientes quomodolibet exemptos infligendis.

XLII. Nemini fas esse volumus, qui Confessarius, aut Cappellanus Monialium non sit, in earumdem Ecclesiis sacrum peragere (4) absque nostra licentia, etiamsi Moniales forent Regularibus subjectæ. Licentia autem hæc in scriptis habenda Confessario Monasterii ostendatur, ejusque cura sit, eam etiam a Regularibus celebraturis exigere; secus faciens a Confessarii munere amovebitur. Excipimus dies, quibus Sanctorum Monasterii Titularium, aut Patronorum solemnitates celebrantur; itemque dies Vestitionis, Professionis, aut obitus Monialium. Excipimus etiam Monasterium S. Rosæ propter frequentes ex devotione Missas ibi consuetas; in qua tamen S. Rosæ Ecclesia, si eleemosynæ pro Missis tradantur Monialibus, præsto sit liber (5) ad eas adnotandas, fideliter conservandus a Confessario; atque in eo singularum eleemosynarum satisfactio describatur manu alicujus Sacerdotis sæcularis (6) tantum, quem veluti alterum Cappellanum a Nobis approbandum eligi volumus ad has adventitias Missas celebrandas, & ad Missas triginta in obitu cujusque Monialis juxta morem adimplendas.

XLIII. Tempus etiam ab Ecclesia præfinitum servetur, ut nempe ab aurora ad meridiem (7) usque celebretur; permissa etiam tertia horæ parte,

(1) *Decret. edit. jussu Bened. XIV. 7. Jan. 1741., & Const. ejusd.* Magno cum animi 1751. §. 12.

(2) *Cap.* in his *de privileg.*

(3) *Conc. Rom. 1725. tit. 15. c.2. Bened. XIV. Const. cit. §. 29.*

(4) *S. C. C. in Hieracen. Visitationis 26. Jan. 1692. ad VII. Syn. 1. Muti pag. 55.*

(5) *Edict., & Instruct. Clem. XI. 1. Oct. 1704.*

(6) *S. C. Ep. Patriarch. Veneto 15. Jun., & 8. Aug. 1592., & S. C. C. in Placentin. 9. Dec. 1651.*

(7) *Rubr. Missal. XV., & tit. de defect. X. n. 1.*

te, ſeu viginti minutis (1) ante auroram, totidemque poſt meridiem. Hos limites nullus excedat, niſi accedente aliquo Sedis Apoſtolicæ privilegio, ſeu Indulto, quo tamen parce utendum monuit (2) fel. rec. Paulus III. Ideoque Eccleſiarum cuſtodes, Sacerdotes omnes, ac Nobiles viros, qui domeſtici Oratorii jus habent, hortamur, atque admonemus, ne umquam extra præfatum tempus celebrationes Miſſarum vel permittant, vel peragant, vel jubeant; ſecus in Sacerdotes ſuſpenſione; in laicos vero præfiniti temporis anticipationem, ſeu tranſgreſſionem præcipientes, quacumque dignitate præfulgeant, gravi alia arbitrio noſtro pœna animadvertemus. Si qua vero Confraternitas Privilegium aliquod jactet, illud in forma ſpecifica obtentum authentice exhibeat Nobis recognoſcendum; alias Officiales, Cappellanoſque eo prætextu taxatum tempus prævertentes, aut excedentes, pecuniaria, vel etiam carceris pœna puniemus.

XLIV. Nocte ſancta (3) ſolum Nativitatis Dominicæ priorem tantummodo Miſſam, elapſa media nocte, celebrare licebit, exceptis Monialium Eccleſiis; reſervatis tamen in craſtinum (4) duabus reliquis, vetitaque, ea etiam nocte, Euchariſtiæ adminiſtratione in Eccleſiis quibuſcumque, non obſtante quovis privilegio.

XLV. Apprime commendamus munditiem, nitorem, ſplendoremque ſacrarum veſtium, & mapparum Altaris, quarum Benedictio (5) non niſi a Nobis, aut a delegatis noſtris exquirenda eſt, reſervata Abbatibus (6), aliiſque Prælatis Regularibus facultate ſacra indumenta benedicendi pro ſuis dumtaxat Eccleſiis. Inter hæc monemus, Pyxidem etiam, Pluviale, & Cingulum (7) eſſe benedicenda; Cingulum autem (8) congruentius eſſe, ſi lineum ſit potius, quam ſericum; & pallam adhibendam non (9) eſſe drappo ſerico ex parte ſuperiori coopertam. Super calicem tam eundo, quam redeundo ab Altare non eſt deferendum (10) a Sacerdotibus manutergium, neque ad celebrationem adhibendus eſt uſus (11) candelæ, vulgo *bugia*, a Superioribus Ordinum Mendicantium, aut a quibuſcumque ſæcularibus Sacerdotibus etiam Canonicis, (12) ſeu Parochis. Prohibemus etiam anulorum delationem in celebratione Miſſæ, etiamſi Proto-

(1) *Append. ad Conc. Rom.* 1725. *XVIII.* §. 9., & *Lambertin. Inſt.* 12. *num.* 3., & *Inſt.* 34. §. 3.
(2) *Paul. III. Conſt.* 22. *tom.* 1. *Bullar.*
(3) *Can.* Nocte ſancta *de conſecrat. diſt.* 1.
(4) *S. R. C.* 7. *Sept.* 1641., & 20. *Apr.* 1654.
(5) *Lambertin. Inſt.* 21. *num.* 9.
(6) *Decr. Alex. VII.* 27. *Sept.* 1659. §. 18., & 19., *innovat. a Bened. XIV.* 31. *Mar.* 1741.
(7) *Lambertin. Inſt.* 21. *num.* 12.
(8) *S. R. C.* 2. *Jan.* 1701. *in una Camald.*
(9) *Ead.* 2. *Jan.* 1701. *in Montis Coron.*
(10) *Ead.* 1. *Sept.* 1703. *in Piſauren.*
(11) *S. R. C.* 22. *Aug.* 1734. *ap. Lambertin. Inſt.* 34. §. 4. *num.* 16.
(12) *Ead.* 11. *Jul.* 1699. *in Vicentin.*

tonotarii ſint (1), aut Doctores quicumque, & Cathedralium Canonici; ſed ſi aliquibus ex hujuſmodi Sacerdotibus ratione Dignitatis anulus competat, omnino in Miſſæ celebratione deponatur, ex præſcripto Concilii Rom. ſub S. Mem. Benedicto XIII. tit. 16. cap. 3., cujus accuratam obſervantiam omnino jubemus ſub pœna ſuſpenſionis a Divinis (2) ipſo facto incurrenda per octo dies Nobis reſervata. Volumus hic autem præſervatum favore Cathedralis noſtræ Viterbienſis indultum ab eodem Ss. Pontifice Bened. XIII. conceſſum circa uſum Mitræ, Anuli, Inſtrumenti cum candela, Pelvis &c. At meminerint hi privilegiati anulum deferendum Epiſcopali more cum unica tantum gemma in anulari dexteræ digito; propterea que anulos pluribus gemmis intertextos, aut cum ſcalpturatis imaginibus perſæpe profanis, & indecoris, inſtar laicorum, ſub præfata pœna omnino prohibemus.

XLVI. Panis, & vinum, cum non corporis alimenta, ſed ſpiritus deliciæ eſſe debeant per tranſubſtantiationem in Corpus, & Sanguinem Chriſti, ea eſſe oportet, quæ deceant oblationem tam mundam, utque nedum valide, ſed & licite ex iis ſacrificium conficiatur. Quare propter (3) reverentiam tanto Sacramento debitam, cum piaculum ſit vinum ſemicorruptum apponere, expreſſe prohibemus in ſacris Myſteriis uſum vappæ ſeu medii vini; item vini acidi, ſubacidi, mucidi, aut muſti fæculenti recens ex uvis expreſſi; at omnino ſit ſemper purum, defæcatum, abſque ullo vitio, & ſemper albi coloris. Qui vinum aliquo ex ſupradictis, aut quocumque alio modo in corruptionem vergens adhibere ſcienter præſumpſerit, ſuſpenſionis pœnam (4) a divinis ſubibit. Rectores autem, aut Sacriſtæ, qui conſulto vinum interdictum parare, & apponere ad ſacrificium non veriti fuerint (ultra ſuſpenſionem, ſi Sacerdotes forent) decem aureorum pœna multabuntur; cujus tertiam partem delatori, reliquas piis uſibus applicabimus. Sin vero laici forent Eccleſiarum cuſtodes, ſeu Sacriſtæ vinum interdictum apponentes, prædictam pecuniariam pœnam illico luent, ut ſupra applicandam.

XLVII. Adſit ſemper miniſter, qui ſacro inſerviat, iſque ſit, qui nec moribus, nec ore, nec habitu ſacrum miniſterium inhonoret. Procul ergo a Miniſtri officio (5) publice, & notorie criminoſi; viles, aut ſordidi homines, aut levis animi pueri nondum plene inſtructi. Cura (6) ſit Sacerdotis

(1) *Ead. 3. Mar. 1674. in Baren. & pluries.*

(2) *Ex edict. Card. Vicar. in Append. ad Conc. Rom. ſub Bened. XIII. num. 18. §. 5.*

(3) *D. Th. 3. par. qu. 74. art. 5. ad 3., ex can.* cum omne crimen *de conſecrat. diſt. 2., & Rubr. Miſſal. Rom. de defect. vini num. 2.*

(4) *Lambertin. Inſt. 77.*

(5) *Conc. Trident. decret. cit. de obſervan. & c. ſeſſ. 22.*

(6) *Syn. Sacchetti pag. 46.*

dotis cujuſque ; ut hi qui Miſſæ inſerviunt, non per Eccleſiam eo tempore huc, illucque diſcurrant, aut aliena, vel incompoſita operentur; ſed pia, ac Religioſa, tum animi, tum corporis compoſitione ſacro, & celebranti aſſiſtant; iique in Cathedralibus Collegiatis, Parochialibuſque Eccleſiis, (1) ſaltem feſtis diebus, ſint ſuper talarem veſtem ſuperpelliceo induti.

XLVIII. In altari, in quo Nos ſacrum peregimus, nemini (2) liceat eodem die Miſſam celebrare ſine noſtra expreſſa licentia; firmam ſemper decernendo quoad hoc, perpetuoque obſervandam hanc legem a Prædeceſſoribus (3) noſtris ſæpius indictam. Neque item in Eccleſia, ubi Nos ſollemniter, vel privatim Miſſam celebramus, ulli fas ſit interim Sacrum operari ſub pœna (4) juliorum ſex. In noſtra tantum Cathedrali, cum Pontificalia obibimus, permittimus Miſſam aliquam privatam ad populi commoditatem, poſtquam tamen Nos conſecrationem perfecerimus. Eadem etiam regula, ne populus ab auditione ſolemnis Sacrificii avocetur, vetamus privatas Miſſas tempore Miſſæ cantatæ (5) in Cathedralibus, & Collegiatis ſub pœna punctaturæ conſuetæ, ſi privatim celebrans ſit Choro adſtrictus; ſolumque permittimus, ut Chori (6) Præfectus ad populi, ſi frequens fuerit, commoditatem, uni, aut alteri ex Canonicis Præsbyteralis ordinis facultatem impertiatur celebrandi feſtis diebus inter Officiorum Divinorum, aut Miſſæ decantationem, modo tamen pluſquam duo non abſint a Choro.

XLIX. Ubi celebratur Miſſa, adſit ſemper in medio Altari Crux, & hinc inde in utroque latere (7) candelabra ſaltem duo cum candelis accenſis. Porro Crux ita ſit (8) præalta, ut ipſa tota candelabris ſuperemineat. Quocirca tamquam ſacræ antiquitati contrarium improbamus morem præfigendi exiguam Crucifixi imaginem minori tabulæ, vel ſtatuæ ſancti, qui inter candelabra perſæpe ſuperadditur. Si vero in majore tabula Altaris pictus, vel cælatus Salvator Noſter Crucifixus appareat, primumque locum obtineat præ cæteris omnibus, quæ in eadem tabula exprimuntur, tunc haud neceſſe (9) eſt aliam Crucem apponere. Si publicæ ſit venerationi expoſitum Ss. Sacramentum ſuper Altare, ibique ſit Miſſa celebranda, unaquæque (10) Eccleſia ſuum morem retineat collocandi, vel amovendi Crucifixum

(1) *Syn. Montilj pag.* 92.
(2) *Conc. Antiſiodoren. can.* 10., *& can. fin. de conſecrat. diſt.* 2.
(3) *Syn.* 1. *Muti pag.*57. *Syn. Sermatth. p.*75.
(4) *Syn. Montilj pag.* 94., *Syn.* 1. *Brancat. pag.* 29., *Syn Sermatth. pag.* 74.
(5) *S. C. C. pluries in Syn. Sermatth. pag.* 75.
(6) *Syn.* 5. *Brancat. pag.* 6.
(7) *Bened. XIV. Conſt.* Accepimus 1746.
(8) *Cærem. Ep. lib.* 1. *cap.* 12.
(9) *Ead. Conſt.* §. ſecundo, *& S. C. R. in Roſſanen.* 16. *Jun.* 1663.
(10) *Ead. Conſtit.* §. quarto, *& S.R.C.* 2. *Sept. in Aquen.* 1741.

xum in medio; quæ omnia etiam pro Regularibus monita sint a Nobis (1) tamquam Sedis Apostolicæ delegatis.

L. Exteri Sacerdotes, vagi, & ignoti, etiam in Ecclesiis Regularium haud prius ad sacrum faciendum (2) admittantur, quam exhibuerint litteras testimoniales suorum Ordinariorum a Nobis, vel Vicario nostro (3) recognitas, & approbatas; quæ quidem litteræ (4) pro iis, qui de regionibus ultra montes veniunt, a Nunciis Apostolicis subsignatæ esse debent. Regulares (5) etiam a celebratione arcendi, nisi obedientiales litteras a Nobis, vel Vicario nostro probatas exhibeant. Rectores, Sacristæ, aliique, quibus Ecclesiarum cura innixa est, si secus, ac jussimus, ad celebrandum vagos, & ignotos admiserint, decem scutorum pœnam, aliasque etiam corporis afflictivas, sicut gravitas exigit, subibunt, si laici sint; si vero Sacerdotes, ultra præfatam pecuniariam pœnam piis semper usibus applicandam, ipso facto suspensionem etiam a Divinis incurrant, a qua absolvi non possint, nisi eadem pecuniaria pœna soluta. Eamdem suspensionem latæ sententiæ incurrant Regulares etiam, si quempiam exterum in suis Ecclesiis (6) celebrare permittant sine prævia nostra licentia.

LI. Novis etiam Sacerdotibus tam hujus Urbis, quam Diœcesis, interdictum volumus (7) primam Missam celebrare, nisi obtenta prius a Nobis facultate, quam non tribuemus, nisi exhibito jurato testimonio Magistri Cæremoniarum, aut alterius Sacerdotis a Nobis specialiter deputati, circa sacrorum rituum peritiam, sub pœna suspensionis arbitrio Nostro. Qua in re cum priorum Synodorum similia decreta compererimus effectum non obtinuisse, mandamus, non admittendos a Cancellario nostro in Catalogum Ordinandorum eos Diaconos, qui inter cætera testimonia hujusmodi fidem a Magistro Cæremoniarum Cathedralis Nostræ exaratam non detulerint. Primæ hujusce Missæ occasione sub pœna decem aureorum vetamus munerum oblationes (8) tam in Ecclesia, quam in Sacrario; pravam, ineptamque cæremoniam compatris, & commatris ad turpem quæstum excogitatam; ac demum convivia, & commessationes ita publicas, ut profanam potius sapiant solemnitatem. Duplum autem exigemus ab his Neomystis, qui ea occasione domi suæ ludos, choreasque agitari permittent.

LII. Ta-

(1) *Ex ead. Constit.* §. Itaque.
(2) C. tua nos *de cler. peregr., can.* Primatus *dist.* 71.
(3) *Trident. sess.* 23. *de ref. cap.* 16.
(4) *Urb. VIII. Const.* Secretis §. 3.
(5) *Encycl. S. C. Ep. & Reg.* 11. *Oct.* 1709. *Lambertin. Inst.* 34. §. 1., & *ibi S.C. Inquis.* 26. *Jan.* 1692.
(6) *Bened. XIV. de Syn. lib.* 7. *cap.* 41. *num.* 5.
(7) *Syn. Montilj pag.* 92. & 100., *Syn.* 1. *Muti pag.* 58., *Syn. Sermatth. pag.* 78., *Syn. Abbati pag.* 33.
(8) *Trident. sess.* 22. *decret. de observan. &c.*

LII. Talarem vestem, & coronam clericalem in celebratione Missæ (1) indispensabilem denunciamus. Ea vestis non dimidiata, aut absque manicis, sed integra, globulisque ab imo ad summum more regionis adstricta, non in sacrario, aut prope Ecclesiam induatur, sed domo afferatur induta a quocumque Sacerdote sacrum facturo. Sine hac veste, & sine Clericali corona nullus a Rectoribus, Sacristis, aliisque Ecclesiarum custodibus admittatur ad celebrandum sub pœna (2) juliorum quinque pro qualibet vice ab ipsis admittentibus persolvenda favore Monasterii Convertitarum. Sacerdos vero sine præmissis veste talari, & corona celebrare præsumens, (3) illico incidat in reservatam Nobis suspensionem a Divinis per tres dies. Excipimus tantum Sacerdotes per loca nostra transeuntes, aut in Ecclesiis ruralibus celebrantes, pro quibus permittimus, & jubemus usum talaris vestis sine manicis, aut lateri præcinctæ in sacrario induendæ; semper sub præfatis pœnis vetantes Missæ celebrationem sine aliquo talari habitu etiam ratione itineris, aut rure.

LIII. Quoniam vero frequentior hac nostra tempestate ficti capillitii usus invaluit etiam in Clericis, hæc duximus decernenda. Nemo in Sacris constitutus, aut etiam prima tonsura initiatus, si Ecclesiasticum Beneficium obtineat, (4) sine nostra in scriptis licentia fictam comam extra Altaris ministerium gestare præsumat sub excommunicationis pœna. Eam autem licentiam ad tempus duraturam non impertiemur, nisi prius medici testimonio Nobis constiterit (5) justa indulgendi caussa; dummodo ea ficta cæsaries ita sit concinnata, ut & color ætati congruat, & pateant aures, & clericalis corona appareat, & in omnibus Ecclesiasticam modestiam sapiat; quum (6) nostrum sit, præter caussam, etiam comam ipsam examinare, ut nullam præseferat vanitatem. Pro sacrificio autem celebrando cum ficto capillitio, omnino necessarium pronunciamus indultum Apostolicum, sine quo si quis Sacerdos nostræ Diœceseos, aut exterus in nostra Diœcesi commorans (7) celebrare fuerit ausus comam gestans suppositiam, etiam pro unica vice, ipso facto incidat in suspensionem a celebratione Missæ Nobis reservatam. Obtento autem indulto, nostrum est inquirere super veritate caussæ in precibus expositæ, & super qualitate comæ adscititiæ, an Sacerdoti conveniat.

LIV. Opta-

(1) *Can.* Non liceat 32. *dist.* 23. *Lambertin. Inst.* 34. §. 4. & *Inst.* 71. *Bened. XIV. de Syn. lib.* 7. *cap.* 59. *num.* 4.

(2) *Syn.* 1. *Brancat. pag.* 21., *Syn. Albati p.* 34.

(3) *Append. ad Conc. Rom.* 1725. *num.* 18. §. 5., *Syn. Sacchet. pag.* 48., *Syn. Sermatth. p.* 72.

(4) *Bened. XIV. de Syn. lib.* 7. *cap.* 60. *num.* 1., & *Lambertin. Inst.* 96. *num.* 7.

(5) *Ibid. num.* 5.

(6) *Ibid.*

(7) *Lambertin. Inst. cit. num.* 9.

LIV. Optaremus quidem, ut singuli Sacerdotes singulis diebus sacrum operarentur, ita semper viventes, ut quotidie mererentur ad sacrum Altare accedere. Si quis tamen uno, vel altero die abstinendum censuerit, sacro saltem intersit; memineritque, frequentem (1) cessationem a Divinis haud levi culpa non carere. Præcipimus autem, ut ii (2) saltem diebus Dominicis, & festis solemnibus Missas celebrent, maxime si Parochi sint, quibus, singulis festis, onus incumbit Missæ pro populo. Qua in re si quis Sacerdos negligens fuerit, pœnas dabit arbitrio nostro pro modo culpæ, & contumaciæ.

LV. Inter celebrandum semper fixum habeat in animo Sacerdos, quam tremendum Mysterium Deo Patri ipse offerat, manibus pertractet, & ore percipiat. Quocirca damnamus, ac detestamur eam præfestinam brevitatem, per quam nonnulli id temporis piis circumstantibus scandalum afferunt; & expresse jubemus, Missam (3) ad tertiam horæ partem saltem debere pertingere. Sacræ cæremoniæ, genuflexiones, Crucis signa cum debita gravitate peragantur, & verba omnia, quæ sive elata, sive submissa voce proferuntur, clare, distincte, ferventer, & absque ulla festinatione (4) pronuntientur. Quæ secreto dicenda non sunt, neque voce ita nimis elata proferantur, ut alios tunc forte celebrantes perturbet, neque tam submissa, ut a circumstantibus audiri non possit. Contra vero præcipimus, ut dimidium horæ non excedatur, ne Sacerdos ita sit tardus, & morosus, ut audientes tædio afficiat. Rectores, aut Sacristæ ad Nos deferant nomina eorum, qui circa hæc deliquerint, ut corrigere, & emendare possimus.

LVI. Sub pœnis arbitrio nostro infligendis nemo audeat postremo majoris hebdomadæ triduo privatam Missam celebrare. Excepta unica Missa in Cathedralibus, Collegiatis, Parochialibus, aliisque Ecclesiis, quibus Eucharisticum Sacramentum perpetuo servare permissum est, aliis (5) in Oratoriis, seu Ecclesiis omnes Missæ prohibentur. Si quando vero Fer. VI., vel Sabbato ejusdem hebdomadæ incidat Annunciationis festum, tam præceptum audiendi Missam, & vacandi a servilibus, quam Festum ipsum (6) in Feriam secundam post Dominicam in Albis est transferendum. Sin autem idem Festum Annunciationis, vel Sancti Joseph Feria V. in Cœna Domini

(1) *Id. de Sacrif. Miss. par.* 4. *sect.* 2. *num.* 6.
(2) *Trident. sess.* 23. *de ref. cap.* 14.
(3) *Lambertin. Inst.* 34. §. 6.
(4) *Rubric. Missal. cap.*16. *num.*2., *Card. Bona tract. ascet.* §. 3.
(5) *Can.* Sabbato *de Consecrat.dist.*3., *S. R. C.* 1653. *in Florentin.*, & 14. *Jun.* 1659. *in Neapolitan.*
(6) *Ead.* 11.*Febr.*1690. *approban. Alex. VIII.*

mini occurrerit, nostrum (1) erit providere, ut eo die aliquot Missæ privatæ ante solemnem celebrentur; ita tamen, ut Communio Cleri in solemni Missa non prætermittatur.

LVII. De Altaribus Privilegiatis, quoniam ex benignissima Ss. D. N. Clementis XIII. largitate facta fuit Nobis facultas ad septennium in qualibet Parochiali Ecclesia unum Altare designare, quod pro Defunctis quotidie privilegiatum existat, hæc duximus monenda. Ac primo quidem privilegium non suffragari, nisi (2) Missa celebretur de *Requiem*; si vero ea die (3) occurrat Festum duplex, aut alias (4) vetitum sit, juxta Missalis Rubricas, Missam legere Defunctorum, ut contingit per totas Octavas Paschatis, Pentecostes, Corporis Christi, aliisque diebus, tunc Missa celebranda est omnino juxta Rubricas, firmo remanente privilegio, perinde ac si Missæ Defunctorum celebratæ fuissent. Hæc eadem statuta censeantur etiam pro Altaribus, vel in perpetuum, vel certis hebdomadæ diebus, (5) privilegiatis.

LVIII. Curandum tamen, ut tot Missæ in ea Ecclesia celebrentur, quot aliquando Indultum præfinit. Enimvero licet privilegium minime cesset, si aliquot e Sacerdotibus illi Ecclesiæ addictis, ægritudine, vel absentia per aliquot dies impediti ibi non celebrent, aut quando occasione Festivitatum, vel funerum a Superioribus alio ad celebrandum (6) transmittuntur, si id raro contingat; nihilominus suspensum remanet, si præfinitus in indulto numerus Missarum desit ex occasione absentiæ Sacerdotum ob prædicationem tempore Adventus, vel Quadragesimæ. Omnibus igitur Ecclesiarum præfectis districte prohibemus, ne eo suspensionis privilegii tempore, eleemosynas pro Missis ad Altare privilegiatum celebrandis accipiant, ut Defunctorum suffragia, & viventium vota non fraudentur; nisi forte eleemosynam tribuens consentiret, differendam celebrationem ad illud tempus, quo privilegium revivisceret, instaurato Sacerdotum præfinito numero. Cavendum est etiam, ne prætergrediantur tempus concessionis, quæ non a die publicationis indulti, sed a die datæ Brevis (7) est computanda.

LIX. Taxam eleemosynæ manualis jandiu in hac nostra Diœcesi (8) statutam, nempe julii unius monetæ Romanæ confirmamus. Majorem hac eleemosynam exigere, nisi sponte plus offeratur, nemini (9) liceat. Illam

(1) *Ead.* 12. *Sept.* 1716., & 13. *Sept.* 1692.
(2) *Lambertin. Inst.* 34. *num.* 27.
(3) *Alex. VII. Const.* Creditæ 22. *Jan.* 1667.
(4) *Innoc. XI. Const.* Alias 4. *Maii* 1688.
(5) *Clem. IX. Const.* Cum fœlic. record. 23. *Sept.* 1669.
(6) *S. C. C.* 30. *Jul.* 1706.
(7) *S. C. Indulg.* 20. *Maii* 1711. *approban. Clem. XI.*
(8) *Syn.* 1. *Muti pag.* 57.
(8) *S. C. C. in Teramen.* 15. *Nov.* 1698., & 13. *Apr.* 1726. *Bened. XIV. de Syn. lib.* 5. *cap.* 9. *num.* 2.

autem minuere omnino prohibentur (1) Sacerdotes omnes, ita ut ne quid minus recipiant eleemoſyna taxata; alias graves arbitrio noſtro pœnas dabunt, quod id in cauſſa ſit, cur Sacroſanctum Sacrificium quodammodo vileſcat. Mercimonia ſuper eleemoſynis Miſſarum jam a Sede Apoſtolica (2) ſub pœna excommunicationis reſervatæ in Laicos, ac ſuſpenſionis itidem reſervatæ in Clericos damnata: item prohibitionem ſatisfaciendi duobus oneribus una, eademque Miſſa; aut applicandi pro eo, qui primus largiturus erit eleemoſynam; aut ſuſcipiendi Miſſarum nova onera, quando infra menſem non poſſit quis antecedentibus oneribus ſatisfacere, haud neceſſe ducimus repetere; cum jam hæc omnia in Superiore Synodo (3) ſint ſatis expreſſa.

LX. Quod autem ſpectat ad taxam Miſſæ quotidianæ perpetuæ, eam ad ſexaginta aureos (4) annuos decernimus. Neque umquam de cetero ad minorem dicta taxa rationem permittimus acceptari poſſe nova Miſſarum onera perpetua, prævia tamen ſemper noſtra licentia, ſub (5) pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ eo ipſo incurrenda; quam pariter incurrent ii, ad quos pertinet, „ ſi pecuniæ, ac bona mobilia cum onere perpetuo Miſſarum celebrandarum relicta (6) non ſtatim a die realis acquiſitionis depoſuerint penes ædem ſacram, vel perſonam fide, & facultatibus idoneam ad effectum illa, ſeu illorum pretium quamprimum inveſtiendi in bonis immobilibus fructiferis, cum expreſſa, & individua mentione oneris, quod illis adnexum reperitur.

LXI. Supereſt, ut aliqua mandemus circa Parochialem Miſſam, ad quam audiendam feſtis diebus licet populum (7) cogere non poſſimus, cum libere poſſint ſæculares univerſi diebus Dominicis, aliiſque (8) majoribus Feſtis in Eccleſiis Mendicantium licite Miſſas audire, dummodo id in contemptum Parochialium non faciant; attamen, quia Tridentina Synodus (9) jubet per Nos monendum eſſe populum, ut „ frequenter ad ſuas Parochias „ accedat præfatis diebus, idcirco univerſos, & ſingulos cohortamur, ac „ per viſcera miſericordiæ Jeſu Chriſti obſecramus, atque obteſtamur, ut „ ad ſuam quique Parochialem Eccleſiam conveniant, ubi a Parocho, cui

„ eorum

---

(1) *S. C. C. 16. Jul. 1689. ap. Lambertin. Inst. 56. num. 11. & in Alexanen. 26. Jan. 1743., & Bened. XIV. de Syn. loc. cit.*

(2) *Benedict. XIV. Const.* Quanta cura *30. Jun. 1741.*

(3) *Syn, Abbati pag. 34.*

(4) *Const. Innoc. XIII. & Concil. Rom. 1725. ap. Lambertin. Inst. 56. num. 19. & seqq.*

(5) *Ex decr. S.C.C. jussu Urbani VIII. 21. Jun. 1625. confirmat. ab Innoc. XII. Const.* Nuper *23. Dec. 1697.*

(6) *Ex eod decr. §. 6.*

(7) *S. C. C. 10. Oct. 1581. ap. Ferrar. Bibliothec. V.* Miſſæ *art. 16. num. 10.*

(8) *Clem. VIII. Const.* Significatum *1592.*

(9) *Trident. sess. 22. decret. de observand. &c.*

„ eorum cura commissa est, verbo Dei pascantur, Fidei Christianæ rudimentis, aliisque animarum saluti necessariis præceptis erudiantur, & ad Sanctissima Sacramenta religiose percipienda (1) instruantur „. Quapropter ne populus ab auditione Parochialis Missæ ad alias Ecclesias avocetur, sicubi in nostra Diœcesi consuetudine introductum sit, ut in Oratoriis sæcularibus Missa diebus Festis non celebretur ante Missam Parochialem, mandamus eam consuetudinem (2) accurate servandam, dummodo Parochialis Missa hora opportuna celebretur.

LXII. In hac autem Civitate Viterbii, quæ magis populosa est, inhærentes (3) pluribus Sacrarum Congregationum decretis, permittimus liberam in omnibus Ecclesiis, Oratoriisve celebrationem; modo tamen, ut supra sanximus, quum de Doctrina Christiana sermonem habebamus, Sacerdos quilibet tam sæcularis, quam Regularis celebrans in Ecclesiis, Oratoriisve sæcularibus, post lectum Euangelium, actus Fidei, Spei, Caritatis, & Contritionis intelligibili voce recitet genuflexus, omnibus adstantibus verba singula repetentibus; qua in re si deerint ii Sacerdotes, ultra pœnas jam statutas, ad relationem Parochorum Missas omnes ante Parochialem interdicemus juxta priorum Synodorum (4) nostrarum constitutiones. Non dubitamus, quin hisce sanctionibus se conforment respective etiam Regulares, qui ex Tridentino subsunt (5) correctioni, & punitioni Episcopi, si commiserint prohibita, vel indecentia in Ecclesiis etiam suorum Ordinum circa Missæ sacrificium, prout alias a Sacr. Conc. Congregat. declaratum fuit. Diligenter proinde caveant eorum Ordinum Superiores, ne hujusmodi potestate Nobis competente uti cogamur in sibi subjectos Sacerdotes.

CAPUT TERTIUM

De Pœnitentiæ Sacramento, & Casibus reservatis.

I. *Quorum remiseritis (6) peccata, remittuntur eis*. Amplissima hac potestate dimittendi peccata per Pœnitentiæ Sacramentum, tam perspicuis verbis a Christo Domino Apostolis tradita, & in Sacra Ordinatione Sacerdotibus omnibus collata, uti profecto debent Christi mini-

(1) *S. Car. Conc. Prov. VI. ap. Bened. XIV. de Syn. lib. 7. cap. 64. num.* 10.

(2) *S. C. C. in un. S. Agath. Gotor.* 25. *Maii* 1652. *ap. Lambertin. Inst.* 44.

(3) *S. C. Ep. ap. Nicol. in Flosc. V.*Missa *n.*30. §. Contrarium *S. C. C. in Urbinaten.* 27. *Jun.* 1641. *lib.*16. *decretor. pag.*543. *a terg.*

(4) *Syn. Gamb. pag.* 17., *Syn.*1. *Brancat. p.*19., *Syn. Sermatth. pag.* 73.

(5) *Trident. sess.* 22. *citat. decret.*, *Bened. XIV. de Syn. lib.* 7. *cap.* 41. *num.* 5.

(6) *Jo.* 20. 23.

ministri ad Ecclesiæ ædificationem, non ad animarum perniciem. Ob eam rem Sancta Mater Ecclesia consuevit nonnullas ponere leges, & conditiones, ut tanta potestatis auctoritas rite exerceatur; quarum præcipuas his nostris Constitutionibus inserendas judicavimus.

II. Cum Sacerdos, sive sæcularis sit, sive Regularis, absolutionem Sacramentalem impendere non possit, nisi in eum, quem absolvit, ordinariam, aut subdelegatam habeat (1) potestatem, hinc invalidam prorsus denunciamus absolutionem a quocumque Sacerdote impertitam, si hic Parochus non sit, vel a Nobis approbatus; etiamsi venialium tantum confessio (2) haberetur. Proinde quicumque Sacerdos etiam Regularis, qui utraque potestate carens ausu temerario Confessiones excipere (3), etiam in vim privilegiorum, seu Bullæ Cruciatæ, præsumpserit, excommunicationem subeat ipso facto (4) Nobis reservatam, præter alias pœnas arbitrarias etiam corporis afflictivas. Eamdem excommunicationem subeat & ille tam sæcularis, quam Regularis, qui in alia Diœcesi (5) Parochus, vel approbatus ausus fuerit in Diœcesi nostra sine nostra approbatione (etiam Tertiariarum (6) sui Ordinis) Confessiones audire. Parochos Nobis subjectos, licet ordinariam in suos (7) dumtaxat Parochianos facultatem habeant, approbatos denunciamus ad Confessiones quorumcumque fidelium per totam nostram Diœcesim excipiendas; petita tamen ab Ecclesiæ Rectoribus licentia.

III. Ad hanc approbationem concedendam nonnullas præfinire judicavimus regulas, ut in re tanti momenti cautius in posterum procedatur. Ac primo quidem, cum ex supremæ Inquisitionis (8) Encyclica jussu fel. recor. Innoc. XII. moniti fuerint Episcopi omnes, ut ad id muneris non eligerent juvenes, sed ætate, & scientia provectos, declaramus, Nos repulsuros quoscumque ab hac approbatione, qui tricesimum saltem ætatis annum non excesserint; & si quis in minori ætate constitutus licentiam a Nobis jam obtinuisset, eam præsenti Constitutione annullamus, & revocamus; vetantes, ne in posterum quisquam pro examine subeundo se sistat coram Nobis, nisi antea per Baptismi fidem docuerit de præfata ætate. Casum urgentis necessitatis excipimus, & si quando in viridi ætate canos hominis sensus dignosceremus. Repulsam etiam patietur, qui secum testimonium non attulerit super frequenti ad collationes casuum accessu.

IV. Re-

(1) *Trid. sess.* 23. *de ref. cap.* 15.
(2) *Decret. Ven. Innoc. XI. Append. Num. VI.*
(3) *Innoc. XII. Const.* Cum sicut 1700., & *Bened. XIV. Const.* Apostolica 1744.
(4) *Greg. XV. Const.* Inscrutabili, & *S. C. C. in Neapolitan.* 14. *Apr.* 1646.
(5) *Innoc. X. Const.* Cum sicut 14. *Maii* 1648. *ad IX. Lambertin. Inst.* 84.
(6) *S. C. C. ap. Nicol. verb.* Tertiariæ *num.* 2.
(7) *S. C. C. ap. Lambertin. Inst.* 86. *num.* 13.
(8) *Encycl. Sac. Inquisit.* 4. *Dec.* 1694.

IV. Regulares autem primam licentiam, aut facultatis prorogationem obtenturi, præter requiſitæ ætatis teſtimonium, afferant ſecum litteras ſui Superioris, Monaſteriive Præfecti manu exaratas, quibus jurejurando teſtatum ſit, eos in probatiſſimis etiam, pro Confeſſariis datis, Sancti Caroli monitis inſtructos eſſe, & vitæ diſciplina, ac moribus probatos haberi, ac dignos, quibus id munus laudabiliter imponatur. Hoc proprii Superioris teſtimonio carentes Regulares omnino (1) a Confeſſariorum munere repellemus, quamvis ad illud ipſi & peritia, & ſcientia idonei apparerent. Ii autem Religioſi, qui ad audiendas Confeſſiones idonei generaliter comperirentur, generaliter quidem, & indiſtincte (2) abſque ulla limitatione temporis, locorum, generiſve perſonarum forent admittendi. At quoniam generalem hanc, eximiamque idoneitatem dignoſcere (3) immodici, moleſtique eſſet laboris, per examen omnes materias morales complectens; hinc a communi, receptaque (4) praxi non recedemus, Regularibus æque, ac ſecularibus Sacerdotibus limitatas facultates concedendi, ad annum videlicet peritioribus, minus vero peritis ad menſes ſex.

V. Poſt hæc tam qui primam licentiam, quam qui prorogationem poſtulant Sacerdotes quicumque Regulares æque, ac ſeculares, pro ſubeundo examine coram Nobis faciendo comparebunt. Per examen hoc periculum facere idoneitatis volumus, quacumque tandem (5) poſtulans dignitate, aut gradu præfulgeat, ſive in quacumque Univerſitate Doctoralem in ſacra Theologia, vel jure Canonico lauream ſit conſecutus. Excipiemus dumtaxat ab hoc examine Concionatores, Parochos exteros, & Regulares per tranſitum hic commorantes, quorum tamen probitas, & doctrina in comperto eſſent. Excipiemus etiam eos, qui primo examine ſemel probati optimam apud Nos obtinent famam, opinionemve doctrinæ, & Collationibus caſuum, Theologo teſtificante, frequenter interſunt. At primum examen nullus effugiet, tametſi in concurſu Parochialium approbatus.

VI. Quo vero notum ſit omnibus, qua ratione, quove tempore habendum ſit examen hoc ſemper coram Nobis, vel Vicario noſtro, Examinatoribus adhibitis, faciendum, ſequentia edicimus. Primam feriam ſextam cujuſcumque menſis deſignamus ad eam rem, horamque vigeſimam primam. Invocato, ut moris eſt, Divini Numinis auxilio, ſinguli ſeorſim examinabuntur, non de (6) ſubtilibus quæſtionibus diſcutiendis, & definiendis

(1) *Conc. Rom.* 1725. *tit.* 32. *cap.* 2.
(2) *Clem. X. Conſt.* Superna §. 4.
(3) *Lambertin. Inſt.* 86. *num.*9.
(4) *Fagnan. in* 1. *Decretal. de off. ordinar. c.* Grave gerimus *num.* 50.
(5) *Lambertin. Inſt.* 86. *num.*3. & 8., & *ſupr. tit.* 1. *cap.* 3. *num.* 5., & *Bened.XIV. de Syn. Diœceſ. poſter. edit. lib.* 13. *cap.*9. *num.* 22.
(5) *C.* cum in cunctis *de elect.*

dis ad eminentem ſcientiam comprobandam, ſed de quæſtionibus practicis, ſcituque neceſſariis ad munus peragendum, quantum ſat erit, ut de mediocri ſcientia judicium prudens haberi poſſit; habita etiam ratione minorum Diœceſis oppidorum, pro quibus inferiore etiam ſcientia erimus contenti. Præcipue autem examen (1) explebitur interrogationibus ſuper caſibus tam Summo Pontifici, quam Nobis reſervatis; ſuper dubiis circa confeſſarios ſollicitantes; ſuper damnatis a S. Sede propoſitionibus, ac præſertim iis, quæ conſuetudinem peccandi, proximaſque occaſiones reſpiciunt; ac denique ſuper abſolutione complicis, aut ſuper complicis nomine exquirendo, juxta inferius indicandas Conſtitutiones. Expleto cujuſque examine, per ſecreta vota ſcrutinium habebitur, in quo Examinatores, Deo judice, favorabile, vel contra, ſuffragium ferent; & ſi quidem majore ſuffragiorum calculo incluſus is fuerit, approbationem conſequetur; ſin minus, repelletur.

VII. Hiſce ſic conſtitutis permiſſum nolumus Vicariis noſtris, examen privatim faciendum cuiquam Examinatori Synodali committere; ſive pro prima approbatione, ſive pro prorogatione. Liberum ſit iis dumtaxat in aliquo urgenti caſu, ſi facultas ſemel obtenta expiraverit, oretenus prorogationem indulgere pro iis diebus, qui uſque ad conſtitutam primæ Feriæ VI. futuri menſis diem ſuperſunt. Quos vero prima vice probaverimus, eos adſtrictos volumus, antequam probationis litteræ expediantur, ad faciendam, ut ſupra (2) præmonuimus, profeſſionem Fidei. Excipimus exteri idiomatis Sacerdotes in Civitate Centumcellarum commorantes, quibus a Vicario Foraneo concedi poſſit abſolvendi facultas, ſi quando ejus, quam callent, linguæ advenam, vel infirmum abſolutionem petere conſtiterit. Ne tamen ex hoc cenſeantur approbati ad cujuſcumque indiſcriminatim confeſſionem audiendam; ſed eorum dumtaxat, quorum idiomata extranea norunt.

VIII. Confeſſarii ita probati injunctum munus ea, qua par eſt, integritate, & fidelitate ſuſtineant. Maxime feſtis diebus cotta, ſtolaque induti ſuper talarem veſtem, aut, ſi Regulares ſint, ſtolam geſtantes (3) ſuper chorali habitu, in Sede Confeſſionali confeſſiones excipiant; ipſique Regulares ne ſæcularium confeſſiones (4) in propriis cellis audiant; ſecus facultate excipiendi confeſſiones privabuntur. Excepto proinde infirmitatis, aut alterius (5) honeſtæ cauſæ caſu, aut ſi Sacerdotes celebraturi in alio decenti

(1) *Lambertin. cit. Inſt. 86. num. 12.*

(2) *Tit. 1. cap. 1. num. 6. 4.*

(3) *Hoc tit. cap. 1. num. 4.*

(4) *S. C. Ep. in una Obſervant. 15. Sept. 1617. ap. Ferrar. in Bibliothec. tom. 2. pag. 256. edit. Roman., & Decret. Viſitat. Apoſt. juſſu Urbani VIII. 20. Jul. 1625.*

(5) *S. C. Ep. in Neapolitan. 29. Mar. 1593. ap. Ferraris loc. cit.*

centi loco confeſſionem exquirerent, vetamus, laicorum confeſſiones extra Eccleſiam, ſeu ſacrarium excipi; quinimmo ſuſpenſionis vinculo ſit ipſo facto innodatus, qui mulierum non ægrotantium extra (1) confeſſionalem ſedem, aut e conſpectu ad pedes procumbentium, facie ad faciem, non interjecta tabula, & crate, confeſſiones audire audebit. Vetamus etiam mulierum confeſſiones in Eccleſia a crepuſculo (2) veſpertino uſque ad illuceſcentem diem.

IX. Caveant Confeſſarii ab alienis, & ſupervacaneis interrogationibus, præcipue cum puellas, pueros, rudeſque homines percontantur de peccatorum circumſtantiis; ne, ſi nimium ſigillatim perquirant, periculum ſit, ut doceant quæ (3) quærunt. Illud autem quam maxime evitent, ut a pœnitentibus (4) ſocii criminis, ſeu complicis nomen exquirant, aut ejus habitationem, aut alias ejus qualitates, & circumſtantias, quæ perſonam illius detegant, ſine ulla rationabili cauſſa; & ſi forte ex levitate, aut inconſiderantia pœnitens complicis nomen ultro retegeret, acriter a Confeſſario moneatur, doceaturque, non licere occultum alterius crimen prodere ſine ulla neceſſitate. Hanc praxim exquirendi complicis nomen, licet pluribus prætextibus coloratam, vel procurandæ complicis correctionis, vel alterius boni ſpiritualis titulo, damnavit Apoſtolica Sedes tanquam ſcandaloſam, pernicioſam, ac tam famæ proximorum, quam ipſi etiam Sacramento injurioſam, tendentemque ad ſacroſancti ſigilli Sacramentalis violationem, ſub graviſſimis pœnis in contravenientes.

X. Probe etiam calleant quæ ſancita ſunt (5) contra ſacrilegum tanti Sacramenti abuſum, non ſemel Apoſtolicis Conſtitutionibus vetitum, & in ſupremo ſacræ Inquiſitionis tribunali ſeveriſſime punitum. Meminerint, admonendos eſſe pœnitentes de onere denunciationis, quoties ab aliquo impio confeſſario ſollicitati fuerint „ ad inhoneſta, & turpia verbis, ſignis, „ nutibus, ſive tactu, ſive per ſcripturam aut tunc, aut poſtea legendam, „ vel in actu Sacramentalis Confeſſionis, vel ante, vel immediate poſt con- „ feſſionem, vel occaſione, aut prætextu confeſſionis, vel etiam extra „ occaſionem confeſſionis in confeſſionali, ſive in alio loco ad confeſſiones „ audiendas deſtinato, aut electo, cum ſimulatione audiendi ibidem con- „ feſſionem; etiamſi ſollicitans Sacerdos ſit, qui juriſdictione ad abſolu- „ tio-

(1) *S. C. Ep. in Collen. 18. Decemb. 1693. & Encycl. Sac. Inquiſit. 4. Dec. 1694.*

(2) *S. C. Ep. in Putavina 21. Jan. 1620., aliaq. decret. relat. h. tit. cap. 1. num. 5., & ex Synodis relat. in Syn. Sermatth. pag. 82.*

(3) *Syn. Abbati pag. 37.*

(4) *Bened. XIV. Conſt.* Ubi primum 1746., *& de Syn. lib.6. cap.6.*

(5) *Gregor. XV. Conſt.* Univerſi 1622., *& Bened. XIV. Conſt.* Sacramentum 1741.

„ tionem valide impertiendam careat; aut ſollicitatio inter confeſſarium,
„ & pœnitentem mutua fuerit, ſive pœnitens conſenſerit ſollicitationi,
„ ſive conſenſum minime præſtiterit, vel longum tempus poſt ipſam ſolli-
„ citationem effluxerit; aut ſollicitatio a confeſſario non pro ſeipſo, ſed
„ pro alia perſona peracta fuerit „. In omnibus his caſibus jubeant denunciationem faciendam eſſe omnino intra menſem ſub pœna excommunicationis majoris ipſo facto incurrenda; unde ſi quos pœnitentes audierint ſollicitatos fuiſſe aliquo ex ſupra recenſitis modis, privent eos Sacramentali abſolutione, niſi prius denunciationem prædictam ad effectum perduxerint, vel ſaltem ſe, cum primum poterunt, denunciaturos ſpoponderint.
„ Si vero audierint, aliquas improbas perſonas vel odio, vel ira, vel alia
„ indigna cauſſa commotas, vel aliorum ſuaſionibus, promiſſis, blanditiis,
„ ſeu minis incitatas, tremendo Dei judicio poſthabito, falſo inſimulaſſe
„ ſollicitationis innoxios Sacerdotes, ſciant tam ipſos falſo denunciantes,
„ quam eos, qui ſceleſte eam calumniam ab aliis faciendam procuraverint,
„ a nemine, præterquam a Romano Pontifice, excepto mortis articulo,
„ abſolvi poſſe „.

XI. Monendos etiam Confeſſarios omnes cenſemus, ne quidquam aperte, vel oblique petant, vel exigant a pœnitentibus cauſſa, & intuitu confeſſionis. Quin immo, ut omnis avaritiæ ſuſpicio etiam minima arceatur, ſi quando aut ad faciendam reſtitutionem pro male ablatis incertis, vel per uſurariam pravitatem quæſitis, aut in commutationem votorum, aut etiam in ſatisfactionem Sacramentalem (1) ad expugnandam avaritiam, pœnitenti injunxerint aliquam eleemoſynam pio loco, aut pro celebrandis Miſſis applicandam, caveant ſemper, ne in proprium commodum, aut in favorem propriæ Eccleſiæ eas eleemoſynas faciendas, Miſſaſve celebrandas mandent; ſed earum diſtributionem liberam pœnitenti relinquant. Qui in alterutro ex his peccaverint Confeſſarii, ſuſpenſioni ipſo facto (2) ab audiendis confeſſionibus ſubjaceant.

XII. Sin autem pœnitens ipſe ſponte uti velit confeſſarii opera ad eleemoſynas erogandas, aut ad ſecretas reſtitutiones faciendas, pium hoc Confeſſarius non detrectet officium; tuncque ab eo, cui eleemoſynam, vel reſtitutionem contulerit, ſyngrapham accepti recipiat, quam opportune data occaſione (3) pœnitenti exhibebit. Si vero pio loco eæ ſint attribuendæ eleemoſynæ, vel reſtitutiones, non dentur (4) clanculum ejuſdem loci Admini-

(1) *S. Carol. in Inſtruct. Confeſſar. Lambertin. Inſt.* 92. *Syn. Sacchetti pag.* 51. *Syn. Sermatth. p.* 83.
(2) *Lambertin. ibid. Syn. Montilj pag.* 106.
(3) *S. Carol. loc. cit.*
(4) *Syn, Montisfaliſc.* 1710. *pag.* 167.

ministratoribus, ne forte eas dissipari contingat; sed tacito restituentis nomine ad Nos perferantur, ut securitati pii loci satis per Nos consulatur; alias qui hoc onus suscepit exponet se periculo, ut de proprio reponere teneatur in casu dissipationis.

XIII. In perquirendis conscientiarum latebris, maxime cum rudiorum confessiones excipiuntur, sedulus sit Confessarius. Ignotorum pœnitentium statum, conditionem, eaque, quibus occupantur, negotia inquirat: de tempore interroget ultimæ confessionis, ut facilius colligere possit numerum peccatorum, & qualitatem. Cum iis maxime, qui semel in anno Paschali tempore ad confitendum accedunt, diligentiorem adhibeat indaginem, & si eos (quod crebro contingit) turpissimis peccati maculis inquinatos cognoverit, exposito iisdem ferventi charitate periculoso statu earum (1) animarum, quæ perraro semetipsas expiant, ob multa, quæ impendent, vitæ pericula, prudenter ad aliam diem absolutionem differat; tum ut major peccatorum detestatio, & horror in eis augeatur; tum ut paulatim ad frequentem confessionem assuescant.

XIV. In primis vero salubrem hanc differendæ absolutionis medicinam adhibeat Confessarius cum iis, qui vel proxima peccandi occasione detinentur, vel pertinaci criminis alicujus consuetudine vinciuntur; memorque sit confixarum a S. Sede propositionum, quas semper (2) ante oculos habeat; ne, si absolutionem impendat iis, qui periculum non refugiunt, cum possint, aut usum non infringunt, reus efficiatur æternæ earum animarum damnationis. Quocirca præcipimus, ut ab omnibus Confessariis nostris comparetur aureus ille S. Caroli Cardinalis libellus, quem Instructionem Confessariorum inscripsit, atque ad ejus normam studeant praxim suam conformare in hujus Sacramenti administratione.

XV. Confessariis omnibus etiam Regularibus per Sedis (3) Apostolicæ monita persuasum volumus, ut absolutionem denegent prorsus parentibus notabiliter negligentibus in filiorum educatione, vel si eos Fidei rudimentis scitu necessariis non instruant, aut ad proprios Parochos diebus Festis non ducant, vel saltem mittant instruendos. Quam maxime vero cauti sint erga eos, qui male partorum, aut damnorum illatorum restitutione tenentur, quique rem suam augent illicitis contractibus, aut monopoliis privata auctoritate institutis; præcipue si ea (4) super segetibus, leguminibus, olivis, & hujusmodi exerceantur.

K XVI. Om-

(1) *Catech. Rom. de Confess. num.* 54.
(2) *Prop.* 41. *damn. ab. Alexan. VII. Prop.* 60. 61. 62. 63. *damnat. a V. Innoc. XI.*
(3) *Encycl. Clem. XI.* 16. *Mar.* 1703.
(4) *Bened. XIV. Const.* 53. Quo die *tom.* 2.

XVI. Omnem autem zelum impendat, & prope exhauriat Confessarius, ut ad veram, efficacemve criminum detestationem pœnitentes excitet, & inflammet. Doceat eos, Divinam justitiam exigere, crimina post Baptismum admissa non sine magnis fletibus, laboribus, ac cordis gemitibus esse expianda; unde merito pœnitentia (1) laboriosus Baptismus, Baptismus lacrimarum ab antiquis Patribus fuit appellatus. Et quamvis attritio, quæ vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum metu communiter concipitur, si voluntatem (2) peccandi excludat cum spe veniæ, ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam peccatorem disponat; attamen eo semper tendat Confessarius, ut Pœnitentes (3) ad veram, & perfectam contritionem hortetur, & excitet, per quam ipsi recogitent annos suos in amaritudine animæ suæ, Deoque ingemiscentes, eum, quem offenderunt, tamquam (4) omnis justitiæ fontem diligere incipiant.

XVII. Ex hac dilectione profecto fiet, ut quo altius pœnitentium cordibus illa infigetur, eo ardentius moveantur (5) adversus crimina per odium veteris vitæ, unde cessatio a peccatis, & vitæ novæ propositum, & inchoatio proficiscetur. Fiet etiam, ut eo libentius satisfactionis opera capessant, nedum pœnas sponte susceptas, aut a Sacerdote impositas alacriter subeundo, sed etiam temporalia (6) flagella a Deo inflicta patienter tolerando. In satisfactionibus autem imponendis videant Confessarii, ne efficiantur (7) alienorum peccatorum participes, si indulgentius cum pœnitentibus agant, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo. Haud equidem Ecclesiasticæ nunc vigenti disciplinæ consonum foret, antiquos (8) canones pœnitentiales in usum revocari. Pia mater Ecclesia filiorum infirmitati sese attemperans faciliorem pœnitentibus reconciliationem indulsit. At multum sane dolendum est, fere nullam nunc a Confessariis servari eam, quam adeo inculcavit Tridentina Synodus pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate convenientiam satisfactionum. Nolumus Nos Confessarios immites, immisericordes, & implacabiles in exigendis pœnis; at nolumus etiam adeo remissos, ut vitiis obviantia non adhibeant medicamenta. Quum enim utrumque præstari debeat, ex Tridentini lege, per satisfactiones imponendas, videlicet, ut simul & novæ vitæ custodia,

(1) *Clem. Alexandr. ap. Euseb. lib.* 3. *Histor. cap.* 18. *Gregor. Nazianz. tract.* 40. *in S. Lumina*, *Damascen. &c.*
(2) *Trident. sess.* 14. *cap.* 4.
(3) *Ritual. Rom., & Bened. XIV. de Syn. lib.* 7. *cap.* 13. *num.* 10.
(4) *Trident. sess.* 6. *cap.* 6.
(5) *Trident. locis cit.*
(6) *Trident. sess.* 14. *cap.* 9.
(7) *Trident. sess.* 14. *cap.* 8.
(8) *Bened. XIV. de Syn. lib.* 7. *cap.* 62.

ſtodia, & præteritorum peccatorum vindicta afferatur, idcirco Gregorianum (1) illud ſervent monitum Confeſſarii, ut opera præſcribant, quæ lubricis continentiam, tenacibus largitatem, iracundis manſuetudinem, elatis gignant humilitatem. Perlegant hinc ſæpe, & ſedula meditatione (2) perdiſcant Pœnitentiales canones, quorum notitia iis proderit ad aliqua-
„ lem proportionem ſervandam inter diverſas peccatorum ſpecies, & pœ-
„ nitentiam pro ſingulis imponendam; ac præterea, ut iidem inde argu-
„ mentum deſumant ad aperiendam Pœnitentibus admiſſorum ſcelerum
„ gravitatem, quæ tam longa, tam aſpera, tam formidanda vindicta,
„ etiam in hac vita, ab Eccleſia coercebantur.

XVIII. Comiter, atque humaniter abſque ulla vultus ſeveritate, aut verborum aſperitate excipiant pœnitentes ſuos Confeſſarii, ea imbecillitatis humanæ miſericordia commoti, ut condolere ſciant iis, qui ignorant, & errant. In ſpiritu charitatis, & lenitatis objurgent in fine Confeſſionis, ne pœnitens ſtatim a principio objurgationum pudore ſuffuſus, & timore deterritus reliqua taceat. Sed quantum commendamus miſericordiam, tantum etiam familiaritatem cum Pœnitentibus nimiam, maxime ſi mulieres forent, damnamus, & reprobamus. Et quoniam Superioris (3) Synodi prohibitionem non inviſendi fœminas pœnitentes in earum domibus, niſi cauſa infirmitatis, Confeſſarii nonnulli parvipendunt, Nos eam confirmantes, & nova legis ſanctione roborantes, comminamur pœnas etiam carceris contra ſæculares Confeſſarios, qui eam violarint. Regulares vero, ſi Nobis delatus fuerit frequens hic ad feminarum pœnitentium domos acceſſus, ne ſibi injuriam factam putent, ſi approbationis noſtræ patentales litteras illico revocabimus, ſublata ſpe eas iterum impetrandi; cum per Apoſtolicas (4) Conſtitutiones facultas Nobis tributa ſit, ut, vel ab audiendis Confeſſionibus eoſdem ſuſpendere, vel licentias conceſſas revocare valeamus, nova ſuperveniente cauſſa, quæ ipſas Confeſſiones concernat, quin neceſſarium ſit, ut de ea in actis conſtet. Experientia enim docti fuimus, quam verum ſit Hieronymi effatum: perſæpe amorem ſanctum ſequitur non ſancta (5) dilectio; neque poteſt ea cum pœnitentibus in Confeſſionali haberi ſermonis gravitas, quam familiaris, ac prope domeſtica conſuetudo emollit, & penitus enervat.

XIX. Ea non ſancta dilectio adducit Nos, ut publicatam in Superiore Synodo (6) Benedicti XIV. Conſtitutionem iterum edicamus cum declara-

(1) *S. Gregor. hom.* 32. *in Euang.*
(2) *Bened. XIV. de Syn. lib.* 7. *cap.*62. *num.*5., *Syn. Montilj pag.* 104.
(3) *Syn. Abbati pag.*37. *Conc. Tolet.* 1. *can.* 6.
(4) *Clem. X. Conſt.* Superna §. 5.
(5) *Hieron. in cap.* 2. *Ep. ad Tit.*
(6) *Bened. XIV. Conſt.* Sacramentum *an.*1741. *in Syn. Abbati pag.*41.

clarationibus (1) postea emanatis; videlicet sublatam esse Confessariis quibusvis, etiam Jubilæi tempore, & quocumque non obstante privilegio, facultatem absolvendi personam complicem in peccato turpi, atque inhonesto contra sextum Decalogi præceptum commisso, etiam in articulo mortis constitutam, si aliud etiam simplex Sacerdos non defuerit, qui confessionem excipiat. Sin autem alius Sacerdos vocari, aut accedere nequeat sine gravis alicujus exorituræ infamiæ, aut scandali periculo, (quod tamen periculum Sacerdos ille complex antevertere, vel removere, quantum in se est, tenetur) tunc non prohibetur Sacerdos complex absolutionem impertiri; attamen sciat, fore se coram Deo reum inobedientiæ, & pœnis in prima Constitutione latis obnoxium, si prædicta infamiæ, aut scandali pericula sibi ultro ipse confingat, ubi non sunt, aut si opportuna media antevertendi ea, vel removendi adhibere de industria neglexerit; quibus in casibus si absolutionem impendere præsumpserit, etiamsi absolutio hæc favore Pœnitentis, si cæteræ requisitæ dispositiones non defuerint, valida pronuncietur, nihilominus absolvens majoris excommunicationis censuram Apostolicæ Sedi reservatam, ut in prima Constitutione edicitur, ipso facto incurrit.

XX. Quoad ægrotos mandamus, ac toto legis, nedum Synodalis, sed & (2) Apostolicæ vigore jubemus inviolabilem Pianæ, quam Medici jurarunt, Constitutionis observantiam, abstinendi a cura infirmorum, qui gravi, licet non periculoso morbo decumbentes post tertiam visitationem deprehensi fuerint peccata sua non expiasse per Sacramentalem Confessionem, ad quam (3) faciendam ab ipsomet Medico sunt infirmi monendi, statim ac ad eos visitandos fuerit accitus. Si secus agat Medicus, sciat, se, præter alias pœnas in præfata Constitutione impositas, incursurum in excommunicationem in novissimo Romano Concilio Nobis reservatam. Peracta confessio Medico constabit per Confessarium attestantem, aut per schedulam in ægroti domo a Confessario relictam. Quamobrem Confessariis etiam Regularibus, juxta facultates Nobis ab Apostolica (4) Sede tributas, sub pœna suspensionis ab audiendis Confessionibus ipso facto incurrenda, præcipimus, ut eadem die, qua cujusque ægroti Confessionem exceperunt, teneantur vel voce, vel per schedulam, ut supra, conscriptam, Parochum, & Medicum simul commonere de Confessione peracta, vel de prorogatione ad

(1) *Bened. XIV. Const.* Apostolici 1745.

(2) *Conc. Lateran. IV. can.* 22., *S. Pius V. Const.* Super gregem 1556., *Concil. Roman.* 1725. *tit.* 32. *cap.* 1.

(3) *Lambertin. Inst.* 22.

(4) *S. C. Ep.* 1. *Jul.* 1606., *in Senogallien.* 22. *Jan.* 1616., *in Anconitan.* 6. *Oct.* 1645., *& S.C.C. in Aquen.* 19. *Maii* 1708., *Clem. X. Const.* Superna §. Ad hæc, *Syn. Sacchetti pag.* 52., *Syn. Sermatth. pag.* 82.

ad determinatum tempus, ſi quando rationabili de cauſa prorogandam cenſuerint. Ægrotantis fœminæ confeſſio (1) excipienda eſt januis non clauſis, ut Confeſſarius non audiri, ſed videri ab adſtantibus, ſeu domeſticis poſſit, adhibito ſemper a Sacerdote ante propriam faciem linteolo.

XXI. Cupientes aliquod peccatis publice graſſantibus remedium opponere, ſperanteſque unius pœnam ceteris exemplo futuram, inhærentes Apoſtoli (2) monitis, & Tridentinæ (3) Synodi decreto, monemus in Domino, & quantum poſſumus hortamur ſingulos Confeſſarios, ut ſi quos peccatores publicos, & notorios ad ſe accedere abſolutionem impetraturos noverint, maxime ſi delictum fuerit jam in Tribunali probatum, manus abſtineant ab admittendis hujuſmodi criminoſis ad Sacramentorum participationem, ſed eos ſalutaribus verbis commonitos ad Parochos, vel ad Pœnitentiarios noſtros tranſmittant; qui collato Nobiſcum negotio, perſpectaque criminis, & criminoſi qualitate, vel condignam pro modo culpæ pœnitentiam publice peragendam, de noſtra expreſſa facultate, injungent; vel ſaltem præſcribent, ut tandiu a ſacra menſa criminoſus abſtineat, donec per plura pietatis opera, perque frequentem ad confeſſionem acceſſum, patentia ſuæ emendationis exhibuerit indicia, per quæ ſcandalum aliis præbitum reſarciatur. Nemini vero fas eſſe volumus publicam, Nobis inconſultis, pœnitentiam pro ſuo libito imponere, cum ea a ſacris (4) Canonibus juriſdictioni dumtaxat noſtræ reſervetur.

XXII. Supereſt, ut Confeſſarios omnes, ac in primis Parochos, & Cathedralium Pœnitentiarios obſecremus in Domino, & per viſcera miſericordiæ Dei noſtri hortemur enixe, ut faciles ſint, prompti, & omni tempore, maxime vero Feſtis diebus, alacres, & expediti ad excipiendos pœnitentium gemitus, qui vera peccatorum ſuorum deteſtatione commoti animarum vulneribus medicam quærunt manum. Induant Chriſti charitatem, qui animam ſuam pro Nobis ponens, exemplum dedit, ut & nos pro fratribus animam ponamus. Quolibet igitur die Feſto, Parochi ad ſuarum ovium, Pœnitentiarii (5) ad cunctorum noſtræ Diœceſis Fidelium confeſſiones excipiendas præſto ſint, ut injuncto ſibi muneri ſatisfaciant, ſi eo tempore adſint in Eccleſia pœnitentes, qui eorum opera uti (6) velint. Præcipue iidem Pœnitentiarii, etiam non vocati, reſidere tenentur de mane

(1) *Syn. Saccbetti pag.* 49.

(2) 1. *Thimoth.* 5. *v.* 20.

(3) *Trident. ſeſſ.* 24. *de ref. cap.* 8. *Syn. Montilij pag.* 106.

(4) C. Conquerente *de off. Ordinar.*, *&* *Fagnan. in eum loc. num.* 25., *& c.* Accedentibus *de exceſs. Prælat.*, *& ibi Gl. penult.*

(5) *Barboſ. de Canon. cap.* 26. *num.* 12.

(6) *S. C. Ep.* 18. *Sept.* 1637.

mane (1) in ſede Confeſſionali ſollemnioribus anni Feſtis, videlicet, tempore jejuniorum Adventus, & Quadrageſimæ, Reſurrectionis, Aſcenſionis, Pentecoſtes, Corporis Chriſti, Aſſumptionis B. M. Virginis, Omnium Sanctorum, & Nativitatis Domini; quibus diebus ſi abſint, præter diſtributionum quotidianarum amiſſionem, (2) punientur etiam per Nos, ſervata forma Concilii Tridentini.

XXIII. Ob eam rem dum confeſſiones audit Pœnitentiarius in Eccleſia, nedum cenſendus eſt tanquam præſens (3) in Choro, in Proceſſionibus, (4) cæteriſque actibus quibuſcumque, ut diſtributiones, & eleemoſynas, ſi quæ ſint, lucretur æque, ac alii præſentes; ſed etiam, ut nullis diſtineatur impedimentis incompatibilibus, exemptum eum (5) eſſe voluit Sac. Conc. Congregatio ab Officiis Capitularibus, ut punctatoris, & Procuratoris Generalis Capituli, ſeu Camerarii. Multo magis tam eos Pœnitentiarios, quam Parochos prohibitos voluit ab aliis officiis extraneis, quæ Capituli, vel propriæ Eccleſiæ utilitatem non reſpiciunt; unde arcendos definiit ab onere (6) Confeſſarii Monialium, Epiſcopalis (7) Conviſitatoris, niſi pro tempore menſium vacationis a Tridentino permiſſorum; quin immo & Vicarii (8) Generalis. Hæc enim officia generaliter ſunt in eadem perſona (9) incompatibilia, ex eo (10) quod, ut quis bene exerceat alterum ex dictis officiis, alteri neceſſario deeſſe cogatur.

XXIV. Hæc autem congeſſimus, non ſolum ut horum decretorum obſervantiam decerneremus, ſed etiam ut hinc videant, qui ad Pœnitentiæ Sacramentalis adminiſtrationem de jure tenentur, quam arcta ſit eorum obligatio, & quam male ſuæ ipſorum conſcientiæ conſulerent, ſi muneri tanto negligentia, vel ſocordia deeſſent. Non tamen ideo Pœnitentiarium cogere intendimus ad majorem reſidentiam, quam alios Canonicos; quippe qui æque, ac ceteri, ſolitis, & a jure permiſſis (11) vacationibus frui poſſit, modo ſolemnioribus Feſtis ſupra enumeratis non abſit.

XXV. Quanquam Pœnitentiarius tenere non debeat Virgam (12) in manu,

(1) *S. C. C. in Segobien. ap. Criſpin. de Viſit. par.* 2. §. 24. *num.* 2.
(2) *S. C. Ep. Curien. Epiſc.* 7. *Dec.* 1697.
(3) *Trident. ſeſs.* 24. *de ref. cap.* 8.
(4) *S. C. C. in Januen.* 4. *Sept.* 1591.
(5) *S. C. C. in Converſanen.* 19. *Nov.* 1729. *in Append. Num. IX.*
(6) *S. C. Ep. in Parmen.* 7. *Mar.* 1652., & *S. C. C. in Januen.* 11. *Sept.* 1666. *ap. Pignatelli tom.* 7. *conſ.* 13.
(7) *S. C. C. ap. eumd. l. c. conſ.* 4., & *Gonzal. ad reg.* 8. *Gloſ.* 6.
(8) *S. C. Ep.* 15. *Jul.* 1611., & *S. C. C.* 12. *Maii* 1629. *ap. Barboſ. in Sum. V.* Parochus.
(9) *S. C. Ep. in Meſſan.* 19. *Jan.* 1603.
(10) *S. C. Ep. in Sutrina* 16. *Nov.* 1640. *ap. Nicol. in Floſc. V.* Vicar. Gener. *num.* 37.
(11) *S. C. C. ap. Salazar de Mendoz. libell. de Inſtit. Can. Pœnitent.* §. 7.
(12) *S. C. in Abulen.* 21. *Apr.* 1587. *ap. Garzi de Beneſ. par.* 5. *cap.* 4. *num.* 117.

manu, ſicut Romæ mos eſt; tamen quia in utraque Cathedrali noſtra ex immemorabili more ea Virgæ detentio ſervata fuit, ideo ad ſpiritualem populi Chriſtiani profectum concedimus, ut ad Virgæ illius tactum per manus Pœnitentiarii capiti Fidelium impoſitæ applicetur cuique de theſauro Eccleſiæ ea Indulgentia, quam de jure (1) Epiſcopus quilibet in ſua Diœceſi elargiri poteſt, & ad quam concedendam modo ſupra expoſito Pœnitentiarium ipſum ſpecialiter ex facultate (2) Nobis competente delegamus; eo ferme pacto, quo S. M. Benedictus XIV. omnibus Chriſtifidelibus, qui ex veteri, & laudabili inſtituto Pœnitentiarium majorem munere ſuo ſtatutis diebus fungentem pie, reverenterque adierint, ſeſeque Pœnitentiali Virga tangendos ſubmiſerint, ſimili Indulgentia ditari aſſeruit, & confirmavit, & quatenus opus foret, de novo (3) conceſſit.

§. Alter

De Caſibus Reſervatis.

XXVI. Ex veteri, ac laudabili (4) Eccleſiæ diſciplina profectum eſt, ut atrociora quædam crimina non a quibuſvis, ſed a ſummis dumtaxat Sacerdotibus abſolverentur, ut major eorum criminum horror fideles afficiat, cum ſentiunt, abſolutionem eſſe Superioribus reſervatam propter eorum gravitatem. Hæc autem reſervatio cum in ædificationem, non in deſtructionem cedere debeat, ob eam rem nullam edicimus reſervationem in articulo mortis, data cuilibet Sacerdoti facultate, pœnitentes quoslibet, eo periculo inſtante, a quibuſvis peccatis, & cenſuris abſolvendi. Non ſolum autem in mortis articulo, ſed etiam quando ægrotis miniſtrandum eſt Sanctiſſimum Viaticum, Parochis, ſive eorum Vicariis perpetuis, & Œconomis per Nos deſignatis poteſtatem facimus abſolvendi proprios tantum Parochianos ægrotantes, & Sacrum Viaticum ſuſcepturos a cunctis caſibus, & cenſuris, quos in ſubjecta Tabella deſcriptos exhibebimus; eademque facultas iiſdem ſupra proprios Parochianos competat a Dominica IV. Adventus uſque ad omnes Natalitios feſtos dies; per totam Quindenam Paſchalem, & die Feſto titulari propriæ Parochialis Eccleſiæ; quæ tamen facultas alteri per eos (5) ſubdelegari non poſſit.

XXVII. His dumtaxat temporibus, perſoniſque exceptis, nulli Sacerdoti

---

(1) C. cum ex eo *de Pœnit.*, *& remiſſ.*
(2) *Bellarmin. de Indulg. lib.* 1. *cap.* 11.
(3) *Bened. XIV. Conſt.* Paſtor bonus 1744. §. 50.
(4) *Trident. ſeſſ.* 14. *cap.* 7.
(5) *S. C. C. in Derthonen.* 6. *Jul.* 1647. *ad* 3. *ap. Monacell. tom.* 2. *tit.* 13. *form.* 1. *n.* 19.

doti etiam Regulari (1) fas ſit, non impetrata a Nobis expreſſa facultate, quemquam a ſequentibus criminibus abſolvere. Si quis autem Confeſſarius (2) cujuſvis ordinis, ſine facultate in ſcriptis per Nos conceſſa, ab iis abſolvere attentarit, excommunicationis pœnam ipſo facto ſubeat. Declaramus etiam, ſub pœna (3) ſuſpenſionis a quolibet Confeſſario etiam Regulari ipſo facto incurrenda, non licere abſolvere Confratres, alioſve pœnitentes a caſibus Nobis reſervatis, vigore facultatum, privilegiorumque cuivis Confratriæ, Collegiove laicorum, ante, vel poſt Concilii Tridentini confirmationem conceſſorum, niſi ſpecialem a Nobis facultatem ſuper iis obtinuerint.

XXVIII. Hinc omnes, & quaſcumque facultates aliis hactenus conceſſas abſolvendi a reſervatis expreſſe revocamus, decernentes, eas in poſterum ſuffragari non debere, niſi in ſcriptis conceſſas, & quolibet ſemeſtri renovandas. Excipimus dumtaxat caſum, quo quis Confeſſarius pro uno, alterove crimine reſervato, aut pro una, alterave ſolemnis Feſti die poteſtatem peteret; tunc enim fas eſſe volumus Vicario Generali oretenus eam concedere. In ſcriptis autem generaliter nemini tribuetur, niſi peculiare ſuper iiſdem reſervatis examen ſubierit, prout opportunum Nobis videbitur. Quicumque vero ea facultate per Nos donabuntur, attente inſpiciant, ne paſſim, & temere ea utantur; at erga eos tantum, quibus vel ætatis, vel conditionis, vel ſexus cauſſa non adeo facilis foret ad Superiorem acceſſus, aut ſuſpicionem (4) aliquam ingereret, vel etiam fortaſſe ſcandalum acceſſus ad extraordinarios, aut ad ordinarios Confeſſarios frequens reditus; alias ſi cuicumque petenti obvia, & ſine ulla cunctatione impenderetur perbenigne reſervatorum abſolutio, enervaretur profecto ſalubris Eccleſiæ diſciplina, caſſumque redderetur Tridentini (5) monitum, quo præſcribitur, ut Confeſſarii *id unum pænitentibus perſuadere nitantur, ut ad Superiores, & legitimos judices pro beneficio abſolutionis accedant.* Quæ omnia eo vel maxime obſervari mandamus, quod Nos criminoſorum verecundiæ, aut timori indulgentes, in Cathedrali Confeſſarium ſemper ſimus deſignaturi, cujus prudentiæ, ſcientiæque, nedum ſequentium cenſurarum, & caſuum, ſed & aliorum quorumcumque a jure Nobis reſervatorum abſolutionem, itemque votorum, ac juramentorum relaxationis, aut commutationis poteſtatem Nobis competentem, ac debita circumſpectione exercendam committemus.

XXIX. Com-

(1) *Clem. X. Conſt.* Superna, *Propoſ.* 12. *damn. ab Alex. VII., & Bened. XIV. de Syn. lib.* 5. *cap.* 5. *num.* 6., *& ſeq.*

(2) *Conc. Prov. Mediol. V. ap. Bened. XIV. loc. cit.*

(3) *S. C. C. ap. Bened. XIV. de Syn. l. c. n.* 7.

(4) *Bened. XIV. de Syn. loc. cit. num.* 4.

(5) *Trident. cit. cap.* 7.

XXIX. Commonendos hic judicamus eos, quibus vel hac noſtra Conſtitutione, vel per licentiam in ſcriptis facultatem abſolvendi a reſervatis impertiemur, non continuo per eam conceſſionem factam ipſis fuiſſe poteſtatem circa vota, juramenta, aut circa cenſuras, extra ſequentem Tabellam, in hac Synodo reſervatas, aut circa diſpenſationem, abſolutionemque in irregularitatibus, aut cenſuris in caſibus occultis (1) juxta Tridentini decretum Epiſcopali auctoritati conceſſam. Nihil ultra ſibi arrogent, quam quod erit in licentiis expreſſum. Declarationes etiam quibuſcumque caſibus addendas mandavimus, ut cuilibet Confeſſario planius innoteſcat mens noſtra; eaſque ſedulo quivis inſpiciat, & obſervet, ne ſuper reſervatis illegitimum ferat judicium. Hæc autem Tabella una cum compendio Bullæ in Cœna Domini appenſa ſit in unaquaque Confeſſionali ſede, a lateribus Confeſſarii ſedentis.

TABULA CASUUM RESERVATORUM

I.

Cum Excommunicatione.

I. Blaſphemia Hæreticalis.

Si adſit intellectus error in blaſphemante, tunc reſervatur Sedi Apoſtolicæ. Si publica fuerit, non abſolvatur ſine publicis pœnitentiæ ſignis, aut ſaltem cum manifeſta blaſphemiarum deteſtatione.

II. Sacramentorum, aut Sacramentalium abuſus ad maleficia, incantationes, & ſortilegia; item cum invocatione dæmonis tacita, vel expreſſa ſortilegium quodcumque.

Hic etiam advertendum, an erroneam habeant in intellectu credulitatem hi ſortilegi, putantes pertinaciter, Dæmonem eſſe cultu dignum, vel omnipotentem; tunc enim pariter S. Sedi reſervatur. Rurſus advertendum, an ab aliquo edocti fuerint, aut complices adhibuerint; tunc namque non abſolvendi, niſi Tribunali noſtro complices, ſeu Magiſtros denuncient, juxta Edictum Sac. Inquiſitionis. Tacita Dæmonis invocatio præſumitur, ſi adhibeantur nomina ignota, characteres, ligamina, involucra, unctiones, inſufflationes inſolitæ, cruces in certo numero, genuflexiones verſus aliquam determinatam cœli partem &c.; item brevia quæcumque ignoti caracteris, verbiſque ſacris permixta, cum certa fide delata ad præcavenda hoſtilia arma, alioſque extraordinarios effectus.

L III. Abor-

(1) *Trident. ſeſſ. 24. de refor. cap. 6.*

III. Abortus fœtus etiam inanimati ex induſtria procuratus, effectu ſecuto; etiam quoad mandatum, auxilium, aut conſilium ad eum præſtantes.

IV. Infantis ſuffocatio ſtudioſa, aut ex culpabili negligentia proveniens.

I I.

Sine Excommunicatione.

V. Blaſphemia ſimplex conſuetudinaria.

Non abſolvendi, obtenta etiam facultate, niſi blaſphemi ſeſe a ludo, cauponis, aliiſve occaſionibus, vel cauſis ad blaſphemandum inductivis ſubducturos ſpoponderint. Si promiſſa non fecerint, & iterum iis occaſionibus ſe immiſcuerint, & blaſphemaverint, tandiu abſolutio differatur, donec prudenter credi poſſit, eos promiſſa impleturos.

VI. Homicidium voluntarium, etiam quoad cooperantes mandato, aut conſilio, aut conſenſu, aut quovis auxilio.

Non reſervatur homicidium ad ſui defenſionem cum moderamine inculpatæ tutelæ. Non abſolvendus homicida, niſi hæredibus occiſi damnum compenſarit, aut quantocius ſe compenſaturum ſerio promittat, cum primum poterit. Satisfactiones homicidis injungendæ ſint Miſſæ, eleemoſynæ, aliaque ſuffragia pro anima occiſi, & ex iis nonnulla quotannis in die necis anniverſaria.

VII. Percuſſio in Patrem, vel Matrem etiam levis, modo injurioſa.

Ne abſolvantur hi percuſſores, niſi petita venia, & obtenta; & ſi percuſſio aliis ſit manifeſta, eam veniam prius petant coram aliis, antequam abſolvantur.

VIII. Detentio infantium in lecto ultra dimidiam horam ſine repagulo ante decimum menſem expletum.

Arbitrio Confeſſariorum relinquimus decernendum, quodnam repagulum ſufficiens ſit ad impediendum ſuffocationis periculum.

IX. Inceſtus in primo affinitatis, & primo, & ſecundo conſanguinitatis gradu. Item beſtialitas; item ſodomia tam activa, quam paſſiva tam inter mares, quam maris cum femina; item ſtuprum invita virgine.

Non reſervatur, ſi copula perfecta non ſit; neque comprehenduntur hac reſervatione impuberes, videlicet fœminæ non excedentes duodecimum, mares vero decimum quartum annum. Inveſtigandum, an adſit occaſio proxima voluntaria; tunc enim ab abſolutione repellendi, niſi prius dimittant, & bruta ad beſtialitatem adhibita omnino ejiciant. Si occaſio fuerit involuntaria, quæ expelli nequiret, non abſolvendi, niſi re-

media

media adhibuerint a Confeſſario præſcribenda ad occaſionem attenuandam, & vires animæ augendas.

X. Tactus, ſermones, tractatus illiciti, & inhoneſti cum Monialibus, aliiſque fœminis in Monaſterio degentibus, aut litterarum, librorumve amatoria continentium ad eas tranſmiſſio.

Non abſolvendi, niſi dimiſſo ad eas acceſſu, & reſciſſa amicitiæ conſuetudine.

XI. Lenocinium parentum in filias, aut viri in uxorem.

Comprehenduntur nedum ſi ſuas filias, vel uxorem proſtituunt, ſed & ſi ſponte ſe proſtituentibus conſenſum, auxilium, aut acquieſcentiam præſtiterint, cum impedire poſſunt.

XII. Conſcriptio libelli, ſeu cartelli famoſi, vel epiſtolarum ementito, ſive ſuppreſſo ſcriptoris nomine (vulgo *memoriali*, *o lettere cieche*) falſa crimina imputantium; etiam quoad mandantes, conſentientes, auxilium, vel favorem præſtantes; ſecuta tamen eorum affixione, vel miſſione, vel publicatione.

Non abſolvendi, niſi reparata, quantum judicio Confeſſarii fieri poteſt, proximi fama.

XIII. Falſa depoſitio, vel accuſatio in judicio, aut ſcripturarum falſificatio in præjudicium alterius; aut ſtipulatio contractus uſuram expreſſam continentis, quoad Notarios, vel ſcribas, & proxenetas, vulgo *ſenſali*, qui hujuſmodi contractui operam ſuam præbuerint.

Non abſolvendi deponentes, accuſantes, vel falſificantes, niſi reparata famu, & compenſato damno proximi injuriam paſſi.

XIV. Occultatio, ſeu iniqua detentio ſcripturarum, pecuniarum, jurium, aut bonorum Eccleſiis, lociſve piis debitorum; item dilata poſt annum a die aditæ hæreditatis legatorum piorum executio; item dilata ultra duos menſes a die obitus teſtatoris, legatorum piorum revelatio Curiæ noſtræ in ſcriptis facienda a Notariis, ſeu Parochis ultimas voluntates conſcribentibus.

Non abſolvendi niſi facta reali reſtitutione ſcripturarum, & bonorum Eccleſiæ; & præſtita per publicum Inſtrumentum confeſſione jurium; item niſi facta, aut ſerio promiſſa, in caſu impotentiæ, infra breve tempus a Confeſſario deſignandum, reſtitutione pecuniarum, & executione legatorum piorum; item niſi facta revelatione legatorum piorum a Notariis &c., qui idcirco erunt a Confeſſariis exquirendi, & monendi.

CAPUT QUARTUM

De Extremæ Unctionis, atque Ordinis Sacramentis.

I. *ORatio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis est, remittentur* (1) *ei*. Jacobus Apostolus dum his verbis tanti Sacramenti perceptionem Fidelibus commendavit, aperte innuit præcipuos ejus effectus, qui sunt, animam ægroti alleviare, magnam in eo (2) Divinæ misericordiæ fiduciam excitando, qua infirmus sublevatur, & morbi incommoda levius fert, & tentationibus Dæmonis facilius resistit; tum si in peccatis fuerit, ea remittere, hoc est delicta, si quæ sint adhuc expianda, & peccatorum reliquias abstergere; & tandem infirmum ipsum quandoque salvare, videlicet sanitatem corporis interdum, ubi saluti animæ expedierit, impertiri. Ex hoc ipso facile intelligi potest, quantum esse debeat Parochi studium, ut eo maximæ tribulationis tempore, ovibus suis non desit pro earum tum temporali, tum æterna salute curanda; cum ex hoc charitatis, & sollicitudinis pastoralis officio pie, & solerter præstito fieri possit, ut voce supremi Pastoris queat in Domino gloriari iis verbis: *Quos dedisti* (3) *mihi, non perdidi ex eis quemquam*.

II. Dum autem Parocho sollicitudinem commendamus, duo potissimum mala cavere intendimus; alterum eorum, qui serius, quam oportet, hoc Sacramentum administrant, quando ægrotus ita sensus obrutos habet imminente jam morte, ut sibi non constet, nec aliquid prorsus intelligat; alterum eorum, qui ut ab hac cura se citius expediant, etiamsi nullum mortis periculum subsit, mature admodum, & præpropere infirmos inungunt. Hinc Sacri Tridentini Concilii (4) doctrinam sectantes, sub interminatione Divini judicii jubemus, hanc unctionem adhibendam iis, qui tam periculose decumbunt, ut in exitu vitæ constituti videantur, unde & Sacramentum exeuntium appellatur. At vero pariter invigilandum, ne expectetur (5) supremus vitæ exitus, quum jam jam anima in primoribus labris laborat, juxta impium Calvini effatum calumniantis, semimortua cadavera apud nos pinguedine infici. Infirmos igitur, statim ac periculo mortis laborare cognoverit Parochus, opportune excitet ad hujus Sacramenti (6) susceptionem, in id omnem operam conferens, ut ab eorum animis error abjiciatur, quo

(1) *Jacob.* 5. 15.
(2) *Trident. sess.* 14. *cap.* 2.
(3) *Joan.* 18. 9.
(4) *Trid. cap.* 3. *sess.* 14.
(5) *Bened. XIV. de Syn. lib.* 7. *cap.* 22. *num.* 2. *Syn. Sacchetti pag.* 59. *Syn. Sermatth. p.* 87.
(6) *Bened. XIV. l. cit.*

quo putant, actum esse de vita post sancti olei unctionem, solumque sibi superesse sepulcrum. Doceat, sacramenta solari, non occidere; & explicans sacramenti effectus, insinuet, non posse eos per sacram unctionem gigni sine pio aliquo suscipientis actu, per quem peccata sua detestetur, ea saltem imperfecta contritione, quæ est necessaria ad veniam, & justificationem in Sacramento Pœnitentiæ assequendam.

III. Proderit etiam ad eum errorem extirpandum frequens (1) Parochorum declaratio, qua fidelibus, & maxime ægrotantibus significetur, sacram unctionem impertiri interdum sanitatem corporis, ubi saluti animæ expedierit; at hunc effectum non præstari per modum miraculi, quod profecto necessarium esset ad restituendam sanitatem illi, qui extremum ageret spiritum; sed præstari virtute quadam, supernaturali quidem, at quodammodo ordinaria, quæ caussas naturales adjuvat; unde non expectandam ultimam vitæ periodum, quum jam naturales vires prorsus effœtæ sunt. Hæc omnia crebro suggeret ad præfatum evellendum errorem Parochus; qui, si falsæ vulgi opinioni se accomodans, tunc primum sacro oleo inungere curaret infirmum, cum vita, & sensibus carere incipit, sciat ex Catechismo Romano, se gravissime peccare (2).

IV. Non tamen exinde sacra unctione privabit eos, qui morbo correpti, post petita Sacramentorum auxilia, subito fuerunt ante Parochi adventum sensibus destituti. Quin immo, etsi repentina vis morbi omnem cogitationem Sacramentorum petendorum prævenisset, ministrandam censemus, una cum absolutione saltem sub conditione, si Christiane vixerint; ipsa enim tunc publica nostræ Religionis professio, & vitæ probitas clarum exhibent indicium voluntatis ægroti a Deo, & ab Ecclesia misericordiam (3) implorantis. Denegetur autem iis, qui, vel notorie excommunicati, vel publici (4) peccatores, impœnitentes permanserint, nec ullum pœnitentiæ signum ediderint; sicut & iis, qui hujus Sacramenti contemptum ostenderunt; qualis præsumitur (5) in infirmo, qui cum vita periclitaretur, extremam unctionem sciens, & volens petere negligit; multoque magis si eam sibi a Parocho exhibitam recipere renuerit. Hos nedum sacra unctione, sed & Ecclesiastica sepultura privandos denunciamus.

V. Pueri ante (6) rationis usum, & amentes, qui nullum unquam habuerunt lucidum intervallum, non debent hoc Sacramento muniri, licet ad mortem

(1) *Bened. XIV. loc. cit.*, & *Syn.* 1. *Brancat. pag.* 18.
(2) *Catech. Rom. h. tit.* §. 9.
(3) *Bened. XIV. lib. cit. cap.* 21. *num.* 5.
(4) *Syn. Montilij pag.* 115., *Syn.* 1. *Muti p.* 67.
(5) *Bened. XIV. de Syn. lib.* 7. *cap.* 22. *in fin.*
(6) *Catech. Rom. loc. cit. Bened. XIV. lib. cit. cap.* 21. *num.* 3. *Syn.* 1. *Muti pag.* 66.

mortem properent, quod hi peccatis inquinari nequiverint. Secus de adultis, qui aliquando rationis compotes, in amentiam deinde, seu phrenesim inciderunt. Semel hoc oleo delibutis (1) iterandum non est; sed tunc solum ex præsenti Ecclesiæ disciplina repetendum permittimus, immo & suademus, si ægrotus periculum illud mortis evasisse videatur, & antequam convalescat, iterum relabatur in vitæ discrimen. Iterandum vero absolute jubemus, si infirmus (2) post susceptum hoc Sacramentum prorsus convaluerit, & deinde iterum ægrotans in aliud simile vitæ periculum inciderit.

VI. Oleum a Nobis dumtaxat benedictum adhibendum est, (3) etiam a Regularibus in hac Dioecesi commorantibus, quibus non licet benedicto ab aliis, præter Dioecesanum, Episcopis oleo uti. Annis quibuslibet renovetur, oleo vetere statim combusto in lampade, quæ ante Sanctissimum Sacramentum collucet (4), bombyce in sacrario plane exusto; unde (5) qui oleo præteritis annis consecrato uteretur, valide quidem, sed illicite Sacramentum administraret, nisi præoccupante morte ante novi olei delationem facere id cogeretur. Si forte vero infra annum propter frequentem usum imminueretur in dies, ut dubitari queat, quin deficiat, tunc (6) licebit parum quid olei non consecrati consecrato admiscere, in minore tamen quantitate. Hujus sacri olei custodiam, ac reverentem ad ægrotos delationem quam maxime Parochis commendamus, quibus præscriptum volumus, ut non in profano tunicæ, aut femoralium sacculo, sed omnino in bursa serica violacei coloris (7) apte inclusum, & funiculis pariter sericis collo appensum reverenter deferant ipsimet, non autem clerico, ac multo minus laico gestandum tradant. Si secus fiat, pœnas dabit arbitrio nostro pergraves Parochus pro modo irreverentiæ; quas etiam graviores dabit, si ejus negligentia (8) infirmus sine extremis Sacramenti hujus subsidiis decesserit.

VII. Post sanctam unctionem præcipimus Parocho, ne gossipium, aut stupam, qua proprios digitos, & inunctas infirmi partes absterfit, comburat (9) in domo ipsius ægroti, sed ea secum deferat comburenda, & in sacrario reponenda. Caveat idem, ne hac capta occasione purificandi, seu abstergendi discum, vel patinam, super qua repositum fuit vas sacri olei cum

(1) *Bened. XIV. lib. cit. cap.* 23. *num.* 4.
(2) *Trident. sess.* 14. *cap.* 3.
(3) *Gl. in can.* Presbyteri *dist.*95. *Lambertin. Inst.* 81. *num.* 2. *Passerin.*, *Card. Petra &c. apud Gaudent. de Visitat. tom.* 1. *pag.* 377.
(4) *Syn.* 1. *Muti pag.* 28. *ex Pontif. Rom.*
(5) *Can.* si quis *de consecr. dist.* 4.
(6) *S. C. Inquisit.* 23. *Sept.* 1682., *& c.* quod in dubiis *de consecr. Eccles.*
(7) *Syn. Montilj pag.*113., *Syn.* 1. *Muti p.*68.
(8) *Syn.* 1. *Muti pag.*67., *Syn. Sermatth. p.*88.
(9) *Syn. Montilj pag.*114., *Syn.* 1. *Muti p.* 68

cum goſſipii globulis, putet jure ſibi deberi (1) ejus patinæ dominium. Sicut a ceteris Sacramentis, ita ab hoc omnis avaritiæ ſuſpicio abſit. Tum memor ſit Parochus graviſſimæ obligationis, qua tenetur non deſerere infirmos in extremo mortis periculo cum hoſte colluctantes. Morientem (2) ſoletur omni paſtoralis pietatis officio. Pios crebro ingerat illi ſenſus, contritionis, ac Theologicarum virtutum actus frequentius proponat, atque inſtitutis ab Eccleſia ad animarum commendationem precibus adjuvet. Præcipue autem curabit, ut Apoſtolica Benedictione donetur, juxta facultatem, & formam a fel. recor. Benedicto XIV. Epiſcopis (3) traditam, cum plenaria omnium peccatorum Indulgentia, & remiſſione; quam formam in Appendice tradimus Num. X.

VIII. Hanc Benedictionem Nos ipſi, ſi præſentes in Civitate fuerimus, nulloque legitimo impedimento detinebimur, libentiſſime impertiemur moniti, & vocati. Nobis autem abſentibus, & impeditis, juxta tenorem Brevis per Nos impetrati ab Apoſtolica Sede, alios vice noſtra ad id munus deputamus; quorum nomina ſub præfata methodo in Appendice indicabimus; conceſſa etiam Confeſſariis Monialium Ordinariis ſimili facultate erga moribundas in Clauſura Monaſterii degentes, niſi Nos ipſi perſonaliter velimus accedere, & (4) in clauſtra introire. Sciant autem hi delegati, facultatem hanc a Romano Pontifice conceſſam, eo decedente, non expirare; & a Nobis ſubdelegatam alteris, Nobis cedentibus, vel decedentibus non ceſſare, ſed permanere uſque ad novi Præſulis adventum, in cujus libera poteſtate erit, poſtquam litteras Apoſtolicas obtinuerit, vel ipſiſmet delegatis in hac Synodo eamdem facultatem aſſerere, vel alios de novo ad id munus ſubrogare. Modum autem Benedictionis, formamque in Appendice deſcriptam ad amuſſim ſervent hi ſubdelegati, utpote ab eodem Pontifice ad hanc rem traditam, & imperatam.

IX. Parochos ſemper, quum de hoc Sacramento ageremus, allocuti ſumus; ob eam ſcilicet rationem, qua ejus Sacramenti adminiſtratio ſolis Parochis a Pontificiis Conſtitutionibus aſſeritur. Nulli ergo non Parocho fas ſit, abſque Parochi licentia, præſumere ægrotos inungere. Ipſimet Regulares, ſi ſecus fecerint, anathemate (5) Summo Pontifici reſervato irretiuntur, facta locorum Ordinariis poteſtate, poſtquam id conſtiterit, publice denunciandi eos excommunicatos. Suis ſubditis dumtaxat, illiſque famu-

(1) *S. C. C. in Albanen.* Funerum 20. *Febr.* 1721. *lib.* 71. *Decretor. pag.* 64.

(2) *Syn. Montilj pag.* 113., *Syn.* 1. *Muti p.*69., *Syn. Albati pag.* 42.

(3) *Bened. XIV. Conſt.* Pia mater 1747.

(4) *Ex Conſt. cit.*

(5) *Clement.* 1. *de Priv.*, & *Clem.* Dudum *de Sepultur.*

famulis, qui actu inſervientes (1) intra Monaſteriorum ſepta, ac domos reſident, ibique ſunt de familia, & continui commenſales, miniſtrare licite valent. Advenis vero non Regularibus, qui in eorum Conventibus (2) infirmantur, licet conventui alimenta ſolverint, nec Viaticum, nec extremam Unctionem, irrequiſito Parocho, adminiſtrare poſſunt. Monialibus Confeſſarii Ordinarii eam diſpenſent.

X. Quum anima ægroti in exitu anxiatur, detur in Parochiali Eccleſia tribus Campanæ pulſibus ſignum, quo excitentur fideles ad fundendas pias ad Deum preces pro ſalute animæ illius mox deceſſuræ. Quo ferventius ad orandum pro morientis anima moveantur fideles, concedimus Indulgentiam, per nos elargiri conſuetam, iis, qui ad eum ſonum ter Orationem Dominicam, interjectis totidem *Gloria Patri &c.*, devote recitaverint in memoriam trium horarum, quibus in Cruce pendens Salvator noſter acerbiſſimos cruentæ mortis dolores eſt paſſus, deprecantes, ut mortem fideli agonizanti propitiam in oſculo pacis tribuat. Inter Miſſarum ſolemnia ſubinde id populo ſignificabunt Parochi, ſimul commonentes, quonam modo illud Campanæ ſignum daturi ſint, ut innoteſcat.

§. Alter

De Ordine:

XI. *Manus cito* (3) *nemini impoſueris*. Monitum hoc Apoſtoli Pauli ad Thimotheum Epiſcopum intelligendum eſſe potiſſimum de promovendis ad Sacros Ordines, atque ad ſacratiſſima Myſteria, ſuaſit dudum (4) ſapientiſſimus olim Pontifex Benedictus XIV., iiſque gravibus verbis perſuaſos Nos voluit, melius eſſe habere pauciores miniſtros, ſed probos, ſed idoneos, atque utiles, quam plures, qui in ædificationem Corporis Chriſti, quod eſt Eccleſia, nequicquam ſint valituri. Quibus monitis pronas, ut par eſt, aures adhibentes, fateri non erubeſcimus, pavidos Nos ſemper, ac trementes Clericis huc uſque manus impoſuiſſe; veritos, ne nimis propere, aut cum non ſatis accurato delectu, Clericali militiæ eos adſcriberemus, a quibus merito expectari non poſſent vitæ (5) monita, ac preclarum operum bonorum exemplum. Qua in re, etſi plurimis prædeceſſorum noſtrorum ſalu-

(1) *Trident. ſeſſ.* 24. *de ref. cap.* 11. *Clem. X. Conſt.* Superna.

(2) *S. C. C. in Monopolitan.* 27. *Sept.* 1670., *& in Gerunden.* 13. *Febr.* 1694., *& in Aſten. jur. Paroch.* 27. *Nov.* 1717., *&* 29. *Jan.* 1718.

(3) 1. *Timoth.* 5. 22.

(4) *Bened. XIV. Encycl.* Ubi primum 1740.

(5) *Trident. ſeſſ.* 23. *de ref. cap.* 14.

ſalubriter conſtitutis conſilium noſtrum conformaverimus, adhuc tamen plura ſuperſunt, quæ ſtabilienda judicamus.

XII. Atque illud imprimis animo noſtro alte infixum eſſe ſciant omnes, quod Viterbienſi Cardinali Ægidio teſte (1) fertur ſtatuiſſe Innocentius hujus nominis VI., nempe, *homines ad ſacra admittendos, non de cenſu, vel ſtemmate, ſed de virtute, & pietate cenſeri; oportere rerum humanarum contemptores recipi, cupidos expelli; eoſque, quos opes, luxuſque delectant, hos arcendos eſſe a divinis adminiſtrandis*. Nunquam patiemur abduci Nos humano ullo reſpectu, vel importunis ambientium ſuggeſtionibus, vel fautorum precibus, vel aliis quibuſcumque terrenis rationibus, ut minus dignos aſſumamus. Eamdem legem, S. Carolo Cardinali duce, Nobis præſcripſimus (2) circa beneficia conferenda, a quibus per biennium repellemus eos., qui multis, & ambitioſis precibus aliquod Eccleſiaſticum beneficium vacans per ſe, vel per alium petierint. Si quis vero eo importunitatis, ambitus, & perverſæ cupiditatis devenerit, ut beneficia Eccleſiaſtica nondum vacantia poſtulaverit a Nobis, vel a Patronis quibuſcumque, ſciat, per ſacros (3) Canones promiſſiones omnes beneficiorum non vacantium, litteraſque præſentationis nullas, irritas, inaneſque pronunciari; ipſumque obtinentem, ſeu poſtulantem ad eadem beneficia in ipſorum vacatione obtinenda ipſo facto (4) inhabilem fore decernimus.

XIII. Adoleſcentulos pauperes, in quibus pietas, ingenii vis, ſtudiique profectus plurimum emicant, libenter tonſura, ac minoribus initiabimus, & quoad poterimus, favore, auxilioque, bonæ ſpei frutices in vinea Domini colemus, ut creſcant. Attamen his exceptis, ne, ut perſæpe contingit, adoleſcentes frequenti agmine tonſuram, aut minores Ordines aſſecuti, non habentes poſtmodum beneficium, penſionem, aut patrimonium, quibus valeant ſacris initiari, veſtem Clericalem abjicientes, cum ordinis dedecore, aut mendicent, aut vilibus artibus vacent, ſordidumque quæſtum exerceant, Nos illuſtrium (5) Diœceſeon morem hac in parte laudabilem probantes, neminem ſancimus ad primam Clericalem tonſuram admittendum, niſi annuum reditum aureorum triginta ex beneficio, penſione, aut patrimonio pacifice ſe poſſidere legitimis documentis oſtenderit.

XIV. Porro Patrimonium hoc verum ſit, & reale in bonis certis, fructife-

M

(1) *Pagi in Breviar. in Vit. Innoc. VI. num.* 9.

(2) *Conc. Prov.* 1. *ap. Bened. XIV. de Syn. lib.* 7. *cap.* 63. *num.* 4.

(3) C. relatum, *c.* ex tenore *de conceſſ. Præben.*, & *c.* Deteſtanda *eod. tit. in* 6., *Trident. ſeſſ.* 24. *de ref. cap.* 19.

(4) *Concil. Prov. Mediol.* 1., *Concil. Sabinen. cap.* 15. *ap. Ferraris Bibliothec. tom.* 1. *pag.* 299. *edit. Roman.*

(5) *Syn. Ravennat.* 1749. *par.* 3. *cap.* 9. §. Ad primam.

ctiferis, & immobilibus, (excepta tamen domo, in qua Ordinandus degit, quam inter patrimonii ſacri bona non patimur accenſeri) non autem in (1) ſemoventibus, aut mobilibus; & in Actis Curiæ noſtræ per idoneos teſtes probetur, tam præfati annui reditus quantitas, detractis omnibus oneribus, cum publicis, tum privatis, quam eorum bonorum ſecuritas, quod videlicet ea bona propria ſint conſtituentis, non cum aliis communia, non litigioſa, non ficta, non aliquo æris alieni, aut hypothecæ vinculo obnoxia, ſed juſto titulo ſucceſſionis, emptionis, aut donationis non fictæ acquiſita, & pacifice tribus ſaltem ante menſibus poſſeſſa (2); quodque omni colluſionis, aut fiducialis pactionis, vel bonæ fidei recognitionis tacitæ, vel expreſſæ vitio ea patrimonii conſtitutio ſit prorſus immunis; eaque ter inter Miſſarum ſolemnia cum bonis, reditibuſque ſigillatim enumeratis populo publicetur a Parocho, & de publicatione facta teſtimonium adferatur. Tam conſtituens, quam teſtes, qui circa hæc perjurium committent, ipſo jure ſint anathematis vinculo obſtricti; ac præterea tam conſtituens, quam Ordinandus pœna centum aureorum locis piis applicanda multabuntur, de quibus pœnis moneri per Cancellarium noſtrum jubemus quemlibet, qui horum patrimoniorum conſtitutioni vel tanquam teſtis, vel tamquam principalis adfuerit.

XV. Sic obtinens penſionem, Beneficium, aut patrimonium (3) antequam ad ordinationem accedat, in Actis Curiæ noſtræ jurabit, ſe ea nunquam in totum, vel in parte reſignaturum, permutaturum, vel alienaturum, niſi (4) de expreſſa noſtra licentia, & poſtquam docuerit, ſe aliunde habere, unde vivere poſſit; alias factæ reſignationes, aut permutationes nullæ ſint, & reſignans, aut permutans gravibus pœnis per Nos obſtringetur. Haud inde tamen pollicemur, Nos ſemper pro Sacris Ordinibus admiſſuros patrimonii titulum, memores (5) Tridentini moniti, eos dumtaxat aſſumendos, quos pro neceſſitate, vel commoditate Eccleſiæ, vel ob eximiam perſonæ virtutem promovendos judicaverimus. Facilius (6) hæc patrimonia admittemus in ſupplementum beneficii, quod non ſufficiat congruæ ſuſtentationi.

XVI. Sollicitiorem diligentiam adhibitam volumus in perſcrutanda tituli ſufficientia ad Sacros Ordines ſuſcipiendos; ac proinde omnino repellemus eos, qui ad titulum Cappellaniæ ad nutum amovibilis initiari petunt, niſi

(1) *S. C. C. 29. Nov. 1670. ap. Lambertin. Inſt. 26. num. 8., & ejuſdem S. C. Encycl. 13. Maii 1679.*

(2) *Syn. Sacchetti p. 61., Syn. Sermatth. p. 101.*

(3) *Trident. ſeſſ. 21. de ref. cap. 2.*

(4) *Benedict. XIV. de Syn. lib. 7. cap. 72. n. 1.*

(5) *Trident. loc. cit.*

(6) *Syn. Sermatth. pag. 103.*

nisi tria hæc concurrant, videlicet, ut sufficiens, & congrua inde percipiatur juxta taxatum annuum reditum (1) vitæ sustentatio; tum patroni de nostra licentia, & auctoritate obligatio accedat, a se nunquam amotum iri eum præsentatum, nominatumve, donec ille vixerit, aut aliunde ad sui sustentationem beneficium, pensionemve possederit; tum denique idoneus fidejussor præsto sit, qui in Actis Curiæ nostræ per publicum Instrumentum promittat, se alimenta ordinando præstiturum, quotiescumque infirmitate, aut alias, non posset ille per se Missas celebrare. In Cappellaniis autem perpetuis, Beneficiis, etiam de residentia, Canonicatibusque legitime, ac pacifice possessis eadem probatio circa redituum quantitatem juxta hanc Synodalem taxam (2) omnino fiat, cum quis ad Sacros Ordines promoveri postulat; solumque indulgemus, ut ex hoc redituum (3) calculo non subtrahantur onera Missarum; ceteris tamen oneribus fixis, & invariabilibus inde detractis; quamcumque in contrarium hujus Diœceseos consuetudinem penitus tollentes, & antiquorum Canonum (4) pœnas quoad hoc innovantes; ac ipso jure suspensum declarantes eum, qui falso, ficto, aut non sufficienti titulo inposterum Sacros Ordines susceperit, a cujus suspensionis vinculo relaxari non possit, nisi reali facto usque ad taxatam summam supplemento.

XVII. Beneficiorum pluralitatem (5) reprobamus, etiamsi ea personalem non requirant residentiam, & solum aliud simplex Beneficium haberi permittimus ab eo, cui primum non sufficit ad vitam honeste sustentandam. Qua in re cum pluries Nobis, tam a Patronis jure præsentandi fruentibus, quam ab iis quibus Beneficia sunt conferenda, expositæ fuerint postulationes, ut tertium, quartumve Beneficium possideri posse decerneremus, hæc, quæ sequuntur, declaranda censuimus. Ac primo quidem nemini per Nos indulgeri potest, ut secundum (6) acquirat, quoties primum sit ad honeste vivendum juxta statutam taxam sufficiens. Si satis non sit primum jam obtentum, facultas (7) est Nobis alterum conferendi, etiam sub eodem tecto, modo ea sint inter se difformia. Sin autem duo hæc sufficientia non sint, absque speciali (8) Sedis Apostolicæ dispensatione tertium obtineri non potest, etiamsi jurispatronatus laicalis fuerit. Quæ hactenus de Beneficiorum

 plura-

(1) *Lambertin. Inst.* 26. *num.* 11.
(2) *Ex Encycl. SS. D. N. Clem. XIII.* cum primum 17. *Sept.* 1759.
(3) *S. C. C.* 17. *Jul.* 1723. *in Ariminen.*
(4) *C.* cum secundum *de præben.*, & *can.* Sanctorum *d. st.* 70.
(5) *Trident. sess.* 24. *de ref. cap.* 17., & *Lambertin. Inst.* 91. *per tot.*
(6) *Trident. loc. cit.*
(7) *S. C. C. in Camerinen. Dispensationis* 4. *Nov.* 1716.
(8) *Fagnan. in c.* cum jamdudum *de Præben. num.* 35., & 71. *referens S. C. C. decreta.*

pluralitate ſervanda enarravimus, ea locum non habere in legatis piis, & inCappellaniis de jure patronatus laicorum decrevit Sacra Concilii (1) Congregatio. Has regulas in Curia noſtra inviolabiliter cuſtodiendas mandamus.

XVIII. Qui per primam tonſuram Eccleſiaſticæ militiæ adſcribi volent, teſtimonia afferant Baptiſmi, Confirmationis, bonorum morum, & frequentis ad Doctrinam Chriſtianam acceſſus, ſtudii, & profectus in litteris, & quod in laico Tribunali nunquam fuerit inquiſitus. Pro Minoribus Ordinibus litteræ afferantur teſtimoniales de Tonſura, aut reſpective de ſuperiore Ordine ſuſcepto, de bonis moribus, de frequentatione Doctrinæ Chriſtianæ, & Sacræ Communionis, de inceſſu in habitu, & tonſura, ac ſervitio Eccleſiæ præſtito, de litterarum, & cantus Gregoriani ſtudio, ac progreſſu, de frequenti acceſſu ad Caſuum moralium collationes, ac de Exercitiis Spiritualibus per quinque ſaltem continuos dies peractis.

XIX. Ad majores Ordines promovendi per menſem (2) ante ordinationem Nos adeant, ſaltem per ſupplicem libellum, ut inquiſitiones a Tridentino præſcriptas peragere valeamus. Ii autem teſtimonium afferant proxime inferioris ordinis ſuſcepti, legitimæ ætatis, publicationum in Eccleſia factarum, tituli ſufficientis, exercitii ſacri Ordinis ultimo recepti, laudabilis in Eccleſia ſervitii jam præſtiti, frequentis ad Sacramenta, & Caſuum Collationem acceſſus, peritiæ cantus Gregoriani, ſtudii Theologiæ Moralis, vel Scholaſticæ, vel Juris Canonici ſaltem per annum, ac Exercitiorum Spiritualium per decem continuos dies peractorum in aliqua Religioſa domo per Nos deſignata. Hujuſmodi autem atteſtationes a Parochis, Ludimagiſtris, aliiſve reſpective jurejurando obſignatæ, & non niſi ante menſem expeditæ, tradantur aliquot ante ordinationem diebus (3) Vicario noſtro Generali, qui adſcitis (4) Archidiacono, & duobus ex Synodalibus examinatoribus, eas diligenter expendat. Si quis Feria quarta ante ordinationes, ea teſtimonia non detulerit, ab Ordinibus ſuſcipiendis rejicietur. Parochi autem ſecretis litteris ad Nos datis, ordinandorum mores, inſtitutionem, doctrinam, & fidem patefaciant, ut Nos exinde ſecuriores fiamus, ac fidentiores in deligendis ſacris Miniſtris. Si ſecus Parochi fecerint, ſuam ipſorum conſcientiam graviter oneratam volumus apud Deum, quod minus dignos, ipſis non revelantibus, forte aſſumpſerimus.

XX Diebus ad examen deſtinatis quilibet accedat talari veſte indutus. Neminem ab examine ſubeundo eximimus, licet aut Cathedralium noſtrarum

---

(1) *S. C. C. in Bitect. 6. Dec.* 1721. *ad* 3.

(2) *Trident. ſeſſ.* 23. *de ref. cap.* 5.

(3) *Trident. ſeſſ.* 23. *de ref. cap.* 7., *Syn. Albati pag.* 45.

(4) C. ut noſtrum *de offic. Archidiac.*

rum Canonicus, aut jam in concursu ad Parochiales Ecclesias approbatus extiterit, consuetudinem in contrarium, seu potius abusum nuper introductum penitus improbantes. Minores ordines non conferentur (1) iis, qui saltem latinam linguam non intelligant, ac Catechismum, aliaque (2) ad Ordines suscipiendos scitu necessaria non calleant. Sacris autem Ordinibus initiandi, præter ea, quæ diximus, examen subibunt (3) super Theologia Morali, aut Scholastica, aut Jure Canonico, quibus scientiis per annum saltem se vacasse testimonium, ut mandavimus, attulerint; præcipue vero circa tractatus de Sacramentis, tam in genere, quam in specie, & de Fide, Spe, Charitate (4) examinabuntur. Examine cujusque ordinandi completo, ipsoque ordinando dimisso (ut veteris erat in hac urbe instituti) secretis calculis in urna collectis non gravabuntur Examinatores renunciare Nobis, an examinatum per plura suffragia quoad scientiam dignum reputent, ut ad Ordines promoveatur; rationem Deo reddituri, si privatis affectibus ducti, vel indignum approbent, vel dignum repellant.

XXI. Clericos omnes tam Clericali tonsura, quam minoribus, & sacris Subdiaconatus, & Diaconatus Ordinibus initiatos, si ex vi Beneficii nulli sint Ecclesiæ addicti, adscribimus (5) Cathedrali Ecclesiæ in Civitatibus, aut respective Ecclesiæ principali per Diœcesim, ubi suis fungantur Ordinibus; alioqui spe carebunt ascendendi ad altiores Ordines. Volumus tamen, ut in hac nostra Civitate Viterbii, diebus solemnioribus, quatuor saltem singulis Collegiatis adscribantur, qui Missæ solemni inserviant, ac in hebdomada majore singulis Parochiis quatuor itidem destinentur, qui Parochum adjuvent in functionibus Ecclesiasticis. Ii autem præcipue assumantur ex ejusdem Collegiatæ, vel Parochiæ ambitu, si in eo degant; sin autem ex vinciniore. Neminem eximimus, etiamsi exterus sit, atque in hac urbe studiorum caussa commoretur, pœnis arbitrariis (6) etiam interdictionis sacrorum in inobedientes animadversuri. Quæ distributio quotannis facienda erit per Archidiaconum Cathedralis nostræ, qui collato cum Parochis consilio, habitoque ab eis Clericorum in urbe degentium numero, ineunte Quadragesima, Catalogum efformet, valvis Sacristiæ ejusdem Cathedralis, & respective Collegiatarum, & Parochialium affigendum; in quo singulis Parochiis pro diebus supra indicatis Clericos assignet. Ceteris vero

(1) *Trident. sess.* 23. *de ref. cap.* 11.

(2) *Bened. XIV. Const.* Etsi minime 1742. §. si vero.

(3) *Innoc. XIII. Const.* Apostolici *confirmat. a Bened. XIII. Const. in* Supremo §. Præterea.

(4) *Lambertin. Inst.* 42. *num.* 15.

(5) *Trident. sess.* 23. *de ref. cap.* 16., & *Concil. Rom.* 1725. *tit.* 6. *cap.* 2.

(6) *Trident. loc. mox cit.*

vero festis diebus, extra enumeratos, ad Cathedralem omnes accedant, & festo Parochialis tituli die omnes in ea Parochia degentes Clerici in Ecclesiasticis ministeriis (1) Parocho famulentur.

XXII. Si quando aliquis ex nostra Diœcesi ab alieno Episcopo ordinari cupiat, aut si exterus a Nobis ordines exquirat, sciat, nullatenus id sibi licere, nisi servata forma Constitutionis Innocentii XII. *Speculatores*, quam integre servari mandamus. Nostri autem Diœcesani ab alieno Episcopo cum nostris dimissorialibus litteris ordinati omnino infra mensem testimonium suscepti Ordinis in Cancellaria nostra exhibere teneantur (2) sub pœna suspensionis. Neminem ex exteris ad Ordinationem admittemus, si dimissoriales sui Ordinarii litteræ amplius tribus ante mensibus fuerint datæ, nisi loci distantia aliter suaserit.

XXIII. Circa Regularium Ordinationes inviolabiliter servari mandamus, quæ super iis a Sede Apostolica sancita sunt; nempe, ut promovendi ad Sacrum (3) Subdiaconatus ordinem, expressam proprii Superioris fidem de solemni professione emissa Nobis exhibeant. Nullum admittemus ad ordinem quemcumque, nisi, præter dimissorias Superioris sui litteras, fidem etiam (4) Exercitiorum spiritualium peractorum attulerit; neminemque pariter ab interstitiis a jure statutis dispensabimus, nisi ex (5) ejusdem Superioris attestatione Nobis constiterit de sufficienti caussa. Clementis PP. VIII. decretum (6) sub pœnis ibi expressis indicimus, ut scilicet non valeant Superiores quicumque alteri Episcopo dimissorias dirigere pro Ordinatione eorum Regularium, qui, in Monasterio in nostra Diœcesi existente, de familia commorantur, nisi Nobis absentibus, aut Ordinationes (7), temporibus ab Ecclesiastica lege statutis, non habentibus; cujus quidem absentiæ testimonium a Vicario (8) nostro Generali, aut a Cancellario est in scriptis faciendum. Excipimus eos, qui post Tridentinum Concilium privilegiis muniuntur, ut a quocumque Catholico Antistite, aut extra consueta (9) Ordinationum tempora promoveri possint; modo Nobis indultum Apostolicum (10) ostendant, aut speciale, aut generale, illudque sit ipsis communicabile; in quibus quidem indultis, aut dispensationibus (11) intelligenda semper est clausula illa: *servata forma Clementis VIII.*

CAPUT

(1) *Syn. Sacchetti pag.* 85.
(2) *Syn. Sacchetti p.*62., *Syn. Sermatth. p.*106., *Syn. Abbati pag.* 47.
(3) *Concil. Rom.* 1725. *tit.* 21. *cap.* 1.
(4) *Concil. Rom. loc. cit.*
(5) *Lambertin. Inst.*23. *n.*1. *Syn. Abbati p.*46.
(6) *Concil. Rom. citat. cap.* 2.
(7) *Benedict. XIV. Const.* Impositi 1747., & *infra tit.* 4. *cap.* 5. *num.* 6.
(8) *Syn. Abbati pag.* 46., & *Const. citat.*
(9) *Conc. Rom.* 1725. *tit.*5. *cap.* 2. *Lambertin. Inst.* 23.
(10) *Syn. Abbati ibid.*
(11) *Concil. Rom. cit. tit.* 5. *cap.* 1.

CAPUT QUINTUM

De Matrimonii Sacramento.

I. S*Acramentum hoc magnum est; ego autem dico in Christo, & in Ecclesia* (1). Quum magnum Matrimonii Sacramentum, quod in veteri lege nudum erat signum, declaret Divinam illam charitatem, qua Christus (2) dilexit Ecclesiam, quæ de latere ejus effluxit eo fere pacto, quo e dormientis (3) Adæ latere costam detractam olim Deus ædificavit in mulierem, eamque primo parenti consortem tradidit, non est more gentium animali cupiditate ineundum, sed in sanctificatione (4), & honore jungendum. Ex hoc fit, ut pro Pastorali nostra sollicitudine hæc decernenda judicaverimus.

II. Cum sit per Sacros Canones (5) definitum, ut quorum unum est corpus, unus debeat esse & animus, ne forte virgo alicui invite copulata contra Domini, Apostolique præceptum, aut reatum diffidii, aut crimen fornicationis incurrat; idcirco libertati Matrimonii consultum volentes, Parocho sponsæ præcipimus, ne unquam denunciationes in Ecclesia faciat, nisi prius (6) utriusque sponsi seorsim voluntatem, servatis prudentiæ, ac maturitatis legibus, exploraverit, & consensum libere præstitum audiverit; qua in re indaganda diligentior erit, ubi aliqua metus, aut doli suspicio suborta sit. Si quis vero directe, vel indirecte subditos suos, vel quoscumque (7) alios coget, quominus libere Matrimonia contrahant, illico anathematis vinculo est innodatus.

III. Eadem occasione Parochus percontabitur, an contractui ineundo accedat parentum consensus, quando sponsi forent filii familias; & an antea alteruter ex iis cum alia femina, seu viro sponsalia contraxerit. Utroque enim casu volumus, Nos fieri (8) certiores, ut opportune prospicere possimus gravibus, quæ inde solent profluere, malis. Sicuti enim (9) nefas est parentibus iniqua tyramnide vim inferre, ubi consensus debet plena libertate gaudere; ita etiam contra patriæ potestatis jura filius ille delinquit, qui parentibus inconsultis, aut refragantibus nuptias init; & pravos semper, ac funestos exitus habent nedum invita, sed etiam exosa connubia.

IV. Et

(1) *Ephes.* 5. 32.
(2) *Ephes.* 5. 25.
(3) *Gen.* 2. 22.
(4) 1. *Thessalonic.* 4. 4.
(5) *Can.* De Neptis 31. *qu.* 2.
(6) *Ritual. Rom. de Sacram. Matr.* §. has autem, *Lambertin. Inst.* 46. *num.*17., *Syn. Abbati pag.* 49.
(7) *Trident. sess.* 24. *de ref. Matr. cap.*9.
(8) *Lambertin. loc. cit., Syn. Abbati pag.cit.*
(9) *Can.* si verum *dist.* 31. *qu.*2., & c. cum locum *de sponsal.*

IV. Et quoniam frequentibus hisce secretis Matrimoniorum promissionibus, unde ut plurimum damna, jurgia, deceptionesque proficiscuntur, haud satis, experientia teste, consultum fuit per nuperæ (1) Synodi monita, quibus suadebatur sponsalia facienda esse in scriptis, aut coram testibus; Nos ut aliquo opportuniore remedio huic malo occurramus, valida (2) quidem etiam remotis arbitris sponsalia pronunciamus; attamen, quia ea contra hujus constitutionis formam facta sunt, pœnæ pecuniariæ obnoxia decernimus, hac nostra lege præcipientes, ut si vir, mulierve ad Curiam nostram accedat petiturus sponsalium executionem contra resilientem partem, atque ea sponsalia aliunde probentur, quam ex Syngrapha subscripta per Parochum, duosque testes, Nos quidem juxta acta, & probata, prout justitia suggesserit, judicabimus; attamen actor pœnam luet quinque aureorum, reus autem conventus duplicatam subibit, quam Bibliothecæ utriusque Cathedralis respective applicamus. Quocirca Parochi persæpe monebunt, valida quidem esse clandestina sponsalia; attamen ad prospiciendum populorum tranquillitati, & tot præcidenda litigia, suadebunt, ut hæ promissiones fiant semper in scriptis cum Parochi, testiumque præsentia, si sponsi volent præfatam pœnam declinare.

V. Aliæ quoque utilitates derivabuntur, si ita observetur; nempe inde eveniet, ut Parochus omni cura (3) intendat ad festinandas nuptias, ne sponsi propter incontinentiam tententur, & in laqueos incidant Diaboli. Eveniet etiam, ut aliud malum in Diœcesi nostra nuper irrepsisse cognitum avertatur, ut nempe, si quando parentes pro filia impubere Matrimonium despondent, Parochus hujus rei conscius, non permittat sponsi cum ea familiaritatem, aut cohabitationem, quo liber relinquatur consensus sponsæ ad promissionem ratificandam; ne ea familiaritatis consuetudine propter immaturam ætatem illecta ratificationem emittat, quam postea, (4) mutata voluntate, grandior effecta retractet, & inde oriatur inter ipsos discordia. Eveniet tandem, ut Parochus non patiatur a genitoribus desponderi filias, filiosque adultos, non habito eorum consensu (5) saltem tacito; quibus sponsionibus non raro propter filialem reverentiam, & quandoque etiam propter gravem metum contradicere non audente alterutro e sponsis, matrimonia ineuntur, vel prorsus invalida, vel saltem exosa, quæ sunt discordiarum ut plurimum seminaria. Difficile (6) est enim, ut bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio.

VI. Neu-

(1) *Syn. Abbati pag.* 48.
(2) *Bened. XIV. de Syn. lib.* 7. *cap.* 68. *num.* 1.
(3) *S. C. C. ap. Fagnan. in c.* is qui fidem *de sponsal.*
(4) *Gl. in c.* ubi non *de desponsat. impub.*
(5) *C. un. de desponsat. impub. in* 6. §. Porro.
(6) *Can.* Principatus *caus.* 1. *qu.* 1.

VI. Neuter e sponsis a sponsalibus resilire potest, nisi justa ex caussa. Cum autem inter has caussas resiliendi enumeretur abscessus alterutrius in longinquas partes, ad monitionem (1) partis præsentis certum absenti terminum ad redeundum assignabimus, quo elapso, si non redierit, libere possit pars præsens alias nuptias inire. Sin autem secunda, tertiave sponsalia quis ausus fuerit celebrare, nisi prius rationabilis afferatur causa recedendi a prioribus, vel nisi priora mutuo sint consensu dissoluta, pœnam pecuniariam subibit (2) juxta qualitatem personæ arbitrio nostro imponendam, & eidem Bibliothecæ applicandam.

VII. Præmittet etiam Parochus denunciationibus faciendis diligens examen super legitima contrahentium ætate, ut nempe vir saltem decimum quartum, mulier vero duodecimum annum (3) expleverit; tum an uterque eo anno Paschalis Communionis præcepto satisfecerit; an summa, & essentialia capita Doctrinæ Christianæ, ut supra (4) præmonuimus, probe, satisque teneat uterque ad erudiendos liberos, quos susceperint; an aliquod inter eos adsit propinquitatis vinculum, aut Canonicum impedimentum, super quo si Apostolicam dispensationem sibi concessam, Nobisque commissam exhibuerint, ab earum executione abstineat Parochus, nisi prius in Curia nostra, servato juris ordine, de precum veritate constiterit; præcipue vero exquiret, an alter e sponsis vagus, aut peregrinus sit, vel incertas habeat sedes, vel si exterus existat; in istis enim casibus ad denunciationes sub suspensionis pœna (5) nunquam deveniet, nisi prius, servata Sacræ Inquisitionis instructione, probatus fuerit in Curia nostra eorundem contrahentium status liber, & accesserit Vicarii nostri Generalis in scriptis licentia.

VIII. Dudum in hac nostra Diœcesi immemorabilis consuetudo per cunctas fere Synodos confirmata inoleverat, jungendi absque ulla liberi status probatione matrimonia inter indigenas, aut cives, qui post nubilem ætatem alio non commigrarant. Cum vero hanc praxim non ubique locorum servari Nobis innotesceret, sacræ Inquisitionis Congregationem fideliter monendam, & consulendam duximus, postulantes, ut, nisi ea probaretur, legem nedum Diœcesi nostræ, sed & aliis eidem praxi insistentibus indiceret; responsumque accepimus litteris ad Nos datis XVIII. proxime elapsi Septembris, SS. D. N. CLEMENTEM XIII. anno proxime præterito in Congrega-

(1) *Lambertin. Inst.* 46. *a num.* 2., *Syn. Abbati pag.* 48.
(2) *Syn. Abbati pag.* 48.
(3) C. ubi non est *de desponsat. impub.*
(4) *Tit.* 1. *cap.* 1. *num.* 3.
(5) *Trident. sess.* 24. *de ref. Matrim. cap.* 7., *Instruct. Sac. Inquisit.* 21. *Aug.* 1670.

gregatione coram se habita sanxisse, etiam in civium, indigenarumque Matrimoniis præfatam status liberi probationem præmitti oportere. Proinde comminata in Parochos contra facientes eadem suspensionis pœna statuimus, nullum deinceps Matrimonium absque Curiæ nostræ super libero contrahentium statu attestatione, servata ejusdem Sacræ Congregat. Instructione, esse proclamandum.

IX. Examen hoc testium ad probandum eumdem liberum statum, in Matrimoniis pauperum per Diœcesim, conficiendum committemus etiam per Vicarios foraneos, ea semper Instructione servata; præcipientes, ut tam ipsi Vicarii, quam Cancellarii sub pœna remotionis ab officio, aliisque arbitrariis, nihil omnino exigant (1) a pauperibus, etiam pro scriptura. Quoad non pauperum matrimonia permittimus solis Cancellariis exigere decimam dumtaxat unius aurei partem pro quolibet teste; quos testes, si poterunt de utriusque sponsi statu testimonium ferre, nolumus multiplicandos ad evitandas expensas; sin autem testis, qui testimonium fert pro alterutro, dicat, se nihil scire quoad alterum, tunc solum assumantur alii testes pro altero sponso, servata semper taxa supradicta julii unius in quemlibet testem; alias Cancellarius pœnam præfatam remotionis, aliasque arbitrio nostro non declinabit.

X. Secreta colloquia, visitationes frequentes, aut nocturnas, & multo magis cohabitationem sponsorum districte prohibemus. In modestæ urbanitatis officium ad modicum tempus (2) conversari permittimus, at non ultra tres vices, habita semper Parochi licentia, & parentibus sponsæ, aut duobus consanguineis semper præsentibus. Si secus fiat, Parochus illico proclamationes intermittat, reque ad Nos delata, sponsus pœna librarum sex ceræ albæ Parochiali Ecclesiæ illico exsolvenda (3) multabitur. Eamdem pœnam in ipsius Ecclesiæ beneficium tam sponsus, quam sponsa luent, si ludos, choreas, aliosque id generis congressus habebunt die, vel nocte præcedente celebrationem Matrimonii; quo casu eveniente, Parochus quidem Matrimonium ne differat ad evitanda majoris mali pericula; at statim re ad Nos delata, ac per duos testes probata, duodecim ceræ libras consequetur, ad favorem Ecclesiæ, intra cujus Parochiæ fines hæc, quæ reprobavimus, detestabilia oblectamenta peragentur. Sin autem sponsi eo effrænatæ cupiditatis devenerint, ut rem simul habuerint ante Matrimonii celebra-

(1) *Encycl. Sac. Inquisit.* 13. *Jul.* 1630., & 31. *Oct.* 1691.

(2) *S. C. Ep. in Tranen.* 25. *Oct.* 1588., *in Caven.* 26. *Aug.* 1590., & *alias ap. Nicol. in Flosc. V.* Sponsalia *num.* 2.

(3) *S. C. Ep. in Hieracen.* 20. *Apr.* 1587. *ap. eumd. V.* Matrimonium *n.*8., *Syn. Sublacen.* 1674. *h. tit. num.* 10.

lebrationem, præter (1) excommunicationis ſententiam Nobis reſervatam, quam ipſo facto incurrant, decem aureorum multam in Parochiæ pauperes diſtribuendam, aut Parochialis ejuſdem Eccleſiæ beneficio applicandam ſubibunt.

XI. In utraque ſponſi ſimul, ac ſponſæ Parochia proclamationes habeantur inter Miſſarum ſolemnia tribus continuis feſtis diebus, non tamen immediatis. Moneant Parochi, unumquemque teneri ſub excommunicatione latæ ſententiæ Nobis reſervata revelare, extra Sacramentalis Confeſſionis ſigillum, impedimentum, vel impedimenta Canonica, ſi quæ ſubſint; eademque cenſura illico obſtringi præter falſi pœnas eum, qui falſum aliquod impedimentum malitioſe (2) detulerit, ob differendum, vel pervertendum Matrimonium. Eam ob rem, ut populus ſciat, quænam ſint Canonica impedimenta, Parochi bis in anno, videlicet cum ſolemnes Nuptiæ aperiuntur, die Epiphaniæ, & Dominica in Albis, ea, quæ Matrimonium illicitum, aut irritum faciunt, ſervatis modeſtiæ legibus, doceant, & explanent. Si quod Parocho deferatur impedimentum, illico proclamationes intermittat, ac revelatum (3) ipſemet Parochus Nobis, aut Vicario noſtro aperiat, & mentem noſtram expectet. Si ultra duos a factis denunciationibus menſes Matrimonium differatur, eas mandamus repetendas, niſi aliud Nobis expediens videatur.

XII. Poſtero ſaltem die ab expletis denunciationibus, pro quibus nihil omnino exigi poſſit præter decimam (4) unius aurei partem pro teſtimonialis conſcriptione, Parochus ſponſæ, habito a ſponſi Parocho ſimilium proclamationum factarum, nulliuſque delati impedimenti teſtimonio, matutinis horis, atque orto jam ſole, in propria Eccleſia coram duobus ſaltem teſtibus contrahentes conjungat, iiſque non niſi inter Miſſarum ſolemnia (5) Benedictionem ſacerdotalem ex ritu præſcripto impertiatur; quæ tamen benedictio (6) temporibus vetitis, & in viduarum dumtaxat nuptiis eſt omittenda. Valida quidem ſunt matrimonia, ſi etiam (7) coram viri Parocho ineantur; attamen, tum ut fœminei ſexus (8) verecundiæ conſulatur, tum ut ſervetur antiquiſſima hujus (9) Diœceſeos conſuetudo, quæ non ſine contentionibus, & ſcandalo violaretur, expreſſe præcipimus, ut Matrimoniis

 ſem-

(1) *Lambertin. Inſt.* 46. *a num.* 18., *& cit. Syn. Sublacen. loc. cit.*

(2) *Syn.*1. *Muti pag.*79., *Syn.*1.*Brancat. p.*15., *Syn. Sacchetti p.* 65., *Syn. Sermatth. p.*112., *Syn. Abbati pag.*50.

(3) *C.* Cum inhibitio *de clandeſtin. deſponſat.*

(4) *S.C.Ep. in S.Severin.*Emolument. 6.*Aug.* 1700.

(5) *S. C. C. in Piſauren.* 13. *Jul.* 1630.

(6) *Can.* non oportet, *& ſeqq. cauſ.* 33. *qu.* 4. *& Lambertin. Inſt.* 80. *num.*7.

(7) *Trident. ſeſſ.* 24. *de ref. Matr. cap.* 1., *& S.C.C. ap. Lambertin. Inſt.* 33. *num.* 5.

(8) *Can.* nec illud *cauſ.* 30. *qu.* 5.

(9) *Syn.* 1. *Muti pag.* 80., *Syn.* 1. *Brancati pag.*16., *Syn. Abbati pag.*49.

ſemper aſſiſtat ſponſæ Parochus, qui (1) per ſe ipſum, niſi legitima, graviſſimaque cauſſa impediatur, munus hoc Matrimonia celebrandi, ac ſponſos benedicendi obire tenetur. Qui ſecus fecerit, Nobiſque inconſultis præfatam conſuetudinem violaverit, multam ſubeat quinque aureorum Parochiali ſponſæ Eccleſiæ, cui injuriam fecit, applicandam.

XIII. Statim poſt celebratum Matrimonium, nomina, & cognomina conjugum, & teſtium, diemque, ac locum Matrimonii contracti Parochus deſcribat in libro ad hoc compacto, propria manu, & charactere juxta formam conſuetam. Si quando, prævia (2) dumtaxat noſtra licentia, Matrimonia celebrabuntur vetitis Adventus, & Quadrageſimæ temporibus, nedum Miſſa pro ſponſo, ſolemniſque Benedictio omittetur; ſed monebunt Parochi, abſtinendum etiam a conviviis, choreis, cantibus, & publica (3) traductione ſponſæ in ſponſi domum cum plauſu, comitatu, & ſtrepitu, ſub gravibus pecuniariis multis arbitrio noſtro imponendis, & Parochialis Eccleſiæ, ubi delinqui contigerit, beneficio applicandis.

XIV. Etſi ratum matrimonium a quolibet ex conjugibus diſſolvi poſſit, ſi intra (4) bimeſtre Religioſum ſtatum eligat, & ſolemniter profiteatur; attamen ſi conſummatum ſit, neque perpetuo, neque ad tempus poteſt alter ſe ab altero ſeparare Nobis inſciis, cum divortium Eccleſiæ judicio (5) reſervetur. Quos igitur Parochus nôverit illicite ſine Eccleſiaſtica auctoritate publice ſeparatos, ſi moniti detrectaverint in conjugalem ſocietatem redire, arceat a Sacramentis, Nobiſque, vel Vicario noſtro rem deferat; ut opportunis occurramus remediis. Si quæſtio agitetur ſuper Matrimonii validitate, ea nullatenus expediatur, niſi illo adhibito, & in omnibus Actis (6) audito, quem *Matrimoniorum Defenſorem* nominabimus, & eligemus; alias acta omnia nulla, irrita, & caſſa ſunt. De Matrimoniis conſcientiæ, (7) ad amuſſim ſervanda mandamus, quæ in Superiore Synodo juxta S. M. Benedicti XIV. conſtitutionem ſunt ſtabilita.

XV. Ea potiſſimum conjugibus inculcabunt Parochi, mutuum inter ſe amorem, ac liberorum curam. Viro ſit (8) uxor ſua, non uti ſerva, & ancilla, ſed uti ſocia peregrinationis hujus ſeculi indiſſolubili nodo conjuncta: Uxori amandus vir eſt, & timendus, eique ſciat ſe ſubditam eſſe oportere, ut Apoſtolus monet, cum omni reverentia. Præcipue autem utrique invicem tenentur fidem ſervare, & liberorum, quos ſuſceperint, bonam men-

tem

(1) *Bened. XIV. Conſt.* Nimiam §. 9. 1743.

(2) *S. C. C.* 10. *Jun.* 1684. *ap. Lambertin, Inſt.* 80. *num.* 21.

(3) *Lambertin. Inſt* 80. *a num.* 15.

(4) *C.* verum *c.* ex publico *c.* ex parte *de converſ. conjug. Trident. can.* 6. *de Matrim.*

(5) *C.* Porro *de divort. Trid. can.* 8. *de Matrim.*

(6) *Bened. XIV. Conſt.* Dei miſeratione 1741.

(7) *Syn. Abbati par.* 2. *tit.* 9.

(8) *Syn.* 1. *Muti pag.* 81.

tem potius, quam ingentem fortunam sollicite curare. A prima ætate tum bonis exemplis, tum viva voce docebunt filios timere Deum, & abstinere a peccato. Fidei nostræ rudimenta, & Euangelica mandata præmature eis insinuent; doceantque, plusquam humanas artes, scientiam Sanctorum, qua adolescant usque ad virum perfectum in pietate, & justitia. Huc referimus, persuasum esse debere Matribus omnibus, ut citra grave incommodum non detrectent proprio lacte nutrire natos suos. Non erubescat fieri nutrix, quæ facta est mater; cogitetque eo pietatis officio, quod feræ ipsæ exercent, non denigrari nobilitatis splendorem; cum antiquæ, eæque sanctæ, ac nobiles Matres (1) suis uberibus filios lactarint, uti Sara Isaac, Rebecca Jacob, Anna Samuelem, ac ipsa Dei Genitrix Sanctissima Virgo Maria filium suum Christum Dominum.

XVI. Superioris (2) Synodi decretum renovantes, pœnas ibi propositas comminamur in eos, qui neglectis proclamationibus, furtive coram Parocho, & testibus matrimonium ineunt per verba de præsenti. Si Parochus non prorsus invitus, aut inscius adstiterit, suspensionem ad triennium (3) incurret, & aureorum duodecim pœna multabitur. Contrahentes vero, ac testes scienter præsentes sint (4) ipso facto excommunicati; ac præterea multam solvent, contrahentes (5) quidem triginta aureorum, testes autem decem; quas multas hujus nostræ Cathedralis Bibliothecæ beneficio applicamus. Si quis furtivis his nuptiis auxilium, vel consilium præstiterit, sive vir sit, sive mulier, carcere punietur. Ipsimet sponsi, qui sic contraxerunt, illico separentur, & non nisi tribus de more peractis publicationibus, si nihil obstiterit, erunt conjungendi.

CAPUT SEXTUM

De Sacramentalibus, Sacris Reliquiis, & Imaginibus.

I. *Arma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia (6) Deo ad destructionem munitionum, consilia destruentes, & omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Dei.* Præter novæ Legis Sacramenta, aliis etiam armis in spirituali militia instruimur ad diabolica machinamen-

(1) *Bened. XIV. de Syn. lib. 7. c. 58. num. 11.*
(2) *Syn. Abbati pag. 50., & S. C. C. in Placentin. 3. Febr. 1725.*
(3) *C.* cum inhibitio *de clandestin. desponsat., & Bened. XIV. de Syn. lib. 7. c. 69. num. 2.*
(4) *Id. Bened. XIV. l. c., & c. 68. num. 4.*
(5) *S. C. C. 10. Febr. 1629. ap. Ferraris in Biblioth. edit. Rom. M. pag. 29. col. 2.*
(6) *2. Cor. 10. 4.*

menta evertenda; inter quæ præcipuum obtinent locum Sacramentalia, & Sanctorum patrocinia; ideo de his etiam aliqua per Nos sunt differenda.

II. Ac primo quidem inter Sacramentalia, quibus (1) ex opere operato, ut ajunt, peccata venialia expiantur, *in quantum sunt cum aliquo motu detestationis peccatorum, ac reverentiæ in Deum*, inquit (2) Angelicus Doctor, præcipua est Oratio Dominica; quam præ ceteris precibus explanare, ac commendare fidelibus curent Parochi. Ea est enim a Jesu Christo tradita; adeoque vim maximam habet impetrandi, & nobis Deo humiliter ingemiscentibus amorem, fiduciamque (3) conciliat. Tum aquæ benedictæ pium usum promoveant; & ipsi, ante parochialem Missam Dominicis diebus, vetustissimum (4) ritum adspergendi Clerum, & populum sub quovis prætextu neutiquam omittant, juxta formam in calce Missalis præscriptam; alias in negligentes severe animadvertemus. In Collegiatis autem non Parochiali, sed sollemni Missæ ea aspersio præponatur.

III. His accedit (5) Benedictio Episcopalis, ad quam, si sollemniter impertiatur, genua flectenda esse mandamus etiam a Magistratu (6) Civitatum, exceptis dumtaxat (7) Canonicis, aliisve, qui ex probata consuetudine caput, & humeros profunde inclinant. Ea est enim Divinæ Benedictionis adprecatio, quam si Deus in veteri Lege se exauditurum promisit, quum a Pontificibus, & Sacerdotibus super filios Israel nomen ejus invocabatur (8), multo magis id in nova, in qua Apostolis suis, eorumque successoribus ampliorem contulit dignitatem, & potestatem. Cereorum quoque, ac cinerum, & ramorum ex Olivis benedictorum, usum, vim, ac cultum Parochi explanabunt, juxta sensum precum, quæ in iis benedictionibus ex ritu Ecclesiæ adhibentur; eorumque omnium distributionem statutis ab Ecclesia temporibus faciendam (9) jubemus. Panis quoque benedictionem, ac distributionem in aliquo nostræ Diœcesis oppido fieri consuetam permittimus. Attamen mandamus distribui tantum peracta Missa, & in Sacrario, ne videlicet ob populi tumultum ulla Ecclesiæ irreverentia irrogetur: si secus fiat, distributores pecuniariam arbitrio nostro luent pœnam.

IV. Alias etiam benedictiones ciborum, agrorum, animalium, aliorumque id genus apprime commendamus pro veteri Ecclesiæ more. At caveant

(1) *Trident. sess. 14. c. 5. da Pœnit., can.* Aquam sale *dist. 3. de consecr.*

(2) *D. Thom. 3. par. qu. 87. art. 3.*

(3) *Catech. Rom. par. 4. c. 9. sect. 1. num. 1.*

(4) *Cit. can.* aquam.

(5) *Gl. in Proem. 6. Decretal. V.* Benedictionem.

(6) *S.R.C. 21. Mar. 1676. in Ferentin.*

(7) *S. C. R. in Neritonen. 11. Jul. 1739. Ead. in Viterbien. 23. Mart. 1669. in nostra Actuar. Eccl. an. 1704. fol. 209.*

(8) *Numer. 6. 27.*

(9) *S. C. E. pluries ap. Nicol. in Flosc. V.* Candelæ, *& Syn. Montilj p. 157. v. app. N. 15.*

veant Sacerdotes, ne aliis precibus utantur, quam quæ in Rituali Romano ab Ecclesia approbatæ exhibentur. Quod si ad rem, cui benedictio impertienda est, non forent in eodem Rituali preces appositæ, eæ non temere, & pro Sacerdotum inferiorum libito ex aliis, atque aliis non probatis Auctoribus erunt hauriendæ, sed saltem (1) per Episcopos probandæ. Et quoniam ad animalium benedictionem, atque ad repellendam murium, locustarum, bruchorum, aliorumque noxiorum vermium infestationem nulla in eodem Rituali adest expressa formula, Nos eam, quam S. M. Benedictus XIII., & Card. Lambertini Archiepiscopus Bononiensis, postea Benedictus XIV. publici juris fecerunt, in Calce Synodi damus Num. XI., præcipientes omnibus, ut non aliis formulis uti possint.

V. Non prætereundus hic cerarum a Summo Pontifice benedictarum usus, quibus a figura Agni super impressi *Agnus Dei* nomen inest. Harum cerarum etiam virtutem non parvam aliquando explanabunt Parochi pro fidelium utilitate, quam ex probatissimis (2) auctoribus accipient, videlicet contra fulgura, fulmina, grandinem, incendia, tempestates, ventos, imbres, ac præcipue (3) contra Dæmones, & ad venialium remissionem. Eas autem ceras inaurari, pingi, minio infici, aut venales haberi, sub latæ sententiæ excomunicatione (4), prohibitum esse monebunt.

VI. Aliquando etiam Parochi populum instruent de cultu Reliquiis Sanctorum debito, quorum patrocinio, atque apud Deum intercessione repensa sunt invocantibus ingentia divinitus beneficia. Longe aliter ac Divinum Numen adorari a Catholicis sacras Reliquias docebunt. Non iis sacris pignoribus nostra adhæret fides, & spes, sed ad Deum refertur; Martyrum enim Reliquias colimus, & honoramus, ut eum, cujus sunt Martyres, adoremus; utque honor, quem Dei servis exhibemus, ad ipsum Dominum, Deumque redundet. Qui quidem cultus, licet in ipsas Sanctorum animas in Cœlo regnantes dirigatur, aliqua tamen ex parte debetur ipsis corporibus, quæ uti animabus ad bene operandum instrumento fuerunt, ita gloriæ cœlestis erunt tandem consortia.

VII. Nullas autem Reliquias exponi publicæ Fidelium venerationi permittimus, etiam (5) in Ecclesiis exemptis, nisi per Nos, aut Prædecessores nostros recognitas, & approbatas. Ubi autem novæ Reliquiæ detegantur, Nos (6), adhibitis in consilium Theologis, ea faciemus, quæ veritati,

(1) *Lambertini Inst.* 47. *n.* 18.

(2) *Durand. in Ration. lib.* 6. *cap.* 79., *Delrius lib.* 6. *Disq. cap.* 2. *sect.* 3. *qu.* 3. *Baldassar. Opusc. de Pontific. Agn. c.* 7., *& seqq.*

(3) *Ex Oration. Benediction. relat. a cit. Baldassar. cap.* 12.

(4) *Greg. XIII. Const.* Omni certe 1572.

(5) *Trident. sess.* 25. *De invocat., venerat. &c.*

(6) *Trident. loc. cit.*

tati, & pietati consentanea judicabimus. Quæ ab aliis exteris Episcopis recognitæ, & probatæ in Diœcesim nostram advehentur, eas nemini liceat in Ecclesiis, vel Oratoriis exponere, nisi a Nobis, vel Vicario nostro Generali iterum recognitæ scripto jubeantur (1) exponi, etiam in Ecclesiis exemptis. Exponantur autem (2) cum duobus saltem luminibus semper ardentibus; nunquam autem (3) super altari, in quo Sanctissimum Sacramentum publicæ venerationi est expositum. Si Reliquia non sit insignis, non est alterandum officium, sed recitandum (4) prout in Breviario Romano. Si vero insignis sit, poterit de eo sancto Officium cum Missa celebrari, dummodo tamen constet de identitate, & reperiatur (5) in Martyrologio Romano descriptus; secus neque Missa, neque Officium recitari possunt, sub pœnis de non satisfaciendo præcepto recitandi Officium, aliisque in Constitutione S. Pii V. contentis.

VIII. Licet minores Reliquiæ possint in privatis domibus religiose asservari, grandiores tamen, & insignes, atque integra Sanctorum Corpora in Ecclesiis, vel Sacrariis collocanda sunt, & custodienda; hinc eas etiam intra Monialium septa retineri (6) vetuit Sac. Episcoporum Congregatio. Detineantur autem in Armario foribus, & clavibus saltem duabus munito, quarum una sit penes Ecclesiæ Rectores, alia penes alium a Nobis destinandum, nisi, ex consuetudine, una ex illis servanda sit (7) apud Magistratum secularem, alia semper Rectori, seu Parocho relicta. Ex eo autem armario extrahi, & ad privatas Domos asportari, etiam prætextu tangendi, ac obsignandi infirmos (8), vetamus, nisi habita a Nobis, vel a Vicario nostro facultate; & sub pœna excommunicationis latæ sententiæ eas decerpere, sibique attribuere, aut aliis donare, vel simoniace (9) vendere prohibemus.

IX. Sacras Imagines Christi, Deiparæ, & Sanctorum colendas profitetur Ecclesia, non quod aliqua (10) divinitas, aut virtus illis credatur inesse, vel quod fiducia sit in imaginibus figenda, veluti olim fiebat a Gentibus, quæ in Idolis spem collocabant; sed quoniam honos, qui eis exhibetur,

---

(1) *Xyst. V. Const.* 88. Dominus, *& S. C. R.* 19. *Oct.* 1691., *& in Viterbien.* 26. *Jun.* 1627. *ap. Ferrar. in Biblioth. v.* Veneratio &c. *num.* 55.

(2) *S. R. C.* 22. *Jan.* 1701.

(3) *S. R. C. in Aquen.* 2. *Sept.* 1741.

(4) *S.R.C. in Viterbien.* 1. *Septemb.*1612. *ap. Ferrar. l. c. num.*75.

(5) *S. R. C. approbante Innoc. XII.* 19. *Oct.* 1691.

(6) *S. C. Ep. in Faventin.* 7. *Mar.* 1617.

(7) *S.R.C.* 8. *Maii* 1604.*in Lecteren.*, *S.C.Ep. in Civ. Castell.* 6. *Apr.* 1696., *Syn.* 1. *Muti pag.* 14., *Syn. Sermatth. pag.*22.

(8) *C.* cum ex eo *de Reliq.*, *Syn.*1.*Muti p.*14., *Syn. Sacchetti pag.*18., *Syn. Sermatth. p.*21., *Syn. Abbati pag.* 8.

(9) *Ex Lezan. tom.* 3. *v.* alienatio *num.* 14.

(10) *Trident. sess.* 25. *l. c.*

betur, refertur ad prototypa, quæ illæ repræsentant. Eas autem procaci (1) venustate depictas, aut ornatas vetuit Ecclesia, nihilque indecorum, vel profanum habitu, vultu, ac toto Corporis statu in eis adhibeatur. Etiam in Ecclesiis exemptis nulla insolita collocetur imago, quæ a Nobis probata non fuerit, præsertim SS. Trinitatis, quam non nisi juxta veterem, & probatam fidelium consuetudinem (2) pingi posse jussit S. M. Benedictus XIV.; quinimmo decreto, & exemplo (3) S. M. Urbani VIII. comburi mandamus picturas omnes exhibentes eamdem SS. Trinitatem sub specie hominis triplici facie instructi cum tribus buccis, tribus nasis, & quatuor oculis (4), & si quæ aliæ inveniantur similes.

X. Nemini liceat Sanctæ Crucis signum, aliasque sacras figuras pingere, aut sculpere humi, ubi incedentium pedibus proterantur, vel in sordidis, aut humilibus locis, aut sordium periculo (5) expositis, &, si effictæ jam sint, prorsus deleantur, & removeantur. Prohibemus etiam appendi eas cauponis pro insignibus, atque ubi appositæ sunt, omnino tollantur; alioquin gravissimis pœnis hanc Sanctis irrogatam injuriam ulciscemur. Intra Ecclesiam autem, aut etiam in ejus ambitu, vel porticibus, ratione festi sollemniter celebrandi, aut causa Processionis habendæ ne exponantur in propatulo tabulæ, quæ indecorum, procax, ridiculum, aut profanum aliquid (6) exhibeant sub pœna duorum aureorum, & amissionis picturarum sic expositarum.

XI. Si quandoque per sacras Reliquias, aut Sanctorum imagines dignetur Deus sua divina miseratione nova edere miracula, Vicarii foranei, ceterique Ecclesiarum Rectores illa diligenter notent, at non evulgent, Nobis inconsultis; qui simul atque de iis aliquid comperti habuerimus, adhibebimus in consilium Theologos, & alios pios viros, ut juxta Tridentini monita (7), rem geramus. Interim cohibeatur Populus, nostrumque judicium expectetur.

O TITU-

(1) *Trident. l. c.*
(2) *Bened. XIV. Const.* Sollicitudini 1745.
(3) *Urban. VIII.* 11. *Aug.* 1628. *relat. in dict. Const. num.* 28.
(4) *Ap. Nicol. in Flosc. v.* Imago *num.* 7. *Id. Urban. VIII. Const.* 15. *Mar.* 1642.
(5) *S. C. Ep. in Venet.* 22. *Mar.* 1596. *ap. Nicol. l. c. n.* 2. *Lambertin. Inst.* 73., *Syn.* 1. *Muti pag.* 15., *Syn. Sermatth. pag.* 18., *Syn. Abbati pag.* 9.
(6) *Syn.* 4. *Brancat. pag.* 8., *Syn.* 5. *ejusd. p.* 13., *Syn. Sacchetti pag.* 19., *Syn. Sermatth. p.* 19.
(7) *Trident. loc. cit.*

TITULUS TERTIUS

De Cultu Dei, & Sacrorum disciplina.

CAPUT PRIMUM

De Festorum observatione.

S*Abbatum Domini Dei tui est; non* (1) *facies opus in eo. Requies Sabbati* (2) *sanctificata est Domino*. Dominicos dies, qui in Judaicorum Sabbatorum locum suffecti sunt, aliosque festos in honorem Deiparæ, Apostolorum, aliorumque Beatorum Cœlitum ab Ecclesia sacratos, religiose, ac sancte esse transigendos, Divino, ac sæpe repetito præcepto, tam in veteris, quam in novi Testamenti paginis arctissime mandatur; cujus quidem præcepti duplex est vis (3), ut nempe a suis operibus homines vacent, utque ad opera ad Dei servitutem pertinentia incumbatur, quibus in Dei cultum vere sanctificentur (4) hi dies.

I. Cum autem præceptum hoc (proh dolor!) minimam in Civitatibus, ac Diœcesi nostris observantiam obtineat, & cum satis vereri possimus, ne hac transeuntes inimici Christiani nominis videant, & derideant (5) sabbata nostra, huc potissimum totius nostræ sollicitudinis Pastoralis zelum, ac robur conferimus, ut prorsus irreligiosa hæc, detestabilis, impia, ac sacrilega inobservantia e medio tollatur. Parochos adjutores ad hanc vigilantiam compellamus, & hortamur, ut totis viribus in detestabiles abusus invehantur. Monitis addant e Sacris Scripturis decerptas Divinæ vindictæ comminationes. Idipsum præstent Concionatores, & Confessarii, qui haud se

(1) *Exod.* 20. 9.
(2) *Exod.* 18. 26.
(3) *Serm.* 251. *inter Opera D. August.*
(4) *Isidor. lib.*2. *de Eccles.Off. c.*24.
(5) *Thren.* 1. 7.

se faciles præbeant ad absolvendos eos, qui frequentiores sunt in publica hujus præcepti transgressione, quæ aliis scandalum ingerat; nisi per manifesta contritionis indicia, gravique ipsis imposita pœnitentia, probabili conjectura emendationem sperent. Præ ceteris autem acriores sint in Dominos, patresque familias, qui jussu, consensu, vel oscitantia in caussa sunt, ut famuli, filiique sacrilegæ huic impietati assuescant.

II. Præsides etiam, ac Magistratus seculares obsecramus, & in Domino hortamur, ut quoniam delictum hoc (Clericis exceptis) tanquam (1) mixti fori ad eos etiam puniendum spectat, manum Nobis adjutricem porrigant, atque a suæ Curiæ satellitibus hæc, quæ sancire nobis visum est, decreta, ac pœnas executioni debitæ mandari jubeant.

III. Atque ut a primoribus locorum personis ordiamur, cum delatum Nobis fuerit in aliquibus hujus Diœceseos Curiis festo die quandoque judicia agitari, Nos sacrorum (2) Canonum disciplinam inculcantes, placita omnia, omnemque judicialem strepitum prohibemus. Hinc, quamvis partes consentiant, neque citationi, neque causæ cognitioni, neque sententiæ locus eo die esse potest. Si autem judices cujuscumque fori jus dicere, aut Notarii publica Instrumenta conficere, vel juramenta excipere non dubitaverint, sciant hujusmodi Acta omnia irrita esse, ac nullius roboris, & momenti, nisi ad illa vel suaderet pietas, vel necessitas urgeret. Proinde (3) exceptis causis spiritualibus, & miserabilium personarum, aut si de rebus agatur, quæ, si differantur, sint perituræ, reliquos omnes actus, & causas prorsus interdicimus, judicum conscientiam onerantes, quam speramus in hoc religiosam fore.

IV. Sequuntur mercatus, & nundinæ; circa quos nihil est, quod addamus Constitutioni jam emanatæ (4) a S. M. Benedicto XIV., cujus summa est, ut diebus festis mercatus ne fiant, qui, si (5) aliquo hebdomadæ die determinato iniri soleant, transferantur in diem præcedentem, quotiescumque dies determinatus fuerit festus, quacumque in contrarium consuetudine non obstante. Nundinas autem quotannis haberi consuetas tolerandas esse etiam diebus festis sanxit, modo quibusdam matutinis, & vespertinis horis Officinæ claudantur, nec (6) publica exerceantur commercia; ut, qui ad nundinas confluxerunt, Missæ Sacrificio, & divinis Officiis intersint, aliisque Christianis operibus festum sanctificent. Id optime præstitisse Prædecessores nostros cognovimus per Edictum, quod super celebribus

(1) *Lambertin. Inst.* 43. *num.* 9.
(2) C. omnes, *c.* conquestus *de Feriis*.
(3) *Fagnan. in cit. c.* conquestus *de Feriis*.
(4) *Bened. XIV. Const.* Ab eo tempore 1745.
(5) *Cit. Const.* §. 23.
(6) *Cit. Const.* §. 29., & 30.

bribus ad Beatæ Mariæ ſupra Quercum nundinis bis in annum fieri conſuetis publicarunt; quod & Nos perpetuo publicari, & obſervari, ſub pœnis ibidem contentis, hac legis ſanctione ſtatuimus. Ad eum modum nundinas per noſtram Diœceſim permittimus, ſi quo in loco celebrentur, & Pontificiæ hujus Conſtitutionis Vicarii foranei integram obſervantiam curabunt.

V. His ſuccedunt opera ſervilia, inter quæ ſub infraſcriptis (1) pœnis prohibemus omne opus ruſticum in agro exercendum, & vecturas animalium cum ſarcinis tritici, uvæ, vini, olivarum, cannabis, aut lini. Excipimus dumtaxat eos, qui iter die non feſto inchoatum proſequuntur. Vetamus item diebus feſtis pannos, aut lintea ablui, aut ſiccanda palam exponi, ſues mactari, ſalſamenta confici, cannabem recidi, linum evelli, vel in piſcinis maceranda ea collocari, aut uvas decerpi ex vitibus, & in congiis reponi, etiamſi poſtero die ad urbem eſſent advehendæ. Morem hunc, quem vocant *andare a far le ſome*, tanquam abuſum, & corruptelam die feſto reprobantes, omnino eliminari mandamus indicta peculiari pœna trium aureorum in vineæ, ſeu prædii Dominos; duorum aureorum in Agaſones, qui congia ad vineas adſportabunt; & unius aurei, vel carceris in ſingulas mulierculas, quæ gregatim, ut aſſolent, ad illud ſervile opus exercendum, nullo Religionis ſenſu abſterritæ publico cum ſcandalo in arva egrediuntur.

VI. Quoad officinas, in quibus medicamenta (2) venduntur, aut panis, eas permittimus detineri apertas ob humanas neceſſitates, modo tamen extra Apothecam nec ſcamna, nec ſedilia detineantur. Permittimus etiam lanionibus, ſalſamentariis, olitoribus, tabaci, & vini venditoribus, cauponibus, & villicis fructus, legumina, aut olera vendentibus retinere officinas apertas; & ibidem carnes, vinum, ceteraque quotidiano victui neneſſaria vendere; ea tamen (3) lege, ut ad campanarum ſonitum, quo in Cathedralibus, Collegiatis, vel Matricibus locorum Eccleſiis datur ſignum divinorum Officiorum, aut ſolemnis Miſſæ reſpective, illico excluſis omnibus emptoribus fores claudantur, mercesque vendendæ reponantur, nec iterum aperire, aut vendere liceat etiam intra clauſas officinas, & tabernas, niſi pulſata hora vigeſima ſecunda. Cauponæ autem pateant his etiam horis, ad excipiendos dumtaxat peregrinos, & advenas, excluſis tamen domiciliariis, ſeu Civibus per idem temporis ſpatium.

VII. Eadem lege fabriferrarii, & barbitonſores teneantur. Primi quidem

---

(1) *Syn. 1.Muti pag.21., Syn. Sacchetti h. tit., Syn. Sermatth. pag. 42., Syn. Abbati p. 15.*

(2) *S.C.Ep. ap. Nicol. v.* Feſtum *n.18. & 24.*

(3) *Ead. ap. eumd. loc. cit. num. 20., & Lambertin. cit. Inſt. 43.*

dem ad medendum (1) equis, aliisque belluis, & ad eos ferreis soleis calceandos; alteri autem ad barbas tondendas horis dumtaxat, ut supra præmissis. Sin autem barbitonsores, aut eorum famuli in fraudem legis hujus, vel in domo propria barbas tondebunt, vel aliorum domos pelvim, & novaculas adsportabunt ad simile officium exercendum, sciant se, præter multam pecuniariam, etiam exilii (2) pœna a tota nostra ditione coercendos. Eædem horæ præfinitæ sunto iis, qui prædam venatu, aut piscatione captam publice in platea vendunt. Sartores autem, & calcearii matutinis horis usque ad dictum campanæ sonitum opera jam completa vendant, & calceos pedibus aptent intra clausam officinam, ostiolo tantum aperto; post autem eas horas omnino abstineant per reliquam diei partem. Frumentum (3) molere, & panem coquere, piscari, messes, aut fæna secare nunquam liceat nisi necessitate (4) cogente, non tamen affectata, vel procurata, obtentaque a Nobis, vel Vicariis nostris (5) licentia in scriptis, gratis semper danda (6).

VIII. Solemni autem Paschæ, Pentecostes, & Nativitatis Domini die nulli omnino hominum fas sit quocumque prætextu, tametsi nundinæ occurrant, officinas aperire, nisi solis dumtaxat Pharmacopolis ob exhibenda, mera necessitate urgente, præscripta a Medicis, Chirurgisque medicamenta. Quicumque contra hæc deliquerit, emptores, rei, quam emerunt, jacturam subibunt; venditores autem, aut animalium onustorum ductores, cæterique operum vetitorum gestores, aut officinarum domini tribus aureis absque remissionis spe (7) multabuntur qualibet vice; tertiam partem denunciatori, seu (8) executori, alias Ecclesiæ Parochiali, sub qua culpa fuit patrata, ex nunc assignantes, in sacra supellectili instauranda insumendas. Si denunciator non adsit ea pars Ecclesiæ accrescat. Volumus autem, ut etiam per inquisitionem, atque ad (9) relationem simplicis accusatoris, qui nunquam revelabitur, procedatur. Fas sit executoribus, ubi quem in flagranti repererint quocumque modo (extra supra permissos casus, & horas) Festorum observantiam violantem, trahere in carcerem, vel pignora auferre; aut si quis patentalibus magnatum litteris se tuebitur, eum execu

tores

(1) *S. C. Ep. ap. Nicol. loc. cit. num.* 16.
(2) *Lambertin. Inst.* 43. *num. cit.*
(3) *Id. Inst.* 65. *num.* 36.
(4) *Nicolaus V. ap. Rainald. ad ann.* 1447. *n.* 28.
(5) *S. C. C.* 22. *Apr.* 1599., *&* *S. C. E.* 12. *Mar.* 1601.
(6) *S. C. Ep. in Civit. Castell.* 21. *Aug.* 1615., *& ad Episc. Ulissipon.* 7. *Dec.* 1691.
(7) *Const. S. Pii V.* Cum primum, *relat. a Fagnan. in c.* Presbyteri *de pœnis num.* 34., *Syn.* 1. *Brancat. pag.* 29., *Syn. Abbati pag.* 15., *&* 17.
(8) *S. C. Ep. ap. Nicol. V.* Festum *num.* 27.
(9) *Syn. Abbati pag.* 16.

tores cogent (1) proprium in ſyngrapha ſcribere nomen, aut ſi ſcribere neſciat, Crucem in pagina propria manu figuare coram duobus teſtibus, ut per Nos, datis ad magnates litteris, idem ultra pecuniariam pœnam Principum defenſione privetur. Noſtræ autem patentes litteræ nemini quoad hoc ſuffragentur.

IX. Duos alios caſus excipimus; ſcilicet ſi quando ingreſſus in domum ab artificibus inhabitatam alius non ſit, quam officinæ oſtium, tunc fas eſſe volumus illud aperire ob eum dumtaxat uſum, non tamen patens retinere. Item ad ſuccurrendum pauperum feminarum egeſtati, quæ præſertim dum nutriunt, lintea abluere, & ſiccare coguntur etiam die feſto, quod aliis mundis linteis careant, permiſſum id illis eſto, habita prius in ſcriptis licentia a proprio Parocho, cui, quoad hoc, auctoritatem facimus præſenti ſtatuto hanc in ſua Parœcia facultatem impertiendi.

X. Fœdius vitioſis, quam ſervilibus operibus feſta deturpantur. Ebrietatum proinde, ac chorearum deteſtabiliorem licentiam damnamus. Parochi, Concionatores, Confeſſarii in hanc effræniorem Orgiorum imitationem invehantur, cum jam prope videantur Chriſtiani diebus Feſtis immolare Dæmoniis, & non Deo, qui Orationis, Laudis, & contriti cordis Sacrificio, non compotationibus, ludis, ſaltationibus, ſpectaculis honoratur. Nos vero ſcientes, quantum adjectis pecuniariis pœnis (irrito licet conatu) adlaborarit alter e Prædeceſſoribus noſtris ad extirpandum ebrietatis vitium, quo *plebs Viterbienſis nimis vino indulgens* (2) turpiſſime delectatur, ut pertinaciori, & quaſi deſperato morbo acrius remedium apponamus, præcipimus Curiæ ſatellitibus, ut diebus Feſtis ſæpe circumeundo, & vinarias tabernas viſitando, ſi quem repererint ebrium, vinoque madidum, illico in vincula trahant, ut, præter unius aurei multam pauperibus elargiendam, trium dierum jejunio, in pane ſolum, & aqua ſecretiore carcere, ferreiſque compedibus detentus, crapulam obdormiat.

XI. Non abſimiles dabunt pœnas (3) ii, qui choreas, tripudia, ſaltationes agitant, tam ruri, quam in oppidis tum diebus Feſtis, tum integro Adventus, & Quadrageſimæ tempore, & qualibet per annum ſexta feria. Auctores, qui eas ducunt, pulſatores inſtrumentorum, & præcentores, eoſque, qui domum ad hæc tripudia conceſſerint, trium aureorum pœna pro ſingulis vicibus plectendos decernimus inſumenda in ſacris ſupellectilibus comparandis ad beneficium ejus Parochialis Eccleſiæ, ubi hæc geruntur. Circulatores, Mimos, Hiſtriones, omneſque ſcenicis, & theatralibus

(1) *Lambertin. cit. Inſt.* 43. *num.* 9.
(2) *Syn.* 1. *Brancat. pag.* 29.
(3) *Bened. XIV. Encycl.* Nihil 12. *Aug.*1742. §. *IV.*, & *Conſt.* Inter cætera 1748.

bus (1) ludis inservientes, etiam prætextu medicamentorum vendendorum, edere spectacula, larvarum ludicra, aliasque publicas id genus nugas diebus Festis omnino prohibemus, indicta in singulos aureorum quinque pœna favore Bibliothecæ nostræ Cathedralis, sublataque spe prorsus licentiam ad has nugacitates obtinendi. Eos vero, qui his sacris diebus, tam in officinis, & tabernis, quam in publicis viis etiam extra oppida deprehensi fuerint in flagranti ludere aleis, taxillis, aut personati, in vincula rapi mandamus unius aurei pœna multandos, quam Viterbii præfatæ Bibliothecæ, in aliis autem locis Parochiali Ecclesiæ Matrici applicamus. Luctas, aut cursationes tam (2) nudorum, quam seminudorum hominum festis, profestisve diebus omnino vetamus, indicta tam in currentes, aut luctantes, quam in ludi, cursusve auctores quinque aureorum pœna, ut supra, applicanda; præter alias rigidas, & condignas pœnas etiam diuturni carceris per laicam quoque potestatem expetendas.

XII. Parochi postremo quacumque Dominica die intra Missarum solemnia populo indicabunt Festa omnia, quæ in ea hebdomada occurrent, & in vespere pervigilii, totius æris campani festivo pulsu proximam sequentis diei celebritatem admonebunt. Iidem in sollemnioribus anni festivitatibus constitutiones has cum adjectis pœnis populo pervulgabunt, ne quis ignorantiæ excusationem obtrudere possit. Quod præcipuum autem est, iidem, & Concionatores omnes, Confessariique crebro docebunt, quam graviter (3) decipiantur ii, qui postquam sacrosancto Missæ Sacrificio semel (atque utinam pie) interfuerint, reliquas festi horas aut jocando, aut otiando, aut se licenter oblectando consumunt. Ad eam rem populum instruent, qua ratione dies festi sanctificandi sint, quem in finem sint instituti, quæque opera iisdem conveniant diebus. Hæc si præstiterint, profecto inde fiet, ut irritus cadat vesani hostis conatus, qui nihil non agit, ut quiescere faciat omnes dies festos Dei a terra.

CA-

(1) *Encycl. Clem. XI. 11. Jan. 1719., & 4. Jan. 1721. Bened. XIV. cit. Const.* Inter cetera, *& Syn. 1. Muti pag. 23., Syn. Sermatth. pag. 43., Syn. Abbati pag. 17.*

(2) *Bened. XIV. cit. Encycl., & Syn. Abbati p. 18.*

(3) *S. Chrysost. hom. 1. de Lazar. D. Th. 2. 2. qu. 122. art. 4. ad 3., Catech. Rom. par. 3. cap. 4. num. 21., & 26.*

CAPUT SECUNDUM

De Sacris Jejuniis.

I. S*Anctificate* (1) *jejunium*. Pœnitentiæ virtutem lege divina cunctis fidelibus inculcatam, Ecclesia Catholica certo saltem modo, tempore, & diebus exercendam mandavit, ut carnem, quæ concupiscit adversus spiritum, mortificantes, animæ sanctificationem percipiant. Cujus quidem præcepti duplex est finis, ut nempe caro attenuetur jejuniis, & spiritus per contriti cordis, & orationum holocausta medullata Deo immoletur. In eo enim sita est pœnitentia, ut non solum cessationem a peccatis, & male anteactæ vitæ detestationem, eorumdemque peccatorum Sacramentalem Confessionem habeat; sed & ut divinæ justitiæ satisfiat per jejunia, eleemosynas, orationes, aliaque spiritualis vitæ monita, quemadmodum (2) enixe Nos monet Sanctissimus Dominus Noster CLEMENS XIII. Encyclicis ad Nos datis.

II. Hanc Ecclesiastici jejunii disciplinam a majoribus nostris religiosissime custoditam, sed ætate nostra non parum labefactatam reparare conatus fuit nostra tempestate S. M. Benedictus XIV. plurimis constitutionibus hac super re editis, & ab eodem feliciter regnante SS. D. N. confirmatis, quarum summa hæc est; neminem prorsus audacter, fidenterque usurpare debere a jejunio dispensationem; sed ad eam (non superbe, & arroganter postulandam) requiri, præter legitimam causam, utriusque (3) medici consilium. Medicus igitur primum corporis sub arctissimo propriæ conscientiæ onere scripto testetur, adesse legitimam causam, ob quam esus ovorum, aut lacticiniorum tantum (si hæc sufficiant), sin minus, etiam carnium esus indulgeri possit. Hanc medici temporalis attestationem subscribat Parochus, vel pro Monasteriis, aliisque cœtibus Confessarius, quorum etiam, tanquam spiritualium medicorum, conscientiam oneratam volumus super causæ veritate dispicienda; ac postremo Vicarii Nostri Generalis, vel aliorum a Nobis deputatorum (4) in Civitatibus, foranei autem in aliis Diœcesеos locis dispensatio, aut licentia accedat scripto pariter exarata. Qui secus fecerint, sciant, per Nos inquirendum, & procedendum, tanquam in contemptores Ecclesiasticæ Legis, & veluti de Hæresi (5) suspectos habendos esse.

III. Tum

---

(1) *Joel.* 1. 14.
(2) *SS. D. N. Clem. XIII. Encycl.* Appetente 20. *Dec.* 1759.
(3) *Bened.XIV.Const.*Non ambigimus 1741.
(4) *Syn.* 1. *Muti pag.*24., *Syn. Sermatth. p.*38.
(5) *Zecchius tom.*1. *tit. de fide c.* 11. *num.*5.

III. Tum legitime dispensatos ad esum lacticiniorum, aut carnium duabus his conditionibus in dispensatione, vel expresse, vel tacite appositis teneri. Harum prima est, ut qui dispensantur unica sint comestione contenti, sive ex privata causa, sive multitudini universæ per Sedem Apostolicam indistincte dispensatio concedatur; dummodo (1) nulla certa, & periculosa affectæ valetudinis ratio intercedat, & aliter fieri necesse sit, seu, ut S. M. Clemens XI. (2) propria manu scripsit, Edictoque Romæ publicato inseruit, ad unicam comestionem tenentur illi, qui salubri carne vescuntur, eo solo ducti motivo, quod eorum saluti noceant quadragesimales cibi. Altera, ut licitæ, atque interdictæ (3) epulæ, carnes scilicet, & pisces, Quadragesimalibus etiam Dominicis diebus non simul apponantur, aut adhibeantur; ad quas binas conditiones implendas sub gravi tenentur ii, quibuscum dispensatur. Piscibus tamen edendis non interdicuntur alii, quibus datur facultas adhibendi tantum ova, & lacticinia.

IV. Ad hæc non licere (4) dispensatis ad esum carnium comedere in refectiuncula vespertina carnes sub ea quantitate, quæ jejunantibus permittitur, sed utendum eo cibo, eaque potione, quibus homines rectæ, & meticulosæ conscientiæ jejunii tempore utuntur; reprobatumque ob eam rem fuisse ab eodem SS. D. N. Regnante abusum, quo nonnulli putant, extra unicam comestionem, licere sibi (5) potiones lacte permixtas sumere; cum, ea unica comestione excepta, in reliquis æquiparandi dispensati sint iis, quibuscum nulla est dispensatio. Item neque licere horam jejunantibus præscriptam antevertere, sed omnino etiam a dispensatis observandam eam esse. Quas leges tam unicæ comestionis, quam horæ, refectiunculæ, & non permiscendi epulas, etiam extra Quadragesimam urgere declaravit (6) idem Benedictus XIV.

V. Carnes, aliique vetiti cibi esurialibus diebus non aliis vendantur, quam iis, qui facultatem, seu licentiam comedendi exhibuerint; eaque venditio ne fiat publice, sed secreto, & in abdita apothecæ parte carnes custodiantur pannis obtectæ, non in propatulo expositæ. Emptores pallio contectas, seu sportula deferant inclusas. Venaticæ etiam carnes publice non prostent venales, sed abdite, ut supra, vendantur. Caupones quoque, aut Tabernarii non nisi infirmis, aut prædicta licentia munitis, vetita coquant,

P

(1) *Bened. XIV. Const. cit.*, & *Const.* In suprema *eod. an.* 1741.
(2) *Clem. XI. Edict.* 23. *Febr.* 1705. §. 7.
(3) *Bened. XIV. Const. citat.*, & *Const.* Si fraternitas 1744.
(4) *Cit. Const.* Si fraternitas *ad dub.* 2.
(5) *SS. D. N. cit. Encycl.* Appetente.
(5) *Bened. XIV. cit. Const.* Si fraternitas *ad dub.* 7.

quant, aut apponant fercula. Qui (1) contra alterutrum ex his deliquerit, tam venditor, quam emptor, aut Tabernarius pœna viginti quinque aureorum multabitur, ut infra applicandorum.

VI. *At qui jejunat in peccatis suis, & iterum eadem faciens*, (ait Sacra Scriptura) *quid proficit* (2) *humiliando se? Dissolve* (3) *colligationes impietatis, solve fasciculos deprimentes. Frange esurienti panem tuum, & egenos, vagosque induc in domum tuam*. Haud quicquam proderunt non sanctificata jejunia, si, cum corpori lautiora subtrahuntur edulia, mens non jejunet a vitiis. Ob eam rem omnes peccandi occasiones, omnia, quæ inconditam lætitiam, & voluptatem redolent, prorsus interdicimus. Choreas, comœdiasque tam publicas, quam privatas, publicos ludos, cantus, & sonos per vias, circumforaneos, scurras, circulatores tam diu, quam noctu, toto Quadragesimali tempore usque ad feriam tertiam post Pascha inclusive, omnino prohibemus, indicta (4) in singulos scutorum viginti quinque pœna, quam Viterbii Bibliothecæ Cathedralis nostræ applicamus, in aliis vero locis ad pios usus destinabimus; præcipientes, ut qui in his deliquerint, illico in carcerem rapiantur, subituri etiam alias corporis afflictivas pœnas, arbitrio nostro imponendas, juxta casuum, personarumque qualitatem.

VII. Jejunio pariter bona opera adjungant Christifideles, misericordiam præsertim in egenos, ut fiat refectio pauperis abstinentia jejunantis. Præcipue autem his pietatis operibus, oratione scilicet, & misericordia, peccata sua expiare, Deoque satisfacere non negligant ii, qui a communi pœnitentiæ lege legitimis ex causis dispensati culpas de mundano pulvere contractas castis saltem jejuniis (5) decoquere non possunt.

VIII. Hæc sæpe doceant Parochi; quodque omnium maximum est, constanter moneant populos verbis SS. D. N. CLEMENTIS XIII., omnem iniquitatem, parva, magnave sit, aut ab ipso pœnitente, aut a Deo vindicante puniri oportere; & nisi a Deo puniri velimus, id non aliter vitare nos posse, quam si ipsi nos puniamus. Ex hoc fiet, ut ad exactam jejunii observationem, minus exquirantur suavitates in dapibus, in cupediis deliciæ, quæ si non discrepant, haud saltem integre congruunt cum vera abstinentia.

CA-

(1) *Ex Edict. Rom. cit., & nostris Syn. hoc tit.*
(2) *Eccli.* 34. 31.
(3) *Isa.* 58. 6., & 7.
(4) *Ex cit. Edict., & Syn. nostris.*
(5) *Const. cit.* Non ambigimus.

CAPUT TERTIUM

De Ecclesiarum reparatione, veneratione, & immunitate.

I. G*Loria, & divitiæ* (1) *in domo ejus; domum Dei* (2) *decet sanctitudo*. Quanquam omnipotens, & immensus Dominus Deus noster Cœlum impleat, omnisque terra plena sit gloria ejus; attamen nonnulla loca in præcipuam gloriæ habitationem elegit, ubi poneret tabernaculum admirabile, tabernaculum suum cum hominibus, ut habitaret cum eis. Has ergo ædes, nostra scilicet Templa, quam maximo decet splendore illustrari, veneratione coli, & sacro quodam tremebundi cordis horrore terribilem in eis Majestatem honorari; unde ornatu, decore, sanctitate, & gloria, tanquam insignium varietate circumamicta Ecclesia, sicut sponsa ornata viro suo enitescat.

II. Id facile præstabitur si in Parochis, Confessariis, Concionatoribus is semper imperterritus, quem optamus, zelus habeatur, quo crebra, & acri eloquentia inculcent fidelibus, eam esse id temporis christianarum urbium gloriam, ut, quam prisci fideles persecutionibus insævientibus ostentare non poterant templorum sumptuosam magnificentiam, eam nunc exquisitissimam, elegantissimam, &, quam maxime fieri potest, religiosissimam sancta contentione præseferre æmulentur. Quod ad Nos attinet, in id primum incumbimus, ut vetitum velimus cuilibet, novas (3) Ecclesias, Altaria, Cappellas erigere, nisi nostra accedat licentia, quam se consecuturum speret nemo, nisi necessariis instruat ornamentis, & stabilibus dotet subsidiis.

III. Quæ vero jam sunt erecta nemini liceat sub interdicti pœna diruere, vel in alium locum transferre. Ecclesias temporum injuria ita collapsas, ut pro dignitate instaurari nequeant, ex Tridentini (4) sanctione, vel dirui, vel in profanos, non sordidos usus converti permittemus, erecto tamen ibi adorando Crucis vexillo. Parochiales autem, & matrices Ecclesiæ primo ex ipsius (5) Parochiæ reditibus; tum ex reditibus (6) eorum, qui ex Ecclesiastico Beneficio ibi residere tenentur; ac postremo, in horum defectum, ex collectis, seu decimis Parochianorum instaurandæ sunt; quos cunctos omnibus remediis opportunis, quacumque appellatione,

 aut

(1) *Ps.* 111. 3.
(2) *In Off. Dedic. ex Ps.* 92. 5.
(3) *Can.* Nemo Ecclesiam, *can.* Nullus Presbyter il 2. *dist.* 1. *de consecr.*
(4) *Trident. sess.* 21. *de ref. cap.* 7.
(5) *C.* de his *de Eccles. ædific.*
(6) *C.* Quicumque *eod. tit.*, *Rot. in Rom.*, *seu Regien.* Reparation. 26. *Apr.* 1743. *cor.* Nunez, & 4. *Mar.* 1746. *cor. Caprar.*

aut exemptione remota, (1) per Nos ad prædicta cogendos voluit Tridentina eadem Synodus. Idem prorsus statutum servetur (2) quoad ædes Parochiales curandas, & instaurandas.

IV. Cathedralium, Collegiatarumque imprimis, in quibus fidelis populus frequentius ad orandum convenire solet, sollicita cura Nos tangit. Earum Ecclesiarum instauratio etiam S. M. Benedicti XIII. universalis Ecclesiæ Pastoris religiosissimum pectus ita commovit, ut nullam sollicitudinem quoad hoc judicaverit nimiam. Supradicti igitur Summi Pontificis constitutioni (3) inhærentes decernimus, & mandamus, ut in posterum (salva semper tamen immemorabili hujus Diœceseos consuetudine solvendi mediam annatam per quascumque Dignitates, & Canonicos in respectiva summa jam a Prædecessoribus nostris taxata) „ omnes ii, qui erunt provisi de „ Parochialibus una cum incertis annuum reditum scutorum centum mo- „ netæ Romanæ excedentibus, & de Beneficiis tam residentialibus, quam „ non residentialibus, & simplicibus sitis extra Ecclesias Collegiatas cujus- „ cumque valoris existant, teneantur solvere, & respective deponere me- „ diam annatam pro fabrica Ecclesiæ Cathedralis. Provisi vero de Paro- „ chialibus una cum incertis annuum reditum scutorum centum monetæ „ præfatæ excedentibus, & de Canonicatibus, & Beneficiis tam residen- „ tialibus, quam non residentialibus, & simplicibus sitis in Ecclesiis Colle- „ giatis, vel ad illas translatis, cujuscumque valoris existant, itidem te- „ neantur solvere, & respective deponere mediam annatam pro fabrica „ Ecclesiæ Collegiatæ.

V. Hæc media annata debeatur a prædictis Beneficiorum possessoribus ex primo anno fructuum, sive Beneficia liberæ collationis, sive Jurispatronatus tam mixti, quam Laicalis, fuerint, & ad quemcunque electio, collatio, institutio, & provisio pertineat; *dummodo collationis, institutionis, & provisionis Sanctæ Sedis minime existant*. In iis autem Dignitatibus, seu Canonicatibus, ubi jam summa taxata fuerat, si ea minor foret fructibus sex mensium, ad justam, & rigorosam taxam mediæ annatæ augeatur. Volumus tamen, ut hæc media annata computanda sit, & esse (4) intelligatur, detractis oneribus pensionum, collectarum Cameralium, & Missarum celebrandarum, juxta fundationis legem; eaque locum non habeat, quando pro (5) reparatione, & conservatione fabricæ Ecclesiæ sufficienter aliunde consultum sit. VI. Ad

---

(1) *Trident. loc. cit.*

(2) *S. C. C. ap. Barbos. in c.* de his *de Eccl. ædific. num.* 5.

(3) *Bened. XIII. Const.* Pius, & misericors 1725. *in Append. ad Conc. Rom. num.* 24.

(4) *S. C. C. in Tudertin.* 7. *Jun.* 1728. *lib.*78. *Decretor.*

(5) *S. C. C. in Tusculan.* 20. *Dec.* 1725., & *in Anagnin.* 2. *Maii* 1733.

VI. Ad ejuſdem conſtitutionis tramites mandamus per quæcunque Civitatum, ac Diœceſis noſtrarum Capitula præſentandam infra bimeſtre perſonam idoneam a Nobis approbandam, & deputandam, in cujus manibus deponantur hæ mediæ annatæ, quæ (deficiente neceſſitate occurrendi reparationi Eccleſiæ) inveſtiantur in ſtabilibus, & fundis ſeu capitalibus ſecuris, atque fructiferis; annuique proventus non in (1) alium uſum, quam reparationis, conſervationis, augmenti, & ornatus earumdem Cathedralis, & Collegiatarum impendantur; ea addita lege, ut fructus hujuſmodi in muſicas, aut in organiſtarum, vel aliorum Eccleſiæ ſervientium ſalaria, aut ſtipendia diſſipari non poſſint; & quotieſcunque dictas Eccleſias reparatione non indigere conſtiterit, annui etiam fructus, & fructus fructuum pari modo inveſtiantur. Noverint hic Capitula omnia, ſingulique Canonici, ſe, eorumque hæredes, & ſucceſſores (2) teneri ad omnia damna, & intereſſe favore prædictæ fabricæ, quotieſcunque, vel depoſitarius minus fidelis, idoneuſque foret, vel inveſtimenta aut non facta, aut minus tuta, ac exinde deperdita fuerint, vel demum propter erogata capitalia, vel fructus in alios uſus. Propter eamdem paupertatis Eccleſiarum rationem decernimus, pro oneribus Miſſarum fixis, & perpetuis perſolvendum a Cappellanis, vel Beneficiariis obolum unum (3) pro qualibet Miſſa in compenſationem expenſarum pro manutentione paramentorum, luminum, vini, hoſtiæ, atque inſervientium; modo tamen reditus eorum Beneficiorum, Cappellaniarum, aut legatorum piorum eleemoſynam manualem excedant.

VII. Ipſa Eccleſia in omnibus ſuis partibus ſit decenter inſtructa, atque ornata. Supra (4) Eccleſias, aut Oratoria, ubi Miſſæ celebrantur, nullus ſit locus ad habitandum, ambulandum, aut dormiendum deſtinatus, abſque Sedis Apoſtolicæ licentia. Circa Eccleſias nulla ſit ædes vilibus, aut ſordidis uſibus deſtinata, quales forent Tabernæ, lanienæ, latrinæ, & ſtabula, unde vel fœtore, vel ſtrepitu (5) irreverentia divini cultus gigneretur. Nulli liceat ex laicis in Eccleſiam per feneſtras (6) proſpectum habere, aut aditum ex propria domo per portam, ſine Apoſtolico indulto; & ſicubi ex ædibus privatorum in Eccleſias, domos Parochiales, aliaque loca immu-

(1) *Conc. Rom. 1725. tit. 27. c. un.*
(2) *Ex cit. Conſt.* Pius.
(3) *Lambert. Inſt. 56. a n. 12. V. App. N. XV.*
(4) *S. C. Ep. in Hieracen. 26. Jul. 1613. in Melphiten. 2. Oct. 1626. in Neapolit. 13. Apr. 1646. in Hortonen. 11. Jun. 1655. Syn. 1. Muti pag. 102.*
(5) L. Baſilicam *C. de oper. publ., Syn. 1. Muti pag.* 110.
(6) *Clementin. 1. de ſent. excomm., S. C. Ep. in Veronen. 15. Jun. 1635., in Caſertan. 8. Jun. 1646., in Alexanen. 14. Nov. 1659., in Piſauren. 3. Oct. 1692.*

immunia per januas, cryptas, alioſque aditus etiam ſubterraneos, acceſſus pateret, etiamſi (1) earum ædium Domini per multum temporis ſpatium ſe poſſediſſe tranſitum illum contenderent, omnino impediatur; ſub pecuniaria, arbitrio noſtro, pœna in cuſtodes Eccleſiarum, niſi harum feneſtrarum, atque adituum, obducto muro, occluſionem infra menſem urgebunt.

VIII. Non abſimili prope ratione prohibita eſt etiam Canonicalium ædium laicis facta (2) locatio; quem abuſum cum pluries in Sacris Viſitationibus, fruſtraneo eventu, interdixerimus, hoc noſtro inviolabiliter obſervando decreto ſancimus, obnoxium fore pœnæ (3) decem aureorum eum ex Canonicis, aliiſque Eccleſiaſticis, qui præfatas domos, aut alias ædes, ſeu officinas intra Immunitatis ſepta ſitas, laicis locaverit; quam pœnam in duplum augebimus, quoties quis iterum circa hoc deliquerit; eademque pœna per vices augenda multabuntur quicumque permittent, a fraudatoribus publicorum vectigalium invehi in ea immunia loca merces vetitæ invectionis.

IX. Sacris Altaribus, ſi fornix, aut lacunar non immineat, ſuperponatur Baldacchinum, quod ſemper Aræ majori, & Altari Sanctiſſimi Sacramenti ſit ſuperimpoſitum. Feneſtræ vitreis ſpecularibus, aut ſaltem cera illitis telis, humiliores vero, ac ſolo viciniores ferreis cancellis (4) obſtruantur. Januæ valvis firmiſſimis, ſera, clavibuſque munitis claudantur per noctem; & poſt veſpertinum (5) ſignum ſalutationis Angelicæ omnes claudantur Eccleſiæ etiam Regularium, & in Monialium veſtitionibus, ſub interdicti pœna, nunquam ante auroræ ſonitum aperiendæ; exceptis ſacramentorum adminiſtrandorum neceſſitate, nocte Sancta Nativitatis, & feria quinta in hebdomada majore, ubi fert conſuetudo (quam tolerare, non approbare fatemur) habendi concionem de Paſſione Domini poſt veſpertinas horas.

X. Altaria quęcumque tela cerata cooperiantur, & tribus mappis, quarum ſuprema ſaltem per utrumque latus uſque ad terram deſcendat. Miſſis abſolutis, Altaria omnia craſſiore tela, vel coriaceo ſtragulo contegi volumus, ne pulvere, & ſordibus inquinentur. Ne ſepulchra ſint ſacris Altaribus nimium proxima ſtatuimus; & ſicubi oſtium ſepulchri (6) tribus ſaltem

(1) *S. C. Ep. in Faventin.* 17. *Febr.* 1619.

(2) *S. C. Immunit. pluries ap. Ricc. in Synopſi verb.* Domus Canonicales.

(3) *Ead. S. C. Im.* 16. *Aug.* 1704., *Syn. Montilj pag.* 153., *Syn.* 1. *Brancat. pag.* 29., *Syn. Sermatth. pag.* 133.

(4) *Syn.* 1. *Muti p.* 101., *Syn. Sermatth. p.* 123.

(5) *Clem. XI. Encycl.* 26. *Jul.* 1701., *Syn.* 1. *Muti p.* 110., *Syn.* 5. *Brancat. p.* 13., *Syn.* 7. *ejuſd. p.* 6., *Syn. Sermatth. p.* 126.

(6) *Can.* præcipiendum 13. *qu.* 2. *can.* Non oportet *de conſecr. diſt.* 1., & *S. C. Ep. in Interamnen.* 13. *Sept.* 1593.

tem cubitis a suppedaneo scabello non distet, sit ipso jure Altare interdictum, donec cadavera inibi sepulta in alium deferantur locum, & injecta terra sepulcrum oppleatur. Quod etiam in Regularium (1) Ecclesiis est omnino observandum.

XI. Campanariæ turris Janua (2) sit clave assidue obserata, nec nisi æedituo, vel aliis ex officio campanas pulsaturis, aditus sit apertus. Nemini liceat campanas ab Episcopo non consecratas (3) turri apponere; ita ut etiam Regulares cogi (4) possint a Nobis ad eas deponendas, si non benedictas appenderint, & prohibere possimus, non benedictas pulsari ad sacrum usum. Earum sonitus apprime est commendabilis; sunt enim militantis Ecclesiæ tubæ per quas populus ad pietatis exercitia excitatur. Verum enim vero, cum in aliquibus Ecclesiis, Monialium præcipue, ac Confraternitatum, ad indicandas multis ante diebus Titularium Sanctorum sollemnitates, vel Monialium vestitiones, aut Professiones, eo usque hujusmodi prævius sonitus excreverit, ut in abusum jam vergat; atque inde, ne dum vicinorum incolarum, quandoque etiam ægrotantium quies fastidio graviore afficiatur, sed & scandalum prope ingeratur piæ fidelium devotioni, cum audiunt per sacra hæc tintinnabula non fune, sed malleo manu agitato ad numerum, instar profani instrumenti, exultantem, & subsilientem sonitum edi ad saltationes excitandas accomodatum; idcirco modum aliquem imponere cupientes sub pœna pecuniaria trium aureorum in Rectores, aut Custodes, aut Officiales Ecclesiarum secularium, & sub pœna suspensionis ab Officio per mensem in Monasteriorum Superiorissas, districte præcipimus, ut octo tantum præviis diebus ante quantumvis solemnem festivitatem, ter in singulos dies, videlicet mane, meridie, & vespere, unicam ad summum horam, campanarum (fune tracto, non manu agitato malleo) obstrepentium festivus sonus (5) non excedat; reservata Nobis etiam graviore animadversione in eos, qui parere detrectaverint.

XII. Venerationem Ecclesiis debitam servatam adeo volumus, ut nullis contractibus, nullis stipulationibus, nullisque judicialibus, aut forensibus actibus hæc sacra loca patere patiamur. Multo magis interdicimus compotationes, commessationes, jentacula, sorbillationes in Ecclesiis, earumque sacrariis, in quibus æque, ac in Ecclesiis sacrum silentium custodiendum mandamus, sub pœna unius aurei a Sacristis, seu sacrarii custodibus illico

(1) *Ead. S. C. in Interamnen. 30. Mar. 1594., & in Messanen. 2. Maii 1601.*

(2) *Syn. 1. Muti pag. 102.*

(3) *Pontific. Rom. tit. de Benedict. Campan.*

(4) *S. C. ap. Monacell. par. 4. n. 114. Supplem. ad 3. tom., Nicol. in Fosc. ver.* Campana.

(5) *Syn. Æsina Petrucci, Fanen. del Verme, Fulginaten. Baptistelli, Hortana Lanucci 1756. tit. 3. c. 5. & num. 1.*

illico persolvendi beneficio ipsius Sacristiæ, quoties otiosa, & circumstrepentia præsertim secularium colloquia ibi haberi patiantur. Laicos itaque in Sacristiam ingressos, nisi peccata Confessario exposituri, aut Missæ inserviendi gratia morentur, statim moneant Sacristæ prædicti, ut cito se expediant, si quem ex Sacerdotibus alloqui volent. Si moniti non obtemperarint, re ad Curiam nostram delata, acriter punientur; cum locus is sacer, atque ad colligendos sacrificantium animos deputatus non debeat strepitu, & clamoribus misceri, unde Sacerdotum animæ a divinarum rerum cogitatione distrahantur.

XIII. Majorem in ipsis templis reverentiam exposcimus; & Sacris Canonum (1) sanctionibus inhærentes, ad omnem abominationem a loco sancto eliminandam, summam modestiam, reverentiam, atque religionem præcipimus custodiendam. Nemo ibidem tumultum, aut clamores excitet, nemo hac, aut illac obambulet, dum divina celebrantur Officia, aut sacra habetur Concio. Viri nudo capite, feminæ autem velato semper adstent. Pueros triennio minores nullus in sacrum ducat templum; neque sub ipsis foribus, canistros, res vendibiles, sarcinas, lagenasve collocet; ac præter ensem a nobilibus, militibus, aliisque lateri præcingi consuetum, nihil aliud armorum, præsertim quæ ad ignem concipiendum sunt efformata, eo afferatur. Feminas præcipue vetamus, cujuscumque gradus forent, Altari propius accedere, sed aliquanto remotius ab Altaris gradu consistant, atque ab omnibus vanitatibus, ab indecentibus ornamentis, a fucis, & pompis, modestæ, verecundæque totius corporis compositioni minus consonis, ad terribilem Dei domum accessuræ, prorsus abhorreant. Profanos amores, colloquia minus modesta viros inter, ac mulieres, nutus procaces, jocos, ac aliud quidvis vel levissimam turpitudinis speciem præseferens detestamur, & prohibemus.

XIV. In re tanti negotii Parochorum, Sacristarum, aliorumque Templi custodum, etiam Regularium, ecclesiasticum zelum desideramus, Sacerdotalisque pectoris constantiam, ut procaces has corruptelas, & detestabilia in domo Dei offendicula, prius charitate, & benignis monitis, tum si suavitas, & comitas non proficiant, acri, atque ferventi fiducia repellant, & arceant. Nos pro nostræ Pastoralis curæ munere severis pœnis etiam interdicti, animadvertemus in eos, qui delati ad Nos fuerint petulantius insolescentes, Sacerdotum monitis non obtemperasse. At acrius invehemur in ipsos Rectores, Sacristas, ceterosque Sacerdotes, quos zelus domus

---

(1) *Trident. sess. 22. decret. de observan. &c. S. Pius V. Const.* Cum primum 1566. *Encycl. cit. Clem. XI., nostræque Synod. omnes*

mus Dei comedat oportet, si abominationem desolationis in loco sancto videntes non corripuerint. Ipsis Sacerdotibus cura imminet sacrorum, ipsis ex officio incumbit prohibere, ne domus Orationis spelunca latronum efficiatur. Ipsos ergo jurisdictioni nostræ ordinariæ, vel delegatæ, circa hoc, subjectos, si desides, aut pusillo, & ignavo essent animo severissime puniemus, tanquam culpabiliter (1) in proprio officio delinquentes, & plusquam severissimis apud Deum judicem pœnis obnoxios futuros obtestamur.

XV. Omnino prohibemus intra Ecclesias vagari, & circumire mendicos stipem (2) quæritantes quocumque tempore, sub pœna carceris in ipsos mendicos; duorum aureorum in Capitulares, ni ipsos expulerint; & juliorum quinque in singulos Rectores, qui eos mendicare in propriis Ecclesiis permiserint; quæ prohibitio a S. Pio V. etiam in ipsos Regulares extenditur, facta Nobis facultate eos corrigendi, si in extirpando hoc per Ecclesiam quæstuandi abusu negligentes forent.

XVI. Sua Ecclesiis nullo gravamine læsa stent bona, jura, prærogativæ, libertates, & privilegia; & ad amussim serventur sacrorum Canonum, Conciliorum, ac Summorum Pontificum statuta edita pro libertate Ecclesiæ, Clericorumque exemptione. Si qua sint alicubi statuta, constitutiones, consuetudines, vel decreta hujusmodi libertati, & immunitati refragantia, nulla, irrita, & cassa declaramus, ac viribus omnino carere decernimus. Anathemate Sedis Apostolicæ auctoritati reservato noverint se colligatos (3) ii, qui ausu temerario præsumpserint gabellas, vectigalia, datia, pedagia, aliasque solutiones contra Clericales personas, aut bona imponere, vel exigere; aut directe, vel indirecte ad laicas impositiones Clericos, vel Regulares adstringere, nisi Apostolico diplomate in taliis, & solutionibus hujusmodi, etiam Clerum comprehensum esse specifice exprimatur. Utque ea immunitas semper inviolabilis, & intacta permaneat, sub præcepto formali sanctæ obedientiæ, ac sub obtestatione divini judicii præcipimus Cleri utriusque procuratoribus, ne quid sinant clericali exemptioni divinis, humanisque juribus assertæ contrarium inolescere; ac juxta nuperam Benedictinam constitutionem (4) adesse ne negligant publicis consiliis, ad quæ, quoties pertractandum est aliquid ad Clerum pertinens, interpellandi sunt; pariterque adsint vocati, quando redditur ratio expensarum, quæ etiam ab Ecclesiasticis tolerantur; nihilque vereantur circa ea

Q pro-

(1) *Cit. Encycl. Clem. XI.*

(2) *S. Pius V. cit. Const.* Cum primum §. 3. *Clem. XI. Edict.* 11. *Jul.* 1703., *alterum* 20. *Jan.* 1705., *alterum* 13. *Aug.* 1716., & *alter. Card. Vic.* 23. *Sept.* 1718.

(3) *Conc. Trid. sess.* 25. *de ref. c.* 20., *c.* adversus *de Immunit. Eccl. c.* Noverit *de sent. excom.*

(4) *Bened. XIV. Const.* Quamvis 29. *Jul.* 1752.

proprium consultivum suffragium ferre, &, si quid injustum deprehendent, illico ad Nos, aut ad sacram Immunitatis Congregationem recursum habere.

XVII. Localem etiam immunitatem ad reorum confugium sartam tectam servare cupientes, ad sacrorum Canonum (1) præscripta, excommunicationem latæ sententiæ Summo Pontifici reservatam denunciamus in eos, qui malefactores ab Ecclesia, aliove immuni loco (cujusmodi sunt Monasteria, Hospitalia, aliave Papali, vel nostra auctoritate erecta loca pia) violenter, aut sub fide salvi conductus extraxerint; exceptis tamen immanioribus criminibus, quæ jure asyli non gaudere summi (2) Pontifices declararunt, adjectis explicationibus a S. M. Benedicto XIV. editis. Commoneantur tamen a Rectoribus hi confugæ ne Ecclesiæ benignitate abutantur, ut, quod institutum est ad facinorosorum refugium, convertant in facinorum tutelam cum fidelium scandalo. Si commoniti non obtemperarint, iidem Rectores teneantur rem statim Nobis significare, ut per sacræ Immunitatis Congregationis, aut Summi Pontificis auctoritatem opportune provideamus.

CAPUT QUARTUM

De Bonis Ecclesiasticis, & eorum administratione.

I. O*Mne, quod Domino consecratur ..... non vendetur, nec redimi* (3) *potest*. Bona Ecclesiæ, piisque locis semel dicata, cum Christi Patrimonium (4) censeantur, & sint, adeo religiose sunt administranda, & custodienda, ut per Sedis Apostolicæ oracula gravioribus Ecclesiæ pœnis alienantes, & male administrantes puniantur. Præmissis igitur breviter iis, quæ Summi Pontifices sæpius hac in re statuerunt, nonnulla, in quibus apud Nos frequentius peccatur circa hujusmodi Canonicas leges, reprobare nostri erit officii.

II. Bona quæcumque tum immobilia, tum mobilia pretiosa, ac sese moventia vendere, alienare, vel quomodocumque obligare, sine beneplacito Apostolico nemo præsumat sub pœnis (5) sacrorum Canonum, Constitutionumque Pontificiarum. Duo hic emendanda in nostra hac Diœcesi: alterum, quo sæpe, aut super juribus Ecclesiæ perpetuis servitus aliqua imponi-

(1) C. inter alia *de Immunit. Eccl.*, & *caus.* 17. *qu.*4., *Greg. XIV. Const.* Cum alias 1589.
(2) *Greg. XIV. cit. Const.*, *Benedictus XIII. Const.* Ex qua, *Clem. XII. Const.* In supremo, *Bened. XIV. Const.* Officii 1749.
(3) *Levit.* 27. 28.
(4) C. cum secundum *de præben.*
(5) C. Nulli *de reb. Eccl. non alienan.*, *Extrav.* Ambitiosæ *eod. t.*

ponitur, aut transactio aliqua initur super bonis ad Ecclesiam aliquo modo spectantibus, licet nondum possessis, seu incorporatis; (utroque enim casu beneplacitum Apostolicum obtinendum esse sancivit Sac. Conc. Cong. (1) sub pœnis contra alienantes) alterum quo nonnunquam cum clausula *reservato Apostolico beneplacito*, *quatenus opus sit*, hujusmodi alienationum contractus ineuntur; nisi enim realiter, & cum effectu (2) idem beneplacitum prius accesserit, pœnas in alienantes latas neutiquam quis effugiet.

III. Cum alienationis nomine comprehendatur etiam locatio (3) ultra triennium, declaramus nomine triennii intelligi tres fructuum annos, ita ut si quolibet biennio fructus percipiantur, possint bona ad sex annos, quibus trina fructuum collectio perficitur, sine Apostolico beneplacito (4) locari, eademque ratione de novenniis est definiendum. Caveant tamen locatores, ne hujusmodi locationum contractus repræsentata pecunia, & anticipata solutione in præjudicium successorum privata auctoritate ineant; eas enim Concilium Tridentinum (5) nullas, & invalidas declarari voluit. Sub eadem nullitatis (6) pœna, aliisque gravibus arbitrio nostro imponendis vetamus locationes hujusmodi, multoque magis in Emphyteusim concessiones fieri posse propinquis, aut affinibus usque ad tertium gradum inclusive beneficiariorum, Rectorum, administratorum, vel Patronorum etiam per suppositas personas, vel nomina, nisi expressa nostra licentia accesserit, quam solum impertiemur, quoties in evidentem Ecclesiarum, locorumve piorum utilitatem cedere dignoverimus.

IV. Volumus etiam, & mandamus, ut hæ locationes, (7) etiam ad triennium, ne fiant, nisi propositis publicis Edictis, dataque omnibus libera conducendi potestate, pro reperienda melioris offerentis conditione. Oblationes autem aperiantur coram Capitulis, si bona ad Canonicos, Beneficiariosque de Residentia spectent, aut coram Vicariis locorum, si vel Parochialis Ecclesiæ, vel Beneficiorum simplicium, vel Confraternitatum, aliorumve Piorum locorum bona sint, atque ad extinctionem candelæ plus licitanti decernatur locatio cum fidejussione idonea, quoties oblator solvendo minus par censeretur. Si secus fiat Canonicus, Rector, Beneficiarius, sive administrator gravem pœnam pecuniariam arbitrio nostro taxandam luet in beneficium ejusdem Ecclesiæ cujus bona, hac non servata forma, locavit; ad quam pœnam etiam per inquisitionem processuros Nos esse decernimus.

 V. Ubi

(1) *S. C. C. in Albanen.* 11. *Jun.* 1698., & *in Asculana* Beneplaciti 14. *Febr.* 1699.
(2) *Urb. VIII. Const.* Humanæ.
(3) *Extravag.* Ambitiosæ *cit.*
(4) *Rot. in Tiburtin.* Affictus 19. *Jun.* 1648.
(5) *Trident. sess.* 25. *de Ref. c.* 11.
(6) *Alex. VII. Const.* Suprema 23. *Apr.* 1657.
(7) *Syn. Sublacen. Barberini* 1674. *c.* 29. *n.* 7.

V. Ubi autem beneplacitum Apoſtolicum, vel noſter in caſibus permiſſis conſenſus acceſſerit ad Emphyteuticas locationes ineundas, hæc exacte mandamus ſervanda. Primo locari non poſſint Parochorum, ſeu (1) Rectorum domus, ac prædia ipſis Eccleſiis vicina. II. Dividi non poſſit prædium in plures (2) portiones minores, ut exinde quælibet reducantur ad minorem valorem infra ducatos quadraginta. III. Si bona fuerint Canonicatuum, vel Beneficiorum de reſidentia, totius Capituli (3) conſenſus accedat, omneſque (4) capitulares proprio nomine conſenſum in ſcriptis præſtent, ſub pœna irriti contractus, & pecuniariæ multæ arbitrio noſtro in locantem, beneficio capitularis menſæ applicandæ. IV. Ne quidquam pro primo, ut ajunt, ingreſſu (5) recipiatur, ex quo juſtus annui Canonis valor decreſcat. V. Fiant locationes abſque renovationis ſpe (6), adiectaque ſemper lege, ut bona ipſa cum ſuis membris, juribus, & pertinentiis, nec non melioramentis quomodolibet factis pleno jure ad Eccleſias, locaque pia revertantur, conceſſionis tempore expleto. VI. Apponatur etiam clauſula renovandi inſtrumentum ſingulis quindenniis ſub caducitatis (7) pœna, etiamſi primus Emphyteuta vivat. VII. Apponatur etiam conditio, ut nullo prætextu, titulo, vel colore hujuſmodi bona in rerum familiarium diviſionibus, aut dotium aſſignationibus, aut rei Emphyteuticæ venditione, aut aliter quomodocumque (8) in plures portiones dividi poſſint per ſchedulas, inſtrumenta, vel terminorum appoſitiones, quos, ſicubi reperiantur, tolli mandamus. VIII. Apponatur tandem conditio, ut quando bona prædicta, quocumque titulo, etiam de Eccleſiæ, ſeu Rectoris conſenſu, in alienas manus tranſeunt, ſemper intelligantur expreſſa pacta omnia, & conditiones, ac lineæ, ſeu generationum nominationes in primo inveſtituræ inſtrumento enunciata; utque poſt lapſum quinquaginta annorum Emphyteutæ, non pii loci, onus ſit lineæ durationem probare. Has omnes conditiones, & clauſulas, etſi expreſſæ non forent, hac noſtra perpetua conſtitutione ſubaudiendas mandamus, tanquam de eſſentia, & natura contractus, eaſque a Cancellariis noſtris apponendas in quolibet reſcripto, ſeu decreto hujuſmodi inveſtiturarum.

VI. Si quando obtento beneplacito res Eccleſiaſtica debeat in Emphyteuſim concedi, onus ſit Cancellarii noſtri ſub pœna remotionis ab officio, & re-

(1) *S. C. C. in Parmen. 7. Oct. 1602. ad 3.*

(2) *S. C. C. ibid. ad 1. approban. Clem. VIII.*

(3) *S. C. Ep. in Aprutin. 26. Mar. 1602., &* *ex can.* ſine exceptione 12. *qu.* 2., *&c.* ut ſuper §. *fin. tit. de reb. Eccl. non alien.*

(4) C. irrita *de his, quæ fiunt a Prælat.*

(5) *Conc. Rom. 1725. tit. 29. c. un.* §. 11.

(6) *Id. Conc. l. c.* §. 1.

(7) *S. C. Ep. in Jannen. 12. Febr. 1597., Syn. Sacchetti pag. 98., Syn. Sermatth. pag. 130.*

(8) *Ex Syn. Sublacen. cit. num. 9.*

& refectionis damnorum Ecclesiis obvenientium diligentem efformare inquisitionem super evidenti Ecclesiæ utilitate per examen testium, & relationem peritorum, aut per alias legitimas, & idoneas probationes. Teneatur tam peritos, quam testes monere, ut veritatem deponant, nihil gratiæ, aut favori tribuentes; alias (1), præter falsi, & perjurii reatum, cujus absolutio Nobis est reservata, ipsi tam testes, quam periti noverint, se teneri ad restitutionem damni, quod inde Ecclesiæ, vel loco pio eveniret. Curet etiam idem Cancellarius sub pœnis præfatis, ut in peritorum relatione minutissime indicentur nomen, situs, quantitas, qualitas, ac confines rei locandæ, ut ejus identitas, & fines nunquam in controversiam venire possint. Sin autem ea locatio vicinis facienda sit, præter supradicta, ac terminorum appositionem, mandamus elevari plantam Geometricam per peritos cum mensuris omnibus, & in processu apponi. Omnia hæc deinde in Instrumento accurate exprimantur, cujus exemplar in Archivo nostro Episcopali servetur. Idem proportionali ratione observandum mandamus, circa Instrumentorum renovationes.

VII. Beneficiarii omnes, & Administratores, domos, atque ædificia pro viribus conservent, atque in necessariis reficiant; vineas, oliveta, & prædia, si locata non sint, excolant, ac manuteneant; bona Emphyteutica nonnunquam invisant, seduloque explorent, an rite custodiantur, & pacta melioramenta efficiantur; vigiles sint in exigendis annuis Canonibus, censibus, ac laudemiis, ne ex incuria exigendi obsolescant, aut jus præscribatur; arbores frugiferas, aliasque non cæduas incidere ne præsumant (2), absque necessario beneplacito, sub pœnis contra alienantes, si alicujus pretii eæ forent, vel exinde fundus notabiliter deterioraretur. Arbores vero infrugiferas, aridas, immo & nocivas incidere possint cum nostra tamen licentia, dummodo aliæ subrogentur (3) in aptiore loco frugiferæ; ac postremo renovationes Instrumentorum statutis temporibus curent; & si bona in manus mortuas (4) transierint, quolibet quintodecimo anno quindennium, & Instrumentum renovationis exigant. Qui in his negligens fuerit, tam ipse Beneficiarius, & administrator, quam eorum hæredes teneantur de proprio damnum Ecclesiæ rependere, ex decreto in Appendice relato Num. XII.

VIII. In Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis eligantur singulis (5) annis

---

(1) *Syn.* 1. *Muti pag.* 116.
(2) *Rot. par.*2. *recentior. decis.* 553.
(3) *S. C. C.* 29. *Jul.* 1684. *ap. Card. Petra ad Const.* 5. *Paul. II. tit.*19. *Sect.* 2. *n.* 15.
(4) *S. C. E. in Cesenat.* 25. *Maii* 1646., & *in Cassin.* 24. *Jul.* 1654. *ap. Nicol. v.* Emphyteusis *num.* 6.
(5) *Syn.* 1. *Brancat. p.*30., *Syn.* 6. *ejusd. p.*24.

annis duo, qui bona Ecclesiæ, eorumque fines visitent, maxime agros culturæ addictos, in quibus perfaciles sunt terminorum avulsio, finium, ac limitum scissio, & cum finitimis confusio, ac præterea ex pluviarum inundantium copia, ni opportunis aggeribus cohibeantur, totius agri devastatio; & si quod invenerint aut in præfatis, aut in cultura damnum, expeditis remediis ex officio reparent, indicta Nomine nostro in Capitulares collecta pecuniarum, quæ ad damnum reparandum erit necessaria. Si electi muneri suo defuerint, damnum bonis Ecclesiæ proveniens eo anno rependere teneantur de proprio.

IX. Hæc pariter (1) extendenda mandamus in Sacristas, aliorumque piorum locorum administratores, qui si suo per annum officio durante ab hac visitatione se abstinuerint, vel Sacristiæ, locive pii canones, & reditus adhibitis omnibus diligentiis exigere non sategerint, eos etiam pro inexactis rependere de proprio hac nostra perpetuo valitura Constitutione mandamus. Sin vero Sacristæ, aut administratores juxta cujuslibet loci pii institutum, aut consuetudinem, plus uno anno in officio permanerent, ea, quæ mandavimus, singulis saltem trienniis sub præfata pœna, aliisque pecuniariis arbitrio nostro eidem loco pio applicandis exequi teneantur. Huc revocamus alias a nobis sancita circa administrationem pii legati q. Dominici Guglielmini in Terra Balneariæ juxta resolutiones Sac. Conc. Congr., quas, ne temporum injuria intercidant, dabimus in Appendice sub numero XIII.

X. Ne temere quidquam fiat in faciendis Emphyteuticis locationibus sine beneplacito Apostolico, ex quo bona solita sint ab antiquo in Emphyteusim concedi, hæc necessario advertenda admonemus; nempe, tum dici *rem solitam ab antiquo concedi*, quoties præcessit una locatio solemnis, vel duæ sine solemnitatibus (2) cum quadraginta annorum spatio. Nunquam tamen iterum locari potest sine solemnitatibus, si fuerit Ecclesiæ (3) incorporata, sicut & illicite locaretur sub prætextu solitæ concessionis ab antiquo, quoties solitum (4) alteraretur, vel in duratione temporis, vel in additione personæ diversæ, vel in canonis diminutione. Absque his qualitatibus initæ locationes hujusmodi etiam cum antiqui soliti prætextu pœnas alienantium non effugient; ac proinde multabimus eos, qui in his locationibus, cum antiquo solito ineundis, Vicarii Nostri assensum in scriptis (5) causa cognita non exquisierint.

XI. Ve-

---

(1) *Tit. de Offic. Sacristæ, Syn. 3. Branc. p. 5.*

(2) *Rot. par. 5. recent. decis. 367. num. 18. & pluries.*

(3) *Rot. in Mediolanen.* Bonorum 25. *Jan.* 1593. *cor. Orano.*

(4) *Ead. par. 5. cit. n. 22., & par. 8. decis. 39., & par. 13. decis. 191.*

(5) *Syn. 3. Branc. pag. 12.*

XI. Verum non alienatio solum, sed & oppignoratio vasorum aureorum, argenteorumve, vestium pretiosarum, atque ornamentorum, aliorumque mobilium ad Ecclesiam spectantium pari jure prohibetur (1), excommunicatione scilicet latæ sententiæ, tam in oppignorantes sine Apostolico, vel nostro in casibus permissis consensu, quam in pignus recipientes, etiam Montium Pietatis Massarios, seu administros, cujus censuræ absolutio Sedi Apostolicæ in pignoribus magni valoris; in modici vero valoris pignoribus nobis reservatur. At qui non bona Ecclesiæ, sed utilitatem, seu commodum percipiendi fructus Beneficii venderet, vel ad vitam, vel ad longum tempus, recepta ab emptore per unam, vel plures solutiones pecuniæ quantitate, vitæ venditoris probabiliter respondente, ex definitione Apostolicæ (2) Sedis subditur excomunicationis, & nullitatis actus, seu contractus, & omnium inde consecutorum, aliisque pœnis contra alienantes bona Ecclesiastica præscriptis, & statutis.

XII. In restitutione sortis Censuum sacris, ac piis locis Nobis subjectis debitæ, pecunia illico in Monte Pietatis deponatur, (3) exhibita cedula in Actis Cancellariæ nostræ; nec inde auferatur ea pecunia quovis prætextu, nisi cum, novo inito censu, aliove contractu (de nostra tamen licentia sub pœna scutorum quinquaginta (4) semper obtinenda) in bonis stabilibus iterum collocanda erit, sub pœna excomunicationis latæ sententiæ (5) Nobis reservata in Beneficiarios, Administratores, & in Notarios, qui eam pecuniam post hac apud se retinuerint depositam. Excipimus Moniales, quæ sub eadem pœna in Ærario Monasterii eam reponere possunt. Ubi Pietatis Mons non adest, deponatur penes idoneam, & fidam personam a Vicario foraneo approbandam; alias deponentes ad damnum, si quod evenerit, tenebuntur. Eamdem latæ sententiæ excomunicationem Nobis reservatam (6) intorquemus in subripientes, infringentes, aut lacerantes, Processus, Instrumenta, Apochas, Inventaria, aliasque cujuscumque generis scripturas, ad Nostram Cancellariam, Mensam Episcopalem, Ecclesias, ac pia loca utcumque spectantes, vel librum aliquem ad utriusque nostræ Cathedralis Bibliothecas pertinentem; eamdemque Censuram subeant, qui eas, eosve apud se detinent, nisi infra quindecim dies Nobis, vel Rectoribus, aut Custodi respective restituent; quive aliquas Scripturas, aut Codices ad Ecclesias

---

(1) *Lambertin. Inst. 69. per tot.*
(2) *Bened. XIV. Const.* Universalis 1741.
(3) *Syn. 3. Branc. p.10., Syn. Sacchetti p.99., Syn. Sermatth. pag. 132.*
(4) *Syn. 6. Branc. pag. 31., Syn. Sacchetti l. c. Syn. Sermatth. pag.133.*
(5) *Ex cit. Syn.*
(6) *Syn. 1. Muti p.121., Syn.2. ejusd. p.20., Syn. Sermatth. p.133., & 164. Syn. Abbati pag. 84.*

clesias, vel loca pia spectantes occultant, seu detinent, nisi infra idem tempus restitutionem perfecerint.

XIII. Quum frequens sit bonorum, seu canonum Ecclesiis debitorum usurpatio, ut, qui bona Emphyteutico, vel libellario nomine detinent, vel distrahant, vel occultent in suæ ipsorum Animæ perniciem, & Ecclesiarum detrimentum, volumus per insequentia decreta remedium apponere. Ac primo quidem præcipimus Parochis (1), ut quarta Adventus, & Quadragesimæ Dominica, ac sæpius infra annum, quum frequentior est populus, post lectum vernaculo sermone summarium Bullæ in Cœna Domini, teneantur etiam pervulgare Italice redditum caput XI. Conc. Trid. sess. 22. de Reform. contra occupantes quascumque obventiones piis locis applicandas &c.; quod Caput una cum præfato Summario Italice damus in Appendice Num. I. §. II. Deinde in Notarios quoscumque renovamus pœnam a Prædecessore nostro Cardinali Muti editam (2) scutorum scilicet viginti quinque, si in alienationibus, permutationibus, adjudicationibus, cessionibus, aut dotium assignationibus stipulati fuerint Instrumenta super bonis Ecclesiarum, locorumve piorum Emphyteuticis, nisi unico contextu Beneficiarius, Rector, aut Administer Ecclesiæ proprietariæ interfuerit, & consensum præstiterit; quin possint ab ea multa (quam in beneficium ipsiusmet Ecclesiæ, seu præbendæ, cujus erunt bona, applicari, & investiri volumus) se eximere, sub appositione clausulæ *reservato consensu*, *aut beneplacito*. Tertio tandem sub pœna decem aureorum, ut infra, applicandorum mandamus, per Capitula, Rectores, Beneficiarios, locorumve piorum Administratores, ac Monialium deputatos, renovanda Instrumenta recognitionis in Dominum contra quoscumque Emphyteutas, aut Censuarios, si primus investitus, Censor, aut fidejussor supremum diem obierit, aut fundus Emphyteuticus in alienas transierit manus; in quibus quidem renovationibus, quantum fieri potest, antiquæ investituræ fines, & qualitas; tum si quæ alia intercesserunt Instrumenta; ac postremo præsens status, nomina, quantitas, qualitas, & fines minutissime recenseantur. Ad hanc rem peragendam, & ad Inventarium, ut infra, describendum terminum assignamus satis comodum insequentis videlicet anni 1764.

XIV. Sub alia igitur simili pœna decem aureorum, quos in Civitate Tuscanellæ illius Cathedralis Bibliothecæ, ex Civitate autem Viterbii, ac Diœcesi, hujus Cathedralis Bibliothecæ applicamus, aliisque pœnis etiam censurarum in subsidium, ad tramites novissimi Conc. Rom. mandamus, infra

(1) *Syn. Montilj pag.*189., *Syn.*1.*Muti p.*114., *Syn.*1. *Branc. pag.*31., *Syn. Sermatth. p.*128.

(2) *Syn.*2. *Muti pag.* 19.

fra mensem Decembris proxime futuri anni, per quæcumque Capitula, Rectores, Beneficiarios, Confraternitates, Monasteria, aliaque pia loca, quomodocumque nuncupentur, conficiendum exactissimum Inventarium omnium bonorum, jurium, canonum, decimarum, & quorumcumque redituum, atque obventionum, se moventium, & rerum etiam male alienatarum, seu usurpatarum, nec non onerum Missarum, aut quorumcumque aliorum tam realium, quam personalium onerum. In quo quidem inventario (1) accurate describantur, si fieri possit, omnes fundationes, & erectiones; tum antiquus status ex Instrumentis, veteribus Inventariis, aliisque documentis concinnatus; tum præsens singulorum bonorum status, nomina, quantitas, qualitas, & moderni fines cum recens renovato instrumento enucleentur; addita in fine Inventarii clausula, quod per illud nulla ratione Ecclesiæ, piove loco præjudicium creetur, si forte alia bona non enunciata adesse apparuerit. Duplex fiat hujusce inventarii exemplar; alterum in Archivo ejusdem Ecclesiæ, aut pii loci asservetur; in quo Archivo etiam beneficiorum simplicium, legatorumve piorum, etiam de Jurepatronatus ipsi Ecclesiæ addictorum Inventarium simile reponatur; alterum vero ad Archivum Cleri in Cathedrali nostra Viterbiensi cum legibus per Nos præscribendis erigendum deferatur; quo exinde generale Catastum omnium Ecclesiasticorum bonorum efformetur in Curia nostra Viterbiensi asservandum.

XV. Ne autem in re tantæ necessitatis, ac negotii, ignave, aut desidiose (ut alias factum est) procedatur, mandamus omnia hæc inventaria ab iis, quos librorum censores in hac Synodo deputavimus, vel saltem a duobus ex iis, accurate recognosci, & subscribi; eorumque conscientiam oneramus, si favore, vel gratia ducti, aliquod cujuscumque inventarii caput (seu, ut vocant, *partita*) non ad suprascriptam methodum minutissime concinnatum approbarint. Sine subscriptione autem horum censorum, quodcumque Inventarium, tanquam non legitime constructum, neque in Archiva, neque in Cancellariam nostram recipiatur, & qui illud detulerit, pœnam pecuniariam supra taxatam subeat, perinde ac si Inventarium nullum confecisset. Ad idem Cleri Archivum deferatur etiam sub eadem pœna Inventarium, seu Index omnium Librorum in utraque Bibliotheca Cathedralium nostrarum existentium, qui Index per Bibliothecarium conficiatur, & subscribatur, addita enumeratione librorum, qui forte, facta collatione cum antiquis indicibus, deesse dignoscentur.

XVI. Inventarium etiam infra idem temporis spatium, & sub eisdem

(1) *Conc. Rom. 1725. tit. 12. cap. 1., & 2., nostræq. Syn. fere omnes.*

pœnis conficiendum mandamus omnium, & singulorum supellectilium, vasorum, & ornamentorum ad præfatas Ecclesias, & loca pia pertinentium; nec non omnium Reliquiarum in Ecclesia existentium; tum etiam Scripturarum, & Codicum in Archivis Ecclesiasticis asservatorum. Ea autem Inventaria, sicut & librorum Bibliothecæ Index singulis Annis subscribantur a Sacristis, Camerariis, Archivi, & Bibliothecæ custodibus respective, qui capitulariter ad ea munera obeunda designabuntur, facta obligatione integræ, & fidelis traditionis successori faciendæ in fine cujuscumque anni. Si quis assumpto officio intra quindecim dies Inventarium non subscribet, pœna trium aureorum ut supra applicanda multabitur.

CAPUT QUINTUM

De Missarum Oneribus, ac Legatis piis.

I. E*Xterminabitur anima illa de populis suis, quia Sacrificium Domino non obtulit tempore* (1) *suo*. Horribile piaculum, quo nonnulli propriæ salutis immemores comedunt sacrificia mortuorum, Animas Fidelium piacularibus flammis addictas debitis suffragiis fraudantes, dum eleemosynis, reditibusve per eas, dum viverent, relictis, lætanter fruuntur, adigit Nos, ut de Missarum oneribus, legatorumve piorum satisfactionibus opportuna decreta statuamus ad cohibendam vigili nostra sollicitudine, ac justitia horum injustitiam nefariam, antequam Deo justo Judici, & vindici tanti criminis exactissimam reddant rationem.

II. In primis mandamus Missarum onera Beneficiis, legatisve piis adnexa statutis diebus, & ad Altare a Testatore statutum implenda esse. Inter hæc Missam Parochialem diebus festis pro populo, Conventualem quotidie pro Benefactoribus in genere, ut suis locis dicemus, applicandas. Præterea in Cathedralibus, & Collegiatis (ut veteris erat (2) instituti) optaremus, ut saltem diebus festis per Chori Præfectum fieret Missarum distributio in temporum intervalla. At omnino servandum præcipimus, ut per turnum, cujuscumque Sacerdotis beneficium de residentia possidentis, successive, & per ordinem onus sit, festis diebus Missam ultimam media ante meridiem hora celebrare, dato per aliquot campanæ pulsus certo signo, ut fidelibus innotescat; indicta in eum, qui per se, vel per Substitutum hoc munus non obiret, multa duorum juliorum (3) in beneficium Sacristiæ. Eamdem multam

(1) *Num.* 9. 13.
(2) *Syn. Montilij pag.* 98., *Syn.* 2. *Branc. p.* 2., *Syn.* 4. *ejusd. pag.* 11.
(3) *Syn.* 2. *Branc. pag.* 2., *Syn.* 8. *ejusd. p.* 14.

tam ſolvat etiam ille, qui poſt Concionem tempore Adventus, & Quadrageſimæ, etiam diebus ferialibus, ultimam Miſſam in Tabella deſcriptus non celebraret. Ab hoc tamen ultimæ Miſſæ ſucceſſivo onere exemptos volumus infirmos, abſentes, atque eos, qui ex officio, ad excipiendas fidelium Confeſſiones obligantur. Excipimus & eas Eccleſias, in quibus alia ratione huic ultimæ Miſſæ proviſum eſt.

III. Diebus etiam ſolemnioribus hortamur Canonicos omnes, ac Beneficiatos de reſidentia peragere ſacrum in propria ſolum, non (1) in aliena Eccleſia; quo videlicet diei ſolemnitati frequentior Miſſarum numerus reſpondeat, & propriæ Eccleſiæ ſplendidior cultus appareat. Die autem ſolemni ejus Sancti, cujus titulo inſignitur Eccleſia etiam Parochialis, (præter titulum, ob præcipuam ſolemnitatem in Cathedrali noſtra Viterbienſi, quoad hoc adjungimus Feſtum translationis SS. Martyrum Valentini, & Hilarii) ne dum hortamur, ſed etiam diſtricte præcipimus, ut omnes, & ſinguli, qui beneficium, vel præbendam, ſive de reſidentia ſit, ſive ſimplex, in ea Eccleſia obtinent, per ſe, aut ſi legitimo impedimento detenti fuerint, per alium Sacerdotem, hoc obſequii tributum illi Eccleſiæ, Sanctoque Titulari præſtent, ut ibi Miſſam peragant, vel pro onere beneficii, ſi ea die tenentur, vel ad libitum applicandam. Onus ſit ea die Sacriſtæ, vel Rectoris Eccleſiæ, ita præfatas Miſſas diſtribuere, ut ab illuceſcente die ad meridiem uſque extendantur, appenſa tribus ante diebus in Sacriſtia diſtributionis deſcriptione; & pœnam ab inobedientibus exigere, quam in ipſius Sacriſtiæ beneficium taxamus in dimidia ceræ albæ libra ſolvenda ab eo, qui ſibi aſſignatam horam præverterit pro libito, & in libra una ſolvenda ab eo, qui ad celebrandum dicta die non acceſſerit. Excipimus pariter ab hac diſtributione ſupra memoratos Confeſſarios, abſentes, & (2) infirmos, circa quos tamen ſervatam volumus antiquam conſuetudinem hic vigentem, ut ad onus Conventualis Miſſæ (3) teneantur ſupplere per alium, ſi per ſe non poſſint.

IV. Ut onera Miſſarum exacte recognoſcantur, veſtigiis alterius ex Prædeceſſoribus (4) noſtris inhærentes, Reviſorum Congregationem iterum erigemus per publicum Edictum cum obſervationibus, & inſtructionibus opportunis in noſtra Civitate Viterbii. Hi deputati Reviſores, noſtra auctoritate ordinaria in hac parte fungentes, tam Tabellas in Sacriſtia affixas, quam, ubi non ſunt, affigendas recognoſcant, corrigant, & approbent.

 Ad

(1) *Ex iiſdem Syn.* *pag.* 168.
(2) *Syn. 6. Branc. pag.* 21.
(3) *Syn. 7. Brancat. pag. 5., Syn. Sermatth.*
(4) *Edict. b. m. Epiſc. Abbati ann.* 1742.

Ad Tabellæ tramites libros Missarum descriptos videant, ac Missas, quæ forte deessent, mense Januarii cujusque anni colligant, appositis in libro terminis congruis, & quoad ejus fieri potest, brevioribus ad eas remittendas; exhibita etiam in Curia nostra simili Missarum deficientium, & terminorum assignatorum notula, ut post elapsum terminum præscriptum, nisi per morosos exhibeatur Revisorum documentum de satisfactione, deveniatur illico ad sequestrationem fructuum absque alia monitione. Quocirca jubemus sub pœna aureorum trium piis locis applicandorum solvenda, per Sacristas, Rectores, aliosve Ecclesiarum administratores, intra Januarii mensem cujuslibet anni exhiberi respectivis cujusque Ecclesiæ Revisoribus librum Missarum anni antecedentis, ac præterea novam extensionem onerum anni labentis, ut iidem Deputati inquirant, an ea cum tabella concordet, & concordantem subscribant.

V. Hæc, quæ sanximus pro nostra hac Civitate, peragantur etiam Tuscanellæ, ac in quolibet Diœcesis loco per Vicarios nostros, qui, adscitis sibi uno, alterove ex Sacerdotibus peritis, hanc revisionem auctoritate nostra conficiant, terminos præscribant, & in morosos per sequestrationem procedant, proposita eadem pœna in eos, qui negligentes forent ad libros præfato mense exhibendos. Deputatorum autem, & aliorum per Diœcesim revisorum conscientiam gravatam volumus, si amore, vel gratia, vel alia ulla humana affectione, veritati, & justitiæ quidquam detrahent, & Edicto per Nos promulgando aliqua in parte non se conforment in proprio munere exequendo. Interim suspensionem a Divinis ipso jure, aliasque etiam corporales (1) arbitrio nostro pœnas confirmamus in eos, qui in libro Sacristiæ Missas non celebratas dolose adnotarint. Eamdem suspensionis pœnam ipso facto incurrendam (2), juxta Urbani VIII. Bullam, declaramus in eos, qui ausi fuerint recipere eleemosynas manuales, etiam sponte oblatas, nisi prius satisfecerint, vel infra breve tempus satisfacere possint propriis oneribus, vel nisi offerens eleemosynam consenserit dilationi Missæ post propriorum onerum satisfactionem.

CA-

(1) *Syn. Albati pag.* 35.

(2) *Ap. Syn.* 7. *Brancat. pag.* 7.

CAPUT SEXTUM

De Sacris Processionibus, Funeribus, ac Sepulturis.

I. A*Scendere feci principes Juda* (1) *super murum, & statui duos magnos choros laudantium*. Ritum supplicationum Sacrarum, quas Processiones appellamus, jam inde a veteri lege adumbratum, a suis usque primordiis (2) sacravit, & in usu habuit Ecclesia. Eas igitur, quæ ex Ecclesiastico Instituto, vel laudabili de more haberi consueverunt, non omittendas mandamus. Novas autem, sine nostra licentia, etiam exempti (3) indicere, & habere non possint per civitates, & loca sub gravissimis pœnis. Privatas Processiones, quas Nos, vel Prædecessores nostri etiam Regularibus faciendas concessimus, (4) transferri ad aliam diem, aut viam semel electam immutari pro eorum libito (5) prorsus vetamus. Exemptos etiam commonitos volumus, non licere sibi in suis processionibus ducere, aut puellas habitu fictitio Angelorum, aut Bizzocheras, aut alias feminas cum suis vestibus ordinariis, Ecclesiasticorum cœtui, aut processioni intermixtas, sed tantum (6) in loco solito aliarum mulierum; qua in re, facultate Nobis in exemptos procedendi tributa utemur, si, quod aliquando factum est, mulieres cum cereis accensis ante Reliquiam, vel statuam in processione circumferri solitam, post, aut infra Regularium seriem, etiam sub Sanctensium, aut Priorissarum nomine, incedere permiserint; aut si in Monialium Ecclesias, etiam eorum regimini subjectarum (7), processiones, prætextu etiam consuetudinis, inferent, aut introducent.

II. Ad consuetas publicas Processiones, quibus in hac Civitate (præter eas, quæ in Festo SS. Corporis Christi, & in Litaniis majoribus, & minoribus ex Ecclesiæ instituto habentur) etiam ex consuetudine, & Civitatis voto, adjungimus illam, quæ die undecima Junii cum reliquiis SS. Martyrum Valentini, & Hilarii fieri mos est, omnes de Clero seculari interesse teneantur, sub solita punctatura unius julii persolvenda a Dignitatibus, & Canonicis, ac Beneficiatis de residentia favore Sacristiæ ejus, cui adscripti sunt,

---

(1) 2. *Esdr.* 12. 31.
(2) *Baron. in not. ad Martyrol.* 7. *Kal. Mar.*, *Durand., Gretserus &c.*
(3) *S. R. C. pluries, & præcip. in Elboren.* 28. *Mar.* 1628., *& in Squillacen.* 9. *Mar.* 1693.
(4) *S. R. C. in Hispalen.* 3. *Sept.* 1695., *&* 21. *Jul.* 1696.
(5) *Ead. in Belcastren.* 28. *Apr.* 1690., *& in Quiten.* 1. *Sept.* 1696., *Syn. Sermatth. p.* 35.
(6) *S. C. Ep. ap. Nicol. in Fasc. v.* Processio *num.* 8.
(7) *S. C. E. in una Olivetanor.* 27. *Mar.* 1602., *& in Pisauren.* 24. *Nov.* 1617. *ap. eumd. Nicol. num.* 19.

ſunt, Eccleſiæ; reliqui vero Clerici, ac Sacerdotes (1) abſentes, qui quodcumque Beneficium etiam ſimplex in hac Civitate, vel Diœceſi poſſident, camdem multam modo infra dicendo Sacriſtiæ Cathedralis applicandam ſubibunt, reſervata nobis etiam per cenſuras procedendi (2) poteſtate, ſi contumacius parere recuſarint. Abſentes autem cenſentur etiam, & multæ obnoxii, qui incipiente Proceſsione, cum in Litaniis canitur *Sancta Maria* non aderunt in choro ejus Eccleſiæ, unde inchoatur ſupplicatio; quive in Eccleſia, ubi deſinit, non aſſiſtunt precibus, & benedictioni (ſi danda ſit) cum Sanctiſſimo Sacramento, aut Reliquiis. Si poſt Proceſſionem ſequatur (ut in Litaniis majoribus, & minoribus) Miſſa conventualis, etiam huic intereſſe tenentur ſub conſuetæ punctaturæ pœna.

III. Major tamen multa indicta eſt in eos ex ſeculari Clero, qui, vel die Sanctiſſimi Corporis Chriſti, vel in pervigilio S. Roſæ, proceſſioni non interſunt abſque ulla ex legitimis cauſis, quæ a chori excuſant ſervitio, a Nobis probanda; quam multam in Edicto quotannis publicato taxatam in ſuo robore permanere ſemper volumus. Eam autem multam extendimus in eos, qui licet proceſſioni interſint, attamen, vel illi jam inchoatæ ſeſe in via comites adjungunt, vel, antequam terminetur, ſeſe a ſupplicatione ſubducunt; mandantes, omnes, & ſingulos præſto eſſe debere in choro Eccleſiæ una cum cæteris ad Proceſſionis initium, & una cum cæteris fini ejus adeſſe, donec vel Benedictione, vel antiphona, & oratione reſpective a digniore ex Clero (ſi Sacerdos in ſacris paramentis non adſit) unice, & ubique decantanda compleatur; alias præfatam multam, tanquam abſentes ſubibunt.

IV. Regulares autem, qui ultra dimidium (3) milliare a Civitate non diſtant, exceptis iis, qui privilegio eximuntur, ad conſuetas Litaniarum, & Sanctiſsimi Corporis Chriſti Proceſsiones, nec non ad alias ob publicam cauſam a Nobis indictas, vel per (4) Edictum, vel per Cleri Camerarium moniti, & vocati (5) intereſſe tenentur, per Nos, ſi renuant, etiam compellendi. Eoſdem etiam monitos volumus, teneri accedere hora condicta ad Eccleſiam, unde inchoatur, & aſsiſtere precibus, ſeu benedictioni in Eccleſia, (6) ubi terminatur Proceſſio. Si autem Regularis Parochiali Eccleſiæ præſit, hunc quoad ea, quæ animarum curam reſpiciunt, &, regulari obſer-

(1) *S.C.C. in* Nullius *Altamur. 26. Mar. 1678., & Lambertin. Inst. 31.*

(2) *Ead. in Surrentin. 6. Aug. 1689.*

(3) *Cong. partic. ſub Urb. VIII. 27. Jul. 1638. ap. Pignatel. tom. 1. Conſ. 122.*

(4) *Ap. Monacell. tom. 1. tit. 5. form. 7. n. 23.*

(5) *Trident. ſeſſ. 25. de Reg. c. 13. S. C. C. in Neapolitan. 11. Nov. 1724., & S. R. C. 27. Jul. 1609. in Ferrarien.*

(6) *S. R. C. in Siracuſan., & in Piſauren. ap. Pignat. tom. 3. Conſ. 45. n. 31., Syn. Sermatth. pag. 37.*

obſervantia unice (1) excepta, quoad reliqua Parochorum ſecularium propria, juriſdictioni, ac punitioni noſtræ immediate ſubjectum, tam ad (2) Synodum, quam ad Proceſſiones publicas obligatum volumus, quocumque privilegio Ordini generaliter conceſſo, aut conſuetudine non obſtantibus. Ipſe autem Regularis (3) parochus digniorem locum cedere debet aliis Parochis ſecularibus; unico excepto caſu, ſi Regularis fuerit Eccleſiæ Matricis Parochus, ſecularis autem Eccleſiæ ſubjectæ; tunc enim, juxta Sac. Rit. Congr. decreta, Regularem Parochum ſeculari præferendum mandamus.

V. Parochos in omnibus proceſſionibus ſtola ampliore ex aurea lamina inſignitos incedere debere volumus, eam deferentes tanquam eorum proprium, & honorificentiſsimum ſignum, quo diſcernantur ab aliis. Si abſque legitima cauſa a Nobis probanda abſuerint, multam alias ſancitam (4) trium juliorum Sacriſtiæ Cathedralis applicandam ſubibunt. Inter parochos incedere volumus ſtolam deferentes etiam parochos amovibiles ad nutum (5); immo & eorum Œconomos, ſeu ſubſtitutos in locum defunctorum, infirmorum, ſeu abſentium parochorum a Nobis (6) ſuffectos, ſi quando eo tempore proceſsiones haberi contingeret; modo tamen hi amovibiles, aut ſubrogati ultimum inter Curatos perpetuos obtineant locum. Quoad præcedentiam tamen inter perpetuos Parochos ſervandam, renovamus antiqua (7) noſtrarum Synodorum decreta juris (8) diſpoſitioni conformia, ut nempe (excepto S. Mariæ Novæ Rectore, cui digniorem vetus conſuetudo aſſeruit locum) cæteri juxta antianitatis ordinem, quo ad parochiale munus aſſumpti ſunt, præcedant; ſi quis vero una parochiali dimiſſa aliam obtinuerit, ni privilegio muniatur retentionis ſtalli, ad inſtar Canonicorum ad novas præbendas tranſeuntium, ad ultimum locum, tanquam recens (9) adlectus, deſcendat.

VI. Quod attinet ad Confraternitates, præter ſolemnem SS. Corporis Chriſti proceſſionem, aliaſque, quæ die S. Marci, & undecima Junii Viterbii habentur, etiam ad eam ſupplicationem obligantur, quæ (10) Fer. II. Paſchatis ad B. Mariæ ſupra Quercum nuncupatæ templum ex antiquo, ſolemnique hujus urbis ritu quotannis fieri conſuevit. Hiſce igitur ſupplicationibus, & ſi quæ aliæ ſunt ex antiqua per Diœceſim conſuetudine peragen-

(1) *Bened. XIV. Conſt.* Firmandis 1744.
(2) *Bened. XIV. de Syn. lib.* 3. *c.* 5. *n.*2.
(3) *S.R.C.* 27. *Febr.* 1723. *ap. Pitton. par.* 3. *diſcept.* 57. *num.* 14.
(4) *Syn. Sacchetti p.*75., *Syn. Sermatth. p.* 36.
(5) *S.C.C. in Comen.* 27. *Mar.* 1706. *ap. Monacell. ſupplem. ad* 3. *tom. n.* 105.
(6) *S.C.R.* 20.*Jan.*1691. *ap. eumd. l. c. n.*106.
(7) *Syn.*1.*Muti pag.* 151., *Syn.*4. *Branc. p.* 14.
(8) *S. R. C. in Aſten.* 21. *Mar.* 1609.
(9) *Ead.* 21. *Mar.* 1609. *in Callien.*, & 11. *Jun.* 1701. *in Sutrina* præcedentiæ.
(10) *Syn. Montilj pag.* 50.

agendæ, aut ob publicum bonum, honoremque a Nobis indicentur, interesse teneantur, sub redacta (1) ad minimam taxam pœna in absentes librarum decem ceræ, in beneficium Sacristiæ Cathedralis, vel Matricis respective, ab Officialibus persolvenda. Pro absentibus autem habebuntur, si condicta hora in numero saltem duodecim confratrum cum suis saccis, & vexillis aliqua Confraternitas non aderit in templo, unde inchoatur Processio; ita ut juxta ordinem successivum præsto non sit in loco sibi proprio ad progrediendum cum aliis. Vetamus prorsus, sub ea, ac graviore pœna ut supra applicanda, per aliquam societatem, si serius accedat, intersecari jam progredientem supplicationem, ut locum suum occupet; unde fit crebro, ut reliqua pars Fidelium, & Clerus consistere debeant diutius, non sine aliquo confluentium fastidio, atque ordinis, & devotionis perturbatione. Vetamus etiam, tam in hisce processionibus, quam in funeribus, ab aliquo ex confratribus indui, vel exui saccum in via, aut in templis; sed omnes ab Oratorio Confraternitatis induti exeant, eoque pariter induti revertantur, sub pœna carceris in contrafacientes; qua etiam puniemus eos confratres, qui elata voce loquentes, aut risibus, & jocis se oblectantes, aut cum saccis in tabernas vinarias divertentes, minus congruam sacræ functioni præsefe-rent modestiam. Onus sit Officialium, nomina hujusmodi irreligiosorum ad Nos deferre, alias in ipsos simili, vel graviore pœna animadvertemus.

VII. Quas pro Sacristia Cathedralis pœnas in hoc capite taxavimus, eas exigere teneatur ejusdem Cathedralis Cæremoniarum Magister, cui onus imponimus absentes notandi, eorum nomina ad Curiam nostram deferendi, & multæ taxatæ executionem procurandi, collata eidem tertia ejus multæ parte, tum in mercedem laboris in exigendo, tum in aliquod (2) sui officii emolumentum, juxta Cæremonialis monitum. Idem Magister tres, quatuorve in solemnioribus (3) Processionibus adsciscet socios, vel ex simplicium Sacerdotum, vel ex Clericorum cœtu, ut sibi videbitur, quos ad dirigendas supplicationes adhibebit. Ab horum monitione, & nutu Clerus noster pendeat, monitisque morem gerat. Idem Cæremoniarius ad Nos nomina deferat eorum, qui ab ipso moniti munus substituti detrectarint, aut eorum, qui substitutorum monitionibus parere recusarint.

VIII. Triumphalem præ cæteris supplicationem in Festo SS. Corporis Christi, quam maxime solemnem, & honorificentissimo apparatu instructam volumus. Ad eam Dignitates, Canonici, & Parochi cum intorticiis; reli-

(1) *Syn. Montilj p. 43. S. C. Ep. in Viterbien. 9. Dec. 1586., & alias pluries ap. Ferraris in Biblioth. ver.* Confraternitas *art. 3. n. 14.*

(2) *Cærem. Ep. Bened. XIII. lib. 1. c. 5. n. 8.*

(3) *Cærem. l. 2. c. 32., Syn. Sermatth. pag. 35., Syn. Abbati pag. 25.*

reliqui inferiores (1) Sacerdotes cum cereis, Clerici in minoribus cum candelis accensis confluant. Cereos etiam gestantes confratres adveniant. Magistro Cæremoniarum, substitutisque curæ sit, ne laici, aut curiales, quibus hinc, & inde a Cleri secularis lateribus (2) locus est assignatus, intermixti cum Sacerdotibus incedant. (3) Viæ omnes a sordibus purgatæ floribus conspergantur. Fenestræ, & parietes stragulis, vel aulæis ornentur. In fenestris, aut præ foribus (4) mulieres ne se præbeant conspiciendas; sed, nisi supplicationi se adjungant, domi inclusas se contineant, & abditæ, ac eo, quo decet, religiosæ pietatis ardore succensæ Regem Regum, ac Dominantium Dominum adorent, & submissæ revereantur. Post umbellam, seu baldachinum frequens sit populus; at viri a feminis semper secernantur sub gravibus pœnis etiam carceris; eaque secretio in cæteris supplicationibus etiam Regularium omnino servetur.

IX. Nocturnas omnes (pervigilio S. Rosæ excepto) supplicationes omnino vetamus, aliarum (5) Synodorum Decreta, gravioresque in sanctenses arbitrio nostro pecuniarias pœnas confirmantes. Bombardarum, aut breviorum sclopetorum explosiones, & equestrium hominum obequitationes in processione, quæ Viterbii in honorem SS. Salvatoris in parochiali S. Mariæ Novæ Ecclesia peragitur, tota legis districtione interdicimus. Homines, qui equo insidentes, juxta antiquum morem, ad eam confluunt, omnino arma ne deferant ad concipiendum ignem fabricata. Recta via ad fores templi accedant, & a loco ante processionem assignato nunquam deflectant, per urbem, quasi facto agmine, circumcursantes. Si secus (6) egerint, etiam per inquisitionem procedemus, & pœnis pecuniariis, carcere, vel exilio arbitrio nostro inobedientes puniemus. Idem sancitum esto per Diœcesim, sicubi forte idem abusus invaleat.

§. Alter

De Funeribus, & Sepulturis.

X. Ne in morte quidem, quæ rerum finis est omnium, lites, ac contentiones finem habent. Plurima igitur hac super re strictim nobis sunt decernenda, ut plurimis, quæ in dies erumpere solent, occurramus controversiis;

S

(1) *Syn. Montilj pag.* 43.
(2) *Syn.* 1. *Muti pag.* 46.
(3) *Syn. Montilj pag.* 43.
(4) *Syn. Montilj loc. mox cit., Syn. Abbati p.*25.
(5) *S.C. Immunit. in Soanen.* 2. *Dec.* 1698. *ap. Ricc. in Synops. v.* Processio, *Crispin. par.*2. *§.* 25. *n.* 6.

versiis; id universim statuentes, ut siquid in posterum evenerit, quod nostris legibus, aut rationabili consuetudine dirimi non possit, id, quoad ejus fieri poterit, cohærenter ad statuta Cleri Romani per Curiam nostram decidatur; quæ statuta in iis, quæ nostris mandatis, aut consuetudini non adversantur, vim legis habere debere jubemus.

XI. Statim ab obitu cujuscumque fidelis signum detur per campanam parochialis Ecclesiæ, per quod excitentur fideles ad preces pro illius anima fundendas. Si post primam noctis horam sequatur mors, campanæ signum non detur (1), etiam in Regularium Ecclesiis, usque ad novam illucescentem diem. Parochiæ propriæ jus (2) funerandi, ac sepeliendi competit. Ubi quis dum viveret duo habuit domicilia, & in utroque (3) æqualiter se collocaverat, præferatur in funere faciendo ea, sub qua decessit parochia; obventio autem, de qua mox, æqualiter dividatur inter ambos Parochos. Eadem obventionis divisio fiat inter parochum ruralem, & urbanum, si quis villicus rure domicilium habens, & in urbe ægrotans, ab urbano Rectore extrema Sacramenta, & morientium pia solatia receperit; ad quæ Sacramenta ministranda quemlibet Rectorem urbanum adstrictum volumus, tam quoad ruricolas, quam quoad peregrinos, & exteros in propria ejus Rectoris parochia decumbentes, si parochus morientis proprius præsto non sit; & ob laboris eleemosynam pro Sacramentis, atque assistentia exhibitis dimidium obventionis parocho proprio competentis recipiat. Parochum autem exterorum, & peregrinorum proprium, juxta consuetudinem, vocamus Parochum Cathedralis, si intra (4) suæ moræ mensem in Civitate objerint; nisi legitimis probationibus (non vero conjecturis) probetur, exterum illum revera domum in aliqua parochia conduxisse ad incolendum. Idem sancimus si exteri in Regularium cœnobiis hospitentur, ibique (5) moriantur, quos, nisi sepulturam elegerint, ad Cathedralem spectare decernimus, etiam mense elapso.

XII. Post parochialem idem edat signum per campanas Ecclesia, apud quam tumulatur cadaver. Tumulandi vero sunt extra parochialem Dignitates, Canonici, aliique de residentia beneficiarii, quibus privative quoad sepulcrum etiam majorum, sepultura danda est in propria, cui adscripti sunt

---

(1) *Syn. 3. Branc. pag.8., Syn. Sacchetti p.90., Syn. Sermatth. pag.89.*

(2) C. ex parte, c. in nostra *de sepult.*, & c. animarum, c. is qui *eod. in 6.*

(3) C. cum qui *de sepult. in 6. Syn. Sermatth. pag. 97.*

(4) *S. C. Ep. in Fulginat. 5. Jul. 1592. ap. Sperell. dec.87., S.C.C. in Pisauren. 15. Jun 1651. Syn. Sacchett. p. 92., Syn. Sermatth. pag.92., Syn. Abbat. pag.75.*

(5) *S. C. C. in Ripana 3. Febr. 1652., in Ravennat. 20. Jan. 1674., in Gerunden. 3. Febr. 1694., ap. Card. Petra tom. 2. in Const. 9. Innoc. III. num. 49.*

ſunt Eccleſia; modo (1) hæc ſepulcrum habeat ſeparatum pro Presbyteris, & Clericis. Si quis autem ex his Canonicis, Beneficiatiſque de reſidentia apud aliam Eccleſiam, vel in ſepulcro majorum ſepulturam elegiſſet, adhuc tamen exequiarum functiones in Eccleſia beneficii perſolvantur ſuper cadaver; quibus expletis, addictiſque eidem Eccleſiæ omnibus funeris obventionibus, per hæredes advocatis Eccleſiæ tumulantis Rectore, vel Regularibus, apud quos ſepultura electa foret, ſecreto, & cum duabus laternis cadaver ab exequiali Eccleſia ad tumulantem transferatur; niſi novam funeris pompam defunctus indixiſſet. Idem ſervetur circa parochos extra propriam Eccleſiam tumulandos.

XIII. Nullum etiam parochiali jus competit tumulandi eorum cadavera, qui ſepulcrum habent (2) majorum, etiamſi infantes (3) forent. Mulier, quæ pluribus viris fuerit copulata, quamvis ab obitu ultimi viri habitationem (4) mutarit, domumque paternam redierit, nihilominus in ſepulcro ultimi viri condenda eſt; *ut quos conjunxit unum conjugium, conjungat unum ſepulcrum*; tametſi forte ſepulcrum majorum haberet. Si autem uxor non electa ſepultura, & adhuc ſuperſtite marito ſuo decedat, tumulanda eſt in ſepultura mariti, ſi hic (5) propriam habeat, aut eam jam determinarit, ſeu elegerit; ſin minus in ſepulcro majorum ipſiuſmet uxoris, aut ſi non habeat, in propria (6) parochia.

XIV. Excipiuntur etiam a parochiali ſepultura ii, qui puberes (7) ſepulturam ſponte elegerunt; quæ electio, vel per teſtamentum, aut codicillum etiam invalidum, vel per duos teſtes etiam ſingulares, vel per dictum ſolius etiam parochi, aut confeſſarii (8) eſt probanda; ſemelque facta hujuſmodi (9) electio, donec, vel expreſſe, vel tacite, non revocetur, vim habet etiamſi poſt eam diu vixerit eligens. Cavendum eſt tamen, ne parochus, vel confeſſarius (10) ad proprium commodum teſtetur. Eadem ratione teſtes (11) adſcripti ne ſint Eccleſiæ, quæ eligitur; ſicut & ad teſtimonium ferendum ex antiquis noſtris conſtitutionibus non admittimus eos, qui ſunt de eligentis familia, vel ipſius affines, & conſanguinei uſque

 ad

(1) *S. C. Ep. in Foroſempron.* 1. *Sept.* 1690.
(2) *C.* Nos inſtituta *de ſepult.*, & *c.* cum quis, & *c.* is qui *eod. in 6.*
(3) *S. C. C. in Novarien.* Funerum 15. *Mar.* 1704. *ad* 1.
(4) *Can.* Ebron 13. *qu.* 2.
(5) *S. R. C. in Senogallien.* 15. *Jan.* 1633. *ap. Panimoll. dec.* 5. *adnot.* 3. *n.* 32.
(6) *C.* Nos inſtituta, *c.* ex parte, *c.* in noſtra *de ſepult.*, & *eod. in 6.*
(7) *Cit. c.*, & *c.* Fraternitatem, *c.* cum liberum &c. *de ſepult.*
(8) *S. C. C. pluries*, & 13. *Febr.* 1666. *ad* 1.
(9) *Ead. S. C. C. decr. cit.* 1666. *ad* 3.
(10) *Ead. decr. cit. ad* 1.
(11) *Syn. Sacchetti p.* 95., *Syn. Sermatth. p.* 94.

ad quartum gradum. Horum autem Teſtium depoſitio (1) ſit, non ſuper propoſito eligendi, ſed de vera, &, ut vocant, effectiva electione; quæ ſi facta dicatur per nutus, & ſigna, neceſſe eſt, ut hi nutus, quando eligens loqui non poteſt, ſufficienter indicent eligentis voluntatem (2).

XV. Infantes nutricibus (3) ad alendum traditos; carceri ad tempus mancipatos (4) in cuſtodiam (ſecus de damnatis ad carcerem perpetuum); adoleſcentulos, qui ſtudii cauſa (5) extra domum propriam habitant; famulos, qui apud Dominos degunt, ſed (6) in alia parochia domum pro uxore, ac familia propria conductam habent; & educandas, quæ (7) in civitate domicilium paternum, aut fraternum habent, non ad parochiam, ſub qua forte obierint, ſed ad parochiam, ubi proprium, vel paternum, fraternumve habent domicilium, pertinere decernimus. Excipimus puellas in Conſervatorio Orphanarum, aut expoſitas, ſupra quas, utpote alimenta, & dotem a Conſervatoriis recipientes, & paterno domicilio derelicto, illius quodammodo loci pii (8) filias effectas, volumus per omnia, tam in funeribus, quam in matrimoniis, ejus Parochiæ jus extendi, ſub qua Conſervatorium ſitum eſt, ut hactenus fuit ſervatum.

XVI. Sine noſtra licentia (9) nova ſepulcra extruere pro humandis defunctis, aut pavimenta excavare nemini liceat ſub pœna ſcutorum viginti. Quæ vero Nobis annuentibus, conſtruenda forent, intus opere fornicato extruantur, ac lapideo operiantur (10) integumento, quod ſepulcrali ori undique apte cohæreat, & reliquo Eccleſiæ pavimento adæquetur; atque is lapis circumcirca ita diligenter calce obſtruatur, ut nullus inde fætor egredi poſſit. In quibuſcumque parochialibus Eccleſiis aliud ſeorſim ſepulcrum ſit pro Eccleſiaſticis, aliudque pro parvulis ſeptennio minoribus (11) cum Baptiſmo decedentibus, a cæteris adultorum ſepulcris ſeparatum. Fœtus in ventre matris exiſtens, tanquam viſcerum ejus pars (12), cum matre ſepeliatur. Cadavera autem infantium, qui ſine Baptiſmo moriuntur, non in Eccleſia, ſed juxta, & prope illam in loco ad id ſpecialiter conſtituto (13) condantur. Sepulcrum hoc pro non baptizatis in unaquaque matrice per Diœceſim; Viterbii autem propter ejus amplitudinem in omnibus ſaltem Colle-

(1) *S. C. C. in Viglevaven.* Funerum 18. *Mar.* 1744., & 27. *Jul.* 1744.
(2) *S. C. C. decr. cit.* 1666. *ad* 6.
(3) *Addit. ſtatut. Cler. Rom.* §. 7., *Lambertin. Inſt.* 105. *num.* 56.
(4) *Ex eod. ſtatut. c.* 3. *lit. f.*, & *S. C. C. in Farſen.* 26. *Mar.* 1707.
(5) *Ibid.*
(6) *Id. ſtatut.*, & *Lambertin. Inſt.* 33. *n.* 17.
(7) *Inſr. tit.* 4. *cap.* 4. *num.* 8.
(8) *Lambertin. Inſt.* 33. *num.* 14.
(9) *Syn. Sacchetti pag.* 91., *Syn. Albati p.* 75.
(10) *S. Pius V. Conſt.* Cum primum 1566.
(11) *Ritual. Rom.*
(12) *Gl. in can.* Eccleſiam *de conſecr. diſt.* 1.
(13) *Syn. Sublacen.* 1674. *c.* 78. *num.* 9.

Collegiatis Ecclesiis (sicubi non adesset) omnino infra bimestre extruatur præ foribus, aut in aliquo prope Ecclesiam pervio latere, sub pœna decem aureorum. Præstaret tamen, ut in unaquaque parochiali hoc conditorium efformaretur.

XVII. Nemo sive Parochus, sive alius quivis etiam Regularis (1) sub pœnis per sacros Canones statutis, aliisque arbitrio nostro, sepelire audeat in loco sacro eos, quibus est Ecclesiastica sepultura deneganda. Hujusmodi sunt Infideles, Hæretici, Judæi, Schismatici, eorumque fautores, publice excommunicati, & denunciati, notorii usurarii, raptores, meretrices (qui nullo dato contritionis signo impœnitentes obierint) qui in singulari certamine occisi sunt, vel qui crudeli manu mortem sibi intulerunt; ac denique ii omnes, quos recitat Rituale Romanum tit. de exequiis, attente, ubi casus occurrerit, perlegendum. In iis tamen casibus nihil, nisi Nobis consultis, decernant Parochi. Horum cadavera sordide contecta ita longe ab Ecclesia terræ mandentur, ut inde Clericorum divina canentium voces exaudiri non possint.

XVIII. Cadaver antequam ad Ecclesiam efferatur decenter ad modestiæ leges indutum sit; vel si miseræ sortis homo fuerit, linteo saltem obvolvatur; vanas vero pompas prorsus super cadaveribus interdicimus. Clericorum in Sacris corpora non (2) aliud habere possunt indumentum, quam suo Ordini respondens; unde neque regulari, neque cujuscumque pii sodalitii habitu indui permittat Parochus. Sacerdotum autem manibus (3) vetamus aptari calicem, sed omnibus Presbyteralibus indumentis vestito cadavere, manus, vel in formam Crucis supra pectus, vel hinc, & inde extensæ collocentur; contrarium abusum quoad hoc penitus improbantes. Sacras vestes cum defuncto tumulandas exhibeat Ecclesia, nisi proprias ille habuerit; at hæredes tantundem Ecclesiæ restituant; nisi tanta defunctus egestate pressus fuisset, ut aliunde vestiri non posset.

XIX. Pauperum defunctorum cadavera (4) gratis omnino efferantur, & pro defuncto (5) Canonico, vel Beneficiario de residentia, si hæredes pauperes forent, Capitulum ipsum decentis funeris expensas faciat sub decem aureorum pœna. Nihil etiam exigi permittimus (6) pro associatione cujuscumque ex Ecclesiastico cœtu in Sacris constituti; & apprime commendamus,

(1) *Clement.* 1. *de sepult.*, *&* *c.* Quicumque *de Hæret. in 6.*

(2) *Edict. Clem.XI. 9. Jan.1705.*, *Syn.Abbati pag.* 74.

(3) *Conc. Prov. Beneventan.* 1693. *cap.* 18., *Syn. Fulginaten.*, *& ex can.* nemo per ignorantiam *de consecr. dist.* 1. *ap. Ursaya tom.*7. *par.* 2. *disc.* 31. *cap.*23. *de funer.*

(4) *Rit. Rom. tit. de exequiis* §. Pauperes.

(5) *Syn. Montilij pag.*145., *Syn.*1. *Branc. p.*24.

(6) *Ex ead. Syn. Montilij p.* 145., *Syn.* 1. *Muti pag.* 148.

damus, & auctoritate nostra confirmamus etiam fraternæ pietatis consuetudinem, qua pro parentibus Sacerdotum de Clero tumulandis nihil exigatur. Cujuscumque gradus autem sit pauper defunctus, haud quaquam permittimus, ut corpus sepulturæ mandetur, nisi una saltem Missa (1) pro ipsius anima celebretur saltem ex eleemosynis per pias personas collectis. Id curæ incumbat Parocho, qui fideles ad hoc suffragium præstandum cohortetur. Incumbat & Officialibus Oratorii S. Crucis, qui, ex eleemosynis per urbem colligi per eos solitis reservato semper ad hanc rem stipendio, unam saltem Missam curent celebrandam pro anima singulorum in hospitali morientium, ea ipsa die, qua cadavera tumulantur.

XX. Quantum possumus etiam hortamur, & monemus, accurate retinendam piissimam consuetudinem, ut in obitu Sacerdotis (quem vocant de Clero) universus Cathedralium, (2) Collegiatarum, ac Parochorum cœtus in nostris Civitatibus, totius autem oppidi per Diœcesim Clerus conveniat in exequiarum justis persolvendis, & ejus funere (ubi in usu est) ducendo, nullius mercedis intuitu, etiam sub eleemosynæ prætextu; omnesque de gremio ejus Ecclesiæ, cui defunctus, dum viveret, adscriptus erat, teneantur, vel per se, vel per (3) alium unam Missam pro anima fratris sui defuncti celebrare, *quæ* (4) *notetur in libro, ut illis, qui hoc pietatis officium non prætermiserint, metiatur eadem mensura, qua ipsi aliis mensi fuerint, juxta Euangelicum axioma*. Parochi etiam fratribus ex eorum gremio defunctis idem præstent.

XXI. Subdiaconi (5) Subdiaconum, Diaconum Diaconi, ac Presbyteri Presbyterum efferant. Optaremus proinde, ut Canonici Cathedralis nostræ, jus qui exequiarum Cappellanis Beneficiariis (6) cesserunt, in fratris saltem defuncti funere ducendo convenirent; id enim videtur exposcere arctior charitatis fraternitas, per quam non modo, dum vivunt, mutua amoris pignora alter alteri exhibeant, sed & decedentibus reliqui superstites impensius suffragiorum auxiliis opitulentur. Tum vero si nostrum in funeribus adsit Capitulum, nedum alia Crux erigi (7) non possit, & ad Cathedralem Ecclesiam cuncti ad funus evocati, etiam Parochus ipse defuncti convenire (8) debeant, ut exinde ad mortui domum procedatur; sed & Parochus defun-

---

(1) *Rit. Rom. tit. c. Lambertini Inst.* 36., *Syn. Abbati pag.* 75.

(2) *Syn.* 1. *Muti p.*148., *Syn.* 1. *Brancat. p.*24., *Syn.* 7. *Branc. p.* 7., *Syn. Sermatth. p.* 95.

(3) *Cit. Syn.* 7. *Branc.*

(4) *Cit. Syn. l. c.*

(5) *Syn.* 1. *Muti pag.* 148. *ex Cærem. Ep.*

(6) *Syn.* 8. *Branc. pag.* 18.

(7) *S. R. C. in Fossanen.* 21. *Jul.* 1645. *ap. Monacel. tit.* 5. *form.* 7. *n.* 37., *& in Æsina* 29. *Jan.* 1671.

(8) *S. R. C. in Viterbien.* 25. *Jun.* 1611. *ap. Pignatell. tom.*3. *consult.* 51. *num.*6.

defuncti stolam gestans eidem integro Capitulo digniorem (1) cedat locum, aliamque stolam dignior, qui aderit ex eodem Capitulo, a collo pendentem deferat.

XXII. Si Capitulum Cathedralis, vel ejus loco Beneficiatorum cœtus collegialiter non adsit, conveniant (2) omnes ad Parochialem defuncti Ecclesiam, tam Regulares, apud quos tumulandum esset cadaver, quam Confratres ad funus invitati; ejusque Crux deferatur (3) Ecclesiæ, ad quam defunctus sepeliendus effertur. Liberum tamen cum sit (4) Regularibus expectare cadavera in janua propriæ Ecclesiæ, eo casu Crucem Parochialis defuncti erigendam mandamus. Confraternitates ad funus advocatæ sex saltem confratrum numerum præter eos, qui loculum gestent, & intorticia, cum faccis mittant; alias funerali (5) obventione priventur. Interim, dum funus convocatur, & progreditur usque ad tumulantem Ecclesiam, dumque in ea Ecclesia Missa pro defuncto cantatur, permittimus campanarum lugubrem sonitum; at præter id tempus campanas (6) pulsari districte inhibemus.

XXIII. Ad tollendas de præcedentia controversias, si quando alii, atque alii e Sacerdotibus ad funus advocentur, præcipimus, ut tam Canonici, quam Beneficiati, nisi collegialiter, sed uti singuli incedunt, gestare (7) non possint Almutium, aliave insignia, sed tantum superpelliceum, & inter cæteros præcedant juxta Sacerdotii antianitatem. Si autem Collegialiter sub sua Cruce incedunt, tum quibuslibet aliis inferioris ordinis præcedant, suique Collegii (8) insignia deferant; Beneficiatique cum suo Capitulo, nullo interjecto, conjungantur. Monitum volumus Parochum, ut, si quando alii Sacerdotes non invitantur ab hæredibus ad funus, secum semper deferat Sacerdotem simplicem, vel Clericum, cum quo (9) alternatim possit Psalmos concinere.

XXIV. Diu, nunquam noctu (10) ad Ecclesiam cadavera efferantur. Si quando autem (11) hæredibus ad majorem luminum pompam vespertina hora arrideat, licentia nostra, vel Vicarii nostri accedat, deposita tamen prius eleemosyna scuti unius aurei applicanda Monasterio Convertitarum in Civi-

(1) *Ex eod. decr. S. R. C.*

(2) *S. C. Ep. plur., & in una Civ. Castell. 16. Apr. 1723. ad 2.*

(3) *S.C.C. pluries, & in Aquen. 9. Jun. 1708. ad 13.*

(4) *S. C. Ep. in cit. Civ. Castell. ad 6.*

(5) *Syn. Sermatth. pag. 98.*

(6) *Syn. Montilj p. 143., Syn. 3. Branc. p. 8.*

(7) *S. C. Ep. in Placentin. 2. Maii 1659., & 10. Nov. 1662. ap. Pignatell. tom. 3. cons. 50. S. R. C. 12. Sept. 1705. in Aretin.*

(8) *Pignatell. l. c. §.* ad 2.

(9) *Lambertin. Inst. 36. num. 24.*

(10) *S.C.C. 15. Mar. 1704., & Edict. Clem. XI. 9. Dec. 1704. Syn. 1. Branc. p. 24., Syn. Sermatth. pag. 90.*

(11) *Syn. Abbati pag. 74.*

Civitate Viterbii; aliis vero in locis, piis aliis operibus arbitrio noſtro addicenda. Multo magis (adjecta trium aureorum pœna in Parochum ſecus facientem, vel permittentem) vetamus privatam delationem cadaverum, juxta abuſum nuper invectum, & jam Bononiæ reprobatum, eruditiſque (1) rationibus convulſum a S. M. Benedicto XIV., cum eum Archiepiſcopatum adminiſtraret, videlicet cum aliquibus laternis, & Parocho pallium ſupra cottam gerente; aut ſi infantis baptizati cadaver ſit, capſula incluſum ſub veſtibus etiam clara luce occultatum deferendo. Siqua in privatis hiſce delationibus ſubſit cauſa, ea ad Nos deferatur, quæ ſi rationabilis erit, opportunum Nobis ſuggeret remedium. Sub eadem etiam pœna vetamus Parochis aſſiſtere delationi cadaveris in curru, cujuſcumque dignitatis, aut gradus (2) foret, abſque eadem noſtra licentia, quam nemini ad hanc vanam pompam tribuemus, niſi decem depoſitis aureis in beneficium Bibliothecæ Cathedralis noſtræ.

XXV. Taxam jam præfinitam in Synodo habita anno 1724. una cum ceteris ad funus ſpectantibus confirmamus, ea ſolum adjecta cautione, vetitum eſſe quidquam amplius ob aſſociationem cadaveris exigere (3) ab exteris, quam a civibus; aut ab iis, qui in aliena (4) Eccleſia tumulantur, quam qui in parochiali. Eadem æqualitate taxanda ſunt funera cadaverum (5) tumulandorum in Confraternitatibus, cum hæc major ſtipendii exactio turpe lucrum redoleat, & quodammodo liberam ſepulturæ electionem impedire videatur. Si quando autem in noſtris civitatibus, vel in Diœceſi ea taxa minus congrua, aut minus rationabilis videretur, committimus Capitulo noſtro Viterbienſi, ut recurrentium rationibus rite perpenſis ad conficiendam juſtam, rationabilemque taxam procedat, quam Nobis exhibitam, ad Sacram Concilii Congregationem approbandam (6) tranſmittemus. Addimus hic, non poſſe a Capitulis exigi taxatum ſtipendium, niſi in numero ſaltem quatuor (7) ad aſſociandum cadaver accedant; alias portionem ſimplici parochiæ ſtatutam dumtaxat lucrentur.

XXVI. Quarta funeralis ſemper (8) reſervata ſit Parocho, eaque tollenda eſt de omnibus intorticiis, funalibus, cereis, aut candelis, quæ tum in

(1) *Lambertin. Inſt. 36. a num.20.*

(2) *S. C. E. 13. Jul. 1646., 26. Febr. 1649., & 15. Febr. 1658., Edict. cit. Clem. XI., & S. C. decreta ap. Card. Petra tom. 2. relat. a Lambertin. cit. Inſt. 36. num. 26.*

(3) *S. C. C. 27. Maii 1617. in Syn. Sacchetti pag. 92.*

(4) *S. C. Ep. pluries ap. Nicol. V.* Sepultura *n. 24. & 25.*

(5) *S. C. Ep. in Mileten. 25. Jul. 1606., & in Placentin. 24. Nov. 1713. ad 3.*

(6) *S. C. C. in* Nullius, *ſeu Montis Caſin. 26. Jan. 1726. ad VIII.*

(7) *Syn. 8. Brancat. pag. 18.*

(8) *Benedict. XIII. Conſt.* Romanus Pontifex *1725., Syn. Abbati pag. 75.*

in aſſociatione, tum in expoſitione cadaverum etiam in altaribus accenduntur die funeris, vel alia die, ad quam funus differtur, quoties ad aliam a Parochiali Eccleſiam etiam Regularium deferretur cadaver. Detracta quarta pro Parocho defuncti, quod reliquum erit inter tumulantem Eccleſiam, ac Confraternitatem, ſeu Confraternitates funus aſſociantes æqua lance duabus factis portionibus dividatur ex funalibus in aſſociatione accenſis. Quæ autem in exequiis circa cadaver accenſa erunt, ea nulla in parte Confratribus debeantur; ſed ſola quarta reſervata pro Parocho defuncti, cætera ad tumulantem Eccleſiam ſpectent. Si inter duas parochiales agatur res, ut una ſit Eccleſia, *a qua*, altera Eccleſia, *ad quam* cadaver effertur, tum de funalibus, ac candelis altarium tam aſſociationis, quam exequiarum utraque Eccleſia (juxta antiquiſſimam hujus Diœceſeos (1) conſuetudinem, cui vim legis ineſſe decernimus) æqualem partem habeat, detracta ea, quam pro aſſociatione Confratribus debitam ſanximus. Si in parochiali propria Eccleſia tumuletur cadaver, tum detracta pro Confraternitate funalium aſſociationis quarta parte, & dimidia, cætera omnia tumulanti Eccleſiæ cedant. Oratorium S. Mariæ de Roſis Viterbii, cum jus non obtinuerit adſcribendi conſorores, interdictum volumus ab aſſociatione mulierum defunctarum.

XXVII. Morem in aliquo Diœceſeos oppido invectum reprobamus, quo (expletis exequiis) ex intorticiis, vel cereis circa cadaver accenſis alterum uni, alterum alteri ſacello addicatur. Salvis igitur, ſi quæ circa hoc vigerent, concordiis legitima authoritate initis, inhærentes communi conſuetudini, probatiſque Sacræ Congregationis (2) decretis edicimus, omnia funalia in funere accenſa, eo, quo ſupra retulimus, modo inter Parochum, Confraternitatem, ac tumulantem Eccleſiam ubique locorum dividenda. Unum hoc hæredibus liceat, mittere cum defuncto candelas, vel intorticia extincta donanda huic, vel illi Confraternitati, aut ſacello, modo *duplum eorum deferatur accenſum*; unde ſi (3) ex extinctis duo deferantur, debeant accenſa eſſe quatuor. Excipiuntur tantum ab hac diviſione cerei, quos forte aliqua Confraternitas afferret de proprio in tumulatione pauperum confratrum; niſi enim ſubſit (4) fraus aliqua, quod ex iis cereis poſt funus ſupereſt, totum Confraternitati reſtituatur.

XXVIII. Cadavera ne ante viginti horas (5) ab obitu terræ mandentur. Si qui autem improviſa morte obierint, & in morte mulierum in partu decedentium, quarta ſupra vigeſimam expectetur hora, ſub pœnis in alia Syn-

(1) *Syn. 1. Muti p. 150., Syn. Sermatth. p.97.*
(2) *S. C. Ep. 14. Oct. 1598. ap. Nicol. v.* Sepultura *num. 22.*
(3) *Ferraris in Biblioth. v.* Candelæ *n. 22.*
(4) *S. C. Ep. pluries ap. Ferr. l. c. n. 21.*
(5) *Syn. Abbat. pag.76.*

odo ſtatutis. Ante ſepulturam, invitis hæredibus, cadaveri nihil detrahatur ex ſudariolis, velis, aliiſque (1) ornamentis, ſuper quibus neque Parocho, neque confratribus, neque Eccleſiæ tumulanti jus aliquod competit. Qui ſecus fecerit, pœnis contra ſpoliantes funus ſtatutis teneatur, videlicet reſtitutione ablatorum, & amiſſione quartæ, ſeu obventionis ſibi contingentis. Sine noſtra licentia cadavera ad faciendam anatomen (2) ne tradantur, neve exhumentur pro facienda recognitione (3) per curiam; qua licentia etiam accedente, nequaquam in Eccleſia, aut (4) loco immuni, ſed extra peragi tantum ea poſſit, ſub pœnis in violatores Eccleſiaſticæ Immunitatis ſancitis.

XXIX. Conſtitutionem noviſſimi Romani Concilii ſub unius julii punctatura in abſentes ſervatam volumus (5) „ in univerſis Cathedralibus, & „ Collegiatis, aliiſque conventualibus, ſeu receptitiis Eccleſiis, ut præter „ ſolemne anniverſarium pro ultimi defuncti Epiſcopi anima in ejus die obi- „ tus celebrandum, alterum etiam per ſingulos annos peragatur in perpe- „ tuum pro omnibus propriæ Diœceſis Epiſcopis infra Fidelium omnium „ defunctorum octavam „. Ex antiqua item conſuetudine, ac (6) Synodis aliud infra Octavam eamdem peragatur anniverſarium ſub eadem punctatura in iiſdem Eccleſiis pro defunctis capitularibus Presbyteris fratribus. Parochi etiam eadem die pro prædeceſſoribus defunctis privatam Miſſam celebrent; aliamque die obitus anniverſaria prædefuncti ſui anteceſſoris. At in Miſſis ſolemnibus (7) defunctorum, ſicut & per Adventum, & Quadrageſimam (feſtis diebus, ac Dominicis *Gaudete, & Lætare* exceptis) organa pulſari diſtricte interdicimus.

XXX. Defuncto Summo Pontifice, vel Epiſcopo ſub eadem pœna Miſſa ſolemnis in præfatis Conventualibus Eccleſiis decantetur, vel ipſa obitus, ſeu depoſitionis die, vel proxima die non impedita poſt habitum mortis nuncium. Sede autem vacante Epiſcopali, piæ ſupplicationes intra ambitum Eccleſiæ pro pio, ſancto, ſollicitoque ſucceſſore impetrando quotidie habeantur, & in qualibet Miſſa collecta de Spiritu Sancto ad eum finem recitetur. Idem per Œconomum a nobis deputatum præſtetur poſt obitum Parochi, commoneaturque populus preces ad Deum fundere pro optimo novo Paſtore obtinendo (8).

TITU-

(1) *Syn. Montilj pag.* 143., *S.C.C. in Tudertin.* 13. *Aug.* 1718. *in Theſaur. tom.* 1.
(2) *Syn. Albat. pag.* 75.
(3) *S. C. Immunit. in Sutrina* 1. *Jun.* 1604.
(4) *Ead.* 2. *Maii* 1639.
(5) *Conc. Rom.* 1725. *tit.* 15. *cap.* 5.
(6) *Syn. Montilj pag.*146., *Syn.*1.*Muti p.*150., *Syn.* 2. *ejuſd. pag.*30., *Syn. Sermatth. p.* 100.
(7) *Conc. Rom. l. c. cap.* 6.
(8) *Syn. Montilj, Syn.* 1. *Muti, aliæq. ll. cc.*

TITULUS QUARTUS

De Ecclesiasticis, Deoque dicatis personis, ac Locis piis.

CAPUT PRIMUM

De vita, & honestate Clericorum, & de Seminario.

IN *omnibus exhibeamus nosmetipsos, sicut Dei* (1) *ministros, ut non vituperetur ministerium nostrum*. Vitam, moresque Ecclesiasticorum intueri, ac contemplari solent hominum reliqui, ut inde sumant, quod imitentur. Quapropter spiritu, & corpore sanctos esse oportet Clericos, & maxime Sacerdotes; atque ita vitam, & mores suos componere, ut qui vident, discant disciplinam, neque ulla ex improba Sacerdotum conversatione Ecclesiastico Ordini irrogetur vituperii macula. Id certe fiet, si quæ sequuntur adjecta superioribus Synodis decreta plenam, ut speramus, observantiam obtinebunt.

I. Internam ante omnia sanctitatem Clero nostro commendamus; omnis enim gloria filiæ Regis (2) ab intus est. Ad eam augendam plurimum confert attenta propriæ dignitatis consideratio, & piarum meditationum, & lectionum assiduitas, per quas mens enutrita spiritum concipiat Ecclesiasticum, & divinæ gratiæ donum conservet, & augeat. Hinc, quantum possumus, monemus omnes, & in Domino hortamur, ut Apostolicæ Sedis monitis (3) obtemperantes, anno quolibet singuli e sæculi tumultibus ad sacros secessus se recipientes, decem saltem dierum spatio, Exercitiis spiritualibus vacent. Quo tempore a chori etiam servitio ex Pontificio indulto exempti, & plenaria indulgentia ditati, toti sint in gustanda ea, qua Deus in solitudine commorantes animas pascit, benedictionum dulcedine.

(1) 2. *Cor*. 6. 3. (2) *Ps*. 44. 14. (3) *Clem. XI. Encycl.* 1. *Febr*. 1710.

II. Ut autem tam pio, & neceſſario operi facilior in poſterum pateret aditus, propriam Patrum Soc. Jeſu, prope templum B. M. V. ſupra Quercum nuncupatæ, domum, novis aliquot excitatis cubiculis, propriis noſtris ſumptibus nuper amplificavimus; eo ſcilicet conſilio, ut Clerici, Sacerdoteſque noſtri, urbano remoto ſtrepitu, domeſticiſque ſecluſis negotiis, cœleſtium rerum meditationi, ac ſpiritualibus S. Ignatii de Lojola, ut vocant, Exercitiis commodius vacare poſſint.

III. Hiſce autem dilectæ nobis in Chriſto Societatis Patribus tum ſupra commemoratæ domus, tum exercitiorum ſpiritualium, quæ certis per ipſos ſtatuendis legibus peragenda ſint, curam, ac directionem omnem committimus, quod eos præcipue ad hæc munia præſtanda idoneos judicemus. Habent igitur Succeſſores noſtri quibus eos, qui vel Ordines ſuſcepturi ſint, vel reformatione, aut correctione aliqua indigeant, magna cum utilitatis ſpe, ſacris excolendos exercitationibus commendent. Ceteri vero tam ex Eccleſiaſtico, quam ex ſeculari cœtu, ex noſtra non ſolum, ſed & ex alia quacumque Diœceſi, quo ſe, certis infra annum per eoſdem Patres ſtatuendis temporibus, interdum recipiant.

IV. Internæ ſpiritus ſanctitati externa corporis inſtitutio reſpondeat, ut habitu, colloquio, inceſſu nil, niſi grave, modeſtum, ac ſanctum appareat. In primis autem religionis ſtudium effulgeat in ſacris peragendis, ſacrorumque reverentia. Clerici in ſacris bis quolibet menſe, ſemel autem minores Clerici communionem ſacram ſuſcipiant, ſacramentali confeſſione præmiſſa. Quæ Dei ſunt, ferventer curabunt, diviniſque officiis, Sacroſancto Sacrificio, & Eccleſiaſticis cæremoniis rite peragendis ſint intentiſſimi. Nobis Pontificalia obeuntibus, (1) ex antiqua conſuetudine, quam vim legis hac in re habere decrevit (2) pluries Sac. Conc. Congr., univerſus urbis, ſeu loci Clerus accedat; ac Feria V. in cœna Domini ſinguli, ſive Canonici, ſive Beneficiati, Clericive ſint, de manu noſtra ſacrum Chriſti Corpus recipiant cum ſtola e collo pendente, ſi Sacerdotes fuerint, & cum ſtola tranſverſa, (3) ſi Diaconi. Presbyteri autem ſimplices, ex eadem conſuetudine (4), ſaltem ſolemnioribus feſtis, in Cathedrali Miſſæ cantatæ & Veſperis interſint.

V. Veſtem talarem in Miſſæ Sacrificio (5) ſub pœna ſuſpenſionis adhibendam ſupra præmonuimus. Eamdem veſtem, etſi (6) per totam diem geſtan-

(1) *Syn. Montilj pag. 94., Syn. 1. Branc. p. 5., Syn. Albati pag. 86.*

(2) *S. C. Conc. in Tiojan. 20. Sept. 1704., & in Bellocastren. 15. Nov. 1670., & 21. Aug. 1706.*

(3) *Lambertin. Inſt. 38. num. 2.*

(4) *Ex citat. Synodis.*

(5) *Supr. tit. 2. cap. 2. num. 62.*

(6) *Bened. XIV. de Syn. lib. 7. c. 59., & Trident. ſeſſ. 14. cap. 6. de ref.*

gestandam jubere possemus, attamen tolerantiæ summæ (1) indulgentes, (reservata tamen Nobis, nostrisque Successoribus facultate plenam Sacrorum Canonum disciplinam urgendi) hac nostra sanctione mandamus, ut quicumque ex Canonicatu, aliove Ecclesiastico beneficio choro interesse tenentur, tam ad matutinas, & diurnas, quam ad vespertinas horas accedere non audeant, nisi talari nigri coloris veste induti, qua etiam semper utentur, quicumque in Sacris constituti Superiorem adibunt. Qui sine ea veste domo allata, non in sacrario, aut in vicina æde imposita, (multo magis si ea foret sine manicis, vel tantum dimidia, quæ lateribus circumligetur) ad chorum accederet, ut mitiore pœna, quam alii sapientissimi (2) Episcopi facere consueverunt, per Nos castigetur, notabitur a punctatore tanquam absens a choro, & trium librarum ceræ albæ pœna favore Sacristiæ propriæ Ecclesiæ illico multetur; & punctatorem, vel sacristam ad solvendam præfatam pœnam de proprio damnamus, si in punctando, aut respective exigendo negligentes forent.

VI. Extra Missæ celebrationem, & chorum permittimus breviores, at modestas vestes, atque item breve pallium, quod hiberno tempore violacei, vel alterius modesti coloris (3) tolerabimus, modo sub punctaturæ pœna non deferatur, quando ad chori servitium accedendum est. Toleramus etiam extra urbem, & cum in campestria est exeundum, vestes breviores alterius modesti coloris; dummodo semper collare gestetur, neque habitus venationi accomodatus per oppida circumferatur, sub pœna carceris formalis, ac decem aureorum singulis vicibus. Detonsus itidem circulus in summo capitis apice habeatur. Breviores, neque nimium fluentes sint capilli, iique non studiose intorti, seu calamistrati, sed ita tonsi, ut pateant (4) aures, comaque fictitia, nisi de nostra licentia, non adhibeatur.

VII. Hastiludia, torneamenta, circumcursationes (5) per vicos, & plateas in agitationibus taurorum, aliarumque bestiarum, alearum lusus, scenica spectacula, & profana cantica, aut instrumentorum pulsatio per vias, vetita omnino sint Clero nostro. In minoribus constituti, si in his deliquerint, in carcerem rapiantur illico, & spe ascendendi ad ulteriores gradus interdicentur. Sacerdotes autem, vel in sacris constitutos in supradictis delinquentes, aut vetitis alearum ludis etiam privatim ludentes, vel tesseris, rotulis, pilis, follibus, aut globis, qui malleis ligneis impelluntur, indulgentes in tabernis, aromatariis, tonstrinis, aliisque officinis, etiam clausis fori-

(1) *Lambertini Inst.* 71.
(2) *Lambertin. Inst.* 71. *num.* 13.
(3) *Id. l. c. num.* 10.
(4) *Conc. Rom.* 1725. *tit.* 16. *c.* 3.
(5) *C.* Felicis *de torneamen. S. Pius V. Const.* de Salute, *Greg. XIII.*, *Clem. VIII.*

foribus, aut in publicis viis, & compitis, puniendos (1) decernimus pœna carceris, & ſcutorum quinque. Privatos tantum, ac moderatos ludos iis permittimus ad animi honeſtam relaxationem; ſi ii ludi non indecori ſint, neque a fortuna (2) potius, quam ab induſtria, & arte regantur.

VIII. Acrius animadvertemus propter fœdiorem morum corruptelam in eos, qui ex Eccleſiaſtico cœtu choreas ducent, vel ſaltationes edent, vel profana cantica modulari, vel inſtrumentum ſonorum ibi pulſare auſi fuerint, ſi inibi feminæ cum viris (3) conveniant. Quandoquidem ſi Clerici in minoribus ſint, carceris, & decem aureorum pœna plectentur; ſin autem in ſacro Ordine fuerint conſtituti, præter eamdem pecuniariam pœnam, excommunicationem illico incurrant Nobis reſervatam, quando choreæ publicæ ſint; ſi autem forent privatæ, foribuſque clauſis, ſuſpenſi ſint a divinis per tres dies, abſolutione Nobis reſervata. Eidem ſuſpenſioni, & pœnæ pecuniariæ ſubjicimus eos, qui larvati incedent ſacris initiati. Qui vero Sacerdos, Diaconus, aut Subdiaconus in theatris publicis perſonam aget, aut ſcenica ſpectacula promovere, dirigere, aut inſtituere non erubeſcet, vel a clamoroſa venatione non ſe cohibuerit, ultra pecuniariam pœnam, excommunicatione (4) plectetur; Clericus in minoribus carceri mancipabitur. Quæ de conſtitutis in ſacris mandavimus, ea etiam de proviſis Eccleſiaſtico beneficio dicta intelligantur.

IX. Indecorum eſt etiam, ut Sacerdotes, quorum vita abſcondita debet eſſe cum Chriſto in Deo, aſſiduam cum ſecularibus hominibus familiaritatem habeant; ex qua verum fit ut plurimum Pſaltis oraculum: *commixti ſunt inter gentes, & didicerunt opera eorum, & factum eſt illis* (5) *in ſcandalum*. Turpius autem, & flagitioſius eſt cum mulieribus conſuetudinem (6) inire. Propterea omnem cum feminis cohabitationem, ſub ſeveriſſimis ſacrorum Canonum pœnis, omnino prohibemus, niſi eæ conſanguineæ ſint, vel affines, ſaltem in ſecundo gradu; atque ita honeſtæ, ut nulla oriri poſſit incontinentiæ ſuſpicio, præſertim cum earum famulabus. Si affines, aut conſanguineæ non aderunt, poſſint Sacerdotes, aliique in ſacris conſtituti unam, alteramve ſibi famulam aſſumere, quæ tamen ſit quadragena-

(1) *Syn. Sacchetti p.85., Syn. Sermattb. p.*110.

(2) *Bened. XIV. de Syn. lib. 7. c. 61. num.3.*

(3) *Id. de Syn. l. c. a n.11., Lambertin. Inſt.76., Syn.* 1. *Branc. pag.26., Syn. Sacchetti p.86., Syn. Sermattb. pag.* 110.

(4) *S. C. C. in Sulmonen. 22. Aug. 1655., & Epiſt. S. C. ad Vicar. Capitular. Aquilan.31. Oct. 1706.*

(5) *Pſ.* 105. 35.

(6) *Can.* Volumus, *can.* oportet, *can.* Feminas *diſt.* 81., *c.* inhibendum, *& ſeq. de cohabitat. Cleric., Lambertin. Inſt.* 82., *&* 83. *Bened. XIV. de Syn. lib.7. c.57., Syn. 1. Muti pag.96., Syn. Sacchetti p.83., Syn. Sermattb. pag.109., Syn. Abbati pag.* 78.

genaria major, bonæque famæ, atque obtenta a Vicario noſtro in ſcriptis licentia.

X. His exceptis, vetamus prorſus Eccleſiaſticis hominibus acceſſum ad domos ſuſpectarum mulierum, aut cum illis quomodolibet converſari, vel ſuſpecta loca adire, vel feminis paſſim ſe comites adjungere, ſub pœnis (1) a Concilio Tridentino ſtatutis. Nulli prorſus mulieri quilibet Clericus præceptor fiat ad eas docendas legere, ſcribere, canere, aut quodcumque muſicum inſtrumentum pulſare, niſi (2) hoc a Nobis ſpecialiter indultum fuerit, ſub pœna decem aureorum fabricæ ejus parochialis Eccleſiæ, ſub qua Clericus deliquerit, applicandorum. Cauponis, & tabernis (præterquam in itinere) ſub carceris pœna abſtineant. Conviviis præſertim nuptialibus, in quibus, ut plurimum, propudioſæ licentiæ fræna laxantur, iiſque compotationibus, unde temperantiæ leges infringuntur (3), ſub eadem pœna decem aureorum pauperibus elargienda, nunquam interſint. Carceris item pœnam, atque amiſſionem armorum comminamur in eos, qui ſine noſtra licentia in ſcriptis arma deferent, etiam prætextu venationis.

XI. Contra Clericos negotiatores nil eſt, quod decernamus, poſtquam Sanctiſſimus D. N. Clemens XIII. Encyclicis (4) ad Patriarchas, & Epiſcopos omnes datis, quas jam per Edictum noſtrum publici juris fecimus, nihil non molitus eſt, ut corruptelam hanc ab Eccleſiaſticis hominibus eliminaret. Antiquorum Canonum, & Romanorum Pontificum, præſertim Pii IV., Urbani VIII., Clementis IX., & Benedicti (5) XIV. conſtitutiones, & pœnas innovans, eaſque, tam ad Seculares, quam ad Regulares Clericos extendens, Epiſcopiſque uſum, tum ordinariæ, tum delegatæ facultatis commendans, damnat omnes, & quaſcumque negotiationes, vel per ſe, vel per interpoſitam perſonam, aut per alterius nomen, a Clericis geſtas, etiam ad damnum vitandum, vel ad ſuſtentationem ſuorum ex charitatis officio, niſi per Sedis Apoſtolicæ diſpenſationem poteſtatem dirigendi ſuorum conjunctorum res impetrarint. Inter negotiationis fines definit comprehendi cambium activum, ideoque Eccleſiaſticis vetitum pronunciat, tam proprio nomine, quam per interpoſitas perſonas initum. Damnat contemptum Clericalis moderationis, & Eccleſiaſtici decoris in bonis propriis adminiſtrandis, ſeu colendis, in venditione, & emptione, & acceſſum ad nundinas, atque mercatus, laicali quaſi apparatu, ac ſpecie;

(1) *Trident. ſeſſ. 25. de Ref. c. 14., Syn. Montiſ. pag. 136.*

(2) *Syn. Montisfal. 1710. h. t. §. 9., Syn. Ravennat. 1749. par. 5. c. 1.*

(3) *Lambertin. Inſt. 54., Syn. Montiſ. pag. 135.*

(4) *SS. D. N. Clem. XIII. Encycl.* Cum primum 17. *Sept.* 1759.

(5) *Bened. XIV. Conſt.* Apoſtolicæ 1741.

cie; contra quos turpes rei adminiſtrandæ modos, actuſque indecoros, dignitatis celſitudinem deturpantes, per cenſurarum gladium Nos animadvertere debere hortatus eſt. Tandem in eos Eccleſiaſticos ſtylum intorquet, qui operam ſuam laicorum obſequiis, ſervitiiſque addicunt, eorumve negotia adminiſtrant, pacta mercede; etſi honeſtioribus in ſpeciem titulis ſuſceptum ſervitii genus aliquando obtegere adnitantur. Quæ omnia ideo hic inſeri mandavimus, ut ſciant tam Seculares, quam Regulares Clerici, Nos Pontificiæ voluntatis fore expeditos, atque inexorabiles executores.

XII. Eodem referimus patrocinandi exercitium. Exceptis dumtaxat cauſis a jure permiſſis (1), aliiſque de noſtra licentia, diſtricte prohibemus, ſub decem (2) aureorum pœna, & in ſubſidium etiam Cenſurarum, quemlibet in Sacris conſtitutum obire munera Procuratoris, Advocati, Judiciſve in Laico Tribunali, tam in Criminali, quam in Civili Judicio. Neque item liceat coram judice laico teſtimonium dicere ſine Sedis Apoſtolicæ licentia in cauſis criminalibus; in civilibus autem ſine licentia Vicarii noſtri Generalis in ſcriptis danda, præſtitoque prius in curia noſtra juramento de veritate dicenda.

XIII. Otium poſtremo Clericis noſtris interdicimus; eoſque, quantum poſſumus, in Domino hortamur, ac graviſſime monemus, ne horas inutiliter inſumant in officinis, atque ludicris oblectationibus; ſed honeſtis occupationibus addicti nunquam ab aliquo opere vacent. Præſertim ſacris ſtudiis, quæ ſacros viros decent, quam maxime incumbant per totum vitæ (3) tempus; cum nulla ætas ſera ſit ad diſcendum. Eos habeant, volvantque libros, ex quibus Sacræ Scripturæ, Canonum, Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ, Rituum, Polemicæ, Scholaſticæ, ac Moralis Theologiæ ſcientiam poſſint haurire; ut nempe duplici honore digni habeantur, ſi verbo, & exemplo Chriſti gregem juvantes ad æternam ſalutem conſequendam, effectique ſal terræ, fecerint ſimul, & docuerint. De ſacris ſtudiis ideo meminimus, ut norint (4) Eccleſiaſtici noſtri a profanis ſtudiis abhorrere, & amatoria, aut poetica volumina odiſſe; ne, ut ajebat Hieronymus, quod in pueris adeſt cauſa neceſſitatis, crimen in ſe faciant voluptatis.

§. Alter

(1) *Can.* Nullus, *can.* teſtimonium 11. *qu.* 1. *can.* ſuper prudentia, *can.* quamquam 14. *qu.*2., *c.*multa, *c.*Sacerdotibus, *c.*Clericis *ne Cler. vel Monachi; decret. de Reform. Tribun.* 9. *Febr.* 1708. *in Bullar. Clem. XI. pag.*613.

(2) *Syn. Montil. pag.*135., *Syn.* 1. *Muti p.*92., *Syn.* 1. *Branc. p.* 26., *Syn. Sacchetti pag.*84., *Syn. Sermatth. pag.* 108.

(3) *Gl. in can.* Si habes 24. *qu.*3. *ver.* Senex, *can.* Ignorantia *diſt.* 38., *Conc. Arelat. VI. an.* 813. *can.* 3.

(4) *Can.* Sacerdotes *diſt.* 37.

§. Alter

De Seminario.

XIV. Optimam nacta est laudem hæc Ecclesia, quod statim a Tridentini lege Clericorum Seminarium fuerit institutum. Novellas has plantationes, quas in bonam Ecclesiæ spem adolescere curamus, ut pupillam oculi nostri semper custodiemus. Hujus loci regimini præpositi, præfecti, Magistri, & Rector præsertim in id incumbant omni conatu, ut adolescentes suæ curæ concreditos accurate ad pietatem, morum candorem, & litterarum scientiam informent; ut exinde Ecclesiarum regimini, & populorum saluti maxime utiles operarii efficiantur. Leges a Nobis præscriptas singulis mensibus legi, & diligentissime facient observari; nec eas aliquo modo lædi patiantur. Curabunt, ut quotidie sacro intersint; certo diei tempore spiritualium rerum meditationi assuescant, atque B. M. V. Officium parvum quotidie persolvant; pios item quotidie libros legant, hortationes pias frequenter audiant, & aliquem (1) semper testem vitæ habeant, cujus nunquam oculos effugiant; & singulis saltem mensibus ad Sacram Communionem, bis vero in mense ad Pœnitentiæ Sacramentum accedant.

XV. Pietatis officiis morum suavitas, ac liberalitas conjungatur. Ea erit proinde Alumnorum omnium domi, forisque conversatio, quam Nos hic describendam mandavimus. Rectori præcipue, tum Magistris, ac Præfectis perpetua venerationis, atque obedientiæ munia impendant. Æquabiles sint erga omnes socios, & neminem aut aversione, aut amore præ ceteris prosequantur. Silentium servent accuratum in mensa, & sacræ lectioni, qua semper cibus erit condiendus, attendant; neque unquam absint a precibus, quas mensam præcedere, & subsequi præscripsit Breviarium Romanum. Ne domo exeant, nisi de Rectoris licentia, incedantque bini per urbem, neque ullus a reliquis sejungatur. Festis diebus in Cathedrali nostra Divinis assistant, tonsuraque, & veste Clericali, munda quidem, at non vanis ornamentis fucata utantur; ad omnem denique modestiam tam domi, quam foris ore, incessu, habitu semetipsos componant.

XVI. Litterarum studium omni conatu prosequantur. Præcipue autem ad (2) Grammatices, cantus, computi Ecclesiastici, Philosophiæ, Theologiæ, Sacræ Scripturæ, Catechismi Romani, ac Sacrorum Rituum disciplinam incumbant; quorum quidem studiorum singulis annis coram Nobis rationem reddi mandamus in examine, quod ob eum finem exeunte anno

V scho-

(1) *Can.* Omnis ætas 12. *qu.* 1.

(2) *Trident. sess.* 23. *de Ref. c. ult.*

ſcholaſtico, accitis Deputatis, aliiſque litteratis viris indicemus. Quos ignavos in ſtudiis, aut hebetis ingenii, & multo magis, quos in pravos mores degenerare noverimus, eos prius paterne monitos e Seminario ejiciemus, omnique prohibitos aditu ad Ordines ſuſcipiendos declarabimus.

XVII. Ditiorum Filios non excludimus, modo ſuis ſumptibus alantur, & ſtudium præſeferant Deo, & Eccleſiæ inſerviendi. At cum Tridentina (1) Synodus pauperum filiis præſertim Seminaria patere voluerit, hos præcipue prævio examine eligemus, qui ad minimum duodecim annos, & ex legitimo matrimonio nati ſint, & quorum indoles, & voluntas ſpem afferat, eos Eccleſiaſticis miniſteriis perpetuo inſervituros. Ob eam rem, quando iidem recipientur, adſit idonea fidejuſſio de ſolvenda ea minima taxa, quam præſcripſimus; facta tamen (2) obligatione, ut ſi alumnus ad ſtatum conjugalem, vel ſecularem migraverit, reliquam penſionem ſolvat pro rata præſtitorum alimentorum ad rationem julii unius in diem; cum æquum non ſit, ut quæ ad Eccleſiæ propagines alendas, tum ex piorum relictis, tum ex Eccleſiaſticis reditibus collata ſunt, ea ad laicorum commoditatem convertantur. Si Œconomus, aut Miniſter Seminarii hanc fidejuſſionem idoneam, penſionemve reſpective, exigere neglexerit, proprio ipſius ære refundet.

XVIII. Quoniam vero per plures Congregationes ſuper œconomico Seminarii ſtatu habitas liquido conſtitit, reditus ejuſdem haud ſatis eſſe ad alendos alumnos, magiſtroſque neceſſarios; hinc, de Deputatorum a Nobis, a Capitulo Cathedralis, & a Clero reſpective ad normam Tridentini electorum conſilio, deveniendum duximus ad taxam præſcribendam. Ea autem taxa de ſemeſtri in ſemeſtre anticipate (3) ſolvatur ab omnibus, ſub cenſurarum pœna, poſtquam a Sacra Congregatione, juxta S. M. Benedicti XIII. conſtitutionem, quæ incipit *Creditæ Nobis*, approbata fuerit. Eam taxam in manibus exactoris per Nos, ac Cathedralis Capitulum approbandi ſolvi mandamus; qui exactor juſſu noſtro, Deputatorumque conſilio pecunias œconomo tribuet in expenſas faciendas.

XIX. Nobis, & quatuor iis (4) deputatis Œconomus, ſeu Miniſter rationem reddat ſingulis annis infra menſem Octobris. Nihil idem miniſter faciat (5) circa quotidianas expenſas, circa proviſiones bladarum, & circa admi-

(1) *Trident. ſeſſ.* 23. *de Ref. c. ult.*

(2) *Syn. Sermatth. p.* 158., *Syn. Montisfal.* 1710. *h. t.* §. 5. *Syn. Abbati p.* 61.

(3) *S. C. Ep.* 8. *Mar.* 1588., & *S. C. C. in Mexican. ap. Ferrar. v.* Seminar. *num.* 40. & 55.

(4) *Trident. l. c.*

(5) *S. C. in Mediolanen. ap. Pignatell. tom.* 9. *conſ.* 81., & *in Salernit. lib.* 6. *Decretor. p.* 22. *ad* 3.

administrationem bonorum quorumcumque, ac redituum ipsius Seminarii, non habito prius eorumdem deputatorum consensu; cum & Nos in tota Seminarii temporali administratione, & ministrorum, famulorumque temporalium deputatione eorum Consilium adhibere, licet non (1) sequi teneamur. Sin autem minister quicquam ex proprio arbitrio moliatur sine Deputatorum consensu, sique in reddenda ratione præfixum tempus neglexerit, ultra remotionem ab officio, pœnas dabit arbitrio nostro.

XX. Duos alios ex mente ipsius Concilii graviores Canonicos selegimus ob ejusdem Seminarii disciplinam. Eos vero adhibendos mandavit (2) Sacra Congregatio in constituendis Seminarii regulis; in electione Rectoris, & Magistrorum; in electione, punitione, visitatione, & expulsione puerorum; & in Confessarii, librorumque electione. Porro horum Deputatorum conscientiam oneramus, ut vigiles sint in dispicienda alumnorum disciplina, atque educatione; Nobisque identidem referant, si quæ corrigenda adverterint, ut opportune providere possimus. Quatuor vero Deputatorum onus sit quolibet mense in ipso Seminario, adhibitis Rectore, ac Ministro, pro re œconomica congregationes habere, super bonorum locatione, aut manutentione, super redituum exactione, super expensis, & provisionibus faciendis, super litibus, si quæ adsint, expediendis, ac super Officialium temporalium, & colonorum moribus, & diligentia in rebus pio loco addictis custodiendis. Quæ in iis Congregationibus decernentur, Nobis significabit Rector; ac, siquæ graviora occurrant, indicabit, ut remedium afferamus, vegetusque semper permaneat, ac florens Seminarii status.

CAPUT SECUNDUM

De Capitulis, et Canonicis.

§. I.

De Canonicorum Residentia.

I. E*T cum constituissent illis per singulas Ecclesias Presbyteros, commendaverunt eos Domino* (3). Canonicorum Capitula (4) antiquo Presbyterii vocabulo a primis Ecclesiæ seculis forte indicata, ac præcipue Cathedralium

(1) *S. C. C. in Fundan. 26. Mar. 1689. ad 2. lib. 39. Decret. pag. 129. Bened. XIV. de Syn. lib. 5. c. 11. num. 7. & 8.*

(2) *S. C. in Mediolan., & Salern. ll. cit.*

(3) *Actor. 14. 22.*

(4) *Tertull. Apologet. c. 39. Stric. Pp. Ep. 2. ap. Cabassut. Not. Eccles. sec. 2. dissert. 18., & in can. 15. Laodicen. Conc.*

dralium (1) capitula ad conſervandam, augendamque Eccleſiaſticam diſciplinam inſtituta, ea eſſe debent, ut non niſi viris conſtent pietate præcellentibus, qui & aliis exemplo ſint, & Nos opere, & officio juvent, atque ea morum integritate polleant, ut merito Eccleſiæ Senatus dici poſſint. Hos, quo nova in dies ſumant incrementa virtutum, illuſtriorque effulgeat ſemper eorum diſciplina, ſequentibus monitis duximus alloquendos.

II. Ac primo quidem Dignitates omnes in unaquaque Eccleſia obtinentes meminerint, ita eos præeſſe cæteris de Clero, ut præeant etiam omnibus exemplo bonorum operum. Præſint tamen, non tanquam dominantes in Cleris, ſed tanquam vocati in partem ſollicitudinis, ſervatis ſemper legibus charitatis, quæ in fratres debet eſſe ſincera. Idcirco quæ Dei ſunt, quæ Eccleſiæ ritibus conſonant, quæ chori diſciplinam, templi nitorem, & ſacrorum accuratam cuſtodiam reſpiciunt, enixe curabunt. Et cum primi Cathedralium Præſides, noſtri videlicet Archidiaconus, & Primicerius, morum (2) univerſi Cleri ſint inſpectores, in id ſemper incumbant, ut ſiquem ex Clericis, cujuſcumque ſit ordinis, & gradus, noverint in ſuo munere negligentem, moneant, ac paterne corrigant; reluctantes vero, ac contumaces ad Nos deferant. Illud autem in primis curet (3) Archidiaconus, ut in vitam, & mores ordinandorum diligenter inquirat; quo, interrogantibus Nobis, ad Pontificalis Romani præſcriptam formam, an ſciat illos dignos eſſe, non ex inutili cæremonia, ſed ex certa ſcientia, & ex animi ſui ſententia valeat reſpondere.

III. Dignitatibus quibuſcumque in qualibet Eccleſia conſtitutis curam mandamus, ut infra ſex menſium ſpatium a publicatione hujus Synodi computandorum, ſtatuta capitularia conficienda omnino ſatagant. Si qua priſca habent ſtatuta, & Capitulares conſtitutiones depromant; ac minus apta, & antiquata in bonam formam reſtituant. Hanc provinciam omnibus (4) Capitulis demandatam voluit nuperum Concilium Romanum, ſub Eccleſiaſtici interdicti pœna. Eamdem legem præcedentes (5) Synodi, irrito conatu, inculcarunt, ob eam nempe rationem, qua communiter præcepta, communiter negligantur. Nos, ut omnem cunctationi præcludamus viam, id Dignitatibus præcipimus, ut ſtatim poſt hanc Synodum qualibet die Dominica (excepto Adventus, & Quadrageſimæ tempore) cœtum univerſum Capitularem indicant poſt nonam habendum; atque in ſingulis cœtibus, deputatis duobus, vel tribus extenſoribus, conficiatur, vel reformetur aliquod ſtatu-

(1) *Trid. ſeſſ.* 24. *de Ref. c.* 12.
(2) C. ut Archidiaconus *de off. Archid.*
(3) C. ut noſtrum *eod. t., Syn. Montilj p.* 151.
(4) *Conc. Rom.* 1725. *tit.* 2. *c.* 4.
(5) *Syn. Montilj pag.* 153., *Syn. Abbati p.* 83.

ſtatuti caput, præſentibus (1) duabus ſaltem Capituli partibus, & attente perlectum, per ſecreta ſuffragia (2) a majore præſentium parte approbetur. Ea vero (3) ſtatuta in unum volumen redacta, & juxta methodum in eodem Romano Concilio præſcriptam concinnata, infra idem temporis ſpatium, Nobis exhibeantur examinanda, corrigenda, atque approbanda; quo etiam ad ſucceſſores Canonicos (4) extendantur. Dignitates, ſi cœtus præfatos indicere neglexerint, aureum unum; quilibet autem Canonicus, qui abſque legitima cauſa Capitulo non interfuerit julios tres qualibet die Dominica Sacriſtiæ ſolvant in pœnam. Expletis autem ſex menſibus, ni ſtatuta eadem fuerint Nobis exhibita, illico Eccleſiaſtici interdicti pœna Dignitates obſtringantur. In Canonicos autem ſimili cenſura animadvertemus.

IV. Cum aliquis primo Dignitatem, aut Canonicatum aſſecutus eſt, meminerit poſſeſſionem capiendam eſſe (5) capitulariter, ad campanæ ſonum convocato Capitulo. Satis eſt tamen, ſi duo, treſve (6) interſint, cum cæteri vocati intervenire noluerint. Statim poſt captam poſſeſſionem jurejurando ſe obliget coram univerſo Capitulo novus Canonicus, tactis ſacris Dei Euangeliis, ſtatuta, rationabileſque, & honeſtas conſuetudines ſuæ Eccleſiæ ſe ſervaturum, ac jura omnia pro viribus defenſurum juxta formam, quam in appendice damus num. XIV. Reſidentiam tantopere a ſacris Canonibus (7) præceptam inculcamus, ſub pœnis a jure ſtatutis; vi cujus, ultra tres menſes (quos vocant conciliares) in annos ſingulos, abeſſe non poſſint. Hi menſes computandi ſunt, tam continui, quam (8) interpolati; ita ut qui ultra nonaginta integros dies in anno (9) abſuerit a Choro, pœnis a jure contra non reſidentes ſtatutis ſubjiciatur; etiamſi in Civitate, locove ſit præſens; ac præterea tranſacto trimeſtri, ſingulis diebus (10) punctetur, applicatis Sacriſtiæ punctationibus, quæ diebus ſervitio non addictis reſpondent.

V. Ne tamen hujus vacationis prætextu fas ſit Canonicis, aliiſque reſidentiæ obnoxiis abeſſe eodem tempore ſimul, ita ut Eccleſia deſtituatur (11) omni ſervitio; cum arbitrio noſtro, & Capituli reſervetur decernere, quota

pars

(1) *S.C.C. 31. Maii 1607., L.3. & 4. ff. quod cujuſq. univerſ.*

(2) *Barboſ. de Canon. c. 42. n. 18.*

(3) *Conc. Rom. l. c.*

(4) *S. C. C. 31. Maii 1607. ap. Fagnan. in c.* cum omnes *de Conſtitution. n. 43.*

(5) C.Si capitulo *de conceſſ.* Præben. *in 6., Rot. par. 5. tom. 1. dec. 97., & par. 10. dec. 140. num. 12.*

(6) *Rot. par. 5. tom. 1. dec. 34.*

(7) *Trident. ſeſſ. 24. de Ref. c. 2.*

(8) *S. C. C. ap. Fagnan. in c.* licet *de præben. num. 54.*

(9) *Id. ibid. num. 41., & 56.*

(10) *Syn. 3. Branc. p. 4., Syn. 8. ejuſd. pag. 16., Syn. Sacchetti p. 71., Syn. Sermatth. p. 167.*

(11) *S. C. C. ap. Fagn. l. c. n. 55.*

pars Canonicorum ſimul abeſſe poſſit; amiſſis tamen, etiam in trimeſtrali vacatione, (1) diſtributionibus quotidianis; cum non plures (2) tertia parte eodem tempore frui vacatione poſſint. Si quis velit eo tempore (3) extra Diœceſim commorari, ſciat, ſibi id non licere, ſine noſtra expreſſa licentia. Vetitum tamen eſt a choro abeſſe diebus (4) Dominicis, aliiſque de præcepto Feſtis, & tempore Adventus, Quadrageſimæ, & Octavarum Nativitatis Domini, Paſchatis Reſurrectionis, Pentecoſtes, ac Corporis Criſti; quibus ſolemnioribus, aliiſque, quos Priorales vocant, diebus abſens (5) pœna duplicis punctaturæ punctandum mandamus. Qui vero per ſex continuos dies ſine licentia a Diœceſi abſuerit, & pernoctaverit, multam (6) unius aurei ſubeat, beneficio Sacriſtiæ applicandam pro qualibet vice; indicta etiam ſuſpenſionis pœna a Divinis in ſubſidium.

VI. Firmas, & in ſuo robore obſervandas declaramus diſpoſitiones omnes, ac regulas in fundatione cujuſque Capituli impoſitas, ac etiam privilegia, indulta, & conſuetudines ſingularum Eccleſiarum rationabiles, aut legitime approbatas, inſerviendi per mediarias, ut vocant, aut tertiarias. Conſuetudines vero abuſivas, & irrationabiles omnino abrogatas decernimus, reſervata Nobis, noſtriſque ſucceſſoribus facultate in eas inquirendi, ac prohibendi. Interim denunciamus „ immemorabilem (7) conſuetudinem „ non excuſare a reſidentia in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis inſi- „ gnibus. In Collegiatis autem non inſignibus poſſe excuſare, dum tamen „ ſint rurales, prorſus deſtitutæ, & in quibus nunquam antea ſupra homi- „ num memoriam ſolitum eſſet reſidere; aut quæ adeo tenuis reditus eſ- „ ſent, ut Canonicos aliunde non habentes, unde vivant, alere non poſſint.

VII. Ob eam rem tanquam juri, uſui Romanæ Eccleſiæ, (8) ac Synodis contrariam prorſus reprobamus conſuetudinem introductam in aliquibus Collegiatis inſerviendi per mediariam, ſeu alternativam, etiam in Octava Sanctiſſimi Corporis Chriſti; præcipientes, ut per totam eam Octavam omnes, & ſinguli, qui ad reſidentiam tenentur, tam Nocturnis, quam diur-

---

(1) *S. C. C. ap. cit. Fagn. l. c. n.93., & in Aſculan.* 15.*Jan.*1707.,*in Sueſſan.*18.*Aug.*1708.

(2) *S.C.C. in Farfen.*13.*Nov.*1655., *in Atrien.* 19. *Dec.* 1722. *Theſaur. Reſ. tom.* 2.

(3) *S. C. C. in un. Acerrar.* 23. *Aug.* 1727. *ad dub.* 20. *Theſaur. tom.* 4.

(4) *Ead. in cit. Farfen.,& Atrien., & in S.Severini* 23.*Jul.*1725. *lib.*75. *Decret.*

(5) *S.C.C. in Salernit. Edictor.* 27.*Sept.* 1732. *ad* x. *in Theſaur. Reſ. tom.* 5., *Syn. Montilj pag.* 140.

(6) *S.C.C. in un. Caſtri maris Servit. Chor.* 4. *Maii* 1737. *ad* 1.,*Lambertin. Inſt.*107. *n.*36., *Syn. Albat. p.* 86.

(7) *S. C. C. approbante Greg. XIII. relat. a Fagn. c.* cum omnes *de Conſt. num.* 31., *& Lambertin, Inſt.* 107. *num.* 2.

(8) *S. C. C. in Farfen., in Atrien. l. c., & in Aſculan.* 15. *Jan.* 1707., *in Capuan.* 5. *Dec.* 1739., *in Tranen. Indulti* 22. *Nov.* 1758., *Syn. Montilj pag.*140., *Syn.*6. *Brancat. p.*26., *Syn.* 8. *ejuſd. pag.*17.

diurnis horis mane, & vespere persolvendis, choro intersint, exposito (1) semper SS. Sacramento cum Missa quotidie decantanda, sub solitæ punctaturæ pœna. Damnamus itidem aliam irrationabilem consuetudinem, qua diebus Festis Inventionis S.Crucis, Annunciationis, & Conceptionis B.M.V., Dedicationis S. Michaelis Archangeli, & Ss. Joseph, Annæ, Silvestri, ac Innocentium, media tantum pars choro interest, ut mos est ferialibus diebus; parique pœna præcipimus, ut quibuscumque (2) diebus festis per annum jam de præcepto statutis, aut in posterum statuendis, omnes indiscriminatim choro addicti, horis diurnis, Missæ cantatæ, ac Vesperis cum cantu celebrandis intersint; cum in indultis tam alternativæ, quam tertiariæ semper Dominici, aliique festi dies excipiantur.

VIII. Reservato Nobis, nostrisque successoribus jure cognoscendi, an legitima sit consuetudo in Ecclesia Collegiata SS. Faustini, & Jovitæ, assistendi tantum Choro diebus Dominicis, (quam consuetudinem, quæ tempore prædecessoris nostri Caroli Montilj profecto (3) non aderat, dumtaxat tolerari, non approbari per Nos declaramus) præcipimus, ut iis saltem diebus Dominicis integrum Ecclesiæ servitium præstent in persolvendis, tam diurnis, quam nocturnis ejus diei Horis Canonicis, una cum Missa cantata; quam etiam omnino decantandam jubemus die S. Paschatis, quacunque consuetudine non obstante. Si omnes simul absuerint, aureorum sex singulis vicibus (4) pœnam luant; fructuumque, aut distributionum rata integre una cum pœna prædicta in ejusdem Collegiatæ Sacrarii cedat utilitatem. Si non omnes, sed aliqui absuerint, punctaturam juxta taxam aliarum Collegiatarum non effugiant.

IX. Multo magis reprobamus abusum non multis ante annis inductum in Collegiata Terræ Balneariæ inserviendi tantum diebus Festis; cum ex dispositione Testatoris, & ex erectione per Acta Curiæ nostræ die 2. Septembris 1672. facta, onus incumbat alternativi servitii, iis plane modo, ac forma, quibus hujus Collegiatæ Viterbiensis S. Angeli Canonici ad servitium Ecclesiæ tenentur. Proinde, nisi prædicti Balneariæ Presbyteri docuerint de Apostolico rescripto, quo menti, ac voluntati testatoris derogetur, districte præcipimus sub pœnis contra non residentes a jure statutis, & sub censurarum (5) interminatione, ut omnino servetur erectionis forma, quacumque consuetudine, aut temporario prædecessorum nostrorum rescri-

(1) *Cæremon. Ep. lib. 2. cap.* 33. *Syn.* 1. *Muti pag.* 46.

(2) *S. C. C. loc. cit., & in Auximan.* 12. *Jun.* 1631. *lib.*14. *decretor. pag.* 467., *Syn. Montilj pag.* 140., *aliæque.*

(3) *Syn. Montilj pag.* 93. §. Volumus.

(4) *Syn.* 1. *Muti pag.* 119.

(5) *C.* ex tuæ devotionis §. contra *de Cler. non resid.*, & *S. C. C. in Palentin.* 18. *Nov.* 1673.

rescripto (quod hac nostra constitutione pro nullo, casso, & irrito haberi volumus) minime obstantibus. Interim vero, si iidem concorditer, etiam unius horæ recitationem in choro omiserint, multam subeant unius aurei pro qualibet hora, ad ratam a quolibet obligato solvendam, & fabricæ ipsius Ecclesiæ applicandam. Punctationes ad instar ejusdem Collegiatæ S. Angeli regulentur, & quolibet semestri sub pœna suspensionis extrahantur. Pro servitio autem elapsis annis non præstito, consulat unusquisque conscientiæ suæ, videatque, an fructus præbendæ suos facere potuerit.

X. Præcedentia inter Canonicos omnino servetur juxta ordinis gradum, & receptionis anterioritatem. Canonicus Presbyter, quamvis possessione Canonicatus posterior, ubi præbendæ non sunt distinctæ, semper, & ubique præferendus est (1) Canonico inferioris ordinis, etiamsi possessione Canonicatus sit prior, non obstante consuetudine in contrarium, quam abusum imperceptibilem declaravit (2) fel. rec. Alexander VII. Canonicus autem coadjutor sedere debet (3) post omnes Canonicos ejusdem ordinis; at præcedit (4) Canonico inferioris ordinis, etiam præsente coadjuto. Verumtamen extra suam Ecclesiam, & sine Capitulo nullam habet prærogativam (5) supra antiquiores in ordine Sacerdotali, ac si coadjutor non esset; unde neque Episcopo solemniter celebranti, vel cum cappa divinis inservienti (6) assistentiam præstare potest; ejusque præcedentia, quo ad locum, (7) numeranda est ab obitu coadjuti.

§. Alter

De Chori disciplina, & Punctaturis.

XI. Qui Ecclesiæ stipendiis aluntur, in eam præ cæteris curam intendere debent, ut Deum jugiter in loco sancto suo collaudent, eique statis horis in templo ejus dicant gloriam. Ii igitur, qui Cathedralium, aut Collegiatarum servitio sunt addicti, ore, & corpore ad omnimodam religionem composito, eamdemque omnes in choro disciplinæ legem tenentes, regulas has ad amussim observabunt.

XII. Ho-

(1) C. Statuimus *de Majorit.*, *S.C.C. in Farfen.* 15. *Sept.* 1668., *in Sutrina* 30. *Jul.* 1689. *S. R. C.* 27. *Aug.* 1707.

(2) Apud *Ferraris in Biblioth. v.* Canonicatus *art.* 7. *n.* 26.

(3) *S. R. C. in Æsin.* 31. *Maii* 1670.

(4) *Ead. in Æsin.* 4. *Apr.* 1705.

(5) *S. R.C. in Anconitan.* 18. *Mar.* 1623., & *in Lauden.* 7. *Mar.* 1637.

(6) *Ead. in Civit. Castel.* 24. *Maii* 1636.

(7) *Ead. in Bergomen.* 7. *Aug.* 1627., & *Rot. in Majoricen. Canonicat.* 27. *Nov.* 1744. *cor. b. m. Vicecom.*

XII. Horis juxta tabellam a Nobis reformatam, & in calce appositam notatis, datisque consuetis æris campani pulsibus, dimidia expectetur hora per clepsydram horariam metienda; qua elapsa, omnes, qui ad chorum tenentur, dato per campanulam minorem signo, vestibus choralibus induti e Sacristia bini, & bini, diebus saltem festis, (1) a minoribus ad majores progredientes, ad chorum tacite, & modeste accedant. Eamdem legem expleto officio omnes servabunt in redeundo, ut bini prius exeant minores, (2) majoribus eodem ordine subsequentibus, nisi adsit Canonicus paratus, ad cantandas Vesperas, vel Missam; tunc enim ipsum sequuntur Canonici a majoribus incipiendo. Habeant secum biretum, & Breviarium vel Diurnum. Choro qui interfuerit, vel sine (3) integro, & consueto chorali habitu, vel sine Breviario, aut Diurno, tanquam absens punctetur.

XIII. Ejus, qui ex dignitatibus, vel Canonicis primus sedet in choro, quemque chori Præfectum esse debere (4) declaramus, oneramus conscientiam, ut accurate omnia servari curet, quæ in instructione in superiori Synodo publicata decernuntur; cujus summa hæc est, ut chorum ingressi prius aliquantulum orent; tum stantes secreto dicant *Pater Noster*, *&c.* Exinde Hebdomadarius, annuente chori Præfecto, officium inchoet. Supervacaneum ducimus hic exponere, quanta oris, & cordis (5) devotione sint Canonicæ Horæ persolvendæ, non cursim, non festinanter, sed tractim (6), & cum pausa decenti, præsertim in medio versu, ubi adnotatus est asteriscus; alternis choris ita modulando, aut psallendo, ut pars una non incipiat, nisi altera expleverit. Flores, flabra, chirothecas, aut caniculos in chorum non deferant sub punctationis pœna.

XIV. Punctentur, qui (7) tempestive non intersunt in Matutinis ante finem Invitatorii; in reliquis horis ante finem primi Psalmi, & in Missa ante ultimum *Kyrie eleison*. Si quis inchoato officio advenerit, in plano chori genuflexus aliquantulum oret; tum facta Altari debita reverentia, & hinc, & inde ceteris consalutatis, ad stallum suum pergat, interim assurgentibus aliquantulum aliis ex eodem ordine. Minores stando, omnes vero caput aperiendo, advenientis respondeant (8) salutationi. Punctetur item, qui

(1) *Cærem. Ep.*, *&* *S. R. C. in Vicentin.* 16. *Jun.* 1628., *&* *S.C.C. in Salernitana Edictor.* 27. *Sept.* 1732. *ad* v. *in Appendice Num.* xv.

(2) *Syn.* 8. *Brancat. pag.* 16.

(3) *S. R. C. in Lunen. Sarzanen.* 3. *Mar.* 1633., *Syn. Montilj pag.* 139., *Syn.* 1. *Muti p.* 120.

(4) *Ex ceteris Syn.*

(5) C. Dolentes *de celebrat. Missar.*

(6) *Lambertini Inst.* 107. §. v.

(7) *S. C. C. in Interamen.* 24. *Maii* 1674. *ap. Lambertin. l. c. n.* 23.

(8) *Syn.* 1. *Brancat. pag.* 23., *&* *in Instruct. in calce Syn. Abbati.*

qui ſine licentia (1) a chori Præfecto obtenta diſceſſerit, dum divina peraguntur officia, quive etiam obtenta licentia in ſacrario tempus teret longiuſculis confabulationibus. Idem autem chori Præfectus eam licentiam non impertietur pluſquam duobus (2) eodem tempore. Punctationi etiam ſubdantur Capellani, aliique, qui decantata in Hebdomada majore Paſſione Domini, poſtquam ſacris ſe veſtibus exuerint in Sacriſtia, ad chorum non redeunt ad reliquum Miſſæ, & ad inſequentes Horas. Pari ratione edicimus, ut qui munere Diaconi, Subdiaconique fungitur, vacet a choro per duas ex Horis ante Miſſam, & per duas, ſi immediate ſequantur, poſt Miſſam; quantum videlicet ſatis eſt, ut ſacras veſtes induat, & exuat.

XV. Septem Horæ Canonicæ omnes in choro recitentur (3) ſingulis diebus, nec ulla unquam prætermittatur, quacumque non obſtante conſuetudine. Si qua omittatur ex quocumque prætextu, punctatura omiſſæ Horæ reſpondens, per omnes ſervitio addictos perſolvenda, in Sacriſtiæ cedat utilitatem. In Cathedralibus, diebus omnibus cum cantu celebrentur una, vel plures Miſſæ juxta Rubricas, & Veſperæ; feſtis diebus decantetur etiam Hora tertia. In Collegiatis autem (4) ſaltem diebus feſtis decantentur Miſſa, & Veſperæ, ſicut & infra Octavam Sanctiſſimi Corporis Chriſti. In Prioralibus vero Miſſa, & Veſperæ cum Miniſtris, & tertia ſimul Hora cantetur. Matutinum cum cantu recitetur in omnibus tam Cathedralibus, quam Collegiatis nocte Nativitatis Domini, die omnium fidelium defunctorum, in tribus officiis triduo ante Paſcha, & matutino tempore diei Sancti Paſchæ, & Pentecoſtes (5). Laudes vero, tam die Paſchatis, & Pentecoſtes, quam die titularis Eccleſiæ cujuſcumque decantentur (6) cum pluvialibus, & incenſatione, ut in Veſperis; iiſque diebus decernimus ſervitium eſſe commune, ut nequeat quis ſe eximere, alternativæ prætextu, juxta indultorum (7) ſupra commemoratas leges. Sin autem cantum præſcriptum omiſerint, trium aureorum pœnam (8) ſubeant omnes Eccleſiæ adſcripti contumaciter refragantes, facta inter ipſos repartitione, & dupla parte abſentibus aſſignata; eamque pœnam Sacriſtiæ addicimus. Cunctis vero Prioralibus diebus in matutino de mane perſolvendo cantetur *Te Deum*, & *Benedi-*

(1) *S. C. Ep. in Aprutin.* 18. *Apr.* 1617., & *S. C. C. in Lunen. Sarzanen.* 4. *Jun.* 1701., *Syn.* 4. *Branc. pag.* 11., *Syn.* 5. *Branc. p.* 6., *Syn.* 2. *Muti pag.* 21.

(2) *S. C. Ep. in Theat.* 18. *Apr.* 1617. *ap. Barboſ. l. c. cap.* 34. *n.* 17., & *Syn. Sermatth. pag.* 166.

(3) *Syn.* 1. *Muti pag.* 118.

(4) *S. R. C. in Favent.* 25. *Jun.* 1611., & 28. *Jan.* 1612. *in Oſcen.*

(5) *Syn. Montilj pag.* 139., *Syn.* 1. *Muti p.* 16.

(6) *Syn.* 8. *Brancat. pag.* 16.

(7) *Ex decret. cit. hoc cap. num.* 7.

(8) *Ex relat. in fol. S.C.C. in Ferentin.* 7. *Jun.* 1760., & *ad II. in Theſaur. Reſol. tom.* 29.

nedictus; idemque cantus habeatur per totam Octavam Sanctissimi Corporis Christi in Matutinis post Vesperas recitandis ante expositum Sanctissimum Sacramentum. Si cantus omittatur, cuncti præsentes, & absentes sine legitima causa pari modo persolvant sacristiæ consuetam punctaturam.

XVI. In Cathedralibus nostris ex Pontificio (1) indulto Matutinæ preces diei sequentis post Vesperas recitantur; at cum Collegiatæ Ecclesiæ simili concessione (quod sciamus) careant, idcirco consuetudinem recitandi pridie Matutinas Horas dumtaxat toleramus; præcipientes, ut hyemis tempore Matutinum non inchoetur, nisi post horam (2) primam, & vigesimam, alias muneri suo non satisfaciant. In Prioralibus autem, & sollemnioribus festis (quibus etiam Sanctissimæ Trinitatis festum, juxta Prædecessorum nostrorum statuta, ipsæ quoque Collegiatæ adnumerent) Matutinum semper recitetur mane, campanæ sonitu per mediam horam anticipato. Quæ autem præscripsimus circa assistentiam in choro, atque Horarum recitationem, ea servari volumus, non obstante prætextu modici numeri interessentium, ita ut si fuerint etiam duo, vel tres (3) Canonici, teneantur persolvere Officium Divinum in choro, solitis choralibus indumentis induti, sub pœna punctaturæ, si secus egerint, & in subsidium etiam censurarum.

XVII. Præter Missam principalem, quæ Conventualis dicitur, quæque pro benefactoribus in genere applicanda est, præcipimus, ut in singulis Collegiatis (quarum in numero semper comprehendi volumus etiam Collegiatam Vetrallæ insignibus decoratam) secunda etiam, tertiave Missa conventualiter celebretur, vel decantetur iis diebus, quibus id faciendum esse (4) Rubricæ jubent. Hanc Rubricam, (5) utpote præceptivam, omnino servandam volumus, non obstante quocumque abusu in contrarium, sub pœna unius aurei Sacristiæ persolvendi pro qualibet vice, aliisque arbitrio nostro pœnis, si in abusu retinendo obfirmatæ fuerint. Volumus etiam, ut in Ordine divini officii quotannis edi solito, indicentur dies, quibus, ultra consuetam, aliæ Missæ erunt celebrandæ; & in libris Missarum appareat nomen ejus, qui secundam hujusmodi, tertiamve Missam celebrarit. Unum id indulgemus, ut secunda hæc, tertiave Missa (6) applicari possit pro celebrantis libito; dummodo in commemoratione pro Defunctis, Ecclesiæ benefactorum in genere non obliviscatur. Hortamur etiam quantum possumus,

 ut

(1) *Ex Brev. Paul. V. an.* 1612., *& Syn.* 1. *Brancat. pag.* 23.

(2) *S. C. C. in Mutinen.* 12. *Nov.* 1644. *in Trojan.* 14. *Nov.* 1699., *& Bened. XIII.* 8. *Jul.* 1726. *contra Capit. Papiense ap. Lambertin. Inst.* 107. *num.* 22.

(3) *S.C.C. in* Nullius *Orbetell.* 31.*Mar.*1696.

(4) *Rubric. Gen. Missal. tit.* 3. *n.* 1.

(5) *Gavant., & Merat. in eum loc. cum plur. S. C. decret., Bened.XIV. Const.* Cum semper 1744. §. non modo.

(6) *Const. cit.* §. Hujusmodi.

ut ea quoque Rubrica ſervetur, in qua (1) de Miſſis Defunctorum, cum altera de ſimplici, vel Dominica reſumenda, prima menſis die, ſermo eſt.

XVIII. Cum pluries per Sac. Rit. Congr. Decreta (2) Miſſas Conventuales cum cantu celebrandas quotidie in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis præſcriptum fuerit, jure merito verendum eſt, ne in iis Collegiatis, ubi nunc ita adauctus eſt numerus Canonicorum, ut ſatis eſſe poſſit ad Miſſarum decantationem, debitum chori ſervitium præſtetur per celebrationem ejuſdem Conventualis ſine cantu; quum Prædeceſſores noſtri, juxta Sac. Congr. Decreta, (3) id ſolum tolerârint, propter modicum inſervientium numerum. Ea vero ulterius toleranda non eſt conſuetudo non cantandi Miſſam in Aurora diei Natalis D.N.J.C., utpote Synodorum noſtrarum legibus (4), & uſui Eccleſiæ contraria. Abuſum hunc noſtra Viterbienſis Cathedralis Eccleſia ad cohortationem alterius ex prædeceſſoribus noſtris jam pridem laudabiliter abjecit. Non dubitamus proinde, quin & Collegiatæ hujus ſe exemplo conforment, modulantes eam Miſſam, ſaltem ſine Miniſtris. Volumus autem, ut hæc Miſſa, niſi a Dignitate cantetur, concinatur a Canonicis per vices, incipiendo a ſenioribus. Eadem per vices diſtributio in Collegiatis fiat, quoad ſecundam, tertiamve Miſſam ultra Conventualem.

XIX. Punctaturas juxta olim taxatam quantitatem ſervandas mandamus in Cathedralibus, & Collegiatis; ut nempe duos obolos ſolvant Canonici, qui Matutino cum Laudibus, vel Miſſæ, vel Veſperis non interſunt. Reliquis Horis, videlicet Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, & Completorio, unus obolus in ſingulas reſpondeat. Beneficiati in dimidio præfatæ taxæ multentur. Is, cujus (5) culpa Miſſa Conventualis non celebrabitur, ultra ſolitam punctaturam inter præſentes diſtribuendam, & ultra onus Miſſam remittendi, pœnam quinque juliorum ſacriſtiæ perſolvat pro qualibet vice. Similem pœnam duorum juliorum ultra ſolitam punctaturam luat, qui munus Diaconi, vel Subdiaconi diebus præſcriptis per ſe, vel per ſubſtitutum impleturus non aderit abſque ulla ex cauſis, quæ a reſidentia excuſent, cujus multæ dimidia pars ſupplenti, reliquum Sacriſtiæ applicetur. Diebus ſollemnioribus, quos Priorales communi vocabulo nominamus, juxta indicem in calce apponendum, abſentium punctatura Horis ſingulis reſpondens, ut ſupra (6) innuimus, duplicetur. Quolibet ſemeſtri punctaturæ extrahantur. Debitores, qui eas ſolvere ultra trimeſtre ab extractione diſtule-

(1) *Cit. Rub. Gen. tit. 5. num. 1.*
(2) *Ex decr. cit. ſup. hoc c. n. 15., & Fagnan. in c.* cum Creatura *de celebrat. Miſſar., & in Append. N.* xv.
(3) *Ap. Merat. par. 3. tit. 11. n, 29., Syn. Montilj pag. 99., Syn. 1. Muti pag.* 121.
(4) *Syn. Montilj pag.* 98.
(5) *Syn. 2. Muti p. 22., Syn. 1. Brancat. p.* 42.
(6) *Sup. h. cap. num.* 5.

ſtulerint, dupli (1) pœna teneantur ad favorem Sacriſtiæ abſque ſpe relaxationis; ea lege adjecta, ut ſi quid per Sacriſtam remiſſum, aut omiſſum fuerit in harum pœnarum exactione, de proprio eidem Sacriſtiæ rependat. Si quis ſe indebite punctatum crederet, ſolvat primum; inde jura ſua ad Nos deferat.

XX. Ut cuicumque fraudi in punctando aditus occludatur, duos punctatores eligendos volumus, (2) alterum a Nobis, a Capitulo alterum; uterque vero coram Vicario noſtro, & Capitulo juramentum de fideliter punctando emittat, ac in ſeparatis libris unuſquiſque notet punctandos, habito inter ſe ſemper colloquio, ut, quantum fieri poteſt, concordes ſint; quilibet tamen conſcientiæ ſuæ ſatisfaciat. Punctator a Capitulo electus erit is, qui per turnum, vel aliam Eccleſiarum conſuetudinem, hactenus id munus obivit. Nos vero contrapunctatorem tam pro Canonicis, quam pro Capellanis, ex officio eligimus eum, quem chori præfectum ſupra declaravimus, atque ob eam rem ab onere punctandi per turnum exemptum volumus, ut officio punctatoris noſtri in qualibet ſui ſervitii hebdomada fungatur. Librum uterque caute cuſtodiat in capſula Sacriſtiæ, exhibendum (3) cuicumque poſtulanti. Si alteruter ex his abſit, ſequens in ordine munus exequatur. In caſu diſcordiæ inter binos hos punctationum libros, Capitulum examinet veritatem, ac definiat; reſervato (4) Nobis eorum, qui ſe gravatos ſenſerint, recurſu.

XXI. Horum punctatorum conſcientiam oneramus, ut incorrupte munus exequantur, nec amore, odio, ſpe, aut metu adducantur, ut aliquem injuſte gravent, aut levent; alias ſciant, ſe, præter perjurii reatum, teneri de ſuo ſatisfacere. Nemini ex illis liceat aliquid e libro delere. Si quis autem vel librum laceraverit, aut abripuerit, vel ab aliis exaratas punctationes abraſerit, aut alteraverit, pœnam (5) quinque aureorum ſubeat Sacriſtiæ applicandam. Punctandos autem mandamus, præter abſentes, etiam eos, qui aderunt, vel ſine habitu chorali, vel colloquendo (6), vel litteras legendo, vel dormiendo, vel extra ſtallum ſedendo, vel minus modeſte riſum edendo, vel in ſacrario, aut alibi notabilem trahendo moram. Hos omnes pro rata defectus punctandos decernet chori præfectus, non minus ac

(1) *Syn. 3. Brancat. pag.5., Syn. 7. ejuſd. p.6., Syn. Sermatth. pag.169., Syn. Abbati p.86.*

(2) *S. C. Ep. in Fundan. 15. Febr. 1595., in Licien. 18. Febr. 1605. ap. Nicol. v.* Punctator *num. 1., & Bened. XIV. de Syn. lib. 4. c. 4. num. 2., & in Append. N. xv.*

(3) *S. C. Ep. in Piſauren. 19. Nov. 1652.*

(4) *S.C.C. in Converſan.* Punctaturar. 4. *Dec. 1706. ad 2.*

(5) *Syn. 4. Brancat. pag. 12.*

(6) *S. C. Ep. Nucerin. Epiſc. 7. Sept. 1594., & in Theatin. 18. Apr. 1617. ap. Barboſ. de Canon. c. 34. num. 17.*

ac eos, qui cum aliis non recitant, nec psallentium Beneficiatorum cantui se adjungunt (1); etsi forte Psalmos ex officio, aut B. M. V. Rosarium tunc recitent.

XXII. Non reprobamus consuetudinem (2) in nostro Episcopatu jandudum receptam inserviendi per substitutum; attamen, ne æquitatis, ac Canonum fines transiliantur, his legibus volumus eam consuetudinem circumscribi. Primo, ut substitutus ejusdem sit ordinis (3) cum substituente, tam pro officio, quam pro Missa decantanda: Secundo, ut uterque non sit eodem die (4) servitio adstrictus: Tertio, ut substituens non absit a Civitate, & suburbiis (5) eo tempore: Quarto, ut hac substituendi facultate passim (6) non abutantur; quam ob rationem sapienter edixerat alter (7) e Prædecessoribus nostris, ut hæc substitutio valeat per duos tantum dies, sive interruptos, sive continuos in qualibet hebdomada, nisi modicus inservientium numerus alias suaderet arbitrio nostro. Quinto tandem, ut coadjutori hæc facultas substituendi (8) non permittatur. Hæc omnia ad amussim servanda mandamus.

XXIII. Nonnulla hic ducimus declaranda pro jubilatis, qui stante indulto a Sac. Congr. Conc. expediri consueto, propter servitium continuum, (9) & laudabile per quadraginta annos non interruptos Ecclesiæ suæ præstitum, gaudent etiam in absentia fructibus, & distributionibus, ac si præsentes essent, quin ad ullam residentiæ legem, tam pro officio persolvendo, quam pro Missis Conventualibus celebrandis teneantur. Attamen sciant, laudabile servitium ita requiri, ut indultum (10) etiam concessum revocetur, quoties per Capitulum doceatur de raro ad chorum accessu; sicut persæpe jubilatos cogi ad inserviendum, si viribus polleant, quoties (11) servitium Ecclesiæ detrimentum pateretur. Iidem, tametsi absint extra civitatem, fruuntur (12) emolumentis assignatis pro Anniversariis fixis,

(1) *Cit. Const.* Cum semper *§. ult.*, *&* *Lambertin. Inst.* 107. *n.*16. *&* 24.

(2) *Syn. Abbati pag.* 85.

(3) *Lambertin. l. c. n.*17., *Syn.*4. *Brancat. p.*5. *Syn.* 6. *ejusd. p.* 26., *Syn. Sermatth. p.* 166., *Syn. Abbati pag.* 85.

(4) *S.C.C. in Eugubin.* 1605., *in Alatrin.*1612. *in Callien.* 1628., *&* *in Ferentin.* 17. *Nov.* 1685.

(5) *S. C. C. in Fulginaten.* 31. *Maii* 1721. *Thesaur. tom.* 2.

(6) *Ead. in Aquilan.* 12. *Dec.* 1644. *ap. Lambertin. l. c. n.* 18.

(7) *Syn. Sacchetti pag.* 70.

(8) *S. C. C. in Casertan.* 26. *Febr.* 1650. *ap. Lambertin. l. c.*, *&* 27. *Jul.* 1704., *Syn. Abbati pag.* 85.

(9) *S. C. C. ad dub.* Jubilation. 12. *Sept.*1717. *decretor. lib.*67., *&* 17. *Dec.* 1718. *Thesaur. tom.* 1., *&* *in Aquipend.* Jubilationis 27. *Maii* 1697. *ad* 1.

(10) *S. C. C. in Rom.* Jubilat. 6. *Aug.* 1712. *lib.* 62.

(11) *Ead. in Sabinen.* 2. *Oct.* 1717., *&* *in Constantien.* 4. *Maii* 1737. *Thesaur. tom.* 8.

(12) *Ead. in Novarien.* Jubilat. 29. *Nov.*1681., *in Lunen. Sarzanen.* 30. *Dec.* 1684. *ad* 1., *in Putavina* 9. *Jun.* 1714. *lib.* 64.

xis, in quibus cautum non est a testatoribus, ut interessentes tantum participare debeant; at in Anniversariis (1) extraordinariis, in emolumentis funeralium ex (2) associatione cadaverum, & in iis Anniversariis fixis, quibus a testatore apposita est (3) conditio dividendi inter præsentes tantum, participare non possunt, nisi intersint.

XXIV. Ut autem cuilibet punctatori præ manibus sint caussæ legitimæ absentiæ, quibus stantibus punctandi non sunt, qui absunt, quæque a Conc. Tridentino probatæ (4) ad tres classes rediguntur, nempe infirmitatem; justam, rationabilemque corporalem necessitatem; aut evidentem Ecclesiæ utilitatem, sequentem damus elenchum. Excusantur, immo & participatione distributionum, quæ dicuntur accrescentiæ ex aliorum (5) punctaturis, (non tamen Anniversariorum distributionibus) fruuntur infirmi, dummodo permaneant intra Civitatem, vel oppidum, (6) juxta antiquissimas hujus Episcopatus sanctiones, & consuetudinem. Infirmitas hæc tamen vera esse debet, non ficta, (7) parvique momenti; eique dumtaxat suffragatur, qui alias, cum sanus foret, solitus fuisset (8) Ecclesiæ inservire. Si tamen ex consilio Medicorum demorentur extra Civitatem ad captandam (9) saluboriorem auram, vel aliquoties e domo exeant, non tamen noctu, ad deambulandum tempore convalescentiæ, vel (10) ad Missam celebrandam, excusandi sunt. Huc referuntur, qui podagra (11) laborat, (12) cœcus, vel qui post adeptum Canonicatum (13) utroque orbatus est lumine; quique medicinam sumit, (14) aut sanguine minuitur, vel thermales undas potat; non tamen ii, qui vel dulcium, vel acidularum aquarum, aut lactis potione sibi medentur.

XXV. Ob corporalem necessitatem excusantur absentes pestis (15) tempore, si pestis grassetur, atque judicium Episcopi ita definiat; si absint propter vim illatam (16), aut metum patiendæ violentiæ, & injuriæ propter

(1) *In Citat. Lunen. ad* 2.
(2) *Ead. in Aquipend. Indulti* 1. *Apr.* 1719. *ad* 2. *par. dub.* 2. *Thesaur. tom.* 1.
(3) *Ead. in cit. Patavin.* 1714.
(4) *Trid. sess.* 24. *c.*12. *de ref., S.C.C. in Mediolanen.* 7. *Dec.* 1715. *lib.* 65.
(5) *Ead.* 15. *Apr.* 1611. *ap. Lambertin. l. c. num.* 46.
(6) *Ead. in* Nullius 12. *Dec.* 1666. *ad* 2. *ap. eumd. l. c., Syn.*6. *Brancat. p.* 27., *Syn. Sermatth. pag.* 167.
(7) *Lambertin. ibid. n.* 47.
(8) *S. C. C. pluries ap. eumd.*
(9) *Ead. in Lauretan.* 6. *Aug.* 1711. *lib.*61.
(10) *Ead. in Lauretan.* distribution. 2. *Maii* 1716. *ad* 1. *lib.* 66.
(11) *Ead. ap. Fagn. c.* licet *de præben. n.* 142.
(12) *S. C. C. in Aprutin.*Distribution. 7. *Jun.* 1755. *in Thesaur. tom.* 24.
(13) *Ead. ap. Lambertin. l. c. n.* 48.
(14) *Ead. ap. Fagnan. l. c. n.* 150.
(15) *S. C. C. ap. Lambertin. l. c. n.* 50.
(16) *Ead. in Caspen.* 17. *Sept.* 1616. *in Capuaquen.* 18. *Aug.* 1731., *in Majoricen.* 14. *Apr.* 1736. *in Tburtin.* 7. *Sept.* 1737. *Thesaur. Resol. tom.* 8.

pter injuſtas potentium inimicitias, ſi alias ſoliti fuiſſent reſidere; item ſi inquiſiti, aut carceri (1) mancipati non reſideant, modo tamen carceratio fuerit injuſta, eaque injuſtitia conſtet ex favorabili judicis ſententia, quæ tranſierit in rem judicatam, quamvis hæc munita foret clauſulis, vel - *tanquam non repertus culpabilis*, vel - *ex hactenus deductis*, vel - *non moleſtetur*; multoque magis ſi uti innocens abſolvatur: nunquam tamen diſtributionibus gaudeat, ſi dimiſſus fuerit cum clauſula - *ex quo ſatis*.

XXVI. Tandem ob Eccleſiæ utilitatem (2) non privantur diſtributionibus. I. Canonicus Theologus ea die, qua legit. II. Pœnitentiarius, vel alius Canonicus a Nobis deputatus loco Pœnitentiarii ad excipiendas Confeſſiones ea hora, qua actu ſive in confeſſionario, ſive extra, confeſſiones excipit in Eccleſia. III. Canonici, ſeu Beneficiati, quorum beneficio adnexa eſt cura animarum in eadem Eccleſia, actu eam exercentes, & Sacramenta miniſtrantes tempore divinorum Officiorum. IV. Exercitiis ſpiritualibus de noſtra licentia (3) vacantes in aliqua Religioſa domo extra Adventus, & Quadrageſimæ tempus, ac ſolemniores feſtivitates. V. Accedentes ad viſitationem ſacrorum liminum vel una cum Epiſcopo, vel Epiſcopi vice, dummodo trium menſium (4) ſpatium non tranſiliatur. VI. Canonici vel Beneficiati inſervientes Epiſcopo fructus præbendæ faciunt ſuos, licet in abſentia diſtributionibus careant; modo hi ſint tantum (5) duo, & (6) coadjutores non ſint, neque curam (7) habeant animarum. At Canonici Cathedralis, qui aſſiſtentiam (8) præbent, ut tenentur, Nobis Pontificalia exercentibus, vel generales Ordinationes habentibus, vel cum pluviali & mitra, aut cum cappa aſſiſtentibus divinis Officiis, & Miſſæ ſolemni tam in noſtris Cathedralibus, quam extra eas in Eccleſiis aliis intra Civitatum fines, vel ſuburbia exiſtentibus, nunquam diſtributionibus privari debent.

XXVII. Obiter hic pro aſſiſtentia nobis debita per Canonicos Cathedralium declaramus, nonniſi ad eos (9) ſpectare Nobis Pontificalia exercentibus aſſiſtere, etiam in aliis Civitatis Eccleſiis extra Cathedralem; dummodo in Cathedrali remaneat numerus ſufficiens Canonicorum, qui chori ſervitium præſtent; cum minime (10) conveniat, ut Epiſcopo inferiores Presby-

(1) *Ex plur. decret. congeſt. ap. Labertin. l. c. num.* 53.

(2) *Lambertin. cit. Inſt.* 107. §. IX.

(3) *Sup. h. tit. cap.* I. *num.* I.

(4) *S. C. C. in Brixien.* 18. *Septemb.* 1626., *in Regien.* 18. *Decemb.* 1627., *in Pennen.* 1. *Oct.* 1672.

(5) C. de cetero *de Cler. non reſid.*, & *S. C. C. in Viterbien.* 12. *Apr.* 1617.

(6) *Ead.* 15. *Jan.* 1685.

(7) *Ead. in Montisfaliſc.* 26. *Apr.* 1659.

(8) *Ead. ap. Lambertin. l. c. a num.* 60.

(9) *S. R. C.* 7. *Jul.* 1612. *in Elboren.*

(10) *Ead.* 2. *Aug.* 1631. *ap. Ferrar. v.* Canon. *art.* 6. *num.* 51.

Presbyteri inserviant, quando & in (1) Collegiatis, & in Ecclesiis ipsis (2) exemptis munus hoc ad Canonicos spectat nostros, cum quibus & circulum ad *Gloria &c.* habere debemus. Quin immo licet generaliter statutum sit, non frui distributionibus eos Canonicos, qui privatam Nobis Missam celebrantibus (3) assistunt; ex consuetudine tamen (4) in Episcopatu nostro laudabiliter inducta, in reverentiam Episcopo a Cathedrali Viterbiensi semper præstitam, duo ejus Ecclesiæ Canonici in privatis Missis in eadem Ecclesia assistant, si quando in aliquibus festivitatibus ibi celebramus; eosque distributionibus eo tempore non fraudandos ex S. R. C. decreto sancimus. Hoc tamen advertant iidem nostri Canonici, qui Nobis in choro assistunt, ut si quando inchoato (5) officio superveniant Dignitates, senioresque Canonici, debeant his dignioribus cedere locum assistentiæ, nisi paramentis essent sacris induti.

XXVIII. Exceptis iis, quos supra memoravimus, ceteri omnes absentes punctentur, quin excusari possint munere, vel Vicarii (6) Generalis, vel Examinatoris (7) Synodalis, vel officialis tam sacræ Inquisitionis (8) quam Cameræ Apostolicæ, aut R. Fabricæ S. Petri, vel docentis in Seminario, aut (9) aliqua universitate, nisi Apostolico indulto Nobis exhibendo muniantur. Item non gaudent distributionibus convisitatores (10) Episcopales, vel qui assistunt Episcopo in Monialibus velandis, vel confessarii absentes a (11) choro, audiendi causa confessiones, nisi expresse deputati fuerint a Nobis in aliquibus solemnitatibus pro (12) Ecclesiæ necessitate; eoque minus, qui beneficii, vel devotionis intuitu Missas celebrant tempore divini Officii; nisi pro Ecclesiæ, populique servitio (13) specialiter jubeantur celebrare a Præfecto chori, qui tamen cautum se gerat in hac licentia impertienda.

XXIX. Quod attinet ad punctaturas omnino mandamus corrigendum usum nostrarum Ecclesiarum, in quibus mos hactenus inolevit, eas redigi in cumulum, massamque communem, quæ deinde æqualiter in omnes distribui-tur.

(1) *S. R. C. in Brundusin.* 15. *Jul.* 1617.
(2) *Ead. in Alexandrin.* 7. *Febr.* 1604.
(3) *S. C. ap. Scipion. de Rubeis in Aphorism. Episc. v.* assistentia *num.* 2.
(4) *S. C. C. in Ragusin.* 16. *Mart.* 1658., & *in Catacen.* servitii 29. *Nov.* 1698.
(5) *S. R. C. in Isernien.* 21. *Jun.* 1632.
(6) *S. C. C. in Tarentin.* 9. *Maii* 1671.
(7) *Ead. in Cremonen.* 20. *Sept.* 1642.
(8) *Ead. in Mediolanen.* 3. *Febr.* 1635., & 22. *Aug.* 1672.
(9) *V. Lambertin. Inst. cit. num.* 72.
(10) *S. C.C. in Verulan.* Punctaturar. 10. *Aug.* 1694. *decretor. lib.* 44., & *ap. Fagnan. c.* licet *de praeben. num.* 109.
(11) *Ead. in Senogallien.* 17. *Nov.* 1753. *ad VIII. in Thesaur. tom.* 22.
(12) *S. R. C. in Reatin.* 15. *Mar.* 1692.
(13) *S. C. C. ap. Lambertin. l. c. n.* 74., & *sup. tit.* 2. *c.* 2. *n.* 49.

tur. Usus hic, utpote Canonicis (1) legibus, justitiæque contrarius (2) omnino tollatur; cum æquum non sit, distributiones solum præsentibus debitas cedere in non interessentium, imo & in ipsorum punctandorum utilitatem. Posthac quælibet punctatura in solos præsentes dividatur, uti mos est in distribuendis Anniversariorum emolumentis; ut, qui abfuit neque de alienis, neque de propriis puncturis participet. Vetamus etiam quamvis collusionem, (3) remissionem, aut condonationem etiam de consensu totius Capituli factam non obstante quacumque consuetudine; declarantes, teneri ad restitutionem (4) eos, qui perceperunt distributiones pro tempore, quo servitium Ecclesiæ non præstiterunt.

§. III.

De Congregationibus Capitularibus.

XXX. Legem in omnibus superioribus Synodis (5) indictam, & per quam raro executioni mandatam, iterum promulgamus, ut semel saltem in singulos menses, dato per campanam signo, habeantur Capitulares cœtus, in quibus ea, quæ ad Dei cultum, & res Ecclesiæ spectant, collatis consiliis, pertractentur. Præmittantur consuetæ preces, quæ in Tabella Sacristiæ sint conscriptæ. Adsint omnes in habitu chorali, quin integrum Capitulum valeat (6) super hoc dispensare. Absentes æque, ac inabsoluto Capitulo exeuntes punctentur; Canonici quidem in obolis decem, Capellani vero in quinque. Eæ solæ excusent absentiam causæ, quæ excusare solent a choro, ut supra memoravimus. Ne habeantur (7) hæc comitia tempore divinorum Officiorum, nisi negotii urgens gravitas citam exigat expeditionem. Unusquisque juxta gradum, aut antianitatem sedeat. Seniores prius sententiam proferant; at ne despiciatur juniorum sententia. Absint rixæ, jurgia, & clamores quicumque; qua in re, qui peccarit, præcipiente digniore, tanquam absens punctetur; et si quandoque gravius quis deliquerit conviciando, ab eodem digniore Nobis deferatur, ut publice per delinquentem jussu nostro petita venia coram iisdem Capitularibus, honos cuique debitus resarciatur. XXXI. Ex-

(1) *S. C. C. in Asculan. 5. Jun. 1706., & 5. Jan. 1707. ad* v. *dub.*

(2) *Pignatell. tom. 6. Consult.6., & S. C. C. in Cathacen. Edicti 18. Jul. 1699. decretor. lib. 49.*

(3) *Trident. sess. 24. c. 12. de Ref., S. C. C. in Avenionen. 25. Sept. 1700., & in Tridentin. 7. Jun. 1727. Thesaur. tom. 4.*

(4) *In citat. Asculan. ad dub.* x.

(5) *Syn. Montilj pag.152., Syn. 1. Muti p.126., Syn. Sermatth. p.163., Syn. Abbati p. 83.*

(6) *Barbos. de Canon. c. 36. num. 1.*

(7) *S.C.C. in Oriolen. 27. Mar. 1632. ad 11., & ap. Barbos. de Canon. cap. 35. num. 14.*

XXXI. Experientia docuit, perſæpe ſimultates gigni ex revelatione rerum in Capitulis pertractatarum, ſententiarumque libertati plurimum officere publicationis metum. Hinc non ſolum reſolutiones (1) capiendas mandamus per ſecreta ſuffragia ſub nullitatis pœna; ſed & privationis activæ, & paſſivæ vocis pœnam ſtatuimus, & in ſubſidium etiam excommunicationis cenſuram (2) jamdiu a prædeceſſoribus noſtris ipſo jure latam comminamur in eos, qui rerum, ac negotiorum in Capitulo geſtorum, alteri, quam Nobis, ſecretum prodent. Si de re ad aliquem ex ipſis Capitularibus ſpectante agatur, ſicuti is, de quo agitur, a Capitulo (3) exire debet, ita & eidem revelationem Actorum, aut dictorum fieri, ſub eadem pœna, vetamus. Has pœnas volumus habere locum, quoties ſuam ſententiam proferens, annuente majore Capituli parte, ſecretum requiſierit.

XXXII. Ob extraordinarias cauſas convocari poteſt Capitulum etiam ad inſtantiam cujuſcumque. Attamen ſolus chori Præfectus, aut, eo abſente, vel renitente, dignior, qui ſequitur, illud convocet. Menſtrualia capitula idem ipſe Camerarius pro tempore, tanquam hac lege præfinita convocet prima Dominica cujuſque menſis die non impedita longioribus Eccleſiæ functionibus, excepto Adventus, & Quadrageſimæ tempore propter aſſiſtentiam concionibus debitam; qui camerarius ſi in eo negligens fuerit, multam ſubeat ſingulis vicibus aurei unius Sacriſtiæ applicandam; qua etiam punıatur, ſi captas reſolutiones in librum infra hebdomadam non retulerit, eique, qui Capitulo præfuit, non exhibuerit legendas, & ſubſcribendas, ne unquam ſuper ſuſceptis deliberationibus dubitandi occurrat occaſio.

XXXIII. Si de re aliqua gravioris momenti tractetur, in qua enucleanda non parum diligentiæ, ſtudiive requiratur, præcipimus, ut quæ in uno Capitulo proponuntur definiantur, in alio, ut quilibet inſtrui poſſit in veritate inveſtiganda, nec præceps fiat, & inconſulta reſolutio. Porro reſolutiones quælibet validæ ſint, cum major, ſaniorque pars ſuffragiorum in eas (4) conveniet, niſi agatur (5) de negotio Canonicos uti ſingulos concernente. Nemini vero ex Capitularibus, etiamſi (6) Vicarius foret, jus competat duplex ferendi ſuffragium, ſed unum tantum. Suffragium non det, qui ſal-

 tem

(1) *Trident. c. 6. ſeſſ. 25. de Regul., Syn. Montilj pag. 153., aliæque.*

(2) *Syn. 2. Muti p.22., Syn. 4. Brancat. p.12., Syn. Sermatth. pag. 164.*

(3) *Barboſ. de Canon. c.35. num.8., Rot. in Gerunden. 12. Jun. 1703. cor. Priol., Syn. 1. Muti pag. 127., Syn. Sermatth. p. 163.*

(4) C.cum in cunctis *de his, quæ fiunt a major. par. capit.*

(5) *C. fin. de majorit., & obed., Gl. v.* noluerint, *& Fagnan. in cit. c.* cum in cunctis *num. 8., & ſeqq.*

(6) *Card. Petra tit. 1. Comment. in Conſt. 1. D. Leonis ſect. 2. num. 19.*

tem in ſacro Ordine non ſit conſtitutus etiam in Collegiatis (1). In ſuffragio ferendo unuſquiſque conſulat conſcientiam ſuam, ne privatis ſtudiis, aut affectionibus abducatur; ſed Dei gloriam, publicamque utilitatem præ oculis habeat, ſciens ejus ſuffragii veritatem, & juſtitiam exquirendam eſſe tandem aliquando a Deo Judice, ac Vindice.

XXXIV. Quolibet anno fiat Officialium electio per ſecreta ſuffragia ſub pœna nullitatis actorum. Inter hos præ cæteris habeatur ratio eligendi aptiores ad Camerarii, Sacriſtæ, Cæremoniarum Præfecti, Archiviſtæ, & Syndicorum munus exercendum. Quicumque librorum, ſcripturarum, mobilium, aut Archivi traditionem accipiet, illico in codice ad hoc præparato confeſſionem receptarum rerum proprio charactere, & nomine exharabit, & juramentum coram (2) Capitulo præſtet de ſuo munere fideliter, & diligenter, ſicut humana conditio patitur, exequendo; cujus juramenti formulam in Appendice exhibemus ſub numero XVI. Munus, ut præfertur, per ſecreta ſuffragia demandatum reſpuat nemo, ſub pœna ſcutorum trium Sacriſtiæ perſolvendorum; reſervata Nobis graviore coactione, ſi neceſſariam ad munus exequendum detrectantem perſonam putabimus.

XXXV. Quæ hactenus de Capitulis mandavimus, ex proportionali ratione intelligenda ſint (3) circa Congregationes Cleri noſtri Viterbienſis, quas bis in anno, videlicet Junio, & Decembri habendas ſtatuimus ab Officialibus, ac Deputatis ex Eccleſiis ſæcularibus, & Regularibus ſelectis; in quibus Congregationibus ſtatuta vetera reformentur: Cleri bona, ac jura examinentur: & Eccleſiaſtici ordinis immunitati caveatur, ne ſenſim abuſus irrepant, per quos Clericalis exemptio infringatur. Siquæ graviora occurrant, ea ad Nos delata, & juſſu noſtro in generali totius Cleri convocatione examinata pro viribus, juxta ſacrarum ſanctionum jura, tuebimur.

XXXVI. Tam Capitulorum, quam Cleri Exactores, Adminiſtratores, ſeu Camerarii omnino infra bimeſtre ab expleto munere libros adminiſtrationis tradant diſcutiendos, & ſolidandos (4) a Syndicis reſpective electis. Bimeſtri elapſo Camerarii, aut Syndici, per quos ſteterit, quominus ea ſolidatio facta ſit, pœnam luent unius aurei in ſingulos, Sacriſtiæ applicandam; quolibet autem menſe ea pœna duplicetur, donec juſſa noſtra hæc impleantur. Qui nomine Capituli, vel Cleri, hoc, illove inſciis, quidpiam aget, vel ſcribet, ſupenſus ſit a divinis ipſo facto, abſolutione Nobis (5) reſervata. Quæ circa chori ſervitium, Miſſarum celebrationem, aliaque in Statu-

(1) *Trident. ſeſſ. 22. de ref. c. 4.*
(2) *Die 3. Maii 1741. Ponent. Em. D. Card. Rezzonico, nunc CLEM. XIII. SS. D.N.*
(3) *Syn. Sermattb. p. 164., Syn. Abbati p. 84.*
(4) *Ex iiſd. Syn.*
(5) *Ex eiſd. Syn.*

Statutis Cathedralis nostræ Viterbiensis per Nos confirmandis stabilita sunt, ea semper in suo robore permanere declaramus.

CAPUT TERTIUM

De Parochis.

I. P*Ascite, qui in vobis est, gregem Dei, providentes non coacte, sed spontanee secundum Deum: neque turpis lucri gratia, sed voluntarie: neque ut dominantes in Cleris, sed forma facti gregis ex animo* (1). His verbis primus Pastorum, & Apostolorum princeps Petrus alloquens eos, in quorum locum suffecti sunt Parochi, tria potissimum damnat, unde tam sanctum ministerium Dei gregis pascendi fœdissime deturparetur; eaque sunt desidia, cupiditas, & ambitio; quibus si, eodem Apostolo monente, vigilantia, bona voluntas, & charitas opponantur, indubium est, quin Parochus boni pastoris officio functus percepturus sit *immarcescibilem gloriæ coronam, quum apparuerit Princeps* (2) *Pastorum*. His igitur dotibus acquirendis sicut bonus Parochus insudare debet, ita & Nos monita sequentia tradimus.

II. Quicumque ad Parochialem Ecclesiam regendam evectus est, is se illico cogitet ex hominibus assumptum, & pro hominibus constitutum in iis, quæ sunt ad Deum. Optaremus, ut statim ab electione in aliquam se reciperet Religiosam domum, ibique inclusus, antequam animarum curæ manum apponat, ad octo dies piis meditationibus cor pararet, ut abjectis deliciis, luxu, temporalis lucri amore, & prælationis ambitu, serio perpenderet, se uni Deo, animarumque saluti in posterum ita litatum esse, ut, si opus sit, animam suam ponat pro ovibus suis. Cogitet, mercenarii Pastoris indicia portendere eum, qui *terrenis commodis inhiat, honore prælationis gaudet, temporalibus lucris pascitur, & impensa sibi ab hominibus reverentia* (3) *lætatur*: optimum autem Pastorem eum esse, qui Christi Domini Pastoris summi humilitatem, patientiam, mansuetudinem, & ferventissimam charitatem in conquirendis, ac salvandis ovibus suis imitetur.

III. Primum onus a capta Parochiæ possessione sit, professionem fidei (ut initio harum Constitutionum sanximus) coram Nobis, vel Vicario nostro emittere; ac sibi comparare, si non habet, utriusque testamenti codicem, Tridentinum Concilium, Catechismum Romanum, Doctrinam majorem Card. Bellarmini, Synodum hanc nostram, & probatum aliquem aucto-

(1) 1. *Petri* 5. 2. (2) 1. *Petr. l. c.* (3) *S. Gregor. hom.* 14. *in Euang.*

auctorem homiliarum, & Theologiæ moralis, ſuper quibus exquirendis in ſacra Viſitatione eum urgebimus (1) ſub pœnis pecuniariis arbitrio noſtro. Alte infixa ſit cordi Parochorum reſidentia; quæ primo quidem ſita eſt in perſonali habitatione in ſua Parochia, a qua, ſi abſque juſta cauſa abfuerint, pœnis a Tridentino latis (2) ſubjicientur; quarum ea potiſſima eſt, ut, præter mortalis peccati reatum, pro rata temporis fructus non faciant ſuos. Juſtam autem abſentiæ cauſam per Nos approbandam ſciant; ita ut ipſis non liceat ultra biduum (3) abeſſe ſine noſtra, vel Vicarii noſtri Generalis licentia in ſcriptis, & gratis concedenda, ſub pœna ſubtractionis fructuum pro rata abſentiæ; quæ tamen licentia in caſibus (4) repentinis etiam per Vicarios foraneos concedi poſſit, modo tamen quam primum Nos faciant de abſentia certiores.

IV. Arctioribus etiam legibus hæc Parochorum reſidentia concluditur; ut neque ſenilis (5) ætas, neque mala valetudo eos excuſet a perſonali commoratione in ſua Parochia; unde, ſi ruralis ſit, celebrataque ibi ſummo mane Miſſa, nequeant ſe conferre (6) ad civitatem, & in ea diurno tempore majore parte anni commorari, licet noctu ſemper ad ſuas Eccleſias ſint reverſuri; tametſi apud eaſdem Eccleſias adſit eorum ſubſtitutus; quem quamvis a Nobis approbatum habere eis liceat, imo vero (ubi frequentia populi id exigit) neceſſe (7) ſit, ipſi tamen per ſe ipſos populum ſibi in curam traditum paſcere haud (8) minus tenentur. Eos autem monitos volumus, non aſſumendos ſubſtitutos, aut coadjutores, quoties non impediti, nec in aliis magis neceſſariis exercitiis occupati, poſſint citra omne auxilium per ſe ipſos munia parochialia, præſertim (9) principalia adimplere; inter quæ connumerantur Doctrina Chriſtiana, Catecheſis, & prædicatio ab ipſomet Parocho facienda, ſub pœnis arbitrio noſtro ſtatuendis, non vero per (10) coadjutores, vel ſubſtitutos exercenda.

V. Ab eadem localis reſidentiæ lege profluit, non poſſe Parochum habitare, niſi (11) in ædibus Parochialibus; & quanquam domus propria, vel conjunctorum intra Parochiæ fines ſita eſſet, ex eaque commode poſſet mune-

(1) *Syn. Montilj p.* 137., *Syn.* 1. *Muti p.* 138., *Syn. Sacchetti p.* 77.
(2) *Trident. ſeſſ.* 23. *c.* 1. *de Reform.*
(3) *Concil. Rom.* 1725. *tit.* 17. *c.* 6.
(4) *Fagnan. c.* relatum *de Cler. non reſid. n.*42.
(5) *S. C. C.* 3. *Octobr.* 1671. *lib.*27. *decretor.*
(6) *S. C. C.* 10. *Maii* 1687. *in Fulginaten.*
(7) *Lambertin. Inſt.* 94.
(8) *Lambertin. Inſt.* 17. *num.* 20., *S. C. C. in Nucerin. Paganor.* 26. *Febr.* 1707. *decretor. lib.*57., & 19. *Maii* 1708. *lib.*58.
(9) *S. C. C. in Sabinen.* 10. *Mar.* 1742. jur. Parochial. *ad* v. *in Theſaur. tom.* 11.
(10) *Ead. in* Nullius *Orbetelli* 28. *Apr.* 1736. *ad* 1., & *in Tolentin.* 16. *Maii* 1739. *ad* 2. *in Theſaur. Reſol. tom.* 9.
(11) *S. C. C. in Fulginaten.* 19. *Nov.* 1718., & 13. *Jun.* 1720., & *Rot. in Tarraconen.* Juris reſiden. 15. *Mar.* 1734. *cor. Arrach.*, & *S. C.C. in Tarraconen.* reſident. 24. *Mar.* 1736.

muneri suo satisfacere, adhuc tamen, Parochiali deserta, minime fas est domum (1) propriam incolere. Potest quidem a Nobis ad tempus licentia Parocho impertiri commorandi, ex aliquo gravi motivo, in domo non Parochiali intra limites Parochiæ sita; nihilominus necessitate cessante ad ædes Parochiales redire (2) est compellendus. Has localis residentiæ leges Parochis omnibus indicimus, pœnasque supra memoratas comminamur, si absque Sedis Apostolicæ indulto extra Parochialem domum incolatum figant.

VI. Gravior est residentia, quam vocant formalem; ejusque partes egregie insinuantur (3) in Romano Concilio, ut videlicet *plebem per se in Catholica Fide incessanter instruant, Sacramentis reficiant, infirmos visitent, moribundis adsistant, quotidianas pro populo ad Deum preces, & orationes effundant, & laudabili vitæ, ac conversationis exemplo, virtutibus, & morum disciplina omnibus præluceant, viamque salutis præmostrent*. Harum nonnulla alibi jam expendimus, dum de Doctrina Christiana, ac Sacramentis ageremus; quin immo universa pene Synodus Parochorum officia complectitur, quum ii sint præcipui in Pastorali sollicitudine Episcoporum adjutores. Superest tantum, ut nonnulla commoneamus, quæ ad id loci, eos speciatim allocuturi, reservavimus.

VII. Singulis Dominicis, & Festis diebus de præcepto Missam pro populo sibi commisso (4) applicent, & offerant, quacumque consuetudine etiam immemorabili in contrarium non obstante. Si quis Parochus adeo tenues reditus, & proventus exiguos habeat, ut onus hoc ipsi detrimento foret ad vitam alendam, Nos ejus inopiæ, juxta modum a S. M. Benedicto XIV. propositum, consulemus. Si vero Dignitas curata cantet Missam Conventualem, tunc alteram Missam (5) pro populo alteri celebrandam demandet, collata eidem eleemosyna. Ea Missa in ipsamet Parochiali Ecclesia, non vero in alia, omnino celebranda est, quacumque consuetudine (6) non obstante. Hora seligatur, non ad Parochi arbitrium, sed populi commoditati magis congruens, & accomodata.

VIII. In Parochiali Missa, præter consuetam Euangelii explanationem, Festos dies, sacra jejunia intra hebdomadam occurrentia, edicta, & Indulgentias a Nobis recognitas populo denuncient, & præcipuarum solemnitatum mysteria explicent. Item qualibet sexta feria, hora prima post vicesimam, per campanæ sonum excitent fideles ad recolendam D.N.J.C. acerbissimam mortem

(1) *S.C.C. in Pontis Curvi* Resident. 20. *Dec.* 1755. *Thesaur. tom.* 25.
(2) *S.C.C. in Tarraconen. cit. Thesaur. tom.* 7.
(3) *Concil. Rom.* 1725. *tit.* 1. *c.* 4.
(4) *Bened. XIV. Const.* Cum semper 1744.
(5) *S. C. C. relat. in Syn. Abbati pag.*80.
(6) *S. C. C. in Lucana* 15. *Sept.* 1625., & 17. *Nov.* 1629. *ap. Barbos. in Summ. Decis.* v. Parochus.

mortem, ad quem ſonum recitantibus quinquies Orationem Dominicam, & toties ſalutationem Angelicam, centum dierum indulgentia impertita eſt (1). Curabunt, ut pariter campanæ ſonitu ſignum ſalutationis Angelicæ in aurora, meridie, & veſpere ſemper detur, atque circa primam noctis horam ſimili modo excitentur fideles ad preces pro Defunctis effundendas. Idem ſignum longiuſculis pulſationibus edatur veſpere, qui jejunia præcedit; & ſpatio circiter dimidiæ horæ ante mediam noctem, quæ præcedit diem Cinerum, ad ſonitum campanæ Cathedralis, ſeu Matricis Eccleſiæ, Parochi omnes teneantur longioribus pulſibus præmonere populum de imminente ſacro Quadrageſimali jejunio.

IX. Paſcere etiam populum debet Parochus Sacramentis; in quibus adminiſtrandis ne dum promptus, & ſollicitus, ſed & obvius ſit petentibus. Diluculo diebus feſtis, ac præcipue in ſolemnioribus Paſchæ, Pentecoſtes, & Nativitatis Domini, aut cum jubilæum, aut plenaria indulgentia conceditur, ſedi confeſſionali aſſideat. Nunquam faſtidio correptum ſe oſtendat; neque aliquem unquam inurbanis, & aſperis verbis deterreat, aut repellat, ſed paterna prorſus charitate, & comitate excipiat omnes, immo invitet. Infirmis præcipue præſto ſit; eo enim tempore propenſum, paternumque ſentire debent populi animum Parochi. Eos ſæpe tunc inviſat, labori non parcat, & tum temporalibus, tum ſpiritualibus ſubſidiis opituletur; & ſi quando vis morbi eo deveniat, ut in extremo vitæ agone ægrotus luctetur, ſciat Parochus, tunc præſertim teneri ſe adjutorem moribundo adſtare, quamvis de noſtra licentia coadjutorem, ſeu ſubſtitutum (2) detineret.

X. Huc accedit Tridentini (3) monitum, quo jubentur animarum Rectores *oves ſuas agnoſcere*. Parochi ſiquidem præ ceteris omnes, & ſingulos in parœcia ſua degentes, eorumque vitam, & mores, quantum fas eſt, ſatis cognitos habere debent. Ob eam rem ſub pœna trium aureorum præcipimus, ut quotannis poſt quindecim a Paſchate dies ad Curiam noſtram tranſmittant, juxta ſolitum, exemplar ſtatus animarum, quarum indicem ineunte Quadrageſima incipiant texere in Codice ad hoc compacto, & apud ſe detento; in quo ſingularum ovium numerum, ſexum, ætatem, conditionem deſcribant, ſecundum normam in Rituali Romano præſcriptam. Summa item vigilantia provideant, nequid inter proprias oves irrepat, quod fidem, moreſque poſſit corrumpere; ſiquid irrepſerit, opportuno fraternæ, ſecretiſſimæque correptionis remedio compeſcant. Ubi pluries adhibita ſecreta correctio non proderit, & vitium quaſi e latebris in omnium conſpe-

(1) *Bened. XIV. Conſt.* Ad Paſſionis 1740. §. Verum *Theſaur. tom.* 7.
(2) *S. C. C. in Sipontin.* 1. *Dec.* 1736. *in fol.* (3) *Trident. ſeſſ.* 23. *de Ref. c.* 1.

conspectum erumpere cæperit, tum Sacerdotali constantia objurgent, increpantes in omni patientia, & doctrina. Si tandem hæc non proficiant, ad Nos deferant.

XI. Charitatem quam maxime, utpote Christi summi Pastoris tesseram, Parochus hæc agens præseferat. In verbis, in cultu, & in suavi, æquabilique totius oris, ac corporis habitudine hæc elucescat. Per hanc errantes in viam, peccantes ad bonam frugem, perversos, atque obfirmatos ad veram emendationem pertrahere studeat; nec perire sinat etiam perire volentes; ut ejusdem Pastoris summi exemplo gloriari in Domino possit, non perdidisse quemquam (1) ex iis, qui sibi sunt traditi. Investiget, an odia, simultatesque, præcipue domesticæ, ovium unitatem discindant; an viri ab uxoribus propria vivant libertate publice sejuncti; an filii a parentibus, a dominis servi pie, sanctеque instituantur; an inter promiscui sexus personas suspectæ familiaritates, & male olentes amicitiæ foveantur; an denique publica scandala grassentur. In his tamen investigandis haud faciles præbeant, ut supra (2) monuimus, aures incertis vocibus; sed rem quasi manu tangant, antequam medicam manum apponant; ne præpropera, & inconsiderata correctio famam innocentium sauciet; aut inde gravius malum emergat, unde minus medicari mens erat.

XII. Ad eamdem charitatem pertinet alterum Tridentini monitum, nempe (3) *pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere*. Viduas proinde, ac virgines, orphanos, ac pupillos pro viribus tueantur, reficiant, recreent. Egenos, ac pauperes corporali ope indigentes, vel propriis, vel de alieno penu procuratis (4) subsidiis juvent. Caveant, ne similes sint Sacerdoti illi Euangelico, qui in hominem incidens a latronibus spoliatum, & confossum, nulla miseratione commotus præteriit. Sacerdotali constantia oppressorum jura tueantur, & in suarum ovium incolumitatem, quemvis insumere laborem, subire omnes casus, omnem vim, atque injuriam perferre; uno verbo, animam pro illis ponere (5) non detrectent. Sæpe divitum auribus, animisque ingerant eleemosynæ præceptum; ac subinde omni conatu commendent assertam (6) a summis Pontificibus libertatem pauperibus, colligendi spicas post absolutam messem. Imprimis autem egenis, & mendicantibus invigilent in iis, quæ ad animam spectant; cum experientia didicerimus, eos, ut plurimum, in id unum intentos, ut quæritent, unde vivant, lugenda prorsus ignorantia,

Z etiam

(1) *Jo.* 18. 9.
(2) *Sup. tit.* 2. *cap.* 2. *num.* 14.
(3) *Trident. l. c.*
(4) *Syn.* 1. *Muti p.* 69., *Syn.* 1. *Brancat. p.* 28.
(5) *Jo.* 10. 11.
(6) *Bened. XIV. Const.* Acerbi 1742.

etiam cum ſenuerint, occupatos eſſe, & ad Sacramenta percipienda rariſſime accedere. His igitur edocendis, & ad Sacramenta trahendis pari patientiæ, & charitatis conſtantia inſudet Parochus, quippe qui Euangelizare pauperibus in Euangelio docetur.

XIII. Obiter hic Rectorem animarum monitum volumus, ne permittat feminas juvenilis ætatis ſupra ſeptem annos, ad quæſtuandum per urbem vagari, quum id ut plurimum impudicitiæ viam aperiat; ſed eas domi ſeſe continere jubeat, ut operantes conſilio manuum ſuarum ſibi victum quæritent; idemque Parochus omni conatu opera ab ipſis certa pacta mercede peragenda procuret. Si ſæpius monitæ non obtemperarint, nomina ad Nos deferat, ut laſcivientem hanc circumeundi licentiam coerceamus.

XIV. Quod autem omnium maximum cordi eſſe debet animarum Rectoribus, illud eſt, ut Pauli oraculum in facie inſculptum commonſtrent, quo dicatur: *imitatores mei eſtote ſicut, & ego* (1) *Chriſti*. Sint ipſi forma gregis, *& quæcumque juſta, quæcumque ſancta, quæcumque amabilia, quæcumque bonæ famæ; ſiqua virtus, ſiqua laus* (2) *diſciplinæ*, hæc ſemper faciant, & exhibeant, antequam doceant. Nemini ſe indignatos, aut offenſos oſtendant, ſed aliorum iram lenitate, manſuetudine furorem extinguant; curentque, ut non mala pro bonis, ſed bona pro malis retribuant, & aliorum vitia virtute rependant. Procul ab eis ſordida numorum cupiditas; ſed eorum divitiæ lucra ſint animarum. A luxu, a commeſſationibus, a theatris, choreis, jocis, & ab omni vel minimum reprehenſibili familiaritate cum feminis, & cum laicis perſonis abhorreant; cum rationem habere debeant, non conſcientiæ (3) tantum, ſed etiam famæ; nihilque in eis ſit, de quo ipſi invidi obtrectatores poſſint ſuſpicari. Ipſa Parochi domus ſanctitatem redoleat, & quæ in aliis vellent virtutum ornamenta inſculpere, ea primum in ſe ipſis, & in domeſticis ſuis inſtillent, & infigant.

XV. Libros Parochiales diligenter cuſtodiant in Eccleſiæ Archivo, quod, ſicubi factum non ſit, omnino intra menſem extruatur. Adſint etiam in eo Archivo libri Inſtrumentorum Eccleſiæ, & Codex, in quo ſingulis annis deſcribatur ſtatus animarum. In Archivi interioribus poſtibus, granduiſculis litteris deſcripti ſint libri omnes ibi contenti; eorumdem librorum index inſeratur etiam Inventario (de quo mox) bonorum Eccleſiæ mobilium, atque ſacrorum vaſorum, ſupellectilium, & Reliquiarum. Proprium ſigillum habeat etiam quælibet Parochialis Eccleſia, cui S. Titularis imago ſit

(1) 1. *Cor.* 4. 16.
(2) *Philipp.* 4. 8.
(3) *Hieronym. ad Celan.*

ſit inſculpta, & quo tantum uti debeat Parochus in teſtimonialibus firmandis, quas pro ratione officii exarabit.

XVI. Cum non ſine mœrore audierimus, in pluribus Parochiis Inventarium deſiderari, factumque nunquam fuiſſe, hac noſtra lege, ſub pœna (1) ſuſpenſionis latæ ſententiæ nobis reſervata, ſancimus, unumquemlibet Parochum omnino teneri infra ſemeſtre exactiſſimum inventarium omnium mobilium conficere coram duobus probis viris, inter ejus Parochiæ primores eligendis a Capitibus familiarum in Eccleſiam congregatis; quod inventarium ab ipſomet Parocho, & a binis illis tanquam teſtibus ſubſcriptum in Archivo retineatur. Unum hujuſce inventarii exemplar penes ſe duo illi primores aſſervabunt; aliudque exemplum ſimili modo ſubſcriptum ad Curiam noſtram deferatur; ſiquid autem, vel ex pia fidelium largitione, vel ex ipſius Parochi donatione de novo fiat, illico per eos primores in inventarii exemplaribus deſcribatur.

XVII. Ubi autem mors Parochi advenerit, ipſimet primores, accitis Cancellariis noſtris, exigant ab hæredibus fidelem traditionem librorum, ſcripturarum, ſigilli, vaſorum, ſupellectilium, ad tramites exemplarium a defuncto Parocho ſubſcriptorum. Siquid hæredes ſubtraxerint, excomunicationem (2) incurrant Nobis reſervatam, a qua, niſi facta reſtitutione, abſolvi non poſſint. Iidem primores exactam gerant cuſtodiam omnium, donec novus Parochus acceſſerit; & œconomo per Nos deputando invigilent, nequid in damnum Eccleſiæ moliatur. Inter hæc eorumdem primorum onus ſit, ut defuncti Parochi hæredes congruam ceræ quantitatem relinquant, tum ob Miſſas celebrandas, tum ob Sanctiſſimum Viaticum deferendum, ſaltem ad quindecim libras. Ubi autem de novo Parocho proviſa fuerit Eccleſia, ipſimet primores electi, coram Cancellario. Inventarium novo Parocho in actu poſſeſſionis perlegant; quæ in eo deſcripta ſunt, aperiant, & tradant; curabuntque, ut novus Parochus (quem, ſub eadem ſuſpenſionis reſervatæ pœna, volumus ad id teneri) tam Archivii Inventarium, quam utrumque exemplar propria manu ſubſcribens, traditionis ſibi factæ confeſſionem emittat, ipſis poſtea tanquam teſtibus iterum ſubſcribentibus. Defuncto aliquo ex his teſtibus, alius illico ſubrogetur ad electionem Parochianorum, ut ſupra. Dignitas Curata inventarium hoc faciat, præſente, & ſubſcribente Capitulo.

XVIII. Hactenus de Parochorum muneribus; nunc aliqua eorum juribus brevi ſunt ſermone tractanda. Atque in primis reverentiam Parochis debitam Chriſtifidelibus cunctis commendamus. Adjutores noſtri ſunt, & ad

(1) *Ex Concil. Rom. tit.* 12. *cap.* 1.

(2) *Syn. Albat. pag.* 81.

ad formam ſeptuaginta Domini Diſcipulorum in miniſterio Eccleſiaſtico ſunt promoti (1). Eos igitur cuſtodientes, ut pupillam oculi noſtri, mandamus, ſummo honore, ac reverentia haberi a cunctis tam Sacerdotibus, quam laicis, atque ab iis præcipue, qui eorum ſunt curæ concrediti. Patres animarum ſunt; ut Patres igitur oves ſubjectæ diligant, colant, honorent. Nemo audeat, nedum conviciis, ſed ne aſperis quidem, aut rixoſis verbis, vel irato ſupercilio, cum iiſdem certare.. Monita ſui Paſtoris demiſſo, atque obſequenti animo unuſquiſque accipiat; &, ſi quandoque minus juſte redarguatur, Nos adeat, ut indebitam Parochi ſeveritatem corrigamus, non autem idem ipſe Rectori ſuo convicietur. Qui ſecus egerit, carcere, fuſtigatione, exilio ſine aliqua remiſſionis ſpe punietur.

XIX. Decimas, ſive prædiales ſint, ſive perſonales, aut Sacramentales (2) exigere alterum eſt jus Parochorum, ubi conſuetudo eas exigendi viget; atque hoc jus indicta excommunicationis ſententia ſartum tectum volumus. In Civitate autem noſtra Viterbii, quum jam inde a Viſitatione Apoſtolica anno 1574. indefinite injuncta fuerit decimarum ſolutio a colonis, & bonis; cumque in erectione Parochialium ruralium auctoritate ordinaria facta huiuſmodi decimæ, ſeu præſtatio annua earum loco ſubrogata, in congruam Rectorum ſuſtentationem fuerint aſſignatæ, quod aliunde Rectores ipſi reditus Eccleſiaſticos ad vivendum non habeant; hinc profecto liquet, nullos, neque Regulares quomodolibet exemptos eximere ſe poſſe ab iis ſolvendis, niſi, per Apoſtolicum (3) Privilegium in ſuo robore permanens, capiti *Nuper* de Decimis expreſſe fuerit derogatum; præſertim quum ſpeciatim de *Prædiis* eas deberi, antiqua hujus Epiſcopatus (4) ſanctione fuerit conſtitutum. Quocirca diſtricte præcepimus, ut ab omnibus, juxta taxam, & conſuetudinem jam præfinitam, omnino ſolvantur; aperte declarantes, Nobis factam eſſe a Sac. Cong. facultatem procedendi ad executionem decretorum in Curia noſtra circa decimas emanatorum, non obſtantibus inhibitionibus coram A. C. expeditis etiam ad Regularium inſtantiam; ut in Appendice numero XVII.

XX. Dudum prædeceſſor noſter Urbanus Card. Sacchetti, ad tollendas controverſias per dominos prædiorum excitari ſolitas, declaravit, prædia (5) eſſe decimis obnoxia, quamvis domus rurales in eis exiſtentes non habitentur,

(1) *Capitul. 1. Theodulf. Aurelian.*

(2) C. Parochianos, c. cum contingat, c. cum in tua *de decimis*, *Trident. ſeſſ. 25. de Ref. cap. 12., Syn. 1. Muti pag. 117., Syn. 2. ejuſd. pag. 27.*

(3) *S. C. C. in Pampilonen. 21. Aug. 1728. Theſaur. tom. 4., & in fol. Pampilonen., & Barbuſtren.* Decimarum 7. *Febr.* 1733. *in Theſaur.* R*eſol. tom. 6.*

(4) *Syn. 6. Brancat. an. 1659. pag. 32.*

(5) *Syn. Sacchetti pag. 102., Syn. Sermatth. pag. 137., Syn. Abbati pag. 82.*

tur, dummodo habitabiles ſint; eique ſanctioni poſteriores Synodi ſe conformarunt. At cum nuper in fraudem Parochorum cœperint aliqui, ob ſubtrahendas Eccleſiis decimas, tectis domos rurales ſpoliare, ut inhabitabiles dici poſſent, Nos providentes, necui fraus patrocinetur, decernimus, ſolutionem decimarum deberi ex quocumque prædio, ubi actu eſt, vel fuit ante ruralis domus; modo tamen mapalia non ſint, nempe ædes parvæ, vel ex lapidibus, vel ex lignis conſtructæ ad cuſtodienda raſtra, & ad pluviam præcavendam. Quare ſi, vel per murorum ſemidirutorum indicia e ſolo prominentia, vel ex antiquis ſolutionum tabulis probarit Rector ruralis antiquum jus decimarum, tunc mandamus, omnino ſolutionem non retardandam; declarantes, onus hoc non perſonis, vel incolis, ſed rei debere eſſe affixum; ſcriptura enim monet, eos, *qui in Sacrario operantur, quæ de Sacrario ſunt, edere, & qui Altari deſerviunt, cum Altari participare* (1).

XXI. Unum ad extremum monemus, ut Parochi omnes tam urbium, quam Diœceſis in charitate fundati, & radicati vivant, ſibi ipſis invicem pietate, ac fraterno amore conjuncti. Conſulant ſe mutuo ſæpius, & collatis conſiliis uniformem ſemper rationem ineant, qua ovium ſuarum incommodis, neceſſitatibus, animarumque morbis occurrere valeant. Ob eam rem antiquis ſanctionibus (2) inhærentes mandamus, ut ſaltem ter in anno videlicet, in Adventu, in Quadrageſima, & circa S. Joannis Baptiſtæ Nativitatem omnes conveniant; in hac urbe quidem, nunc in unam, nunc in aliam parochiam; in aliis oppidis, in locum ſibi opportunum; ubi de rebus, & juribus ad ſuas Eccleſias, & curam pertinentibus tractent, & inter ſe conſultent. Conſultationes initæ, & captæ reſolutiones in codicem referantur, Nobis oſtendendæ in generali Parochorum Congregatione, quam ante Nos identidem convocabimus. Porro nemini Parochorum fas ſit, aliquid novitatis moliri in curæ exercitio, niſi prius conſenſu duarum ex tribus partibus ceterorum Rectorum fuerit per ſecreta ſuffragia approbatum, eoque caſu ſtatim capta reſolutio Nobis exhibeatur, ut ſi prudentiæ, veritatis, & charitatis legibus eam agnoſcamus conformem, præſcribamus, ab omnibus eſſe ſervandam, ut omnes unum ſentiant, & nulla ſint ſchiſmata.

XXII. Parochi, aut eorum coadjutores e Diœceſi Viterbium advenientes, ne prius hinc abeant, niſi Nos, aut Vicarium Generalem adierint, ut ab eis Eccleſiarum ſuarum ſtatum intelligamus. Excipimus ab hac lege Curatos Balneariæ.

CA-

(1) 1. *Cor.* 13. *relat. in c.* cum ſecundum *de præbend.*

(2) *Syn. Montilj pag.* 157.

CAPUT QUARTUM

De Monialibus, & Conſervatoriis Puellarum.

I. V*Irgo cogitat, quæ Domini ſunt, ut ſit ſancta* (1) *corpore; & ſpiritu*. Illuſtriorem portionem Chriſti, qui paſcitur inter lilia, & odoros Eccleſiaſtici germinis flores allocuturi, quonam meliore utemur exordio, quam Pauli verbis, per quæ ſacrarum Virginum ſanctitas, tam corpore, quam ſpiritu habenda, & manifeſtanda, commendatur? Atque ad corporis quidem ſanctitatem cuſtodiendam plurimum confert, immo & neceſſarium viſum fuit a primis uſque ſæculis clauſuræ præſidium. Hanc religioſiſſime inviolatam ſervare tenentur vi voti ſacræ virgines; ita ut extra ſacra ſepta (2) nemini ex Monialibus, niſi in caſibus a jure permiſſis, liceat poſt profeſſionem egredi, etiam ad breve tempus, ſub pœna (3) excommunicationis latæ ſententiæ, aliiſque pœnis per Sacros Canones, & Pontificias conſtitutiones indictis, quibus etiam afficiuntur, qui egreſſas exciperent, aut egreſſum juvarent, vel permitterent.

II. Iiſdem pœnis feriuntur etiam intra clauſtra ingredientes ſine noſtra in ſcriptis licentia; revocatis quoad hoc (4) facultatibus omnibus, ſeu conceſſionibus quibuſcumque, etiam S. R. E. Cardinalibus, Legatis, Nunciis, Internunciis, quomodolibet impertitis. Quum autem Tridentinum decretum omnes cujuſcumque ſexus, vel ætatis comprehendat, hinc expreſſe vetamus, introduci pueros, puellaſve (5) etiam paucorum menſium, quanquam per rotas introducerentur. Caniculos etiam cujuſcumque ſexus habere, vel introducere Moniales (6) vetantur. Et ne hujus noſtræ ſanctionis tranſgreſſio impunis elabatur, ſuperioriſſis Monaſterii præſidibus diſtricte præcipimus, ut, ſi contigerit caſus, illico Nobis aperiant.

III. Inter eos, quibus generalis licentia ingrediendi per Nos in Monaſteria tam Nobis, quam Regularium (7) regimini ſubjecta jure ordinario, vel reſpective delegato conceditur, primum habent locum Confeſſarii. Eos, quoad ejus fieri poteſt, eligemus ætate maturos, conſilio graves, & doctri-

---

(1) 1. *Cor.* 7. 34.
(2) C. periculoſo *de ſtat. Regul. in* 6., *Trident. ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 5.
(3) *Ex loc. cit.*, *& S. Pius V. Conſt.* Decori *Kal. Febr.* 1569., *Gregor. XIII. Conſt.* Ubi gratiæ 1575., *& Conſt.* Deo ſacris.
(4) *Bened. XIV. Conſt.* Salutare 1742.
(5) *S. C. Ep. pluries ap. Nicol. v.* Clauſura *num.* 29., *& Syn. Sacchetti p.* 104., *Lambertin. Inſt.* 29. *num.* 24.
(6) *Ead. S. C. pluries ap. Nicol. v.* Canis, *& in Juſtinopolitan.* 22. *Sept.* 1651., *Syn. Sermatth. pag.* 147.
(7) *S.C.C. in Bononien.* 17. *Maii* 1704., *& in Burg. S. Domnini* 21. *Apr.* 1731. *ap. Ferraris in cit. Bibliot. v.* Moniales *art.* 3. *n.* 90., *& ſeqq.*

doctrina, ac moribus præstantes, qui licet ad triennium eligi soleant, eos tamen ad nutum amovibiles decernimus, si quando eos amovere Nobis expediens videbitur. Assideant ii in sola confessionali sede, nunquam vero ad crates collocutorii, vel ad rotas Ecclesiæ, vel Sacristiæ, ob excipiendas confessiones, saltem cum stola collo imposita: nunquam ante diluculum, aut post vespertinum sonitum salutationis Angelicæ; unico dumtaxat excepto die, quo, juxta Monasterii regulas, generalis habenda est communio Monialium.

IV. Confessarius in casu tantum administrationis (1) Sacramentorum valeat noctu ingredi cotta, stolaque indutus sub ipsis Monasterii foribus; quando tamen Monialis, aliave in Monasterio degens infirma accedere revera (2) non possit ad sedem confessionalem. Nunquam vero confessario liceat ingredi prætextu comitandi (3) Operarios, Medicos, Chirurgos &c., aut aspergendi cellas (4) in Sabbato Sancto, aut ad celebrandas (5) exequias super Monialibus defunctis, quacumque consuetudine non obstante; sub pœna suspensionis quoad confessarios, si contra superius memorata deliquerint, ac respective sub pœnis violatæ clausuræ circa ingressum, & depositionis ab officio quoad Abbatissam, si secus permiserit.

V. Ad Sacramenta infirmis (6) administranda solus ingrediatur, si Sacerdos secularis sit; si vero Regularis (7) cum socio, qui sit probatæ vitæ, & maturæ ætatis: a duabus monialibus senioribus recipiatur, quæ illum recta via euntem ad valetudinarium, aut simili modo (8) exeuntem comitentur. Dum confessionem audit infirmæ, cella sit ita aperta, ut comitatrices, quæ ad ejusdem cellæ januam (9) moreantur, confessarium, & infirmam commode cernere, non autem audire possint. Nefas est hac occasione alio vagari, etiam (10) ad visitandas alias infirmas, quibus Sacramentorum administratio non est necessaria; sed sine diverticulo eat, redeatque. Socius vero confessarii Regularis semper maneat (11) in ea parte Monasterii, qua confessorem videre, & ab ipso videri semper possit. Neuter tamen ex his, extra præcisam officii necessitatem, Moniales ipsas (12) alloqui potest sine Sac.

(1) *Alex. VII. Const.* Felici §. 9., & *S. C. Ep. ap. Nicol. v.* Clausura *num.* 34.
(2) *S. C. Ep.* 13. *Sept.* 1583.
(3) *Ead. ibid.*
(4) *Ead.* 4. *Sept.* 1596.
(5) *Ead. pluries ap. Nicol. v.* Sepultura *n.*6.
(6) *S. C. Ep. in Neapolitan.* 10. *Jun.* 1616. *ap. Nicol. v.* Clausura *n.* 33.
(7) *Alex. VII. Const. cit.*
(8) *S. C. Ep. in Neapolitan. cit.*
(9) *Encycl. S. C. Ep. jussu Ven. Innoc. XI.* 12. *Mar.* 1682.
(10) *S.C.Ep.* 13. *Sept.*1583., *Gavant. in Manual. v.* Monial. Clausur. 44.
(11) *Alex. VII. cit. Const.*
(12) *S. C. Ep. in Nolana* 21. *Febr.* 1617. *ap. Lezan.*, & *pluries ap. Nicol. v.* Accessus *num.* 2.

Sac. Congr. licentia, ſub pœnis expreſſis in prohibitione allocutionis Regularium cum Monialibus.

VI. Cum bis, terve in anno juxta Tridentini monitum (1) deputabuntur a Nobis extraordinarii Confeſſores, tunc omnes in Monaſterio (2) degentes, tam Moniales profeſſæ, aut Novitiæ, quam Educandæ, nulla excepta, ſe extraordinario ſiſtant, ſive ad Sacramentalem Confeſſionem, ſi placuerit, peragendam, ſive ad ſalutaria monita audienda. Hoc idem ſervatum volumus in Conſervatoriis, & quibuſcumque mulierum Communitatibus. Extraordinarii officium ultra decem dies ſemper protrahatur; at quintum decimum diem non excedat. Eo tempore ordinarius confeſſor (cujus juriſdictionem officio extraordinarii durante ſuſpenſam volumus, niſi quoad infirmas, quæ illum exquirerent) nedum alicujus Monialis, ſive Superioriſſæ, ſive Novitiæ, ſive Converſæ, aut Educandæ Sacramentalem confeſſionem excipere (3) non poſſit, verum ne ad Monaſterium quidem ipſum (4) accedere audeat, aut præſumat ſub pœna privationis perpetuæ a munere confeſſarii, & quoad Moniales, quæ id temporis confeſſarium ordinarium accirent, aut alloquerentur ſine noſtra in ſcriptis licentia, ſub pœna privationis ab officio ſi Superiorifſa, aut vocis activæ, ac paſſivæ per annum, ſi Monialis, ac reſpective dimiſſionis a Monaſterio, ſi Educanda fuerit.

VII. Expleto officio extraordinarius nunquam ulterius ad illum Monaſterium accedat, neque cum quacumque intra illius clauſtri ſepta degente ullius generis commercium etiam per litteras continuare, & fovere, etiam ſub ſpiritualis cauſæ colore, audeat, aut præſumat, ſub pœna ſuſpenſionis a confeſſionibus audiendis, ac ſub pœnis per Sacros Canones in accedentes ad Monialium Monaſteria ſtatutis reſpective. Eadem teneatur lege ordinarius expleto triennio, niſi expreſſa noſtra acceſſerit licentia; ne videlicet (5) ullum ſucceſſori impedimentum acceſſu ſuo, aut frequenti Epiſtolarum commercio afferat. Meminerint Regulares, ſemel ſaltem in anno teneri ſe Monialibus ſibi ſubjectis extraordinarium diverſi Ordinis Regularem, aut e ſeculari cœtu presbyterum aſſignare; alias Nos eorum defectum (6) ſupplebimus.

VIII. Ad confeſſarium eumdem privative ſpectat jus Sacramenta omnibus in clauſura degentibus miniſtrandi; Aquam, Cineres, Palmas, Candelas benedicendi, & iiſdem diſtribuendi; & pro Monialibus defunctis debet idem

(1) *Trident. ſeſſ.* 25. *c.* 10. *de Regul.*

(2) *Bened. XIV. Conſt.* Paſtoralis 1748. §. Porro.

(3) *Cit. Conſt.* Paſtoralis §. Quoniam.

(4) *Edict. juſſu Clem. XI.* 12. *Dec.* 1708.

(5) *Ex citat. Edicto.*

(6) *Cit. Conſt.* §. Perſcriptum.

idem officium funeris facere, & exequias persolvere; ita ut Parocho neque collocutoriis, (1) neque januæ Monasterii benedicere liceat in Sabbato Sancto. Quoad Educandas vero (2) salva semper volumus Parochialia jura; ita ut si in Monasterio obierint sepultura non electa, sepeliri debeant in Parochiali, nisi adsit alibi sepulcrum majorum; electa autem sepultura, debeatur Parocho quarta funeralis. Parochus autem proprius respectu Educandarum dicitur is, sub cujus Parochia prædictæ (3) puellæ domicilium habent paternum, maternum, seu fraternum; sin exteræ sint, earum Parochus est is, in cujus Parochiæ districtu situm est Monasterium. Idem potiore jure servandum mandamus circa matrimonium, si quando, de Sac. Congr. licentia, ineundum esset a Puella educanda (4) ad crates Monasterii. Præcipimus, ut idem confessarius, si quando vel in festivitatibus, vel in professione, aut vestitione Monialium solemniter celebrat, aut Missam, aut Vesperas cum Ministris, uti debeat Magistro Cæremoniarum Cathedralis nostræ, assignantes ei honorarium trium juliorum pro qualibet functione; alias, nisi a confessario accitus fuerit, teneatur de proprio eidem Magistro etiam non assistenti hanc taxam persolvere, quam, ut supra alias innuimus, pro emolumento, juxta Cæremonialis monitum, eidem assignamus.

IX. Quod spectat ad confessarium Regularem pro Monialibus exemptis, jubemus ad amussim servandam Constitutionem (5) Gregorianam cum declarationibus (6) super ea editis, quibus cautum est, ut confessarius deputari non valeat, nisi per Nos judicetur idoneus, & approbationem obtineat: ut ex justa, & rationabili causa, quam significare non tenemur, moniti a Nobis superiores debeant confessarium amovere, & alium subrogare; quod si facere detrectarint, Nobis ea facultas removendi competat. Ex hoc fit, ut confessiones exceptæ ab ipsis etiam Superioribus (7) Regularibus sine præfata approbatione nostra nullæ sint, atque irritæ; confessariique Regulares tam ordinarii, quam extraordinarii approbati a Nobis pro confessionibus unius Monasterii minime possint audire confessiones Monialium in alio Monasterio, sine nova hujusmodi approbatione.

X. Alter Monialibus præpositus est Deputatus, seu Œconomus, quem primus omnium b. m. Card. Franciscus Maria Brancatii Prædecessor no-

(1) *S. C. C. in Novarien.* 23. *Aug.* 1727. *ad* 3. *in Thesaur. tom.* 4.

(2) *Pignatell. tom.* 7. *consult.* 67., *S. C. C. in Feretran.* 21. *Apr.* 1742. *in Thesaur. Resol. tom.* 11.

(3) *Lambertin. Inst.* 33. *num.* 16.

(4) *S. C. Ep. in Cathacen.* 15. *Febr.* 1595., & *in Turritan.* 19. *Dec.* 1648. *Decretor. lib.* 18

(5) *Greg. XV. Const.* Inscrutabili.

(6) *S. C. C. in respons. ad dub. circ. dict. Const. approbant. eod. Greg. XV.*

(7) *Ead. S. C. ad* x., & *in Pharaonen. Jurisdiction.* 14. *Nov.* 1733. *ad* 3. *in Thesaur. Resol. tom.* 6.

ſter (1) in hoc Epiſcopatu duxit ſingulis Monaſteriis præficiendum, quemque idoneum, & charitate plenum ſeligens inſtituere ſategit, ut juxta Conſt. fel. rec. Gregorii XV. *Inſcrutabili*, eidem quolibet menſe Moniales adminiſtrationi præpoſitæ diſtincta computa exhiberent examinanda. Ejus proinde electionem, utpote non miniſterialem, ſed honorariam, & conſultorium curam in rebus Monaſterii temporalibus gerentis, & clauſuræ cuſtodiendæ Epiſcopali nomine advigilantis, ad Epiſcopum etiam in Monaſteriis exemptis privative ſpectare, jure decrevit (2) Sac. Conc. Congr. Huic licentia generalis conceditur ingrediendi, quoties pro ſuo munere explendo neceſſe fuerit; at cum ſolitis, debitiſque cautelis, & abſque diverticulo. Hujus oneramus conſcientiam, ut ſemel in anno bona ruralia Monaſterii inviſat, utque frequenter Monialium collocutorium adeat, ſeduloque inſpiciat, an crebri acceſſus exterorum, confabulationeſque inanes, aut ſuſpectæ habeantur; an januæ ad ingreſſum, & egreſſum factæ aperiantur ad collocutiones miſcendas; an cuſtodes vinearum, factores, artifices, aliive Monaſterio inſervientes munus proprium rite expleant; & tam in contractibus, quam in operarum mercedibus perſolvendis, atque in adnotandis, (3) aut exigendis rationum redditibus quolibet menſe, eam adhibeat diligentiam, quam vigiles patresfamilias in rebus propriis cuſtodiendis adhibere tenentur.

XI. Ceteris autem artificibus, villicis, vecturalibus, ac præſertim Medico, & Chirurgo ea etiam generalis licentia conceditur. Qua ſuper re cavendum eſt tamen, I. licentiam hanc ingrediendi a Nobis, vel Vicario noſtro Generali (4) ſubſcribendam, etiam pro Monaſteriis exemptis, ſaltem (5) ſingulis ſex menſibus eſſe renovandam, alias nulla habeatur elapſo ſemeſtri. II. in vim hujus licentiæ fas eſſe ingredi ad exercenda tantum opera propriæ artis, quæ exerceri extra clauſuram non poſſunt; ea adjecta animadverſione, ut qui pro uno ſervitio ingredi permiſſus eſt, non poſſit ad aliud (6) ſervitium præſtandum ingredi; neque, pluſquam requirit miniſterium (7), alio vagari, ſub excommunicationis pœna etiam in Moniales id permittentes, qua excommunicatione ligantur etiam ii, qui cum aliquo ſaxo, vel ligno, vel alia re, intrant ſub prætextu deferendi (8) neceſſaria. III. Ingreſſum hunc neuti-

(1) *Syn. 4. Brancat.* 1653. *cap.* 14., *Syn. Sacchetti pag.* 106.

(2) *S.C.C. in Viterbien.* juriſdict. 7. *Jun.* 1760.

(3) *Syn. 4. Branc. pag.* 14.

(4) *S. C. C. plur. ap. Monacell. par.* 2. *tit.* 15. *form.* 15. *n.* 3., *& recentius in Burg. S. Domnini* 21. *Apr.* 1731.

(5) *S. C. Ep. ap. Nicol. v.* Clauſur. *n.* 14.

(6) *S. C. Ep. in Ferrarien.* 6. *Aug.* 1601., *& in Piſauren.* 14. *Jun.* 1630.

(7) *S. C. Ep. in Aſſiſien.* 4. *Aug.* 1602., *& in Sulmonen., in Amerin., in Cremonen. &c. ap. Nicol. l. c. num.* 42.

(8) *Ead. S. C. ap. eumd. l. c. num.* 40.

neutiquam permitti (1) ante ortum ſolis, aut poſt ſalutationem Angelicam, exceptis Medicis, aut Chirurgis. IV. Tandem nulli prorſus licere ſub licentiarum (2) prætextu ingredi ad videndas comœdias, vel repræſentationes recitatas a monialibus etiam de noſtra licentia.

XII. Advertant hic Sanctimoniales, præſcriptum jam eſſe a Sac. Cong. ut in ingreſſu exterorum, præcedente campanulæ ſigno, Moniales (3) omnes ſecedere debeant, nec ſinere ſe conſpici, præter Superioriſſas, & comitatrices, quæ ſemper aſſocient (4) exterum illum, donec abſoluto, quo citius fieri poteſt, negotio recedat. Præſcriptum eſt etiam, ut omnes operarii, & medici (5) eligantur maturæ ætatis, & probatæ vitæ, & fas non ſit, ut quælibet Monialis pro libito eligat (6) medicum, aut artificem extraordinarium, niſi in gravi Monialis ipſius infirmitate, aut quando ordinarius eſt impeditus, nec res, quæ agenda eſt, moram patitur; alias licentia negabitur. Præſcriptum eſt tandem, ut Monaſterii porta (7) reſeretur dumtaxat pro introducendis perſonis, aut rebus neceſſariis, quas rota non capiat, & in caſu (8) cujuſdam decentiæ per breve tempus, ſi perſona gradu præfulgens accedat; nunquam autem occaſione collocutionis, aut viſitationis etiam matris, aut ſororis; ac proinde præter oſtiariam, cui portam (9) aperire ex officio incumbit, nulla alia Monialis poteſt ibi adeſſe, cum reſeratur. Quam oſtii aperitionem, etiam in Monaſteriis exemptis, extra caſus neceſſarios ſub excommunicatione latæ ſententiæ reſervata prohibendi facta fuit poteſtas a Sac. Congr. (10) Prædeceſſoribus noſtris; adeo ut ea excommunicatio liget tam Regulares accedentes, quam Moniales ipſas; a qua cenſura intorquenda licet Nos mitius agentes abſtineamus, attamen vim formalis præcepti tam ordinaria, quam delegata auctoritate mandatis hiſce, quæ clauſuram reſpiciunt, ineſſe volumus; Monialemque, quæ oſtio uſa fuerit ad colloquendum, velo, & acceſſu ad crates per ſex menſes illico privari mandamus.

XIII. Portæ tam Monaſterii, quam Eccleſiæ Monialium (excepto Monaſterio S. Roſæ cauſa ſupplicationis in ejus feſti pervigilio haberi ſolitæ) clauſæ ſemper permaneant a ſigno veſpertino ſalutationis Angelicæ uſque ad illuceſcentem diem; ita ut ne (11) Sancta quidem nocte Nativitatis fas ſit

Aa 2 cuili-

(1) *Ead. ap. Nicol. v.* Medicina *num.*10.
(2) S. C. *Ep. in Anconitan.* 1. *Oct.* 1627.
(3) *S. C. Ep. pluries ap. Nicol. v.* Clauſur. *num.* 13.
(4) *S. C. Ep. in Parmen.* 26. *Mar.* 1601.
(5) *Ead. S. C. in Ferrarien.* 7. *Mar.* 1617., & *in Januen.* 14. *Jun.* 1625.
(6) *Ead. plur. ap. Nicol. v.* Medicina *n.*11.
(7) *Ead. pluries ap. Nicol. v.* Porta *n.* 7.
(8) *Syn. Abbati pag.* 88.
(9) *S. C. ap. Nicol. v.* Porta *num.* 8.
(10) *S. C. C. in Viterbien.* 26. *Jun.* 1627. *in* 1. *Syn. Brancat. in Append. pag.* 58.
(11) *Syn.* 4. *Brancat. pag.* 16.

cuilibet Sacerdoti ante lucem celebrare, ſub pœna ſuſpenſionis, in Eccleſiis Monialium. Matutinum autem quandocumque circa mediam noctem etiam cum cantu, clauſis earumdem Eccleſiarum januis, recitari poterit. Si nocturno tempore (extra neceſſitatis caſum) fores reſerentur, ii, penes quos exterioris oſtii clavis cuſtoditur, pœnas dabunt etiam carceris, præter privationem ab officio. Vetamus etiam portas collocutorii (1) apertas detineri tempore, quo celebratur confeſſarii Miſſa, aut habetur communio generalis, aut Sanctiſſimum Sacramentum eſt expoſitum: tempore concionis, aut exercitiorum ſpiritualium; ac demum Adventus, & Quadrageſimæ tempore portæ interiores, per quas patet aditus ad collocutorium, ſint ſemper clauſæ, niſi de expreſſa noſtra, vel Vicarii licentia in ſcriptis facta ſit cuipiam accedendi, & colloquendi poteſtas.

XIV. In Monaſterii (2) vicinia intra decem cannarum ſpatium prohibemus ſub pœna carceris, & aureorum decem ipſi Monaſterio applicandorum, aperiri vinarias tabernas, ubi bibones ad potandum conveniant. Eadem (3) carceris pœna, aliaque etiam corporis afflictiva diſtricte prohibemus, ne quis prope clauſuræ muros, vel e Monaſterii conſpectu, diu, noctuve, ſtans, aut tranſiens, ludos, ſaltationes, ſpectacula, agitationes taurorum, cantilenas, ſonitus, clamores edat, unde Religioſa quies perturbetur; facta ſatellitibus noſtris facultate, ut ſiquem in his delinquentem deprehenderint; illico in vincula conjiciant. Locantes vero in vicinia Monaſterii domos mulieribus turpem corporis quæſtum exercentibus, aut ſaltem ſuſpectis, ſcutorum viginti pœnas luent; feminæ autem illæ in exilium expellentur. Ædificia item proxima ne ita attollantur, ut ex eis in clauſuram (4) proſpici queat, atque arbores proceræ excidantur clauſuræ muris impendentes.

XV. Nemo Clericus, vel Laicus cujuſcumque gradus, ſtatus, conditionis, ac dignitatis exiſtat, ſine noſtra, aut Vicarii noſtri Generalis licentia in ſcriptis concedenda, ad Monaſterii collocutoria, Crates, Oſtia, & Rotas Moniales allocuturus, quovis prætextu, (5) præſumat accedere, ſub excommunicationis, aliiſque arbitrio noſtro pœnis. Adeo libertatem deteſtabilem adeundi, & alloquendi Moniales deteſtata eſt Sedes Apoſtolica, ut licentiæ ab Epiſcopo impetrandæ ſubeſſe voluerit etiam Gubernatores, Præ-

(1) *Syn. Abbati pag.* 88.

(2) *S. C. Ep. in Bononien.* 22. *Apr.* 1603., & *Ed. Ill. nibus* 12. *Aug.* 1640. *ap. Criſpin.*

(3) *Syn.* 1. *Muti p.*158., *Syn. Sermatth. p.*148., *Syn. Abbati p.*91., *Syn. Sublac.* 1674. *c.* 33. *num.* 11., *Syn. Montisfal.* 1710. *pag.* 349.

(4) *S. C. Ep. in Interamnen.* 15. *Maii* 1612., & *in Baren.* 18. *Febr.* 1617. *ap. Nicol. v.* Proſpectus *num.* 2.

(5) C. Monaſteria *de vit.*, & *honeſt. Cleric.*, & *S. C. C. in Civit. Caſtell.* 16. *Jan.*, & 10. *Jul.* 1699.

Præſules, immo & Epiſcopos alterius (1) Diœceſis. Excipimus tantum ab hac lege conſanguineos in primo, alterove gradu, modo ad colloquendum accedant extra Adventus, & Quadrageſimæ tempora; tunc enim etiam conſanguineis licentiam noſtram in ſcriptis neceſſariam mandamus. Caveat autem quicumque, ne larvatus, aut perſonatus etiam ſaturnalibus feriis accedat, ſub pœna decem aureorum; præcipimuſque executoribus, ut larvatos hoſce in clauſtra ingredientes, aut inde exeuntes comprehendant, & in vincula rapiant.

XVI. Regulares autem cujuſcumque Ordinis, Militiæ, Societatis, aut Inſtituti, etiam ii, quos pro concionandi munere (ad quod exercendum etiam in Monaſteriis Regularibus ſubjectis noſtra Benedictio (2) eſt præmittenda) obeundo deputabimus, cum Monialibus, aliiſque intra clauſuram viventibus, abſque legitima licentia loquentes, etiam per quodcumque tempus modicum, peccare mortaliter, & poſſe per Nos tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatos excommunicatione, aliiſque pœnis (3) coerceri ſtatutum eſt. Illis tantum Regularibus, qui in primo, alterove gradu conſanguinitatis conjunctam alloqui volunt, poſſumus Nos quater in anno (4) licentiam concedere extra dies feſtos tamen, & Adventus, ac Quadrageſimæ tempora, exceptiſque feriis ſextis, ac Sabbatis.

XVII. Licentias omnes in ſcriptis habendas, de quibus hactenus meminimus, tradi jubemus Confeſſario, vel Deputato, qui inſpicere debeat, ne numerus viſitationum in licentia præfinitus tranſiliatur. Si neuter ex illis præſto ſit, eam licentiam excipiat Abbatiſſa, cujus conſcientiam oneratam volumus ſub formali præcepto, ut auſcultatrices moneat, jubeat, additiſque pœnitentiis cogat (5) proprio nunquam deeſſe muneri audiendi ſermones, qui in collocutoriis miſcentur; omnique ſollicitudine curet, ne (6) prætextu alloquendi Monialem conſanguineam, aliamve, pro qua exhibita fuit legitima licentia, aliæ, atque aliæ Moniales ſermocinaturæ conveniant. Si cujuſcumque conditionis virum, aut ſuſpicione non carentem feminam crates frequentare, & Monialem hiſce viſitationibus reſpondere conſpexerit, illico prohibeat, remque ad Nos per ſecretas Epiſtolas deferat; ſin minus

(1) *Bened. XIV. Encycl.* Graviſſimo 1749.
(2) *Greg. XV. Conſt.* Inſcrutabili §. 3.
(3) *Plur. decr. ap. Bened. XIV. de Syn. lib. 7. c. 41. n. 7., & ex Conſt. Clem. XII.* Romanus Pontifex.
(4) *Decret. edit. 20. Nov. 1623. approb. Urb. VIII. rel. in Appen. Syn. 4. Branc. p. 60.*
(5) *Syn. 1. Branc. p. 36., Syn. Sermatth. p. 147. Act. Mediolan. Conc. Prov. 1. par. 3. pag. 39. 44., & 46., Criſpin. Viſitat. Paſtor. par. 2. §. 42. n. 60., & n. 129., & ex Edict. urbis 19. Nov. 1676. ap. eumd. Criſpin., D. Th. 2. 2. qu. 70. art. 1. ad 2.*
(6) *S. C. Ep. in Comen. 16. Mar. 1593.*

minus Superiorissæ dissimulationem ad Sacrorum (1) Canonum præscriptum puniemus.

XVIII. Vetitus est abusus, ut ad Moniales in sono, & cantu instruendas (2) accedant Magistri; quodque gravius est, ut ad apertam Monasterii januam id fiat. Quo circa denunciamus, eam (3) Nobis tantum facultatem inesse, ut brevi tempore permittamus, Monialem edocendam cantum Gregorianum. Similiter cantilenas, & sonos (4), comessationes omnes, & refectiones in collocutoriis penitus interdicimus, sub arbitrariis pœnis. Præpositæ autem, Vicariæ, Depositariæ, Syndicæ, aut Procuratrici fas sit (5) quocumque tempore cum Deputato, Procuratoribus, Notariis, Conductoribus, & Ministris colloqui, de rebus tamen ad Monasterium spectantibus.

XIX. Crates tantum exteriores ad colloquendum destinatas adeant collocuturi. Sint eæ geminæ in unaquaque fenestra, atque ita constructæ, ut per palmum inter se distent; atque ita (6) arctis foraminibus dispositæ, ut manus per eas transmitti non possint. Præcipimus, ut ad colloquendum nunquam (7) utantur Moniales cratibus, aut rota Ecclesiæ, vel Sacristiæ. Multo minus fas sit ad eum finem uti confessionario, aut (7) fenestella communionis; qua prohibitione comprehendantur (8) etiam Regulares cujuscumque Ordinis, statuta in transgressores (9) carceris pœna, si ibi deprehenderentur in fragranti, & in subsidium, etiam excommunicationis. Eas, quæ Sacrario sunt præfectæ, ab hac lege excipimus, si quidem a rotis, aut a cratibus Ecclesiæ debeant æditIuos, Clericos, Capellanos, immo & Confessarium ipsum quandoque alloqui; modo id submissiore voce fiat, servataque, quantum fieri poterit, brevitate.

XX. Capellani, & Confessarii a Nobis approbati tam ordinarii, quam extraordinarii vitent omnem cum Monialibus familiaritatem, tametsi religiosam; major enim conciliatur auctoritas, & reverentia ex ipsa alloquii raritate, & brevitate. Calleant utrique Confessarii, antequam munus obire incipiant, peculiares Monasterii institutiones, & nostra hæc Synodalia decreta, ne forte auribus Monialium (11) prurientes, illasque in foro interio-

(1) C. Monasteria *de vit.*, *& honest. Cleric.*
(2) *S. C. Ep. ap. Gavant. in Manuali v.* Monialium Collocut. *n.*4., *& Pignatell. tom.*6. *consf.* 85. *n.*16., *& Nicol. v.* Musica *n.* 5.
(3) *S. C. Ep. ap. Nicol. l. c.*
(4) *Syn. Sacchetti p.*105., *Syn. Sermatth. p.*147.
(5) *Syn.* 1. *Muti p.*159., *Syn. Sermatth. p.*150.
(6) *S.C.Ep. in Perusin.* 4.*Maii* 1604., *& plur. ap. Nicol. v.* Crates *n.* 3.
(7) *S. C. Ep. in Eugubin.* 1651.
(8) *S. C. Ep. Encycl.* 30. *Octobr.* 1706. *jussu Clem. XI.*
(9) *S. C. Ep. Epist. ad Mediolanen. Episc.* 31. *Mar.* 1707.
(10) *Ead. in Cesenaten.* 7. *Febr.* 1653.
(11) *Syn.* 1. *Brancat. pag.* 35.

teriori irrationabiliter consolantes, graves transgressiones pro levibus jactent, *curantes* (1) *contritionem filiæ Sion cum ignominia dicentes: pax, pax: & non erat pax*. Meminerint, se teneri saluberrimis consiliis, & hortationibus sacras Virgines sibi commissas ad sanctioris vitæ, & regularis observantiæ perfectionem dirigere, & provehere; neque posse tuta conscientia gravioribus inobservantiis obdormire, aut adblandiri; procurandæque animarum spirituali saluti unice intenti, ne temporalibus negotiis, vel totius Monasterii, vel peculiaris cujusdam Monialis, sese immisceant.

XXI. Hactenus, quæ corporis, nunc quæ spiritus sanctitatem respiciunt brevibus persequamur. Ad exactam votorum, & Regularum observationem sacras Virgines, quantum in Domino possumus, hortamur. Choro semper, & devote intersint; neque ulla, nisi de Præfectæ licentia absit unquam. Missam audire, mentali orationi vacare, pios libros legere, & latebras propriæ conscientiæ perscrutari debent omnes quotidie. Semel saltem in mense (2) ex Tridentino jubentur Pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramenta suscipere, atque ex Pontificiis litteris (3) per decem dies semel in anno spiritualibus exercitiis a Religioso viro per Nos deputato traditis adesse (4) monentur. In communi refectorio meridianæ, & vespertinæ mensæ omnes simul assideant, eique benedictio consueta præponatur, & gratiarum actio de more subsequatur. Comestionis tempore silentium sibi imperent, & tota mensa piorum librorum lectione condiatur. Siqua absque licentia (quam non nisi ex legitima causa, non autem ob inutilia cum exteris colloquia, concedendam jubemus) a communi mensa, Missa, aut Choro abfuerit, vel silentium non servaverit, illico publicæ in refectorio pœnitentiæ subdatur a Superiorissa; cujus conscientiam oneratam volumus quoad nostrorum decretorum observantiam promovendam.

XXII. Penitus interdicimus profanos libros, seculares ornatus, lususque ab earum professione alienos, alearum nempe, & tesserarum, sub gravissimis pœnis arbitrio nostro. Si quando ægre admodum per Nos indulgeatur, ut honesta aliqua actio, non tamen scenica fabula, recreationis gratia in Monasteriis exhibeatur, volumus, ut illa prius diligentissime a censoribus per Nos deputatis, & a Confessario perlegatur; & nisi summæ honestatis legibus sit conformis, non permittatur exhibenda. Eam autem ad crates repræsentari posse, aut coram exteris, cujuscumque sint conditionis, omnino vetamus; quinimo sub pœna privationis accessus ad crates per annum illico incur-

---

(1) *Jerem. 6. 14.*
(2) *Trident. sess. 25. de Monial. cap. 10.*
(3) *Ap. Lambertin. Inst. 29. num. 22.*
(4) *Lambertin. l. c.*

incurrenda, nulla Monialis se spectandam exteris (1) proponat in virili habitu, vel crispatis crinibus, & pretiosis vestibus indutam; sublata Abbatissæ facultate super ea pœna dispensandi sine auctoritate nostra.

XXIII. A luxu, & a delicatiore vivendi ratione quam maxime abhorreant; utpote quæ plurimum dedeceat eas Virgines, quæ abdicatis rebus omnibus sequi se adstrinxerunt Christum Dominum, & hunc Crucifixum. Propterea domestica supellex statui paupertatis, quam professæ sunt, conveniat; nihilque superflui in ea sit. Pecuniæ in usum concessæ, &, vel ex reservata pensione, vel ex labore manuum acquisitæ, vel ab aliis dono datæ serventur in communi deposito. Sciant, tum mobilia, tum nummos sibi tantum usui, non vero (2) in dominium permitti, atque proinde ex animo paratæ sint, ea in manus superiorum, si peterentur, dimittere. Si sacra Virgo (salvis arctioribus Regularibus Constitutionibus) quinque julios, sine Confessarii, vel Superiorissæ licentia, retineret apud se in privatos quotidianos usus expendendos, rea læsæ paupertatis, & proprietaria habeatur. Caveant a quocumque mercimonii, aut quæstus genere, neve ullam negotiationem, Clericis etiam secularibus prohibitam, exerceant. Præsertim autem privatis Monialibus prohibemus largitionem, aut venditionem panis, farinæ, aut vini; solumque permittimus eduliorum, aut esculentorum largitionem, accedente consensu, & licentia Abbatissæ, quæ, non generali concessione, sed in particularibus casibus, & ex justa causa, petentibus indulgebit.

XXIV. Clementis VIII., & Urbani VIII. Constitutiones (3) super munerum largitionibus, sub pœnis ibi statutis, omnino servandas, easque Januarii mense publice legendas mandamus. Super quibus largitionibus duo occurrunt monenda. Alterum, sublatam esse majori Pœnitentiario facultatem (4) absolvendi accipientes munera a Regularibus (exceptis rerum medicinalium, seu devotionis muneribus) ultra valorem decem scutorum monetæ, nisi facta restitutione, vel saltem cum obligatione eamdem, quam primum poterunt, faciendi. Alterum, prohibitum esse Monialibus, quum aliquo funguntur officio, quidquam etiam occasione festorum impendere, ea tamen servata expensarum permissione, quas vigore facultatis Apostolicæ alter (5) ex Prædecessoribus nostris in aliquibus Monasteriis, Nosque stabilivimus. Huic prohibitioni robur majus accedit ex nuperis jussibus Sanctissimi D. N. Clemen-

(1) *S.C.Ep. in Ferrarien. 12.Apr.1604., & in Mediolanen. 26. Nov. 1610. ap. Nicol. v.* Habitus *num.* 4.

(2) *S.C.C. ap. Fagnan. in c.* Monachi *de stat. Monachor. a num.* 61. *usq. ad fin.*

(3) *Clem. VIII. Const.* Religiosæ, *Urb. VIII. Const.* Nuper, *& Lambertin. Inst.* 29. *a num.* 29.

(4) *Bened. XIV. Const.* Pastor bonus 1744. §. 26.

(5) *Syn. Abbati pag.* 89.

Clementis XIII., qui (1) vetuit, Moniales Sacristiæ officiales quidquam expendere, aut largiri tam intra, quam extra Monasterium occasione festivitatum; immo & sorbitiunculas ipsas iis diebus propinare, ne a rerum cœlestium studio, quod iis diebus maxime convenit, aliquo modo avocentur; indicta in Superiorissas, si secus permiserint, suspensione ab officio, reservataque Sanctitati suæ reintegrationis facultate.

XXV. Quod attinet ad puellas educandas omnino servata volumus superioris Synodi (2) decreta; quibus addendum putamus, eas puellas omnimode subesse debere uni Magistræ a Superiorissa electæ, quin aliqua Monialis sub nomine Curatricis in ejus educatione se ingerat, nisi tantum quoad temporales puellæ commoditates, non impedita tamen assidua Magistris subjectione; & tam in dormitorio, quam (3) in loco, ubi Moniales manualibus operibus vacare solent, separatas prorsus vivere, neque solas per Monialium cubicula posse vagari. Si secus fiat, Monasterium, tanquam mansionibus separatis ad puellas educandas destitutum, excipiendi facultate interdicetur; sicut & ea facultate caret Monasterium illud, ubi viget (4) prohibitio admittendi puellas ad habitum. Addendum est etiam, censuris vetitum esse Monialibus in lecto educandas (5) ad dormiendum secum detinere.

XXVI. Recipi non possunt puellæ, quæ jam desponsatæ fuerunt, (6) absque dispensatione Sac. Congr.; habitaque notitia, eas sponsalia contraxisse, illico a clausura etiam in exemptis Monasteriis (7) dimittendas mandamus. Quin immo tametsi Sac. Congr. licentia accesserit eas retinendi, nihilominus excludendas jubemus, si sponsus (8) absque expressa facultate eam visitet; multoque magis si circa Monasterium cantet, vel sonet, etiam de nocte. Si (quod Deus avertat) Abbatissa ad crates sponsalium instrumentum fieri permitteret (9), illico deponitur ab officio, & voce activa, ac passiva privatur. Moniales ceteræ, quæ in conciliandis nuptiis operam suam præstiterint etiam rogatæ, severis pœnitentiis per Nos subjicientur; detestabile est enim, ut de terreno sponso aliis quærendo ea sit sollicita, quæ se cœlesti consecravit.

 XXVII. Ali-

(1) *Encycl. S. C. Ep. 30. Jun. 1759. jussu SS. D. N. Clem. XIII.*

(2) *Syn. Abbati pag. cit.*

(3) *S. C. Ep. in Novarien. 1595., in Dertonen. 1607., in S. Severin. 1615., in Campan. 1619., in Neapolitan. 11. Dec. 1648., & Lambertin. Inst. 29. num. 25.*

(4) *S. C. Ep. in Neapolitan. 30. Sept. 1695.*

(5) *Ead. in Alatrin. 18. Dec. 1601. ap. Nicol.* v. Educandæ *num. 2.*

(6) *S. C. Ep. plur. ap. eumd. l. c. num. 14*

(7) *Ead. in Placentin. 13. Jan. 1634., in Cosentin. 9. Nov. 1635. Lambertin. Inst. 33. num. 15.*

(8) *S. C. Ep. in Neapolitan. 25. Apr. 1627., in Placentin. 27. Mar. 1650.*

(9) *Ead. in Assisien. 20. Sept. 1599. ap. Ferraris v.* Moniales *art. 1. num. 33.*

XXVII. Alimenta anticipate ſolvantur, juxta formam licentiæ a Sacr. Congr. impertiri ſolitæ; &, ſi per octo dies ſolutio protrahatur, excludantur a Monaſterio. Hac ſuper re Deputati a Nobis electi, etiam in Monaſteriis exemptis, ſolliciti ſint, ſub pœna remotionis ab officio; ſin autem elapſis ſex menſibus alimenta ſoluta non fuerint, Noſque iidem Deputati certiores non reddiderint, ſancimus, ipſos eoſdem deputatos teneri de proprio ea alimenta perſolvere, tanquam culpabiliter negligentes in officio ſponte ſuſcepto; reſervata ipſis contra principalem debitorem, aut fidejuſſorem agendi poteſtate.

XXVIII. Siqua virgo educanda Religioſum ſtatum elegerit, extra clauſuram per duos menſes (1) eſt collocanda, quo facilius dignoſci valeat, an divina inſpiratione ducta Religioſum habitum petat; niſi forte periculum ſubeſſet, ut a ſancto propoſito averteretur. Per menſem ante veſtitionem, ſicut & ante profeſſionem, Præfecta Monaſterii (2) etiam exempti, ſub pœna ſuſpenſionis ab officio, Nos moneat, ut ipſi per Nos, aut Vicarium noſtrum, aut aliam perſonam a Nobis deputandam, procedamus ad explorandam puellæ voluntatem, an coacta, an ſeducta fuerit, an ſciat quid agat; nempe an inſtituti difficultates, & onera comperiat, virilemque animum habeat ad cuſtodiendas vias duras, per quas itur ad Dominum. Hanc explorationem faciendam volumus (3) intra quindecim dies a monitione, ut, voluntate puellæ cognita, valeat ea poſtmodum per decem (4) continuos dies exercitiis ſpiritualibus vacare, juxta Apoſtolica mandata. Si poſt acceptationem ſecretis ſuffragiis in Capitulo a Monialibus factam, puella intra duos menſes non ſuſceperit habitum, acceptatio illa (5) nulla ſit; ideoque tunc mandamus cum ceteris repetendam.

XXIX. Volumus etiam, a Superioriſſa exhibendum Nobis puellæ natalium teſtimonium per Baptiſmi fidem authenticam, per quam conſtet, puellam ad habitum admittendam exceſſiſſe (6) decimum quintum, & profiteri volentem decimum ſextum ætatis annum; itidemque Confirmationis ſuſceptæ (7) fidem. Ante ipſam acceptationem capitulariter faciendam, actu depoſita ſit dos, numerata pecunia, penes Sacrum Pietatis Montem Viterbii, aut penes idoneam perſonam a Nobis approbandam in aliis locis, quæ pietatis

(1) *S.C. Ep. 19. Apr.* 1624. *ap. Nicol. v.* Educand. *num.* 18.

(2) *Tridentin. ſeſſ.* 25. *de Mon. c.* 17., *S.C.C. in Dertonen.* 16. *Dec.* 1645., *Greg. XV. Conſt.* Inſcrutabili.

(3) *S. Pius V. Conſt.* Etſi mendicantium.

(4) *Encycl. Ven. Innoc. XI.* 9. *Oct.* 1682.

(5) *S.C. Ep.* 23. *Mar.* 1639. *& plur. ap. Ferraris in Biblioth. v.* Moniales *art.* 1. *n.* 72. *& ap. Nicol. v.* Habitus *n.* 22.

(6) *Trident. ſeſſ.* 25. *de Monial. c.* 15.

(7) *S.C. ap. Tamburin. de jure Abbatiſſ. diſp.* 4. *q.* 4. *num.* 1.

tatis Monte carent; cujus depositi testimonium authenticum, ante suffragia colligenda, in Capitulo publice prælegatur a Superiorissa, Nobisque pariter ante explorationem exhibeatur; sub pœna in Abbatissam, seu Priorissam suspensionis ab officio, reservata Sanctissimo D. N. Papæ reintegrationis facultate, & in Monasterium, seu Moniales amissionis juris exigendi reliquum dotis a novitia debitæ; ut idem Sanctissimus D. N. (1) sancire Nos jussit.

XXX. Idem Sanctissimus Pontifex (2) litteris ad Nos datis, quas per Edictum nostrum publici juris fecimus, sublatum voluit abusum minus decentem tradendi Religiosum habitum puellis publice in Ecclesia; præcipiens, ut is per fenestellam Communionis, seu aliam (si adsit) in Ecclesia cratem tradatur. Nos proinde hanc legem iterum promulgamus, etiam in exemptis Monasteriis observandam, juxta facultatem in eisdem litteris delegatam, sub pœnis gravissimis etiam spiritualibus contra transgredientes. Ut aliqua autem sacra cæremonia in iisdem puellis ab Ecclesia ad claustrum deducendis servetur, damus in Appendice sub Num. xviii. methodum, quam in Alma Urbe servari accepimus, eamque per omnia in praxim deduci in Diœcesis nostræ Monasteriis jubemus.

XXXI. Emissa professione, cui decem alii exercitiorum dies præcedant, dos Monasterio persolvatur; eaque, si Monialis supra numerum de Sac. Congr. licentia admittatur, omnino est (3) investienda; dos vero numerariæ, saltem nostra (4) facultate accedente, in utilitatem Monasterii expendi potest, præter quam in Monasteriis (5) nuper erectis; Conversarum autem dos (6) arbitrio Superiorissæ in Monasterii cedat utilitatem. Numerum Monialium jam præfinitum, taxam dotium, & expensarum (7) in aliis Synodis præscriptam, nec non & consuetudinem antiquissimam nostræ Diœcesis exigendi majorem dotem ab exteris puellis, quam a civibus per omnia approbamus.

XXXII. Taxam præfatam expensarum tam in vestitione, quam in professione Monialium, utpote jam a Sac. Congr. approbatam etiam in Monasteriis exemptis, nunquam excedi posse a quacumque Moniali, sub præcepto formali sanctæ obedientiæ jubemus; inhærentesque pluribus Summorum Pontificum

(1) *SS. D. N. Clem. XIII. Chirograph.* 13. *Febr.* 1759.

(2) *SS. D. N. Chirograph.* 6. *Sept.* 1758.

(3) *S. C. Ep. plur. ap. Nicol. v.* Dos *num.* 23.

(4) *Ead. in Ariminen.* 22. *Maii* 1601. *ap. eumd. l. c. n.* 26.

(5) *S. C. ap. eumd. l. c.*

(6) *Ead. in Fulginaten.* 14. *Nov.* 1625. *ap. eumd. l. c. num.* 10.

(7) *S. C. Ep. in Viterbien.* 27. *Mar.* 1633., *in* 2. *Syn. Branc. pag.* 6. & 39., *Syn. Sermatth. pag.* 149., *Syn. Abbati pag.* 90., *Card. Petra tom.* 3. *Comment. ad Constit.* 12. *Innoc. IV. a num.* 48.

tificum legibus (1) pœnas indicimus privationis ab officio in Superiorissas, & vocis activæ, ac passivæ in Moniales Sanctæ Sedi reservatas, si eas expensas aliqua in parte augeri permiserint; vetantes insuper, sub præfatis pœnis respective, ne ea occasione, aut caussa alicujus solemnis Festi ipsius Ecclesiæ, pompa ulla extra Ecclesiam fiat; ne volatilium ignium spectacula (vulgo *fuochi artifiziati, o girelli*) edantur tam ante, quam apud Ecclesias, vel in ipso Monasterio; ne puellæ sacrum habitum suscepturæ ea die alias vestes induant, quam modestas, sine fuco, aut secularibus pompis, quæ nimium teneros animos a spiritus fervore avocarent; ac tandem ne ea occasione Confessarii, Deputati, Factoresque consuetam taxam, nisi sponte, & plena (2) liberalitate donatum aliquid fuerit, excedere præsumant, omni semper pactione cessante, sub pœna remotionis ab officio, aliisque arbitrio nostro infligendis. Huc revocamus, quæ alibi diximus circa æris campani (3) sonum in festivitatibus, sub pœnis ibi sancitis.

XXXIII. Officiis Monasterii præpositas Moniales, maxime eas, quæ temporali administrationi præsunt, hortamur in Domino, & monemus, ut rem familiarem suorum Monasteriorum diligentissime procurent, & custodiant, nec quidquam prodigant, vel disperdant, vel prodigi, & dispergi patiantur. Infra bimestre ab expleto officio rationem reddant exactam suæ administrationis sub pœna privationis veli, & accessus ad crates, nec non excommunicationis, arbitrio nostro. Easdem pœnas subeat, siqua Officialis fecerit (4) attestationem ullam, per quam affirmet, se proprio, aut Monasterii nomine recepisse quamlibet pecuniæ summam, quam reipsa non receperit, aut si quam pecuniæ summam extra Monasterium mutuo dederit. Nulla item Officialis, etiam Abbatissa ultra decem aureos erogare possit in sumptus Monasterii, Ecclesiæ, vel sacrarii extraordinarios, nisi habita prius duodecim seniorum Monialium consultatione, nostroque, vel Vicarii Generalis consensu, sub iisdem pœnis. Reliquis tandem Monialibus districte præcipimus, ut & ipsæ ad rectam Monasterii sui administrationem conspirent; quod facile efficient, si paupertatem, quam professæ sunt, amantes, contentæ sint modico. Sat habet, cui necessarii nihil deest; neque aliquid hic parsimoniæ, aut penuriæ pati erubescant, ut æternas in Cœlo divitias acquirant.

XXXIV. Quod superest, ne hoc Capitulum latina lingua expressum minus recte a Monialibus intelligatur, onus sit Confessarii illud in vernaculam

---

(1) *Alex. VII. Const.* Pro Commisso 1657. *Edict. Ven. Innoc. XI.* 1676., & 1684., *Innoc. XII.* 1692., *Clem. XI.* 2. *Mart.* 1702.

(2) *Extravag.* Sane *de Simonia*.

(3) *Sup. tit.* 3. *cap.* 3. *num.* 11.

(4) *Syn. Sacchetti pag.* 105., *Syn. Sermatth. pag.* 149.

lam linguam transferre, infra mensem saltem a publicatione hujus Synodi, & italice redditum iisdem Monialibus exhibere, ut saltem semel singulis annis in Refectorio publice legatur. Idem Confessarius pro sua prudentia, & pietate mandatorum nostrorum observationem insinuare, & quæ videbuntur, explanare meminerit.

XXXV. Quæcumque hactenus de Sanctimonialibus decrevimus, eas etiam, proportionali ratione, ad puellas Orphanas in Viterbiensi Conservatorio viventes extendimus; ita tamen, ut quæ sub excommunicatione Summo Pontifici reservata interdicta sunt circa clausuram, aliaque hujusmodi, censeantur prohibita in Conservatorio sub anathemate (1) Nobis reservato. Confessarius (2) Conservatorii sit triennalis, sicut & Monasterii; exhibeaturque pari ratione extraordinarius, & spiritualium exercitiorum director. Non recipiantur septennio minores, & receptæ ad annum usque vicesimum quintum, si velint, detineantur; quo expleto, cogantur exire, ut aliis puellis periclitantibus locum relinquant. Quæ nuptias expetunt, dotentur, sicut in Brevi SS. D. N. feliciter Regnantis Nobis, nostrisque successoribus facta est auctoritas. Reservamus Nobis facultatem peculiares leges, ac statuta pro eo Conservatorio condendi, cum ædificium ad perfectionem jam vergens completum fuerit.

CAPUT QUINTUM

De Regularibus, Tertiariis, aliisque exemptis, tum de Eremitis, & eleemosynarum Quæstoribus.

I. GRatias (3) *agentes Deo Patri, qui dignos eos fecit in partem sortis sanctorum in lumine*. Venerabiles, ac Sanctissimos Religiosorum Ordines potissimum alloqui visus est Apostolus Paulus. Hi enim ex reliquo Christianorum grege vocati, & a tabernaculis peccatorum in sanctitatis domos segregati, digni habiti sunt, qui militanti in terris Ecclesiæ præsidia, eidemque in Cœlis triumphanti eximii fulgoris lumina addiderint. Ii igitur, qui ad perfectionis apicem toto conatu contendunt, quique a Sede Apostolica gratiis, privilegiis, exemptionibus merito sunt decorati, non increpandi, non coercendi a Nobis sunt, sed obsecrandi, ut ad omne Religiosæ virtutis officium, juxta propriam cujusque institutionem, progredientes, *tanquam*

---

(1) *Epist. jussu SS. D. N. Clem. XIII. ad Nos dat. 6. Sept.* 1758.

(2) *S. C. Ep.* 18. *Mar.* 1649. *ap. Nicol. v.* Conservator. *num.6., Syn. Albati pag.* 93.

(3) *Colossen.* 1. 12.

tanquam filii (1) *lucis honeste* ambulent, exemplumque afferant fidelibus *in verbo, in charitate, in Fide, in omni opere bono* (2) *fructificantes*.

II. Minime dubitamus, quin ipsi, præstantes se Nobis in agro Domini excolendo non otiosos operarios, adjumento Nobis erunt ad Christianas oves Nobis commissas, verbo, opere, exemplo juvandas, atque salvandas; conformantes se his nostris Constitutionibus quoad ea omnia, quæ Divini verbi prædicationem, Sacramentorum, ac præcipue Pœnitentiæ administrationem, Missæ sacrificium, Processiones, ac sepulturas respiciunt; turpis enim foret (3) pars (& utique honorabilior) suo universo non congruens. Eos proinde, quantum possumus, in Domino hortamur, & obsecramus, maxime quos ad Confessarii munus exercendum approbavimus, ut nostras hasce Synodales constitutiones frequenter legere non graventur; ut quæ ad populi Christiani salutem curandam sanximus, inito cum Sacerdotibus Nobis subjectis fœdere, & unanimi consensione, jugiter pro viribus exequantur.

III. Supervacaneum ducimus recensere capita omnia, in quibus delegatæ nostræ jurisdictioni subduntur. Sat nota, compertaque (4) apud Canonistas sunt, atque in superioribus Synodis satis enumerata. Plurima etiam sparsim in hac nostra Synodo interseruimus, ubi res, de qua agebatur, id postulabat. Actum igitur ageremus, si singula vellemus repetere. Ea solum hic judicamus enumeranda, quæ post ultimam Synodum per Sedis Apostolicæ definitionem jure delegato Nobis commendata cognovimus.

IV. Ac primo quidem statuimus, Parochum Regularem (5) immediate subesse debere in iis, quæ ad animarum curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, nostræ jurisdictioni, visitationi, & correctioni forte etiam ordinariæ, aut saltem delegatæ. Ex quo fit, ut non solum Nobis competat jus localis (6) visitationis Ecclesiæ, nempe Altaris, ubi Sanctissimum Sacramentum asservatur, Fontis Baptismalis, Confessionalis Parochi sedis, pulpiti Ecclesiæ, & loci in sacrario, ubi sacra supellex asservatur pro Sacramentis tam intra, quam extra Ecclesiam decenter ministrandis, sepulcri, & cœmeterii Parochianorum, turris campanarum ad parochiam proprie spectantium, ac demum sacrorum vasorum, quibus, vel particulæ consecratæ servantur, vel sacra olea tam pro Baptismo, quam pro extrema unctione, vel aqua baptisterii, vel aqua lustralis sub Ecclesiæ foribus poni consueta; sed & visitationis personalis: an scilicet ejus vita, & mores, quatenus extra

(1) *Rom.* 13. 13.
(2) *Coloss.* 1. 10.
(3) *Aug. lib.* 3. *Confess. cap.* 8. *num.* 1.
(4) *Fagnan. c.* Grave gerimus *de Off. Ord. n. num.* 37.
(5) *Trident. sess.* 25. *de Regul. cap.* 11.
(6) *Bened. XIV. Const.* Firmandis 1744.

extra clauſtrum prodeunt, conferant ad populi ædificationem: an titulo legitimo curam exerceat: an reſideat: an Synodum, & caſuum collationes adeat: an feſtis diebus Miſſam pro populo; verbi Dei prædicationem, Doctrinam Chriſtianam adimpleat: an ſtatis diebus excipiendis Confeſſionibus vacet: an morituris Sacramenta, & ſpiritualia ſubſidia præſtet: an denunciationes matrimonio præmittat: an libros Parochiales recte ordinatos retineat: uno verbo, excepta unice Regulari obſervantia, quidquid ſolemus, & debemus a Parocho ſeculari exquirere, id omne a Parocho Regulari exquirere, & exigere poſſumus; data etiam Nobis facultate hujuſmodi Regulares Parochos ad nutum amovibiles ab animarum cura removendi; quin Superiorum ſuorum conſenſum exquirere, aut cauſam judicii noſtri iis Superioribus aperire, aut probare debeamus.

V. Secundo loco monemus, quod in hac (1) Synodo ſupra ſtatuimus, de retinenda Crucifixi Icone inter candelabra ita prealta, dum Miſſa celebratur, ut candelabris ipſis emineat, adeoque de non ſtatuenda Crucis loco aliqua minori tabula, cui ſuperadditur exiguus Crucifixus. Hac etiam ſuper re Nobis, quibus ex Tridentino (2) jus competit, ut etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati corrigere valeamus in Regularibus pravas conſuetudines, quæ ritui Miſſæ celebrandæ adverſantur, voluit eam curam incumbere S. M. Benedictus XIV. (3), ut conſuetudinem hanc, ſicubi irrepſerit, penitus convellere etiam in Eccleſiis exemptis, humanitate prius, ac deinde ſeveritate ſtuderemus. Quæ humanitatis ſunt, hiſce noſtris monitis explemus, ſperantes, quoſcumque Regulares huic noſtro monito morem gerentes, quæ ſeveritatis erunt, non expectaturos.

VI. Tertium accedit circa Regulares ex Monaſteriis noſtræ Dioeceſis, ubi de familia commorantur, ordinandos per alium Antiſtitem, cum ſui Superioris dimiſſorialibus litteris, Nobis abſentibus, aut ordinationes non (4) habentibus. Præter dimiſſoriales eas litteras exhibenda eſt atteſtatio Vicarii (5) Generalis, vel Cancellarii, vel Secretarii Epiſcopalis, ex qua conſtet, Nos vel a Dioeceſi abeſſe, vel Clericorum ordinationem habituros non eſſe, non quidem extra tempora, ſed proximo legitimo tempore per Eccleſiaſticas leges ad hunc effectum ſtatuto; alias præfatas dimiſſoriales nullas eſſe monemus, indictaſque in ordinantem poenas eaſdem, quas ipſo facto incurrunt, qui alienum ſubditum legitimis dimiſſoriis deſtitutum ordina-

(1) *Supr. tit. 2. cap. 2. num. 59.*
(2) *Trident. ſeſſ. 22. Decret. de obſervan. &c.*
(3) *Bened. XIV. Conſt.* Accepimus 1746.
(4) *Decr. Clem. VIII.* 15. *Mar.* 1596. *confirmat. ab Innoc. XIII. Conſt.* Apoſtolici 30. *Mart.* 1723.
(5) *Bened. XIV. Conſt.* Impoſiti 1747. §. Præterea.

dinaverint; & in ordinatum suspensionem ab ordine suscepto, & irregularitatem, si ministraverit.

VII. Sed, & illud non omittendum, causas nullitatis professionis Regularis intra (1) quinquennium tantum a die professionis ejusdem promotas, coram proprio Superiore simul, ac loci Ordinario non aliter expediendas, nisi juxta methodum ab eodem sapientissimo S. M. Benedicto XIV. (2) traditam; servato scilicet vero, & judiciali processu; auditis omnibus, quorum interest; constitutoque, atque ad omnem actum audito *Defensore professionum* a Nobis eligendo. Addendum & illud, a Regularibus, quibus facultas facta est a S. Sede impertiendi Pontificiam Benedictionem super populum, ritum esse servandum, quem idem (3) Pontifex tradidit, atque abstinendum prorsus a trina Benedictione, quæ & ipsis Abbatibus usu Pontificalium præditis, non nisi (4) in Missa solemni impertienda conceditur; alias tenebimur Nos Apostolicam Sedem certiorem efficere de ritu hoc a Regularibus violato; ex quo eveniet, ut facultas ipsis concessa benedicendi solemniter auferatur, aliisque, qui jussa facere non detrectaverint, concedatur.

VIII. Ea quam maxime commendamus, unde, si non observentur, Christiani populi scandalum emergit; atque hujusmodi sunt; tum armorum breviorum delatio, quæ per recentiorem (5) Constitutionem priorum confirmatoriam, fuit iterum vetita, ab Ordinariis locorum, aliisque competentibus judicibus etiam in exemptas personas vindicanda; tum propriorum Monasteriorum clausura custodienda, in quam, ejusque claustra, septa, officinas, & cubicula feminas cujuscumque conditionis, & dignitatis admittere vetantur sub quovis etiam pietatis, & Religionis (6) prætextu, etiamsi per ea a Regularibus supplicationes habeantur, sub pœnis, & censuris olim statutis contra violatores clausuræ virorum Regularium; tum tandem ad Moniales accessus, quem iterum, ac tertio districte prohibemus, sub pœnis per sacros Canones latis, ad quas, tanquam Sedis Apostolicæ delegatos descensuros Nos sine ulla cunctatione, certo, ac indubitanter pollicemur.

IX. Progredimur ad Tertiarias, de quibus nihil est, quod addamus iis, quæ in superioribus Synodis recensentur. Unum hoc iterum inculcamus, utpote recentiori Apostolicæ Sedis Decreto confirmatum, nempe puellas has Tertiarias subjectas esse (7) jurisdictioni Parochi; earumque confessiones a Re-

(1) *Trident. sess.* 25. *de Reg. c.* 19.
(2) *Bened. XIV. Const.* Si datam 1748.
(3) *Bened. XIV. Const.* Exemplis 1748.
(4) *Decr. Alex. VII. an.* 1659.
(5) *Bened. XIV. Const.* Securitatem 1753.
(6) *Id. Const.* Regularis 1742.
(7) *Bened. XIV. Const. confirmator.* Emanavit 17. *Sept.* 1749.

a Regularibus audiri non posse, ni, juxta morem, ad excipiendas secularium confessiones fuerint a Nobis approbati. Non permittant autem (1) hæ mulieres frequentes ad proprias domos virorum accessus, maxime Regularium, quorum ordini sunt adscriptæ; alias graves arbitrio nostro pœnas tam ab accedentibus, quam ab excipientibus exigemus.

X. Monitos hic volumus Clericos omnes seculares quomodocumque exemptos, aliosque, qui officiis, patentalibus litteris, privilegiisque muniuntur, tutos censeri non posse, quominus a Nobis tanquam Sedis Apostolicæ delegatis corrigantur, & castigentur de eorum excessibus, criminibus, & delictis, quoties, & quando opus fuerit, etiam extra visitationem, quibuscumque exemptionibus minime sibi suffragantibus, neque in iis, quæ visitationem, aut morum correctionem respiciunt, ullam exemptionem, aut inhibitionem, appellationemque impedire, aut suspendere decretorum, ac mandatorum nostrorum executionem (2).

XI. Nullum Eremitorium (3) in Diœcesi nostra de novo erigatur absque nostro assensu, quem neutiquam præstabimus, nisi doctum fuerit, ab alia eremitica domo spatio mille circiter passuum saltem distare. Nullus item eremiticum habitum induat, nisi de nostra in scriptis licentia, obtentisque patentalibus literis; qua etiam proprii Ordinarii licentia instructus sit, quicumque per nostram Diœcesim eo habitu indutus pertransierit. Assumptum semel habitum commutare, aut abjicere, Nobis inconsultis, non possit; isque sit ab eo, quem Religiosi gestant, dissimilis; ejusque curæ sit, Ecclesiam, sacra supellectilia, domumque nitidam, ac mundam servare, eleemosynarumque, quas colligit, rationem reddere teneatur ad nostrum beneplacitum.

XII. Debeat quolibet die Eremicola Missam audire; tertiam Rosarii partem persolvere; conscientiæ propriæ maculas exquirere; & B. M. V. Litanias recitare. Qualibet hebdomada parochialem Ecclesiam adeat festis diebus, ac Doctrinæ Christianæ assistat. Quolibet mense sacrorum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramentorum pabulo se reficiat, & confessarii manu conscriptum testimonium ferat ad Parochum de Sacramentis susceptis; nisi in Parochiali, ut optamus, communicet. Neminem ad sacrum peragendum in Ecclesia admittat nisi nostro testimonio suffultum; neque virum ullum, inconsulto Parocho, noctu excipiat, eoque minus facinorosos, aut Curiæ contumaces, qui, si ad eremi Ecclesiam confugiant, rem

 statim

(1) *Syn. Hortan. Lanucci pag.* 243.

(2) *Trid. sess.* 14. *de ref. cap.* 4., *sess.* 24. *de ref. cap.* 10.

(3) *Conc. Rom.* 1725. *tit.* 22. *cap.* 2., *& ex Appendic. in calce ejusd. Conc. sub n.* 21.

ſtatim ad Nos deferat. Sæcularium familiaritatem devitet, & fæminarum contubernium, quarum nullam, etiamſi ſuam ſororem, aut uxorem eſſe conſtiterit, in eremiticam domum ingredi patiatur, quocumque prætextu. A ludis autem, & tabernis prorſus abſtineat ſub pœna carceris.

XIII. Parochus autem vitam, moreſque eremicolarum diligenter perſcrutetur; an præſcripta ſervent; an libros habeant bonis moribus non conſentaneos; an tandem vivendi ratio profeſſioni reſpondeat; ac de his omnibus Nos ſubinde certiores reddat, maxime cum ad præſcriptum noviſſimi Rom. Concilii eremitas omnes ante Nos, aliquoties convocabimus, ut ab iiſdem ſuæ vitæ inſtitutum exigamus. Idem Parochus perbreves has leges in vernaculam linguam transferet, & eremitis in ſua parochia degentibus vel legendas tradet, vel voce eorum auribus perſæpe inculcabit, ne ignorantiam obtendere poſſint.

XIV. Quod ad quæſtores eleemoſynarum ſpectat, liberum eſt Religioſis vere mendicantibus, juxta Apoſtolicas Conſtitutiones (1), oſtiatim quærere; modo tamen in loco, in quo quæritant, habeant Conventum. Si extra locum Conventus per Diœceſim mendicent, tenentur Nobis licentiam ſuorum Superiorum oſtendere; ſin autem Monaſterium eorum in noſtra Diœceſi non adſit, debent & noſtrum (2) conſenſum exquirere. Neutiquam vero permittere poſſumus, ut eleemoſynas quærant per alios, (3) quam per ſui Ordinis Religioſos, vel oblatos. Mendicantibus exceptis, nulli quantumvis privilegiati (4) ſine noſtra in ſcriptis licentia poſſunt eleemoſynas colligere pro aliquo opere pio. Abuſum (5) in alia Synodo vetitum iterum prohibemus, ut nulla nempe mulier, aut vir coopertum habens caput velo oblongo pudoris gratia, conſiſtat apud Eccleſiæ fores, vel in compitis ſtipem ſcripto poſtulans, niſi Vicarii noſtri acceſſerit conſenſus in ſcriptis; alias in carcerem illico rapietur.

XV. Confraternitates, quæ hoſpitalitatem (6) exercent, aut quæ pro animabus purgatorii ſuffragia ex proprio inſtituto colligunt, volumus in ſuo jure permanere; ſicut & eas alias, quibus ſtatis diebus per Nos, aut Prædeceſſores noſtros ea ſit facta poteſtas; His tamen conditionibus, ut quæſtores de eleemoſynis collectis non participent; ſed niſi gratis adſit, qui hoc præſtet officium, ſtipendium honeſtum præfigatur; ut capſulas nummula-

(1) C. Nimis prava *de exceſ. Prælat.*, *Compend. Privileg. Mend cant. v.* Eleemoſyna.

(2) *S.C.C. ap. Fagnan. in c.* tuarum *de Privil. num* 3.

(3) *S. C. C. in Poſnanien.* 24. *Sept.* 1622., & *in Senogallien.* 17. *Jan.* 1692.

(4) *S. C. C. in Theanen.* 30. *Apr.* 1678., & *in Cajacen.* 28. *Aug.* 1683.

(5) *Syn. Abbati pag.* 70.

(6) *S.C.E. in Panormitan.* 1601., *in Viterbien.* 25. *Maii* 1601., & *S. C. C. in Maceraten.* 17. *Nov.* 1607.

mularias bene clauſas circumferant; ut res, nempe frumentum, oleum, candelas, hiſque ſimilia deſcribant in pagella coram ipſo elargiente, quo, cum collecta in manus depoſitarii tradentur, per præfatam pagellam detegi poſſint fraudes; ut idem depoſitarius coram Officialibus collectas eleemoſynas in libro introitus notet, & in capſulam projiciat duplici clave obſeratam; quarum altera ab Officiali, altera ab eodem depoſitario detineatur, quin Parochus (1) in iis ſe poſſit ingerere; ac tandem, ut fidelis ratio Nobis quotannis reddatur a Depoſitario, ſeu Officialibus de erogatione omnium eleemoſynarum juxta piam fidelium voluntatem.

XVI. Ad extremum ſine noſtra, aut Vicariorum noſtrorum licentia nemo audeat, ſive Eccleſiaſticus, ſive Eremita, ſeu laicus, quæſtoris munus publice exercere ſub pœna carceris; collectæque eleemoſynæ penes (2) eumdem repertæ egentioribus Monialium Monaſteriis diſtribuentur. Attentius præ cæteris invigilent Vicarii noſtri circa recens converſos ad fidem, an falſos errores diſſeminent; delinquentes hac in parte vinculis addicant, & exceptis teſtium depoſitionibus rem Nobis ſtatim ſignificent. Carcere item, tum exilio multentur, qui quæritantes prædicare auderent (3), aut indulgentias evulgarent, aut falſas imagines, reliquias, numiſmata diſtribuerent, vel deoſculanda porrigerent. Parochos vero optamus ſollicitos in tam pio opere conſpicere, ut pro infirmis, aut carceri mancipatis pauperibus ovibus ſuis privatim domos divitum circumirent impetraturi ſubſidium; quos ſummopere impelleret ingenioſa Paſtorum dexteritas, & commendabilis paternæ pietatis oſtenſio ad charitatem exercendam. In duris caſibus Nos quoque monitos faciant.

CAPUT SEXTUM

De Confraternitatibus, Hoſpitalibus, & Montibus, tum frumentariis, tum Pietatis.

I. *Societatem habeatis* (4) *nobiſcum, & ſocietas noſtra ſit cum Patre, & cum Filio ejus Jeſu Chriſto.* Quantopere laicorum hominum cœtus ſub regularum ſalutarium legibus viventes ad pietatem excolendam, virtuteſque exercendas proſint, vel ipſæ per Eccleſiarum Prælatos factæ erectiones, gratiæque a Sede Apoſtolica eiſdem conceſſæ abunde teſtantur. At

(1) *S. R. C. 10. Dec. 1703. ad* XXVIII.

(2) *S. C. Ep. in Baren., Urbinaten., Aquen. ap. Nicol. v.* Quæſtor *num.* 4.

(3) *Trid. ſeſſ. 5. c. 2. §. ult., & ſeſſ. 21. c. 9.*

(4) *1. Jo. 1. 3.*

enim hic ſpiritualis profectus certe evaneſceret, niſi iis cohibeantur ſtatutis, quæ ad amputanda frequentia, in quæ hæ ſocietates impingere ſolent, offendicula per Canonicas ſanctiones decernuntur. Complura ex his, ut omnibus in comperto eſſe poſſint, per edictum vernacula lingua (1) in calce Synodi imprimendum, publici juris faciemus. Hic ſolum ea decernenda ſtatuimus, quæ generalius Nobis apposita ad rem viſa ſunt.

II. Novas Confraternitates erigi, aut jam erectas alicui Archiconfraternitati (2) ſine noſtra licentia aggregari interdicimus, etiam apud Regulares quoſcumque; ſi quid ſecus factum ſit, irritum eſto, nulliuſque roboris. In iis ſtatuta legitime approbata obſerventur; eademque ſtatuta Cenſoribus librorum a Nobis in hac Synodo electis exhibeantur; ut ſi quæ deprehendentur minus congrua, & vel recentioribus Conſtitutionibus, vel receptæ conſuetudini minus accomodata, indicta per eos Confratrum ſeniorum congregatione, corrigantur, vel augeantur, Nobiſque dein præſententur confirmanda. Si quod autem ſodalitium nullas haberet leges, eæ de præfatorum Cenſorum conſilio condantur per congregatos in unum ſodalitii ſeniores duodecim a Nobis pari modo approbandæ.

III. Nemo Confraternitati adſcribatur, niſi qui per proprii Parochi teſtimonium Chriſtianæ doctrinæ rudimenta (3) calleat, excluſis penitus iis, qui aliqua turpis, ſeu facinoroſæ vitæ, vel infamiæ nota laborant; imo ſi poſt adſcriptionem tales evaſerint, habito collegialiter inter ſeniores colloquio, collectiſque ſingulorum ſecretis ſuffragiis, ex albo confratrum expungatur. Nullus item admittatur, qui ſocietatis habitum non compararit; qua in re ſi deerunt Officiales admittentes, ipſimet pœna teneantur conficiendi propriis ſumptibus habitum confratri recens admiſſo, & propriæ ſodalitati aureum unum perſolvendi. Eo habitu ſemper induti conveniant ſolemnioribus anni feſtis, Officium B. M. V., aut alias preces pro inſtituti ratione recitaturi; videlicet diebus Paſchatis, Pentecoſtes, Nativitatis Domini, die proprio Sancto Patrono ſacra, & quando generalis Communio peragenda eſt, juxta eorum regulas, ſub pœnis in edicto præfiniendis.

IV. Singulis annis Officiales intra Natalitia feſta per ſecreta ſuffragia eligantur, ſub pœnis pecuniariis in conſiliarios, ſeu electores ſecus agentes; electorumque nomina ad Nos deferantur confirmanda. Exactores autem, ſeu Camerarios ſi alicubi per tres annos in officio permanere mos inoleverit, ii tranſacto triennio ulterius eligi non poſſint, niſi ſex annis ab officio vacarint. Si ſecus fiat, electio nulla ſit, & tam eligentes, quam electus pœ-

nis

(1) *In Append. Num.* XIX.
(2) *Clem. VIII, Conſt.* Quæcumque 1604.
(3) *Ex decret. ſupra relat. tit.* I. *c.* 2. *n.* 21.

nis pecuniariis arbitrio nostro coercebuntur. Casum excipimus, si quando in sodalitio alius forte idoneus non reperiretur, & nostra accederet specialis dispensatio. Infra bimestre ab expleto officio, tam Officiales, quam exactor, aut Camerarius, qui rem pii loci administrarint, teneantur rationem reddere apud Syndicos, qui sententiam, laudumve latum ad Vicarium nostrum subscribendum deferant.

V. Quæ supra statuimus (1) circa Ecclesiasticorum bonorum administrationem, atque inventarium, ea integre, sub pœnis ibidem propositis, a Confratribus observentur; nullæque locationes fiant a Camerario, nisi præter edictorum affixionem, consensus majoris partis Confratrum per secreta suffragia accedat. Eumdem consensum necessarium mandamus in impendendis in pios dumtaxat usus eleemosynis, quæ de nostra licentia, intra, vel extra Ecclesiam, quæritando colligentur.

VI. Libros habeant accepti, & expensi; alium bonorum omnium stabilium; item alium instrumentorum pii loci. Ad hæc in alio libro nomina Confratrum, & Consororum seorsim describantur, atque in alium Congregationes habitæ, captæque inde resolutiones, ac Sacræ Visitationis decreta referantur. Inventarium pariter omnium mobilium conficiatur, illudque adhibitis duobus testibus subscribatur ab eo, cui, quotannis inter Officiales electo, fiet rerum Confraternitatis, Ecclesiæve traditio. Hos libros, una cum libris Missarum exhibeant quotannis oculis Revisorum, quos ad Missarum onera visitanda deputabimus per edictum, ut per eorumdem subscriptionem innotescat, an recte detineantur; alias is, cui custodia eorum librorum demandata est, multam unius aurei subibit, ni exhibeat, aut minus apte detineat, & conscribat. Archivum etiam habeat quæcumque Societas, in quo libri custodiantur, neque exinde sub pœna trium aureorum extrahi possint, nisi accedente Officialium consensu, scriptisque in libello ad eam rem comparato nominibus extrahentis, & libri, cum diei, mensis, annique adnotatione.

VII. Processionibus publicis, ut supra (2) declaravimus, sub pœnis ibi comminatis intersint, itemque supplicationibus, quæ qualibet tertia mensis Dominica in Cathedrali habentur (3) cum Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento. In publicis quidem supplicationibus adsit etiam Capellanus (4) cum cotta & stola; alias tanquam absentes Confratres multam subibunt. Hic Capellanus ab iis, cum opus fuerit, per secreta suffragia electus approbationem nostram recipiat. Reliqua, quæ ad Congregationes, Sacramentorum

(1) *Supr. tit.* 3. *cap.* 4.
(2) *Supr. tit.* 3. *cap.* 6. *num.* 6.
(3) *Supr. tit.* 2. *cap.* 2. *num.* 39.
(4) *Syn. Abbati pag.* 67.

rum frequentiam, piarum precum, aut officii perſolutionem, morumque diſciplinam ſpectant, in edicto enucleatius declarabuntur.

VIII. Illud poſtremo ſocietatibus cunctis inſculptum volumus, ut a Parochorum, in quorum parochiæ diſtrictu ſita eſt ſocietatis Eccleſia, voluntate, nutuque pendeant; multo autem magis hanc reverentiam obſequiumque Confratres debeant Parocho, a quo, quaſi precario nomine, Oratorium, Eccleſiamve eidem Parochiæ adnexam, ac ab ea dependentem acceperunt. Sed & Parochi id caveant, ut ne nimio magis, quam par eſt, dominatum in Confratres exerceant. Habet parochialis juriſdictio fines ſuos, quos tranſilire nemini liceat. Inculcamus proinde, & vim legis inconcuſſam habere volumus ea decreta, quæ ad litibus finem imponendum pronunciata a Sac. Rit. Congr. Prædeceſſor noſter (1) publici fecit juris, ſynodalibuſque legibus intexuit, adjecta etiam ſuſpenſionis pœna in Cappellanos Confraternitatum, ſi contra decretorum formam juri parochiali violando conſenſum, aut aſſiſtentiam præberent. Quod autem ſummum eſt, ne Parochi ullo modo ſe ingerant in adminiſtratione (2) redituum, vel eleemoſynarum; aut in Congregationibus ullum ſibi arrogent jus ferendi ſuffragium, etſi nomine noſtro iiſdem interſint; ſciantque, quam maxime decere, Eccleſiaſticos viros, animarumque Paſtores prorſus averſari eas contentiones, unde perſæpe rudes homines ſcandalum ſumunt, & retrahuntur (3) a Sacrificio Domini.

IX. Hoſpitalia, tum quæ infirmorum, tum quæ peregrinorum curam habent, Epiſcopali ſunt (4) vigilantiæ commendata. Ea proinde primum monemus, quæ animarum bonum reſpiciunt; ut nempe mares a feminis ſeparentur, niſi certis conſtet documentis, legitimum inter eos conjugium; ut mulieres etiam uxores, ſi juvenes ſint, non ſinantur inter virorum lectulos converſari, ut marito miniſtrent; ut adoleſcentuli non collocentur prope viros ætate grandiores, niſi filii, fratreſve ſint; ut quotidie ſub veſperam (5) præcipua doctrinæ capita Parocho, Rectore, vel Priore præeunte recitent; utque tandem, ſi infirmi ſint, quamprimum ſacramentali confeſſione conſcientiam expient.

X. Quæ ad corporis medelam, aut levamen pertinent, omni pietatis officio perſequantur Hoſpitalium cuſtodes, ſeu Priores. Infirmos hilari ſuſcipiant vultu, & benigno cordis affectu, memineritque, ſe in die judicii diſtri-

(1) *Syn. Abbati p.* 67., *&* 126. *uſq. ad* 131.

(2) *S.R. Congr. Urbis, & Orbis* 10.*Dec.*1703. *ad* 28. 30. 31., *&* 32., *& S. C. C. in Novarien. Aggregationis* 24. *Sept.* 1718. *ad* 7. *in Theſaur. Reſol. tom.* 1.

(3) 1. *Reg.* 2. 17.

(4) C. de Xenodochiis, *c.* ad hæc *de Religioſ. domib., Trident. ſeſſ.*25. *c.* 8. *de Ref.*

(5) *Sup. tit.* 1. *cap.* 2. *num. penult.*

diſtrictam officii impenſi rationem ipſimet Chriſto reddituros, qui in pauperibus pauper, & in infirmis infirmus quidquid in hoc hominum genus aliena pietate egentium confertur, quidquid rurſus damni, injuriæve infertur, id omne ſibi collatum, illatumve eſſe in Euangelio teſtatus eſt. Charitate ergo, quæ patiens, & benigna eſt, advenientes omnes complectantur, &, non quæ ſua ſunt, quærentes, ſed quæ Jeſu Chriſti, caveant, ne a quoquam in adventu, aut diſceſſu (1) quidquam vel minimum exigant, petant, ac ne ſponte quidem oblatum accipiant, ſub pœna reſtitutionis, ac dimiſſionis ab officio.

XI. Sed & bonorum, redituumque rectam, fidelemque adminiſtrationem ne negligant Hoſpitalium Priores, aliive Officiales. Quæ ſupra de bonis Eccleſiaſticis, atque inventario (2) ſtabilivimus, eadem hic cenſeantur præſcripta. Annis ſingulis rationem ſuæ adminiſtrationis reddere Nobis, vel (3) Deputatis noſtris teneantur; alias factæ liberationes, ſeu abſolutiones adminiſtratoribus minime ſuffragentur. In gravibus, & magni ponderis rebus Congregationes Hoſpitalis majoris Viterbienſis coram Nobis, vel Vicario noſtro habeantur, ut matura prævia deliberatione, & peritorum ſuſcepto conſilio, negotia expediantur diligentius, & accuratius (4).

XII. Poſtremo montium tum frumentariorum, tum pietatis adminiſtros ſedulo monemus, ut accurate, diligenterque perlegant, quæ a Prædeceſſore noſtro in ſuperiore Synodo (5) ſalubriter, ſapienterque ſancita ſunt, quæque hic volumus pro expreſſis haberi. Duo addere ex Conſtitutionibus Apoſtolicis cogimur: alterum, nefas eſſe depoſitariis, arcariis, aliiſque montium officialibus ſummam quamtulamcumque pecuniarum, vel pignus aliquod etiam parvi pretii ſubtrahere, atque uſurpare, vel in ſuum, alienumve commodum quovis modo convertere, inque uſum ab eo diverſum transferre, ad quem generatim in iiſdem locis, tanquam ſub tuta, & fideli cuſtodia ſervantur; aut ſcriptum aliquod facere illorum, qui nullas pecunias reipſa depoſitas habuerint, aut fortaſſe haberent minores ea, quæ ſcripta foret; aut depoſitas revera res, & pecunias non ſcribere in conſuetis codicibus, & libris, ut eas deinde in proprios, vel alienos uſus convertere poſſint; aut poſtremo pignoris ſpeciem, & qualitatem immutare, remve oppignoratam confingere, ſive unam pro alia deſcribentes, dolum, & fucum facere, fraudemque quamcumque, falſitatem, aliamve ſimilem actionem circa dicta pignora committere. Hæc omnia delicta, præter antiquas ſummorum

---

(1) *Syn. Montilj pag.* 180. *& Conc. Rom.* 1725. *tit.* 23. *c.* 2., *& aliis Syn.*
(2) *Sup. tit.* 3. *cap.* 4.
(3) *Syn.* 1. *Muti pag.* 145. *ex Conc. Trident.*,
(4) *Synod. Abbat. pag.* 69.
(5) *Syn. Abbati pag.* 64.

morum (1) Pontificum spirituales poenas, acerbissimis consectatus est suppliciis S. M. Benedictus XIII. (2) decernens pro toto S. R. Ecclesiæ imperio, aliquo ex præfatis modis delinquentes inter infames, & Reipublicæ proditores connumerandos, & tanquam gravissimi furti, & latrocinii reos, secundum leges communes, & Romanæ Urbis, statusque Ecclesiastici edicta contra latrones jam promulgata, damnandos, & puniendos, etiam ultimi supplicii pœna respective, nulla eis excusatione suffragante, etiam parvi pretii, & valoris rei, in qua delictum commiserint.

XIII. Alterum ab ipsa Montium Pietatis erectione cautum, & profluens est, ideo a mutuatariis (3) aliquid ultra sortem exigi posse, ut sine Montis detrimento congrua merces assignetur ministris; si vero quod ultra sortem exigitur, expensas superet (4) in ministrorum sustentationem erogandas, tunc oportere usuram moderari, & redigere ad æqualitatem cum quotidianis sumptibus, aliisque oneribus, quibus Mons prægravatur; consulta tamen Sacra Concilii Congregatione. Cum Depositarii proinde, aliique Montium officiales, officio expleto, rationem administrationis reddent, liberum erit (5) Nobis semper, ut vel ipsi per Nos, vel per alios a Nobis deputatos cognoscere, atque inquirere sedulo possimus, cum cetera, tum hanc præcipue, si adesset, usurarum supra expensas excedentiam. Secus, præter juramenti, quod ineunte officio præstiterunt, violationem, sciant, per Nos arbitrariis gravissimis pœnis etiam censurarum coercendos.

CAPUT SEPTIMUM

De Foro Ecclesiastico, & Cancellaria Episcopali.

I. *UT disponat orbem terrarum in æquitate, & justitia, & in directione cordis judicium* (6) *judicet*. Non humano jure, sed divina voluntate jurisdicundi potestas facta est Ecclesiæ, quæ tanquam pia Mater mansuetudine rigorem, judicium lenitate temperans, qua precibus, qua imperio, fideles in recta pietatis semita contineat. Huc respiciant, oportet, Vicarii nostri omnes, ac præcipue Generales, in quibus quam maxime prælucere volumus eam cordis directionem, ut nihil, nisi juxta æquitatis, & justitiæ leges, decernant.

II. Pau-

(1) *Paul. V. Const.* Onerosa *ap. Syn. Sermatth. pag.* 139., *Syn. Sacchet. pag.* 113.
(2) *Bened. XIII. Const.* jandudum 1729. §.14.
(3) *Leo X. Const.* Inter multiplices *in Conc. Lateran. V. sess.* 10.
(4) *Bened. XIV. de Syn. lib.*7. *c.*48. *n.*2., & 3.
(5) *Syn. Montilj p.* 181., *Syn.* 1. *Muti p.*146., *Syn. Sermatth. p.*137., *Syn. Abbat. p.*69.
(6) *Sap.* 9. 3.

II. Pauperum in primis, ac miserabilium personarum, pupillorum, virginum, ac viduarum causas adversus versutos, & præpotentes litigatores dirigere, & brevi manu terminare curent; eisdemque etiam eas, in quibus, vel de mercedibus, vel de summa tres aureos non excedente agitur, adnumeramus, quantocyus, & summarie expediendas. Ad hæc controversias omnes inter consanguineos pro viribus dirimere certent; &, priusquam Judicis, amicabilis compositoris partes assumant. Si id assequi nequiverint, curabunt (1) saltem, ut subterfugia, cavillationes, aliæque litigantium versutiæ explodantur, litesque, quanta fieri poterit brevitate, bene tamen perspecta re, expediantur. Ob eam rem ne sinant, alias, atque alias subinde pro causidicorum placito ferias succrescere; sed etiam invitis, ac reluctantibus Procuratoribus, (diebus feriatis, juxta Edictum (2) in calce superioris Synodi impressum, dumtaxat exceptis) cunctis aliis diebus ad jus dicendum destinatis, audientiam publice, stata hora, præbeant; quum ut plurimum litium æternæ prolationes, licet partium, aut defensorum culpa crebro eveniant, judicis tamen desidiæ, aut fraudi vulgo adscribantur.

III. Vicarius præcipue Generalis, qui pondus universi populi impositum super Nos sustentare nobiscum debet, is sit, ut sollicitus, & alacer, ab omni cupiditate liber, & a personarum acceptione alienus, omnem operam, laboremque impendat, ut Tridentini decreta, Synodalesque nostræ Constitutiones minutissime observentur. Præsertim in iis, quæ Dei, Ecclesiarumque cultum, Festorum dierum observantiam, morumque disciplinam respiciunt, vindicem adhibeat gladium, pœnas a Nobis statutas exigendo, ut ceteri ex paucorum punitione, ob pœnæ saltem timorem, a vitiis deterreantur.

IV. Sed & Vicarii foranei, ut novissimum Romanum Concilium (3) monet, *pro Deo, & propter Deum Euangelium non erubescant, sed de Clericorum, & laicorum vita, ac moribus, & quomodo Parochi, aliique animarum Rectores in pastorali officio se gerant, diligenter inquirant, ad Episcopos fideliter delaturi, num Clerus, & populus, ut decet, vivant; num proprius in Ecclesiis cultus adhibeatur; num supellex, sacra præcipue, debito nitore conservetur, & visitationum decreta suæ sint executioni demandata*. Reliqua ad Vicariorum officium, vigilantiam, potestatemque spectantia,

(1) *Concil. Trident. sess. 25. de Ref. c. 10., Conc. Rom. 1725. tit. 8. cap. 2.*

(2) *Syn. Albati Append. Num. XIII. pag. 159.*

(3) *Id. Conc. Rom. tit. 7. cap. 2.*

tia, ſatis, ſuperque in ſuperiore Synodo (1) commemorata, & pro expreſſis hic integre habenda, miſſa facimus.

V. Illud autem hic enixius inculcamus, & ſub ſeveriſſimis pœnis ſervandum præcipimus, ut Vicarii foranei ſuæ poteſtatis limites non prætergrediantur; judicandi nempe cauſas civiles, ſive in petitorio, ſive in poſſeſſorio, non excedentes (2) valorem quinque ſcutorum; quam poteſtatem in remotioribus oppidis Montis Alti, Orioli, Viani, & Centumcellarum, uſque ad ſummam extendimus aureorum decem, & non ultra, etiam conſentientibus partibus, ſub pœna nullitatis actorum ex juriſdictionis defectu, & remotionis ab officio quoad judicantem; eamdemque pœnam irrogamus, ſi in fraudem præſentis legis creditum majoris ſummæ in modicas partes diviſum in diverſis inſtantiis repeteretur; exceptis tamen domorum, agrorum, aut vinearum locationibus.

VI. Nedum remotionem ab officio, ſed & dupli reſtitutionem incurrent, tam Vicarii, quam Cancellarii, ſi quid vel minimum ultra taxatam mercedem, directe, vel indirecte, ab actoribus, vel reis exigant, vel petant. Omnis vel minimam ſuſpicionem avaritiæ volumus a curiis noſtris abeſſe. Ob eam rem ſancimus, in cauſis Eccleſiaſticis, & ſpiritualibus, exacte ſervandam taxam, quam vocant Innocentianam; ad cujus tramites Cancellariis foraneis vetitum omnino ſit, quicquam vel minimum ultra tres julios exigere pro executione Apoſtolicarum litterarum, ſeu noſtrarum, in immittendis novis proviſis in poſſeſſionem beneficiorum. Abuſum omnem contra prædictam taxam ubique locorum invectum prorſus reprobamus, & ſub præfatis pœnis interdicimus.

VII. In cauſis civilibus taxa a Cardinali Farneſio anno 1609. edita, & in noſtro Tribunali ſemper obſervata cuſtodiatur, a qua nunquam recedere quis audeat, ſub præfatis pœnis. In criminalibus vero, ſicut & ſiquid circa Eccleſiaſticas, ſpiritualeſque res emergat, quod ad tramites Innocentianæ taxæ regulari non poſſit, merces curiæ debita menſurabitur juxta duplicem taxam, quam in duabus Synodis (3) pervulgavit Prædeceſſor noſter Franciſcus Maria Cardinalis Brancaccius, cujus ſynopſim in ſupplementum Innocentianæ, in calce præſentis Synodi deſcribi juſſimus (4).

VIII. Vetuſtiſſimam, immemorabilemque (5) conſuetudinem in foro noſtro

(1) *Syn. Abbati pag.* 97.
(2) *Ead. Syn. Abbati pag.* 98.
(3) *Syn.* 2. *Brancat. p.* 45., *Syn.* 3. *ejuſd. p.*34.
(4) *Append. Num.* XXII.
(5) *Syn. Gualtieri, Syn.* 1. *Muti p.*92. §. extra, *Syn.* 1. *Brancat. pag.*25. *n.* 1., *Syn. Sacchetti pag.* 85., *Syn. Sermatth. pag.* 109., *Syn. Abbati pag.* 101.

nostro Episcopali vigentem nullatenus infringi permittimus, per quam Clerici, quoties sunt actores, impediri, aut turbari non possunt, quominus trahant ad nostrum Tribunal laicos reos, in causis nedum Ecclesiasticis, sive quæ ratione negotiorum, vel rerum ad forum Ecclesiasticum de jure pertinere noscuntur, sed etiam in iis, in quibus agitur de profana re. Quin immo & pœnam decem aureorum in clericos jandiu statutam (1) innovamus, si in alio, quam nostro foro, laicos pulsent, licet non propriam, sed suorum rem (2) acturi sint. Consuetudinem hanc, sicubi orte vigeret, præservatam voluit (3) Alexander Papa III. iis verbis: *Licet in plerisque partibus aliter de consuetudine habeatur*; & suo calculo confirmavit etiam Sac. Ep. Congr., approbante (4) Paulo V. Nos eam proinde pro viribus tueri omni contentione satagemus. Quin etiam jure præventionis, tam in causis civilibus, quam in criminalibus mixti fori, laicos admittemus contra laicos agere volentes. In causis tamen damni dati omnino servetur (5) constitutio sanctæ memoriæ Benedicti XIV., quæ incipit *Inveterata*, cujus synopsim dabimus in calce Num. xx.

IX. Aliam etiam non modo consuetudinem, sed Apostolicum privilegium semper inviolabile contendimus, quo Nos ipsi, & Vicarius noster Generalis, absque ulla nova in singulos annos potestate, vigore Brevis dudum ad Prædecessorem nostrum Cardinalem Tiberium Mutum a S. M. Gregorio XV. directi, cum interventu Procuratoris pauperum, seu aliorum per Nos deputandorum, carceratos Tribunalis nostri Viterbiensis, cum facultatibus visitatoribus carcerum Almæ Urbis concessis, visitare libere, & licite possimus perpetuo, & valeamus. Hujus facultatis, ne temporum injuria e memoria hominum unquam excidat, concessionis exemplar e Synodo secunda ejusdem Prædecessoris nostri Brancaccii (6) exscriptam iterum in lucem edimus in appendice sub Num. xx.

(1) *In iisd. Syn. Brancat. Sacchetti, & Sermatth.*
(2) *Cit.* 1. *Syn. Muti.*
(3) C. Si clericus laicum *de for. comp.*
(4) *Paul. V.* 9. *Mart.* 1617. *ap. Lambertin. Inst.* 40. *num.* 5.
(5) *Bened. XIV. Const.* Inveterata 1750.
(6) *Syn.* 2. *Brancat. pag.* 43.

CAPUT VIII., ET ULTIMUM

De Constitutionibus Synodalibus.

I. P*Onite corda vestra in omnia verba .... custodire, & facere, & implere universa, quæ scripta sunt legis hujus, quia non incassum præcepta sunt vobis, sed ut singuli in eis* (1) *viverent*. Nequos error irrepat arbitrantes, Synodales hosce conventus, ad vanam pompæ potius ostentationem, quam ad veram morum disciplinam, haberi, non aliis verbis opportunius dilectos Nobis in Christo Fratres, filiosque dimittendos censuimus, quam iis, quibus Legis Divinæ pervulgationem complevit primus legum conditor, & præco Moyses Sanctissimus. Non incassum hæc præcepta condita sunt, sed ut eorum executio exigatur. Paucis admodum exceptis, quæ ad peculiares Cleri, populique nostri mores, ac disciplinam, vel ex Prædecessorum institutis, vel ex nostro judicio sancire visum est, nihil prope in hac Synodo inseruimus, quod ex Sacris Canonibus, Conciliis, Pontificiis Constitutionibus, Sacrarumve Congregationum decretis universo orbi accomodatis, non hauserimus. Non nostram igitur sententiam, sed latas e superiori solio leges ediximus; id unum sperantes, venerabiles Fratres eosdem, filiosque nostros, pro æquabili cordis docilitate, ac demissa observantia, universa, quæ scripta sunt legis hujus, exacte impleturos.

II. At quia lenioribus frequentiores sunt indociles animi, pœnas in contumaces nonnunquam adjecimns; eo scilicet consilio, quia abjectiores servilis ingenii homines solus metus continet in officio; neque ibi legis spernitur imperium, ubi pœnarum desperatur effugium. Pœnas igitur in hac Synodo stabilitas in contumaces districte exigemus, & per Vicarios nostros, cum primis Generales, exigi mandamus, ea etiam conditione apposita, ut semper Nobis, nostrisque successoribus fas sit, pro temporum, casuumque varietate, aut mitius agere, aut severius etiam, si pertinacior malitia suaserit, in sontes procedere, pœnas arbitrarias imponendo, etiam ubi impositæ non sunt. Pœnas pecuniarias intelligimus semper pio loco applicandas; tametsi forte de hac applicatione facta non sit alicubi mentio specialis. Pœnas vero, & præsertim censuras a Prædecessoribus nostris latas prorsus revocamus, nisi eæ sint in præsenti Synodo saltem generalibus verbis confirmatæ; siquæ vero Prædecessorum eorumdem Constitutiones nostris præsentibus non adversantur, eas omnes pro veneratione, qua illos prosequimur, confirmamus, & in suo robore permanere volumus, & mandamus.

III. Ad

(1) *Deut.* 32. *v.* 46. 47.

III. Ad præcavendas animarum anxietates palam facimus, nullum peccati mortalis vinculum imponi in iis Constitutionibus, quæ a nostra dumtaxat auctoritate prodierunt; nisi, vel gravitas materiæ, vel sanctæ obedientiæ præceptum, vel censurarum inflictio, aut comminatio, lethalem criminis reatum inducant. Siquod in his constitutionibus intelligendis dubium emerserit, nostrum, nostrorumve successorum erit explicare, atque interpretari; salva semper auctoritate Sedis Apostolicæ, cui nostrum omne judicium, easdemque constitutiones humillime subjicimus immutandas, corrigendas, emendandas, aut, si dignabitur, firmiore suæ approbationis munimine fulciendas.

IV. Constitutiones in hac Synodo promulgatæ ad sui observantiam obligare incipiant statim a publicatione, quam proposito edicto edicemus, post quam typis fuerint excusæ. Casus vero reservatos volumus habere locum ab initio proxime futuri mensis Decembris. Ne quis vero Synodalium statutorum oggerat ignorationem, decessorum (1) nostrorum exemplo, & aliorum (2) Episcopatuum praxi inhærentes, omnibus, & singulis Sacerdotibus, & Clericis in hac Civitate, & Diœcesi beneficium obtinentibus præcipimus, ut infra mensem a die ejusdem publicationis illas sibi comparasse debeant. In Cathedralium, & Collegiatarum omnium archivis exemplar unum semper asservetur specialiter ad eum locum pertinens; quo semper præsto sit in Capitulis obeundis, siquid per has Constitutiones decidendum occurrerit; & bis semel in anno cap. 3., & 4. tit. 3., & cap. 1., & 2. tit. 4. perlegantur. Contra Capitula, Vicarios foraneos, Parochos, Confessarios omnes, ac Notarios Ecclesiasticos, qui hanc Synodum intra mensem ab impressione non compararint, pœnam unius aurei decernimus, & relaxamus; ea tamen cautione, ut etiam pœna soluta, eos nihilominus ad executionem hujus decreti omnibus juris remediis compellamus. A Sacris Ordinibus recipiendis excludatur, qui testimonio Typographi non probarit, Synodum hanc se coemisse.

V. Tandem Decretis nostris finem imponentes verbis ab Apostolo Paulo petitis, Fratres nostros venerabiles, dilectosque in Christo filios ita ad extremum alloquimur. *Vestra* (3) *obedientia in omnem locum divulgata est, gaudeo igitur in vobis. Vigilate*, (4) *state in fide, viriliter agite, & confortamini*; *idem* (5) *sapite, pacem habete, & Deus pacis, & dilectionis erit vobiscum*.

JUDI-

(1) *Syn. Montilj p.*192., *Syn. Sermatth. p.*185., *Syn. Abbati pag.* 108.

(2) *Syn. Albanen. an.* 1687., *Syn. Fulginaten.* 1722., *Syn. Anconitan.* 1722., *Syn. Ravennat.* 1748.

(3) *Rom.* 1. *c. ult.* 19.

(4) 1. *Cor.* 16. 13.

(5) 2. *Cor.* 13. 11.

JUDICES SYNODALES.

SAcrosancti Concilii Tridentini præcepto obsequentes personas qualitatibus requisitis insignitas eligimus in judices Synodales, quibus, præter Ordinarium, causæ Ecclesiasticæ, ac Spirituales, & ad forum Ecclesiasticum pertinentes in partibus sunt delegandæ; (1) eorumque nomina (2) ad Sedem Apostolicam transmittemus. Ii vero moniti sint non posse in discussione causarum delegatarum alium Notarium (3) adhibere præter nostrum Episcopalem. Hi autem sunt

JUDICES SYNODALES

In Civitat. et Dioecesi Viterbii.

Petrus Petrucci Archidiaconus Cathedralis J. U. D.
Philippus Viti Can. Cathedralis J. U. D.
Dominicus Christofari Canonicus Cathedralis J. U. D.
Bartholomæus Armanni Canonicus Cathedralis S.Th., ac J. U. D., & Abbas perpetuus Commendatarius S. Mariæ in Palumba.
Joannes Annibali Prior Collegiatæ S. Angeli de Spatha J. U. D.

In Civitate Tuscanellæ.

Hieronymus Rosati Archipresbyter Cathedralis J. U. D.
Bernardinus Turiozzi Canonicus Theologus Cathedralis S. Th. D.
Christophorus de Sanctis Canonicus Collegiatæ S. Mariæ Majoris.
Petrus Antonius Citurini Canonicus dictæ Collegiatæ.

EXAMINATORES SYNODALES.

EXaminatorum munus est, nedum concurrentium scientiam experiri, sed & eorum ætatem, institutionem, gravitatem, honestatemque morum, prudentiam, munia ante exercita, aliaque omnia ad gubernandam Ecclesiam opportuna (4) investigare. Juramentum præstant, se, quacumque humana affectione postposita, fideliter munus executuros; unde perjurii rei effice-

(1) *Trid. sess.* 25. *c.* 10. *de Ref.*
(2) *Bened. XIV. de Syn. lib.* 4. *c.* 5. *n.* 5.
(3) *S. C. C. ap. eumd. l. c. n.* 7.
(4) *Bened. XIV. Encycl.* Cum illud 1742., & *de Syn. lib.* 4. *cap.* 8. *num.* 3.

efficerentur, si examinandos ullatenus ante examen docerent, quid sit (1) respondendum. Caveant, ne quidquam prorsus occasione hujus examinis, nec ante, nec post, accipiant; alioquin simoniæ vitium tam ipsi, (2) quam alii dantes, incurrant. Sunt autem

EXAMINATORES SYNODALES

In Civitate, et Dioecesi Viterbii

Examinatores Synodales confirmati.

Cynthius Ferdinandus Paitelli J. U. D., Civitatis Viterbii, ejusque Diœcesis Vicarius Generalis.
Petrus Petrucci Archidiaconus Cathedralis J. U. D.
Ferdinandus Scaglioni Archipresbyter Cathedralis S. Th. P.
Joseph Longhi Canonicus Cathedralis J. U. D.
Philippus Viti Canonicus Cathedralis J. U. D.
Antonius Cinquini Canonicus Cathedralis J. U. D.
Joannes Franciscus Palmerini Canonicus Pœnitentiarius S. Th. D.
Aloysius Tabaneli Canonicus Theologus Cathedralis S. Th. D.

De novo electi.

Cyrus Cherosini Canonicus Cathedralis S. Th. P.
Petrus Pius Mariani Canonicus Cathedralis S. Th. P.
Bartholomæus Armanni Canonicus Cathedralis S. Th., & J. U. D.
Sebastianus Zazzara Archipresbyter Collegiatæ S. Xysti S. Th. P.
Joannes Annibali Prior Collegiatæ S. Angeli J. U. D.
Petrus Paulus Vittorj Ecclesiæ Parochialis S. Mariæ Novæ Prior S. Th. P.
Paulus Cordelli Beneficiatus Cathedralis S. Th. D.
Joannes Franciscus Speranza Beneficiatus Collegiatæ S. Xysti S. Th. P.
Joannes Baptista Garofolini Beneficiatus d. Collegiatæ S. Th. P.
Joseph Castori Beneficiatus ejusdem Collegiatæ S. Th. P.
Nicolaus Landucci Beneficiatus Collegiatæ S. Angeli S. Th. P.
Joseph Antonius Mancini Sacerdos Viterbien. S. Th. P.

Ex

(1) *Syn. Sacchetti pag.* 131., *Syn. Sermatth. pag.* 181., *Syn. Sublacen.* 1674 *p.* 302.

(2) *Trident. Sess.* 24. *de Ref. cap.* 18.

Ex Regularibus Confirmati.

P. F. Dionyſius Pacificus Roſſi Ord. Min. Conv. S. Th. Mag.
P. F. Joachim a S. Romulo Ord. Min. Obſer. Lector Generalis.
P. Franciſcus Manetti Soc. Jeſu.
P. Nicolaus Zagretti Soc. Jeſu.

Regulares de novo electi.

P. F. Albertus Vitalini Ord. Præd. in Gen. Peruſino ſtudio Regens, Filius V. Conventus B. Mariæ ad Gradus de Vit.
P. F. Jacobus Bodchin Ord. Præd. in Coll. S. Thomæ de Neapoli Baccalaureus, filius dicti V. Conventus B. M. ad Gradus.
P. F. Joannes Antonius ab Urbe Ord. Min. Obſer. Lector Generalis.
P. F. Paulus Lamberti Ord. Min. Conv. S. Th. Magiſter.
P. F. Antonius Maria Menicozzi Ord. Min. Conv. S. Th. Magiſter.
P. F. Archangelus a Præſentatione Carmel. Excalce. Th. Prælector.
P. F. Joannes Thadæus a S. Thereſia Carmel. Excalce. S. Th., & S. Script. Prælector.
P. F. Benitius Chiucchiulini Ord. Servor. B. M. V. S. Th. Magiſter.
P. Thomas Calſamiglia Ord. Cler. Regul. Miniſtr. Infirmis.

IN CIVITATE TUSCANELLÆ.

Jacobus Felix Prior Sarnani J. U. D., ac Civ. Tuſcanellæ Vic. General.
Joſeph Dottarelli Primicerius Cathedral. J. U. D.
Hieronymus Roſati Archipr. Cathedral. J. U. D.
Joannes Baptiſta Salvi Canonic. Cathedral. S. Th. P.
Bernardinus Turiozzi Canonic. Theol. Cathedral. S. Th. D.
Franciſcus Cicoli Canonic. Cathedral. S. Th. P.
Petrus Antonius Citurini Canonic. Colleg. S. Mariæ Majoris S. Th. P.
Paſchal Giannotti Rector Ss. Marci, & Silveſtri S. Th. P.

TESTES SYNODALES.

TEstium Synodalium officium brevibus complexus est Innocent. III., ut simpliciter, & de plano, absque ulla jurisdictione, quæ in Civitatibus, ac Diœcesi occurrunt, sollicite investigent; & quæ correctione, vel reformatione sunt digna, fideliter ad Nos (1) perferant. Enucleatius eisdem munus sibi demandatum explicuimus, quum secreto in manibus nostris juramentum præstiterunt de proprio munere fideliter implendo. Nomina autem eorum in schedula nostro sigillo signata, & munita descripta asservantur, quam Cancellario nostro tradidimus in secretiore Archivo Episcopali custodiendam.

Datum Viterbii Die ix. Novembris Anno Dñi mdcclxii.

J. Card. ODDI Epũs Viterb., & Tusc.

Petrus Pius Canon. Mariani Synodi Secretar.

IN DEI NOMINE AMEN.

ANno a salutifera Domini Nostri Jesu Christi Nativitate Millesimo, septingentesimo, sexagesimo secundo, Indictione X., Pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Clementis, *Divina Providentia,* Papæ XIII., *anno V., Die vero* ix. *Mensis Novembris.*

Quum suprascriptæ Synodales Constitutiones, & decreta in pluribus delectorum Virorum, doctrina, prudentia, ac pietate præstantium, præsynodalibus Congregationibus sedulo ordinata, & discussa, eaque postmodum utrisque, tum Viterbiensi, tum Tuscanensi Reverendissimis Capitulis perlecta fuissent, auditis ad consilium utriusque Cathedralis Dignitatibus, & Canonicis, prout ex actis mei &c., ad quæ &c.; tandem in Sacrosancta Cathedrali S. Laurentii Viterbii Ecclesia diebus septima, octava, & hodierna, juxta prævium Indictionis Edictum, præsidente Emo, & Rmo Dño, Dño Jacobo *Tituli S. Praxedis S. R. E. Presbytero Cardinali* Oddi, *Viterbiensi, & Tuscanensi Episcopo, servatisque de more servandis, ac præsente, & ad*

E e *Syno-*

(1) *Innoc. III. in Conc. Later. IV. cap. 6.*

Synodum conveniente utroque præfato Rm̃o Capitulo, una cum universo utriusque Civitatis, & Diœcesis Clero, partim per Rm̃um D. Canonicum Pœnitentiarium Joannem Franciscum Palmerini, partim vero per RR. DD. Petrum Morgna, & Julium Fanelli Beneficiatos ejusdem Cathedralis S. Laurentii, ac Marianum Titioni Beneficiatum S. Xysti, & Petrum Sanctori Beneficiatum S. Angeli de Spatha ejusdem Civitatis per vices, alta, & intelligibili voce lecta, & nemine prorsus discrepante, publicata, atque approbata fuere.

Et quia Rm̃us D. Canonicus Antonius Cinquini J. V. D. ejusdem Ecclesiæ Canonicus, Synodique Promotor institit in qualibet Synodali sessione, ut de omnibus peractis unum, vel plura, si opus fuerit, per me &c. Instrumenta conficerentur; eamdemque instantiam Dominatio sua Em̃a, & Rm̃a admisit, & juxta petita confici Instrumentum, seu Instrumenta mandavit; ideo Ego Notarius infrascriptus prædictis instantiæ, & mandato inhærens, ad perpetuam omnium prædictorum memoriam, & firmitatem hoc præsens Instrumentum exposui, & publicavi in forma &c. Super quibus &c. omni &c.

Actum Viterbii in præfata Cathedrali Ecclesia S. Laurentii coram universa Synodo ibidem congregata; ac specialiter præsentibus Illm̃is DD. Canonico Philippo Pectorubeo filio Illm̃i D. Joannis Baptistæ, Alexandro Primomi filio b. m. Vincentii, Francisco Archangeli filio b. m. Lazzari, & Callisto Janni filio b. m. Cæsaris, Nobilibus Viterbiensibus testibus specialiter habitis, atque rogatis &c.

Et Ego Vincentius Morgna Clericus, ac Dei gratia, & Apostolica auctoritate Notarius publicus Viterbiensis, Curiæque Episcopalis dictæ Civitatis in Civilibus, & Ecclesiasticis causis Cancellarius, & hujus Diœcesanæ Synodi Notarius in fidem &c. scripsi, subscripsi, meoque solito signo munivi requisitus, &c.

Signum ✠ Notarii

EDI-

EDICTUM

PUBLICATIONIS SYNODI.

UT ea, quæ a Nobis, Dei ope, decreta, & constituta sunt in Synodo Diœcesana per Nos celebrata diebus VII., VIII., & IX. Novembris anno proxime elapso MDCCLXII., ab omnibus, ad quos spectat, debitæ possint executioni demandari; omnia, & singula acta, & decreta in eadem Synodo edita, & publicis formis jam impressa, hoc præsenti Edicto publicamus, & prædictis omnibus observanda mandamus. Ne quis autem horum ignorantiam obtendere valeat, præcipimus, ut, elapso mense a publicatione hujus Edicti ad valvas Cathedralium nostrarum, & Ecclesiarum Parochialium tam Civitatum, quam Oppidorum Diœcesis nostræ ad hunc effectum affigendi, eadem omnia, & singula acta, & decreta prædictos omnes obligent, atque afficiant, perinde ac si unicuique personaliter intimata fuissent.

Datum Viterbii ex Palatio nostro Episcopali apud S. Laurentium Kalendis Julii MDCCLXIII.

J. Card. ODDI Epũs Viterb., & Tusc.

Vincentius Morgna Canc. Episc.

SERIES CHRONOLOGICA

SYNODORUM OMNIUM VITERBIENSIUM.

ANNO DOMINI MCCLII.

PRimam Synodum habuisse Alferius Episcopus ad Cathedram Viterbiensem assumptus ab Innocentio IV. ann. 1252. traditur. Suas deinde Constitutiones moderatus est anno 1254. Hujus Synodi acta ignorantur.

ANNO DOMINI MCCCLVI.

II. Dioecesanam Synodum in Oppido Montis Alti celebravit Nicolaus Episcopus Viterbien., & Tuscanen. die 20. Maji anno 1356. Indict. IX., quartum jam annum Ecclesiam universam regente Innocentio VI. Hasce Constitutiones exhibet membranaceus codex, in Archivo Cathedralis S. Laurentii Viterbii asservatus.

ANNO DOMINI MDLXIV.

III. Primam post Tridentina comitia Dioecesanam Synodum celebravit Sebastianus Gualterius Episcopus Viterbien., & Tuscanen. anno 1564., statim ac ab eodem Concilio Tridentino redux ad suam Cathedram remeavit. Hujus Synodi Constitutiones Typis editae conspiciuntur.

ANNO DOMINI MDLXXIII.

IV. Sebastianum Gualterium excepit Joannes Franciscus Card. Gambara Brixiensis a S. Pio V. Ecclesiae Viterbiensi praepositus. Dioecesanam Synodum habuit anno 1573., ejusque acta, & decreta publicae sunt luci donata.

ANNO DOMINI MDLXXXIV.

V. Carolus Montilius Episcopus Viterbien., & Amalphitanus Archiepiscopus in Cathedrali Ecclesia S. Laurentii IV. Idus Martii 1584. Synodales edidit Constitutiones, quas Viterbii typis vulgavit eodem anno Augustinus Colaldus Typographus.

ANNO

Anno Domini mdcxiv.

VI. Tiberius Mutus Domicellus Romanus, Episcopus Viterbien., & Tuscanen. primam Synodum Diœcesanam celebravit Viterbii diebus 15., 16., & 17. Januarii anno 1614.; ejusque constitutiones, & decreta per Hieronymum Discipulum fuerunt Typis consignata Viterbii.

Anno Domini mdcxxiv.

VII. Idem Tiberius Mutus, jam Cardinalis Presbyter tit. S. Priscæ a san: me: Paulo V. creatus secundam habuit Diœcesanam Synodum diebus 18., & 19. Januarii anno 1624. Eæ constitutiones eodem anno fuerunt typis Augustini Discipuli impressæ Viterbii.

Anno Domini mdcxxxix.

VIII. Franciscus Maria tit. SS. XII. Apostolorum Presbyter Cardinalis Brancaccius, qui Ecclesiam Viterbiensem, & Tuscanensem triginta duobus circiter annis moderatus est, octo habuit Diœcesanas Synodos. Prima coacta fuit die xxv. Septembris 1639.

Anno Domini mdcxlv.

IX. Eam excepit Synodus secunda, die 23. Aprilis 1645.

Anno Domini mdcxlix.

X. Successit tertia, die 21. Novembris 1649.

Anno Domini mdcliii,

XI. Quarta item habita legitur die 21. Septembris 1653.

Anno Domini mdclvi.

XII. Quintum tenet locum alia, quam idem Eminentiss. Episc. celebravit die 30. Aprilis 1656.

Anno Domini mdclix.

XIII. Sextæ Synodi conventus coactus est die 27. Aprilis 1659.

Anno Domini mdclxii.

XIV. Septima celebratur die 30. Aprilis 1662.

Anno Domini mdclxvi.

XV. Octava tandem ejusdem Eminentissimi Brancacci inita fuit die 9. Maji 1666. Earum omnium Synodorum Constitutiones Typis edidit Viterbii Marianus Diotallevius.

Anno Domini mdcxciv.

XVI. Urbanus Card. Sacchettus Episc. Viterbien., & Tuscanen. Synodales edidit Constitutiones diebus xxiv., & xxv. Maji anno 1694., quas Romæ cudendas curavit in Typographia Rev. Cam. Apost.

Anno Domini mdccxxiv.

XVII. Adrianus Sermatthæjus diebus 9., 10., & 11. Novembris anno 1724. Diœcesana habuit comitia. Leges, & Constitutiones latæ prostant Viterbii in Typographia Hæredum de Juliis.

Anno

ANNO DOMINI MDCCXLII.

XVIII. Alexander de Abbatibus ſuæ habuit Diœceſeos Conventum diebus 11., 12., & 13. Novembris 1742. Ejus decreta typis Romæ tradiderunt Bernabò, & Lazzarini Typographi.

ANNO DOMINI MDCCLXII.

XIX. Synodus poſtrema ab Eminentiſs., & Reverendiſs. D. D. Cardinali Jacobo ODDI Viterbienſi, & Tuſcanenſi Epiſcopo habita diebus 7., 8., & 9. Novembris anno 1762. Typis hiſce excuſa exhibetur.

APPENDIX
AD
SYNODALES CONSTITUTIONES.

Num. I. §. I.

Editto del S. Offizio, da pubblicarsi la prima Domenica sì dell' Avvento, come della Quaresima.

Ad Tit. I. Cap. I. num. 8.

NOI &c. per la Misericordia di Dio, della S. Romana Chiesa Cardinali in tutta la repubblica Cristiana contra l'Eretica pravità Generali Inquisitori dalla Santa Sede specialmente deputati.

Essendo a Noi per continua sperienza manifesto, che molti per malizia, altri per inobbedienza, ed altri per ignoranza non soddisfanno agli obblighi, che hanno, di denunciare al S. Offizio i delitti spettanti ad esso, e che però succedono grandissimi inconvenienti, ed errori, non solamente contra i buoni, e cristiani costumi, ma ancora contra la Fede Cattolica; Noi pertanto, a' quali specialmente debbono essere a cuore la gloria di Dio, la conservazione, ed aumento della Fede Cattolica, e la salute delle anime, volendo provvedere a tanto disordine, con autorità Apostolica a Noi commessa, comandiamo in virtù di santa ubbidienza, sotto pena di scomunica di lata sentenza, oltre le pene prescritte da' Sacri Canoni, Costituzioni, e Bolle de' Sommi Pontefici, per tenore del presente Editto, a tutte, e ciascuna persona di qualsivoglia stato, grado, condizione, e dignità così Ecclesiastica, come secolare, che fra il termine di trenta giorni, dieci de' quali pel primo, dieci pel secondo, e dieci pel terzo perentorio termine, debbano rivelare, e giuridicamente notificare al S. Offizio, ovvero all' Ordinario, tutti, e ciascun di quelli, de' quali sappiano, o abbiano avuto, o avranno notizia,

Che siano Eretici, o sospetti, o diffamati d'eresia, o credenti, o fautori, o ricettatori, o difensori loro; o abbiano aderito, o aderiscano a i riti de' Giudei, o Maomettani, o de' Gentili, o abbiano apostatato dalla S. Fede Cattolica.

Che abbiano fatto, o facciano atti, da' quali si possa argomentare patto espresso, o tacito col Demonio, esercitando incanti, magie, sortilegj; porgendogli suffumigj, o incensi, per trovar tesori, ed altri intenti, chiedendo da lui risposte, ed invocandolo, ed a questo effetto promettendogli ubbidienza, e consacrandogli pentacoli, libri, spade, specchj, ed altre cose, nelle quali intervenga il nome, ed opera sua.

Che

Che si siano ingeriti, ed ingeriscano in fare esperimenti di Negromanzia, o di qualsivoglia altra sorte di magia, con entrar ne' circoli, fare esperimenti della caraffa, o del crivello, per trovare i medesimi tesori, cose nascoste, rubbate, e perdute, e fare altre simili superstiziose azioni ad altri fini, massime con abuso de' Sacramenti.

Che senza la licenza dovuta ritengano scritti, che contengono eresie, o libri d'Eretici, che trattino ex professo di Religione, o che gli abbiano letti, o tenuti, o stampati, o fatti stampare, o gli leggano, tengano, stampino, facciano stampare, introducano, o difendano sotto qualsivoglia pretesto, o colore.

Che abbiano libri di negromanzia, magìa, o continenti incantesimi, sortilegj, e simili superstizioni, massime con abuso di cose sacre.

Che contra il voto solenne fatto nella professione in qualsivoglia Religione approvata, o dopo aver preso l'ordine sacro, abbiano contratto, o contraggano matrimonio.

Che vivendo la prima moglie, pigli la seconda, o vivendo il primo marito pigli il secondo.

Che contra i Decreti, e Costituzioni Apostoliche abbiano abusato, o abusino il Sacramento della Penitenza, servendosi della Confessione, e Confessionario a fini disonesti, sollecitando in essi i penitenti *ad turpia*, ed avendo con essi discorsi di cose illecite, e non convenienti al fine, per cui é stato instituito.

Quì si avverta, incorrersi ipso facto *la scomunica riservata al Papa da chi, o per propria malizia, o per altrui istigazione, denuncia come sollecitante il Sacerdote innocente.*

Che abbiano proferito, o proferiscano bestemmie ereticali contro Dio, la Beata Vergine, e Santi, o procedano a qualche atto di offesa, e disprezzo contra le Immagini, e figure rappresentanti il medesimo.

Che abbiano tenute, o tengano occulte conventicole, o radunanze in pregiudizio, disprezzo, o contra la Religione.

Che abbiano indotto qualche Cristiano ad abbracciare il Giudaismo, o altra setta contraria alla Fede Cattolica, o impedito i Giudei, o Turchi a battezzarsi.

Che non essendo ordinati Sacerdoti s'abbiano con sacrilego ardire usurpato, o si usurpino di celebrar Messa, ancorche non abbiano proferite le parole della Consacrazione: o abbiano presunto di ministrare il Sagramento della Penitenza a' Fedeli di Cristo, ancorche non siasi venuto all'atto dell'assoluzione.

In oltre si dichiara, che quelli, i quali non denuncieranno, come si ordina col presente Editto, non possano essere da alcuno assoluti, se non dal S. Offizio, dopoché avranno in esso giuridicamente rivelati i delinquenti; al che non possono sodisfare con bollettini, o lettere senza nome, e cognome dell'Autore, o con altri modi incerti, de' quali non si tiene conto alcuno nel S. Tribunale.

Si dichiara anche, che con la sudetta espressione de' casi sopra da Noi specificati da rivelarsi, non si escludono gli altri casi spettanti al S. Offizio, che per altro sono compresi ne' Sacri Canoni, Costituzioni, e Bolle de' Sommi Pontefici; né meno col presente Editto s'intende derogato all'altre provisioni canoniche Apostoliche, ed agli altri Editti degli Ordinarj, ed Inquisitori.

Quì potranno i Parochi esporre gli altri delitti, per cui cade la suspicion d'Eresia, già accennati in questo Sinodo tit. 1. cap. 1. num. 10.

Ed affinche del presente Editto non possa pretendersi ignoranza, comandiamo, che sia affisso ne' luoghi soliti di Roma, e si notifichi a i Vescovi delle Città vicine a Roma, nelle quali non sono Inquisitori, acciocche lo pubblichino, ed ordinino, che i Parochi delle loro Diocesi lo leggano ogni anno la prima Domenica dell'Avvento, e la prima Domenica di Quaresima &c.

§. II.

§. II.

SOMMARIO

DELLA BOLLA IN COENA DOMINI;

Ed il Cap. XI. del Sac. Conc. di Trento seſſ. 22. *de Reform.* da pubblicarſi nella Domenica quarta, sì dell'Avvento, come della Quareſima.

Ad tit. 3. *cap.* 4. *num.* 13.

I. LA Santità di Noſtro Signore da parte di Dio Onnipotente, e con autorità Apoſtolica, ſcomunica, ed anatematiza tutti gli Eretici di qualunque ſetta che ſieno, e quei che loro credono, li ricevono, o favoriſcono, ovvero che tengono i loro libri ſenza licenza Apoſtolica, o li leggono, o gli ſtampano; ed ancora gli Sciſmatici.

II. Quei, che da i Decreti, e Ordini del Sommo Pontefice appellano al futuro Concilio Generale, ovvero, che favoriſcono, o conſigliano tale appellazione.

III. I Corſari del mare Mediterraneo, e loro ricettatori, e fautori.

IV. Quei, che tolgono ogni ſorta di roba de' naufraghi Criſtiani, ancorche l'aveſſero trovata ne' lidi del mare.

V. Quei, che nelle loro terre, ſenza legittima facoltà, impongono, accreſcono, o eſigono pedagj, o gabelle nuove.

VI. Quei, che ſotto nome del Sommo Pontefice, o de' ſuoi Miniſtri falſificano lettere Apoſtoliche, o ſuppliche tanto di grazia, come di giuſtizia.

VII. Quei, che a' Turchi, Eretici, e ad altri nemici del nome Criſtiano, e Cattolico mandano, o portano qualſivoglia ſorta di coſe atte ad uſo di guerra, ovvero, che li fanno avviſati delle coſe concernenti lo ſtato della Republica Criſtiana, con danno della Cattolica Religione.

VIII. Quei, che in qualſivoglia modo impediſcono, o difendono chi impediſce il portar le vettovaglie, e l'altre coſe neceſſarie alla Curia Romana.

IX. Quei, che per ſe ſteſſi, o per altri offendono, ſpogliano, o ritengono chi viene alla Sede Apoſtolica, e da eſſa parte: ed ancora quei, che ſenza avere dal Pontefice, o ſuoi Giudici giuriſdizione ordinaria, nè delegata, nondimeno uſurpandoſela ardiſcono di far ſimili violenze contro quei, che ſtanno alla Curia Romana.

X. Quei, che offendono, o favoriſcono chi offende i Pellegrini, che vengono a Roma per divozione, o vi ſtanno, o ne partono.

XI. Quei, che offendono, ritengono, o perſeguitano oſtilmente i Cardinali, Patriarchi, Arciveſcovi, Veſcovi, Legati, e Nunzj della Sede Apoſtolica, ovvero, che gli ſcacciano dalle loro terre, dominj, o che a ciò danno conſiglio, o favore.

XII. Quei, che offendono, o ſpogliano chi corre alla Curia Romana per qualche cauſa, o negozio, ed ancora quei, che offendono Giudici, Procuratori, ed Agenti di detta cauſa.

XIII. Quei, che direttamente, o indirettamente impediſcono l'eſecuzione delle Lettere Apoſtoliche, ovvero degli Auditori, Nunzj, e Delegati Apoſtolici, o che perciò appellano a' Giudici laici, ovvero impediſcono, che alcuno non ricorra alla Romana Curia.

XIV. Quei, che di propria autorità avocano, o levano da' Commissarj Apostolici, o da' Sindici Ecclesiastici a se stessi le cause spirituali, e a quelle annesse, ovvero, che sforzano gli attori ad acconsentire, che si rivochino i Decreti, Inibizioni, e Commissioni a loro favore spedite, o che impediscono l'esecuzione, ancorche ciò facessero sotto pretesto d'impedire la violenza, finche ne supplichino il Sommo Pontefice, se però non proseguiscano tali suppliche avanti sua Santità.

XV. I Giudici secolari, che contro le Leggi Canoniche, tirano direttamente, o indirettamente a i loro Tribunali le persone Ecclesiastiche, ed anche quei, che fanno Statuti, o Decreti in qualsivoglia modo pregiudiziali alla libertà Ecclesiastica.

XVI. Quei, che impediscono a' Giudici Ecclesiastici Ordinarj l'esercizio della giurisdizione loro concessa dalle Leggi, o Costituzioni Canoniche, e dal Concilio di Trento; eziandío se ciò facessero indirettamente con molestare i loro Agenti, o Affini: E quei, che dopo i Decreti di essi Giudici, per eludere il giudizio del Foro Ecclesiastico, ricorrono alle curie secolari, e ne procurano inibizioni, e quei, che le rilassano o eseguiscono, o vi hanno parte alcuna.

XVII. Quei, che usurpano, o senza legittima facoltá sequestrano frutti, proventi, e giurisdizioni spettanti alla Sede Apostolica, o a qualsivoglia persona Ecclesiastica per cagione di Chiesa, o benefizio.

XVIII. Quei, che impongono collette, e pesi alle persone Ecclesiastiche, ed a i Beni loro, o delle Chiese senza licenza Apostolica, o che in qualsivoglia modo in ciò hanno parte, danno consiglio, o favore, di qualunque stato, o dignità, che sieno.

XIX. Tutti i Giudici secolari, Notari, ed Esecutori, che senza licenza della Sede Apostolica s'interpongono nelle cause criminali contro persone Ecclesiastiche, o che stendono a' casi non espressi tal licenza, o se n'abusano.

XX. Quei, che per se stessi, o per altri in qualsivoglia modo occupano le terre, e luoghi spettanti alla Sede Apostolica, o che ne usurpano, o turbano la Giurisdizione, e i loro fautori.

L'assoluzione dalle sudette censure riserva a se il Sommo Pontefice in modo, che nessun' altro possa assolvere, fuorche in articolo di morte, e nemmeno allora, se chi vi è incorso non dá cauzione di dar soddisfazione, e di obbedire a ciò, che dalla Chiesa gli sarà comandato.

E se alcuno di fatto presumerà di assolvere, egli cade nella scomunica, e gli si minacciano anche altre pene.

Si dichiara, e protesta inoltre, che gl'incorsi nelle censure sudette, se non avran cessato di far le cose premesse, con proposito di non commetterle mai più per l'avvenire, ed in quanto a quei, che avessero fatto Statuti contro la libertà Ecclesiastica, se non gli averanno rivocati publicamente, e cancellati da' loro libri, con accertare il Sommo Pontefice di tal rivocazione, non suffragherà loro qualsivoglia assoluzione.

Si comanda ancora agli Ordinarj de' luoghi, che facciano publicare, e dichiarare a i popoli una volta l'anno le censure della presente Bolla: ed a i Confessori, che debbano appresso di se averne il transunto.

Casus Reservati Summo Pontifici.

I. Violatio Clausuræ Monialium ad malum finem.
II. Injicientium violentas manus in Clericos.
III. Simonia realis scienter contracta.
IV. Confidentia Beneficialis.

V. Pro-

V. Provocantium, & pugnantium in duello, juxta Conc. Trid., & Conſtitutionem Gregorii XIII.

VI. Violatio Immunitatis Eccleſiaſticæ circa confugientes ad Eccleſias.

Presbytericidii vero publici abſolutio interdicta eſt etiam omnibus privilegiatis Urbis Confeſſariis vigore Decreti Apoſtolici editi 13. Maii 1711.

Conc. Trid. cap. XI. *ſeſſ.* XXII. *de Reform.*

SE alcun Chierico, o Laico di qualſivoglia Dignità anche Imperiale, o Reale ſarà tanto dominato dall'intereſſe, radice di tutti i mali, che o per ſe ſteſſo, o per mezzo di altri con violenze, o con incuter timore, anche per interpoſte perſone Eccleſiaſtiche, o laiche, o con qualunque arte, o mendicato colore preſumerà di rivolgere in proprio uſo, e di uſurpare le giuriſdizioni, i beni, cenſi, ragioni ancor feudali, ed enfiteutiche, frutti, ed emolumenti di qualſivoglia Chieſa, o di qualſivoglia Benefizio ſecolare, o regolare, o de' Monti di Pietà, o di altri luoghi pii; ovvero qualunque altre rendite, che debbono impiegarſi nelle neceſſità de' miniſtri, e de' poveri, o pure preſumerà d'impedire, che ſiano eſatte, e ricevute da quelli, cui di ragione appartengono; queſto tale reſti ſottopoſto alla ſcomunica maggiore, finattantoche avrà interamente reſtituite alla Chieſa, o ſuo amminiſtratore, o beneficiario dette giuriſdizioni, beni, robbe, diritti, frutti, e rendite da lui occupate, o a lui in qualunque modo pervenute anche per donazione di ſuppoſta perſona, e dipoi ne avrà ottenuta l'aſſoluzione dal Romano Pontefice. Che ſe queſto tale aveſſe il Padronatico di eſſa Chieſa, ſubito, oltre le dette pene, reſti privo anche del juſpadronato. Il Chierico poi, che ſarà fabbricatore, o conſenziente di ſomigliante empia frode, ed uſurpazione, ſoggiaccia alle ſteſſe pene, e reſti privato di qualſivoglia benefizio, e ſi renda inabile ad altro qualunque Benefizio, e ſia ſoſpeſo, ad arbitrio del ſuo Ordinario, dall'eſercizio de' proprj Ordini, anche dopo ſeguita l'intera ſoddisfazione, e dopo averne ottenuta l'aſſoluzione.

NUM. II. §. I.

Inſtruzione per la Dottrina Criſtiana.

Ad tit. 1. *cap.* 2. *num.* 13.

I. NE' giorni di feſta, il dopo pranzo, oltre al ſolito ſegno della campana della Chieſa Parrocchiale, ſubito ſi manderà uno, o due figliuoli de' più diligenti, e divoti, ſecondo la grandezza della Parrocchia, che col campanello vadano per le ſtrade dicendo: *Padri, e Madri, mandate i voſtri figliuoli alla Dottrina Criſtiana; altrimente ne renderete ſtretto conto a Dio.*

II. Si eleggeranno due perſone adulte delle più zelanti, e caritative, col titolo di *Peſcatori*, che avendo le bacchette in mano vadano con piacevolezza ragunando i figliuoli, e le figliuole alla Dottrina; a' quali ſi concedono *cento giorni d' Indulgenza*, ogni qualvolta faranno queſt' opera di pietà. In mancanza de' laici, ſuppliranno i Chierici, e Preti della Parrocchia; e di eſſi ſteſſi ſarà ufficio il fare, che i figliuoli nel tempo dell'eſercizio ſtiano colla dovuta modeſtia, e ſenza ſtrepito in Chieſa.

III. Si divideranno in più Claſſi, ſecondo il numero, e capacità de' Parrocchiani, che ſono obbligati ad intervenirvi; cioè i maſchj da ſette anni ſino a quattordici, e le femine da ſette anni ſino a' dodici. Se i Padri, e le Madri, ed i Padroni per

gli servitori, ed operaj saranno trascurati in mandargli, dopo la terza, e quarta monizione da farsi loro da' Parrochi, verranno da Noi sottoposti (alla relazione del proprio Parroco) all' interdetto personale.

IV. Almen quattro siano le classi per gli figliuoli, e quattro per le figliuole. Nella prima s'insegnerà dal §. *Siete voi Cristiano* fino alla dichiarazione del *Credo*; secondo il metodo della Dottrina piccola del Card. Bellarmino, che s'insegnerà da tutti uniformemente ad esclusione di ogni altra. Nella II. Classe dalla dichiarazione del *Credo* fino a i *Comandamenti di Dio*. Nella III. *da' Comandamenti* fino alle *Virtù Teologali*. Nella IV. dalle *Virtù Teologali* fino al fine.

V. Per ogni Classe siano otto, o dieci distribuiti in modo di circolo, ed in ognuna presederà col titolo di *Maestro* un Sacerdote, o un Chierico, o altra persona delle più intendenti, e più pratiche della Dottrina Cristiana; in maniera che però il Parroco assista, dirigga, e regoli il tutto, proccurando di essere tutto in tutte, e tutto in ciaschedduna delle sudette Classi.

VI. Se vi fossero degli adulti, che non sapessero bene i Misterj più principali della nostra Fede, e le cose più necessarie a conseguir l'eterna salute, alla relazione del proprio Parroco, verranno da Noi astretti, sotto la pena dell' interdetto dall' ingresso della Chiesa, ad intervenire al Catechismo, ed alla breve Instruzione, che si farà in fine della Dottrina, come in appresso, num. 8.

VII. L'esercizio d'insegnare dovrà durare mezz' ora; la qual terminata si collocheranno i figliuoli, e figliuole di ciascuna Classe, non più in circolo, ma una parte in faccia all'altra, e si farà per un' altra mezz' ora la disputa, la quale consisterà in fare, che un figliuolo, una figliuola interroghi l'altro, e l'altra: e fallando, sia corretto da' compagni più pratici della medesima Classe.

VIII. Finita la disputa, si farà *l' Istruzione breve*, cantandosi da due posatamente, e rispondendo tutti i Parrocchiani, che sono insieme in Chiesa, le cose seguenti nella materna lingua, cioè 1. Il segno della S. Croce. 2. Il Credo. 3. L' Orazione Domenicale. 4. La salutazione Angelica. 5. I Precetti del Decalogo. 6. I precetti della Chiesa. 7. I sette Sagramenti. 8. Gli atti di Fede, Speranza, Carità, e Contrizione; ed in ultimo si reciteranno le Litanie della B. V. M.

§. II.

Formula juramenti a Ludimagistris emittendi.

Ad tit. 1. cap. 2. num. 15.

EGO N. juro, me, quantum humana imbecillitas poterit, exacte servaturum decretum Sacrosancti Concilii Lateranensis V., quo statuitur,, ut Magistri Scholarum, & Præceptores, pueros suos, sive adolescentes, ne dum in Grammatica, & Rhetorica, ac ceteris hujusmodi erudire, & instituere debeant; verum etiam docere teneantur ea, quæ ad Religionem pertinent, ut sunt præcepta divina, articuli Fidei, sacri Hymni, & Psalmi, ac Sanctorum vitæ: diebusque Festivis nihil aliud eos docere possint, quam in rebus ad Religionem, & bonos mores pertinentibus; eosque in illis instruere, hortari, & cogere, in quantum possint, teneantur; ut ne dum ad Missas, sed etiam ad Vesperas, divinaque Officia audienda, ad Ecclesias accedant, & similiter ad prædicationes, & sermones audiendos impellant, nihilque contra bonos mores, aut quod ad impietatem inducat, eis legere possint ,,. Sic me Deus adjuvet, & hæc sancta Dei Euangelia.

§. III

§. III.

Formula degli Atti delle Virtù Teologali.

Ad tit. 1. cap. 2. num. 24.

ATTO DI FEDE.

IO credo fermamente, mio Dio, perche Voi, che siete prima, ed infallibile verità, così avete rivelato alla Santa Chiesa, che siete un Dio solo in tre persone Divine, uguali, e distinte, che si chiamano Padre, Figliuolo, e Spirito Santo. Credo, che la seconda di queste persone, cioè il Figliuolo si fece Uomo, morì per noi in Croce, risuscitò, salì al Cielo, e di la ha da venire a giudicare i vivi, ed i morti, per dare a i buoni per sempre il Paradiso, ed a i cattivi le pene eterne dell' Inferno; e finalmente credo quanto crede, ed insegna la santa Chiesa Cattolica: e protesto di volere in questa santa Fede viver sempre, e morire.

ATTO DI SPERANZA.

DIO mio, perche siete infinitamente potente, misericordioso, e fedelissimo nelle vostre promesse, spero da Voi il perdono de' miei peccati, la grazia vostra in questa vita, e la gloria eterna nel Cielo, per i meriti di Gesù, e per mezzo delle buone opere, che confido, e voglio fare coll'ajuto vostro.

ATTO DI CARITA'.

DIO mio, perche siete infinita Bontà, vi amo con tutto il mio cuore, e sopra ogni cosa; e per amor vostro amo il prossimo mio come me stesso.

ATTO DI ATTRIZIONE, E CONTRIZIONE

SIgnor mio Gesù Cristo mi pento con tutto il cuore de' miei peccati, per l'Inferno, che con essi ho meritato, e per il Paradiso, che ho perduto; ma molto più me ne pento, perche con essi ho offeso voi, mio Dio, sommo, ed infinito Bene; e propongo fermamente di non peccar mai più in avvenire, e di fuggire le occasioni prossime di peccare, e quanto potrò, ancora le altre.

Num. III.

Particola della Circolare sopra i Fratelli correttori delle Bestemmie.

Ad tit. 1. cap. 4. num. 3.

FIN da' principj del suo glorioso Pontificato &c. A forza di tanti mezzi adoperati dal sommo zelo di Nostro Signore avendo inteso con sollievo dell'animo suo il notabil profitto, che ne ha conseguito, sempre instancabile nella sollecita cura del comun

comun bene ſpirituale, ha voluto ancora, che per mezzo di queſta Sac. Congr., ſi conforti V. S. a ſeguitarne gli eſempj, procurando, che in coteſta Città, e Dioceſi ſi uniſca a qualche Confraternita già eretta, e compoſta di perſone le più accreditate, fra le quali ve ne ſiano di diſtinte in naſcita, pietà, e dottrina, anche queſto S. Inſtituto (*de' Correttori delle Beſtemmie*) con quelle Regole, che le ſi accludono, e che potrà adattare alla qualità de' luoghi, non dubitando, che ella a tenore delle pene ſtabilite da' Sacri Canoni, e dalle Leggi, e Coſtituzioni Apoſtoliche, non ſia per punire con eſemplarità di caſtigo publico, e rigoroſo anche di carcere per più giorni col ſemplice vitto di pane, e di acqua que' ſcelerati, che abuſandoſi di ogni ſpirituale rimedio, in vano, e con diſprezzo nominano, e maledicono il Santiſſimo Nome di Dio, della ſua S. Madre, e de' Santi.

REGOLE PER DETTI FRATELLI.

I. TUtte le perſone, che ſaranno aggregate a queſta Confraternita, dovranno riconoſcere per loro Capo l'Ordinario, e ſuoi Succeſſori, procurando d'impiegare ogni loro opera, e ſtudio per adempire tutte quelle coſe, le quali ſaranno loro propoſte per l'avanzamento di un'opera sì lodevole, e ſanta.

II. Dovranno tutti congregarſi in quel luogo, ed in quelle giornate, che ſaranno deſtinate dall' Ordinario, o dal Guardiano, e Capo della ſteſſa Congregazione, a fine di conferire circa i mezzi più facili, e proprj per l'eſtirpazione di un ſimil vizio, e di ſtabilire i giorni, ne' quali dovranno li Fratelli, che ſaranno preſcelti, coperti con il cappuccio, quando l'Ordinario così creda più eſpediente, andare a due per due in giro per la Città, e Luoghi a fine d'invigilare alla fraterna, e caritativa correzione de' Beſtemmiatori.

III. Avranno l'avvertenza di non laſciar mai ſenza queſta Pia Opera, le giornate di Feſta, nelle quali il popolo è più numeroſo, e pur troppo accadono maggiori ſcandali, girando ſopra tutto per le botteghe, oſterie, bettole, e ridotti.

IV. Quando ſentiranno qualche beſtemmia, pregheranno il beſtemmiatore (anche inginocchiandoſi avanti di lui, ſe ciò ſtimaſſero opportuno, e neceſſario) di ricordarſi, che Iddio è il ſuo Creatore, e Benefattore, e che gli ha dato la lingua per lodarlo, e ringraziarlo, e non per diſprezzarlo, e maledirlo, dicendogli poche, e peſanti parole con tutta la carità, e ſommiſſione.

V. Diſtribuiranno nel giro, che anderanno facendo per tutte le botteghe, e caſe, un ricordo ſtampato del tenore, che s'inſeriſce nel fine delle preſenti Regole.

VI. Sarà cura del Prelato di deſtinare tre giorni dell' anno in tre diverſe Chieſe per le Prediche da farſi contro il ſudetto vizio della beſtemmia col precedente invito ſtampato, ed affiſſo, ed avrà particolare attenzione, che da' Sagri Oratori ſi perſuadano gli aſcoltanti a correggere caritativamente i delinquenti, ed a denunciarli in caſo, che non giovino le ammonizioni.

VII. Saranno obbligati li medeſimi Fratelli di eſortare con dolcezza, ed a' tempi opportuni li Padri di Famiglia, Maeſtri di Scuola, Mercadanti, Capi delle Arti, e qualunque ordine di Perſone ad invigilare, perchè li loro figlj, ſcolari, ſervidori, ed operaj non beſtemmino, corregendoli, caſtigandoli, e denunciandoli a' Superiori, e ad impedire, che non converſino con gente di ſimil vizio, e ſenza timor di Dio.

VIII. Dovranno li Confratelli eſſere li primi a dar buon eſempio nel parlare modeſto, nell'eſemplarità de' coſtumi, e nell'umiltà, e manſuetudine per ricavar profitto nella correzione degli altri.

IX. Fa-

IX. Faranno ogni tre mesi una Comunione Generale in quella Chiesa grande, e capace di maggior numero di popolo, che sarà dal Prelato destinata a tale effetto, ed anche in questa occasione si farà una breve esortazione per confermare il popolo ne' santi proponimenti di fuggire questo vizio esecrando.

X. Finalmente siccome questi Confratelli dal canto loro con santo coraggio adempiranno le proprie incombenze, così dovranno gli Ordinarj, e Governatori con pubblico Editto provvedere, che se alcuno avrá ardire di motteggiare, disprezzare, o rispondere ingiuriosamente a qualunque Fratello, che con caritá lo corregga, sará severamente, ed irremissibilmente anche per la prima volta punito con tre tratti di corda da darsi in pubblico, se sarà uomo, e della galera anche perpetua, quante volte alle parole si unissero gl'insulti; ed alla frusta, e carcere perpetuo, se sarà donna, oltre le pene pecuniarie da applicarsi a' Luoghi Pii secondo la qualitá, e grado delle persone delinquenti.

XI. Questa Confraternita (lasciando fermo ad arbitrio dell'Ordinario il Titolo di quella, alla quale sarà unita) riconoscerà per Protettrice la Santissima Vergine, ed il Santo Angelo Custode, recitando ogni volta, che dovrá adunarsi, le Litanie con l'Orazione: *Concede misericors Deus fragilitati nostræ præsidium &c.* al S. Angelo Custode, con il Salmo: *Laudate Dominum omnes Gentes &c.* e l'Orazione: *Deus qui culpa offenderis, & pœnitentia placaris &c.*

RICORDO DA DISTRIBUIRSI IN TUTTE LE BOTTEGHE, E CASE.

Fratelli dilettissimi, astenetevi dalle Bestemmie, con ricordarvi:

1. CHe DIO vi sente.
2. Che DIO presto vi ha da giudicare sopra ogni parola, molto più sopra le bestemmie.
3. Che DIO vi ha dato la lingua per lodarlo, e benedirlo, e non per offenderlo, e disprezzarlo.
4. Che se vi abusate del Nome di DIO in vita, non saprete, e non potrete invocarlo per vostro ajuto in morte.

Indulgentiæ ex Const. Bened. XIV. incipien. Ad execrabile *dat. 6. Septembr. 1746.*

AD execrabile &c. Ut autem earumdem Archiconfraternitatum, & Confraternitatum Confratres ad Regulas, Constitutionesque præfatas observandas excitentur, & ferventius operi prædicto incumbant, de Omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus, & singulis virilis sexus tantum Christifidelibus, qui dictas Archiconfraternitates, seu Confraternitates in posterum ingredientur, die primo eorum ingressus, si vere poenitentes, & confessi Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, plenariam: ac tam descriptis, quam pro tempore ibidem describendis Confratribus in cujuslibet eorum mortis articulo, si etiam vere poenitentes, & confessi, ac sacra Communione refecti, vel quatenus id facere nequiverint, saltem contriti Nomen JESU, ore si potuerint, sin minus corde, devote invocaverint, pariter plenariam: nec non iisdem, & pro tempore existentibus Confratribus hujusmodi vere quoque poenitentibus, & confessis, ac sacra Communione refe-

refectis, qui Ecclesiam, seu Cappellam, vel Oratorium suarum respective Archiconfraternitatum, seu Confraternitatum in tribus anni festis diebus per eosdem Archiepiscopos, & Episcopos, seu Ordinarios quoscumque semel tantum eligendis, ac specificandis a primis vesperis usque ad occasum solis dierum hujusmodi quolibet anno devote visitaverint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, blasphemiæ, & hæresum extirpatione, ac S. Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, quo die præfatorum id egerint, Plenariam similiter omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino concedimus. Quoties vero Confratres supradicti Congregationibus publicis, aut privatis earumdem Archiconfraternitatum, seu Confraternitatum ubivis faciendis interfuerint, vel devium aliquem ad viam salutis reduxerint, aut quodcumque aliud pietatis, seu charitatis opus ad supradictum blasphemiæ vitium evellendum tendens exercuerint, toties ipsis pro quolibet prædictorum operum exercitio centum dies de injunctis eis, seu alias quomodolibet debitis poenitentiis in forma Ecclesiæ consueta relaxamus. Ut autem publicæ fidelium preces ad hunc finem adjunctæ uberiores a Deo impetrent fructus coelestium munerum, & spiritualium gratiarum thesauros, quorum dispensationem nostræ fidei commisit Altissimus, largiter etiam erogare volentes, omnibus, & singulis utriusque sexus Christifidelibus, vere poenitentibus, & confessis, qui Ecclesiam, seu Ecclesias in quibuslibet Civitatibus, & locis status nostri Ecclesiastici ab Ordinariis pariter respective designandam, seu designandas, in qua, seu quibus Communio generalis de eorumdem Ordinariorum licentia in quatuor anni feriatis, vel non feriatis, seu Dominicis diebus per ipsosmet Ordinarios pro tempore existentes specificandis agetur, iisdem diebus devote visitaverint, ibique Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, ac, ut præmittitur, pro Christianorum Principum concordia, blasphemiæ, & hæresum extirpatione, ac S. Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, quo die præfatorum id egerint, etiam plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem in Domino concedimus, & elargimur. Insuper iisdem Christifidelibus, qui publicis concionibus, seu Prædicationibus in supradictis, vel aliis Ecclesiis ab earum similiter respective Ordinariis, juxta memoratas S. Caroli Borromæi regulas, specificandis, ter in anno contra execrabile scelus, ac vitium hujusmodi faciendis interfuerint, qua vice pariter id egerint, centum itidem dies de injunctis, eis, seu alias quomodolibet debitis poenitentiis in forma Ecclesiæ consueta relaxamus. Cæterum per præsentes &c.

NUM. IV.

Synopsis Edicti contra Defloratores emanati Romæ jussu S. M. Clem. XII. 13. Sept. 1736.

Ad tit. 1. cap. 5. num. 5.

I. STatuitur, ut in suo robore manentibus poenis, quas in similes delinquentes sacri decreverunt Canones, stuprator poenæ quoque corporis afflictivæ subjiciatur, quæ extendi quoque possit etiam ad triremes, si laicus; & ad ergastulum, aut relegationem, judicis arbitrio, si Clericus stuprator fuerit, juxta diversas casuum circumstantias, gradus, & conditionis, præsertim juxta diversam fraudem, & seductionem adhibitam.

II. Stuprata puella poenæ quoque corporis afflictivæ subjicitur, quæ extendi etiam possit, judicis arbitrio, ad carcerem usque, pro diversis circumstantiis casuum, gradus, & con-

& conditionis, & præsertim juxta majorem, minoremve fraudem, & seductionem, quam passa sit, vel adhibuerit stuprata Puella.

III. Decernitur, ut dum stuprum secutum sit ex spe, & promissione futuri matrimonii, deflorata Puella actionem habere non possit in defloratorem, ut promissum adimpleat, nisi coram Judice legitime, & omnino concludenter probaverit obligationem defloratoris ex illa promissione contractam; firma tamen remanente quacumque alia actione, quam puella in defloratorem habere possit. Declaratur vero, legitimam, atque concludentem probationem satis non esse ad cogendum defloratorem ad matrimonium ineundum, quod promiserat, quoties inter contrahentes tanta sit conditionis disparitas, ut ex tali matrimonio magnum secuturum esset scandalum, & familiæ ignominia. Eo tamen in casu deflorator neutiquam absolutus declaratur ab obligatione, quam habet compensandi damna &c.

IV. Quantum ad puellæ parentes, consanguineos, aliosque, quibus, vel naturæ jure, vel positiva aliqua lege, ejusdem puellæ cura, & educatio concredita sit, & ad quos pertinet de stupro secuto causam ad judicem deferre, & accusare, dum rei probentur aut lenocinii, aut conniventiæ, statuitur, ut actionem omnino amittant petendi dotem nomine defloratæ, (intacto semper remanente jure, quod defloratæ competat) & aliam quamcumque actionem, quæ eorum favore intentari posset pro damnis, & interesse; atque decernitur, in hujusmodi casibus quicquid damnum, & interesse deberetur delinquentibus, quod Judicis arbitrio taxandum est, juxta diversas circumstantias, a Fisco exigendum esse, & ab eodem pro arbitrio in pios usus erogandum.

V. Ultra amissionem antedictæ compensationis, pœnas corporis afflictivas contra eosdem stabiliendas decernitur; videlicet, Patres, Matres, Fratres, aliosque, ad quos spectet cura, & custodia puellarum, dum rei aperti lenocinii probentur, pœnæ subjiciendos injungitur carceris, aut triremis decem annorum, juxta diversitatem sexus. Si vero non aperti lenocinii, sed solius conniventiæ rei fuerint, triremibus, aut respective carceri subjiciendos septem annorum, pro Judicis arbitrio, qui pro diversitate casuum, & personarum, pœnam decernet simplici negligentiæ debitam.

VI. Servi vero, ancillæ, familiares, aliique stipendio conducti homines, quorum ope, auxilio, aut consilio stuprum secutum sit, vel triremibus ad septem annos, vel carceri, ut supra, subjiciantur; atque omnes generaliter, licet domestici non fuerint, si lenocinii rei convincantur, quinque annis carceris, vel triremis pœna puniantur; arbitrio tamen judicis committitur, pœnam ad majus quoque tempus extendere, juxta diversas circumstantias casuum &c.

VII. In omnibus autem supradictis casibus, conniventiæ, vel lenocinii rei, antequam ad triremes mittantur, vel carceribus addicantur, per Urbem circumduci debent cum *Mitra*, & infamiæ cartam ferentes, in qua sit eorum conscriptum delictum, ut fieri in iis solet, qui fustigatione puniuntur &c.

NUM. V.

Synopsis Cæremonialis parvi pro minoribus Ecclesiis Parochialibus editi a S. M. Benedicto XIII.

Ad tit. 2. *cap.* 2. *num.* 6.

PRO FER. V. MAJORIS HEBDOMADÆ.

HOra congrua, Rector Ecclesiæ Missam celebraturus induit se paramentis Missal ibus albi coloris, & interim primus Clericus accendit candelas in Altari majori, a ptat Calicem in medio ejus, & retro illum Pyxidem cum Particulis. Deinde idem celebrans præcedente primo Clerico, & post eum secundo cum tertio, manibus junctis procedit tecto capite ad Altare, ubi Missam de die celebrabit cum cantu, si fieri potest, sine Ministris. In eadem Missa ultra Hostiam consuetam consecratur & alia, & Particulæ pro Communione fidelium, & pro infirmis. Dum celebrans dicit orationem ante Communionem, primus Clericus portat ex Abaco ad Altare Calicem vacuum cum Palla, Patena, Velo albi coloris, & vitta serica. Idem celebrans sumpto Sanguine, & cooperto Calice, ex quo enim sumpsit, ponit alterum Calicem a primo Clerico delatum in medio Corporalis, & detegit, deinde genuflectit, & alteram Hostiam consecratam in eo reponit, còoperit Palla, & Patena inversa, velumque desuper expandit; quo facto, facit Communionem Clericorum apud Altare juxta morem consuetum cum debitis genuflexionibus, deinde virorum, & mulierum ad cancellos.

Peracta Communione, celebrans ad Altare cooperit Pyxidem, eamque reponit in Tabernaculo; postea prosequitur Missam cum iisdem Ritibus, & cæremoniis, ac si esset expositum SS. Sacramentum ad Altare. Sumpta ab eodem celebrante ablutione digitorum, Calix Missæ defertur a primo Clerico ad credentiam. Interim accenduntur candelæ in sacello sepulchri, disponitur Baldachinum, seu umbella, & distribuuntur cerei pro sodalibus, si adsint, vel cultoribus de populo.

Finita Missa, accedit ad medium Altaris, genuflectit, & per viam breviorem descendit ad planum Epistolæ, ibique per manus Clericorum deponit Planetam, & Manipulum, & accipit Pluviale albi coloris. Sacerdos sic indutus per anteriorem viam redit ad medium Altaris, ubi flectit utrumque genu; deinde stans imponit thus in thuribulo, ministrante aliquo acolytho, sine osculis, & benedictione; tum iterum genuflexus Sacramentum incensat triplici ductu, postea sumit velum humerale, adjuvante aliquo acolytho, & surgens ascendit ad suppedaneum Altaris, genuflectit, deinde surgit, & ad cautelam firmat velum Calicis ligula serica. Accipit deinde Calicem sinistra per nodum, submittens eam velo, & dexteram ponit supra Calicem, supra quam secundus Clericus extendit extremitates ambas veli humeralis.

Si nulli sint cantores, ipsemet celebrans facie ad Populum conversa, incipit Hymnum *Pange lingua &c.*, postque statim incipit Processio, in qua proceditur ordine sequenti.

Primo, procedunt sodales, si qui sunt, vel pii viri cum luminibus. Secundo, Crux processionalis delata a tertio Clerico. Tertio, primus Clericus cum thuribulo fumigante. Quarto, celebrans sub Baldachino, vel sub umbella, & a sinistris ejus Clericus elevans ejus vestis anterioris extremitates, dum descendit gradus, vel ascendit, & recitans cum eodem Sacerdote *Pange lingua &c.* illumque prosequendo.

Cum

Cum perventum fuerit ad facellum, omnes se disponunt per duas partes, ita ut celebrans, & thuriferarius transire possint per medium illorum, deferens vero Crucem sistet e regione facelli. Celebrans ascendit ad Altare ejusdem facelli; & deponit Calicem super Corporale extensum in ejus mensa, & deinde descendit primum gradum, ac genuflexus in suppedaneo, deponit velum humerale. Interim deferentes Baldachinum asportant illud in locum congruum; tunc celebrans surgens, imponit incensum in thuribulum sine benedictione, & sine osculis, & utroque genu procumbens, inclinato profunde capite antea, & post, Sacramentum incensat triplici ductu, recitantibus interim Clericis ℣. *Tantum ergo Sacramentum &c.*

Facta incensatione surgit, & genuflexione iterum facta, postea Calicem in capsula reponit, eamque claudit, deinque descendit ad secundum, vel infimum gradum, ubi parumper orat; deinde surgit, & facta iterum genuflexione ambobus genibus in plano, per breviorem viam recedit, præcedente Cruce, medius inter duos Clericos, & revertitur ad Altare majus; ibique facta genuflexione ascendit ad suppedaneum, indeque extrahit e Tabernaculo, & defert Pyxidem, in qua sunt Particulæ, præcedentibus duobus Clericis cum candelis accensis ad locum, ubi est Calix reconditus, vel ad alium locum paratum; quo facto pergit in Sacristiam, ubi deponit paramenta alba, sed non albam; postea accedit in Chorum, ubi incipit, & prosequitur Vesperas sine cantu, quibus finitis sumit stolam violaceam super albam pendentem ante pectus, & procedit ita indutus ad denudationem Altaris, adjuvante aliquo Ministro, seu pluribus, dicens Antiphonam: *Diviserunt sibi &c.*, & Psalmum *Deus Deus meus respice in me &c.*, quem interim cantores prosequuntur, si qui forte adsint.

Denudatis etiam aliis Altaribus, si quæ sunt, redit ante Altare majus, ubi post ultimum ℣. Psalmi, & repetita Antiphona, genuflectit cum omnibus aliis, dum aliquis Clericus dat signum salutationis Angelicæ cum crotalo; surgit deinde, & facta genuflexione Cruci cum suis Clericis, revertitur in Sacristiam, ubi paramenta deponit, & gratias Deo agit.

Curare debet Ecclesiæ Rector, ut assidue adsint, qui orent ante SS. Sacramentum in facello sepulchri, & decens numerus cereorum in eo colluceat.

PRO FER. VI. PARASCEV.

De principio Officii usque ad denudationem Crucis.

Hora competenti, datur signum cum crotalo, Clerici accipiunt superpellicea in Sacristia; Celebrans vero induitur Planeta nigra, & procedit cum iisdem, sed ipse tecto capite, illi vero detecto, ad Altare majus, manibus junctis; quo cum pervenerit, ibi procumbit, & orat quasi ultra spatium unius *Miserere*; interim duo acolythi, facta cum ipso brevi oratione, surgunt, & facta genuflexione Cruci, sumunt de credentia mappam, illamque extendunt super mensam Altaris; deinde unus ex illis ponat Missale apertum cum suo cussino super cornu Epistolæ. Celebrans ad monitionem alicujus Ministri surgit a procubitu, & amoto per aliquem Clericum pulvino, ascendit ad Altare, & osculatur illud in medio. Accedens deinde ad cornu Epistolæ legit primam Lectionem cum tractu, deinde dicit *Oremus*, & genuflexus cum omnibus, ipsemet dicit: *Flectamus genua*, & unus ex acolythis primo surgens, dicit: *Levate*, & celebrans subjungit Orationem: *Deus a quo &c.*; deinde legit secundam Lectionem, & tractum, ac successive cantat Passionem integre, nisi forte aliquis Diaconus eam decantet, sicut etiam postea cantat in eodem cornu Epistolæ monitiones manibus junctis, & Orationes mani-

bus extensis, ut in Missali; ante singulas Orationes, octava excepta, idem celebrans genuflexus, prout faciunt & ceteri, dicit: *Flectamus genua*, & unus ex acolythis, *ut supra*, dicit: *Levate*; circa finem Orationum aliquis acolythus tapetem explicat, aptat desuper cussinum, & deinde velum extendit, ubi est collocanda, & adoranda Crux.

De Crucis denudatione, & adoratione.

Dictis Orationibus omnibus, celebrans in eodem cornu Epistolæ Planetam tantum deponit, deinde genuflectit in medio Altaris, & reverenter ipsemet Crucem, quæ est inter candelabra, capit, & primus Clericus accipit Missale, postea celebrans accedit ad angulum posteriorem Epistolæ, facie versa ad Populum, & Clerico sustentante Missale ante illum, incipit manu dextera detegere summitatem Crucis, & ambabus manibus aliquantulum Crucem elevans, gravi voce, dicit: *Ecce lignum Crucis*, & Clerici eadem voce prosequuntur: *In quo salus Mundi pependit*, & genuflectentibus omnibus, præter celebrantem, iidem Clerici subjungunt: *Venite adoremus*; & similiter omnes secunda, & tertia vice, peragunt, ut in Missali.

Discooperta tota Cruce, & pronunciatis tertio prædictis verbis ab omnibus Clericis, unus ex illis ponit lancem a latere sinistro pulvinaris, ad accipiendam oblationem, alter vero Clericus, qui habebat Missale, illud reponit super legile, vel super cussinum, & interim ab alio tertio discooperitur Crux Processionalis, & aliæ Cruces omnes per Ecclesiam; interim celebrans descendens per latus Euangelii portat devote Crucem ambabus manibus elevatam ad locum præparatum, ubi genuflexus eam collocat super velum pulvino superpositum; deinde surgit, & facta genuflexione vadit ad planum cornu Epistolæ, ibique deponit prius manipulum, deinde calceamenta, Clericis adjuvantibus, & ita excalceatus procedit ad adorationem Crucis; qua tertio adorata, & osculata, oblataque pecunia surgit, & facta genuflexione redit ad cornu Epistolæ, & ibi in plano Clerici deponunt & ipsi calceamenta ob specialissimum cultum, quem hac die S. Ecclesia exhibet Cruci, & post celebrantem, ante omnes alios de Populo, adorabunt Crucem eo modo quo celebrans, & reversi ad sua loca calceamenta resument. Post Clericos adorabunt sodales cum saccis, si adsint, deinde viri, ultimo mulieres, omnes bini, devote, ac graviter. Interim primus Clericus assistat adorantibus, secundus, & tertius accedunt ad celebrantem, & alta, & clara voce cum eo improperia recitant. Bauldry *Par.*4. *Cap.*10. *Art.* 10. *num.* 6., & Memoriale Rit. *pag.* 76.

Circa finem adorationis primus Clericus accendit cereos Altaris, secundus vero successive portat ad Altare bursam cum corporali incluso, & super eam purificatorium; extrahit, & explicat corporale, & prope illud in parte Epistolæ extendit purificatorium. Tertius vero Clericus transfert Missale cum legili, & cussino ad cornu Euangelii. Completa adoratione, celebrans reportabit Crucem ad Altare cum debitis genuflexionibus; Clerici vero amovebunt tapetem, pulvinar, velum, & lancem, & apponant ignem in thuribulo, & celebrans, collocata Cruce, descendet ad planum in cornu Epistolæ, ubi resumet planetam, & manipulum, & postea aperto capite accedit ante Altare.

De Processione ad sacellum, & regressu ad Altare cum Sanctissimo Sacramento.

Celebrante ante Altare commorante, incipitur Processio per breviorem viam ad sacellum, ubi asservatur SS. Sacramentum, hoc ordine. Præcedunt sodales, si adsint, Confraternitatis, sive pii viri, deinde thuriferarius cum navicula, & thuribulo non fumi-

fumigante, postea sequitur Crux Processionalis denudata, & delata a tertio Clerico inter duo candelabra, si adsint qui ea deferre possint, denique celebrans cum planeta habens ante ipsum a sinistris secundum Clericum. Interim accenduntur cerei dicti sacelli ab aliquo ministro. Cum pervenerit celebrans ad dictum sacellum, facta genuflexione in plano Cappellæ, surgit, & postea genuflectit in infimo gradu Altaris, ibique orat parumper cum omnibus, deinde surgit, aperit capsulam, genuflectit, descendit ad infimum gradum Altaris, vel remanendo genuflexus in suppedaneo, ut alii volunt, incensat Sacramentum in capsula, inde surgit, & facta genuflexione extrahit e capsula Calicem, quem ponet super Altare; iterum genuflectit, claudit capsulam, si in ea reperiatur Pyxis cum Particulis; alias relinquitur capsula aperta, & præmissa alia genuflexione, descendit primum gradum, & genuflexus in suppedaneo, accipit velum humerale, & surgit, & facta genuflexione, stans accipit Calicem, quem secundus Clericus dicto velo cooperit. Celebrans vertens renes Altari, & faciem ad Populum, intonat voce alta Hymnum *Vexilla Regis prodeunt &c.*; quem cum secundo Clerico prosequitur &c. Revertitur Processio ad Altare ordine sequenti. Primo sodales, seu pii viri cum cereis accensis; post eos Crux Processionalis, deinde thuriferarius continue thuribulum agitans; denique celebrans sub baldachino, vel sub umbella habens secundum Clericum ante se a sinistris.

Cum perventum fuit ad Altare majus, sodales, & pii viri remanent extra cancellos; ibique dispositi cereos accensos usque ad Officii finem in manibus tenebunt. Crux Processionalis reponitur prope credentiam; Baldachinum vero, seu umbella deponitur ante cancellos, & loco proprio collocatur; celebrans accedit ad Altare, & Calicem ponit super corporale, soluta vitta apposita ad cautelam, & velum ejusdem Calicis extendit, ut fit in initio Missæ; deinde genuflectit, surgit, velum humerale deponit, & stans, thus sine osculis, & benedictione in thuribulo ponit, deinde genuflexus ibi in suppedaneo, vel descendens ad infimum gradum, Sacramentum triplici ductu incensat adhuc parvo velo tectum.

De reliquo Officio, & Ritu hujus Feriæ.

Incensato Sanctissimo Sacramento, celebrans surgens accedit ad Altare, & genuflectit, deinde amovet velum de Calice, postea patenam, quam invertens ponit super corporale in medio, postmodum removet pallam, & Calicem accipiens, deponit ex eo Hostiam super patenam, cavens, ne illam digitis tangat, & si forte tetigerit, lavat digitos ibidem in vase ad hoc præparato, & aquam continente, (quam postea ipse celebrans sumet post suam communionem) & digitos statim extergit; tunc celebrans respective prosequitur omnia, ut in Missali disponitur.

Ministrabunt etiam, si fieri potest, aliqui sodales alicujus Confraternitatis in suo habitu, ut omnia convenientiori modo fieri valeant. Expleto Officio, celebrans cotta, & stola indutus reportabit ad locum paratum Hostias, seu Particulas contentas in Pyxide pro infirmis e loco, ubi prius erat Calix cum sanctissima Hostia, &, si aliter fieri non possit, remanebit ibidem.

Reposita dicta Pyxide, ante quam lampas continuo ardeat, omnes genuflectunt, & datur signum meridianum salutationis Angelicæ cum crotalo. Tandem extinguuntur cerei Altaris, & ab acolythis omnia reportantur in suis locis.

PRO

PRO SABBATO SANCTO

De principio Officii usque ad benedictionem Cerei.

EXtra portam Clericus cum Cruce sistit in limine portæ, renes eidem vertens, facie Crucifixi versa ad celebrantem. Celebrans ante mensam collocatam inter ipsum, & Crucem, ibidem stans ex Missali posito super legile, legens benedicit ignem tribus orationibus, deinde unica oratione grana Incensi, quæ dum benedicuntur, primus Clericus accipit forcipe novum ignem benedictum, & ponit in thuribulo.

Celebrans imponit cum benedictione, & osculis incensum in thuribulo, deinde aspergit ignem, & grana, & eadem postea thurificat; idem celebrans post redditum thuribulum thuriferario, deponit pluviale, & stolam coloris violacei, & accipit manipulum, stolamque Diaconalem, & Dalmaticam albi coloris; interim secundus Clericus cum aliquo ligno sulphurato accendit candelam de novo igne, & recondit in laterna, & alius Clericus accipit pateram cum granis Incensi: Celebrans iterum ponit incensum in thuribulo cum benedictione, & osculis, postea accipit arundinem, & procedit ad benedictionem cerei ordine sequenti.

Primo, Clericus cum granis Incensi a dextris, & thuriferarius a sinistris. Secundo, tertius Clericus cum Cruce; Celebrans cum arundine, & alius Clericus cum laterna a sinistris ejus; Clerici cum granis, thuribulo, & Cruce ingrediuntur Ecclesiam, & sistunt quando celebrans ingressus fuerit januam Ecclesiæ. Celebrans ingressus Ecclesiam inclinat arundinem, & accensa ex candela laternæ, sive ex ligno sulphurato una ex tribus candelis arundinis per Clericum, genuflectit, genuflectentibus omnibus, excepto tantum Clerico Cruciferario, & sic genuflexus clara voce dicit: *Lumen Christi*: tum surgentibus omnibus, & Clerici, seu sodales alicujus Confraternitatis, si adsint, respondent: *Deo gratias*, & alia vice facit ut supra, donec pervenerit ad Altare, ut ibi dicat tertia vice: *Lumen Christi*, ut supra.

De Benedictione Cerei.

His omnibus peractis, & data arundine alicui acolytho, seu alicui sodali, celebrans genuflexus (accepto prius libro de manu alicujus acolythi, seu sodalis, ut supra) ante Altare in infimo gradu, prætermisso *Munda cor meum*, dicit tantum: *Jube Domine benedicere*, & ipsemet subdens dicit: *Dominus sit in corde meo, & in labiis meis, ut digne, & competenter annunciem suum Paschale præconium*. Deinde surgit, & facta genuflexione Cruci Altaris, accedit ad legile paratum in plano Evangelii hoc ordine. Primo, thuriferarius habens a dexteris quartum Clericum cum granis Incensi; secundo, tertius Clericus cum Cruce, habens a sinistris secundum Clericum cum arundine; tertio, celebrans cum Missali.

Cum pervenerint ad legile supradicti, apud illud se disponunt in recta linea, ut supra, & vertent faciem sicut celebrans, juxta nostram sententiam, non ad partem Aquilonarem, sed ad Meridionalem, & latera sinistra ad Altare, ut facilius Populus audire possit præconium Paschale.

Celebrans, posito Missali super legili, illud apertum incensat, ut supra diximus. & postea clara, & hilari voce incipit præconium: *Exultet &c.* Ad verba: *Curvat Imperia*, infigit grana Incensi prout in Missali, & ad alia verba: *Rutilans ignis*, accendit cereum ex una candelarum arundinis: ad verba: *Apis Mater eduxit*, quiescit donec quartus Clericus ex cereo per candelulam in virga lampadem, vel lampades accendat. Finito

nito præconio, celebrans claudit Missale, secundus Clericus firmat arundinem in sua basi; tertius deponit Crucem a latere Epistolæ, vel eam defert in sacristiam; deinde præcedentibus thuriferario cum Clerico de granis a sinistris, ac secundo, & tertio Clerico, facta genuflexione Altari, revertitur celebrans in sacristiam, ibique depositis paramentis albis, accipit manipulum, stolam, & planetam coloris violacei.

De Prophetiis.

Celebrans ita paratus, præcedentibus Clericis, procedit ad Altare, & facta Cruci genuflexione ascendit, osculaturque illud in medio, deinde accedens in cornu Epistolæ, super Missali ab aliquo acolytho ibi asportato, alta voce legit duodecim Prophetias, Orationes, & tractus, genuflectens cum omnibus, dum ante orationes, excepta ultima, dicit: *Flectamus genua*, cui Clericus surgens respondit: *Levate*.

Si tamen erit numerus sufficiens acolythorum, in plano ante Altare cantare poterunt Prophetias, & tunc celebrans eas submissa voce legit; ita etiam si erit Chorus, omnes tractus cantabit, aliter leget idem celebrans, ut diximus.

Completa ultima oratione, celebrans descendit in planum, & facta genuflexione Cruci procedit ad scabellum, sive credentiam, & ibi deponit planetam, & manipulum.

Si Ecclesia habuerit Fontem Baptismalem, celebrans accipiet pluviale violaceum; si autem Fontem non habet, accedit sine casula ante Altare pro Litaniis, ut infra.

De Benedictione Fontis.

Si benedicendus sit Fons Baptismalis, primus Clericus amovet cereum accensum e candelabro, & accedit ad Altare. Tertius Clericus accipit Crucem, & similiter venit ante Altare. Duo alii Clerici accedunt ad celebrantem sedentem super aliquo scabello, qui surgens incipit alta voce tractum: *Sicut Cervus &c.* quem lente prosequitur cum suis Clericis.

Inchoato tractu, dirigitur Processio ad Fontem, factis debitis reverentiis Altaris hoc ordine. Primo Clericus cum cereo; secundo Clericus cum Cruce; tertio celebrans medius inter duos alios Clericos, recitans tecto capite tractum. Cum ad Fontem pervenerit, peragit omnia, extollendo, & deprimendo vocem, etiamsi non cantet, ut in Missali, & ipsemet asperget populum de aqua, quam benedixit suo tempore, & baptizat in paramentis albis, si aliqui sunt, quos catechizaverit ante Officium, & in Ecclesiam introduxerit eodem modo, quo supra diximus.

De Litaniis, & Missa cum Vesperis.

Completa Fontis Benedictione, incipit Litanias, & revertitur ad Altare, & deposito pluviali procumbit ad Altare, ut supra, si aliquis cantet, vel legat Litanias; si vero ipsemet recitat, tunc non prostratus, sed genuflexus manet, & eo casu, non dicit in fine *Kyrie eleison*, sed discedit ad vestiendum se pro Missa celebranda in paramentis albis, & interim removetur pallium Altaris violaceum, ut appareat album, quod sub ipso positum fuit, & accenduntur candelæ. Ponitur etiam ab aliquo acolytho Calix super Altare, & præparatur Missale super cussino albo; deinde celebrans indutus paramentis albis, revertitur ad Altare (Clerico præcedente) ante cujus gradus facit Confessionem de more cum Psalmo *Judica me Deus &c.* Si adsint aliqui Clerici cantores, sive Laici, qui sciant cantare, poterunt cantare *Kyrie eleison* (licet reliquum Officium sine cantu

cantu celebratum fuerit; sin autem non adsit Chorus, ipse celebrans juxta morem, facta Confessione ascendit ad Altare, & in ejus medio post Orationem *Aufer a nobis*, dicit immediate *Kyrie eleison*, ut alias, cum non legatur introitus. Si hæc Missa, ut dixi, celebratur cum cantu Chori, fieri poterit in ea thurificatio Altaris, etiamsi celebretur ea sine Ministris sacris, non obstante sequenti Decreto: In Missa Conventuali dierum solemnium, quæ absque cantu, & Ministris celebratur, non est facienda thurificatio, ut respondit S. R. C. die 22. Januarii 1701. in una *Camaldulensium ad II. Dubium*: Ex dicto enim Decreto, colligitur, quod ad faciendam hanc thurificationem sufficiat si Missa celebretur cum cantu, etiamsi sine Ministris. Finita autem tali incensatione, tunc dicet *Kyrie* in cornu Epistolæ, & deinde rediens ad medium Altaris cantat, vel dicit *Gloria in excelsis*, & pulsantur campanæ, ut supra diximus.

Post Epistolam celebrans dicit ter *Alleluja*, elevando gradatim vocem, & Clerici post quamlibet vicem in eodem tono repetent illud, & celebrans prosequitur ℣., & tractum. Reliqua omittit, vel dicit prout in Missali. Loco Antiphonæ *Communio*, dicuntur Vesperæ ut in Missali, videlicet, celebrans in cornu Epistolæ dicit Antiphonam *Alleluja &c.*, cum Clericis prosequitur Psalmum *Laudate &c.*, & in fine repetitur *Alleluja*; deinde subdet Antiphonam: *Vespere autem Sabbati &c.*, cum cantico *Magnificat*.

Si Missa sit in cantu, *ut supra*, incensare poterit oblata, & Altare, quod etiam incensabit ad prædictum canticum *Magnificat*.

Finita Missa, celebrans, præcedente Ministro deferente Missale, redit in Sacristiam de more. Minutiores Ritus, & Cæremonias hic omisimus.

Tandem celebrans, vel alius Sacerdos, paratus cotta, & stola alba, ac velo humerali, reponit Sanctissimum Sacramentum, Clericis, vel aliis faces deferentibus, in Tabernaculo solito.

NUM. VI.

Sac. Congr. Conc. Decret. jussu Vener. Innoc. XI. circa Communionem quotidianam.

Ad tit. 2. cap. 2. num. 8.

CUM ad aures Sanctissimi D. N. fide dignorum testimonio pervenerit, in quibusdam Diœcesibus vigere usum quotidianæ Communionis, etiam in fer. VI. Parasceves, & simul affirmari, eamdem quotidianam Communionem præceptam esse a jure Divino, quin etiam in illius administratione aliquos abusus inolevisse, videlicet, quod aliqui non in Ecclesia, sed in privatis Oratoriis, & domi, imo cubantes in lecto, & non laborantes ulla gravis infirmitatis nota, sumant Sacrosanctam Eucharistiam, quam argentea theca inclusam in crumena, aut secreto illis deferunt Sacerdotes seculares, aut Regulares; aliique in Communione accipiant plures formas, ac particulas, vel grandiores solito; ac tandem quis confiteatur peccata venialia simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo, aut Ordinario. Cum autem hæc Sanctissimus consideranda commiserit Sacr. Congr. Cardinalium Conc. Tridentini interpretum, eadem Sac. Congr., prævia matura discussione super prædictis, unanimi sententia ita censuit. Etsi frequens, quotidianusve Sacrosanctæ Eucharistiæ usus a SS. Patribus fuerit semper in Ecclesia probatus; nunquam tamen, aut sæpius illam percipiendi, aut ab ea abstinendi certos singulis mensibus, aut hebdomadis dies statuerunt, quos nec Concilium Tridentinum præscripsit, sed quasi humanam

manam infirmitatem secum reputaret, nihil præcipiens, quid cuperet tantum indicavit, cum inquit: *Optaret quidem Sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis Fideles adstantes Sacramentali Eucharistiæ perceptione communicarent*. Idque non immerito; multiplices enim sunt conscientiarum recessus, variæ ob negocia spiritus alienationes, multæ e contra gratiæ, & Dei dona parvulis concessa: quæ cum humanis oculis scrutari non possumus, nihil certi de cujusque dignitate, atque integritate, & consequenter de frequentiori, aut quotidiano vitalis panis esu potest constitui. Et propterea quod ad negociatores ipsos attinet, frequens ad sacram alimoniam percipiendam accessus, Confessariorum secreta cordis explorantium judicio est relinquendus, qui ex conscientiarum puritate, & frequentiæ fructu, & ad pietatem processu, laicis negociatoribus, & conjugatis, quod prospicient eorum saluti profuturum, id illis præscribere debebunt. In conjugatis autem hoc amplius animadvertent; cum Beatus Apostolus nolit, eos invicem fraudari, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacent orationi, eos serio admoneant, tanto magis ob Sacratissimæ Eucharistiæ reverentiam continentiæ vacandum, puriorique mente ad coelestium epularum Communionem esse conveniendum. In hoc igitur Pastorum diligentia potissimum invigilabit, non ut a frequenti, aut quotidiana Sacræ Communionis sumptione, unica præcepti formula, aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituantur, sed magis quid singulis permittendum per se, aut Parochos, seu Confessarios sibi decernendum putet; illudque omnino provideat, ut nemo a sacro convivio, seu frequenter, seu quotidie accesserit, repellatur; & nihilominus det operam, ut unusquisque digne pro devotionis, & præparationis modo, rarius, aut crebrius Dominici Corporis suavitatem degustet. Item Moniales quotidie Sacram Communionem petentes admonendæ sunt, ut in diebus ex earum Ordinis instituto præstitutis communicent; siquæ vero puritate mentis eniteant, & fervore spiritus ita incaluerint, ut dignæ frequentiori, aut quotidiana SS. Sacramenti perceptione videri possint, id illis a superioribus permittatur. Proderit etiam præter Parochorum, & Confessariorum diligentiam, opera quoque concionatorum uti, & cum eis constitutum haberi, ut cum Fideles ad Sanctissimi Sacramenti frequentiam (quod facere debent) accenderint, statim de magna ad illud sumendum præparatione orationem habeant, generatimque ostendant, eos, qui ad frequentiorem, aut quotidianam salutiferi cibi sumptionem devoto studio excitantur, debere, sive laici negociatores sint, sive conjugati, sive quicumque alii, suam agnoscere infirmitatem, ut dignitate Sacramenti, aut Divini Judicii formidine discant coelestem mensam, in qua Christus est, revereri; &, si quando se minus paratos senserint, ab ea abstinere, seque ad majorem præparationem accingere. Episcopi autem, in quorum Dioecesibus viget hujusmodi devotio erga Sanctissimum Sacramentum, pro illa gratias Deo agant, eamque ipsi, adhibito prudentiæ, & judicii temperamento, alere debebunt; & ab eorum officio postulari sibi maxime persuadebunt, nulli labori, aut diligentiæ parcendum, ut omnis irreverentiæ, & scandali suspicio in veri, & immaculati Agni perceptione tollatur, virtutesque, ac dona in sumentibus augeantur. Quod abunde continget, si ii, qui devoto hujusmodi studio, divina præstante gratia, tenentur, seque sacratissimo pane frequentius refici cupiunt, suas vires expendere, seque probare cum timore, & charitate assueverint. Quibus Christum Dominum, qui se fidelibus manducandum, & se pretium in morte tradidit, atque in Coelesti Regno se præmium est daturus, precatur Sacra Congregatio, ut suam opem ad dignam præparationem, & sumptionem largiatur. Porro Episcopi, & Parochi, seu Confessarii redarguant asserentes, Communionem quotidianam esse de jure Divino; doceant, in Ecclesiis, seu Oratoriis privatis, ex dispensatione, seu privilegio Summi Pontificis, de manu Sacerdotis sumendam Sanctissimam Eucharistiam, nec eam ullo modo deferendam in crumena,

aut secreto ad existentes domi, vel cubantes in lecto, præterquam ad infirmos, qui ad illam suscipiendam ad loca prædicta accedere non valeant; & ad eos, si ab Ecclesia deferatur, publice, & cum pompa juxta formam Ritualis Romani; si vero ab Oratorio privilegiato, cum forma decenti. Curent etiam, ut circa Communionem in feria sexta Parasceves, Missalis Rubricæ, & Ecclesiæ Romanæ usus servetur. Insuper admoneant, nulli tradendas plures Eucharistiæ formas, seu particulas, neque grandiores, sed consuetas. Non permittant, ut venialium confessio fiat simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo, aut Ordinario. Si Parochi, & Confessarii, etiam Regulares, aut quicunque alii Sacerdotes secus egerint, sciant, se Deo optimo maximo rationem reddituros esse, neque defuturam Episcoporum, & Ordinariorum justam, ac rigorosam animadversionem in contrafacientes, etiam Regulares, etiam Societatis Jesu, facultate ipsis Episcopis, & Ordinariis per hoc Decretum per Sedem Apostolicam specialiter attributa.

Et facta de præmissis omnibus, ac de verbo ad verbum relatione, Sanctitas sua approbavit, ac præsens Decretum typis dari, ac publicari voluit. In quorum &c. Datum Romæ 12. Febr. 1679.

F. Card. Columna Præf.

S. Archiep. Brancaccius Episc. Viterbien. Secret.

NUM. VII.

Particula Encyclicæ S. M. Bened. XIV. incipien. *Ex omnibus*.

Ad tit. 2. cap. 2. num. 14.

IN quo tamen præ oculis habenda est differentia, quæ intercedit inter notorium illud, quo merum aliquod factum deprehenditur, cujus facti reatus in ipsa sola externa actione consistit, ut est notorietas usurarii, aut concubinarii, & aliud notorii genus, quo externa illa facta notari contingit, quorum reatus ab interna etiam animi dispositione plurimum pendet; de quo quidem notorii genere nunc agitur. Alterum enim illud gravibus sane probationibus evinci debet; sed alterum gravioribus, certioribusque argumentis probari oportebit.

Ea vero, quam supra innuimus, certitudo minime adesse dicenda est in aliis casibus, in quibus crimen nititur conjecturis, præsumptionibus, incertisque vocibus, quæ originem suam plerumque debent hominibus aut malo animo affectis, aut qui præjudicatis opinionibus, vel partium studiis ducuntur; quibus dum fides habetur, satis compertum est, tum præteritorum temporum, tum ætatis nostræ experientia, quot modis homines errare, & falli, ac in transversum agi contingat.

Quia vero nonnulli animarum Pastores, Ecclesiæque Ministri, pietate, & zelo commendati, hujusmodi conjecturis, & præsumptionibus deferentes, dum ad Sacrum Viaticum aliquibus ministrandum advocantur, anxii hærent, ne id sine propriæ conscientiæ periculo administrare non possint; certam subnectimus agendi regulam, quam sequantur.

Hoc

Hoc itaque primum animadvertere debent, an scilicet ei, qui extremum Viaticum postulat, quum ante ad sacram mensam accederet, Paschali præsertim tempore, a loci illius Parocho, ubi degebat, Eucharistica Communio administrata fuerit: si enim hæc illi in vita non fuerit denegata, argumento id erit, aut hominem illum ab omni labe immunem, aut saltem non vere notorium peccatorem reputatum fuisse; indeque sequetur, sacrum Viaticum eidem in exitu vitæ publice postulanti denegari non posse; nisi forte, postquam olim ad Eucharisticam mensam admissus fuit, & ante id tempus, quo postrema Sacramenta requirit, aliquid commisisse noscatur, quo publici & notorii peccatoris notam, juxta præmissa, contraxerit.

Ubi autem ex hac specie certum ipsis non suppetat fundamentum, cui insistere valeant; aliunde vero validæ adversus ægrotum præsumptiones, & indicia gravia, & urgentia militent, ob quæ obortum sibi scrupulum rationabiliter deponere nequeant; in his rerum circumstantiis, oportet eos, remotis arbitris, ægrotantem alloqui, eique cum omni lenitate, & mansuetudine, non tanquam disputantes, eumque convincere volentes, ostendere, quæ, & qualia sint indicia, quæ suspectum reddunt ipsius vitæ tenorem; rogantes eum, & obsecrantes, ut resipiscat, in eo saltem temporis articulo, a quo æterna ipsius salutis sors pendet: eidemque præterea demonstrantes, quod, quamvis ipsi parati sint Sanctissimum Corporis Christi Viaticum ei ministrare, ac etiam re ipsa illud ei ministrent, non ideo tamen tutus ipse erit ante Tribunal Christi, sed potius novi, & horrendi criminis reum se constituet, ex quo judicium sibi manducavit, & bibit; cæterum se non alia de causa Sacramentum Corporis Christi eidem ministraturos, nisi ut Ecclesiæ jubenti obtemperent, quæ præter eam, quam habet, curam, ut scandala publica antevertat, pro sua etiam pietate, ægroti ipsius infamiam præcavere studet, & idcirco eum a sacra mensa non repellit, dum ipsum, licet peccatorem in conspectu Domini reputet, non tamen in proprio Tribunali publicum, atque notorium peccatorem agnoscit &c.

NUM. VIII.

Indulgenze concedute a chi accompagna il SS. Viatico da pubblicarsi da' Parrochi.

Ad tit. 2. cap. 2. num. 28.

A Tutti i Fedeli dell'uno, e dell'altro sesso, che accompagnano divotamente il Santissimo Viatico, son concedute da' Sommi Pontefici le seguenti Indulgenze. A chi l'accompagna colla torcia, sette anni, ed altrettante quarantene. A chi l'accompagna senza torcia, anni cinque, ed altrettante quarantene. A chi legittimamente impedito manda la torcia per altri, o la consegna nella Parrocchia, anni tre, ed altrettante quarantene. A chi similmente impedito reciterá un *Pater Noster*, ed un' *Ave Maria*, giorni cento d'Indulgenza; e la medesima Indulgenza di 100. giorni è conceduta alle donne, che senza uscire di casa dicono un *Pater*, ed un' *Ave*, pregando il Signore per l'infermo, che si comunica. Quelli poi, che sono ascritti alla Compagnia del Santissimo Sacramento, guadagnano molto maggiori Indulgenze.

NUM. IX.

Decreta S. C. C. eximentia Canonicos Pœnitentiarios ab Officiis Capitularibus.

Ad tit. 2. cap. 3. num. 23.

DIsputato generali dubio in Congregatione habita die 3. Oct. 1671. = *An Canonicus Pœnitentiarius teneatur assumere administrationem, seu Oeconomiam bonorum, & rerum Capitularium, ut ceteri Canonici, & an etiam Officium punctatoris in Choro?* Resolutum fuit: *Negative* lib. 27. decretor. pag. 211.

In Anagnina Residentiæ 12. Sept. 1676. = *An pro negotiis, seu controversiis Capituli obligari possint Theologus, Pœnitentiarius, aut Canonicus Curatus Cathedralis?* Responsum fuit: *Negative, quoad Theologum eo tempore, quo tenetur legere; quoad Pœnitentiarium, & Curatum negative.*

In Conversana Officior. Capituli 19. Nov. 1729. = *I. An Canonicus Pœnitentiarius teneatur assumere onera, & Officia Capitularia, & præsertim Procurationem Generalem in casu &c.* Responsum fuit: *ad primum Negative*. In Thesaur. Resolut. tom. IV.

NUM. X.

Modus impertiendi Benedictionem in articulo mortis constitutis a S. M. Benedicto XIV. approbatus.

Ad tit. 2. cap. 4. num. 7.

HAbens facultatem a Sede Apostolica delegatam, ingrediendo cubiculum, ubi jacet infirmus, dicat: *Pax huic domui &c.*, ac deinde ægrotum, cubiculum, & circumstantes aspergat aqua benedicta, dicendo Antiphonam: *Asperges &c.*

Quod si Ægrotus voluerit confiteri, audiat illum, & absolvat. Si Confessionem non petat, excitet illum ad eliciendum actum contritionis; de hujus benedictionis efficacia, ac virtute, si tempus ferat, breviter moneat, utque morbi incommoda, ac dolores in anteactæ vitæ expiationem libenter perferat, Deoque sese paratum offerat ad ultro acceptandum quidquid ei placuerit, & mortem ipsam patienter obeundam in satisfactionem pœnarum, quas peccando promeruit. Tum piis ipsum verbis consoletur, in spem erigens fore, ut ex divinæ munificentiæ largitate eam pœnarum remissionem, & vitam sit consecuturus æternam. Postea dicat:

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℟. Qui fecit cœlum & terram.
Antiph. Ne reminiscaris Domine delicta Famuli tui (*vel* Ancillæ tuæ), neque vindictam sumas de peccatis ejus.
Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. Pater noster &c.
℣. Et ne nos inducas in tentationem.
℟. Sed libera nos a malo.
℣. Salvum fac Servum tuum (*vel* Ancillam tuam, *& sic deinceps*).
℟. Deus meus sperantem in Te.

℣. Do-

℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

CLementissime Deus, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui neminem vis perire in te credentem, atque sperantem, secundum multitudinem miserationum tuarum respice propitius Famulum tuum N.. quem tibi vera Fides, & spes christiana commendant. Visita eum in salutari tuo, & per Unigeniti Tui Passionem, & Mortem, omnium ei delictorum suorum remissionem, & veniam clementer indulge, ut ejus anima in hora exitus sui Te Judicem propitiatum inveniat, & in sanguine ejusdem Filii tui ab omni macula abluta, transire ad vitam mereatur perpetuam. Per eumdem Christum Dominum nostrum.

Tum dicto ab uno ex Clericis adstantibus Confiteor &c. *Sacerdos dicat* Misereatur &c. *deinde:*

Dominus Noster Jesus Christus Filius Dei vivi, qui Beato Petro Apostolo suo dedit potestatem ligandi, atque solvendi, per suam piissimam misericordiam recipiat confessionem tuam, & restituat tibi stolam primam, quam in Baptismate recepisti; Et Ego facultate mihi ab Apostolica Sede tributa, Indulgentiam plenariam & remissionem omnium peccatorum tibi concedo. In nomine Patris &c.

Per sacrosancta humanæ reparationis mysteria, remittat tibi omnipotens Deus omnes præsentis, & futuræ vitæ poenas, Paradisi portas aperiat, & ad gaudia sempiterna perducat. Amen.

Benedicat Te omnipotens Deus, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus. Amen.

Si vero infirmus sit adeo morti proximus, ut neque Confessionis generalis faciendæ, neque præmissarum precum recitandarum tempus suppetat, statim Sacerdos benedictionem ei impertiatur.

In vim facultatis Nobis concessæ ex Apostolico Rescripto, subdelegamus ad hanc Benedictionem impartiendam

In Civitate Viterbii Archidiaconum, Archipresbyterum, & Canonicum Poenitentiarium Cathedralis; Archipresbyterum S. Xysti, Priorem S. Angeli, Priorem S. Lucæ, Priorem S. Mariæ Novæ, & Seniorem pro tempore inter Parochos, & utrumque Parochum Ruralem.

In Civitate Tuscanellæ Vicarium Nostrum Generalem, Primicerium, Archipresbyterum, & Canonicum Poenitentiarium Cathedralis, & Priorem Collegiatæ.

In Oppido Vetrallæ Vicarium Foraneum, Archipresbyterum, Parochum S. Jo. Euangelistæ, & Parochum Ruralem.

In reliquis Diœcesios locis Vicarios Foraneos, & Archipresbyteros, seu Parochos cujuscumque Oppidi.

NUM. XI.

Benedictio contra Mures, Locustas, Bruchos, & Vermes noxios.

Ad tit. 2. cap. 6. num. 4.

Antiph. EXurge, Domine, adjuva nos, & libera nos propter nomen tuum.
Psalm. Deus auribus nostris audivimus; patres nostri annuntiaverunt nobis.

℟. Gloriæ

℟. Gloria Patri, & Filio &c. *Et repetitur Antiphona.*
℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini. ℟. Qui fecit coelum, & terram.
℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

PReces nostras, quæsumus Domine, clementer exaudi, ut qui juste pro peccatis nostris affligimur, & hanc murium (*vel* locustarum, *vel* vermium) persecutionem patimur, pro tui nominis gloria ab ea misericorditer liberemur; ut tua potentia procul expulsi (*vel* expulsæ) nulli noceant, & campos, agrosque nostros in tranquillitate, ac quiete dimittant, quatenus ex eis surgentia, & orta tuæ Majestati deserviant, & nostræ necessitati subveniant. Per Christum &c.

OREMUS.

OMnipotens sempiterne Deus omnium bonorum remunerator, & peccatorum maximus miserator, in cujus nomine omnia genuflectuntur coelestia, terrestria, & infernalia, tua potentia nobis peccatoribus omnipotenter concede, ut quod de tua misericordia confisi agimus, per tuam gratiam, efficacem consequamur effectum; quatenus hos pestiferos mures (*vel* locustas, *vel* vermes) per nos servos tuos maledicendo maledicas, segregando segreges, exterminando extermines, ut per tuam clementiam ab hac peste liberati, gratiarum actiones Majestati tuæ libere referamus. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Exorcizo vos pestiferos mures (*vel* locustas, *vel* vermes) per Deum Patrem ✠ Omnipotentem, & Jesum Christum ✠ Filium ejus, & Spiritum Sanctum ✠ ab utroque procedentem, ut confestim recedatis a campis, & agris nostris, nec amplius in eis habitetis, sed ad ea loca transeatis, in quibus nemini nocere possitis; pro parte Omnipotentis Dei, & totius curiæ coelestis, & Ecclesiæ sanctæ Dei, vos maledicens, ut, quocumque ieritis, sitis maledicti (*vel* maledictæ) deficientes de die in diem in vos ipsos (*vel* ipsas) & decrescentes, quatenus reliquiæ de vobis nullo in loco inveniantur, nisi necessariæ ad salutem, & usum humanum. Quod præstare dignetur, qui venturus est judicare vivos, & mortuos, & sæculum per ignem. ℟. Amen.

Postremo Aqua benedicta aspergantur loca infecta.

Benedictio equorum, & animalium.

℣. ADjutorium nostrum in nomine Domini. ℟. Qui fecit coelum, & terram.
℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

OREMUS.

DEus refugium nostrum, & virtus, adesto piis Ecclesiæ tuæ precibus auctor ipse pietatis, & præsta, ut quod fideliter petimus, efficaciter consequamur. Per Christum Dominum &c.

ORE-

OREMUS.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui glorioſum Beatum Antonium variis tentationibus probatum inter mundi hujus turbines illæſum tranſire feciſti, concede famulis tuis, ut & præclaro ipſius proficiamus exemplo, & a præſentis vitæ periculis, ejus meritis, & intercelſione, liberemur. Per Chriſtum Dominum &c.

OREMUS.

BEnedictionem tuam, Domine, hæc animalia accipiant, qua corpore ſalventur, & ab omni malo per interceſſionem Beati Antonii liberentur. Per Chriſtum Dominum noſtrum. ℟. Amen. *Deinde aſpergantur Aqua benedicta.*

NUM. XII.

Ad tit. 3. *cap.* 4. *num.* 6.

HÆredes Beneficiatorum tenentur reſarcire bona, & domos Beneficiorum, necnon ſacris ſupellectilibus Eccleſias providere. *Encycl. Clem. XI. ſub die* 23. *Maii* 1708. *impreſſ. in Appendic. Synod. Fulginat. Baptiſtelli fol.* 167., *Urſaya in Miſcellan. Sacr.*, & *profan. primo*, *littera B. num.* 29.

Beneficiatus deceſſor reddere tenetur ſucceſſori ſumptus reparationum a ſe omiſſarum in bonis Eccleſiæ, ex firmatis per *Rot. in Roman.*, *ſeu Rhegien. Reparationum* 4. *Mar.* 1746. §. 3. *cor. Eminentiſſimo D. Card. Caprara*; & refertur *in fol. Theſaur. Reſolut. S. Congr. Conc. tom.* xxx. *in Novarien.* 12. *Dec.* 1761. §. Poſt auditum.

NUM. XIII.

S. C. C. Reſolutiones circa adminiſtrationem pii legati quondam Dominici Guglielmini in Oppido Balneariæ.

Ad tit. 3. *cap.* 4. *num.* 9.

VIterbien. Dotium 11. Apr. 1761. In Theſaur. Reſolut. tom. xxx.

I. An puellæ deſcendentes a Fratribus, & Sororibus Sentiæ uxoris Teſtatoris ſint præferendæ in ſubſidio dotali ſc. 50., ſaltem uſque ad quartum gradum? ℟. *Ad I. Affirmative*, & *amplius*.

II. An deſcendentes ultra quartum gradum a Sororibus Teſtatoris ſint dotandæ ſaltem in ſc. 50.? & uſque ad quem gradum ulteriorem ſit facienda hæc dotatio? ℟. *Ad II. Negative*, & *amplius*.

III. An in primo gradu ſint computandæ tam ipſæ Sorores Fundatoris, quam Sorores, & Fratres Sentiæ, ſeu potius illarum filiæ? ℟. *Ad III. Negative ad primam partem*, *affirmative ad ſecundam*, & *amplius*.

IV. An eorumdem Graduum probatio facienda ſit coram Epiſcopo, ſive illius Vicario Generali, præſentibus Curatis, vel coram ſolis Curatis? ℟. *Ad IV. Negative ad primam partem*, *affirmative ad ſecundam*.

V. An ſit determinandus numerus ſubſidiorum dotalium puellis extraneis diſtribuendorum

rum post deficientiam dd. graduum Consanguineorum testatoris, ejusque uxoris; seu potius eadem subsidia sint distribuenda juxta quantitatem fructuum cujuslibet anni ad rationem sc. 50. pro quolibet subsidio ad formam Testamenti?

VI. An electio decem puellarum pauperiorum Presbyteris Curatis per Testatorem injuncta, & illarum extractio pro assecutione subsidiorum, sit facienda cum Episcopi licentia, & approbatione, ejusque respective, aut Vicarii præsentia, seu potius independenter permittenda sit eisdem Curatis? ℟. *Ad V., & VI. Negative ad primam partem, affirmative ad secundam, & amplius.*

VII. An sit permittenda tam Presbyteris Curatis, quam duobus coadjutoribus nunc positis in locum alterius eorum, merces æqualis annui sicuti unius pro quolibet a Testatore præfixi in Testamento, seu potius illis sit augenda? ℟. *Ad VII. Negative, & servetur solitum.*

VIII. An eisdem Curatis sit respective injungendum onus annuatim revidendi computa exactoris? ℟. *Ad VIII. ad formam Testamenti, salvo jure Eminentissimi Episcopi revidendi computa, & removendi exactorem prout de jure, & amplius.*

IX. An rationes exactoris a Curatis dispunctæ deferendæ sint ad Episcopum, eidemque danda facultas illas iterum examinandi, & exactorem removendi in casu detectæ illius negligentiæ, aut fraudis, alteriusque electionem demandandi sub idonea Fidejussione? ℟. *Ad IX. Provisum in antecedenti.*

X. An sit statuenda merces Exactoris, sive Oeconomi prædictæ hæreditatis Dominici Guglielmini ad rationem, vel quatuor, vel quinque pro quolibet centenario redituum exactionis; seu potius in qua summa? ℟. *Ad X. Affirmative arbitrio Eminentissimi Episcopi.*

XI. An eadem Hæreditas sit liberanda ab onere annuæ præstationis sc. 70. monetæ erga Hospitale Projectorum Viterbii, & a censu Viglioni in sorte sc. 1000. monetæ debito eidem Hospitali, mediante assignatione Capitalium, vel alio modo magis proficuo, in casu &c. ℟. *Ad XI. Ad Dominum Secretarium ad mentem.*

NUM. XIV.

Formula Juramenti a quolibet proviso de aliquo Canonicatu in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis præstandi coram Capitulo, statim post adeptam possessionem.

Ad tit. 4. cap. 2. num. 4.

EGO N. provisus de Dignitate, *vel* Canonicatu in hac Ecclesia Cathedrali (*seu* Collegiata) Sancti N. juro, me bona, res, & possessiones ad eumdem (*seu* eamdem) pertinentes, & pertinentia non venditurum, donaturum, pignoraturum, aut alio quovis modo contra juris dispositionem alienaturum; imo alienata pro posse recuperaturum, semperque defensurum. Juro insuper statuta omnia hujus Ecclesiæ ab Episcopo nostro Eminentissimo probata, & rationabiles, honestasque consuetudines pro viribus servaturum, munusque Punctatoris, quando ad me spectabit, sincere, & fideliter impleturum. Sic me Deus adjuvet, & hæc sancta Dei Evangelia.

Num. xv.

NUM. XV.

Nonnulla Sac. Conc. Congr. Decreta ad varias harum Constitutionum materias pertinentia.

IN *Verulan.* Visitationis Sacrorum liminum 21. *Jan.* 1719. *Dub. III.* An tempore Quadragesimæ Canonici Cathedralis Ecclesiæ teneantur assistere concioni, ita ut permissum esse ipsis non debeat, decantato Vespere, ab Ecclesia discedere, & concioni non assistere in casu &c.? S. C. Respondit. Ad III. *detur Decretum in Nicien.* 1628., quod sic habet „ Canonicos legitime non impeditos tempore Quadragesimæ quotidianis concio„ nibus interesse debere; & ideo Episcopum decretum edere posse, ut Canonicis nun„ quam liceat prædicto tempore ab Ecclesia abesse, nisi de ipsius, vel ejus Vicarii li„ centia „ *In Thesaur. Resolut. tom.* 1.

Episcopus potest decretum edere, ne Canonici, & alii de Capitulo discedant ab Ecclesia tempore concionis, & quod illi intersint quotidie sub poena amissionis distributionis illius diei, in qua defecerint. *S. C. Ep. plur.*, *& S. C. C. in Melevitan. 9. Apr.* 1707. *& Congreg. partic. in Casalen.* 11. *Maji* 1708. *ad* 19. *&c. V. Ferraris in Biblioth. v.* Episcopus *art. 6. num.* 8.

In ead. Verulan. dub. II. An in Collegiata Ecclesia cantanda sit quolibet die Missa Conventualis, & diebus festis cum Diacono, & Subdiacono, vel potius liceat Missam Conventualem bis in hebdomada decantare, & in diebus festivis sine Diacono, & Subdiacono in casu &c. ℟. Ad II. *ad primam partem affirmative; ad secundam partem affirmative in solemnioribus ab Episcopo deputandis. Idipsum decisum fuit in Comen.* 11. *Maji* 1720. *ad I.*, *eod. tom.* 1.

In Veliterna 14. *Mart.* 1722. I. An Canonici Collegiatæ Ecclesiæ Oppidi *di Core* teneantur quotidie Missam Conventualem celebrare; & quatenus affirmative II. An teneantur quotidie dictam Missam Conventualem applicare pro Benefactoribus? ℟. *Ad I. Affirmative. Ad II. Affirmative*; in Thesaur. Resol. tom. 2.

In Salernitana Edictorum 27. *Sept.* 1732., *in Thesaur. tom.* v. IX. An poena Tarenorum trium adversus Dignitates, & Canonicos celebrantes Missas planas tempore Missæ solemnis sustineatur; seu potius liceat eisdem Dignitatibus, & Canonicis Missas prædictas eo tempore celebrare? X. An poena trium Carolenorum pro quolibet die adversus Dignitates, & Canonicos sine legitimo impedimento absentes a Choro diebus Quadragesimæ, & festis sustineatur? XIV. An singulis diebus celebranda sit Missa Conventualis cum omnibus solemnitatibus? *Ad IX. dentur decreta in Oriolen.*, *& Ortonen. Ad X. Affirmative*, *subrogata tamen pœna in duplici punctatura. Ad XIV. Affirmative.*

In relat. Oriolen. 27. *Mart.* 1632. *disceptato hoc XII. dubio.* „ An tempore, quo Di„ vina Officia celebrantur in choro, vel Anniversarium, vel cantantur Horæ, si Ca„ nonici, seu alii Præbendati Missam celebrent, habeantur pro præsentibus ad effectum „ lucrandi emolumenta, & distributiones ratione Horæ, & Anniversarii? „ *Rescriptum fuit* „ Canonicos, seu alios Præbendatos, prædicto tempore Missas planas celebrantes, „ non lucrari distributiones quotidianas, nec emolumenta, nisi illa Hora ad celebran„ dum Missas ab eo, ad quem pertinet, compulsi, aut jussi fuerint „ *Rursus in Ortonen.* 27. *Febr.* 1706. *discussum fuit.* „ An sustineretur Edictum, quo Ordinarius prohibuerat, „ ne tempore Divinorum Officiorum, aut Missæ Conventualis, Dignitates, & Cano„ nici a choro discederent Missas celebraturi, proposita poena duplicis punctaturæ, atque „ etiam suspensionis a Divinis, ubi in contumacia perstitissent per mensem? „ *Sacr.*

Congr. rescripsit „ Edictum non sustineri, sed esse reformandum juxta modum; videli-
„ cet, quod tempore Divinorum Officiorum nullus discedat a choro ad Missam cele-
„ brandam, nisi vocatus fuerit a Sacrista, & licentiam obtinuerit a Præfecto chori, sub
„ poena amissionis distributionis pro illa Hora; & quatenus aliquis sit contumax multe-
„ tur pro prima vice poena dupli; crescente vero pertinacia, aliis poenis pecuniariis ar-
„ bitrio Ordinarii, non tamen suspensionis „: *Referuntur in fol. cit. Salernit., Thesaur. tom.* v.

In ead. Salernitan. Edictor. *dub.* v. An dictæ Dignitates, & Canonici debeant quibuslibet diebus exire e Sacristia bini, & bini, quando accedunt ad chorum? ℟. *Ad V. Affirmative in omnibus diebus festis tantum: in Thesaur. cit. tom.* v.

In ead. Salernitan. Edictor. *dub.* XVI. An electio Punctatoris facta per Archiepiscopum, præter alium a Capitulo electum, sustineatur? ℟. *Ad XVI. Affirmative cit. tom.* v.

In Parmen. Consortii 11. *Maji* 1669. An sustineatur decretum Episcopi præcipientis, ut Presbyteri tam admissi, quam admittendi ad consortium Cathedralis Ecclesiæ infra sex menses cantum Gregorianum tenerentur addiscere sub poena sc. 25. Sacristiæ ejusdem Ecclesiæ applicandorum; iidemque si infra alios sex menses instructi sufficienter in dicto cantu non redderentur, privari deberent etiam distributionibus quotidianis? ℟. *Affirmative*; At repropoſita causa 24. *Jan.* 1671. sub hisce dubiis? I. An, & quomodo poena sit moderanda? II. An dictus terminus sit prorogandus? III. An applicatio poenæ sit facienda locis piis? IV. An omnes æqualiter teneantur, vel tantum Guardachori, Mansionarii, Hebdomadarii, & Diaconi? ℟. *Ad I. Delendam esse pœnam in primo semestri; ad secundum semestre apponendam pœnam amissionis distributionum futurarum. Ad II. Provisum, ut supra. Ad III. Affirmative. Ad IV. teneri omnes &c. Refertur cum aliis plurib. in fol. Muran. Mansionariæ* 19. *Nov.* 1735. *in cit. Thesaur. tom.* VII.

In Auximan. 23. *Febr.* 1726. „ An Rectores Beneficiorum, Capellani, aliique ce-
„ lebrantes in Ecclesia Collegiata Cinguli teneantur solvere utensilia Capitulo dictæ Ec-
„ clesiæ, & pro summa in casu &c. ℟. Rectores Beneficiorum, Capellanos perpetuos,
„ Canonicos obtinentes ultra Canonicatum Capellanias perpetuas, & ipsum Capitulum
„ pro rata onerum perpetuorum teneri ad solutionem utensilium Sacristiæ ad rationem
„ unius oboli pro qualibet Missa, exceptis tantum a solutione utensilium Missis adven-
„ titiis „. *Refertur in fol. Rom.* Utensilium *proposit.* 28. *Jan.* 1736.; *in qua proposito dubio*: An pro Capellaniis erectis anno 1709. in Ecclesia S. Agnetis debeantur ab earum possessoribus eidem Ecclesiæ utensilia pro celebratione Missarum in casu &c. *Rescriptum fuit die* 24. *Mart.* 1736. Affirmative, & amplius. *In Thesaur. Resol. tom.* VII.

In Juvenacen. 22. *Sept.* 1736. I. An Edictum Episcopi demandantis sub poena censurarum distributionem Candelarum propriis sumptibus faciendam a Capitulo (*Collegiatæ, & Parochialis Ecclesiæ Oppidi*) Terlitii die Purificationis Beatissimæ Virginis Clero, & Populo sustineatur? ℟. *Ad I. Affirmative*; *cit. tom.* VII.; iterumque proposita die 9. Febr. 1737. ℟. *In decisis in omnibus*; *tom.* IX. *cit. Thesaur.*

In Cersonen. proposit. 20. *Jan.* 1759. An liceat Regularibus Civitatis Cervariæ benedicere puerperas ad eorum Ecclesias accedentes post partum, seu potius eadem Benedictio competat Parocho in casu &c. *Resolutum fuit die* 31. *Mart.* 1759. Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam, & amplius. *In Thesaur. Resolut. tom.* XXVIII.

In Viterbien. Jurisdictionis, & Electionis *proposit.* 10. *Maji* 1760. An electio Deputati Monialium, de quibus agitur, spectet ad Episcopum, seu potius ad Priorissam, & Moniales in casu &c. *Resolutum fuit die* 7. *Jun.* 1760. Affirmative ad primam partem, & Negative ad secundam, & ad mentem. *In Thesaur. tom.* XXIX.

In Viterbien. An Episcopus ob clausuram custodiendam, etiam in Monasteriis Regularibus subjectis, possit excommunicationis latæ sententiæ poenam sibi reservatæ imponere
circa

circa aperitionem ostii Clausuræ extra casus indigentiæ, nec non circa accessus, & colloquia cum Monialibus, dictaque excommunicatio liget nedum Regulares accedentes, verum etiam Moniales, facta de illis mentione, adeo ut Superior Regularis ab hujusmodi excommunicatione absolvere nequeat? *S. C. C. 26. Jun. 1627. respondit*, Episcopum posse. *Refertur in Append. 1. Syn. Eminentissimi Brancaccii pag.* 58.

Num. XVI.

Juramentum emittendum per Officiales a Capitulo electos.

EGO N. hujus Cathedralis (*vel* Collegiatæ) Ecclesiæ Canonicus juro, me Officium Camerarii, *vel* Sacristæ, *vel* Syndici, *vel* Archivistæ, *vel* Secretarii ab hoc Capitulo injunctum, sincere, & fideliter, sicut humana conditio patitur, impleturum, juxta ejusdem Capituli approbata statuta. Sic me Deus adjuvet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

Num. XVII.

Lettera della Sacr. Congr. sopra i Vescovi, e Regolari intorno alle Decime. *Ex Append. Syn. VIII. Emi Card. Brancac.*

Ad tit. 4. *cap.* 3. *num.* 19.

Eminentiss., e Reverendiss. Sig. mio osservandiss.

RAppresentando Michel Pelucco Paroco di S. Maria dell'Edera in cotesta Diocesi di venirgli impedita con diverse inibizioni dell' A. C. l'esecuzione del Decreto fatto ser. ser. da cotesto Tribunale Episcopale per l'esazione delle Decime sopra i beni, che possiedono dentro la di lui Parrocchia li Frati della Quercia, e supplicando di provvisione opportuna; questi Eminentissimi miei Sig. m' han comandato di scrivere all' E. V., che si compiaccia di far eseguire l'accennato decreto, non ostanti le sopradette inibizioni. Glie lo significo, e le bacio umilmente le mani. Roma 15. Gennajo 1666.

Di V. E.

Umiliss., ed Affezionatiss. Servitore
M. Card. Ginnetti.

E. Vesc. di Camerino Secret

Num. XVIII.

Modo di dar l' abito alle Monache.

Ad tit. 4. *cap.* 4. *num.* 30.

I. CElebratasi, o cantatasi dal Sacerdote la Messa, in cui avrà data la S. Communione alla Monacanda, se pure per commodo non si fosse communicata prima, depone il detto Sacerdote la Pianeta, ed il Manipolo, e veste il Piviale. Se vi è il discorso, che comunemente suol farsi da tutti in Roma, il medesimo Celebrante siede lateralmente in una sedia camerale; ed essendo il Vescovo, siede sul Trono, o nel Faldistorio.

 II. Ter-

II. Terminato il diſcorſo, ſi benedicono gli abiti da Religioſa poſti ſopra l'Altare, o ſu la credenza dalla parte dell'Epiſtola, recitando le preci, ſecondo i diverſi Rituali di ciaſcun ordine monaſtico.

III. Indi ſiede di nuovo in detta ſedia; ſi appreſſa la monacanda, e genufleſſa ſull'infimo grado dell'Altare, dice il *Confiteor*; ed il Sacerdote pronunziata l'aſſoluzione generale, l'interroga:

Che coſa domandate voi? ℟. *il Sant' Abito di Religioſa del P. S. N.*

Interroga di nuovo: *Siete contenta di oſſervare le Regole di queſta S. Religione?* ℟. *Così riſolvo colla Divina grazia.*

Soggiunge il Celebrante: *Dominus cuſtodiat introitum tuum &c.* Indi pone in teſta alla Monacanda la Corona, e le dà il Crocefiſſo, che nel ricevere riverentemente bacia, e lo paſſa poi alla mano ſiniſtra. Le ſi dà poi la candela acceſa, che ſi fa poi portare da qualche fanciullina veſtita da Angelo, o da un Clerico avanti la Monacanda.

IV. Genuflette poi il Celebrante, ed intuona l'Inno *Veni Creator Spiritus*, che ſi ſegue a cantar dalle Monache dentro la clauſura portandoſi proceſſionalmente alla porta del Moniſtero per ricevere la nuova Religioſa.

V. Terminata la prima ſtrofa dell'Inno, ſorge il Celebrante, e porgendo l'eſtremità della Stola dalla parte ſiniſtra alla Monacanda (che colla deſtra la riceve, baciandola, e tiene poi ſempre fino alla porta della clauſura) s'incammina unitamente, aſſociato da' Miniſtri, e preceduto da' Ceroferarii, fino a detta porta; ove la nuova Religioſa baciando nuovamente, e laſciando la ſtola, prende l'acceſa candela colla deſtra, e ſi volge a far inchino al celebrante, e ſubito proceſſionalmente preceduta dalle Monache, vien condotta al luogo, ove deve veſtire il ſanto Abito.

VI. Ritorna in Chieſa il Sacerdote co' Miniſtri, e Ceroferarj, e ſi porta alla grata, o alla fineſtrella della Communione, ove ſedendo in ſedia camerale, taglia i capelli, e porge l'abito Religioſo alla Novizia, recitando le preci del ſopradetto Cerimoniale proprio di ciaſcun ordine.

VII. Veſtita la Novizia s'intuona dal Celebrante il *Te Deum*, che ſi continua con canto dalle Monache, mentre intanto la Novizia riceve l'ampleſſo da ognuna delle Religioſe.

NUM. XIX.

Editto per le Confraternite, ed altri Luoghi Pii.

Ad tit. 4. cap. 6. num. 2.

GIACOMO del Titolo di S. Lorenzo in Lucina della S. R. C. Primo Prete Cardinal ODDI, per la Divina Miſericordia Veſcovo di Viterbo, e Toſcanella.

PER dare un opportuno regolamento alle Confraternite delle noſtre Città, e Dioceſi, ch'eſſer devono a i Fedeli aggregati ſcuole di pietà, e ritiri di divozione, ed acciocche i Confrati ivi aggregati ſappiano ſommariamente le loro incombenze, e le leggi, che univerſalmente vogliamo oſſervate per maggior gloria di Dio, e pel buon regolamento di eſſi pii Luoghi, ſiamo venuti in determinazione di raccogliere con brevità in queſto Editto, quanto di piu neceſſario, o dalle Apoſtoliche Conſtituzioni, o da' noſtri Predeceſſori, è ſtato ſu tal materia ſalutevolmente ſtabilito.

1. Non

1. Non sia eretta veruna nuova Confraternita con sacco anche nelle Chiese esenti senza la Canonica auttoritá Ordinaria; e quelle già erette siano tenute ad esibire dentro il corrente anno le loro regole, e statuti, affinche sian da Noi per mezzo di quei, che a ciò abbiam deputati, riveduti, ed approvati. Se la Confraternita non avesse le sue regole, o se avendole non fossero uniformi alle recenti Constituzioni, ed alle approvate consuetudini, sia tenuta dentro lo stesso termine riformarle nelle congregazioni segrete, o provvedersene addottando a proprio uso gli statuti approvati di altra simile Confraternita, e come sopra sia tenuta ad esibirle; facendo sapere, che la Confraternita senza i proprj statuti, e regole, non può esser partecipe di alcuna Indulgenza, o grazia spirituale, secondo la Bolla *Quæcumque* di Clem. VIII., e l'altra *Quæ salubriter* di Paolo V.

2. Queste regole, Statuti, e Capitoli dopo che saranno, come sopra, approvati, debbano leggersi interamente una volta l'anno in piena adunanza della Confraternita; che però sia peso del Cappellano (il quale debba sempre riportare la nostra approvazione) distribuire in maniera la lettura di uno, o più Capitoli di esse Regole ne' giorni più solenni, e nelle adunanze più frequenti, che in fin dell'anno siano tutti letti. Se il Cappellano in ció mancherà, verrà da noi rimosso.

3. Nessuno venga ascritto Fratello nelle Confraternite, che non sia di buona fama, e condizione, e che non sia ben instruito ne' Misterj di Nostra S. Fede; che però rigettati siano gl' infami, i criminosi, gli spergiuri, i bestemmiatori, ed i dediti all' intemperanza del vino. E se mai accadesse, che alcuno di quegli, che giá sono ascritti, degenerando da' buoni costumi si abbandonasse a i vizj, o se non obbedisse a i Rettori, o se eccitasse turbolenze, e litigj nel luogo pio, o se non frequentasse gli Oratorj, e le Processioni col sacco, o se in esse Processioni non andasse colla dovuta modestia, e raccoglimento, e molto più se col sacco indosso andasse alle Taverne, se non in caso di cercar la limosina, senza però bevere in esse Taverne, o finalmente se non esercitasse l'opere pie ingiunte dall' Instituto, in ognuno de' sudetti casi sia peso de' Rettori, o Officiali adunare la Congregazione segreta, e colla pluralità de' voti cassarlo dal numero de' Confrati; riservando sempre a Noi la facoltá di procedere in ciò con informazioni segrete, e di supplire la mancanza di essi Officiali, qualora attenti non fossero ad espellere detti facinorosi, o inosservanti Fratelli.

4. Nell' ammettere i nuovi Fratelli comandiamo, che in tutte le Confraternite, o altri pii luoghi si osservino le seguenti condizioni. 1. Il Rettore, o Officiale Presidente richiesto di dover ammettere alcuno, debba proporre il nome del medesimo in piena adunanza della Confraternita, e subito il nome stesso del concorrente si scriva in un foglio, che per quindici giorni stia affisso su la porta dell'Oratorio, affinche ognuno possa prenderne informazione. 2. Passati detti quindici giorni, nella Congregazione segreta sia nuovamente proposto, ed a voti segreti, non mai a viva voce, venga accettato, o escluso colla pluralità delle palle. 3. Qualora dalla Congregazione segreta resti accettato, allora nuovamente dopo altri otto giorni sia proposto in piena adunanza della Confraternita, e similmente colla pluralitá de' voti segreti, non mai a viva voce, sia incluso, o rigettato. 4. Ciò fatto si prescrivano al concorrente otto, o quindici giorni al più, nel termine de' quali debba provvedersi del sacco proprio dell'Instituto, senza cui non possa essere ascritto nella Tavola de' Fratelli; sotto pena agli Officiali, che permettendo l'entrata d'un nuovo Fratello senza il suddetto sacco, sian tenuti del proprio a provvedergli detto sacco, ed a pagare al pio luogo la pena d' uno scudo. 5. Finalmente si faccia l'ammissione, o entrata del nuovo Fratello colla benedizione del sacco, e colle solite preci, dovendo per la prima volta esser vestito per le mani del Ret-

tore,

tore, o Officiale medesimo, se sia Sacerdote; e non essendo Sacerdote, si faccia la funzione dal Cappellano, e successivamente venga descritto nella tavola, e libro de' Fratelli. Se in avvenire verranno ammessi nuovi Fratelli senza la prescritta forma, si abbia per nulla l'ammissione, e l'ammesso non goda le Indulgenze, o grazie spirituali concesse alla Confraternita, non ostante qualsivoglia consuetudine in contrario.

5. Avendo parlato della Congregazione segreta, dichiariamo, ed espressamente comandiamo, che questa sia composta de i dodici Fratelli più anziani della Confraternita, alla morte, o perpetua impotenza di ognun de' quali debba subito surrogarsi il seguente più anziano nell' ascrizione, o ingresso nella Confraternita. A questi dodici si aggiungano il Rettore, o Presidente, i due Offiziali assistenti, ed il Camerlingo, e Sagrestan maggiore attualmente in Offizio, ed il Rettore, ed Assistenti dell' anno antecedente. Fuori di quest, che in tutto formano il numero di venti, nessun altro possa intervenire con voto decisivo in essa Congregazione segreta. Esortiamo però, che negl'interessi facciano intervenirvi il Proccuratore della Confraternita, e talora anche altra persona estranea di buon consiglio; ma questi poi non abbiano voto decisivo, ma sol consultivo, come nè pur possa dare il suo voto il Segretario, che dovrà sempre intervenirvi per registrar l'atto, e la risoluzione.

6. Ad esse Congregazioni vogliamo, che sempre intervenga il nostro Vicario Foraneo, che a tal effetto vien constituito nostro special Delegato con facoltà di presedere, ed invigilare, che in esse Congregazioni tutto segua senza tumulto, o discordia, che esattamente si osservino gli Statuti, e Regole, e che nulla si faccia in pregiudizio del pio luogo. Sotto pena perciò di nullità dell' atto comandiamo, ch' esso Vicario Foraneo sia intimato in ogni Congregazione, benche non gli permettiamo, che abbia voto decisivo, o che ponga mano nella disposizione, o amministrazione della Confraternita, da cui, quand' anche fosse Fratello, vogliamo, che si astenga durante il detto suo offizio di Nostro Vicario.

7. Tutti i sopradetti vocali debbano preventivamente essere intimati sotto pena di nullitá dell'atto. Se peró non tutti intervenissero nel numero prescritto, pur sia valida la Congregazione, quando di essi vocali si raduneranno dodici. Che se in questo numero non si radunassero, si differisca alla seconda Congregazione di nuovo legittimamente intimata, ed in essa si facciano le risoluzioni con quel numero di Officiali, e Fratelli, che vi saran presenti. Vogliamo però, sotto la medesima pena di nullità, che qualor si tratti di affare, in cui abbia interesse, o ingerenza alcun de' Fratelli, restino esclusi dal voto, e dalla Congregazione per quell' atto, tanto il detto, che vi abbia interesse, quanto i suoi congiunti fino al secondo grado.

8. A questa Congregazione segreta spetti il primo scrutinio de i nuovi Fratelli da ammettersi, come sopra si è detto; lo scrutinio de' scandalosi, ed inosservanti per cassargli dal ruolo de' Confratelli; la formazione del Bossolo de' nuovi Officiali, e finalmente la deliberazione de' corpi della Confraternita da darsi in affitto, coltura, locazione, o risposta al più offerente, da farsi sempre colla precedente affission degli Editti, e con offerte sigillate, e con il necessario Istromento, o apoca in forma legittima stipulata, sotto pena di nullità del contratto, e sotto le pene arbitrarie contra i trasgressori. Avvertasi però, che senza le legittime facoltà tali locazioni non oltrepassino un triennio, sotto le pene stabilite *contra alienantes bona Ecclesiastica*.

9. Vogliamo però, e dichiariamo in perpetuo vigore quegli Statuti, o Regole, che a' detti atti richiedessero l' intimazione, ed approvazione di tutto il ceto de' Fratelli; ma tanto nell'uno, quanto nell' altro modo di approvazione, sotto pena di nullità, comandiamo, che niente si determini, anche circa l'elezione de' nuovi Officiali, se non con voti segreti, esclusa sempre la viva voce.

10. L'elet-

10. L'eletto a qualche offizio non possa ricusarlo senza legittima causa da Noi approvata, sotto pena di scudi tre da applicarsi in benefizio della medesima Confraternita. Non possano essere eletti nello stesso anno nel numero degli Officiali maggiori (fra quali numeriamo il Rettore, o Governatore, i due Assistenti, il Camerlingo, e l'Esattore) due fra loro congiunti di sangue in primo, o secondo grado; nè pure abbia luogo fra essi Officiali chi è debitore della Confraternita per ragione di amministrazione; come ancora vogliamo esclusi dagli offizj di Camerlingo, Amministratore, o Esattore, i figli di famiglia, i debitori di alcun altro pio luogo, i decotti, e quelli, che sono attualmente soggetti a rendimento di conti; altrimente l'elezione sia subito nulla.

11. Chiunque legittimamente eletto assumerà l'offizio di Amministratore, o Esattore, con qualunque nome, di Camerlingo, Deputato, o Esattore si appelli, in vigore di questo nostro Editto s'intenda obbligato *in forma Cameræ Apost.* a dover render conto, ed a sborsare il reliquato nel termine di due mesi dopo terminato l'offizio, ed a consentire, in caso di ulterior dilazione, all'esecuzione di *mano Regia*, come se effettivamente avesse rinunziato a qualunque esenzione, privilegio, o termine statutario in *forma juris*, preceduta la confession del debito.

12. I medesimi Officiali Amministratori sian tenuti a tutte le diligenze tanto estragiudiziali, che giudiziali, per l'esazione de' crediti; in maniera che, se per aver essi negligentato l'esigere, accadesse, che i debitori siansi resi impotenti, o decotti, sian tenuti a sodisfare al luogo pio ogni danno, ed interesse del proprio. Alle quali diligenze non solo siano essi tenuti riguardo all'esazioni cadenti nell'anno del loro offizio; ma anche rispetto all'esazioni per l'addietro non fatte, e trascurate da' loro antecessori.

13. Non possa verun Officiale per ragione del suo offizio fare alcuna spesa straordinaria eccedente la somma d'uno scudo. Per le spese straordinarie di maggior somma sia necessariamente premessa l'approvazione della Congregazione segreta; e nelle spese più rilevanti si richieda l'espressa nostra approvazione in iscritto. Le spese fatte senza questa restrizione, o licenze rispettive, si abbiano per irrepetibili nel Sindacato, come se fossero state donate, e rilassate a favore della Compagnìa; salvi però i particolari statuti, che a più stretta somma limitassero la facoltá degli Amministratori circa le spese straordinarie.

14. Terminato l'Offizio debba l'Offiziale amministratore nel termine d'un mese aver consegnati in mani de' Sindici eletti dalla Congregazione, come sopra, i libri, ricapiti, e ricevute sotto le pene arbitrarie. Debbano i Sindici fra breve tempo non solo calcolar le partite del dare, ed avere, ma anche esaminare, se esse partite siano legittimamente fatte, e giustificate. In fine di esse partite, si pongono da i Sindici, unitamente coll'Amministratore, i crediti inesatti, ed arretrati fino al giorno della sentenza con apporvi le diligenze fatte dall'Amministratore; poiche quanto alle partite negligentate dovrá condannarsi esso Amministratore a pagar del proprio, trasferendosi in lui l'azione contra i debitori. In fine si proceda alla sentenza Sindicatoria, conservando in Archivio della Confraternita le ricevute, e giustificazioni consegnate dall'Amministratore suddetto; il quale dentro il termine dell'altro mese dovrá effettivamente depositare in mani del successore il reliquato del denaro, od altro, di cui sia constituito debitore in essa sentenza; non ammettendosi, che dal successore si ricevano obblighi, o pagheró in vece del contante, sotto pena di esser tenuto del proprio allo sborso effettivo del denaro, se altrimente facesse.

15. Ordiniamo, che ogni Confraternita abbia il suo Archivio con esatto Inventario delle scritture, e libri in esso contenute. Siano almen cinque questi libri. In

uno sia un esatto Inventario, o Platea di tutti i beni stabili, censi, ragioni, ed azioni colle loro provenienze, ed annue rendite. In un altro sian registrate tutte le Memorie delle disposizioni Testamentarie, o legati a favor del pio luogo, e gl' Istromenti d' acquisto, o di Enfiteusi, che di mano in mano andran facendosi. Il terzo contenga la corrente amministrazione del dare, ed avere col registro in fronte de' nomi de' debitori, ad ognun de' quali sia apposta la notizia dell' Istromento, od apoca; affinche questo registro all' Offiziale Amministratore serva di notizia per esigere, ed a i Sindaci serva di specchio, e di tabellino per riconoscere, se l'esazione sia intera. Il quarto libro contenga le Congregazioni, e Risoluzioni, che di mano in mano andran facendosi; ed il quinto libro contenga i nomi de' Fratelli, e delle Sorelle coll' indicazione del giorno, mese, ed anno del loro ingresso nella Confraternita. Siavi poi altro quinterno a parte de' beni mobili, e Sacre Suppellettili, che dovrà ogni anno sottoscriversi da chi sará eletto a riceverne la consegna nell' offizio di Sacristan maggiore, o con altro nome.

16. Espressamente comandiamo, che nessuno abbia ardire di estrarre dall' Archivio alcun libro, o Scrittura senza il consenso degli Offiziali maggiori, e senza aver lasciato scritto il proprio nome col dì, mese, ed anno in cui fece l' estrazione, sotto la pena comminata nel Nostro Sinodo; al quale in tutto, e per tutto ci riportiamo quanto alle Processioni, esibizioni de' libri di Messe, consegna della copia dell' Inventario de' beni stabili, e de' capitali in Cancellaría nostra Vescovile &c.; espressamente ingiungendo, che quanto in esso Sinodo, o in questo nostro Editto vien comandato, tutto sia esattamente adempito; riservando al nostro arbitrio di poter procedere in caso d' inosservanza a quelle pene, che a proporzione della trasgressione giudicheremo opportune. Dato nel nostro Palazzo Vescovile di S. Lorenzo li 7. Giugno 1763.

G. CARD. ODDI Vesc. di Viterbo, e Toscanella.

Vincenzo Morgna Cancelliere Vescovile.

NUM. XX.

Synopsis Constitutionis Benedicti XIV. *Inveterata* super damno dato.

Ad tit. 4. *cap.* 7. *num.* 8.

1. *Inveterata*. Ad multiplices populorum querelas, ac publicas, privatasque controversias sedandas opportunam diligentiam adhibere statuit.

2. Exponit causas constitutionis edendæ; & capita omnia, quibus permotus Sanctissimus Pontifex motum proprium jam ediderat incipien. = Altre volte &c., e quivi narra, che Sisto V. li 9. Apr. 1588. unì alla Camera Apostolica le pene de' danni dati, deputandone un nuovo Uffizio di Commissario Generale.

3. Clemente VIII. li 10. Maggio 1592. soppresse detto Uffizio, ed appropriò le pene de' danni dati alle Comunità dello stato per l'annua risposta di scudi ventiseimila, e di altri sc. 480. d'oro.

4. Nella

4. Nella Constituzione di Clem. VIII. nulla si espresse circa la pertinenza delle cause suddette de' danni dati; e da ciò provennero innumerabili questioni.

5. Che però con moto proprio conferma a favore delle Comunità l'applicazione di esse Pene.

6. Determina, che se la persona accusata di danno dato sia Ecclesiastica, o se laico, sia famigliare, o Ministro del Vescovo Diocesano, (non semplice Patentato) o colono parziario &c. spetti la causa al Foro Ecclesiastico tanto in prima, che in ogni altra istanza, ancorche gli animali, co' quali è stato dato danno, sieno di persona laica, ed i beni danneggiati parimente appartengano a' laici.

7. All' incontro se l' accusato sia laico, o chierico d'ordini minori, che non goda il privilegio del Foro, se il danno sarà stato dato su i beni laici, e con animali de' laici, debba appartenerne la cognizione al Foro laico, ancorche l'accusato fosse Ministro, o colono di Chiesa, o luogo pio, purche non sia colono del Vescovo, e sua mensa.

8. Ma se la persona laica co' proprj animali, o di altri laici avrà dato danno ne' beni di Chiesa, luogo pio, o persona Ecclesiastica, la causa sarà di misto foro, e dovrà proceder quel Giudice, che avrà prevenuto con quest' ordine. 1. Nella cattura della persona. 2. Nella cattura degli animali, o del pegno. 3. Nella querela del danneggiato. 4. Nella denunzia del pubblico Uffiziale.

9. Qualora il danno sia dato da persona laica, e ne' beni de' laici, ma con gli animali degli Ecclesiastici, allora se sarà arrestato, pignorato, o querelato il solo custode, spetta la causa privativamente al Foro laico; se arrestati, o pignorati i soli animali, spetta privativamente al Foro Ecclesiastico; e se siano unitamente pignorati, od arrestati gli animali col custode, sia in elezione del danneggiato eleggere il Foro; ma con questa avvertenza, che avanti al Giudice laico siano immediatamente rilasciati gli animali degli Ecclesiastici senza alcun pagamento, restando solamente la causa contro il Pastore laico; ed avanti al Giudice Ecclesiastico debba subito, e senza pagamento rilasciarsi il custode laico, restando la causa nel Foro Ecclesiastico sopra i soli animali. Eletto anche colla sola comparsa il Foro dal danneggiato, non può più variarsi.

10. Dichiara esser Beni Ecclesiastici quelli, che si possiedono dalle Chiese, luogh pii, o persone Ecclesiastiche non solo quanto al diretto, ma anche quanto all' utile dominio, e che in oltre si coltivano a spese loro, o da i loro Coloni parziarj; e non già quelli, che ad essi spettano per solo titolo di proprietà, o che si danno a coltivare a' laici a proprie spese, per contratto di locazione, con annua risposta in danaro, o anche in specie di altra cosa in quantità fissa, ed invariabile.

11. Similmente animali degli Ecclesiastici s' intendon quelli, che ad essi appartengono per titolo di dominio, e di possesso, e son dati a Pastori laici per semplice governo, e custodia. Ma non già quelli, che son trasferiti in persone laiche con contratto di Società, od altro simile, in virtù del quale il pericolo di essi animali o in tutto, o in parte sia passato in persone laiche, o che siano stati dati a i laici in affitto pecuniario unitamente co i beni, o senza di essi.

12. Ove per legge municipale, o per consuetudine non minore di anni 40. il Magistrato locale può, e deve conoscere le cause de' danni dati, ciò solo s' intenda rispetto a i *Danni semplici*; ma rispetto a i *Danni studiosi* la causa sempre spetti al Governatore, e Giusdicente; se pure il Magistrato locale non avesse special Privilegio Apostolico, anche sovra i Danni studiosi.

13. Regole da osservarsi in simil cognizione di cause; e primamente, che la querela, o accusa siegua dentro il termine di *otto giorni* continui dal giorno del danno;

no; altrimente non sia lecito a verun Giudice nè anche Ecclesiastico, o Magistrato di molestare, ed inquietare veruno.

14. Di più sia lecito al danneggiato arrestar animali, anche degli Ecclesiastici, o di prender pegno sul Pastore, purche ciò segua dentro il fondo, ov'è fatto il danno. Se il Custode, o il Padrone degli animali darà sicurtà idonea di stare a ragione, e di pagar quanto sarà giudicato, debba dal Giudice ordinarsi immediatamente il rilascio degli animali, la restituzione del pegno, e molto più il rilascio del Custode, se fosse stato personalmente carcerato.

15. Debba la causa, dentro il *termine di giorni* 40. continui dal dì della querela, o denunzia, esser finita, e decisa, o con decreto definitivo assolutorio, o colla spedizione del mandato tanto per il Danno, quanto per la pena; altrimente *ipso jure* s'intenda devoluta al Giudice Superiore.

16. Quanto alla maniera di provare il danno, come rispetto alle pene, siano osservati, anche da' Giudici Ecclesiastici, gli Statuti, e consuetudini locali.

17. Il Giudice anche Ecclesiastico non dovrà appropriare a se stesso, o a i suoi Ministri le pene, le quali senza diminuzione si debbano al Depositario delle Comunità; solo al Giudice, Ministri, ed esecutori si debbano gli emolumenti secondo la Tassa Statutaria delle cause civili, e non delle criminali; purche prima sia stato rifatto il danno al danneggiato, e pagata effettivamente la pena, la quale da niuno, ancorche Cardinal Legato &c. possa condonarsi, comporsi, o diminuirsi, sotto la pena di sc. 50. in favore della Comunità, oltra la perdita degli emolumenti.

18. Dichiara in fine quando in simili cause possa ingerirsi la Sac. Consulta; e quale in simili cause sia l'ingerenza della Sac. Congr. del Buon Governo.

19. Hunc motum proprium promulgat, & confirmat, ejusque executionem demandat. Dat. Romæ ap. S. Mariam Majorem anno Incarnat. Dom. MDCCLVIII. Kal. Febr. Pontific. An. XI.

D. CARD. PASSIONEUS.

J. Datarius.

Num. XXI.

NUM. XXI.

Breve S. Mem. Greg. XV., quo datur facultas Episcopo Viterbii visitandi Carceratos sui Tribunalis cum facultatibus Visitatorum Almæ Urbis.

Ad tit. 4. cap. 7. num. 9.

A TERGO

Dilecto Filio nostro Tiberio tit. S. Priscæ Presbytero Card. Muto nuncupat. Ecclesiæ Viterbien. ex concessione, & dispensatione Apostolica Præsuli.

INTUS VERO.

GRegorius Papa XV. Dilecto filio Nostro salutem, & Apostolicam benedictionem. Circumspectionis tuæ in Nos, & Apostolicam Sedem, fidei, & devotionis meritis inducimur, ut ea tibi libenter concedamus, quæ pauperum carceratorum Tribunalis Ecclesiastici, sive Ecclesiæ Viterbien. subventioni fore conspicimus opportuna. Tuis itaque hac in parte supplicationibus inclinati, tibi, ac tuis in Ecclesia præfata successoribus, nec non pro tempore existentibus Vicariis vestris in spiritualibus Generalibus, ut cum interventu dilecti filii Procuratoris pauperum, seu aliorum per se, & eorum successores deputan. Carceratos dicti Tribunalis cum facultatibus Visitatoribus Carcerum Almæ Urbis nostræ concessis visitare libere, & licite possis, & valeas, ac possint, & valeant, Apostolica auctoritate tenore præsentium licentiam, & facultatem impertimur; non obstan. Constitutionibus, & Ordinibus Apostolicis, & quatenus opus sit, Urbis, & Ecclesiæ præfatarum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate roboratis, statutis, & consuetudinibus ceteris contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 8. Aprilis, Pontificatus Nostri anno tertio.

S. CARD. S. SUSANNÆ.

NUM. XXII.

Tassa da osservarsi nelle Cancellerie Vescovili di Viterbo, e Toscanella nelle materie Ecclesiastiche circa le quali non dispone la tassa detta Innocenziana.

Ad tit. 4. cap. 7. num. 7.

PER rescritto di assoluzione dal giuramento, al Vicario un giulio, e al Cancelliere un giulio.

Per licenza agli Ecclesiastici d' esaminarsi nella Curia secolare al Canc. un giulio.

Per qualsivoglia legalità al Vicario un giulio, quando sarà necessario firmarla, al Cancelliere un giulio.

Per rogito di rassegna, o rinuncia libera di beneficj in man nostra, un giulio al Cancelliere.

Per copia d'Istrumento di detta rinuncia, giulj tre al Cancelliere.

Per la pubblicazione di rassegna di benefizj, per le copie della Bolla giulj cinque, e per l'Istrumento publico giulj otto al Cancelliere.

Per copia pubblica di possesso di qualche beneficio giulj cinque al Cancelliere.

Nelle Cause Criminali.

Per l'assolutoria in causa, dov'è di pena la galera perpetua, al Vicario scudi cinque; di galera *ad tempus*, relegazione perpetua scudi tre, dov'è pena *corporis afflictiva*, o d'esilio scudi due. In causa Criminale pecuniaria due baj. per scudo, purchè non passi cinque scudi, e non sia meno di tre giulj.

Al Cancelliere in tutti li sudetti casi per il rogito della sentenza, o decreto assolutorio si paghi la metà di quanto è tassato sopra per il Vicario.

Dichiarando, che se saranno più rei processati, o inquisiti nella medesima istanza, e per il medesimo delitto, se non saranno più di due si paghi per ciascheduno di loro la propina intera, e se saranno più, si paghi per tutti gli altri un altra metà solamente di detta propina, e non più.

Per estratto, e copia di processi si paghi un paolo per carta, ancorche i rei fossero più nella medesima causa.

Per rogito di obbligo di stare a ragione *de non discedendo, non offendendo*, e simili, si paghino carlini due.

Per l'esame de' Testimonj *ad defensam* un giulio per ciaschedun Testimonio, e nelle cause capitali due giulj, ma facendosi con interrogatorj, si paghi secondo che dalla tassa Farnesiana si dispone circa simili esami nelle cause civili.

Per cassatura di processo criminale, dove sia la pena pecuniaria al Cancelliere due giulj, in causa d'esilio, rilegazione perpetua, o *corporis afflictiva* tre giulj; dove sia pena di galera uno scudo.

Per copia publica delle sentenze abbia il medesimo, che si è difinito di sopra per il rogito, e se sarà copia semplice abbia il terzo.

Per la copia publica della sicurtà di rappresentarsi, o non partirsi, o di non offendere, e simili, se sarà sotto a scudi cinquanta, quattro giulj; da scudi cinquanta fino a qualsisia somma uno scudo, per copia semplice il terzo.

Per cassatura delle sicurtà sudette giulj tre.

Per mandato *de excarcerando* per pena pecuniaria si paghi al Cancelliere un giulio; per pena corporale due giulj; della galera, e sia assoluto per sentenza, giulj cinque.

Per rescritto di composizione pecuniaria al Cancelliere due giulj.

Per rescritto di grazia pecuniaria al Cancelliere due giulj, corporale giulj tre; della galera uno scudo.

Dichiarando, che in tutte le altre spedizioni tanto giudiziali, quanto estragiudiciali sì nelle materie Ecclesiastiche, che Criminali, le quali non vengono notate nella Tassa Innocenziana, e nella presente tassa, vogliamo, che si osservi il solito, e come meglio da noi sarà dichiarato.

TAVO-

TAVOLA

DELLE ORE PER SUONARE GLI OFFICJ DIVINI

Da oſſervarſi perpetuamente in tutte le Chieſe Cattedrali, e Collegiate.

PER LA MATTINA.

Gennajo ore 16.	Luglio ore 12.
1 Febbrajo ore 15., e mezza.	1 Agosto ore 12., e mezza.
15 Febbrajo ore 15.	15 Agosto ore 13.
1 Marzo ore 14., e mezza.	1 Settembre ore 13., e mezza.
15 Marzo ore 14.	15 Settembre ore 14.
1 Aprile ore 13., e mezza.	1 Ottobre ore 14., e mezza.
15 Aprile ore 13.	15 Ottobre ore 15.
1 Maggio ore 12., e mezza.	1 Novembre ore 15., e mezza.
15 Maggio ore 12.	15 Novembre ore 16.
Giugno ore 12.	Dicembre ore 16.

PER LA SERA.

Il Veſpero in tutto l'Anno, anche nelle Priorali, ſuoni non prima delle ore 20.

Quando la mattina ſiavi ſtata la Predica, come ancora per la Compieta nella Quareſima, ſi ſuoni ad ore 20., e mezza.

Quando ſi ſuona tre volte la mattina, ſi anticipi il ſuonare le due prime, in maniera, che la terza ſuoni alle ſudette ore; ma nella ſera non ſi anticipi il ſuono, ancorchè debba ſuonarſi tre volte.

TAVOLA

DE' GIORNI PRIORALI,

Ne' quali dee cantare la Dignità, ed è commune il servizio alle Ore, Messa, e primi, e secondi Vesperi rispettivamente.

FESTE MOBILI.

LA *Fer.* 4. *delle Ceneri*. Or., Bened., e Messa.
Dom. delle Palme. Or., Processʃ., Messʃ., e Vesp.
Mercoledì Santo. Matut. del dì seguente.
Giovedì Santo. Or., Messʃ., Vesp., e Mat.
Venerdì Santo. Or., Messʃ., Vesp., e Mat.
Sabato S. Or., Profez., Bened., Messʃ., e Vesp.
Dom. di Pasq. Mat., Or., Messʃ., e Vesp.
Lunedì di Pasq. Or., Messʃ., e Vesp.
Martedì di Pasq. Or., Messʃ., e Vesp.
Ascensione. I., e II. Vesp., Or., e Messʃ.
Sab. Vig. di Pent. Profez., Bened., Messʃ., e Vesp.
Dom. di Pent. Matut., Or., Messʃ., e Vesp.
Fer. 2., e 3. *di Pent.*, Or., Messʃ., e Vesp.
Dom. della SS. Trinità. I., e II. Vesp., Or., e Messʃ.
Corpus Domini. I., e II. Vesp., Or., Messʃ., Comp., e Mat.

In tutta l'Ottava di questa solennità è commune il servizio nelle Ore, Messʃ., Vesp., Comp. e Mat. fino alla Compieta del giorno Ottavo inclusive.

FESTE FISSE.

CIrconcis. *del Sig.* I., e II. Vesp., Or., e Messʃ.
Epifania. I., e II. Vesp., Or., e Messʃ.
Purificaz. di M. V. Or., Bened., Messʃ., e Vesp.
Nativ. di S. Giv. I., e II. Vesp., Or., e Messʃ.
SS Pietro, e Paol. I., e II. Vesp., Or., e Messʃ.
Assunzione di M. V. I., e II. Vesp., Or., e Messʃ.
Tutti i Santi. I., e II. Vesp., Or., e Messʃ.
Commemor. de Def. I. Vesp., Mat., e Messʃ.
Natività di N. S. I., e II. Vesp., Mat., Messa nella notte, Or., e Messʃ.
S. Stefano. Or., Messʃ., e Vesp.
S. Gio. Ap. Or., Messʃ., e Vesp.
Il dì della Sacra della propria Chiesa. I., e II. Vesp., Or., e Messʃ.
Il Santo Titolare della propria Chiesa. I., e II. Vesp., Mat., Or., e Messʃ.

Non si deroga però alle particolari consuetudini delle Chiese, nelle quali, oltre le sopraddette, vi fossero altre feste solenni, e Priorali.

Formola de' Testamenti da rogarsi dal Parroco, o Confessore in mancanza del Notajo.

NEL Nome del Signore. A dì ... In ..... N. N. del quondam N. N. della Terra di N. Diocesi di N. sano per Divina Misericordia di mente, sensi, vista, loquela, udito, ed intelletto del suo corpo, ma indisposto, e giacendo in letto, non volendo esser prevenuto dalla morte, senza avere disposto de' suoi beni, ha pregato di sua propria bocca, e colla sua viva voce, me sottoscritto, come suo Parroco per mancanza di Notaro, a volere ricevere, e scrivere il di lui Testamento, come in fatti alla presenza de' sotto notati Testimonj, a tal'effetto chiamati, e pregati dal medesimo N. ho ricevuto, e ricevo tal Testamento, scrivendolo di mia mano a di lui dettame, per poscia consegnarlo a pubblico Notaro, col qual Testamento esso N. ha disposto, e dispone de' suoi beni, ed effetti, nel modo, e forma seguente, cioè

Raccomanda in primo luogo detto N. Testatore l'anima sua all'Altissimo Onnipotente Iddio, implorando l'ajuto di S. D. M., particolarmente nel punto di sua morte, per poter felicemente passare agli eterni contenti.

Al suo corpo, divenuto, che sarà cadavere, ordina si dia sepoltura nella Chiesa N., e che in suffragio dell'anima sua siangli celebrate Messe....

Item per ragione di Legato, ed in ogn'altro miglior modo &c. lascia a N. la somma di ...

In tutti poi gli altri suoi beni, mobili, immobili, semoventi, robe, ragioni, ed azioni sì presenti, che d'avvenire, detto N. Testatore di sua bocca propria, e colla sua viva voce, come sopra, instituisce, chiama, nomina, dichiara, e vuole, che sia Erede N. figlio di N. della Terra di N. liberamente, e con piena ragione (o pure colle sostituzioni, e leggi, che pareranno al Testatore, le quali si doveranno chiaramente notare).

Commissarj poi, ed esecutori di questa ultima volontà, e testamento detto N. deputa li N. N., a' quali dà, ed attribuisce facoltà di &c. (quì si notino le facoltà, o generali, o particolari, che al Testatore paresse di accordare ad essi).

E questa detto N. ha detto, e dichiarato essere la sua ultima volontà, e testamento, che se non valesse per ragione di Testamento, vuole debba valere per ragione di Codicilli, di donazione a causa di morte, e di qualunque altra ultima volontà di ragione valida, ed efficace. Cassando, rivocando, ed annullando qualunque altra volontà, e Testamento, per esso in qualunque altro tempo, e modo fatta; onde questa unicamente si attenda, e sia inviolabilmente osservata da' suoi Eredi, e da ogn' altro, a cui spetta, il tutto in ogni miglior modo, che di ragione far si possa.

Alle quali cose tutte, e singole sono stati continuamente presenti in detta Terra N. nella casa di abitazione di detto Testatore, cioè nella stanza, dov' egli si trova giacente in letto, come sopra, N. figlio di N. della Terra di N., e N. figlio di N. della Terra di N. Testimonj, di bocca propria di detto Testatore, come sopra pregati. In fede di che mi soscrivo di propria mano, apponendovi anco il sigillo della mia Chiesa.

Si avverta, che in mancanza del Parroco, o Confessore Ordinario del Testatore, può rogarsi il Testamento dal Cappellano del Parroco, o dal Confessore non ordinario; ma allora ne' Testamenti ad causas profanas *devono esservi tre Testimonj. Deve essere il Testamento sottoscritto dal Testatore, se può; dal detto Sacerdote, e da i Testimonj; i quali, se non sapessero scrivere, devono almeno apporre sulla carta un segno di Croce. Fra otto giorni deve il Sacerdote co' Testimonj comparire avanti un Notajo, esibire il Testamento, il cui contenuto, non essendo sottoscritto di mano del Testatore, deve riferirsi in voce dal Sacerdote, e da' Testimonj separatamente d'ordine del Giudice competente esaminati, dopo che avran riconosciuta, o la propria sottoscrizione, o la Croce: e tutte queste deposizioni deve scrivere il Notajo, ed unirle al Testamento, che gli vien consegnato.* Ex Lambertini Inst. 105.

ERRA-

ERRATA QUÆDAM CORRIGE.

Pag. 2.	lin. 3.	ſanctæ	ſanctæ
	16.	ſecuri	ſecuri
3.	in adnot. 5.	*Trident. c.2. &c.*	*Trident. cap.* 12. *ſeſſ.* 24. *de Ref.*
8.	28.	Æquiſſimam	Æquiſſimam
11.	13.	hæe	hæc
34.	9.	augendi	exigendi
40.	34.	ſcrvamus	reſervamus
45.	12.	Num. V.	Num. VI.
46.	in adnot.	14. *Jan.* 1730.	14. *Jan.* 1736.
47.	28.	Num. VI.	Num. VII.
65.	in adnotat. ult.	(8)	(9)
66.	17.	pecuniæ	pecunias
70.	7.	ſollicitantes	ſollicitantes
	in adnot. 3.	*Hoc tit.*	*ſup. eod. tit.*
76.	5.	aliud	alius
87.	in adnot.	1721. *lib.* 71. *&c.*	1723. *in Theſaur. Reſol. tom.* 2.
91.	17.	inpoſterum	in poſterum
92.	6.	fuerit inquiſitus	fuerint inquiſiti
109.	12.	fæna	fœna
119.	32.	commeſſationes	comeſſationes
127.	12.	excomunicationis	excommunicationis
131.	28.	ad onus *dele* ad	
142.	25.	jus qui	qui jus
145.	21.	addicatur	addicitur
	22.	authoritate	auctoritate
166.	11.	abutantur	abutatur
172.	18.	ex	ea
177.	5.	cultu	vultu
178.	21.	commeſſationibus	comeſſationibus
179.	35.	aliqua eorum	aliqua de eorum
180.	25.	præcepimus	præcipimus
184.	20.	illum	illud
194.	28.	decimumquintum	decimumquartum
211.	ult.	Num. XX.	Num. XXI.

Reliqua benevolus lector facile corriget.

INDEX

ALPHABETICUS SYNODI.

f Ca-

Damni

MONITUM.

Quod pag. 4. lin. 4. irrepsit mendum, longiore est animadversione emendandum. Ita enim habet genuinus textus: *a die captæ possessionis, vel elapsi bimestris respective*; ut nempe primum in Curatos, alterum in non Curatos Beneficiarios, qui professionem Fidei statis temporibus non emiserunt, dictum intelligatur. Supplenda igitur, quæ desunt verba, ex festina exscriptione adversus animi sententiam omissa.

In adducendis S. M. Benedicti XIV. testimoniis ex præclaro opere de Synodo Dioecesana deprompitis, fere semper usi sumus prima editione Romana ann. 1748. in octo dumtaxat libros digesta; quod posterior auctior editio nondum in manus venerat.

FINIS.